

395 41600

๒ 2436

4.2

วิเคราะห์นโยบายเอกของ สก. กรมะโรหิต

ปริญญานิพนธ์

ของ

ชิกหัย นุตสถาปนา

3 ก.ย. 2525

สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 พระโขนง กรุงเทพฯ 11 โทร. 3921575, 3915058

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- 90465

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณะและคณะกรรมการสอบ ใ้พิจารณาปริญญาโท
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ดร. อ้น สอนวิชา

ดร. อ้น สอนวิชา

คณะกรรมการสอบ

ดร. อ้น สอนวิชา ประธาน

ดร. อ้น สอนวิชา กรรมการ

ดร. อ้น สอนวิชา กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์นี้สำเร็จลงได้ เพราะผู้เขียนได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โบริ
ขึ้นสำราญ ประธานกรรมการ และ อาจารย์ สุภา ปานเจริญ กรรมการ ที่กรุณาสละเวลา
ให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขความเข้าใจได้เป็นอย่างดี ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณ
เป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ คุณเนียน งามะโรหิต ที่กรุณาให้ยืมหนังสือและให้ความรู้อย่าง
ประการเกี่ยวกับชีวิตและงานประพันธ์ของ คุณสศก งามะโรหิต ซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์ต่องาน
ค้นคว้าของผู้เขียนเป็นอย่างมาก จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้รับความกรุณาจาก ดร.สมศักดิ์ ทองงอก อาจารย์ ภาสกร
กัลป์ดี อาจารย์ เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ และคุณวราวุธ วัฒนันต์ ที่ให้ความช่วยเหลือใน
การทำปริญญานิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

จิตทิพย์ บุคสถานมา

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	7
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	8
	คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ	9
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า	9
2	วิเคราะห์ทฤษฎีของ สก. กรมะโรหิต	21
	✓ ชีวิตประวัติและผลงานการประพันธ์ของ สก. กรมะโรหิต	21
	กำเนิด	21
	การศึกษาและชีวิตในต่างแดน	21
	ชีวิตรักและครอบครัว	23
	✓ ชีวิตข้าราชการ (พ.ศ. 2479 - 2489)	24
	ชีวิตนักประพันธ์กับไร่นาอินไทย	24
	✓ ปรัชญาชีวิต บุคลิกภาพ และอุปนิสัย	29
	ผลงานชีวิต	33
	หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ทฤษฎี	33
	การแบ่งประเภททฤษฎี	36
	องค์ประกอบของทฤษฎี	41
	วิเคราะห์ทฤษฎีของ สก. กรมะโรหิต	54
	วิเคราะห์ทฤษฎีของชุกบั๊กกิ้ง	55

เนื้อเรื่องย่อ	55
โครงเรื่อง	61
แก่นเรื่อง	63
ตัวละคร	65
ฉาก	81
สำนวนภาษา	89
กลวิธีในการแต่ง	99
✓ วิเคราะห์นวนิยายเรื่องระย้า	109
เนื้อเรื่องย่อ	109
โครงเรื่อง	111
แก่นเรื่อง	114
ตัวละคร	115
ฉาก	132
สำนวนภาษา	138
กลวิธีในการแต่ง	151
✓ วิเคราะห์นวนิยายเรื่องเลือกสีน้ำเงินและเลือกสีแดง	162
เนื้อเรื่องย่อ	162
โครงเรื่อง	164
แก่นเรื่อง	166
✓ ตัวละคร	168
ฉาก	184
สำนวนภาษา	187
กลวิธีในการแต่ง	196

3 แนวความคิดทางค่าน้ำสงค เศรษฐกิจ และการ เมือง ที่ปรากฏใน	
นวนิยายของ สก ฤทธิโรหิต	207
ตอนที่ 1 แนวความคิดทางค่าน้ำสงคและการ เมืองของจีนที่ปรากฏใน	
นวนิยายชุดบั๊กกิ้ง	207
แนวความคิดทางค่าน้ำสงค	207
แนวความคิดทางค่าน้ำการเมืองของจีน	222
✓ ตอนที่ 2 แนวความคิดทางค่าน้ำสงคและการ เมืองไทยของ สก	
ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องระยำ <u>เลือกสีน้ำเงิน เลือกสีแดง</u>	
และที่แทรกอยู่ในนวนิยายชุดบั๊กกิ้ง	229
✓ แนวความคิดเกี่ยวกับสภาพสงค	229
✓ แนวความคิดทางค่าน้ำการเมืองของไทย	236
ตอนที่ 3 แนวความคิดทางค่าน้ำเศรษฐกิจของ สก ที่ปรากฏในนวนิยาย	
ชุดบั๊กกิ้ง ระยำ เลือกสีน้ำเงิน และเลือกสีแดง	253
4 สรุป และขอเสนอแนะ	274
บรรณานุกรม	281

บทนำ

วรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ใกล้ชิดจนเกือบจะแยกออกจากกันไม่ได้ มีผู้กล่าวอยู่เสมอว่า วรรณกรรมเป็นกระจกส่องสังคม นั่นหมายความว่าสภาพสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัยย่อมเป็นตัวกำหนดเนื้อหาในวรรณกรรมนั้น ๆ "โดยนักประพันธ์ได้เสนอเนื้อหาวรรณกรรมในรูปของการสนองความต้องการของสังคม อันเป็นประโยชน์ต่อการเมือง การปกครอง และมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ ตลอดจนทัศนคติของผู้อ่านอย่างลึกซึ้ง"¹ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบัน เห็นได้ชัดว่าแนวความคิดของวรรณกรรมหลายท่านได้สะท้อนทัศนะเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้มากเสียยิ่ง จันทนิมิต ได้กล่าวถึงวรรณกรรมกับสังคมว่า

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมมีต่อกันและกันอย่างลึกซึ้ง ถึงกับมีผู้กล่าวว่าเราควรวรรณกรรมได้จากสังคม และดูสังคมได้จากวรรณกรรม วรรณกรรมในแต่ละยุคสมัยจึงเป็นภาพสะท้อนภายในบ้านหลังของสังคม การคลี่คลายขยายตัวของวรรณกรรมย่อมเป็นการคลี่คลายของสังคม ... ตลอดจนความคลี่คลายขยายตัวทางความคิด²

เจนา นาควิริยะ ได้แสดงความเห็นว่า

... วรรณกรรมเป็นสิ่งที่ผูกพันกับภาวะสังคมและเป็นสมบัติร่วมของคนทุกยุคทุกสมัยทุกคน การศึกษาวรรณกรรมจึงต้องศึกษาควบคู่กับสังคมอันเป็นแหล่งกำเนิดของวรรณกรรมเรื่องนั้น ๆ ผู้ประพันธ์ได้แสดงความคิดปรัชญา ตลอดจนความจริง

¹ ทุลยเทพ สุวรรณจินดา "วรรณกรรมการเมือง" อนุสารวรรณศิลป์ 11 : 2
7 ธันวาคม 2517

² เสถียร จันทิมาธร บทเขียนหนังสือ หน้า 2 - 3

ของสังคมอย่างตรงไปตรงมาด้วยความสนใจและความรับผิดชอบ วรรณกรรมจึงมี
อิทธิพลต่อสังคม รวมทั้งมีพลังในสังคมมนุษย์ ...¹

ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคม นอกจากวรรณกรรมจะเป็นเสมือนภาพสะท้อน
ของสังคมแล้ว ในขณะเดียวกันสังคมก็มีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือย้อนกลับกระทันท์ เมื่อพิจารณา
ลักษณะการปฏิบัติงานของนักประพันธ์แล้วจะเห็นได้ว่า "นักประพันธ์นั้นเปรียบเหมือนบุคคลสามคน
ในคนเดียวกัน กล่าวคือนอกจากนักประพันธ์จะเป็นผู้แต่งหนังสือแล้วยังเป็นหน่วยหนึ่งของชนกลุ่มนั้น
และเป็นพลเมืองอีกด้วย"² ดังนั้นนักประพันธ์ย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งทางชนธรรมเนีย
ม ประเพณี วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง สภาพการของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งที่กำหนด
แนวความคิดของนักประพันธ์ที่ปรากฏในงานเขียนว่าเขามีท่าทีตอบสนองต่ออิทธิพลนั้นอย่างไร

เจตนา นาควัชร กล่าวว่

... มีนักเขียนอีกกลุ่มหนึ่งพยายามที่จะชี้ให้เห็นถึงคุณค่าของวรรณคดีในแง่ที่ว่า ถ้าเรา
ไม่รู้จักวรรณคดีแล้ว เราก็ไม่อาจจะรู้จักลักษณะที่แท้จริงของสังคมได้ ทั้งนี้เพราะ
วรรณคดีชี้ให้เห็นถึงสังคมทั้งในส่วนกว้างและส่วนลึก วรรณคดีแสดงให้เห็นถึงชีวิตใน
แง่มุมต่าง ๆ ในขณะเดียวกันก็สามารถที่จะสกัดเอาแก่นแท้ของสังคมนั้นออกมาให้
เห็นได้³

ถ้าหากเราจะมองย้อนไปในอดีตเมื่อครั้งสุโขทัยเป็นราชธานี หลักศิลาจารึกหลักที่หนึ่ง
ซึ่งนักประวัติศาสตร์เรียกชื่อว่าเป็นพระราชนิพนธ์ของพ่อขุนรามคำแหงนั้น ใกล้เคียงสภาพสังคมใน
ยุคนั้น เช่น ทำให้เราทราบว่าเมืองสุโขทัยนี้มีความอุดมสมบูรณ์ "ในน้ำมีปลาในนามีข้าว"

¹เจตนา นาควัชร "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี" ใน วรรณไวทยาการ
หน้า 3 - 5

²วิทย์ ศิวศิริยานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 184

³อ.ก. หน้า 14

(บรรทัดที่ 19 คำที่ 1) ประชาชนมีการทำมาค้าขายอย่างเสรีโดย "เจ้าเมืองบ่เอาจกอบ
ในไพร่หลวง เพื่อนจูงวัวไปค้า ขี่ม้าไปขาย ใครใคร่จกค้าข้างค้ำ ใครใคร่จกค้าม้าค้ำ"

(บรรทัดที่ 20 คำที่ 1) นอกจากนั้นในหลักศิลาจารึกหลักนี้ ยังทำให้เราทราบถึง
ขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจนนิสัยใจคอของชนในยุคนั้นว่า มีนิสัยเหมือนกันประการหนึ่งคือ
"มักทาน มักทรงศีล มักโอยทาน" เป็นต้น

ต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยา เราได้รับเอาวัฒนธรรมต่างประเทศเข้ามา โดยเฉพาะ
อย่างยิ่งวัฒนธรรมของชมพูและพราหมณ์ "พระมหากษัตริย์ไทยซึ่งเคยอยู่ในฐานะเป็นบิณฑาของชน
ทั้งปวงซึ่งเรียกกันสามัญว่า "พ่อเมือง" นั้นได้กลายเป็นพระมหากษัตริย์เป็นเทพเจ้า ไม่ใช่ชนชั้น
ธรรมดา"¹ วรรณคดีที่แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับคติอันนี้ก็คือ "ลิลิตโองการแช่งน้ำ"
ซึ่งแต่งในสมัยพระรามาธิบดีที่ 1 วรรณคดีเรื่องนี้เป็นโองการสำหรับพราหมณ์ อ่านประกาศแก่
เทพยดาและปิตาจารย์ในเวลาทำพิธีถือน้ำ ซึ่งเป็นพิธีที่เสนาข้าราชการแสดงและสาบานกันว่า
จะจงรักภักดีต่อหัวหน้าคือ กษัตริย์"²

มีข้อสังเกตอย่างหนึ่งว่า "ผู้แต่งวรรณคดีไทยในสมัยก่อน คือสมัยปกครองแบบ
สมบูรณาญาสิทธิราช ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบประชาธิปไตยนั้น เป็นผู้ที่อยู่ในสังคม
ของคนอย่างสอดคล้องเป็นอันดี ไม่มีข้อขัดแย้งต่อต้านและลักษณะสังคมไทยเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหว
ช้า ๆ ไม่มีความเคลื่อนไหวประการใดรุนแรง สถาบันพระมหากษัตริย์อันเป็นแหล่งกำเนิด
วรรณคดีได้รับการยกย่องสูงสุด เมื่อลักษณะของสังคมและผู้แต่งเป็นเช่นนั้นก็ย่อมเป็นธรรมดาที่ว่า
วรรณคดีในสมัยก่อนของเรา จะไม่กล่าวถึงปัญหาสังคมหรือความแตกต่างระหว่างฐานะอย่าง
ที่ต้องการจะปฏิบัติเปลี่ยนแปลง และจะมีตัวเอกเป็นท้าวพระยามหากษัตริย์ทั้งสิ้น"³

ต่อมาเมื่อสังคมไทยได้มีความคล้อยตามขยายตัวและเปลี่ยนแปลงนานาประการวรรณกรรม
ก็จะสะท้อนให้เห็นวิวัฒนาการของสังคมที่ซับซ้อนยิ่งขึ้นเป็นลำดับจากสมัยอยุธยา ธนบุรี รัตนโกสินทร์

¹ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช สถาบันกษัตริย์ หน้า 3

²เปลื้อง ณ นคร ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา หน้า 52

³กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 94

จนถึงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ประเทศไทยเริ่มก้าวเข้าสู่ยุคใหม่คือ เปิดประตูต้อนรับชาวต่างประเทศมากขึ้น อันเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ มากมาย วรรณกรรมในสมัยนี้จึงมีโฉมหน้าที่แปลกและใหม่กว่าเดิม เพราะได้รับอิทธิพลจากวรรณกรรมของยุโรปมากขึ้น

ครั้นถึงสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว การเข้ามาของชาวต่างประเทศพร้อมกับความเจริญก้าวหน้าใหม่ ๆ ก่อให้เกิดความกระเทือนอย่างกว้างขวาง และเนื่องจากระยะนี้ความรู้เกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยเข้ามาสู่สังคมไทยและสามัญชนได้รับการศึกษามากขึ้น ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเก่าบางอย่างที่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ ได้ถูกต่อต้านให้มีการเปลี่ยนแปลง

ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมเช่นนี้ ทำให้มีผลกระทบต่อการผลิตวรรณกรรม "โดยเปลี่ยนจากลักษณะที่ถูกพิทักษ์สถาบันกษัตริย์อย่างแนบแน่นมาสู่เรื่องราวและความคิดของสามัญชน ... สามัญชนที่มีความรู้สูงในยุคนั้นได้แสดงวรรณกรรมที่สะท้อนความรู้สึกรู้สึกที่ต้องการเสรีภาพแสดงความคิดเห็นที่จะหลุดพ้นจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช นักคิดนักเขียนที่สำคัญในยุคดังกล่าวเช่น เทียนวรรณ¹ สามารถเปลี่ยนเสียงออกมาว่า "ไพร่เป็นพื้นยืนร้องท่อนองขอบ ตามระบอบปาร์ลีย์เมนต์ประเพณีเก่า"

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของสังคมไทยคือหลังจากคณะราษฎรได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นปกครองระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 นั้น บ้านเมืองตกอยู่ในสภาพที่สับสน ผู้นำทางการเมืองเกิดการแตกแยกและแย้งชิงกันเป็นใหญ่ บางครั้งก็มีการใช้อำนาจเผด็จการต่อความคิดเห็นในระบอบประชาธิปไตยของนักเขียน นักหนังสือพิมพ์ ตลอดจนประชาชน แต่ถึงอย่างไรก็ตาม

¹ศรีศิลป์ บุญจวบ พัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคม หน้า 45

อำนาจเหล่านั้นก็ไม่สามารถสกัดกั้นความคิดของนักเขียนในยุคนี้ได้ ด้วยเหตุนี้เราจะพบวรรณกรรมหลายเรื่องที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสะท้อนปัญหาของสังคมและเป็นวรรณกรรมเพื่อชีวิต เช่น แลไปข้างหน้า ของ ศรีบูรพา ปีกาญ ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ และ ระบาย ของ สก กุระโรหิต เป็นต้น งานของนักประพันธ์เหล่านี้แสดงออกให้เห็นถึงความต้องการสิทธิเสรีภาพ ขจัดความอยุติธรรมและความขัดแย้งของชนชั้นที่ต่างกันในสังคม

ในปัจจุบันวรรณกรรมไม่เพียงแต่ทำหน้าที่เป็นกระจกเงาส่องภาพของสังคมเท่านั้น วรรณกรรมยังมีการทำหน้าที่เพิ่มกว่าที่เคยมีมา คือวรรณกรรมยังต้องทำหน้าที่เป็นเข็มทิศชี้แนะแนวทางในอันที่จะยังผลให้เกิดการปรับปรุงชีวิตและสังคมให้เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น คือเป็นวรรณกรรมเพื่อประชาชนนั่นเอง นักประพันธ์เหล่านี้ได้เสนอเนื้อหาวรรณกรรมในรูปของการสนองความต้องการของสังคม อันเป็นประโยชน์ต่อการเมือง การปกครอง และมีอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อ ตลอดจนทัศนคติของผู้อ่านอย่างลึกซึ้ง¹

✓ สก กุระโรหิต เป็นนักประพันธ์ที่ควรได้รับการยกย่องและสนใจจากผู้หนึ่ง เขาเป็นนักเขียนที่มีความรู้สึกกับนิคมของสังคม มีความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้นงานของ สก กุระโรหิต จึงไม่เพียงแต่จะสะท้อนภาพของสังคมออกมาตรง ๆ เท่านั้น สก ยังได้ฉายให้เห็นสิ่งที่เรียกว่า "อุดมการณ์" โดยพยายามหยิบยกเอาอุดมการณ์อันแนวแน่ของตนมาเป็นเนื้อหาของวรรณกรรมเสมอ ตัวอย่างเช่น เรื่อง ระบาย ขบวนการเสรีจีน และคนที่โลกไม่ต้องการ เป็นต้น

อาจันต์ ปัจจุพรรค์ ได้กล่าวถึงผลงานทางด้านการประพันธ์ของ สก กุระโรหิต ว่า เขาได้ทำงานระดับคมตะไวหลายชิ้น เป็นงานประพันธ์ที่ผูกโยง ลึกซึ้ง ปราณีตบรรจง เขาได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด และฝากฝังไม่ลายมือในการใช้ถ้อยคำทั้งภาษาสุภาพแต่คมเฉียบไปทั่วแก่งคึกเชิงปฐญา และร้อนระอุไปทั่วพลังแห่งความจริงใจไว้ในงานของเขา อย่างยากที่จะหาคนไหนทำได้ในแนวของเขา²

¹ศุภเทพ สุวรรณจินดา "วรรณกรรมการเมือง" ใน อนุสรณ์วรรณศิลป์ 11 : 24 ธันวาคม 2517

²อาจันต์ ปัจจุพรรค์ "สก กุระโรหิต ยังสดเสมอ" ใน อนุสรณ์พระราชา เพลิงศพ นายสก กุระโรหิต หน้า 156

ศรีศิลป์ บุญจรร โทกล่าวดัง สด กุระโรหิต ว่า "สด กุระโรหิต เป็นนักเขียนที่มีอุดมการณ์หนึ่งในจำนวนที่เรามีอยู่ไม่มากนัก เขาเขียนอย่างมีเป้าหมายเพื่อสะท้อนสังคมสภาพการเมือง พร้อมทั้งเสนออุดมการณ์ของเขา นับว่า สด เขียนทั้งสิ่งที่เป็นอย่าง (what is) และสิ่งที่ควรเป็น (what ought to be)¹

สด กุระโรหิต เริ่มงานประพันธ์ตั้งแต่ พ.ศ. 2468 ผลงานของเขามีหลายประเภท เช่น สารคดี บทละคร บทภาพยนตร์ นวนิยาย และเรื่องสั้น ฯลฯ โดยเฉพาะนวนิยายของเขาหลายเรื่องได้รับการจัดพิมพ์ขึ้นหลายครั้ง แต่ละเรื่องก็ได้รับความสนใจจากผู้อ่านเป็นอย่างมาก เช่น เมื่อพิมพ์ละล่าย บักกิงนครแห่งความหลัง คนที่โลกไม่ต้องการ ระบาย เป็นต้น นอกจากนี้เรื่องขบวนการเสรีชน ของ สด กุระโรหิต ได้รับรางวัลตุ๊กตาทอง ในฐานะเป็นบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยม

ในความรู้สึกของ สด เอง สด เคยวิจารณ์งานเขียนของตนเองว่า "ที่พูดกันมากในหมู่นักอ่านคือ บักกิงนครแห่งความหลัง เป็นชีวิตที่เป็นภาพจริง แต่มีตัวละครหลายตัวเสริมขึ้นมา เคนเรื่องรักโลกไม่เคยคิดว่าจะฮิต บักกิง มีจุดบกพร่องในแง่วรรณศิลป์ ไม่น่าจะเป็นเรื่องฮิต ผมไม่ให้คะแนน บักกิง แต่คนพูดถึงมากกว่า"² เรื่องที่ สด ภูมิใจและรักมาก คือ เรื่องระบาย

ทั้งที่โกล่าวมาแล้วว่า สด กุระโรหิต เป็นนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง และมีอุดมการณ์แน่วแน่ นวนิยายของ สด กุระโรหิต ส่วนมากจะสะท้อนให้เห็นแนวความคิดทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าหากได้มีการศึกษาค้นคว้านวนิยายของนักเขียนผู้ให้ละเอียดยแล้ว คงจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษานโยบายของไทยในช่วงสมัยที่ผู้ประพันธ์ยังมีชีวิตอยู่ ตลอดจนเป็นแนวทางให้ผู้อ่านได้ทราบถึงกลวิธีในการเขียน และอุดมการณ์ทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏในนวนิยายของเขาว่าเป็นอย่างไร

¹ศรีศิลป์ บุญจรร "บนเส้นทางเดินของ สด กุระโรหิต" ใน จุลสารสังคมศาสตร์มนุษยศาสตร์ 1 : 17 พฤษภาคม - สิงหาคม 2521

²"เงาสะท้อน" นามแฝง "ลลนา นัทพบ สด กุระโรหิต" ใน ลลนา สิงหาคม 2517

จุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษานวนิยายของ สท. ฐรมะโรหิต ในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก ส่วนภาษา และกลวิธีการแต่ง
2. เพื่อศึกษาแนวความคิดทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏใน นวนิยายของ สท. ฐรมะโรหิต

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบโครงเรื่อง แก่นของเรื่อง ตัวละคร ฉาก ส่วนภาษา และ กลวิธีการแต่ง (Technique) ในนวนิยายของ สท. ฐรมะโรหิต
2. ทำให้ทราบแนวความคิดทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏ ในนวนิยายของ สท. ฐรมะโรหิต

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ทั้งนี้กล่าวมาข้างต้นแล้วว่า สท. ฐรมะโรหิต เขียนนวนิยายไว้มากมายและมีหลายประเภท เช่น ประเภทรักโศกก็ได้แก่เรื่อง ชีวิตคือความฝัน ประเภทที่ให้ความสนุกสนาน เฟลิกเฟลิมไม่มีสาระมากนักเช่นเรื่อง วิญญาณพยายาม เป็นต้น

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษามีความสนใจนวนิยายของ สท. ฐรมะโรหิต ประเภทที่แสดง ความคิดทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เพราะนวนิยายประเภทนี้ได้รับความสนใจ จากผู้อ่านเป็นอันมาก ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงเลือกวิเคราะห์นวนิยายของ สท. ฐรมะโรหิต ตามรายชื่อต่อไปนี้

1. ปักกิ่งนครแห่งความหลัง
2. เมื่อหิมะละลาย
3. คนที่โลกไม่ต้องการ

ชบวนเสรีจีน
 ระบาย
 เลือดสีน้ำเงิน
 เลือดสีแดง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. รวบรวมข้อมูล

1.1 ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับ สด กุรมะโรหิต และผลงาน
 การประพันธ์นิยายที่ปรากฏอยู่ และที่ค้นคว้าได้

1.2 ศึกษานวนิยายเรื่อง ปักกิ่งนครแห่งความหลัง เมื่อหิมะละลาย
 คนที่โลกไม่ต้องการ ชบวนเสรีจีน ระบาย เลือดสีน้ำเงิน เลือดสีแดง อย่างละเอียด

1.3 สัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น คุณเนียน กุรมะโรหิต

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 วิเคราะห์นวนิยายของ สด กุรมะโรหิต ที่กล่าวมาข้างต้นทั้งเจ็ดเรื่อง

ในด้าน

โครงเรื่อง

แก่นของเรื่อง

ตัวละคร

ฉาก

สำนวนภาษา

2.2 ศึกษากลวิธีการเสนอเรื่อง

2.3 วิเคราะห์แนวความคิดของ สด กุรมะโรหิต ที่ปรากฏในนวนิยายในด้าน

สังคม ได้แก่แนวความคิดของ สด กุรมะโรหิต ในด้านแบบแผนการ

ดำเนินชีวิต ความคิด และคตินิยมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในสังคม

เศรษฐกิจ ได้แก่นแนวความคิดทางด้านสหกรณ์ของ สด กุรมะโรหิต
ในด้านการผลิต การใช้แรงงาน การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยสิ่งต่าง ๆ ของ
ชุมชน

การเมือง ได้แก่นแนวความคิดของ สด กุรมะโรหิต ในเรื่องเกี่ยวกับ
รัฐหรือแผ่นดิน การบริหารประเทศ นโยบายการบริหารประเทศ กิจกรรมของรัฐ หรือผู้ปกครอง
หรือเมื่ออำนาจในการควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งเป็นเรื่องของการปกครองประเทศ

3. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

คำจำกัดความศัพท์เฉพาะ

นวนิยายเอกของ สด กุรมะโรหิต หมายถึงนวนิยายของ สด กุรมะโรหิต ที่มุ่ง
แสดงแนวความคิดทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเป็นนวนิยายที่ได้รับความสนใจ
จากผู้อ่านเป็นอันมาก โดยพิจารณาได้จากการที่มีผู้หยิบยกนวนิยายเหล่านี้มาวิพากษ์วิจารณ์อย่าง
กว้างขวาง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

สด กุรมะโรหิต เป็นนักเขียนที่น่าสนใจและน่าศึกษามาก ด้วยเหตุนี้จึงได้มีผู้ศึกษา
เรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตและผลงานของ สด กุรมะโรหิต ไว้มากพอสมควร แม้กระทั่งในหนังสือ
ชุด **Guide to Modern World Literature** ของ Martin Seymour Smith (1973)
ได้กล่าวถึง สด ในแง่บุคลิกวรรณกรรมไทยในยุคใหม่และสรุปงานเขียนของ สด ไว้อย่างกว้าง ๆ
ว่ามีแนวโน้มต่อต้านเผด็จการ ชอบเขียนในลักษณะที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคม มีความ
ชัดเจนต่อชีวิต แต่คุณค่าทางวรรณศิลป์ไม่ค่อยเด่นมากนัก¹

¹อ้างจาก รุ่งวิทย์ สุวรรณฉนิช "สด กุรมะโรหิต กับลัทธิสหกรณ์ผู้จากไปอย่าง
เงียบเหงา" ใน โลกหนังสือ หน้า 83

เมื่อปี พ.ศ. 2519 กุศล นาคะชาติ¹ เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "ชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของ สก. กุระโรหิต" ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ผู้เขียนได้ศึกษาชีวประวัติของ สก. ในด้านการดำเนินชีวิต การศึกษา การงาน และการประพันธ์ นอกจากนั้นก็ได้รวบรวมข้อมูลผลงานวรรณกรรมของ สก. ทั้งหมด พร้อมทั้งเขียนบรรณานุกรมที่ค้นได้เฉพาะด้านความรู้ทั่วไป ประวัติศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวรรณคดี

สำหรับผลงานทางทำนวรรณคดีผู้เขียนได้ศึกษานิยาย เรื่องสั้น และบทละคร โดยศึกษาในคำโครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก บทสนทนา และท่วงทำนองในการแต่ง ปรากฏว่า ผลงานทางด้านการประพันธ์อยู่ในขั้นดี ทางด้านทัศนคติและมโนธรรม และทางด้านการประพันธ์อยู่ในเกณฑ์ดี

ในปี พ.ศ. 2521 ตรีศิลป์ บุญขจร ได้เขียนวิทยานิพนธ์เรื่อง "พัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคม" มีอยู่ตอนหนึ่งผู้เขียนได้กล่าวถึงผลงานของ สก. กุระโรหิต ว่า

... บทบาทของนวนิยายชุดปกถึง ต่อพัฒนาการนวนิยายไทยไม่เด่นชัดนัก นอกจากเป็นการบุกเบิกนวนิยายเสนอข้อคิดและนวนิยายต่างแดนต่อเนื่องจากละครแห่งชีวิต อย่างไรก็ตามลักษณะร่วมกับนวนิยายส่วนหนึ่งในสมัยรัตนโกสินทร์ คือ การใช้ฉากต่างประเทศ และสอดแทรกความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคมและการเมือง ก็เป็นลักษณะสะท้อนให้เห็นปฏิกิริยาต่อความบีบคั้นเสรีภาพของนักเขียนในยุครัตนโกสินทร์ อาจเป็นเพราะเหตุนี้นวนิยายชุดดังกล่าว จึงได้รับความนิยมในหมู่นักอ่านที่ไม่จำกัดอยู่ในระดับใด หากจะพิจารณาด้านกลวิธีการแต่ง²

¹กุศล นาคะชาติ ชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของ สก. กุระโรหิต
หน้า 283

²ตรีศิลป์ บุญขจร พัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคม หน้า 116

นอกจากนวนิยายชุดนี้ก็ถึงแล้ว ผู้เขียนได้กล่าวถึงระย้า ซึ่งเป็นนวนิยายเรื่องที่ยาวที่สุดของ สด ภูมะโรหิต ว่า เป็นนวนิยายที่สะท้อนให้เห็นภาพสังคมไทยที่กำลังมีปัญหานวนาย ความขัดแย้งทางการเมือง การแก่งแย่งชิงอำนาจของนักการเมืองหลายกลุ่มหลายพวก เรื่องนี้ผู้แต่งต้องการจะสร้างประชาคมคติของมหาชน เพื่อต่อต้านการฉ้อราษฎร์บังหลวง ระบบคณาธิปไตย การผูกขาด ความฟุ้งเฟ้อ โดยเสนอเมืองสหกรณ์ตามอุดมการณ์ของตนขึ้น¹

๑ ตอนสุดท้ายที่เกี่ยวกับผลงานของ สด ภูมะโรหิต ผู้เขียนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนวนิยายการเมืองสองเรื่องของ สด คือเลือกสีน้ำเงิน และเลือกสีแดงว่า "นวนิยายทั้งสองเรื่องนี้แสดงให้เห็นพัฒนาการอีกขั้นหนึ่งของนวนิยายไทย มาเป็นนวนิยายที่มีจุดมุ่งหมายในการวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคม โดยเน้นที่ระบบเศรษฐกิจ ผู้เขียนสามารถเสนอแนวคิดวิพากษ์วิจารณ์ดังกล่าวในรูปของนวนิยายคือ การแสดงออกทางพฤติกรรมของตัวละครได้อย่างกลมกลืนพอสมควร"²

๒ พิมพ์กา เรื่องวิทย์ เขียนเรื่อง "ชีวิตและงานของ สด ภูมะโรหิต" ว่า

ตลอดระยะเวลา 40 ปี ของชีวิตการประพันธ์ สด ได้เขียนบทความ สารคดี และสร้างนวนิยายออกมาสู่สายตาประชาชนเป็นจำนวนมากมาย เรื่องทุกเรื่องของ สด เต็มไปด้วยแรงคิด ซึ่งมักจะฝากทิ้งไว้ให้กับผู้อ่านเสมอ สดไม่เคยทิ้งอุดมคติในการประพันธ์อันเกี่ยวกับชีวิต เขามองเรื่องของชีวิตอย่างลึกซึ้งในแง่ของนักศึกษา เขียนขึ้นจากอุดมคติแห่งชีวิตที่ผ่านมาแล้วด้วยตนเอง ... สด มีอุดมการณ์อันแน่วแน่ และมั่นคงไม่ยอมให้ใครล้มล้างสัจธรรม นวนิยายของ สด มักจะหนักอึ้ง เพราะเป็นเรื่องของชีวิต³

¹ศรีศิลป์ บุญจรรพ พัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับสังคม หน้า 227

²ดู. หน้า 116

³พิมพ์กา เรื่องวิทย์ "ชีวิตและงานของ สด ภูมะโรหิต" ใน วารสารทองสมุท 5 : 31 - 45 ตุลาคม - ธันวาคม 2504

นอกจากนั้น พิมพ์กา เรื่องวิทย์ ยังได้กล่าวถึง สก กุรมะโรหิต อีกว่า

สก เป็นนักประพันธ์ที่เขียนหนังสือได้ทุกโอกาส ไม่ว่าจะเกิดอยู่บนถนนหรือนั่งอยู่ในร้านกาแฟ หรือแม้จะมีเสียงรบกวนใด ๆ ก็ตาม ไม่ถือว่างานประพันธ์เป็นงานอาชีพ เพราะเลี้ยงตัวไม่ได้ ตลาดหนังสือเมืองไทยยังคับแคบมากและอารมณ์คนอ่านก็ไม่แน่นอนเข้าใจยาก เพราะฉะนั้นจึงถืองานประพันธ์เป็นงานอดิเรก เพราะไม่ต้องการตามใจผู้อ่าน สก มีความรู้สึกต่ออาชีพนักประพันธ์ว่าเป็นอาชีพที่อาภัพ นักประพันธ์ก็เหมือนกับศิลปินสาขาอื่น ๆ มีความพอใจความสำเร็จของงานมากกว่าเงิน มติประจำใจสำหรับนักประพันธ์ก็คือเขียนให้สวยงาม เขียนให้ดีที่สุดในสายตาของตัวเอง ไม่ประจบผู้อ่าน เพราะไม่ขายตัวกับผู้อ่าน มติของการดำรงชีพคือ ต้องการความเป็นธรรมในการครองชีพและสังคม¹

วันที่ 15 มีนาคม 2521 สมาคมนักเขียนแห่งประเทศไทย ได้ร่วมมือกับหอสมุดแห่งชาติ จัดงานนิทรรศการเพื่อระลึกถึงนักเขียนสองท่านคือ สันต์ เทวรักษ์ และ สก กุรมะโรหิต ในการจัดนิทรรศการครั้งนี้ได้มีการอภิปรายเรื่องราวกับชีวิตและงานของนักเขียนทั้งสองท่าน ผู้ดำเนินการอภิปรายคือ สุภาวดี เทวกุล ผู้ร่วมอภิปรายมี จุน ประภาววิวัฒน์ สกิต เสงฆานันท์ อรวรรณ (เลี้ยว ศรีเสวก) โพนยบ โรจนวิภาค สัจจาภรณ์ สิงหะณลิน และ เปียน กุรมะโรหิต

ในการอภิปรายครั้งนี้ สัจจาภรณ์ สิงหะณลิน ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับงานเขียนของ สก กุรมะโรหิต ว่า

... คุณสก นั้น เรื่องแรกที่ทำให้ท่านดังขึ้นมานั้นคือ เรื่อง บักกิ้งนครแห่งความหลัง เป็นนวนิยายที่ได้อากในเมืองจีนทั้งหมด ข้อเขียนของท่านปราณีต แสดงให้เห็นว่าท่านเขียนจากประสบการณ์ตอนที่ท่านไปอยู่ที่นั่น เกี่ยวกับเรื่องชีวิตของผู้ที่ประสบภัย

พิมพ์กา เรื่องวิทย์ *ชีวิตและงานของสก กุรมะโรหิต* ใน วารสารทองสมุท
5 : 31 - 45 ตุลาคม - ธันวาคม 2504

ทางการเมืองแล้วมีความคิดเห็นอย่างไร ถึงแม้ว่าจะถูกขึ้นเป็นนวนิยายมีฉาก
มีตัวละคร มีบทสนทนา มีพระเอกนางเอก แต่เมื่ออ่านแล้วเราจะไม่รู้สึก
เคลิบเคลิ้มไปเลยว่าพระเอกเป็นอย่างนั้นอย่างนี้ นางเอกรักจีवान้อยไม่มีโดย
สำหรับเรื่องของสกล แต่พระเอกนางเอกของท่านมีพลังความคิดก้าวหน้า มีหัวใจ
ที่กว้างขวางเกี่ยวกับเรื่องของสังคม เรื่องของประเทศชาติ ... อีกเรื่องหนึ่ง
ที่มีชื่อเสียงมากคือเรื่อง รัชยา รัชยาเป็นชื่อพระเอกไม่ใช่ชื่อนางเอก เหตุการณ์
ทั้งหมดเกิดขึ้นในเมืองไทยระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 และเป็นเรื่องเกี่ยวกับ
ขบวนการเสรีไทยด้วย แม้ว่าจะเป็นเรื่องที่พระเอกนางเอกก็ตาม แต่คุณสกล
กล้าเขียนเหลือเกินโดยเฉพาะเกี่ยวกับระบบของข้าราชการไทย และข้าราชการ
ไทยในช่วงหลังที่สงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้น แล้วมีการใช้อำนาจใหญ่
มีการฉ้อราษฎร์บังหลวงต่าง ๆ ส่วนนักเขียนคนอื่น ๆ นั้น ในเวลานั้นไม่กล้า
เขียนอย่างคุณสกล ... ใครก็ตามอ่านเรื่อง รัชยาแล้วย่อมมีความรู้สึกที่สะใจ
เหลือเกิน คุณสกลเขียนได้สะใจจริง ... การที่คุณสกลเขียนเรื่องนี้ขึ้นมา คนรุ่น
คตินสามารถบอกได้เลยว่า ตัวละครในเรื่องนั้นเป็นใครในยุคคนนั้น แทบบอกได้ว่า
ตัวละครนั้น ๆ ตัวจริงเป็นเช่นไร จึงนับได้ว่าเป็นความกล้าหาญอย่างหนึ่งของ
ท่าน เมื่อยุคตอนที่คิดอ่านแล้วรู้สึกสะใจ ก็คือว่ารัชยาใคร่ร่วมกันขจัดพวกที่ใช่อำนาจ
อำนาจอธิปไตยทางการเมืองฉ้อราษฎร์บังหลวงทำให้ราษฎรเดือดร้อน เขาก็
จับกลุ่มกันเข้าแล้วหาวิธีกำจัด เมื่อจับมาได้คนหนึ่ง คุณสกลก็เสนอแนะวิธีให้จับ
มาแขวนคอที่สนามหลวงกับคนมะขาม คนรุ่นคตินรู้ว่าสะใจดีเหลือเกิน ...¹

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึง สกล ภูมโนโรหิต ใน "หัวใจของ
วรรณคดีไทย" ตอนหนึ่งว่า

¹สุภาว เทวกุล กับคณะ อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสกล ภูมโนโรหิต

... สด ฐรมะโรหิต เป็นนักเขียนจากประสบการณ์จากชีวิตจริงคนหนึ่ง แต่ด้วย
อารมณ์แปรปรวนยิ่งกว่านักเขียนในยุคอื่นอีกหลายคน งานเขียนของ สด ฐรมะโรหิต
ต้องนับว่ามีความสำคัญแก่วรรณกรรมไทยมาก ส่วนภาษาสละสลวย เรื่องมักถึง
แห่งความหลัง เป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าเชื่อว่านักอ่านไทยจะให้ความสนใจไม่อีกนาน
แต่ได้ทราบจาก สด ฐรมะโรหิต เองว่า ตนเองไม่พอใจกับงานของตน เห็นว่า
กลวิธียังไม่แนบเนียนถึงขนาด แต่โอกาสไม่อำนวยให้ใช้เวลาขัดเกลาจนให้ดีกว่านี้
เรื่องชีวิตในประเทศไทย สด ฐรมะโรหิต เขียนให้ความจริงปรากฏและด้วย
อารมณ์แปรปรวนเช่นเดียวกัน อาทิเรื่อง "แผ่นดินของเรา" แต่เป็นที่น่าเสียใจที่
ไม่มีเรื่องนี้พิมพ์เป็นเรื่องสมบูรณ์ ต่อมาหลังสงครามโลก สด ฐรมะโรหิต ได้เขียน
นวนิยายเรื่อง "ระย้า" ลงหนังสือพิมพ์รายวัน เรื่องนี้ สด ฐรมะโรหิต
เอาใจใส่กับปัญหาลึกซึ้ง จนหนังสือเล่มเปลี่ยนสภาพไป ไม่ใช่บันเทิงคดี กลายเป็น
เรียงความขนาดยาวมากเรื่องสังคมไทยโดยอาศัยรูปแบบนวนิยาย เรื่องนี้จึงไม่ได้
ได้รับความสนใจจากผู้อ่านนัก ต้องถือว่าศิลปะการประพันธ์ในเรื่องนี้ดีกว่าเรื่องอื่น ๆ

เสถียร จันทิมาธร ได้พูดถึงวรรณกรรมหลัง 2475 วรรณกรรมเรื่องที่
เสถียร จันทิมาธร กล่าวถึงในช่วงนี้ก็คือ ปักกิ่งนครแห่งความหลัง ของ สด ฐรมะโรหิต ว่า

... นวนิยายเรื่องนี้แม้จะมีได้เกิดในเมืองไทย แต่การหนีกระเซอะกระเซิงในปี
แผ่นดินจะอยู่ของรัสเซียชาวก็อยู่ในลักษณะได้รับผลกระทบจากการปฏิวัติอย่างรุนแรง
สด อุทิศหน้ากระดาษหลายบทในการร่ำพิงร่ำพันและตัดพ้อต่อว่า "โชค" เขาให้ "โชค"
เป็นตัวละครและเงื่อนไขสำคัญต่อชีวิตมากเกินไป กระทั่งเราไม่เข้าใจว่าโชคคืออะไร
แน่ และเขาก็ไม่เคยตอบ คงปล่อยให้คำว่า "โชค" ลอยล่องอยู่ใน นวนิยายเรื่องนี้เป็น
โศกนาฏกรรมของรัสเซียชาว ซึ่งถูกโชคเล่นงานให้ผิดหวังในความรักถึงสามครั้ง สด
โยนสิ่งเหล่านี้ให้เกิดขึ้นกับโชคโดยไม่พยายามวิเคราะห์เงื่อนไขทางสังคมที่กลุ่มผู้ลี้ภัย

ป.ล. บุญเหลือ เพทยสุวรรณ "หัวเลี้ยวของวรรณกรรมไทย" ใน วรรณไวยากร
หน้า 87 - 88

รัสเขียนมาแต่ดูอยู่อย่างจริงจัง นวนิยายของเขาจึงดูเศร้าและหดหู่ มองไม่เห็น
อนาคต กล่าวในแง่รูปแบบก็ถึงนครแห่งความหลังบังชี้ว่าได้รับอิทธิพลจากละคร
แห่งชีวิตของ ม.จ. อากาศคำเริง มีหลายตอนที่ กล่าวย่ำซ้ำซากในท่วงทำนอง
เดียวกัน แต่ความแปลกและน่าสนใจอยู่ตรงที่ สก ไขว่คว้าในเมืองขึ้นอย่างไ้
ความรู้สึก ...¹

ในการอ่านหนังสือแต่ละเล่มหลังจากที่อ่านจบแล้ว เราก็มักจะแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับ
หนังสือเรื่องนั้น ๆ กับเพื่อนหรือคนใกล้ชิดในรูปที่ว่าชอบหรือไม่ชอบ บางครั้งเราก็มักจะติชมไป
ว่าดีหรือไม่ดี การติชมนั้นส่วนมากก็จะใช้ความเห็นส่วนตัว เป็นเกณฑ์ ลักษณะเช่นนี้ถือว่าเป็น
จุดเริ่มต้นของการวิจารณ์หนังสือ แต่เพื่อความยุติธรรมแก่ผู้เขียน ผู้อ่านที่ดีจะไม่หยุดแค่เพียงว่า
ชอบหรือไม่ชอบเท่านั้น เขาจะต้องให้เหตุผลไ้ว่าการที่ชอบหรือไม่ชอบนั้นเพราะเหตุใด การคิด
หาเหตุผลที่จะอธิบายความรู้สึกของตนเองนั้นทำให้การวิจารณ์หนังสือมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น

รณจวน อินทรกำแหง ได้ให้ความหมายของการวิจารณ์ว่า "การวิจารณ์คือ การพิจารณา
เพื่อความีข้อดีอะไรบ้าง มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง แล้วนำมาบอกให้ผู้อ่านไ้ทราบข้อดีและ
ข้อเสีย นั้น อาจจะเป็นคำพูดหรือเป็นคำเขียนก็ได้"²

วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ ให้ความหมายของการวิจารณ์ว่า "การวิจารณ์คือการ แสดง
ไ้เห็นว่าหนังสือนั้นมีลักษณะอย่างไร ทั้งในส่วนเนื้อเรื่อง ความคิดเห็น และทำนอง แต่เมื่อไ้
อธิบายลักษณะของหนังสือให้ผู้อ่านเข้าใจแล้ว จึงวินิจฉัยลงไปว่าหนังสือที่ดีหรือไม่ดีอย่างไร
ควรจัดเข้าไว้ในชั้นไหน"³

วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ ได้กล่าวถึงนักวิจารณ์สมัยใหม่ เช่น ศาสตราจารย์ โมลตัน
ไ้ให้ความเห็นว่า "การวิจารณ์ที่แท้จริง จะ เป็นการอธิบายลักษณะของหนังสือให้ผู้อ่านเข้าใจเท่านั้น

¹เสถียร จันทิมาธร คนเขียนหนังสือ หน้า 48 - 49

²รณจวน อินทรกำแหง วรรณกรรมวิจารณ์ หน้า 5

³วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 285

นักวิจารณ์ไม่ควรวินิจฉัยคุณค่าของหนังสือเลย ส่วนนักวิจารณ์สมัยเก่าเห็นว่าการวิจารณ์คือ
การวินิจฉัยคุณค่าของหนังสือ ... โดยไม่ต้องกังวลที่จะทำความเข้าใจในลักษณะของหนังสือ
เลย"¹

แต่ วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ ให้ความเห็นว่า

... การวิจารณ์ทั้ง 2 วิธีคือ การอธิบายลักษณะโดยไม่วินิจฉัยคุณค่า และการ
วินิจฉัยคุณค่าโดยไม่พยายามทำความเข้าใจในลักษณะหนังสือเสียก่อน ย่อมบกพร่อง
ทั้ง 2 วิธี จึงควรจะรวมวิธีทั้ง 2 นี้เข้าด้วยกัน จึงจะเป็นการวิจารณ์ที่แท้จริง ...
การทำความเข้าใจและอธิบายลักษณะของหนังสือ เป็นของจำเป็นเพราะช่วยให้
พิจารณาคุณค่าได้ดี ส่วนการวินิจฉัยคุณค่าด้วยการตัดสินว่าดีหรือไม่ดีนั้นเป็นธรรมดา
ธรรมชาติของมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตามการวินิจฉัยคุณค่านั้นเป็นเรื่องที่ขึ้นอยู่กับ
ความคิดเห็นส่วนบุคคลเป็นอันมาก และแต่ละบุคคลย่อมเห็นแตกต่างกันได้เสมอ"²

วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ ได้กล่าวถึงแนววรรณคดีวิจารณ์ในสมัยปัจจุบันที่ยึดถืออิทธิพลของ
สังคม และกลุ่มนักวิจารณ์ใหม่ไว้ดังนี้คือ

แนววิจารณ์ที่ยึดถืออิทธิพลต่าง ๆ ของสังคม

นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้มีความเห็นว่า สังคมมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่ การเปลี่ยนแปลง
ต่าง ๆ ของมนุษย์ วรรณคดีควรแก่การยกย่องถือเป็นวรรณคดีประเภทที่แสดงให้เห็น โครงสร้าง
บรรทัดฐาน ค่านิยม อิทธิพลต่าง ๆ ของสังคมอย่างชัดเจน เหตุฉะนั้นตัวบุคคลในวรรณคดี
จึงควรที่จะเป็นตัวแทนของชนชั้นต่าง ๆ มีบทบาทไปตามลักษณะของชนชั้นที่ตนเป็นตัวแทน ไม่มี
ความคิดจิตใจแปลกไปจากกลุ่มของตน

นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้ยังได้ผสมผสานเรื่องอิทธิพลของสังคมนี้เข้ากับลัทธิการ เมืองทวย
จึงเกิดกลุ่มย่อย โดยเฉพาะกลุ่มสังคมนิยมซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาวรรณคดีที่เป็น
รายละเอียดลงไป คือ

¹วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 286

²ดู หน้า 252 - 253

1. กลุ่มสังคมนิยม เห็นว่าความก้าวหน้าของสังคมจะเกิดขึ้นได้ด้วยการต่อสู้ระหว่างชนวรรณะ และด้วยการปฏิวัติ

2. วรรณคดีที่ดีจะต้องส่งเสริมการต่อสู้เพื่อชัยชนะของชนนิยมในลัทธิการเมืองแนวสังคมนิยม พระเอกคือผู้นำในการต่อสู้ ส่วนผู้ร้ายคือผู้ขัดขวางการปฏิวัติซึ่งทำลายชนวรรณะของบุคคล ฉะนั้นเกณฑ์ในการตัดสินวรรณคดีว่าดีหรือไม่ดีเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับหลักที่ว่า วรรณคดีนั้นชักจูงส่งเสริมให้มีการปฏิบัติหรือไม่ ถ้าทำได้ดีมาก วรรณคดีนั้นก็ได้รับการพิจารณาตัดสินว่าเป็นวรรณคดีที่ดีมาก ส่วนวรรณคดีที่หลบเลี่ยงปัญหาสังคมหรือในบางกรณีวรรณคดีที่เชิดชูศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และยกย่องชนชั้นสูง ชนกลาง หรือผู้ลงทุนผูกพันกับหลักการของนักวิจารณ์แนวสังคมนิยมกลุ่มนี้ และย่อมได้รับการประณามว่าเป็นวรรณคดีไร้คุณค่า

กลุ่มนักวิจารณ์ใหม่

หลักเกณฑ์ที่กลุ่มนักวิจารณ์ใหม่ใช้เป็นแนวทางพิจารณาวรรณคดีมีดังนี้

1. ในการวิจารณ์ไม่ควรเพ่งเล็งให้ความสำคัญแก่สมัยแต่ง ผู้แต่ง ตลอดจนลักษณะสังคมของวรรณคดีเรื่องนั้นจนเกินไป คุณค่าอันแท้จริงของวรรณคดีนั้นอยู่ที่ตัววรรณคดีเรื่องนั้นองค์ประกอบอื่น ๆ เป็นแต่การช่วยให้เข้าใจวรรณคดีนั้นดีขึ้นเท่านั้น

2. นักวิจารณ์กลุ่มนี้ถือว่า วรรณคดีเป็นเครื่องให้ความบันเทิงใจ นักวิจารณ์จึงไม่ควรห่วงศีลธรรม เพราะฉะนั้นนักวิจารณ์ในกลุ่มใหม่นี้มีความเห็นว่า ถ้าเรื่องใดแต่งดี ประกอบด้วยศิลปะการแต่ง ให้ความอภิรมย์แก่ผู้อ่านแล้ว แม้มิใช่เป็นเรื่องที่เป็นคติที่ปลูกใจหรือที่เร้าความรู้สึกในแง่ศีลธรรมก็ตาม ก็จัดไว้ว่าเป็นวรรณคดีที่ดี

3. นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้ เน้นศิลปะของการแต่งว่าสำคัญกว่า เนื้อเรื่อง ๆ จะเป็นเรื่องอะไรก็ได้ แต่ถ้ามีวิธีการเรียบเรียงอย่างมีศิลปะแม้เรื่องง่าย ๆ พื้น ๆ ก็จะมีคามหมายอย่างยิ่งในวรรณคดี เพราะฉะนั้นนักวิจารณ์กลุ่มนี้จึงสนใจวิเคราะห์ส่วนต่าง ๆ ของวรรณคดีอย่างละเอียดลึกซึ้ง การใช้คำและความหมาย การใช้ลักษณะการแต่ง โครงสร้าง สัญลักษณ์ สไตล์

เทคนิค ตลอดจนแนวโน้มและปรัชญาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในวรรณคดีนั้น ๆ จะเป็นเรื่องที่นักวิจารณ์นำมาพิจารณาทำนองอธิบายลักษณะจนสามารถชี้แจงได้อย่างชัดเจน

4. นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้เห็นว่า การวิจารณ์ก็เป็นศิลปะอย่างหนึ่ง มีหน้าที่ให้ความเข้าใจในคุณสมบัติวรรณคดี และขณะเดียวกันบทวิจารณ์นั้นยังเป็นเครื่องให้ความบันเทิงใจ เช่นเดียวกับวรรณคดีเรื่องนั้นอีกด้วย หน้าที่ของการวิจารณ์จึงกว้างขวางขึ้นในฐานะที่มีคุณค่าทางศิลปะประกอบอยู่ด้วย

5. นักวิจารณ์ในกลุ่มนี้มีเจตนาแนะแนวทางให้ดีกว่าการพยายามวางเกณฑ์ใด ๆ ตายตัว เน้นการปฏิบัติมากกว่าการวางทฤษฎีและสนใจในการวิจารณ์ด้วยหลักวิชาและเหตุผลมากกว่าที่จะให้เป็นการวิจารณ์ด้วยจิตวิสัยของผู้วิจารณ์ และยังถืออีกว่านักวิจารณ์ย่อมมีเสรีภาพในการที่จะเลือกวิธีการของตนตามความพอใจ¹

กฤษดา มลลิกะมาส² ได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ของนวนิยายที่ผู้วิเคราะห์ควรวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ประเภทของวรรณคดีเรื่องนั้น ๆ (Genres)
2. โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง (Plot and Events)
3. สาระคิด หรือแก่นเรื่อง (Theme)
4. เวลาและสถานที่ (Setting)
5. ตัวละครในเรื่องและบทสนทนา (Characters and Dialogues)
6. ท่วงทำนองหรือสไตล์การแต่ง (Style)
7. กลวิธีหรือเทคนิคในการแต่ง (Technique)
8. ทางเสียงของผู้แต่ง (Tone)¹

นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอแนวทางการวิเคราะห์วรรณกรรมไว้อีกหลายท่าน เช่น ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ³ ให้หลักเกณฑ์ในการวิจารณ์วรรณกรรมไว้ดังต่อไปนี้

¹วิทย์ ศิวะศิริยานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ หน้า 309 - 313

²กฤษดา มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 99

³ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วิเคราะห์วรรณคดีไทย หน้า 19 - 20

1. การวิจารณ์เชิงประวัติศาสตร์และตำนาน
2. การวิจารณ์เชิงปรัชญา
3. การวิจารณ์เชิงจิตวิทยา
4. การวิจารณ์เชิงสังคมวิทยา
5. การวิจารณ์เฉพาะชิ้นงาน
6. การวิจารณ์เชิงจริยธรรมและตามแนวการศึกษา

ม.ล. กุญ จูมสาย ณ อยุธยา¹ ได้เสนอแนวพินิจ (Approach) ในการวิเคราะห์บทประพันธ์ดังนี้ คือ

1. แนวพินิจเชิงชีววรรณคดี (Biographical approach) ผู้ยึดถือแนวนี้นี้ถือว่า สิ่งศิลปะ คือ สิ่งที่เราสนใจให้เห็นบุคลิกภาพของผู้ประพันธ์ ผู้พินิจจะต้องนิยามความคิดและบุคลิกภาพของผู้ประพันธ์ ดังนั้นผู้วิเคราะห์ในแนวนี้นี้จะพยายามเรียนรู้ให้มากที่สุดที่จะมากได้ว่าชีวประวัติของผู้ประพันธ์เป็นมาอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้เข้าใจถึงและเข้าใจบทประพันธ์นั้น ๆ
2. แนวพินิจเชิงสังคมวัฒนธรรม (Sociocultural approach) นักวิเคราะห์พวกนี้มีความเห็นว่า หนทางเดียวที่จะเข้าใจและนิยามบทประพันธ์ที่ใดบทหนึ่งนั้น จะต้องอ้างอิงอยู่กับสภาพวัฒนธรรมที่ทำให้เกิดบทประพันธ์นั้น ดังนั้นจึงต้องตรวจสอบภาวะสังคมซึ่งทำให้เกิดบทประพันธ์ขึ้น และบทประพันธ์นั้นได้สะท้อนให้เห็นสภาวะสังคมอย่างไร
3. แนวพินิจเชิงมานุษยวิทยา (Anthropological approach) พวกนี้จะวิเคราะห์โดยเอาวิชามานุษยวิทยาเป็นหลักอ้างอิง โดยจะพยายามค้นหาว่าในบทประพันธ์แต่ละบทนั้นมีอะไรบางอย่างที่เป็นลักษณะสากลของจิตใจของคน เพราะภาวะสากลของจิตใจของคนเหล่านี้เป็นรากฐานของความคิดของมนุษย์ทั่วไป ดังนั้นความคิดรากฐานของมนุษย์ทั่วไปจึงไม่แตกต่างกันมากนัก
4. แนวพินิจเชิงจิตวิทยา (Psychological approach) เป็นการวิเคราะห์โดยใช้หลักจิตวิทยาเป็นหลัก
5. แนวพินิจ (Impressionistic) แนวพินิจแนวนี้นี้ผู้วิเคราะห์ไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ ที่เป็นเชิงวัตถุวิสัย ขึ้นอยู่กับความรู้สึกส่วนตัว

¹ม.ล. กุญ จูมสาย ณ อยุธยา วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา หน้า 158 - 159

สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ ได้ให้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์นวนิยายดังนี้

1. การตั้งชื่อเรื่อง พิจารณาว่าตั้งได้เหมาะสมหรือไม่ หรือแปลกอย่างไร
2. เนื้อเรื่อง แปลกหรืออย่างไร ใช้ลักษณะส่วนประกอบของนวนิยายหรือ

ส่วนประกอบของวรรณกรรมนั้น ๆ มาพิจารณา

3. ส่วนวนโวหาร พิจารณาว่าใช้สละสลวยหรือขัดคนใดบ้าง
4. บรรยายให้เกิดภาพพจน์ ทำให้ก่อให้เกิดอารมณ์ขึ้นได้แค่ไหน
5. มีคติธรรมหรือสิ่งที่จะไรแทรกปนไว้บ้าง
6. ศิลปะในการดำเนินเรื่อง การจบเรื่องแปลกหรืออย่างไร
7. คุณสมบัติ เป็นเรื่องจริงหรือไม่ เหมาะสมตอนไหน ขัดคนไหน
8. คนเขียนมีอารมณ์ขันหรือไม่
9. คนเขียนมองโลกไปแง่ไหน หรือแสดงให้เห็นทัศนคติในรูปใด¹

ในการเขียนปริทัศน์ฉบับนี้ ผู้เขียนจะวิเคราะห์และวิจารณ์นวนิยายของ
ส.ก. ภูมิระโรหิต โดยอาศัยแนวทางของกลุ่มที่ยึดถืออิทธิพลต่าง ๆ ของสังคม กลุ่มนักวิจารณ์
ใหม่ ๆ และแนวทางวิเคราะห์ของ กุหลาบ มลลิกะมาส รวมกัน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

¹สุทธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ วรรณคดีและวรรณกรรมปัจจุบัน หน้า 261

วิเคราะห์นวนิยายเอกของ สก. ぐるมะโรหิต

ชีวประวัติและผลงานการประพันธ์ของ สก. ぐるมะโรหิต

กำเนิด

สก. ぐるมะโรหิต เกิดที่ตำบลท่าเรือจ้าง อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี เมื่อวันจันทร์ที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2451 เป็นลูกคนที่สองของพระจตุตถการการ (นายเข็ม หรือ ปู่ ぐるมะโรหิต) และนางเหนย ぐるมะโรหิต คำว่า ぐるมะโรหิต มาจาก "ぐるมะ" แปลว่า "เต่า" เป็นชื่อของพวก ส่วน "โรหิต" แปลมาจากคำว่า "แดง" เป็นชื่อของปู่ นามสกุลนี้ได้รับพระราชทานจากรัชกาลที่ 6

การศึกษาและชีวิตในต่างแดน

สก. ぐるมะโรหิต เริ่มการศึกษาชั้นประถมที่โรงเรียนเบญจมราชูทิศ จังหวัดจันทบุรี และมาต่อที่โรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย จังหวัดนครปฐม มาเริ่มชั้นมัธยมปีที่หนึ่งที่กรุงเทพฯ โดยบิดาพาไปฝากที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ พ.ศ. 2458 จบชั้นมัธยมแปด พ.ศ. 2468 ขณะที่ยังเรียนอยู่ที่เทพศิรินทร์สก.เรียนเก่งมาก จนได้ชื่อว่าเป็นช้างเผือกของเทพศิรินทร์ สก. พยายามสอบชิงทุนเล่าเรียนหลวงไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษถึงสองครั้ง แต่ก็พลาดทั้งสองครั้ง ครั้งแรกเพราะป่วย ครั้งที่สองเพราะเขียนหนังสือมากเกินไปเลยสอบได้ที่สาม เพราะความประมาท มัวหมกมุ่นอยู่กับการเขียนและการแปลหนังสือ

สองคนแรกได้ไปเรียนต่อที่ประเทศอังกฤษ ที่สามไม่ได้ไป การพลาดครั้งนี้เป็นผลให้ สก. เข้าหน้าเจ้าคุณเจรัลด์ชาวปะเทศ อาจารย์ผู้ปกครองไม่คิดเพราะ "ท่านเจ้าคุณเจรัลด์"

อาจารย์ผู้ปกครองได้ตั้งให้เขาเป็น "ช่างเผือก" เพราะท่านคิดว่าเขาจะคงจะไม่ป่วยและไม่พลาดอีกเหมือนปี 2468 แต่ท่านได้เห็นช่างทำเป็นช่างเผือกไปแล้ว¹

การพลากครั้งนี้ทำให้ความสะเทือนใจให้ สด จนเป็นโรคประจำตัวไปเป็นเวลาหลายเดือน (ในเมื่อหิมะละลายมีตอนหนึ่ง ระพีพันธุ์ กล่าวกับ ดร.เจียง แพทย์หญิงผู้ว่าเธอเป็นโรคนอนไม่หลับเพราะคิดมากตั้งแต่สอบพลากครั้งนั้น หน้า 304) เมื่อสอบพลากแล้วเรียนหลวงสด จึงไปเรียนกฎหมายที่ทางแบ็คแมน (กรมประชาสัมพันธ์ปัจจุบันนี้) เรียนไม่นานทางกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบัน) ต้องการคนไปเรียนเกี่ยวกับเรื่องเมืองจีน ภาษาจีน วัฒนธรรมจีน เพื่อจะเอาตัวมาใช้ในราชการเกี่ยวกับการศึกษาของชาวจีนในเมืองไทย หรือกิจการที่ไทยจะต้องเกี่ยวกับจีน

"ผมยินดีไปทั้งที่รู้ว่ามันเสี่ยง เพราะเหตุว่าภาษาจีนตอนนั้นยังไม่มีใคร เขายกย่องนับถือ แต่เราเห็นว่าแนวโน้มที่เราจะไปหาความรู้ ผมก็เลยรีบไปเรียน"²

สด ออกเดินทางจากประเทศไทยโดยเรือคาลตัน เมื่อวันที่ 17 เมษายน พ.ศ. 2471 แต่เมืองจีนในขณะนั้นวุ่นวายมาก เกิดสงครามกลางเมือง เจียงไคเช็คกับเม่าเซตุงและซุนผดต่าง ๆ ยังรบกันไม่ถึงขั้นแตกหัก เขาต้องไปพักที่ฮ่องกงและกึ่งกลางอยู่ที่นั่น 2 ปีเศษ จึงสอบไล่ได้เพื่อจะเข้าเรียนใน St. Steven College แต่มีเหตุบังเอิญให้เสด็จกรมพระกำแพงเพชร อัครโยธิน เสด็จมานาจะไปปักกิ่งและเสด็จไปเยี่ยมเจนนจวี่เรีย กระทรวงธรรมการจึงให้ สด เดินทางไปปักกิ่งกับขบวนเสด็จด้วย ถึงปักกิ่งในฤดูหนาว ปี พ.ศ. 2473 เข้าเรียนภาษาจีนต่อที่ College of Chinese Studies สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในนครปักกิ่งชื่อผ่ายโลว เป็นสถานศึกษาที่มีชื่อเสียงโด่งดังอยู่ในจีนเหนือ ผู้อำนวยการชื่อ Dr. W.B. Pettus เป็นชาวอเมริกัน ซึ่งคุ้นเคยกับชีวิตในเมืองจีนมาเป็นเวลาหลายสิบปี

¹สด กุระโรหิต "เทพศิรินทร์ โรงเรียนแห่งความหลัง" อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสด กุระโรหิต หน้า 106

²เงาสะทอน (นามแฝง) "ลลนาที่พบ สด กุระโรหิต" ลลนา 39 : 76
สิงหาคม 2517

พ.ศ. 2475 สดชอบเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยปักกิ่งได้สำเร็จ เขาเรียนในแผนกประวัติศาสตร์ เรียนภาษาอังกฤษ วรรณคดีเพิ่มเติม และเรียนเศรษฐศาสตร์เป็นวิชาเลือก เหตุที่ สด เลือกเรียนประวัติศาสตร์นั้น เพราะเชื่อว่า "ความวุ่นวายของสังคมโลกปัจจุบันต้องมีที่มาจากอดีต และการศึกษาประวัติศาสตร์จะช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงหรือความวุ่นวายเหล่านั้นได้..."¹

สด เรียนที่มหาวิทยาลัยปักกิ่งสี่ปี ได้รับปริญญาตรี แต่เนื่องจากใน พ.ศ. 2475 นั้น เกิดการปฏิวัติขึ้นในเมืองไทย คณะปฏิวัติได้สั่งยึดทุนเล่าเรียนหลวง เพราะสงสัยว่าเป็น รอยัลลิสต์ โดยอ้างว่าทุนเล่าเรียนหลวงเป็นทุนเพื่อเลี้ยง แต่หาก สด ต้องการจะเรียนต่อ จนจบก็อาจเรียนได้โดยการกู้เงินจากรัฐบาลเรียน สด จำต้องยอมในที่สุด สด ได้กลายเป็น ลูกหนี้รัฐบาลตกเบี้ยร้อยละสามต่อปี เรียนจบแล้วต้องทำงานในหนี้รัฐบาล 10 ปี และหักเงินเดือนทุกเดือนในหนี้ทั้งสามและดอกเบี้ยนั้นจะหมด "เงินเดือน 140 บาท หักเสีย 50 บาท เหลือ 90 บาท ก็หมดทุกเดือนเรื่อยมา ทางรัฐบาลก็ไม่ยอมลดดอกเบี้ยให้"² เมื่อเรียนสำเร็จได้รับปริญญา B.A. ทางประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ในปี พ.ศ. 2479 ก็กลับประเทศไทย

ชีวิตรักและครอบครัว

ชีวิตในครอบครัวของสด เป็นชีวิตที่ราบรื่นในระหว่างที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปักกิ่ง สด ได้พบนักศึกษาสาวชาวไทยคนหนึ่ง คือ คุณเนียน ซึ่งสำเร็จปริญญาตรีทางวรรณคดี คุณเนียน เป็นนักแปลและนักประพันธ์ ได้แปลวรรณคดีจีนมาเป็นภาษาไทยหลายเรื่อง ทั้งคู่ได้เข้าสู่พิธีสมรสกันตามประเพณีที่ Tsing Hua Alumni Hall Peking เมื่อวันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2478 มีบุตรด้วยกันห้าคน คือ เวณิกา กุลภัทร อัสสัร ครรชิต และ ชนิษฐ์

¹ รุ่งวิทย์ สุวรรณภินันท์ "สด กุรมะโรหิต กับลัทธิสหกรณ์จากไปอย่างเจ็บปวด" โลกหนังสือ 7 : 86 เมษายน 2521

² เงามะทอง (นามแฝง) "ลลนาจับพบ สด กุรมะโรหิต" ลลนา 39 : 76 สิงหาคม 2517

✓ ชีวิตราชการ (พ.ศ. 2479 - 2489)

สา กุรมะโรหิต เข้ารับราชการที่กระทรวงธรรมการ โดยบรรจุเข้าทำงานในแผนกโรงเรียนราษฎร์ มีหน้าที่ควบคุมและดูแลโรงเรียนจีนในเมืองไทย เขาต้องทำงานชดเชยที่ถูกรัฐบาลเรียนขออยู่ไม่กี่ปีประมาณ 10 ปี ระหว่างรับราชการอยู่นั้น สดเป็นสำคัญในการปราบปรามโรงเรียนจีนยุคนี้ค่อนข้างรุนแรง ถึงขั้นปิดโรงเรียนเพื่อสกัดกั้นการเผยแพร่ของลัทธิคอมมิวนิสต์ เพราะ

... ตอนนั้นลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มเข้ามาในเมืองไทยแล้ว แทรกเข้ามาในโรงเรียนจีน ซึ่งจำเป็นที่มต้องดำเนินการป้องกัน จึงมีการปราบปรามโรงเรียนจีนในยุคนั้น จัดการปิดไปหลายโรงเรียน และหนังสือเรียนที่ลัทธิคอมมิวนิสต์เราก็เก็บหมด ส่งสันนิบาตหมด เพราะว่าจำเป็นต้องทำเพราะเป็นหน้าที่ และผมไม่เห็นด้วยกับลัทธิคอมมิวนิสต์ เพราะผมไม่เห็นมันเหมาะสมกับไทย เมืองไทยของเรา เราจะให้ต่างชาติเข้ามาสอนให้คนจีนเกลียดคนไทยมันไม่ดี ...¹

จากนั้นย้ายมาอยู่กองการศึกษาผู้ใหญ่ เป็นหัวหน้าแผนกจนถึง พ.ศ. 2489. เป็นเวลาในที่มีรัฐบาลหมดสั้นครบ 10 ปี เห็นว่ารัฐบาลไม่มีน้ำใจช่วยจึงลาออกและทำงานหนังสือพิมพ์ตลอดมา

ชีวิตนักประพันธ์กับไร่แผ่นดินไทย

เมื่อออกจากราชการแล้ว สด กุรมะโรหิต ก็ออกไปทำไร่ที่ตำบลคงหัวโขง จังหวัดปราจีนบุรี โดยปลูกหน่อไม้ไผ่ตง แต่มะเลาะเพราะไม่มีตลาดขาย ถูกอิทธิพลพ่อค้าคนกลางเอาเปรียบและกลั่นแกล้ง ในที่สุดก็ขายไร่แห่งนั้น จากนั้นเขาก็ไปซื้อไร่และที่ดินว่างเปล่าที่หมู่บางหนองจิบเตา ตำบลนาจอมเทียน อำเภอศักดิ์ชัย จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็น

¹เงาะทอง (นามแฝง) "ลณานักพบ สด กุรมะโรหิต" ลณา 39 : 76

หมู่บ้านเก่าแก่สมัยพระเจ้าตากสินมหาราช ด้วยความตั้งใจที่จะบูรณะหมู่บ้านนี้ให้เป็น "หมู่บ้าน
สหกรณ์" สร้างเป็นไร่นาคนไทย และตั้งเป็น "มูลนิธิไร่นาคนไทย" หารายได้จากการทำ
ประโยชน์จากแผ่นดินแล้วนำกำไรเข้ามามูลนิธิ แทนการเรียกรับบริจาคจากเศรษฐีหรือรบกวน
ชาวบ้านทั่วไป เขามีทุนน้อยและขาดผู้สนับสนุน ฉะนั้นความพยายามตลอดชีวิตของเขาจึงไม่
สำเร็จ! สด ภูมมะโรหิต ต้องเขียนหนังสือเพื่อหารายได้มาทำไร่นาคนไทย แต่ก็ไม่ช่วย
ให้สถานการณ์กระเตื้องขึ้น เพราะเงินจำนวนนี้กว่าจะเบิกได้ก็ต้องรอให้เรื่องลงตีพิมพ์เสียก่อน
สด เจอปัญหาเรื่องเงินทุนอย่างหนักแน่นแถมความแรงงาน คณงานในโรงก็แทบจะไม่มีให้ ประยูร
จรรยาวัณห์ เคยพูดถึง สด ในเรื่องนี้ว่า

วันหนึ่ง คุณสดขี่ม้าหาบรรณาธิการสยามสมัย เพื่อขอเบิกเงิน 2,000 บาท
ค่าเรื่องยาว ผมในฐานะบรรณาธิการ รับผิดชอบผู้อำนวยการขออนุมัติเงินให้คุณสด
แต่ได้ถูกสั่งระงับ เพราะระเบียบปฏิบัติมีอยู่ว่า เรื่องใดก็ตามลงตีพิมพ์แล้วจึงจะ
เบิกได้ คุณอารีย์ ลีวีระ สั่งระงับให้ผมปฏิบัติตามระเบียบ ผมอดตกใจออกมา
บอกคุณสด คุณสดร้องไห้ที่พร้อมกับชวนผมไปที่หน้าต่างโรงพิมพ์ ให้มองลงไป
ที่โรงรถ คนงานชาวไร่สัก 7 - 9 คน นั่งยอง ๆ รอคุณสดอยู่ข้างล่าง ผมตื่นตันใจ
คุณสดถามผมว่า "แล้วจะให้ผมทำยังไง คุณประยูร ?" ผมก็พลอยอึดอัดใจไปด้วย
ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงจะได้เงินให้คุณสด 2,000 บาทตามที่ต้องการ "คนงานเขา
มารอรับค่าแรงของเขา" "ผมหวังและผมอยากให้เขาเอาที่นี้ ทำใจดี ?"²

¹จากคำสัมภาษณ์ เขียน ภูมมะโรหิต ใน น.ส.พ.สยามรัฐ ฉบับวันที่ 1 มีนาคม
2521 อ้างจาก รุ่งวิทย์ สุวรรณอักษร "สด ภูมมะโรหิต กับลัทธิสหกรณ์ผู้จากไปอย่าง
เงิบเงา

²ประยูร จรรยาวัณห์ "คุณสด ลงท้ายโมโหแล้ว" อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ
นายสด ภูมมะโรหิต หน้า 152

สศ กุรมะโรหิต เริ่มงานเขียนหนังสือตั้งแต่เป็นนักเรียนเทพศิรินทร์ ครูคนแรกของ สศ คือบิดา ท่านสอนให้ สศ เขียนบทร้อยกรอง คือกลอนหก กลอนแปด และโคลงสี่สุภาพ นอกจากนั้นบรรพชาจารย์ในการเขียนหนังสือของ สศ มี สศ เถาว์พยกของนาก คือ หลวงสำเร็จวรรณกิจ สศเคยเขียนถึงหลวงสำเร็จวรรณกิจใน เทพศิรินทร์ ... โรงเรียนแห่งความหลังว่า

... ข้าพเจ้าจำไม่ได้ ... และลืมไม่ได้ ... คุณครูสำเร็จวรรณกิจท่านมีปากกา ไม้เท้าพาดเจ้าตามหนึ่ง ปากกาทันนี้เป็นปากกาทันเดียวที่ข้าพเจ้าถืออยู่ในขณะนี้ ... และจะถือต่อไปจนถึงวันตาย... คุณหลวงสำเร็จวรรณกิจ ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชา แต่งหนังสือให้ข้าพเจ้า ท่านไม่เคยเพียงสอนให้ข้าพเจ้าแต่งบทกวีหรือร้อยแก้วเท่านั้น ท่านยังอบรมให้ข้าพเจ้ามีวิญญานของการต่อสู้ด้วยปากกา ด้วยเหตุผล ไม่ใช่ด้วยการ ใช้กำลัง เอาแต่ใจตัว ท่านเป็นครูคนแรกที่สอนให้ข้าพเจ้ารู้จักเคารพความคิดของ คนอื่นมากเท่ากับเคารพความคิดของตัวเอง พึงจำไว้ว่าท่านสอนหลักประชาธิปไตย ให้ข้าพเจ้าโดยที่ข้าพเจ้าไม่รู้ตัว ข้าพเจ้ารู้ว่าการต่อสู้ของข้าพเจ้ามีแนวทางเกิด มาจากท่าน ...¹

งานกวินพนธ์ชิ้นสำคัญที่สุดของ สศ ได้แก่ ลิลิตราชนูปถัมภ์ แต่งขึ้นในปี พ.ศ. 2466 เมื่ออยู่ชั้นมัธยมปีที่หก โดยเขียนขึ้นจาก The Man Born to be King สำนวนประลองฝีมือ ในการเขียนและการทำหนังสือของ สศ ก็คือหนังสือพิมพ์กรมศาสนา และหนังสือพิมพ์แถลงการ ศึกษาเทพศิรินทร์ ช่วยกันทำกับคุณหลวง สายประดิษฐ์ หม่อมเจ้าอากาศคำแก้ง รพีพัฒน์ และ โชติ แพร่พันธุ์

จากนักเขียนเทพศิรินทร์ เขามาเขียนเรื่องสั้น ๆ ให้เสนาศึกษา ซึ่ง คุณหลวง สายประดิษฐ์ เป็นผู้ช่วยบรรณาธิการ ต่อมาศัพท์ไทย ไทยเกมมเป็นเรื่องแปลใช้นามปากกา

¹ สศ กุรมะโรหิต "เทพศิรินทร์ ... โรงเรียนแห่งความหลัง" อนุสรณ์วันพระราชทาน เพลงศพ นายสศ กุรมะโรหิต หน้า 101

โกศโรหิต ร่วมกับ คุณทองใบ หูลูกกา เรื่องแปลเรื่องแรกคือ "อรรฆาเทวี" ของ โรเจอร์ แอ็กการ์ด

ต่อมาเขาได้เขียนให้หนังสือพิมพ์อีกหลายฉบับ จนถึง พ.ศ. 2469 - 2470 ว่างงาน หนังสือพิมพ์ของไทย ช่วงระยะที่เรียนหนังสือที่ฮ่องกง สด ก็ยังคงเขียนเรื่องสั้นให้เสนาธิการ และศัพท์ไทย

เมื่อ สด ฐรมะโรหิต ไปอยู่ที่ปักกิ่ง พ.ศ. 2473 เขาได้เขียนบทความต่อต้านลัทธิเผด็จการของ ฮิตเลอร์ มุสโสลินี ส่งไปลงที่ China Critics โดยใช้นามปากกา บารบารา แต่ถูกกระทรวงธรรมการสั่งห้ามเขียน มิฉะนั้นจะถูกไล่ออกจากราชการ แต่เขาก็ไม่แคร์หรือหันไหวสะทกสะท้านอะไร เพราะเขาได้ตั้งเข็มทิศและอุดมการณ์ไว้ว่าจะต่อสู้ ต่อปลายปากกาของเขาตลอดชีวิต ดังนั้นเมื่อเมืองไทยมีการปฏิวัติการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 ช่วงนั้น ภูหลวง สายประสิทธิ์ ออกหนังสือพิมพ์หลายฉบับ สด ฐรมะโรหิต ยังคงส่งผลงาน มาร่วมด้วย เป็นบทความทางการเมือง เขียนเรื่อยมาโดยทะลุมหาบท เจ็ดชิ้นได้รับ 20 บาท

หลังจาก สด ฐรมะโรหิต กลับเมืองไทยแล้ว เขาก็ยังคงเขียนบทความลงในหนังสือพิมพ์ ประชาชาติของท้าววรมณ เป็นบทความคัดค้านรัฐบาลที่ไม่เป็นประชาธิปไตย จนกระทั่งท้าววรมณ ขยับออกจากหนังสือพิมพ์ประชาชาติ เพราะเกรงพระองค์เองจะเดือดร้อน สมัยนั้นได้ร่วมงานกับ ภูหลวง สายประสิทธิ์ มาดัย ภูพินิจ โรติ แพร่พันธ์ เวโรจน์ เสวตทัตต์ สนิท เจริญรัฐ ออกหนังสือพิมพ์เองสี่ฉบับ คือ ประชามิตร สานักมิตร เอกชน และศิลปิน ออกได้สองปีก็ล้ม เพราะกระดากขาดแคลนและขาดทุน

ในปี พ.ศ. 2488 ตั้งจักรวรรดิฟิลิปปิน เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมห้าสาขา วรรณกรรม จิตรกรรม สถาปัตยกรรม ปฎิมากรรม และนาฏกรรม แต่ทำได้สองสาขา คือ วรรณกรรม และจิตรกรรม ทำได้สองปีก็เลิก เพราะต่อสู้อาณานิคมไม่ได้

รุ่งวิทย์ สุวรรณภักษ์¹ จัดแบ่งวรรณกรรมของ สด ตามแนวพัฒนาทางความคิดออกเป็นสองช่วงกว้าง ๆ คือ

¹รุ่งวิทย์ สุวรรณภักษ์ "สด ฐรมะโรหิต กับลัทธิสหกรณ์ ผู้จากไปอย่างเงี้ยวเหงา" โลกหนังสือ 1 : 88 - 89 7 เมษายน 2521

1. งานวรรณกรรมช่วงก่อนไปเมืองจีน (ระหว่าง พ.ศ. 2466 - 2470) ผลงานช่วงนี้เป็นช่วงอยู่ในวัยหนุ่ม ชอบคิดฝัน ยังไม่สนใจเศรษฐกิจ - การเมือง งานเขียนมีลักษณะเป็นเรื่องเบา ๆ เช่นเรื่องสั้น เด็กกับชายหัวล้าน (พ.ศ. 2470) ลิลิตราชนูปถัมภ์ (พ.ศ. 2466) เรื่องนักสืบฆาตกรรม แปลและเรียบเรียงใหม่ พ.ศ. 2467 หนามกุหลาบ แต่งเป็นกาพย์ยานี ขบวนการดอกไม้ (พ.ศ. 2468) หัวอกภรรยา บทละครพูด (พ.ศ. 2470) เป็นต้น

2. งานวรรณกรรมช่วงไปเมืองจีน - วนะสุทนาย (พ.ศ. 2471 - 2521) นับเป็นช่วงที่หาประมาณเรื่องศตวรรษ งานในช่วงนี้มีมากมายนับเป็นร้อย ๆ ชิ้น งานที่สร้างชื่อเสียงของเขาให้โด่งดัง เห็นจะเป็นชุด "ประสบการณ์ในเมืองปักกิ่ง ของนายระพีพันธุ์ พรเคห์" ไทแก่ มัทธิงนครแห่งความหลัง คนดีที่โลกไม่ต้องการ เมื่อหิมะละลาย เจียงเฟ่ ขบวนการเสรีจีน และจากหายจากปักกิ่ง ต่อมาก็มีข้อคิดจากไร่แผ่นดินไทย เป็นบทความเกี่ยวกับปัญหาการทำไร่แผ่นดินไทย บทความชุดเหล่านี้ลงพิมพ์ใน "นิมิตร์" รายสัปดาห์

ระพีพันธุ์ เป็นนวนิยายที่ สด รักบักที่สุกในฐานที่สามารถสะท้อนปัญหาและเสนออุดมการณ์ของเขา นวนิยายเรื่องนี้เป็นนวนิยายที่ยาวที่สุดของ สด เขายังเขียนไม่จบก็ตาม

นอกจากผลงานที่กล่าวมาข้างต้น งานของเขายังมีอีกมาก เช่น จากหมายเหตุนักเรื่องสังคมนิยมหรือสหกรณ์จาก สด ภูมมะโรหิต ถึงท่านนายกรัฐมนตรีสัญญา ธรรมศักดิ์ สอบความคืบหน้าของงานรัฐบุรุษอาวุโส ปรีดี พนมยงค์ (ปี พ.ศ. 2517) สหกรณ์ทางรอดเดียวของไทย สำหรับผลงานเรื่องแปลที่เด่น ๆ ไทแก่ อธิมาเทวี ฐรักของเจ็ดนครเตอร์เรียม แวมไวท์ไต้ตรงสยาม ส่วนนวนิยายนอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วก็มี เลือดสีน้ำเงิน เลือดสีแดง ไฟชีวิต นักปฏิวัติ โกรทกระหิง ชีวิตคือความฝัน ชีวิตคือละครและวิวัฒนาการภาษา

สรุปผลงานการประพันธ์ของ สด ภูมมะโรหิต

ประเภทร้อยกรอง มี ลิลิตราชนูปถัมภ์ มาฆกวันต์ กวีนิพนธ์ อนุสาวรีย์ทหารอาสา หมายเหตุเกาะสมุย ยามหนุ่ม หนามกุหลาบ แดกนี้ - แดกเงิน คนรักโลก

ประเภทสารคดี มี มหาพุทธสงคราม ข้อคิดจากไร่แผ่นดินไทย เมืองสหกรณ์ โครงการบูรณะชนบทแห่งชาติ ไขปัญหาชีวิตของชนชั้นกลางสตรี บทความบาร์บารา ศตวรรษแห่งการต่อสู้ ที่ว่าสันติภาพนั้นอย่างไร แวมไวท์ไต้ตรงสยาม ขบวนการฮือฮาน จีนกับญี่ปุ่น บทความทางการเมืองและเศรษฐกิจอื่น

ประเทนวนิยาย นี้ ปักกิ่งนครแห่งความหลัง คนที่โลกไม่ต้องการ เมื่อหิมะละลาย ความปรารถนา คนละเลื้อย เฝียงเพ็ญเสียดระ ระบาย นักปฏิวัติ ไฟชีวิต เลือดสีน้ำเงิน เลือดสีแดง ขบวนการเสรีจีน ลั่นแวว โกรทกระหิง ชีวิตคือความฝัน หวังเพื่ออยู่ นี่แหละชีวิต วิทยุยานพยาบาล

ประเทงานแปล มี ชูรักเล่ย์แซดเตอร์เลย์ ของ คี.เอช. ลอเรนซ์ อัคราเทวี แวมไวท์ไคธงสยาม

ประเทบทละคร มีละครเวทีประมาณ 10 เรื่อง ละครวิทยุ 10 เรื่อง ละครทาง ที.วี. ประมาณ 5 - 6 เรื่อง

ประเทบทภาพยนตร์มี ทาสหัวใจ (สร้างจากนวนิยายเรื่องคนละเลื้อย) ขบวนการ เสรีจีน ไฟชีวิต พลายมลิวัลย์ (สร้างจากเรื่องของ ถนอม มหาเปารยะ)

ประเทบทเพลง มีสองเพลงในละครเวทีเรื่อง วิทยุยานพยาบาล

ประเทเรื่องสั้น สก แต่งเรื่องสั้นไว้หลายร้อยเรื่องลงพิมพ์ในหนังสือ ศัพท์ไทย ไทยเขมม ประชาชาติ เทพศิรินทร์ เสนาศึกษา สุภาพบุรุษ ไทยใหม่วันจันทร์ ประชามิตร ปิยะมิตร วิทยาคารย์ เอกชน สวนอักษร ศิลปิน และรุ่งอรุณ

สก เป็นนักประพันธ์ที่มีนามปากกามากคนหนึ่ง และจะใช้นามปากกาต่างกันในงานเขียน แต่ละประเท เช่น บารบารา ใช้กับบทความทางการเมืองและเศรษฐกิจ แอนน์ ใช้กับเรื่อง แปล ขุนลิลาศาสตร์สุนทร ใช้สำหรับตอบปัญหาชีวิตในหนังสือพิมพ์ เป็นต้น แต่มาในระยะหลัง ๆ เวลา สก แต่งนวนิยายเรื่องสั้น หรือบทความก็ตาม เขามักใช้ชื่อนามสกุลจริงโดยตลอด

✓ ปรัชญาชีวิต บุคลิกภาพ และอุปนิสัย

Man of Public เป็นนามที่ เสลา เวชบุรี¹ ให้แก่ สก กุรมะโรหิต ในฐานะที่เขาเป็นนักประพันธ์ที่มีอุดมการณ์อันแน่วแน่ โดยให้ปากกาต่อสู้อิทธิพล การเมือง การกดขี่

¹เสลา เวชบุรี "สก กุรมะโรหิต นักอุดมคติ นักต่อสู้เพื่อขบวนการอุดมการณ์นามโรจน์" ใน หนึ่งศตวรรษ หนังสือพิมพ์ไทย หน้า 426

รักใด เขาต้องการเห็นชาตินานเมืองพัฒนาเจริญรุ่งเรือง ชาวชนบทมีการอยู่กินดี มีความเป็นธรรมในสังคม

ตลอดระยะเวลาที่ สด อยู่ในปักกิ่ง เขาได้เห็นเหตุการณ์มากมายในประเทศจีน ซึ่งเกิดจากการรุกรานของลัทธิจักรวรรดินิยมชาติมหาอำนาจ ประจวบกับการแย่งชิงอำนาจของชนพลต่าง ๆ ทำให้เขาเกลียดสงคราม เกลียดลัทธิเผด็จการทั้งซ้ายและขวา

"ศรีบูรพา" เชื่อว่าหากไปทางขวาไม่ได้อาจต้องไปทางซ้าย แต่ "สด ภูมิโรหิต" เชื่อว่ายังมีทางสายกลางให้เดิน ไม่จำเป็นต้องจากขวาแล้ววิ่งไปซ้ายเสียทีเดียว¹ ดังนั้น สด จึงหันหลังให้กับลัทธิทั้งสองอย่างสิ้นเชิง หันมาเขียนในอุดมการณ์และวิถีการของสหกรณ์ตลอดมา เพราะเห็นว่า สหกรณ์เป็นวิธีอันเดียวที่จะปฏิวัติโลกได้ด้วยความเป็นธรรมและสันติวิธี ความเป็นนักสหกรณ์ของ สด ภูมิโรหิต เป็นที่รู้จักดีของผู้อ่าน และในวงนักประพันธ์ด้วยกัน ประยูร จรรย์วาทย์ เขียนถึง สด ภูมิโรหิต ว่า

คุณสด เป็นคนจริงจังจนผมรู้สึกอึดใจ หลังจากที่ได้โคจรเข้าร่วมวงหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ "เอกชน" และ "นิยามิตร" คุณสด มุ่งหาทางเขียนบทความเอาจริงเอาจัง และจึงไปที่สหกรณ์ ๕๕๕๕๕ แทนที่จะเขียนเรื่องยาวอย่าง "ระยำ" เช่นเคย บทความที่เกี่ยวข้องแก่ "สหกรณ์" ของสด ได้ก่อให้เกิดภาพพจน์ใหม่ขึ้นในบุคลิกภาพของ สด เอง คือ การแสวงหาทางที่จะผลักดันให้ประเทศไทยเราหันทิศทางแห่งการเกษตรมุ่งไปที่ "สหกรณ์" อย่างเต็มที่ ซึ่งคุณสด (แม้นแก่น) ก็เชื่อว่า การสหกรณ์เท่านั้นที่จะพาการเกษตรเมืองไทยให้ก้าวหน้าไปได้ คุณสดเฝ้าแต่ย้ำ ๕๕๕๕๕ ลงในหนังสือพิมพ์นิยามิตรและหนังสือพิมพ์อื่น ๆ ทุกครั้งที่มีความหรือบทความเรื่องสหกรณ์ใด ๆ ไร ๆ เป็นต้องรู้ว่าของ คุณสด แน่ไม่ใช่ใคร²

¹ เงามะทอน (นามแฝง) "ลลนา นักพบ สด ภูมิโรหิต" ลลนา 75 : สิงหาคม 2517

² ประยูร จรรย์วาทย์ "คุณสด คงหายไม่โหดแล้ว" ใน อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสด ภูมิโรหิต หน้า 150

คุณสกล ถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์เกือบตลอดชีวิต เพราะต่อต้านนายทุน และขณะเดียวกันกับคุณสกลก็ถูกนักศึกษาหัวรุนแรงกล่าวหาว่าเป็นพวกของนายทุนหรือเป็นนายทุนเสียเอง เพราะคุณสกลต่อต้านคอมมิวนิสต์ คนส่วนใหญ่เลยไม่รู้ว่า คุณสกลเป็นใคร และทำไมจึงถูกกล่าวหาเช่นนั้น เท่าที่ทราบคุณสกลไม่ได้เป็นอะไรสักอย่างตามที่ถูกกล่าวหา เพราะคุณสกลได้ต่อสู้กับคอมมิวนิสต์และต่อสู้กับทุนนิยมมาตลอดชีวิต โดยยึดทางสายกลางเป็นเครื่องมือสำคัญในการต่อสู้ นั่นคือ โดยวิธีสหกรณ์¹

สงบ สวนสิริ แสดงความรู้สึกที่มี สก гурมะโรหิต ว่า

... เท่าที่รู้จักกันมา ผมรู้สึกว่าคุณสกล гурมะโรหิต มีความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นชีวิตจิตใจ ไม่มีทางใดที่จะเป็นคอมมิวนิสต์ไปได้ตามที่เคยมีข่าวเล่าลือเลย แต่คุณสกล гурมะโรหิต เป็นคนยืนมั่นในอุดมคติของตน อย่างแน่วแน่และรุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิธีการของสหกรณ์กับเพื่อนฝูง คุณสกล гурมะโรหิต มองทุกคนในค่านี้อย่างดี ไม่เคยทำให้ใครต้องจำใจหรือผิดหวัง ผมจึงขอตั้งชื่อบทความที่ผมเขียนว่า "สุภาพบุรุษ สก гурมะโรหิต ..."²

คุณสกล เป็นคนเรียบร้อย เป็นผู้ดีทุกกระเบียดนิ้ว เห็นอกเห็นใจคนยากจนที่มีความเห็น้อยยาก เพราะการเอารัดเอาเปรียบและเหยียดหยามของสังคม³ ตลอดชีวิตของคุณสกล гурมะโรหิต นั้นถึงแม้จะช่วยทุกข์ของผู้อื่น เนียน гурมะโรหิต ภรรยาของคุณสกล гурมะโรหิต ได้เขียนคำไว้อาลัยให้แก่ สก ว่า

¹ประสิทธิ์ มัชฌิมา "สก гурมะโรหิต ผู้จุดดวงไฟสหกรณ์ไทย" ใน อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสก гурมะโรหิต หน้า 74

²สงบ สวนสิริ "สุภาพบุรุษสก гурมะโรหิต" ใน อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสก гурมะโรหิต หน้า 146

³เลี้ยว ศรีเสวก "ผมกับคุณสกล гурมะโรหิต" ใน อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสก гурมะโรหิต หน้า 137

เนี่ยนยังจำได้ที่บ้านพักไร่นาคนของเรานั้น ไม่มีของไหม้คันเลย เราใช้ชีวิตแบบชนบท ชาวชนบทเขามีอะไรใช้เราก็ใช้เหมือน ๆ กับเขา แต่สิ่งที่เขาเกือบไม่มีเลยคือ ยารักษาโรคซึ่งเป็นของจำเป็น บ้านไร่ของเขานี้มีอย่างง่าย ๆ แบบยาตำราหลวง คุณสกลให้เตรียมไว้เสมอสำหรับชาวบ้านที่ยากจน ห่างไกลโรงพยาบาล เขามาขอยาของเราไปบรรเทาความเจ็บไข้ได้ป่วยในครอบครัว

คุณสกลจะจำได้หรือเปล่า บ้านในกรุงเทพฯ ของเรา มีแต่ชาวบ้านผู้ยากจนมาพักไม่ขาดสาย เพราะในความเจ็บป่วยอีกหลาย ๆ อย่าง อย่างง่าย ๆ ของเราไม่สามารถจะรักษาเขาได้ เขาใช้บ้านของเราเป็นที่นอนพัก รอคอยเวลาที่คุณสกลจะส่งเขาเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาล โดยมีคุณสกลเป็นเจ้าของไข้ และใช้บ้านของเราเป็นที่พักฟื้นหลังจากออกจากโรงพยาบาลแล้ว เพื่อเตรียมตัวกลับบ้านไร่ของเขาเมื่อมีกำลังแข็งแรงพอ¹

นอกจากนี้บรรดาบุตรและธิดาของ สก ฐรมะโรหิต ได้กล่าวถึงอุปนิสัยใจคอ ตลอดจนอุดมคติอันแน่วแน่ของ สก ฐรมะโรหิต ว่า

คุณพ่อไม่ชอบดื่มสุรา ไม่ชอบสูบบุหรี่ และไม่เที่ยวเตร่ คุณพ่อไม่ชอบความฟุ้งเฟ้อหรูหราทั้งหลาย เพราะถือว่าไม่ใช่สิ่งจำเป็น เสื้อ กางเกง รองเท้า คุณพ่อจะใช้อยู่จนกว่าจะหมกอายุ เมื่อถูก ๆ เดิมโตขึ้น เรียนสำเร็จ มีงานทำ มีรถยนต์ส่วนตัวใช้ แต่รถของคุณพ่อไม่เคยมี เพราะไม่เคยสนใจจะซื้อหา ท่านพูดเสมอว่าสิ่งเหล่านี้ถ้านำมาไว้เป็นสมบัติ ก็เป็นสิ่งจูงใจให้เกิดความเบี่ยงเบนออกจากอุดมการณ์ที่ยึดมั่นแล้ว คุณพ่อบอกว่าในบ้านเมืองเรายังมีแต่คนจนเป็นส่วนใหญ่ คุณพ่อขออยู่ฝ่ายคนจน ท่านคิดเสมอว่า ทำอย่างไรคนจนในประเทศเราจึงจะลืมตาอ้าปากได้ ฉะนั้น ชีวิตของคุณพ่อจึงต่อสู้เพื่อ

¹เนี่ยน ฐรมะโรหิต "จากเนี่ยนถึงสก" ใน อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ
นายสก ฐรมะโรหิต หน้า 166

ระบบสหกรณ์ เพราะสหกรณ์เท่านั้นที่จะแก้ปัญหาคนกลางออกไปได้ คนจนไม่ถูก
ธุรกิจแรงงาน ซึ่งจะเป็บ่อเกิดของการเป็นคอมมิวนิสต์¹

ในคำนำมูลึกภาพของ สก. ภูมิโรหิต ประยูร จรรยาวัณช์ บรรยายไว้ว่า

... คุณสก มาที่สำนักงานหนังสือพิมพ์ประชามิตรเป็นครั้งแรก ในลักษณะที่ม
ศรัทธาในมูลึกภาพ คุณสก ไม่เคยมุ่งมาใจกระเบนเหมือนคุณกุหลาบ สายประดิษฐ์
หรือ คุณอุคม ชาติบุตร ซึ่งทั้งสองคนนี้มุ่งมาทางกระรอกสีสดมาทำงานเป็น
ประจำวัน โดยเฉพาะคุณกุหลาบมีเพศคาตพุงหึ่งชายห้อยเอวเสียด้วย ถึงกระนั้น
ก็ตาม พุนของคุณสกซึ่งปรากฏออกมาในลักษณะมุ่งทางเงชายาวสีเทาหรือน้ำตาล
ผูกเนคไท (ส่วนใหญ่ใส่เสื้อนอกมา) นั้นดูภูมิฐาน เป็นคนมีเส้น (ในลักษณะของ
คนที่มีความรู้มากกว่าคนรูปหล่อ) เหนือคุณกุหลาบ และคุณอุคมเยอะ ...²

อวสานชีวิต

สก. ภูมิโรหิต ถึงแก่กรรมด้วยโรคเบาหวานที่โรงพยาบาลราชวิถี เมื่อเวลา
4.00 น. ของวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2521 รวมอายุได้ 69 ปี

หลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์นวนิยาย

ในการวิเคราะห์นวนิยาย เราควรจะต้องทราบประวัติความเป็นมา และหลักเกณฑ์
ในการวิเคราะห์นวนิยายเพื่อเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ ด้วยเหตุนี้ผู้วิเคราะห์จึงได้นำ
ประวัติและหลักเกณฑ์ที่หาจากผู้รู้ได้กล่าวไว้มาเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้ คือ

¹ลูก ๆ ที่รักของคุณพ่อ "คุณพ่อของลูก" ใน อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ
นายสก. ภูมิโรหิต หน้า 168

²ประยูร จรรยาวัณช์ "คุณสกคงหายโมโหแล้ว" ใน อนุสรณ์วันพระราชทาน
เพลิงศพ คุณสก. ภูมิโรหิต หน้า 150

เพื่อ กุสุมา ณ อยุธยา! โค้กล่าวถึงความเป็มาของนวนิยาย แต่ละประเทศ พอสรุปได้ว่า วรรณกรรมประเภทนี้ก่อร่างสร้างตัวขึ้นก่อนทางประเทศตะวันตก อิตาลีน่าจะเป็นประเทศแรก ที่ควรจะได้รับการยกย่องเป็นผู้ก่อกำเนิด ในชั้นเดิมก็น่าจะเหมือนกับวรรณกรรมอื่น ๆ คือ มีเค้าความคิดมาจากนิทานพื้นเมือง หรือที่เรียกกันว่า "นิทานชาวบ้าน" (Folk tale) ประเทศอื่น ๆ ที่รับช่วงต่อมาได้แก่ อังกฤษ ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ 18 รัชสมัยพระนางเจ้าวิกตอเรีย กล่าวกันว่านวนิยายเรื่องแรกของอังกฤษคือ แพมีลา (Pamela) ผู้เขียนนวนิยายเรื่องนี้คือ Samuel Richardson นวนิยายเรื่องนี้ได้รับความนิยมอย่างกว้างขวางแพร่หลายไปยังต่างประเทศ เช่น ฝรั่งเศส รัสเซีย และอเมริกา ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 นวนิยายแพร่หลายมากจนเรียกกันว่าเป็นสมัยเฟื่องฟู (The Golden Age) ของนวนิยาย

นักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงของอังกฤษที่ปรากฏภายหลัง รัชกาลสัน ใต้ เก ออสเต็น (Jane Austen) สก็อต (Sir Walter Scott) ดิกเกนส์ (Charles Dickens) ดีโฟ (Daniel Defoe) และสตีเวนสัน (Robert Louis Stevenson)

ในฝรั่งเศสนวนิยายในระยะแรกนั้น ๆ นิยมเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางผจญภัย เช่น เรื่องทะเลาะพหรรสามเกลอ (The Three Musketeers) ของ คีมาส์ (Alexander Dumas) นักประพันธ์ที่มีชื่อของฝรั่งเศสได้แก่ วิกเตอร์ ฮูโก (Victor Hugo) กุสตาฟ โฟลแบร์ (Gustave Flaubere) ผู้เขียนเรื่องมาดามโบวารี (Madam Bovary) และอัลแบร์ กามูส (Albert Camus) ผู้เคยได้รับรางวัลโนเบลทางวรรณกรรม เป็นต้น

ประทีป เพ็ญนิล! กล่าวถึงนวนิยายในประเทศรัสเซียและอเมริกาน่า ในประเทศ รัสเซีย นีโกลไกโกล (Nikolai Gogol) ได้รับสมญานามว่าเป็น "บิดาแห่งนวนิยายรัสเซีย" ลีโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) ผู้เขียนเรื่อง สงครามและสันติภาพ (War and Peace) และแมกซิม กอร์กี้ (Maxim Gorky) นักเขียนสมัยปฏิวัติรัสเซีย ก็จัดว่าเป็นนักเขียนที่มีผู้รู้จักกันกว้างขวางทั่วโลก

¹ เพื่อ กุสุมา ณ อยุธยา *เรื่องอ่านเล่นหรือนวนิยายในวรรณคดีไทย* จันทร์เกษม

ส่วนประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่ออเมริกาจะเป็นประเทศใหม่ แต่คนมีได้ใหม่ด้วย
นวนิยายจึงได้รับความนิยมอย่างมาก นักเขียนนวนิยายที่มีชื่อเสียงโด่งดังของอเมริกา เช่น
Mrs. Stowe ผู้เขียนกระท่อมน้อยของลุงทอม (Uncle Tom's Cabin) Mark Twain,
Jack London, Ernest Hemingway, John Steinbeck และ Pearl S. Buck
เป็นต้น

สำหรับในเมืองไทยนั้น นวนิยายเพิ่งเข้ามาปรากฏในวงวรรณกรรมเมื่อประมาณ
50 ปีนี้เอง "วรรณกรรมที่อยู่ในรูปแบบนวนิยายเรื่องแรกของไทยคือเรื่อง "ความพยายาม"
ซึ่ง "แม่วัน" (พระยาสุรินทราชา) แปลมาจากเรื่อง Vendetta ของ Marie Corelli
พิมพ์ในหนังสือ "ลัทธิวิทยา" ประมาณ พ.ศ. 2443"¹ แต่นวนิยายไทยแท้ เจื้อ สตะเวทิน²
เชื่อว่าน่าจะได้แก่เรื่อง "ความไม่พยายาม" ของหลวงวิลาสปริวัตร ซึ่งผู้แต่งพยายามให้
เข้าคู่กับเรื่อง "ความพยายาม" ของ "แม่วัน" นั้นเอง

ในปัจจุบัน การอ่านนวนิยายเป็นที่นิยมกันอย่างแพร่หลายเพราะ "นวนิยายเป็นวรรณกรรม
ที่เข้าถึงบุคคลต่าง ๆ ในสังคมได้ดีที่สุด มีความง่าย ความบันเทิง เฟลิกเพลิน แทรกซ้อนอยู่
ทำให้ผู้อ่านรู้สึกว่าเป็นเรื่องเบาสมอง นอกจากนั้นนวนิยายยังให้ความรู้ความกระจ่างเกี่ยวกับชีวิต
ในค่านิยมธรรมเนียมประเพณี การดำรงชีวิต การแต่งกาย ทำให้เรามองเห็นปัญหาความ
ขัดแย้งต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ในด้านบรรดาผู้อ่านนวนิยายนี้มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านชีวิตส่วนตัว ประสบการณ์
สภาพแวดล้อม สภาพทางจิตวิทยาส่วนบุคคล ความรู้ระดับการศึกษา ความเชื่อ ทศนคติ และ
อุดมคติ ดังนั้นจึงมุ่งหมายและรสนิยมของการอ่านนวนิยายย่อมแตกต่างกันไป คนที่ได้รับการศึกษา
ไม่มากนักโดยมากมักนิยมอ่านเรื่องง่าย ๆ ไม่ต้องใช้ความคิด มุ่งความสนุกสนานเป็นสำคัญ
คนที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นไปก็นิยมอ่านนวนิยายที่ทำให้ต้องใช้ความคิด มีทฤษฎีที่ต้องพิจารณา
แต่ก็ยังมีย่านอีกกลุ่มที่อ่านนวนิยายเพื่อศึกษาพิจารณาในฐานะเป็นศิลปกรรม การอ่านประเภทนี้

¹ ประทีป เหมือนนิล วรรณกรรมปัจจุบัน หน้า 76

² เจื้อ สตะเวทิน ประวัตินวนิยายไทย หน้า 20

ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ในเรื่องรูปแบบ โครงสร้าง ตลอดจนหลักเกณฑ์ ในการพิจารณาส่วนต่าง ๆ ของนวนิยาย เพื่อสามารถจะวิเคราะห์แยกแยะส่วนต่าง ๆ ของนวนิยายได้แจ่มแจ้ง ไม่คลาดเคลื่อน

กุหลาบ มลลิกะมาส¹ ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับการวิเคราะห์วรรณคดีว่า การวิเคราะห์วรรณคดีคือการแยกวรรณคดีที่เป็นรูปสำเนาเรื่องนั้น ออกเป็นส่วนย่อยต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ และการวิเคราะห์ควรคำนึงถึงหัวข้อต่อไปนี้

1. การแบ่งส่วนย่อยต่าง ๆ ที่ประกอบกันเข้าเป็นรูปวรรณคดีฉบับนั้น ๆ เช่น โครงเรื่องสารัตถะของเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา จาก กลวิธีแต่งและสไตส์ในการแต่ง เป็นต้น

2. การอธิบายลักษณะของส่วนย่อยต่าง ๆ ส่วนใดมีความเด่นหรือค่อยซึ่งจะส่งผลให้วรรณคดีเรื่องนั้นมีค่าหรือค่อยเพราะส่วนใด

3. พิจารณาให้เห็นจุดประสงค์สำคัญ หลักการหรือกลวิธีหรือวิธีการสำคัญที่ผู้แต่งนำมาใช้

4. พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ในวรรณคดีเรื่องนั้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความกลมกลืน ความแตกต่างหรือความขัดแย้งระหว่างส่วนเหล่านั้น

การแบ่งประเภทนวนิยาย

การศึกษาประเภทของนวนิยาย ทำให้เราทราบลักษณะโครงสร้างและเนื้อหาของนวนิยาย กุหลาบ มลลิกะมาส² ได้แบ่งประเภทของนวนิยายโดยอาศัยเนื้อเรื่องและกลวิธีแต่งนวนิยายเป็นหลัก ออกได้ดังต่อไปนี้

1. นวนิยายประเภทตัวเอกเป็นผู้อยากทำความดี (Picaresque novel) นวนิยายประเภทนี้ตัวเอกมักจะเป็นโจรหรือผู้ร้ายแต่ไม่ร้ายกาจนักและกลับทำประโยชน์แก่ประเทศหรือ

¹กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 35 - 39

²ก.

สังคม เช่น เรื่องสิบสองคนตาย (The Dirty Dozen) หรือเรื่องเสือใบ ของ
ป. อินทรปาลิต เป็นต้น

2. นวนิยายประเภทจดหมาย (Epistolary novel) เป็นนวนิยายประเภท
ดำเนินเรื่องด้วยจดหมาย เช่น เรื่อง "โน่น" ของโรสกาเรน "รัตนาวดี" ของ
ว.ณ. ประมวลมารค "จดหมายจากเมืองไทย" ของโบนัน เรื่อง "Pamela" ของ
Richardson เป็นต้น

3. นวนิยายประเภทพัฒนาการอันเกิดจากการศึกษาชีวิต (Maturing novel)
ตัวละครจะค่อย ๆ มีประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตจนทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจตนเองและ
สังคมแวดล้อม นวนิยายประเภทนี้ได้แก่เรื่อง "น้ำเซาะทราย" ของ กฤษณา อโศกสิน
เรื่อง "Of Human Bondage" ของ ซอมเมอร์เซต มอญัม เป็นต้น

4. นวนิยายประเภทจิตวิทยา (Psychological novel) เรื่องเหล่านี้มักเป็น
เรื่องเกี่ยวกับบุคคลที่ขาดความรัก หรือได้รับความรักมากเกินไป ซึ่งก่อให้เกิดความกดดัน
ความคับแค้นทางอารมณ์ ทำให้พฤติกรรมของตัวละครเอกผิดไปจากความนิยมของสังคม
หรือไม่เช่นนั้นก็เป็นเรื่องของความผิดปกติในเรื่องเพศ เช่นเรื่อง "จัน ทารา" ของ
อุษณา เพลิงธรรม "เปรมวดีผู้ถูกอิจฉา" ของบุญเหลือ "มาตามโบวารี" ของ โพลแบร์ต

5. นวนิยายแนวสังคม (Sociological novel) นวนิยายประเภทนี้จะพยายาม
ชี้ให้เห็นชีวิตอยู่ในสังคมนั้นว่าเป็นอย่างไร บางครั้งนักเขียนยังสอดแทรกแนวความคิดของตน
เกี่ยวกับทางออกหรือข้อยุติปัญหาที่ลงไปในนวนิยายด้วย นวนิยายประเภทนี้ได้แก่ Uncle
Tome's Cabin (กระท่อมน้อยของลุงทอม) ของ Harriet Becher Stowe

สำหรับนวนิยายไทยได้แก่ ปีสาว ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ แผ่นดินนี้ของใคร ของ
ศรีรัตน์ สถาปนาวัฒน์ ระเบียบ ของ สก ฤกษ์โรหิต จันทร์ทอม ของ วิสิษฐ์ เทชภูธร
เขาชื่อกานต์ ของ สุวรรณี สุคนธา

6. นวนิยายแสดงข้อคิด (Novel of ideas) หมายถึงนวนิยายที่นักเขียนสร้าง
ขึ้นมาจากอุดมคติอันสูงส่งของนักเขียนแต่ละคน โดยสอดแทรกความคิดลงไปในตัวละครเอก
เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรมในสังคมด้วยการชี้ให้เห็นถึงสังคมที่เป็นอยู่ แต่ก็ไม่ได้ออกให้แก้ไข

ว่าควรทำอย่างไรอย่างเด่นชัดนัก แต่อย่างไรก็ตามนวนิยายประเภทนี้ ตัวละครและเหตุการณ์ต่าง ๆ เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องไม่สำคัญเท่ากับความคิดอันใดอันหนึ่งที่ผู้แต่งต้องการแสดงให้เห็น ตัวอย่างของนวนิยายประเภทนี้ เช่น ปักกิ่งนครแห่งความหลัง ของ สก กูมมะโรหิต เมืองนิมิตร ของ นิมิตร มงคล แลไปข้างหน้า ของ ศรีบูรพา และ Age of Reason ของ สาร์ท (J.P. Sartre)

7. นวนิยายประเภทที่ตัวเป็นหุ่นจริง (Novel's clef) เป็นนวนิยายที่ผู้แต่งนำเค้าเรื่องมาจากบุคคลที่มีจริง ผู้คนพอจะเข้าใจว่าใครเป็นใครในเรื่องนั้น เช่น ตะวันตกคืนของ กฤษณา อโศกสิน เมียน้อย ของ พยัคฆ์ เรื่องแปล จอมทรนง อันเป็นเรื่องราวชีวิตของ Howard Hughes มหาเศรษฐีของอเมริกัน

8. นวนิยายประเภทการเมือง คือ นวนิยายที่มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับวิถีทางการเมืองชี้ให้เห็นถึงปัญหาทางสังคม และเศรษฐกิจ ในขณะเดียวกันผู้แต่งก็ได้เสนอวิธีแก้ปัญหานั้นด้วย

ประทุมพร วัชรเสถียร ได้กล่าวถึงวิธีเสนอปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจและสังคม ที่ออกมาในรูปนวนิยายการเมืองว่ามีอยู่สี่วิธี คือ

8.1 กล่าวถึงสถาบันการเมือง สถาบันหนึ่งสถาบันใดโดยเฉพาะ เช่น Advice and Consent ของ Allen Drury ซึ่งได้รับรางวัล Pulitzer แขนงนวนิยายปี 1960 เป็นเรื่องว่าด้วยวุฒิสภาของอเมริกัน และเล่ห์เหลี่ยมการต่อสู้ของวุฒิสมาชิกต่าง ๆ หรือเรื่อง The Man ของ Irving Wallace ว่าด้วยสถาบันประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา โดยมีตัวละครซึ่งเป็นคนนิวกา ได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี แต่นวนิยายของไทยแนวนี้ยังไม่มี

8.2 เป็นการเสนอเรื่องราวการต่อสู้ทางการเมืองของตัวละครเอก เช่น ขบวนการเสรีจีน ของ สก กูมมะโรหิต จันทร์หอม ของ วิสิษฐ์ เกษกฤษฐ์ นกพิราบแดงของ สุวัฒน์ วรดิลก

8.3 การเสนอเรื่องในรูปการถกเถียง เกี่ยวกับปัญหาการเมือง ลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของตัวละครในเรื่อง นวนิยายประเภทนี้ของไทยมีมาก เช่น ไม้แคง ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ระบาย ของ สก กูมมะโรหิต ความรักของวิลยา ของ เสนีย์ เสาวพงศ์ เป็นต้น

8.4 เสนอเรื่องแบบใช้สัญลักษณ์ เป็นการสื่อความคิดทางการเมือง เช่น เรื่อง Animal Farm ของ George Orwell และเรื่อง The temple of the Golden Pavilion ของ Yukio Mishima¹

9. นวนิยายประวัติศาสตร์ (Historical novel) คือ นวนิยายที่ได้เค้าเรื่องมาจากประวัติศาสตร์ เช่น ผู้ชนะสิบทิศของ ยามขอม ชุนศึก ของ ไม่น้อยเฉิม

10. นวนิยายประเภทสืบ (Detective novel) เป็นนวนิยายที่เกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน เช่นเรื่อง เชอร์ล็อกโฮมส์ ของ เอ โคนัน ดอยล์ แพร่คำ ของ หลวงสารานุกรมประพันธ์

11. นวนิยายประเภทวิทยาศาสตร์ (Scientific novel) เป็นเรื่องเกี่ยวกับความก้าวหน้าต่าง ๆ ของวิทยาศาสตร์ เช่น นวนิยายของ H.G. Wells เรื่อง Dr. Teky & Mr. Hyde เรื่องสั้นของ จันตรี ศิริบุญรอด เป็นต้น

12. นวนิยายประเภทดิน (Novel of the soil) ตัวละครเป็นชาวชนบทและใช้ฉากชนบท เช่น นวนิยายของ ไม่น้อยเฉิม เรื่องสั้นชุดเขาไพล่ง ของ มนต์ จรรย์รงค์ เป็นต้น

13. นวนิยายประเภทสงคราม (War novel) มักมีเรื่องสายลับบนอยู่ด้วย เป็นนวนิยายที่มีอิทธิพลกว้างขวางไปถึงวงการศิลปะและอุตสาหกรรมอื่น ๆ ตัวอย่างที่สำคัญ เช่น The Man Who Never Was เรื่อง James Bond ของ เอียน เฟลมมิง (Ian Fleming)

14. นวนิยายประเภทขบขัน (Humour) เป็นนวนิยายที่มุ่งให้ความสนุกสนาน ไม่น่าเบื่อหน่ายมากนัก นักเขียนนวนิยายประเภทนี้ ได้แก่ "แสงทอง" จากเรื่อง ขวนหัวชุดคุณฉีก ลีกราช, ฮิวเมอริสติก จากเรื่องอ้ายเปี้ยคว้น สุนทรพจน์ในการเปิดสามสาขาระบ. อินทปาลิต จากเรื่องชุด พล นิกร กิมหงวน เป็นต้น

15. นวนิยายผจญภัย (Adventure novel) นวนิยายประเภทนี้ตัวเอกมักเป็นคนกล้าหาญ ชอบผจญภัยเสี่ยงอันตรายอยู่เสมอ เช่น เรื่องโรบินสัน ครูโซ ของ เคไฟ เรื่องเลียบครุฑและเพชรพระอุมา ของ พนมเทียน ล่องไพร ของ น้อย อินทนนท์

¹ ประชุม วัชรเสถียร "วรรณกรรมการเมือง" ภาษาและหนังสือ 4 : 111 - 112
ตุลาคม 2515

16. นวนิยายประเภทลึกลับของขวัญ (Gothic novel) มักเป็นเรื่องผี เรื่อง
วิญญาณ อำนาจลึกลับน่ากลัว นักเขียนที่มีชื่อเสียงได้แก่ Edgar Allan Poe,
Alfred Hitchcock

17. นวนิยายประเภทตะวันตก (Western novel) เป็นเรื่องเกี่ยวกับความอย
และอินเคียแคง การบุกเบิกดินแดนใหม่ในอเมริกา เป็นต้น

18. นวนิยายประเภทรักโรติก (Romantic novel) เป็นนวนิยายที่นิยมมากใน
เมืองไทย เนื้อเรื่องมักจะกล่าวถึงความรักต่างฐานะ พ่อแม่เม่งอน นักเขียนไทยที่มีชื่อเสียง
เช่น อิงอร กาญจนานาคินทร์ มุขมาศ ชูวงศ์ ฉายะจินดา

นอกจากนวนิยายทั้ง 18 ประเภทนี้แล้วยังมีนวนิยายอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งเรียกกันว่า
นวนิยายต่างแดน (Exotic novel)¹ คือนวนิยายที่นำฉากหรือสถานที่ต่างประเทศในการ
ดำเนินเรื่อง เป็นส่วนใหญ่หรือทั้งเรื่อง นับว่าเป็นนวนิยายแบบหนึ่งที่ยอมรับกันมาก เพราะ
ว่ามีส่วนช่วยเรียกร้องความสนใจของคนอ่านได้มากขึ้น นวนิยายเรื่องละครแห่งชีวิตของ
ม.จ. อากาศคำเริง ระพีพัฒน์ จัดว่าได้รับนวนิยายประเภทนี้เป็นครั้งแรกและได้รับการ
วิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องความแปลกใหม่อย่างกว้างขวาง ซึ่งมีผลให้นวนิยายเรื่องต่าง ๆ มา
เอาแบบอย่างกันเป็นอันมาก เช่น ข้างหลังภาพของศรีบูรพา รัตนาวดี ของ ว.ณ. ประมวล-
มารค และนวนิยายชุดนักกึ่ง ของ สด. ฐรมะโรหิต

การแยกประเภทของนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นนี้ มิได้เป็นกฎเกณฑ์แน่นอนตายตัว
แล้วแต่สำนักใครจะวางไว้อย่างใด นอกจากนี้การที่จะจำแนกลงไปให้แน่นอนเด็ดขาดแน่นอนว่า
นวนิยายเล่มไหน ประเภทใดบ้าง ไม่ใช่จะทำได้ง่ายนัก เพราะนวนิยายแต่ละเรื่องจะมี
ลักษณะต่าง ๆ ปนอยู่มากมายน้อยบ้าง นวนิยายเรื่องใดมีลักษณะหนึ่งมากกว่าอื่น ๆ ก็เรียก
ได้ว่าเป็นนวนิยายประเภทนี้มีการแบ่งกลุ่มหรือแบ่งประเภทนวนิยายนี้ก็เพื่อสะดวกในการศึกษา
เท่านั้น

องค์ประกอบของนวนิยาย

องค์ประกอบของนวนิยายก็คือ ส่วนต่าง ๆ ที่สำคัญของนวนิยายการแบ่งอาจจะแตกต่างกันไปบ้าง ทั้งนี้แล้วแต่ความคิดเห็นของผู้เขียนหรือบทวิจารณ์ แต่เท่าที่ศึกษามาพอที่จะสรุปได้ว่า นวนิยายมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ

1. สารัตถะ หรือแก่นเรื่อง (Theme)
2. โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง (Plot and Events)
3. ตัวละคร (Characters)
4. เวลาและสถานที่ (Setting)
5. บทสนทนา (Dialogue)

1. สารัตถะหรือแก่นเรื่อง คือ ลักษณะอันเป็นนิสัยธรรมดา ธรรมชาติของโลก และมนุษย์ที่ผู้แต่งมองเห็น และมุ่งหมายจะแสดงลักษณะนั้นออกมาให้ปรากฏแก่ผู้อ่าน¹

โดยปกตินักเขียนจะกำหนดแก่นเรื่องของตนไว้ก่อนที่จะลงมือเขียนนวนิยายเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพราะแก่นเรื่องเป็นแกนสำคัญที่จะบังคับเรื่องให้ดำเนินไปตามจุดประสงค์ที่วางไว้ การวางโครงเรื่อง การสร้างตัวละคร การดำเนินเรื่อง ตลอดจนถึงการจบเรื่อง ล้วนต้องอาศัยแก่นเรื่องเป็นแนวทางทั้งสิ้น

ในการพิจารณาแก่นเรื่องมิใช่จะเป็นสิ่งที่กระทำได้ง่าย ๆ เพราะนักเขียนที่มีฝีมือย่อมจะไม่แสดงแก่นเรื่องออกมาชัดเจน แต่จะแอบแฝงในเรื่องให้ผู้อ่านค้นหาเอาเอง โดยพิจารณาจากคำพูดของตัวละคร จากวิธีการที่นักประพันธ์บรรยายแสดงความคิดเห็นของคนออกมาอย่างตรง ๆ หรืออาจแฝงไว้ในเหตุการณ์ต่าง ๆ แต่ถึงอย่างไรก็ตามแก่นเรื่องที่นักเขียนมักจะกล่าวถึงก็คงไม่พ้นไปจากเรื่องของ "ชีวิต ความรัก และความตาย" ทั้งนี้เพราะแก่นเรื่องคือการแสดงความจริงเกี่ยวกับชีวิตหรือพฤติกรรมของมนุษย์² ดังนั้นการจะพิจารณาแก่นเรื่อง

¹ ฤทธิยาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 108

² นพ ปาละกวงศ์ ณ อยุธยา ปาลูกดาเรื่องนวนิยาย หน้า 11

ผู้อ่านจะต้องทำความเข้าใจ ความต้องการจำเป็นทางค่านิยมของมนุษย์¹ (Fundamental needs) มนุษย์ทั่วไปต้องการความรัก ต้องการรักจากคนอื่น มนุษย์อยากมีอำนาจ มนุษย์อยากได้รับความสนใจจากผู้อื่น เป็นต้น นอกจากนี้มนุษย์ในสังคม ยังมีความนึกคิดความเห็นและความรู้ในเรื่องชีวิตส่วนรวมของสังคมและเห็นข้อบกพร่องหรือสิ่งงาม ตลอดจนมีความนึกคิดต่าง ๆ ในทางสังคมก็ย่อมจะตั้งสัจจะของเรื่องในค่านิยมของมนุษย์เป็นส่วนรวมขึ้นก็ได้

2. โครงเรื่องและเหตุการณ์ในเรื่อง

โครงเรื่อง หมายถึง การเรียงเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่อง เพื่อให้ได้ผลตามที่ต้องการ² โดยผู้เขียนจะผูกเรื่องให้เป็นปมปัญหาหรือมีความขัดแย้งอะไรอย่างหนึ่งแล้วค่อย ๆ คลี่คลายปมปัญหาหรือความขัดแย้งนั้น

กุหลาบ มลลิกะมาส แสดงความเห็นว่ "โครงเรื่องที่ดีและที่ผู้อ่านนิยมก็คือ โครงเรื่องที่มีปัญหาหรือความขัดแย้ง (Conflict) ที่สำคัญเกิดขึ้นกับตัวเอกของเรื่อง เป็น ปัญหาหรือความขัดแย้งที่มีความเข้มข้นรุนแรงเมื่อถึงที่สุดทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือมีผลกระทบอย่างแรงต่อไปถึงชีวิตของตัวเอกของเรื่อง"³

จะเห็นได้ว่า ปัญหาหรือความขัดแย้ง (Conflict) นับว่าเป็นส่วนประกอบอันสำคัญ ในการสร้างโครงเรื่อง ดังนั้นนักเขียนจะต้องมีความสามารถในการสร้างปมปัญหา (Complication) และในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีความฉลาดในการแก้ปมปัญหา (Denouement) อย่าง สมเหตุสมผลด้วยการสร้างข้อขัดแย้ง ในนวนิยายอาจทำได้ดังนี้คือ

1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ที่อาจเนื่องมาจากการชิงรักหักสวาท การขัดแย้งของอุดมการณ์
2. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสัตว์ เช่น การตามล่าซึ่งกันและกันระหว่างมนุษย์กับสัตว์

¹กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 109

²นพ ปาละวงษ์ ๗ อุทธยา ปาฐกถาเรื่องนวนิยาย หน้า 11

³กุหลาบ มลลิกะมาส ล.ก. หน้า 101

3. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เช่น การต่อสู้กับโรคร้าย การต่อสู้กับความอดอยากแร้นแค้น

4. ความขัดแย้งกับความรู้สึกในใจของมนุษย์เอง เช่น การต่อสู้ระหว่างความเห็นแก่ตัวกับความเห็นแก่ผู้อื่น การต่อสู้ระหว่างการได้รับความสมหวังและการเสียสละ

5. การต่อสู้ขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับโชคชะตาหรือพรหมลิขิต มักมีในเรื่องของ Thomas Hardy และบทละครกรีก เช่น Oedipus the King

6. การต่อสู้ขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับสังคมแวดล้อม เช่น การที่มนุษย์ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมแวดล้อมได้

ในโครงเรื่องนอกจากจะประกอบไปด้วยการผูกพัน ความขัดแย้ง และการคลายปมแล้ว โครงเรื่องยังประกอบไปด้วยส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

ก. เหตุการณ์ในเรื่อง (Event or Incidents) คือ รายละเอียดประกอบเรื่องที่ดำเนินไปตามโครงเรื่องที่วางไว้ และขยายความให้เรื่องยาวขึ้น โดยเรียงลำดับเหตุการณ์ หรือการกระทำต่าง ๆ ซึ่งไต่กะหรือเตรียมไว้แล้วอย่างระมัดระวัง เหตุการณ์หรือการกระทำเหล่านี้จะดำเนินไปจนถึงอวสานของเรื่อง

ข. เหตุประจวบหรือเหตุบังเอิญ (Co - incidence) หมายถึง "เหตุที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดจะเป็นไปได้ ตามวิถีทางปกติวิสัยในชีวิตมนุษย์ทั่วไป เหตุประจวบหรือเหตุบังเอิญนั้นมักมี เมื่อผู้แต่งผูกพันปัญหาขึ้นแล้วไม่อาจหาวิธีการอันแนบคายที่จะแก้ไขปัญหานั้นจึงต้องใช้วิธีการตัดปัญหาให้ลุกลามไป โดยใช้เหตุการณ์ที่ไม่สมจริง หรือเป็นไปได้ยากในวิถีชีวิตเป็นเครื่องแก้ไข"² เช่น เขียนเรื่องลูกสาวรัฐมนตรีรักกับคนขับรถ โอกาสที่จะจบเรื่องให้ร้ายรื่นนั้นเป็นไปได้ยาก จึงสร้างเหตุบังเอิญให้พระเอกซึ่งเป็นคนขับรถได้รับมรดกก้อนใหญ่

¹วิลเลียม สจวร์ต "แนวการอ่านและวิจารณ์วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี"
วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน 3(4) : 11 ประจำ
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2522

²กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 105

หรือให้คนขับรถนั้นแท้จริงเป็นเชื้อพระวงศ์หนุ่มทายาทเงินร้อยล้านปลอมตัวมาเลือกคู่เป็นการชัก
ปัญหาความแตกต่างไปได้

ค. ความไม่รู้เรื่อง (Suspense) คือ การคาดคิดว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไปเป็น
สิ่งสร้างความไม่แน่ใจหรือเร้าความสนใจของผู้อ่าน ทำให้ใคร่ติดตามเรื่องต่อไปจนกว่าจะได้
รับคำอธิบาย¹ อนึ่งการวางโครงเรื่องผู้แต่งที่จะต้องพยายามสร้างความไม่รู้เรื่องให้ผู้อ่าน
ไม่สามารถเดาได้ว่า เรื่องควรจะไปทางไหน มิฉะนั้นเรื่องจะจืดชืด โดยเฉพาะเรื่องประเภท
นักสืบ อาชญากรรม สายลับ เป็นต้นตัวอย่างที่ดีของการสร้างความปรารถนาไม่รู้เรื่อง

วิธีการสร้างความไม่รู้เรื่องนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน เช่น²

1. Foreshadowing คือ การบอกใบ้ให้ผู้อ่านทราบว่าจะมีเหตุการณ์ที่สำคัญ
เกิดขึ้นภายหลัง เช่น การทำนาย การเกิดกลางสังฆม เป็นต้น

2. การขบเรื่องราวที่ผู้อ่านต้องการทราบไว้ก่อน เพื่อบอกให้ทราบเมื่อถึง
เวลาอันสมควร วิธีนี้ใช้ได้ผลมากในภาพยนตร์หรือละครทางโทรทัศน์ที่เสนอเป็นตอน ๆ ใน
ตอนจบของแต่ละตอนตัวพระเอกนางเอกมักจะตกอยู่ในภาวะคับขัน ทำให้ผู้อ่านเกิดความไม่รู้
ว่าตัวละครจะมีวิธีแก้ไขอย่างไร

3. การจบบทแต่ละบทผู้แต่งจะมิช่วยให้ผู้อ่านอยากรู้ อยากเห็นต่อไป โดยตอนจบ
แต่ละบทจะมีข้อความทำนองว่า "ถ้าท่านอยากทราบว่าเขาจะมีชีวิตหรือไม่" หรือ "เขาสามารถ
จะคลี่คลายความลับนี้ได้อย่างไร" ท่านก็ต้องอ่านในบทต่อไป

ง. โครงเรื่องย่อย (Sub plot) คือ โครงเรื่องย่อยที่ซ่อนกันอยู่ใน
โครงเรื่องใหญ่ในเรื่องสั้นนิยายมีโครงเรื่องย่อย แต่ในนวนิยายมีโครงเรื่องย่อยไขว้กันมา
ในแต่ละเรื่อง แต่ผู้แต่งจะต้องระมัดระวังว่าเมื่อสร้างโครงเรื่องย่อยแล้วต้องให้สอดคล้องหรือ

¹ ภูหลวง มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 105

² ทองสุข เกตุโรจน์ การเขียนแบบสร้างสรรค์ หน้า 18 - 19

สนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ให้สมบูรณ์ จะไม่สร้างโครงเรื่องย่อยขึ้นโดยไม่จำเป็น เพราะจะทำให้โครงเรื่องใหญ่ขาดเอกภาพ¹

3. ตัวละคร (Characters) ตัวละคร คือ สิ่งที่ทำให้เรื่องเคลื่อนไหวดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทาง ปัญหาข้อขัดแย้งและเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องจะเกิดขึ้นไม่ได้ ถ้าขาดตัวละคร ตัวละครในวรรณกรรมมีได้หมายถึงมนุษย์เท่านั้น แต่ยังไม่ถึงสัตว์ ต้นไม้ หรือสิ่งของ ฯลฯ อีกด้วย เช่นเรื่อง นิกกับพิม ของ ว.ณ. ประมวลมารค ตัวละครเอกได้แก่สุนัข เรื่อง The Animal Farm ของ George Orwell ตัวละครก็เป็นสัตว์ต่าง ๆ การสร้างตัวละครที่วิเศษมนุษย์ ผู้เขียนจะพยายามสร้างตัวละครเหล่านั้นให้น่าถวิล มีการเคลื่อนไหว และมีความรู้สึกนึกคิดโดยถือเอาลักษณะของมนุษย์เป็นแนวเทียบ

ถ้าตัวละครเป็นมนุษย์ ผู้แต่งจะต้องสร้างตัวละครให้สมจริงคือ "จะต้องแสดงให้เห็นลักษณะและธรรมชาติของตัวละครว่ามีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางกาย อารมณ์และปัญญา เมื่อเวลาและสิ่งแวดล้อมเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นตัวละครที่จะดูเป็นคนสมจริงก็ต่อเมื่อแสดงธรรมชาติของบุคคลนั้น คือ เป็นที่อาศัยของกิเลส"² ในการสร้างหรือแสดงนิสัยตัวละคร ผู้แต่งจะไม่บอกผู้อ่านอย่างตรงๆ เพราะถ้าทำเช่นนั้นก็จะง่ายเกินไป แต่ผู้แต่งจะมีวิธีแสดงลักษณะนิสัยของตัวละครให้ผู้อ่านทราบได้โดยการสังเกตสิ่งต่อไปนี้คือ

- 3.1 รูปร่างหน้า
- 3.2 ลักษณะการพูดจา
- 3.3 พฤติกรรมซึ่งหมายถึงการกระทำต่าง ๆ
- 3.4 ความรู้สึกนึกคิด
- 3.5 บุคคลในเรื่องอื่น ๆ พูดหรือคิดอย่างไรเกี่ยวกับบุคคลนั้น ๆ

¹วิลลิสรี วัฒนสุข "แนวทางการอ่านและวิจารณ์วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี"

วารสารมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน 3(4) : 11 ประจำภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2522

²วิภา กงกะนันท์ วรรณคดีศึกษา หน้า 103

3.6 ในเวลาที่มีเหตุฉุกเฉิน มีเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน¹

อี. เอ็ม. ฟอสเตอร์ (E.M. Forster)² ได้แบ่งตัวละครตามลักษณะออกเป็นสองประเภท คือ "round and flat characters" ซึ่งมีลักษณะสำคัญดังนี้

1. แบบน้อยลักษณะ (Flat characters) คือ ตัวละครซึ่งมีลักษณะนิสัยอย่างใดอย่างหนึ่งหรือสองลักษณะ ทั้งนี้เนื่องจากตัวละครมีบุคลิกคงที่ (Static) คือ ตอนต้นมีนิสัยอย่างไร ตอนจบเรื่องก็ยังคงลักษณะเช่นนั้นไว้ ตัวละครประเภทนี้ส่วนมากเป็นตัวละครประเภทตลกขบขัน
2. แบบหลายลักษณะ (Round Characters) หมายถึงตัวละครที่ประกอบด้วยลักษณะต่าง ๆ ลักษณะนิสัยของตัวละครประเภทนี้จะมีการเปลี่ยนแปลง (Dynamic) ไปตามเหตุการณ์ ประสบการณ์ และกาลเวลา และการเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปตามประสบการณ์ของชีวิตอย่างสมเหตุสมผล คืออยู่ในขอบข่ายที่เป็นได้ ต้องได้รับแรงจูงใจที่เหมาะสม ประการสุดท้ายคือ มีระยะเวลาเพื่อการเปลี่ยนแปลงนั้น

สรุปไว้ว่าการสร้างตัวละครเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เพราะถ้าเราสร้างตัวละครได้ก็ก็จะทำให้นวนิยายเรื่องนั้นมีความสมจริง มีชีวิตชีวา นักเขียนที่มีชื่อเสียงและมีผู้นิยามอ่านหนังสือของเขา มาก เพราะสามารถสร้างตัวละครในเรื่องให้คล้ายกับคนในชีวิตจริง ทำให้นวนิยายเรื่องนั้นอยู่ในความทรงจำของผู้อ่าน และชื่อตัวละครในเรื่องก็จะติดริมฝีปากของผู้อ่านทั่วไป

4. ฉาก (Setting) หมายถึงเวลาและสถานที่ซึ่งเหตุการณ์นั้น ๆ เกิดขึ้น เราเรียกรวมกันว่า ฉาก (Setting) กาลเวลาและสถานที่เป็นส่วนประกอบของนวนิยายที่มีความสำคัญไม่น้อย เพราะผู้อ่านจะไ้ทราบว่า เรื่องเกิดขึ้นเมื่อใดที่ใดไหน เวลาและสถานที่ต้องมีความสัมพันธ์กัน และต้องสอดคล้องกับเนื้อเรื่องเพื่อให้เรื่องสมจริงและช่วยให้ตัวละครมีชีวิตชีวาขึ้น ช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพตัวละครเด่นชัดยิ่งขึ้น นักเขียนที่มีศิลปะสามารถใช้สถานที่ในตอนใดตอนหนึ่งของเรื่องสร้างบรรยากาศ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึก เกิดอารมณ์ ตามที่ผู้เขียน

¹พ. ปลายวงศ์ ณ อยุธยา ปรากฏการณ์นวนิยาย หน้า ๑

²E.M. Forster. Aspects of the Novel. p. 75

ต้องการได้ เช่น ต้องการให้เกิดอารมณ์เพื่อมัน มีความรู้สึกเป็นสุข รู้สึกเศร้า รู้สึกน่ากลัว น่าเกรงขาม เช่น บ้านร้าง มีใบเมฆงมจับอยู่ตามมุมห้อง น่าจะเป็นบ้านร้างที่ผีสิง ค็น เคื่อนมีคัมภีร์คหกหนัก น่าจะเป็นฉากสำหรับฆาตกรรม เป็นต้น และ "ในนวนิยายฉากมีใช้ วัตถุอย่างฉากละคร วัตถุของฉากของนวนิยายนั้นคือโดยส่วนที่เรารู้จากภาพยนตร์บ้าง หรือ บอกกล่าวประวัติของบุคคลหรือสถานที่ หรือยุคสมัยที่เหตุการณ์ในเรื่องเกิดขึ้นหรือดำเนินไป"¹

ในการสร้างฉากให้เหมือนจริง ผู้เขียนจำเป็นต้องมีความรู้ในทางประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ สังคมวิทยา มนุษยวิทยา วิทยาศาสตร์ และธรรมชาติวิทยา อย่างเพียงพอ มิฉะนั้นแล้วอาจทำให้นวนิยายเรื่องนั้นมีจุดอ่อนได้

บุรคส์ และ วาเรน² (Brooks and Warren) กล่าวถึงความสำคัญที่จะต้องสร้างฉากไว้สามประการ คือ

1. ใช้ฉากเพื่อช่วยประกอบให้ตัวละครและพฤติกรรมของตัวละครนั้นดูสมจริง
2. ถ้าผู้อ่านเห็นว่าฉากนั้นสมจริงจะเป็นแนว โนมให้ผู้อ่านยอมรับเรื่องนั้นมากขึ้น
3. ฉากมีความสัมพันธ์โดยตรงกับความหมายทั่วไปของเรื่อง ฉากจะช่วยสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมแก่เรื่อง
5. บางครั้งฉากจะช่วยเสริมจุดมุ่งหมายของเรื่องได้เป็นอย่างดี
5. บทสนทนา (Dialogue) คือ คำพูดของตัวละครที่โต้ตอบกันในเรื่อง บทสนทนาจะช่วยย่อเรื่องให้สั้นเข้า เพราะเวลาที่ตัวละครสนทนากันเรื่องก็จะดำเนินไปด้วย นอกจากนั้น บทสนทนายังช่วยให้ผู้อ่านทราบลักษณะนิสัยของตัวละครว่าเป็นคนอย่างไร

กุหลาบ มัลลิกะมาส³ กล่าวถึงวัตถุประสงค์สำคัญในการใช้บทสนทนาในการแต่ง คือ

1. เพื่อช่วยดำเนินเรื่อง แทนการบรรยายของผู้แต่ง โดยเฉพาะในบทละคร
- บทสนทนา คือการดำเนินเรื่องโดยตรง

¹ดูเหลือ เทพสุวรรณ แนะแนวทางอ่านนวนิยาย หน้า 3

²Cleanth Brooks and Robert Penn Warren, Understanding Fiction
p. 648 - 649

³กุหลาบ มัลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 114

2. เพื่อช่วยให้ผู้ทบทวนในเรื่อง ทั้งรูปร่างลักษณะหน้าตา และนิสัยใจคอ โดยผู้แต่งไม่ต้องชี้แจงตรง ๆ

3. ช่วยให้การไม่ซ้ำซาก คือ เปลี่ยนเป็นบทสนทนาบ้าง เป็นการบรรยายบ้าง

4. สร้างความสมจริง คำพูดที่สมมุติว่าเป็นถ้อยคำจริง ๆ ของตัวละครทำให้รู้สึกใกล้ชิดกับความเป็นจริงมากกว่าคำบรรยายของผู้แต่ง

5. ทำให้บทประพันธ์น่าอ่าน น่าสนใจ และมีชีวิตชีวขึ้น โดยเฉพาะบทสนทนาที่คมคาย มีอารมณ์ขัน หรือพูดได้ถูกต้องตามฐานะของตัวละคร สอดกับบทบาทในขณะนั้น ๆ

ประทีป เหมือนนิล¹ กล่าวถึงบทสนทนาที่ดีควรมีลักษณะดังนี้คือ

1. มีความเป็นธรรมชาติ (Natural) คือถ้อยคำที่ใช้ในบทสนทนาโต้ตอบของตัวละคร จะต้องมีความสมจริงให้มากที่สุด

2. มีการเลือกสรร (Selective) กล่าวคือ นักเขียนจะต้องเลือกว่าควรเขียนบทสนทนาในตอนที่ใดบ้าง และควรเขียนอย่างไรจึงจะมีความหมายต่อเนื่องเรื่องของนวนิยายทั้งสิ้น

3. มีความคงที่ (Consistent) คือ เป็นบทสนทนาที่จะต้องมีความสอดคล้องและต่อเนื่องกับลักษณะการเขียนส่วนอื่น ๆ ของเรื่องด้วย เพื่อให้การเล่าเรื่องเป็นไปอย่างราบรื่นสม่ำเสมอ

4. มีความเหมาะสม (Appropriate) กล่าวคือ การใช้บทสนทนาต้องสอดคล้องกับตัวละครแต่ละตัว โดยคำนึงถึงครอบครัว การศึกษา สภาพสังคม นิสัยใจคอ วัย เพศ และอาชีพ เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างตัวละครให้สมจริง

สรุปแล้ว ส่วนภาษาเป็นกลวิธีที่สำคัญมากอันหนึ่งในการเขียนนวนิยาย นักเขียนบางคนเป็นที่นิยมชมชอบของผู้อ่าน ก็เพราะเหตุที่เขาสามารถเขียนบทสนทนาโต้ตอบได้ดี ทำให้

ผู้อ่านสนใจ สะใจ ทั้ง ๆ ที่นวนิยายเรื่องนั้นมีส่วนประกอบทั่ว ๆ ไปไม่จี๋เด่นนัก ในการใช้บทสนทนาที่ดี ผู้แต่งจะต้องดำเนินกลอุบายเสมอว่าใครพูดกับใคร เวลาไหน สถานที่เป็นอย่างไร เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของผู้พูดเป็นอย่างไร เป็นต้น และ

ในนวนิยายผู้แต่งไม่ควรทำตัวปะปนกับตัวละคร ส่วนภาษาของนักประพันธ์ควรฝึกจากของตัวละคร ตัวละครในวัยหนึ่ง สมัยหนึ่งได้รับการอบรมอย่างหนึ่ง การใช้ภาษาอย่างใด ผู้ที่มีมือทางการประพันธ์ก็จะสามารถทำให้ตัวละครนั้นแสดงบุคลิกลักษณะได้ จากสำนวนของตัวละครนั้นได้ ถ้าหากผู้ประพันธ์ปะปนสำนวนของตนกับสำนวนของตัวละคร ก็เป็นการแสดงว่าไม่ค่อยเอาใจใส่ในงานของตัวนัก หรือถ้าคนแก่ใช้สำนวนคนสาว ผู้ชายพูดเหมือนผู้หญิง เชนนี้ ย่อมเป็นการแสดงว่าไม่ค่อยมีฝีมือนัก¹

6. กลวิธีในการแต่ง (Technique)

ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ ได้กล่าวถึงกลวิธีว่า "กลวิธีคือการกระทำ "อย่างไร" จึงจะทำให้เนื้อเรื่องดำเนินไปตามโครงเรื่องที่พูดไว้ และให้บรรลุความมุ่งหมายของเรา"² หรือหมายถึงกลวิธีการประพันธ์ที่นักเขียนพยายามสร้างขึ้นเพื่อให้งานเขียนของตนมีลักษณะเด่น แปลก และมีคุณค่า โดยปกติผู้แต่งจะเลือกใช้กลวิธีที่ตนถนัด เพราะกลวิธีเป็นความสามารถและเป็นฝีมือเฉพาะตนของผู้แต่ง กลวิธีที่ผู้แต่งนำมาใช้มีหลายวิธีด้วยกันเท่าที่พบทั่วไปได้แก่กลวิธีต่อไปนี้คือ

6.1 กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง ตรงกับภาษาอังกฤษว่า Point of view หมายความว่า ในการเขียนเรื่องสั้นหรือนวนิยายใดก็ตาม ผู้ประพันธ์เป็นผู้เล่าเรื่องนั้นเอง หรือกำหนดให้ตัวละครใดในเรื่องเป็นผู้เล่า ถ้าผู้ประพันธ์เป็นผู้เล่าเรื่องเอง ผู้ประพันธ์

¹ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ แนะแนวทางอ่านนวนิยาย หน้า 10 - 11

²ม.ล. บุญเหลือ เทพยสุวรรณ วิเคราะห์วรรณคดีไทย หน้า 115

เล่าเรื่องในฐานะอะไร หรือถ้าตัวละครเป็นผู้เล่า ตัวละครที่เล่านี้มีฐานะอะไรในเรื่องนั้น ๆ หรืออาจกล่าวได้ว่า "เรื่องนี้เล่าตามทัศนะของใคร"¹ กลวิธีในการเล่าเรื่องแบ่งออกได้หลายวิธีดังนี้

6.1.1 ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง (Omniscient point of view) คือ ผู้เขียนเขียนโดยไม่แสดงว่าใครเป็นผู้เล่าเรื่อง และบรรยายสิ่งต่าง ๆ โดยไม่มีขอบเขตจำกัด ผู้แต่งเป็นผู้ล่วงรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละคร แม้กระทั่งเหตุการณ์และความรู้สึกนึกคิดภายในใจของตัวละคร แต่ละตัวว่าใครทำอะไร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร ในลักษณะของบุรุษที่สาม

6.1.2 ตัวละครในเรื่องเป็นผู้เล่า (First person point of view) วิธีนี้ใช้ตัวละครเอกเล่าเรื่องของตนเองโดยใช้สรรพนามบุรุษที่หนึ่ง เช่น ผม ฉัน หนู ข้าพเจ้า ฯลฯ เล่าเรื่องถึงเหตุการณ์หรือข้อขัดแย้งที่เกิดขึ้นกับตนเอง เช่น เรื่องเมียน้อย ของ หมยงค์ ก็ผมไม่มีทางเลือกนี้ครับ ของ ประชา พูนวิวัฒน์

6.1.3 ผู้แต่งกำหนดให้ตัวละครตัวใดตัวหนึ่งเป็นผู้เล่า (Third person point of view) โดยสมมุติให้ตัวละครตัวนั้นอยู่ในเหตุการณ์หรือร่วมรู้เรื่องต่าง ๆ เป็นอย่างดี เช่น สัญชาติญาณรัก ของ อ. อุศุภกร เซอร์ลอร์ดโอม ของ เซอร์อาร์เธอร์ โคแนกอยล์

กลวิธีเลือกผู้เล่าเรื่อง ผู้แต่งจะต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่อง เพื่อผู้แต่งจะได้สามารถถ่ายทอดความคิด อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ สู่ผู้อ่านได้มากที่สุดและสมจริงที่สุด

6.2 กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง (Development) โดยทั่วไปนักเขียนใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องหลาย ๆ แบบ เช่น

6.2.1 ดำเนินเรื่องตามปฏิทินธรรมชาติ คือ เปิดเรื่องจากจุดเริ่มต้น แล้วดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง คือเริ่มตั้งแต่ตัวละครเป็นเด็ก ดำเนินเรื่องต่อไปจนเป็นหนุ่มสาว ชรา และตายในที่สุด เช่น เรื่องสี่แผ่นดิน ของ ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช

¹ ฤทธิเดช มัลลิกะมาส วรรณคดีไทยวิจารณ์ หน้า 116

6.2.2 เล่าเรื่องย้อนตน (Flashback) คือ การดำเนินเรื่องด้วยการกล่าวถึงเหตุการณ์ก่อนหน้าเรื่องก่อนแล้วไปกล่าวรายละเอียดในอดีตร้อย ๆ ไป จนถึงเหตุการณ์ก่อนหน้าเรื่องอีกครั้งหนึ่ง เช่น เรื่องข้างหลังภาพ ของ ศรีบูรพา เจ้าของบ้านของ สุวรรณี สุคนธา

6.2.3 ทำเนียบเรื่องแบบย้อนกลับไปกลับมา คือ กล่าวถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน แล้วย้อนทวนความไปกล่าวถึงอดีต แล้วกลับมาปัจจุบันอีก กลับไปกลับมาจนจบ เช่น ทักษิณวิเศษ ของ บุญเหลือ

6.2.4 การผูกเรื่องให้น่าสนใจ โดยการสร้างความไม่รู้เรื่องต่อไป

6.2.5 การสร้างความขัดแย้งในการดำเนินเรื่อง

6.2.6 การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องใหญ่กับโครงเรื่องย่อย

6.2.7 การใช้เหตุบังเอิญหรือเหตุประหลาดอย่างสมเหตุสมผลหรือไม่

6.2.8 การคลี่คลายสารัตถะของเรื่องไปตามลำดับขั้นต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ การจบเรื่องจบลงสอดคล้องกับสารัตถะของเรื่อง

6.2.9 การจบเรื่องอย่างประทับใจ ในการเขียนนวนิยายนั้น การจบเรื่องเป็นตอนสำคัญที่สุด เพราะจะทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกประทับใจหรือผิดหวังในการติดตามอ่านเรื่องทั้งสองประการ นักเขียนจึงพิถีพิถันกับการจบเรื่องมาก และมีกฎวิธี การจบเรื่องแบบต่าง ๆ ดังนี้

6.2.9.1 การจบเรื่องแบบหักมุม คือ พลิกความคาดหมาย (Twis Ending or Surprised Ending) การจบเรื่องนั้นผู้อ่านคาดหมายว่าเรื่องน่าจะจบอย่างนี้ แต่เมื่ออ่านจนจบแล้ว ปรากฏว่าเรื่องลงเอยไปอีกแบบหนึ่ง กฎวิธี การจบเรื่องเช่นนี้นิยมกันมากในการเขียนเรื่องสั้น

6.2.9.2 การจบเรื่องแบบโศกนาฏกรรม (Tragic Ending) คือ การจบเรื่องโดยให้ตัวละครเอกประสบความผิดหวัง สูญเสีย ล้มเหลวในชีวิต บางเรื่องจะจบลงด้วยความตาย เช่น ภูกรรม ของ ทมยันตี เลือดขันติยา ของ ลักษณาวิทย์

6.2.2.3 การจบเรื่องแบบสุขนาฏกรรม (Happy Ending)

คือ การจบเรื่องโดยให้ตัวละครประสบผลสำเร็จหรือมีความสุขในชีวิต การจบเรื่องแบบนี้มีกันมากในนวนิยายไทย

6.2.2.4 การจบเรื่องโดยให้เป็นไปตามสภาพที่เป็นจริงในชีวิต

(Realistic Ending) คือ การจบเรื่องที่เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องเหมือนจะยังไม่จบลง โดยที่ตัวละครแต่ละตัวจะจบลงโดยที่เหตุการณ์หรือปัญหาให้ผู้อ่านหาคำตอบเอาเอง หรือจินตนาการไปเองตามชอบใจ เช่น ผู้ดี ของ ดอกไม้สด ไฟหลงเชื่อ ของ อรุณนัย

6.3 กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในเรื่อง มีหลายวิธีดังนี้คือ

6.3.1 ประเภทให้ความสำคัญแก่ตัวละคร นวนิยายประเภทนี้เนื้อเรื่องจะถูกตัวละครพาให้ดำเนินไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร ดังนั้นตัวละครจะเด่นกว่าโครงเรื่อง

6.3.2 ประเภทเน้นเนื้อเรื่อง คือ ตัวละครมีบทบาทไปตามเนื้อเรื่อง โดยผู้แต่งกำหนดเนื้อเรื่องขึ้นแล้วสร้างตัวละครบรรจุลงในเนื้อเรื่อง

6.3.3 กลวิธีสร้างตัวละครให้สมจริง โดยใช้แนวจิตวิทยาและคำนึงถึงความความเป็นจริงในชีวิต

6.3.4 กลวิธีบรรยายตัวละครแบบร่างภาพ (Sketch) คือ วิธีบรรยายลักษณะและเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับตัวละครอย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านรู้จักตัวละครในทุกแง่มุม

6.3.5 กลวิธีบรรยายแบบแนะ (Suggest) คือ วิธีการบรรยายตัวละครโดยไม่บอกตรง ๆ จะเป็นการบรรยายเพียงแนะให้ผู้อ่านคิดเอาเองว่าตัวละครตัวนั้นมีลักษณะตลอดจนอุปนิสัยใจคอเป็นอย่างไร

7. สไตล์ (Style)

คำว่า สไตล์ หมายถึงลักษณะโดยเฉพาะของสิ่งสิ่งหนึ่ง คำ ๆ นี้เมื่อนำมาใช้กับการประพันธ์บางทีใช้ว่า แบบเขียน ท่วงทำนอง และสำนวน¹

¹เปลื้อง ณ นคร คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ หน้า 39

เปลื้อง ณ นคร¹ ให้ความหมายของ "สำนวน" ว่าเป็น "วิธีแสดงความคิดของเรา ออกเป็นภาษา"

ยอร์ช เซนต์บรี (George Saintbury) ได้ให้คำอธิบายว่า

สำนวน คือ การเลือกถ้อยคำและเรียบเรียงถ้อยคำให้มีความหมายตรงตามที่ต้องการ กล่าวคือ เน้นหาคำที่จะแสดงความคิดชัดเจนตรงกับที่เราประสงค์ แล้วเอาคำนั้นมาเรียงกันเข้าเป็นวลี ประโยค และข้อความ การเลือกคำและเรียงคำนี้ทำโดยจิตใจและความคิดของเรา ถ้าจิตหรือความคิดเป็นคนพิถีพิถัน ละเอียตลออ การเลือกและเรียงคำก็ประณีต ไม่สับสน เขาจึงว่าสำนวน คือ ตัวผู้เขียนนั่นเอง (Style in the man himself - Buffon)²

สรุปได้ว่า สไตล์ คือลักษณะเฉพาะหรือลักษณะเด่นเฉพาะตัวของนักเขียนแต่ละคน ในการเขียนหนังสือของนักเขียนแต่ละคนจะไม่เหมือนกัน เพราะการเขียนหนังสือเขียนแบบกันไม่ได้ สไตล์ของใครก็ของคนนั้น หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า สไตล์ ของนักเขียน ก็คือบุคลิกภาพของนักเขียนนั่นเอง ดังนั้นในการวิจารณ์งานเขียนของนักเขียนแต่ละคน เราอาจสังเกตได้จากสไตล์การแต่ง ซึ่งสังเกตได้จากสิ่งต่อไปนี้คือ

7.1 การเลือกใช้คำ (Diction) หมายถึงการรู้จักเลือกใช้ถ้อยคำที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจชัดเจน และเข้าใจตรงตามความประสงค์ของผู้เขียน คือ ไม่เลือกใช้คำที่ทำให้ผู้อ่านคลุมเครือตีความไปได้หลายทาง นอกจากนั้นคำที่ใช้จะต้องมีความหมายเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง และสถานการณ์ของบุคคล

7.2 สไตล์ที่เกี่ยวกับการสร้างประโยค (Syntax) ลักษณะของสไตล์นอกจากขึ้นอยู่กับการใช้ถ้อยคำแล้ว ยังขึ้นอยู่กับการใช้ประโยคด้วย การเรียบเรียงคำเข้าเป็นวลี ประโยค และข้อความนั้น เป็นลักษณะเฉพาะตัวอีกประการหนึ่งของนักเขียน บางท่านนิยม

¹ เปลื้อง ณ นคร คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ หน้า 39

² จ.

นิยมประโยคสั้นกระชับ บางท่านนิยมประโยคยาว ๆ เป็นประโยคเชิงซ้อน ประโยค
คู่ขนาน ประโยคเชิงอุปมาอุปไมย ประโยคคล้องจอง เป็นต้น

7.3 สไตล์ในการบรรยายและพรรณนาความ ในการเขียนนวนิยายนักเขียน
บางท่านจะนิยมบรรยายหรือพรรณนาเรื่องด้วยคำของตนเอง แทรกบทสนทนาเพียง
เล็กน้อย บางท่านจะให้บทสนทนาเยอะ การเลือกใช้บทสนทนาหรือการบรรยายความมาก
หรือน้อยขึ้นอยู่กับความสามารถ และความนิยมของผู้แต่ง แต่ถึงอย่างไรก็ตามนักเขียนก็จะ
ต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับงานประพันธ์ของตน

8. หางเสียงของผู้แต่ง (Tone) หมายถึง "ทัศนคติของผู้ประพันธ์ซึ่งบ่งว่าผู้ประพันธ์
มีความรู้สึกเช่นใดต่อเรื่องที่ตนเขียนและผู้อ่าน" ¹

กฤษดา มลลิกะมาส กล่าวถึงหางเสียงของผู้แต่งว่า หมายถึง "ทัศนคติหรือท่าที
ของผู้แต่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และอาจเปรียบได้ว่ามีลักษณะใกล้เคียงกับน้ำเสียงซึ่งอาจเป็น
ท่วงนองประซุก แสดงอารมณ์ขัน ล้อเลียน เยาะเย้ย หัวใจ เศร้า เครียด อ่อนโยน
อ่อนหวาน กรากเกรี้ยวเกรี้ยวแค้น ขมขื่น หรือกล่าวอย่างมีเจตนาอย่างหนึ่งอย่างใดแฝงอยู่" ²

หางเสียงของผู้แต่งเป็นภาษาที่ไม่ได้เขียนและไม่ได้พูดเป็นด้วยคำออกมาโดยตรง ๆ
ดังนั้นการจับหางเสียงของผู้แต่ง ผู้อ่านจะต้องอ่านข้อความระหว่างบรรทัดด้วย เพราะผู้แต่ง
แต่ละคนมีวิธีสื่อความหมายด้วยหางเสียงหลายวิธีนอกจากการเขียนหรือการพูดอย่างตรงไป
ตรงมา หากแต่เป็นภาษาที่สื่อสารกันด้วยปัญญา ไหวพริบ และการสังเกต

วิเคราะห์นวนิยายเอกของ สก. ぐるมะโรหิต

การวิเคราะห์นวนิยายเอกของ สก. ぐるมะโรหิต ครั้งนี้ ผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์
นวนิยายเจ็ดเรื่องคือ บักกิ้งนอร์แห่งความหลัง คนที่โลกไม่ต้องการ ขบวนการเสรีจีน

¹ดร. เสริมจิต สิงห์เสนี ความรู้เบื้องต้นในเรื่องวรรณคดีอังกฤษและวรรณคดี
อเมริกา หน้า ๑5

²กฤษดา มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ หน้า 135

เมื่อหิมะละลาย ระบาย เลือดสีน้ำเงิน และเลือดสีแดง ในการวิเคราะห์ ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์ในค่านองค์ประกอบของนวนิยาย และกลวิธีในการแต่ง โดยให้หลักเกณฑ์การวิเคราะห์ตามทฤษฎีที่กล่าวมาแล้วข้างต้นของบทที่ 2 ดังต่อไปนี้

วิเคราะห์นวนิยายชุดปากกิ้ง

นวนิยายชุดนี้ได้แก่เรื่อง ปักกิ่งนครแห่งความหลัง คนที่โลกไม่ต้องการ ขนบ-เสรีจีน และเมื่อหิมะละลาย การที่ผู้วิเคราะห์รวมนวนิยายเหล่านี้เข้าด้วยกันก็เพราะนวนิยายเหล่านี้เป็นนวนิยายชุดเดียวกัน กล่าวคือใช้ตัวละครก็ชุดเดียวกัน มีเนื้อเรื่องก็ต่อเนื่องกัน เหตุการณ์ในเรื่องก็เกิดขึ้นในที่แห่งเดียวกันคือประเทศจีน ด้วยเหตุนี้ผู้ศึกษาจึงวิเคราะห์นวนิยายเหล่านี้รวมเป็นกลุ่มเดียวกัน

เนื้อเรื่องย่อ

ปักกิ่งนครแห่งความหลัง

นวนิยายเรื่องนี้เป็นความหลังของ ระพินทร์ พร เลิศ เมื่อครั้งไปศึกษา ณ เมืองปักกิ่ง เขาได้พบกับวีรวิทย์อันเคร่าและชมชื่นของ วารยา ภาณุพลกายา รัสเซียขาว ผู้มีความคิดหวัง เรื่องราวของเขามีดังนี้

วารยา ภาณุพลกายา เป็นธิดาสาวของวลาดีมีร์ เจ้านายในตระกูลเก่าแก่ในราชสำนักโรมานอฟ แห่งรัสเซีย มารดาของเธอเสียชีวิตในคราวเกิดการปฏิวัติใหญ่ เมื่อปี ค.ศ. 1917 ซึ่งนำโดยสตาลิน ด้วยความเกลียดชังลัทธิคอมมิวนิสต์ วลาดีมีร์ ได้หลบหนีถูก ๆ เล็ดลอดออกจากรัสเซียมาอาศัยอยู่ที่ฮาร์บินในแมนจูเรีย ต่อมาไม่นานลูกน้อยของเขา ก็ตายลงอีก คงเหลือแต่วารยาเพียงคนเดียว วลาดีมีร์ ได้พาวารยาอพยพมาอยู่ที่ปักกิ่ง

ที่ปักกิ่งวารยาได้พบกับเหลียงกวางต๋าน ความสัมพันธ์ของเธอกับเหลียงได้กลายเป็นความรัก แต่ครอบครัวเหลียงไม่ยินยอมรับเธอในฐานะลูกสะใภ้ เพราะชาวรัสเซียในปักกิ่งมักจะได้รับ การดูถูกเหยียดหยามจากคนจีน

จากความฝันของวิถีชีวิตทำให้เธอกลายเป็นคนเศร้า ชอบคิดถึงชีวิตและความ
 ขมขื่น และยังไ้ทราบว่าเหลียงสักรักเธอไปหมดกับหญิงสาวชาติเดียวกับเหลียง ยิ่งทำให้
 วารยาผิดหวังและเศร้ามากขึ้น จนกระทั่งเธอคิดจะฆ่าตัวตาย แต่ระพีพรได้ชักชวนไว้ทัน
 ด้วยความเห็นอกเห็นใจระพีพร ได้กลายเป็นเพื่อนปลอมใจของวารยาขึ้นมา

วลาสิมร มีความรักและสงสารวารยาอย่างยิ่ง เขาไม่ต้องการเห็นวารยาเจ็บปวด
 เพราะความรักอีก ประจวบกับฐานะของเขายากจนลงทุกที วลาสิมรคิดว่าถ้าตนยังมีชีวิตอยู่
 ต่อไปตนก็จะกลายเป็นภาระของวารยา ถ้าปราศจากตนแล้ววารยาก็คจะเป็นอิสระ หล่อนมีโอกาส
 ที่จะทั้งโลกอันเต็มไปด้วยความโสมมไปอยู่ในโลกที่สะอาด สงบเงียบและร่มเย็น ด้วยเหตุนี้
 วลาสิมรจึงตัดสินใจฆ่าตัวตาย โดยเดินลงไปในน้ำซึ่งปกคลุมไปด้วยหิมะ กวาวารยาและ
 ระพีพรจะตามมาพบ วิญญาณของเขาก็ได้ออกจากร่างไปเสียแล้ว วารยาไ้หน้าศพของพ่อไป
 ผั่งไว้ที่เชิงเขาชีซาน เมื่อพ่อตายวารยาเหลือแต่ตัว ไม่มีเงินไม่มีญาติพี่น้อง ไม่มีใครพอที่จะ
 พึ่งพาอาศัยได้ เธอจึงตัดสินใจทิ้งชีวิตเก่า ๆ หันมาตั้งตนชีวิตใหม่ ณ โบสถ์เซนต์แมรี่ ซึ่งเป็น
 ชีวิตที่บริสุทธิ์และปลอดภัยในอ้อมแขนของพระเจ้า ตามความประสงค์ของวลาสิมรผู้เป็นบิดา

167-168--

คนที่โลกไม่ต้องการ

จากหลินนักหนังสือพิมพ์ผู้นั้นในลัทธิรักคน (เบ้าอ้าย) (Universal love) เขามี
 ความเชื่อมั่นว่าสันติของโลกจะดำรงอยู่ได้ก็เพราะเรามีแนวราบรู้ที่ไม่จำกัดชาติ ชั้น วรรณะ
 และลัทธิศาสนา จากหลินมีความรักในชีวิตนักหนังสือพิมพ์ เขามีความคิดว่าการ เป็นนักหนังสือพิมพ์
 ทำให้เขามีโอกาสที่จะรับใช้เพื่อนร่วมชาติอย่างเต็มสติกำลัง แทนที่จะไปเป็นผู้จัดการบริษัท
 เมืองแร่ที่มลายู เพราะเขามีลูกเป็นเศรษฐีใหญ่ในชา

ระพีพร พงษ์เลิศ พมจากหลินบรรณโผล่สายเสียงใส - บักกิ้ง เมื่อระพีพรได้มี
 โอกาสสนทนากับจากหลิน เขาเริ่มมีความศรัทธาและให้ความสนใจในความคิดของจากหลิน
 จากการสนทนาครั้งนั้นทำให้ระพีพรทราบว่า จากหลินเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียง
 ในบักกิ้งชื่อ เป่ผิงฉือม้าว หรือ The Peiping Times เขาเป็นนักปฏิวัติสังคมนิยมที่รัฐบาลจีน
 เฝ้าระวังมาก

ที่ปักกิ่ง ระพีพร ใฝ่พบจางหลินอีกหลายครั้ง คนทั้งสองใช้เวลาให้หมดไปกับการพูดถึงความรักชาติ ความเสียสละ และการอุทิศชีวิตให้แก่ชาติด้วยความบริสุทธิ์ใจ เขาต้องการจะดำเนินรอยตามเหลียนจิง เขา นักหนังสือพิมพ์ นักการเมือง นักประวัติศาสตร์ และวรรณคดี ผู้ซึ่งเขาบูชา ในด้านความรักจางหลินใฝ่มอบหัวใจให้แก่จวนฟาง แต่ความรักของเขาเป็นความรักข้างเดียว เพราะจวนฟางรักจางหลินในฐานะพี่ชายมากกว่า นวนิยายเรื่องนี้จบลงตอนที่ระพีพรทราบจากออสมีว่าจวนฟางมีคู่รักแล้วชื่อ คุลิต คุลิตเป็นคนจีนเกิดในเมืองไทย เขาเป็นตำรวจของเยียนจิงในทางใต้ทุกชนิด เขาเป็นหัวหน้าทีมมาสเกตบอล และวอลเลย์บอล

"ผู้เสียสละ" เป็นเรื่องที่ต่อจาก "คนที่โลกไม่ต้องการ" สด กุระโรหิต สร้าง "ผู้เสียสละ" ขึ้น "เพื่อให้จางหลินได้พบกับกระสุนปืนลูกเดียวที่ปากหลุมบนหิมะสีขาวอันกำลังจะกลายเป็นสีแดง"¹

เมื่อหิมะละลาย

เป็นเรื่องความรักระหว่าง สนาน ตั้งเรื่องแสง ผู้บูชาเมาเซดุงกับเจียงเหมย ราชนิแห่งเยียนจิง ผู้บูชาชาติและเจ้าแม่เสรีภาพประชาธิปไตย ตลอดจนลัทธิเศรษฐกิจสายกลาง คือสหกรณ์

เจียงเหมยและสนานเป็นนักศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยเยียนจิง เจียงเหมยมีพี่ชายชื่อ เจียงเฟ เจียงเฟเป็นประธานนักศึกษามหาวิทยาลัยผู้เหวี่ยง เขาเป็นผู้นำขบวนการต่อต้านกองทัพราชอาณาจักรอาทียุทธัย ส่วนสนานเป็นลูกคนจีนเกิดในเมืองไทย พ่อของเขอพยพมาจากฮาวายและได้เข้ามาค้าขายในเมืองไทยจนร่ำรวยเป็นเศรษฐี สนานเป็นเพื่อนชายที่เจียงเหมยให้ความสนิทสนมมากที่สุด ทั้ง ๆ ที่เจียงเฟได้พยายามหัดทานอยู่เสมอ เพราะสนานไปคบหาสมาคมกับหลางผู้ซึ่งบูชาเมาเซดุงเห็นชีวิตจิตใจ แต่เจียงเหมยก็ไม่แน่ใจว่าสนานจะได้ความคิดเรื่องคอมมิวนิสต์จากหลางไปบ้างหรือไม่ แต่แล้ววันหนึ่งเจียงเหมยก็แน่ใจว่า

¹สด กุระโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ "คำนำฉบับปรับปรุง" หน้า 13

สนามมีไฟฟ้าในลัทธิคอมมิวนิสต์ เพราะเธอเห็นสนามมักพบกับหญิงสาวที่ห่อหุ้มด้วยผ้าทอสวย ๆ เธอได้ให้สนามเลือกเอา ระหว่างความรักกับลัทธิคอมมิวนิสต์ สนามได้เลือกทางเดินที่ตนตั้งใจไว้ เขาถือว่าภาระหน้าที่ที่กำลังทำอยู่นั้นเป็นหน้าที่ที่เขาจะต้องรับผิดชอบต่อชาตินบ้านเมือง และถ้าเขาทำสำเร็จเขาคงจะได้เป็นใหญ่ในทะเลใต้ของประเทศจีน ด้วยเหตุนี้ความรักของเจียงเหมยกับสนามต้องกลายเป็นเส้นขนาน เพราะต่างคนต่างก็มีหน้าที่ในศรัทธาของตนอย่างไม่เปลี่ยนแปลง

ฝ่ายเจียงเหมยซึ่งมีความสำคัญในเรื่องชาตินิยมอย่างรุนแรง เขาได้ประณามนักศึกษาทุกมหาวิทยาลัยในจีนเหนือ เรียกร้องให้รัฐบาลจีนจัดการกับกองทัพญี่ปุ่นที่กำลังเข้ามารุกรานแมนจูเรียและจีนเหนือในชั้นนี้ เขาคิดว่า เขาไม่ต้องการให้รัฐบาลจีนนโยบายยอมชนเหมือนครั้งในสมัย ค.ศ. 1919 ซึ่งทำให้จีนเสียเปรียบอย่างมากมาจากการกระทำของเจียงเฟ่ครั้งนั้นทำให้เขากลายเป็นผู้ที่ถูกรัฐบาลเพ่งเล็ง และตั้งข้อสงสัยว่าเจียงเฟ่มีไฟฟ้าในลัทธิคอมมิวนิสต์ ต้องการจะก่อความปั่นป่วนในจีนเหนือ โดยอาศัยสงครามญี่ปุ่นเป็นข้ออ้างแล้วเจียงเฟ่ถูกสันติบาลเชิญตัวไป การถูกเชิญตัวไปครั้งนี้ทุกคนรู้ว่าเจียงเฟ่ไม่มีโอกาสกลับออกมาอีกเป็นแน่ และก็จริงอย่างที่ทุกคนคาดไว้ เจียงเฟ่ถูกตัดสินประหารชีวิตด้วยถูกยิงเพียงนัดเดียวที่ท้ายทอย

เรื่องเมื่อหิมะละลายนอกจากจะเป็นเรื่องของเจียงเฟ่ เจียงเหมยและสนามแล้ว ยังได้แทรกเรื่องของวาร์ยา ราชันฟสกยา รัสเซียชาวยุติธรรมที่ขมขื่นในส่วนที่เป็นเรื่องของวาร์ยามือขวา ระพันทรีได้รับคำบอกเล่าจากคอซซาเรฟว่า เหตุที่วาร์ยาต้องไปมีความสัมพันธ์กับเหลียง ก็เพราะเหลียงได้ให้ข้อมูลหลอกลวงว่า วาร์ยาจะช่วยเหลือเหลียงไป เพราะเขาเป็นคอมมิวนิสต์ แต่ตนก็ได้จัดการช่วยเหลือโดยจ่ายเงินให้แก่วาร์ยาไปหลายหมื่น และเหลียงเองก็ยอมเป็นตัวประกันให้วาร์ยา ตั้งแต่นั้นมาสองพ่อลูกต้องตกเป็นหนี้บุญคุณเหลียงตลอดมา และสิ่งที่เหลียงต้องการตอบแทนคือตัววาร์ยา แต่เขาไม่เคยคิดที่จะแต่งงานกับเธอ ทั้ง ๆ ที่วาร์ยาเองก็รักเหลียงมาก วาร์ยารู้สึกสงสารวาร์ยาที่ต้องตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ เขาจึงหาทางออกโดยการฆ่าตัวตายเพื่อวาร์ยาจะได้เป็นอิสระ และเพื่อรักษาเกียรติยศตระกูลโรมานอฟของตนไว้

ชบวนเสรีจีน

เรื่องนี้เป็นบันทึกของหลูผิงเฟ่ เขาได้เล่าถึงงานของชบวนการนักศึกษาที่ท่าสงคราม ใต้ดินกับกองทัพญี่ปุ่น

สงครามจีน - ญี่ปุ่นได้ถูกจุดชนวนขึ้นที่ลู่เกาเซียง เมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม ค.ศ. 2480 ญี่ปุ่นเริ่มแผนการโจมตีจีนจนแทบตั้งตัวไม่ติด เมืองใหญ่ ๆ หลายแห่งถูกทิ้งระเบิดและถูกทำลายเสียหายมากมาย ในที่สุดญี่ปุ่นก็สามารถเข้ายึดครองดินแดนอันใหญ่โตได้สำเร็จ

หลูผิงเฟ่และจาง เป็นนักศึกษาของจีนใหม่คนทั้งสองมีเลืกรักชาติอย่างแรงกล้า เขาได้เป็นหัวหน้าชบวนวัยรุ่นต่อต้านการรุกรานของญี่ปุ่น แม้ว่าหลูกับจางจะมีอุดมการณ์ที่ต่างกันก็ตาม คือหลูอยู่ฝ่ายเสรีนิยม ส่วนจางอยู่ฝ่ายสังคมนิยม แต่คนทั้งสองก็มาร่วมมือกันขับไล่กองทัพญี่ปุ่นให้ออกไปจากมาตุภูมิของตน

ในประเทศจีนขณะนั้นมีการเคลื่อนไหวของพรรคใต้ดินอยู่สองพวก คือพวกของรัฐบาลจีนกลางซึ่งนำโดยเจียงไคเช็ค กับพวกของพรรคคอมมิวนิสต์ซึ่งนำโดยเมาเซตง ทั้งสองพวกนี้มีศัตรูร่วมกันคือญี่ปุ่น

กองทัพญี่ปุ่นได้บุกเข้าทำลายเมืองเซียงไฮ้ ประชาชนชาวจีนถูกทหารญี่ปุ่นกดขี่ข่มเหงอย่างทารุณ ขณะนั้นหลูผิงและเกาได้เดินทางเข้าไปในเซียงไฮ้ ภาพของชาวจีนที่ถูกทหารญี่ปุ่นทารุณทำให้เขาแค้นใจมาก คนทั้งสามจึงได้ปรึกษากันตั้งพรรคใต้ดินขึ้นก่อวินาศกรรมญี่ปุ่น อุดมการณ์ของพรรคคือทำเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เป็นพรรคของประชาชน ไม่ขึ้นอยู่กับพรรคการเมืองใด ๆ ทั้งสิ้น พรรคของเขาประกอบไปด้วยเด็กหนุ่มอายุไม่เกิน 16 - 17 ปี เพราะเด็กเหล่านี้ญี่ปุ่นมักจะมองข้าม เขาได้ออกไปชักชวนนักศึกษาตามโรงเรียนต่าง ๆ โดยคัดเลือกเอาเฉพาะผู้ที่มีความแข็งแรง จิตใจมั่นคง เฉลียวฉลาด มีไหวพริบ กล้าหาญ และทัศนคติที่ถูกต้อง เริ่มชบวนเสรีจีนรุ่นแรกมีด้วยกันแปดคน คือ หลูผิงเฟ่ จาง ดิง เกา ฟาน หวาง สซ่า และฉือ เกาได้รับเลือกให้เป็นประธานของพรรค จางเป็นเลขาธิการ ฟานเป็นผู้หญิงคนเดียวในกลุ่มผู้ก่อตั้งได้ทำหน้าที่เป็นหัวหน้ากองสื่อสาร หลูเป็นหัวหน้ากองปฏิบัติงาน หวางเป็นหัวหน้ากองสรรพากร

งานชิ้นแรกของพวกเขาคือ ส่งนักศึกษาไปปราศรัยกับราษฎรให้สำนึกในความรักชาติ ธิบายให้เข้าใจถึงสถานการณ์ของบ้านเมือง ชี้แจงให้ทราบถึงภัยที่กำลังจะมาถึง ในไม่ช้า พรรคของเขาก็ได้ขยายวงออกไปอย่างกว้างขวาง มีสมาชิกเพิ่มขึ้นมากมาย

ที่ปักกิ่ง พวกเขาได้ใช้เขตเช่าของต่างชาติเป็นที่ชุมนุมดำเนินงานใต้ดิน งานชิ้นแรกในปักกิ่งคือ ทำลายโกดังเก็บฝ้ายของญี่ปุ่นที่เทียนสิน พรรคของเขาก็ได้ออกปฏิบัติงานเช่นเดียวกัน โดยทำลายโกดังเก็บเสื้อผ้าทหารญี่ปุ่นสำหรับฤดูร้อน และกำจัดหวางเกือหมินอิมบิกรรมตำรวจทรยศต่อชาติ ทำลายรางรถไฟ ทำร้ายทหารญี่ปุ่น

การปฏิบัติงานของชบวนเสรีจีนทำความเสียหายให้ฝ่ายตรงข้ามอย่างมาก ทำความพอใจให้กับฝ่ายรัฐบาลจงกิงเป็นอย่างยิ่ง ถึงกับฝ่ายรัฐบาลไคสีงเอ่ยนัดลี้มาติทอขอให้เขาร่วมงานกับฝ่ายรัฐบาล หลุยซมทกลงโดยตั้งเงื่อนไขไว้สี่ข้อคือ 1. รัฐบาลต้องไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับองค์การของพรรค 2. ชบวนเสรีจีนไม่ต้องการ เป็นพรรคพวกของใคร 3. พรรคต้องการทุน 4. พรรคต้องการอาวุธ ฝ่ายรัฐบาลจงกิงยอมตกลงตามเงื่อนไข ทำให้ชบวนเสรีจีนขยายตัวออกไปอย่างกว้างขวาง

แต่แล้ววันหนึ่งเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันก็เกิดขึ้น คือ ฟานถูกตำรวจจับขณะกลับไปเยี่ยมบ้าน แต่หลุยซมทกลงก็ช่วยเหลื้อฟานออกมาได้ คณามาไม่นาน ถึง สฉ่า และนี่ก็ถูกจับอีก สฉ่าถูกทรมานจนทนไม่ไหว จึงตัดสินใจกินยาตาย ส่วนฟานไม่ไหวเลย จึงถูกทรมานอย่างสาหัส หลุยซมทกลงและพรรคพวกได้ออกอุบายชิงตัวตั้งขณะถูกนำส่งโรงพยาบาลได้สำเร็จ ถึงและฟานต้องย้ายตัวเองไปอยู่ที่จงกิง เพราะตำรวจจำหน้าได้ เมื่อไปถึงจงกิงเขาได้ร่วมมือกับรัฐบาลตั้งโรงเรียนอบรมพลพรรคใต้ดิน เพื่อส่งไปช่วยชบวนเสรีจีนในปักกิ่งและเทียนสิน การปฏิบัติงานของชบวนเสรีจีนยังคงดำเนินต่อไปอย่างไม่หวั่นถอย แต่เนื่องจากที่เทียนสินเหลือเหลืออยู่เพียงคนเดียว ทำให้การปฏิบัติงานไม่ค่อยได้ผล ประจวบกับเวลานั้นญี่ปุ่นเริ่มลงมือกวาดล้างหนักขึ้น ทำให้ชบวนเสรีจีนถูกกวาดล้างจนรวมตัวกันไม่ติด หลุยเองต้องหนีไปอยู่ที่ปักกิ่ง แต่แล้วเขาก็ถูกจับได้ที่นั่นกับพวกอีกกว่า 100 คน ส่วนหวางถูกจับตาย นั่นคือจุดจบของชบวนเสรีจีนในจีนเหนือ

หัวหน้าขบวนเสด็จจีนรุ่นแรกคงเหลือลูกกับจาง แต่คนทั้งสองก็ทำอะไรพวกไม่ได้ เพราะตำรวจจำหน้าได้และกำลังออกตามล่า คนทั้งสองจึงตกลงใจไปจากปักกิ่ง โดยตกลงแยกทางไปตามวิถีทางของตน ทางของจางคือทำหน้าที่เผยแพร่ลัทธิคอมมิวนิสต์ ส่วนลูกทางของเขาคือรณรงค์ความที่ไม่สนใจลัทธิใด จางกลับไปเป็นนักรบหลวงของคอมมิวนิสต์จีน หลูกลับไปอยู่บ้านที่เซี่ยงไฮ้ ที่เซี่ยงไฮ้หลูกได้พบกับน้องสาวของหลิวหนึ่งในขบวนเสด็จจีน หลิวได้รับอุบัติเหตุถึงแก่ชีวิตจากการผลิตระเบิด หลูกับรู้ได้รวมมือกันก่อตั้งขบวนเสด็จจีนใหม่ในเซี่ยงไฮ้ งานชิ้นแรกคือการก่อวินาศกรรม เช่น ระเบิดรถเมล์ เมอร์คันซ์คาเฟ่ ลอบสังหารคนจีนที่ทรยศต่อชาติ

แต่แล้วเหตุการณ์ก็ต้องเปลี่ยนไปอย่างกระทันหัน เมื่อพ่อของหลูทราบว่าหลูกคือบุคคลหนึ่งในขบวนเสด็จจีน พ่อได้ยื่นคำขาดให้หลูปลื้มตัวออกจากขบวนเสด็จจีน และจัดการให้เขาไปศึกษาต่อที่อเมริกา หลูกต้องทิ้งอุดมการณ์ไว้เบื้องหลัง คงปล่อยให้พรรคพวกคนอื่น ๆ ปฏิบัติการต่อไป จนกว่าศัตรูคนสุดท้ายจะถูกขับไล่ออกไปจากแผ่นดินจีน

✓ โครงเรื่อง

นวนิยายชุดปักกิ่งนี้โครงเรื่องส่วนใหญ่เป็นเรื่องของการต่อสู้ เพื่ออุดมการณ์ทางการเมือง และการเสนอแนวคิดในการแก้ปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เนื่องจากเหตุการณ์บ้านเมืองของจีนในขณะนั้นอยู่ในช่วงแห่งความขัดแย้งเรื่องลัทธิการเมือง ดังนั้นความขัดแย้งที่ปรากฏในนวนิยายชุดนี้จึงมีเพียงประการเดียว คือ ความขัดแย้งทางด้านความคิดของตัวละคร

เรื่องปักกิ่งนครแห่งความหลัง วลาดีมีร์ ราเนฟสกายา ต้องพลัดบ้านพลัดเมืองมาอยู่ในฐานะผู้ลี้ภัยในประเทศจีน ก็เพราะสาเหตุของความขัดแย้งด้านลัทธิทางการเมือง ผลครั้งนั้นทำให้วิถีชีวิตของวลาดีมีร์และวารยาชิตาสาวเปลี่ยนไปจากหน้ามือเป็นหลังมือ เขาต้องอาศัยในประเทศจีนในฐานะผู้ลี้ภัย ต้องเผชิญกับการถูกเหยียดหยามจากสังคมแวดล้อม ส่วนวารยาชิตาเป็นธิดาเชลยศึกอยู่ในสภาพเช่นเดียวกัน ทุกคนมองเธอเหมือนกับผู้หญิงรัสเซียชาวต่างชาติที่

อพยพมาอยู่ในเชียงไต้ แม่เต้าขายที่เธอรักและหวังจะฝากชีวิตไว้กับเขากลับไม่ไว้ใจในความบริสุทธิ์ของเธอ ความผิดหวังทำให้เธอมองโลกอย่างหม่นท้อในชีวิต แต่แล้วในที่สุดเธอก็สามารถหาทางออกให้แก่ชีวิตได้อย่างสวยงาม นั่นคือการเข้าไปอยู่ในอ้อมแขนของพระเจ้า

ปักกิ่งนครแห่งความหลัง นอกจากจะเป็นการแสวงหาภาพชีวิตอันน่าชมชื่นของรัสเซียชาวสองพ่อลูกแล้ว ในเรื่องนี้ยังได้แทรกเรื่องราวเกี่ยวกับความทุกข์ยากของชาวจีน และการใช้อำนาจกดขี่ประชาชนของบรรดาขุนพลผู้มีอำนาจ ทำให้บ้านเมืองระส่ำระสาย ราษฎรอดอยากล้มตายเป็นจำนวนมาก

คนที่โลกไม่ต้องการ

เป็นเรื่องของนางหลินผู้นี้ในอุดมคติ เขาเชื่อมั่นว่าสันติสุขของโลกจะดำรงอยู่ได้ก็เพราะเรามีแนวราษฏรที่ไม่จำกัดชาติ ชั้น วรณะ คอยต่อต้านสงครามอยู่ แต่ความหวังดีของเขากลับถูกรัฐบาลจีนและนักชาตินิยมผู้หลงชาติกล่าวหาว่าเขาเป็นผู้ร้ายขายชาติ เขาต้องตกอยู่ในสภาพของ "คนที่โลกไม่ต้องการ" และผลที่เขาได้รับคือกระสุนปืนลูกเดียวที่ปากหลุมบนหิมะสีขาวอันกำลังจะกลายเป็นสีแดง

ขบวนการเสรีจีน

เป็นเรื่องของกลุ่มนักศึกษาวัยรุ่นจีนใหม่ ผู้เทอคณูนเสรีภาพเหนือสิ่งใด เขาเหล่านั้นได้ร่วมมือกันต่อต้านการรุกรานของลัทธิจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น นวนิยายเรื่องนี้มีพื้นฐานมาจากความจริง เหตุการณ์ในเรื่องเกิดในสมัยสงครามจีน - ญี่ปุ่น เมื่อ ค.ศ. 1936 และมาสิ้นสุดลงในสงครามมหาเอเชียบูรพา สก กูมมะโรหิต เขียนเรื่องนี้จากบันทึกความทรงจำของ Lu Ping Fei (หลูปิงเฟ) หนึ่งในบรรดาผู้ก่อตั้งขบวนการเสรีจีน การต่อสู้ครั้งนี้ทำให้จีนต้องสูญเสียชีวิตบรรดานักศึกษาหนุ่มเป็นจำนวนมาก แต่เขาเหล่านั้นก็ภูมิใจในการกระทำของตน

เมื่อหิมะละลาย

เป็นเรื่องความรักระหว่าง สนาน ทั้งเรื่องแสง ผู้ชายมาเซดุงเป็นพระเจ้ากับ
เจียงเหมย ราชนิแห่งเยียนจิง ผู้ชายชาติและเสรีประชาธิปไตยเห็นสิ่งอื่นใด เมื่อคนทั้งสอง
ต่างยืนอยู่ในศรัทธาของตนอย่างไม่เปลี่ยนแปลง ความรักของเขาจึงต้องกลายเป็นเส้นขนาน
อย่างช่วยไม่ได้ เพราะต่างคนก็คิดว่าความรักมีใจอยู่เหนือความคิด หรืออุทกการแต่อย่างใด

จากโครงเรื่องในนวนิยายชุดปักกิ่งที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่ามโนทัศน์หรือข้อขัดแย้ง
ที่ปรากฏเด่นชัด ส่วนมากเป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เพราะเหตุการณ์ในเรื่อง
ทั้งหมดเป็นการต่อสู้เพื่อแสดงอุทกการทางการเมือง และเศรษฐกิจที่แต่ละคนคิดว่าเป็นวิถีทาง
ที่เหมาะสมและถูกต้องกว่า แต่ในขณะดำเนินเรื่อง สด มักจะย้ำความคิดเกี่ยวกับชีวิตว่าทุกชีวิต
ในโลกนี้จักต้องดำเนินไปตามกฎแห่งกรรมเพราะ "... กรรมคือถนนสายเดียวที่จะต้องเดินไป
ไม่มีทางแยก ..." ¹ ทักษะในการมองโลกของ สด สดจะมองโลกเป็นละครโรงหนึ่งหรือเป็น
เวทีของละครบทเสราโดยมี "กฎแห่งกรรม" หรือ "โชค" เป็นผู้กำกับการแสดง โดย สด มัก
ย้ำอยู่เสมอว่า "... มนุษย์เป็นเครื่องเล่นของโชค เป็นตัวละครที่ไม่มีเสรีภาพจะทำอะไรได้
ตามใจชอบ โชคบอกบทให้เราทำเสียทุกอย่าง ข้าพเจ้าเกือบจะเชื่อว่าโชคกำหนดวันเกิดของ
เรา และกำหนดเนื้อตัวของเรา โชคก็กำหนดวันตายของเรา ..." ²

ทักษะในการมองโลกและมองชีวิตแบบนี้เป็นแต่เพียงความคิดที่ สด นำมาแทรกไว้เฉย ๆ
เพื่อเป็นการระบายความในใจของ สด โดยที่ความคิดเรื่อง "กฎแห่งกรรม" หรือ "โชค" มิได้
มีผลต่อการวางโครงเรื่อง และบทบาทของตัวละครเลย

แก่นเรื่อง

จากการศึกษานวนิยายชุดปักกิ่งของ สด งามะโรหิต พอจะสรุปแก่นเรื่องของนวนิยาย
แต่ละเรื่องได้ดังนี้

¹ สด งามะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 150

² สด งามะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหวัง หน้า 77

แก่นปรีดา : จากบทกวี(กวีนาถวิมล (เอปิกกวี) ... พจนานุกรมแปลวรรณคดีไทย

บันทึกนครแห่งความหลัง แก่นเรื่องคือชีวิตเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงแท้แน่นอน ทุกชีวิตต้องโลกแล่นไปตามกฎแห่งกรรม ดังข้อความกล่าวของพระจันทร์ท่อนหนึ่งที่ว่า "ตลอดเวลา 32 ปี ที่ได้ผ่านไปแล้ว ได้พิสูจน์ความเชื่อของข้าพเจ้า เมื่อข้าพเจ้าได้พบวารยาในมัทกิงว่า เป็นความเชื่อที่ถูกต้อง ข้าพเจ้าเชื่อโชคซึ่งปรากฏการณ์ของลิขิตแห่งกรรมเก่า และโชคได้พิสูจน์ว่าลิขิตแห่งกรรมเก่ามีอยู่จริง"¹ และ "วารยา ราเนสลาชา ได้สอนข้าพเจ้าว่าชีวิตมนุษย์เป็นเสมือนกานบลิที่ลอยอยู่ในน้ำธาร ไม่มีอะไรเที่ยงแท้แน่นอน ... เราอยู่คนละมุมโลก แต่โชคได้ชักนำให้เราพบกันใหม่กึ่ง เมื่อพบกันแล้วเราก็ตัดจากกันไป ชีวิตไม่มีอะไรแน่นอนเสียเลย"²

คนที่โลกไม่ต้องการ ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายที่จะเผยแพร่ความคิดที่เขาเรียกว่า "แนวราชนกร" ซึ่งเป็นแนวทางที่จะนำสันติภาพการมาสู่มนุษยชาติ และในขณะที่เขียนก็ต้องการจะสื่อความจริงของชีวิตบางอย่างว่า "การทำให้ไม่ใช่สิ่งเดียวที่โลกต้องการ" การทำความดีต้องขึ้นอยู่กับจังหวะและเวลาจึงจะบังเกิดผลก็ เพราะ "ความดีไม่ใช่ความจริงเสียแล้ว ... ความดีก็คือพฤติกรรมอันหนึ่งที่ต้องปฏิบัติตามสมัยเวลา ผลดีจึงจะสนองแก่ผู้กระทำ อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าเชื่อแล้วละว่าจังหวะเวลาเป็นของสำคัญ ทุกสิ่งทุกอย่างต้องการจังหวะเวลาทั้งสิ้น ความไพเราะของคนตรีจะเกิดขึ้นได้ก็เพราะจังหวะ นี่คือความจริงของชีวิต"³

ขบวนเสรีจีน โครงเรื่องเป็นการเสนอเหตุการณ์ของสงครามจีน - ญี่ปุ่น ดังนั้นความคิดที่ สด ต้องการจะสื่อมายังผู้อ่านคือความคิดในเรื่องชาติ สด ชี้ให้เห็นว่าความเสียสละเป็นคุณธรรมอันสูงสุดของมนุษย์ และสิ่งเหล่านี้ได้เกิดขึ้นแล้วหมู่ขบวนเสรีจีน

เมื่อหิมะละลาย สด ฐรมะโรหิต ต้องการจะเสนอวิธีการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนโดยใช้วิธีการ "สหกรณ์" หรือ "ลัทธิเศรษฐกิจสายกลาง" เพราะ "ผมเชื่อมั่นว่าการแก้ปัญหาความยากจนแบบบอลเชวิกเคยทำ และคอมมิวนิสต์กำลังทำอยู่ทุกวันนี้เป็นวิธีการที่ผิดทำไม่ได้ ไม่มีทางสำเร็จ เพราะการแก้ที่ทำลายสิทธิของมนุษย์ทั้งในทางการเมืองและทาง

¹สด ฐรมะโรหิต บันทึกนครแห่งความหลัง หน้า 5.

²ด. หน้า 11

³สด ฐรมะโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 11

เศรษฐกิจ ชักกับหลักธรรมของจิตใจ ผมแน่ใจว่าในชาติสุดท้ายคอมมิวนิสต์จะต้องถอย และ
 —นายทุนที่สร้างความยากจนให้แก่เพื่อนมนุษย์ทั่วโลกจะต้องถอยเช่นเดียวกัน คนสองพวกนี้จะพบ
 กันที่ทางสายกลาง ซึ่งเป็นทางคอกทางเดียวของชาตินิยมในอนาคต ... ทางสายกลาง ...
 ครับ, ทางสายกลาง ... ผมหมายถึงทางสหกรณ์¹

และสักก็มีความเชื่อแน่ว่าสันติภาพและเสรีภาพจะมีได้ก็ต่อเมื่อเราสามารถแก้ปัญหา
 เศรษฐกิจได้ นั่นหมายถึงการแก้ปัญหาเรื่องปากท้องของประชาชน

สรุปแก่นเรื่องในนวนิยายชุดนี้ จะมีลักษณะไปในทำนองเดียวกันคือ เป็นการเสนอ
 แนวความคิดเรื่องสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เป็นสำคัญ

ตัวละคร

นวนิยายชุดนี้ถึงของ สด กุระโรหิต เรื่องราวทั้งหมดเกิดขึ้นในประเทศจีน
 แต่ สด ก็ใช้ร่วมตัวละครและนามาชาติให้มากระโดดโลดเต้นบนเวทีชีวิตและฉากอันเดียวกัน
 ทุกคนมาพบกันโดยบัญชาของ "โชค" หรือ "พรหมลิขิต"

ตัวละครในชุดนี้ประกอบด้วยบุคคลหลายชาติหลายภาษา เช่น ตัวละครที่เป็นคนไทย
 ได้แก่ ระพีพันธุ์ พรเลิศ, ชูฟ้า นิรันดร์, สมนาน ตั้งเรืองแสง, บัว ลักษณะโยธิน,
 จรินทร์ กอนชาเลส, และ มนัส เป็นต้น

ตัวละครที่เป็นชาวรัสเซียได้แก่ วลาดีมีร์ วารยา กอสซาเรฟ และมิสปอปอฟ

ตัวละครที่เป็นชาวขามิเพียงคนเดียวคือ สุนันทิวา

ตัวละครที่เป็นฝรั่งชาวตะวันตก มี แอลเลน บราวน์, ดร.เพทส์ นายไลน์แมน
 ฮูเวอร์ มิเตอร์และมิสซิสสเวน เป็นต้น

ตัวละครที่เป็นชาวจีนที่สำคัญได้แก่ จางหลิน เจียงเฟ่ เจียงเหมย หลูวง
 หลอซาง หลิงผิงเฟ่ เป็นต้น

¹สด กุระโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 196

นวนิยายชุดปักกิ่งชุดนี้ เป็นบันทึกประสบการณ์ของ สก กุรมะโรหิต ขณะที่เป็นทางไปศึกษาต่อในเมืองปักกิ่งระหว่าง พ.ศ. 2473 - 2479 สก ได้กำหนดให้ระพีพร พรเลิศ เป็นตัวแทนของเขาในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของจีนในขณะนั้น โดยอาศัยตัวละครอื่น ๆ มาประกอบเพื่อให้เรื่องดูสมจริงมากขึ้น

สก กุรมะโรหิต เป็นนักเขียนผู้มีอุดมการณ์อันแน่วแน่ มีความรับผิดชอบต่องานสูง เขาเกลียดสงคราม เกลียดความรุนแรง ดังนั้นการกำหนดบทบาทของตัวละคร จึงมีความแน่นอนไม่เปลี่ยนแปลง คือมีลักษณะเป็นแบบ static character ตัวละครแต่ละตัวจะมีบุคลิกลักษณะตลอดจนอุปนิสัยใจคานั้นคง จะมีสมณานาที่ติดปากของผู้อ่านทั่วไป เช่น

จางหลิน ก็คือ คนที่โลกไม่ต้องการ

เจียงเฟ่ ก็คือ บัญฑาชนที่ต่อสู้เพื่อสังคม

เจียงเหมย ก็คือ ราชินีแห่งเบี่ยนจิง

วาร์ยา ก็คือ ชีวิตคือละคร

ต่อไปผู้ศึกษาจะกล่าวถึงตัวละครที่สำคัญ ๆ ในนวนิยายชุดปักกิ่ง เพื่อชี้ให้เห็นรูปร่างลักษณะ อุปนิสัย ของตัวละครแต่ละตัวดังนี้

ระพีพร พรเลิศ เป็นตัวละครเอกในนวนิยายชุดนี้ เขาเป็นคนที่มีความสนใจทางการเมืองสูง มีความรับผิดชอบต่องาน ชีวิตส่วนตัวเต็มไปด้วยความขมขื่น คับแค้น ในความรู้สึกเรื่องชีวิต ระพีพรมีความเห็นว่า "ชีวิตคือทางเส้นหนึ่งราบเรียบในบางแห่ง ขรุขระในบางตอน บางทีก็เต็มไปด้วยขวากหนาม บางทีก็เต็มไปด้วยรูกษชาติอันมีดอกหอมกลบและสวยงาม เราเดินไปตามเส้นทางนี้ - เดินไป - เดินไป ถ้าเราโชคดี เราก็ได้ทางราบเรียบเป็นส่วนมาก ถ้าโชคร้ายเราก็ต้องลุยเลนขมและบุกป่าฝ่าหนามเป็นส่วนใหญ่ ..." ¹

ระพีพร มีความเชื่อว่า "โชค" มีอำนาจเหนือชีวิตทุกชีวิต เขามีความเห็นในเรื่อง "โชค" ว่า

¹สก กุรมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 2

โชคเป็นนายที่ ร้ายและใจดี โชคให้เราทั้งความยุติธรรมและความอยุติธรรม โชคทำให้เราขาดความเสมอภาค และทำให้เราสูญเสียสิทธิที่เราควรจะได้ โชคให้สุขแก่เราทั้ง ๆ ที่เราไม่ควรจะได้รับ และในทางองเดียวกันโชคก็ให้ความทุกข์แก่เรา ทั้ง ๆ ที่เราไม่ควรจะได้รับความทุกข์นั้นเลย โชคชั่วเดียวที่ทำให้ชีวิตเป็นบุญนั้นลอยอยู่ในอากาศ เป็นเรื่องที่ปราศจากทางเสื่อ คนทั่วไปจะรู้สึกเรื่องโชคอย่างที่เขาพึงรู้สึก หรือไม่เขาพึงไม่ทราบ แต่สำหรับตัวเขาเอง อย่างน้อยโชคก็ทำให้ชีวิตของเขาหมุนเวียนไปในความเศร้า มากกว่าความสุข ท่านเชื่อไหมว่า โชคได้พาเขาไปเตร็ดเตร่ไปถึงปักกิ่ง - นครแห่งวัฒนธรรมจีน มีความสวยงามของศิลปะอันลึกซึ้งยากที่จะพรรณนาได้ แต่เบื้องหลังแห่งความสวยงามนั้น ความเศร้าและความเยือกเย็นของชีวิตได้ซ่อนตัวอยู่เงียบ ๆ ¹

ตลอดชีวิตที่ผ่านมา ระพีพร พบแต่ความผิดหวัง ทำให้เขากลายเป็นคนคิดมากของโลกในแง่ร้ายและขมขื่น ทั้งคำพรรณนาของระพีพร ตอนหนึ่งว่า

... ท่านคงเข้าใจว่าข้าพเจ้าอาจเป็นบุคคลที่มองชีวิตในแง่ร้าย เป็นคนช่างจดจำ ไม่ยอมลืมรอยยิ้มและคราบน้ำตา ท่านอาจสงสัยว่าทำไมข้าพเจ้าจึงจะต้องมองดูชีวิตในแง่ที่ไม่ดี ... ข้าพเจ้าเบื่อโลกมนุษย์เกินไปแล้วหรือ จึงได้แต่พรรณนาถึงความทุกข์ยากและความผิดหวัง? ... เรื่องละครของระพีพรเป็นเรื่องของความเศร้าและความอยุติธรรม ฉากต่าง ๆ ที่ได้เปิดผ่านไปแล้วตลอดเวลาสามสิบกว่าปี เป็นฉากของความผิดหวังในความดีของมนุษย์ ... ²

ทัศนะในการมองโลกมองชีวิตของระพีพร เช่นนี้เริ่มก่อตัวขึ้นตั้งแต่เขาประสบความผิดหวังจากการสอบชิงทุนเรียนต่อ ระพีพร เป็นคนเรียนดีเป็นที่หนึ่งของชั้นมาตลอด 11 ปี ในเทพรัตนรินทร์ เขาได้รับยกย่องว่าเป็นช่างเย็บเย็บของโรงเรียน แต่ช่างเย็บตัวนี้ได้กลายเป็น

¹ สท. กุรุมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 2 - 3

² ฐ. หน้า 87 - 88

เป็นช่างเกี เมื่อเขาสอบพลាកการแข่งขันคิงส์สกูลลาพิ ความฉีกหวั่งครั้งนี้ทำให้เขาเริ่มเป็นคนคิดมาก นอนไม่หลับ เขาพยายามใหม่อีกครั้ง ครึ่งนี้เขาได้เป็นที่สอง ใ้ทุนไปเรียนที่ปักกิ่ง เขาเริ่มมองเห็นอนาคตขึ้นมาบ้าง แต่ก็เหมือนกับโชคชะตากลับแล้ง ขณะที่เขาเรียนอยู่นั้น ที่เมืองไทยได้ทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เขาถูกตัดทุนการศึกษาอย่างไม่เป็นธรรม

จากประสบการณ์ที่ระพันทรได้พบ ทำให้เขาเข้าใจเรื่องของความทุกข์ยาก ความอยู่ดีศรีธรรมเป็นอย่างดี สันติภาพและความเสมอภาคเป็นสิ่งที่เขาเทอญเห็นสิ่งอื่นใด เขาเกลียดการเอารัดเอาเปรียบเพื่อมนุษย์ เขาไม่ชอบความหรูหราฟุ่มเฟือย โลกที่ระพันทรไม่ฝันคือ "... เขาต้องการจะเห็นโลกชาวสะอาดบริสุทธิ์ ... ต้องการจะเห็นเรื่องละครของมนุษย์เป็นเรื่องที่เต็มไปด้วยความรักและความเห็นใจ เขาฝันถึงความสวยงามของโลก ฝันเห็นความเงียบสงบของสงคราม ...¹

ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างระพันทรกับวารยา ระพันทรมีก็ออกตัวอยู่เสมอว่า ความสัมพันธ์ของเขาทั้งสองเป็นความสัมพันธ์ที่บริสุทธิ์ ไม่มีความรักในฉันทูสาวแอมแฝงอยู่เลย แต่ระพันทรก็เห็นความเป็นมนุษย์ปุถุชนไขมิได้ เมื่อความใกล้ชิด ความเชื่ออาหรมีมากขึ้น มันก็สามารถกลายเป็นบันไดแห่งความรักได้ แต่ระพันทรจะพยายามหักห้ามใจและนึกถึงความไม่เหมาะสมต่าง ๆ นานาระหว่างเขากับวารยาที่ตาม และแล้วในที่สุดเขาก็ต้องแพ้อารมณ์ตัวเอง และสารภาพรักต่อวารยา ทั้งคำบรรยายที่ว่า

... ข้าพเจ้าเมินหน้าไปเสียทางหนึ่ง เพราะรู้สึกว่าจะคุมสติไว้ไม่ได้ ถ้าขึ้นมองคาหลอนอยู่เช่นนั้น พยายามทำให้ใจให้เข้มแข็ง พยายามลืมภาพทุกภาพที่อยู่ในชีวิตของวารยา แต่หัวใจของข้าพเจ้าทำด้วยเนื้อที่อ่อนนุ่มไม่ใช่เหล็กไม่ใช่หิน เพราะฉะนั้นถึงจะพยายามสะกดกั้นความคันคันสักเพียงใดก็หาสำเร็จไม่ คำพูดของวารยาประโยคสุดท้ายมีอำนาจเหมือนสายฟ้าฟาดลงมาตรงกลางหัวใจ

"ฉันจะนึกถึงเธอเสมอเมื่อฉันรู้สึกเหงา" แปลว่าอะไรกัน ? น้ำเสียงและ
 ด้วยคำใดบอกอยู่อย่างชัดแจ้งแล้วว่า วารยาที่มีความรู้สึกอย่างไรต่อข้าพเจ้า
 ระพิทร์จะใจดำไปถึงไหน อย่างน้อยก็เป็นเรื่องของมนุษยธรรมคา เรื่องที่
 หัวใจซึ่งทำควยเนื้อจะทนเย็นชาอยู่ไม่ได้ ข้าพเจ้าได้แก้ตัวเองแล้วทุกประการ
 เกริ่นเจียบ กำลังคิด - คิด - คิดควยใจอันสิ้นส่วาน กล้ายกับคนใช้หนัก
 ผลที่สุดข้าพเจ้าก็หันมาทางวารยา จมมือหลอนมาบีบไวแน่น

"วารยา ฉันทนไม่ได้ - ทนไม่ได้จริง ๆ" น้ำเสียงของข้าพเจ้าแทบแห้ง
 และสิ้นจิตปกติ "เธอจะไปแผนจูเรียมไม่ได้ ฉันจะยอมให้เธอไปทนทุกข์ทรมาน
 อยู่เช่นนั้นไม่ได้ ฉันรักเธอ วารยาไฉนใหม่ ? ...¹

วารยาถูกเสียงปฏิเสธความรักเพราะเธอเคยผ่านชายมาแล้ว แต่สำหรับระพิทร์
 ความคิดในเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิง เขามีความเห็นวาระหว่างพรหมจรรย์กับความรัก
 เขาถือเอาความรักและความดีเป็นสำคัญ ความผิดพลาดในอดีตควรให้มันผ่านไป เพราะ
 "ความชั่วของชีวิตก็ย่อมจะมีบ้าง แต่เราไม่ควรเอาความชั่วทุก ๆ หน่อย ๆ มาเป็น
 อารมณ์"²

บัว ลักษณะโยธิน บัว ลักษณะโยธิน เป็นข้าราชการกระทรวงธรรมการ เขาถูกส่ง
 ไปเรียนภาษาญี่ปุ่นที่โตเกียวสองปี และหลังจากนั้นก็ไปเรียนภาษาจีนที่ปักกิ่ง บัว เป็นคน
 มีอารมณ์แจ่มใส ร่าเริง แบบคนหนุ่ม พุดตรง เลี้ยงง่าย แต่งตัวประณีต คึกคักเมื่อมี
 โอกาส หัวแฉกเรียบเสมอ หนาหูไซ่ คงตาแวววาว เต็มไปด้วยชีวิต บัว มาอยู่ในปักกิ่ง
 ไม่ถึงอาทิตย์เขาสามารถเล่าสิ่งต่าง ๆ ที่เขาพบอย่างยืดยาว ชีวิตของบัวเกิดมาเพื่อหาความสุข
 ใส่ตัวไปวัน ๆ เขาไม่ชอบพูดถึงความทุกข์ เขาไม่สนใจปัญหาของผู้อื่น ตลอดจนปัญหาของ
 ประเทศชาติ เขาถือว่าเรื่องเหล่านี้เป็นภาระที่หนักเกินไปสำหรับเขา เขาถือคติว่า "โลกไม่ใช่

¹สต. กุณมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 320

²ด. หน้า 207

เป็นของเขาคนเดียว เราจะไปเจ็บร้อนแทนคนอื่นที่ไม่ใช่ตัวเรา ผมเห็นว่าเราทำไม่ได้"¹
 นอกจากนั้นบ๊วยยังมีความเห็นต่อไปอีกว่า "ปัญหาของมนุษย์เป็นเรื่องใหญ่เกินไปที่เราจะเก็บเอา
 มาคิด เอาตัวให้รอดเสียก่อน แล้วโลกก็จะรอดเอง เขามีเหตุผลว่าทุกคนมีตนเป็นที่รัก เรา
 จะรักใคร่ยิ่งกว่าตน ? ธรรมชาติบัญญัติไว้ว่าทุกคนต้องต่อสู้เพื่อตนจะได้รอด มันช่วยไม่ได้ถ้า
 สัตว์ใหญ่จะต้องกินสัตว์เล็ก"² ดังนั้นในสายตาของบ๊วย ระพีพันธุ์จึงเปรียบเสมือนคนแพะเพื่อเจ้
 นาสมเพช

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม บ๊วยก็มีส่วนที่ดีคือเป็นคนซื่อตรง ชอบสนุก ไม่มีอันตรายเป็นใคร
 ในทัศนคติเกี่ยวกับผู้หญิง โดยเฉพาะวาระยากับเจียงเหมย บ๊วยมีความเห็นว่า "ถ้าผมจะรัก
 วาระยาก ผมก็รักความสวยเหมือนผีเสื้อ ถ้าผมจะรักเจียงเหมย ผมจะรักความสวยของราชินี
 เยียนจิง"³

เหลียงกวงตัน เขาเป็นนักเรียนวิศวกรรมที่เพิ่งกลับจากอเมริกา เหลียงเป็นชาย
 หนุ่มรูปงาม ร่างสูงระหง ออกฉายเต็มไปทั่วกลัมนั่น เขาเป็นนักฟุตบอลสมัครของทีมน
 ในคันทันดูบิลลี่ในคอแล้ว ระพีพันธุ์เห็นว่าเหลียงเป็นคนที่เข้าใจยาก สนุกสนาน
 ร่าเริง เพียวเก่งชอบคบเพื่อนฝูง เป็นคนใจกว้าง อุดมคติของเขาคือ "ชีวิตคือการต่อสู้กับ
 ชีวิตเต็มไปทั่วความต้องการ เรามีชีวิตเดียวเท่านั้น เมื่อมีโอกาสทำไมจึงไม่รีบคว้าความสำเร็จ
 บานใจเสียก่อนที่ความตายจะมาถึง"⁴ ถ้าไรชีวิตของเหลียงอยู่กับการ คงอยู่หญิงไม่ช้าหน้า
 หญิงที่จะเป็นคู่ครองของเหลียงจะต้องสาวและสวยเสมอ วาระยาก็คือหญิงคนหนึ่งนั้น
 ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตหนุ่มของเหลียง ก็เพราะเล่ห์เหลี่ยมของเขานั่นเอง เหลียงมีคุณสมบัติ
 พอของเขาได้หมั้นหมายไว้เธอชื่อ มิสหลิง เหลียงสัตรีการยาอย่างเล็ดลอดเห็นด้วยขอร้องว่า
 เขาทำไปเพราะความผูกพันในชาติและวัฒนธรรม แค่นั้นจริงแล้ว เหลียงก็เหมือนผู้ชายตะวันออก

¹ สด. กุระโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 566

² ค. หน้า 565

³ ค. หน้า 48

⁴ สด. กุระโรหิต บันทึกนครแห่งความหลัง หน้า 23

โดยทั่วไป คือผู้หญิงที่เขาจะแต่งงานกับจะต้องเป็นหญิงบริสุทธิ์ เหลียงเคยคิดจะแต่งงานกับ วารยาเหมือนกันถ้าเขาไม่ทราบเสียก่อนว่าวารยาเคยมีความสัมพันธ์กับชายอื่นมาก่อน เขาคิดว่าเรื่องเช่นนี้ "เป็นเรื่องของเกียรติยศ และความรู้สึกทางจิตใจที่ผู้ชายทุกคนจะพึงรู้สึก"¹

วลาซิมิร ราเนฟสกายา ผู้เลือกเอาความตายมากกว่าความเป็นทาส วลาซิมิร เป็นชาวรัสเซีย เกิดในตระกูลโรมานอฟ เขาได้อพยพลี้ภัยมาอยู่ในปักกิ่งเมื่อคราวเกิดปฏิวัติใหญ่ในรัสเซียเมื่อปี 1917 ภายหลังเขาจึงเกลี้ยกล่อมการปฏิวัติเพราะมันทำให้เขาต้องสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างแบบแคสโตรภาพ

ถึงแม้วลาซิมิรจะมีอายุพ้นวัยหนุ่มแล้วก็ตาม แต่เขาก็มีกิริยาองอาจเหมือนราชสีห์ส่งมาแบบ มีอภิสัยใจคอสุภาพนุ่มนวล มีแววตาเต็มไปด้วยความนึกคิดอย่างลึกซึ้ง

ชีวิตในปักกิ่งของวลาซิมิร เขาอยู่ด้วยความหวาดกลัว เพราะรัสเซียแดงตามล่าเขาอยู่ตลอดเวลา เพราะเกรงว่าเขาจะกลับไปรัสเซียเมื่อไร ประชาชนอาจถูกอื้ออานก็ได้ เพราะเขาเป็นเชื้อพระวงศ์ของรัสเซียชาวคนเดียวที่มีชีวิตอยู่ ทั้งนั้นความปลอดภัยของวลาซิมิร และวารยาจึงต้องแลกด้วยชื่อเสียงและเกียรติยศ แต่แล้วเขาก็ทนต่อไปไม่ได้ที่เห็นวารยาจะต้องยอมตกเกียรติของตัว เพื่อแลกกับอิสระของพ่อ วลาซิมิรได้ตัดสินใจปลดโซ่ตรวนแห่งเกียรติยศ และอิสรภาพของวารยา โดยเลือกเอาการฆ่าตัวตาย วารยาจะได้หมดภาระ หลบหนีโอกาสให้ชีวิตของหล่อนอย่างบริสุทธิ์ในโบสถ์เซนต์แมรี่

สก กูรมะโรหิต สร้างวลาซิมิรขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นคนของผู้ที่ตกอยู่ในฐานะผู้ลี้ภัย ซึ่งตัวเขาเองไม่ต้องการให้คนไทยตกอยู่ในสภาพเช่นนี้

เจียงเฟ เขาเป็นประธานนักศึกษามหาวิทยาลัยผู้เหิน เขาได้นำขบวนการนักศึกษา กองทัพผู้กู้คืนความกล้าหาญและเสียสละ ในสมองของเขาเต็มไปด้วยเรื่องชาติบ้านเมือง เรื่องประชาชนที่อดอยาก เรื่องนายพลผู้รักใจ เจียงเพิ่มความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าเขาจะต้องต่อสู้เพื่อชาวจีน และเพื่อความเป็นเอกภาพของมนุษยทั้งโลก ถึงแม้เจียงเฟเองจะต้องตกอยู่ใน

สายตาของตำรวจซึ่งมองเขาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ แค่นั้นเอง รู้ก็รู้ว่าเขาเป็นแนชั่นแนลลิสต์ เป็นนักต่อต้านลัทธิเผด็จการ

ในตำรารูปร่างลักษณะ สท. ภูมิระโรหิต ได้บรรยายถึงรูปร่างลักษณะของเขาว่า เขามีรูปร่างกำยำ คำพูดของเขาแต่ละคำหนักแน่นและชัดเจนเหมือนมันออกมาด้วยความประณีต จังหวะพูดๆ แฉกๆ น้ำหนักมาก

จรินทร์ กอนชาเลส นักเผชิญโชคผู้เห็นชีวิตเป็นเสมือนบุญที่ลอยไปตามสายลม ชีวิตของจรินทร์ไม่เคยหยุดนิ่ง เขาใช้เวลาให้หมดไปกับการท่องเที่ยวไปเรื่อย ๆ สาเหตุที่ทำให้จรินทร์ท่องเที่ยวไปเรื่อย ๆ ก็คือภรรยาที่กำลังคอยเขาอยู่ในกรุงเทพฯ และภรรยาของเขาคนนี้ให้พยายามอย่างที่สุดที่จะไม่ยอมให้เขาหลุนมือไปได้ง่าย ๆ ไม่ใช่เพราะความรัก แต่เพราะจรินทร์เป็นทายาทนายเหมืองพลวงที่ร่ำรวยนั่นเอง

ในสายตาของระพีพร จรินทร์เป็นเพื่อนที่ไม่น่าใจ รักคำพูด สุภาพเรียบร้อย และตรงต่อเวลา จรินทร์คบคนไม่เลือกหน้า เขาเป็นคนมีอารมณ์สนุกไม่ชอบทำอะไรเป็นหลักแหล่ง ทำให้เขากลายเป็นคนลึกลับในสายตาของตำรวจ และในการเดินทางมาปักกิ่งของจรินทร์ก็ยังเป็นเรื่องลึกลับสำหรับคนทั่วไปเช่นเดียวกัน ทุกคนทราบแต่เพียงจากคำบอกเล่าของเขาว่า "... ผมไม่ชอบอยู่ที่ไหนนาน ๆ ผมต้องการเปิดหูเปิดตา ต้องการเผชิญชีวิต บักกิ้งกำลังเป็นศูนย์กลางของความวุ่นวายในตะวันออก ผมต้องการขึ้นมาดูว่า มันจะวุ่นวายถึงขนาดไหน แล้วก็ผมสนใจเรื่องหยกโบราณอยู่เป็นพัน ๆ ปี บักกิ้งมีหยกมาก ..."¹

จรินทร์เป็นคนร่ำรวย พ่อของจรินทร์มีเชื้อโปรตุเกส เคยเป็นนายห้างใหญ่สมัยรัชกาลที่ 5 เมื่อพ่อจรินทร์ถึงแก่กรรม จรินทร์ก็เข้าดำเนินการค้าแทน เขามีร้านค้าของเก่าอยู่ในกรุงเทพฯ แค่นายนิสัยชอบท่องเที่ยวและชอบความเป็นอิสระ เขาจึงมอบกิจการค้าให้น้องชายคู่แฝดแทน

สำหรับเรื่องผู้หญิง ชีวิตจรินทร์ไม่เคยขาดผู้หญิง คุณเหมือนว่าถ้าไม่มีผู้หญิงในโลกนี้ ชีวิตเขาคงไม่มีความหมายอะไร แต่ในขณะเดียวกันเขาก็กลัวความผูกมัด กลัวความเป็นเมีย

¹ สท. ภูมิระโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 532

ของผู้หญิง เขามีความเห็นว่ "ชีวิตสุดท้ายสิ้นสุดลงที่ความเป็นเมีย ความเป็นเมียเป็นหลุมลึก
ที่ฝังอิสรภาพและเสรีภาพของผู้ชายทุกคน"¹

จรินทร์ เป็นคนไม่เคยมีความทุกข์ เขายืมโคแม่แต่กับมัจจุราช ยืมกับคู่มือของปอร์ตุเกส
และมือไม้ของราชาของเดือนจากเกาะลังกอน

หลูกวาง หลูกวาง เป็นชาวหนาน ซึ่ง เป็นอาณาจักรคอมมิวนิสต์ของเมาเซตุง เขาได้
เดินทางมาศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเปียนจิง หลูเป็นลูกชานายากจนแต่เรียนเก่ง
หลูเป็นคนร่างสูง ไหล่กว้าง วงหน้ายาวผิวดำสนิท คิ้วดำดำ ตาแข็งกร้าวน่ากลัว และที่
สะดุดตาว่าอะไรก็คือ เขาไว้เคราดำเหมือนมอยซัมโกล บนริมฝีปากทั้งสองหนวักไว้ดำมืด
นอกจากนี้เขายังปล่อยผมยาวปรกหูคล้ายกับไมแยแล้วหน้าของเขาจะรกรุงรังอย่างไร

หลูกวางในสายตาของบัว "...ผมมองเห็นแต่คนบ้าคนหนึ่งไว้ผมไว้หนวดรุงรัง เลื่อน
ก็ยั้มยี้ ทั้งขาทั้งเท้าเหมือนผ้าเช็ดจาน ท่าทางของเขาใกล้เคียงกับสัตว์ป่าที่ ...²
หลูกวางเป็นนักศึกษาที่ขยันที่สุด วัน ๆ เขาจะเก็บตัวอยู่กับหนังสือตั้งแต่เช้าจนถึงค่ำ กินอาหาร
วันละสองมื้อ อาหารของเขามีแค่หมานโหว่กับผัก ซึ่งเป็นอาหารราคาถูกที่สุด เขาไม่ชอบ
เข้าสมาคม ไม่เล่นกีฬาเลย มีเพื่อนฝูงน้อยมากเพราะเป็นคนขมขื่น เขาเกลียดความฟุ้งเฟ้อ
ฟุ่มเฟือย เกลียดคนร่ำรวย เกลียดการกตัญญูชมเชย เกลียดโสเภณีที่เอาร่างกายไปขายเพราะ
เขาถือว่าคนขายกันไม่ได้ บุคคลที่หลูกวางยกย่องบูชาก็คือ เมาเซตุง ทั้งนี้เพราะหลูกวางสนใจและนิยม
ชมชอบในลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างยิ่ง

คติประจำใจของหลูกวางคือ "... ข้าเพื่อให้โลกสงบ ข้าเพื่อเอาเลือดล้างโลกให้
สะอาด โลกสกปรกมานานแล้ว ..." ³ เพราะเหตุนี้จึงทำให้หลูกวางมองโลกอย่างน่ากลัว
เช่นนี้ สาเหตุก็คือความอหังการที่เขาประสมภาคลลชีวิต ทั้งลำบอกลำบากของหลูกวาง

¹ สก. กุรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 695

² ก. หน้า 129

³ ก. หน้า 629

... ก่อนอื่นเธอต้องเข้าใจว่า ฉันเกิดมากับเลือด-เกิดมากับน้ำตา-ไม่ใช่เกิดมากับเงินก้อนทอง เลือดกับน้ำตาไ้ฉันฉันขึ้นมาให้เป็นคนบางอย่างที่ใคร ๆ เขาเข้าใจกัน ฉันไม่ใช่แค่ฉันคิด เมืองจีนเป็นเมืองนรกสำหรับฉัน ฉันอยู่ในเมืองนรกตั้งแต่เกิด อยู่กับความทุกข์ยาก-อยู่กับความหนาว-ความหิว อยู่กับสันเขือกของนายพลที่ปล้นทอง ปล้นชีวิตของราษฎร ...¹

การที่ สก คุรมะโรหิต สร้างหลุมวงขึ้นมากเพื่อชี้ให้เห็นสาเหตุที่คนบางคนต้องกลายเป็นคอมมิวนิสต์เพราะอะไร ถ้าเราจะกำจัดลัทธินี้ให้หมดไปควรจะทำอย่างที่จูกิไคก่อน สก ย้ำอยู่เสมอว่า สาเหตุที่ทำให้คนกลายเป็นคอมมิวนิสต์ก็คือความยากจน ถ้าแก้ไขความยากจนได้ ลัทธิคอมมิวนิสต์ก็จะหมดไปเองในที่สุด

สนาน ทั้งเรื่องแสง สนานเป็นนักศึกษาไทยคนหนึ่งในมหาวิทยาลัยเยียนจิงในปักกิ่ง เขาเป็นลูกเศรษฐีที่มีกิจการค้าใหญ่โตแถวถนนเยาวราช โดยปกติสนานเป็นคนมีอารมณ์ดี ใจกว้าง เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เขาชอบเล่นกีฬาทุกชนิด เขาเป็นดาวกีฬาของมหาวิทยาลัย

โดยลักษณะนิสัยส่วนตัวของสนานแล้วต่างกับหลุมวงมาก แต่คนทั้งสองก็เป็นเพื่อนสนิทกันได้ ทั้งนี้เพราะเขามีอุดมการณ์ทางการเมืองตรงกันคือ นิยมลัทธิคอมมิวนิสต์และยกย่องเมาเซตุงว่าเป็นพระเจ้าองค์เดียวของเขา สนานชอบการปฏิวัติ เขาถือว่าการปฏิวัติเป็นหน้าที่ของเขาคือที่จะต้องทำเพื่อชาติเพื่อโลก และผลของการปฏิวัติเขาควรจะได้ครอบครองดินแดนในแหลมทองหรืออย่างน้อยก็ในมลายู การบูชาเมาเซตุงคงจะทำให้เขากลายเป็นพระเจ้าองค์เล็ก ๆ ขึ้นมาในทะเลใต้ ความคิดเรื่องการปฏิวัติของสนานกับหลุมวงผิดกันอย่างเห็นได้ชัด หลุมวงต้องการปฏิวัติเพื่อแก้ไขความยากของประชาชน แต่สนานเขาต้องการปฏิวัติเพื่อแสวงหาอำนาจแก่ตัวเอง

สนานมีหญิงคนรักชื่อ เจียงเหมย คนทั้งสองรักกันมาก แต่ความรักของเขาต้องแยกทางเป็นเส้นขนาน เพราะเขาทั้งสองมีอุดมการณ์ทางการเมืองต่างกัน

จางหลิน จางหลินเป็นบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เป่ิงผิงฉือปาว (Peiping Times) บทความที่เขาเขียนลงในหนังสือพิมพ์มักได้รับคำเตือนจากสันติบาลบ่อย ๆ แต่เขาก็ไม่สนใจ

¹สก คุรมะโรหิต เมื่อนิมิต्तละลาย เล่ม 1 หน้า 632

เพราะเขาเห็นว่า เป็นหนทางเดียว เขาจะได้รับใช้เพื่อนร่วมชาติอย่างเต็มศรัทธา จึงหลิน
มีอุดมการณ์ในลัทธิรักคน (ปัวอัย) เขาต้องการพิสูจน์ว่าลัทธิปัวอัยเป็นลัทธิที่ยังใช้ได้
เหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน และเขาเชื่อมั่นว่าสันติสุขของโลกจะดำรงอยู่ได้ก็เพราะ
เรามีแนวร่วมที่ไม่จำกัดชาติ ชน วรรณะ คอยต่อต้านสงครามอยู่ช่วยอุดมการณ์อันมั่นคงนี้
ทำให้จางหลินยอมที่จะเป็น "คนที่โลกไม่ต้องการ" ที่กล่าวจะไปเป็นผู้จัดการบริษัทเหมืองแร่
ที่มลายูตามคำแนะนำของลุงต๋อง

จางหลินเป็นตัวอย่างของนักหนังสือพิมพ์ที่พัฒนาในอุดมการณ์ เขาทำงานเพื่อชาติเพื่อ
ประชาชน ถึงแม้ว่าวลที่เขาได้รับคือความตายก็ตาม จางหลินพูดอยู่เสมอว่า

... เขาแน่ใจว่าหนังสือพิมพ์เป็นองค์การอันใหญ่ยิ่งอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยให้ราษฎร
ชาวจีน 450 ล้านคน ขึ้นขึ้นมองดูโลกที่เต็มไปด้วยภัยพิบัติ เขาต้องการจะชี้แจง
ให้ชาวจีนมองเห็นว่า ภัยของประเทศอันใหญ่หลวงยิ่งก็คือ การแย่งอำนาจและ
การฆ่าฟันกันเอง เขาใคร่จะเสนอให้พี่น้องของเขาทราบว่า โลกนี้จะมีสุขได้ก็
เพราะ มนุษย์หันหน้าเข้ารวมมือกันทำมาหากิน โดยไม่มีการกดขี่ ย่ำเหยียบ
และเอาเปรียบกันแรงกันจนเกินไป ... หนังสือพิมพ์ที่พัฒนามีเป็นองค์การของ
สาธารณชนอย่างหนึ่งจะช่วยขัดเกลาความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ให้มีลักษณะดีขึ้น
เท่าที่ควรจะได้ ...¹

ด้วยเหตุผลเช่นนี้ จางหลินจึงเลือกการเป็นนักหนังสือพิมพ์ เพราะเห็นว่า เป็นหนทาง
หนึ่งที่จะช่วยชาติได้ ทั้งข้อความว่า

... ฉันตั้งใจไว้แล้วว่า จะรับใช้ชาติด้วยการเป็นนักหนังสือพิมพ์ ในขณะที่
โลกเต็มไปด้วยความมืดมัวเช่นนี้ การเป็นนักหนังสือพิมพ์ย่อมมีประโยชน์อย่าง
มากมาย ... เราทำงานเป็นเครื่องจักร เราคิด เราเขียน เราระวัง
พลาดผิดเดียว เราอาจทำความยุติธรรมให้แก่คนเกือบทั้งโลกได้ ...²

¹ สด. กุรมะโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 162

² สด. หน้า 149

พูดถึงความรัก จางหลินก็มีความรักเหมือนกับชายหนุ่มทั่ว ๆ ไป ผู้หญิงที่จางหลินเห็นว่าสวยที่สุดในโลกคือ จวนฟาง แต่จวนฟางรักและเคารพจางหลินเหมือนพี่ชาย เพราะถือว่าพี่ชายก็อยู่แล้ว และการที่จวนฟางปฏิเสธความรักของจางหลินก็เพราะเธอไม่สามารถที่จะอยู่ร่วมกับคนที่ไม่ว่าจะถูกละเมิดก็เรียกตัวไปเมื่อใด

ซูฟา เนินริน ซูฟา เป็นลูกไหหลำคนไทย เป็นนักศึกษาไทยคนหนึ่งในมหาวิทยาลัยเยียนจิง เขาเป็นการวอลเลย์บอลของมหาวิทยาลัย ซูฟามีรูปร่างสูงระหง เอวคอด อกใหญ่ ตามมาว เหมยักตัก ซูฟามีความคึกคักค่อนข้างแปลกและน่ากลัว ความคึกของเขาได้รับอิทธิพลมาจากลัทธิเต๋า (Taoism) ของเหลาจื๊อ ซูฟาชอบการปฏิวัติอย่างบ้าคลั่ง เขาเกลียดโลก เกลียดชีวิต เกลียดมนุษย์ เกลียดสังคม เกลียดสถาบัน เกลียดทุกสิ่งทุกอย่าง เขาว่าสิ่งเหล่านี้ล้วนแต่เป็นสิ่งที่หลอกลวง เขาคิดเสมอว่า "โลกมนุษย์ - ถ้าผมทำลายได้ - ผมจะทำลายเสียให้ราบ เราอยู่กันดีกว่า"¹ เพราะการทำลายเป็นทางออกทางเดียวที่จะกำจัดกา

เพิ่มพูน ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มพูนทางวัตถุหรือทางประชากร
ซูฟา เกิดมาเพื่อเป็นนักทำลายอย่างแท้จริง เขาเชื่อว่าคนเป็นสาเหตุของความทุกข์ คนยิ่งเกิดมากความทุกข์ในโลกก็ยิ่งมีมาก สิ่งที่จะแก้ความทุกข์ของโลกได้ก็คือ ต้องทำให้มนุษย์ตายให้มากที่สุด แล้วต้องวางแผนคุมกำเนิดให้ดีที่สุด การแก้ปัญหาคนล้นโลกที่ดีที่สุดก็คือสงคราม สงครามเท่านั้นที่เขาต้องการ

หลูฉิงเฟ เป็นตัวละครสำคัญในเรื่องชานเสวี่จิ้น หลูฉิงเฟเป็นนักศึกษาจีนหัวสมัยใหม่ หลูกับเพื่อนนักศึกษาอีกหลายคนได้ก่อตั้งชานเสวี่จิ้นเพื่อต่อสู้การรุกรานของกองทัพญี่ปุ่น หลูมีรูปร่างค่อนข้างสูง หน้าสีเหลือง คางใหญ่ พ่อแม่ของหลูมีฐานะดี เขาถูกกวักหนึ่ในเรื่องการกินอยู่ การเที่ยวเตร่ และการศึกษาเล่าเรียน สิ่งที่เขาได้รับการถ่ายทอดจากพ่อ คือความรักชาติและความกล้าหาญ ในการปฏิบัติงานของหลูเขาต้องใช้ความกล้าหาญและอดทนเป็นอย่างมาก เพราะ "ผลของการสู้รบมือของข้าพเจ้าก็คือ ข้าพเจ้าถูกคุกเข่าลงกับพื้น ถูกหัวเราะเยาะ ถูกฉีกหน้าลายสีหน้า ถูกเตะถูกตี แต่ข้างเดชะเวลาของข้าพเจ้ายังมี

¹ สด กุระโรทิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 162

อีกมาก ทราบว่าข้าพเจ้ายังไม่ตาย ครานั้นข้าพเจ้าจะต้องเอาชนะเจ้าพวกนี้ให้ได้ ข้าพเจ้าจะพยายามมีชีวิตอยู่ อยู่เพื่อความสุขสบายของกองทัพทหารพระเจ้าจักรพรรดิ¹

ตัวละครในเรื่องขุนนางเสรีจีนที่สำคัญ ๆ นอกจากหลุมิงเฟแล้ว ยังมีตัวละครอื่นอีกหลายคนที่เกี่ยวข้องในขุนนางเสรีจีน เช่น

เกา เป็นคนร่างสูง ชอบทำมากกว่าพูด ใส่แว่นตาหนาเคอะ เรียนเก่ง พูดได้หลายภาษา เกาได้รับเลือกให้เป็นประธานของพรรค

จาง เป็นนักศึกษาจีนใหม่หัวรุนแรง เขามีความสนใจในลัทธิสังคมนิยมและยกย่องเมาเซตุง จางเป็นคนละเอียดถี่ถ้วน มัธยัสถ์ มีความจำแม่นยำ ชอบสังเกต มีความชำนาญในการรักษาสถิติและมีเงินทอง จางจึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นเลขาธิการของพรรค

ฉือ หนึ่งในขุนนางเสรีจีน เป็นคนซื่อสัตย์วางใจได้ ฉือมีรูปร่างผอมบางหน้าเล็ก จมูกยาว คีรีระค่อนข้างล้าน พูดเสียงเบาคล้ายผู้หญิง แคงตัวเรียบร้อย สะอาดและประณีต ฉือเป็นคนมีนิสัยระมัดระวังมาก ถิ่นกันไปเสียทุกอย่าง ไม่ว่าจะทำอะไรจะต้องคิดแล้วคิดอีกหลายรอบ เขาจะไม่ยอมทำอะไรโดยไม่คิดถึงผลได้เสียจนแน่ใจเสียก่อน

ตัวละครฝ่ายหญิง

วาร์ยา ราเนฟสกายา วาร์ยาเป็นตัวละครเอกฝ่ายหญิงในเรื่อง ปักกิ่งนครแห่งความหลัง และเมื่อหิมะละลาย ชีวิตของวาร์ยาเป็นชีวิตที่น่าเศร้า เธออพยพมาอยู่ในปักกิ่งกับวลาดีมีร์ผู้เป็นพ่อ ในฐานะผู้ลี้ภัยจากรัสเซีย ชีวิตของเธอในปักกิ่งเป็นชีวิตที่มองไม่เห็นอนาคต ทุกคนมองเธอเช่นเดียวกับผู้หญิงรัสเซียที่มีอาชีพตามสถานเริงรมย์ในเซี่ยงไฮ้ และตามเมืองท่าอื่น ๆ

ในอิศการยา คือ เชื้อพระวงศ์ที่สูงศักดิ์แห่งตระกูลโรมานอฟ เธอจึงได้รับการอบรมมาอย่างดี มีความไว้วางใจของ ระเบียบวังในคำพูด แต่การวางตัวของเธอก็ไม่เข้าตาของ

¹ ไลต กูมมะโรทิต ขุนนางเสรีจีน เล่ม 1 หน้า 279 - 280

ไปในทางไม่ดีโดยเฉพาะแอลกอฮอล์ เห็นว่านั่นเป็นมารยาของหล่อน แต่สำหรับระพีพรแล้ว สิ่งที่ทำให้เขาสนใจในตัววรายา คือ ความงาม งามอย่างประหลาด งามเจี๊ยบ ๆ เย็น ๆ งามที่คงหน้าและแววตา งามที่กริยาและคำพูด

วรายาเป็นผู้หญิงที่เก็บความรู้สึกเก่ง เธอไม่ยอมแสดงอารมณ์อันใดให้ใครเห็น เพราะเธอไม่ต้องการจะพึ่งใครนอกจากตัวเธอเอง ดังนั้นในสายตาของคนทั่วไปจึงเห็นว่าชีวิตของวรายาช่างเต็มไปด้วยความผ่องใสสวยงาม นอกจากระพีพรเท่านั้นที่รู้ว่าหัวใจของเธอเปี่ยมไปด้วยความหลัง

วรายาเคยผ่านความรักมาแล้วถึงสองครั้งก่อนที่จะพบกับเหลียงกวงท้านที่ปักกิ่ง วรายารักเหลียงกวงด้วยความจริงใจ แต่เหลียงกวงกับวรายาในฐานะคู่ครองเท่านั้น เขาไม่เคยคิดจะแต่งงานกับวรายา เพราะเธอไม่เหมาะสมกับเขาทั้งในด้านการเชิดชาติ ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี แต่เขาก็ไปยอมปล่อยวรายาให้เป็นอิสระ ทั้ง ๆ ที่พ่อแม่ของเหลียงกวงได้ให้เงินหญิงชาติเดียวกันให้แก่เขาแล้ว เมื่อวรายาทราบว่าเหลียงมีคู่หมั้น เธอเสียใจมาก จนถึงกับจะคิดฆ่าตัวตาย แต่ระพีพรช่วยไว้ทัน ภัยความเห็นอกเห็นใจและความสงสาร ระพีพรได้กลายเป็นเพื่อนปลอบใจวรายาเรื่อยมา ความใกล้ชิดของคนทั้งสองทำให้กลายเป็นความรัก แต่การยารู้ว่าสักวันหนึ่งเมื่อระพีพรเรียนจบ เขาต้องกลับเมืองไทยซึ่งมีประมุขรอเขาอยู่ที่นั่น เธอไม่ต้องการพบกับความผิดหวังอีก เธอจึงหักห้ามใจปฏิเสธความรักของระพีพร

ชีวิตของวรายาจบลงด้วยความเศร้า ความเยือกเย็นเปล่าเปลี่ยว ไม่มีเพื่อน ไม่มีญาติพี่น้อง เธอต้องอยู่ในโลกอันกว้างใหญ่ไพศาลเปล่าพัง แต่ลาจิมรักได้เลือกทางเดินที่เหมาะสมให้แก่เธอแล้ว มันเป็นที่ที่ปลอดภัย สงบ บริสุทธิ์ ปราศจากการเอาใจเอาเปรียบซึ่งกันและกัน สถานที่นั่นก็คือโบสถ์เซนต์แมรีในแมนจูเรีย

เจียงเหมย เธอเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเยียนจิงจากความงามและความน่ารัก ทำให้เธอกลายเป็นราชินีแห่งเยียนจิง สด งาม โรหิต ได้บรรยายความงามของเจียงเหมยไว้ว่า

... เธอเป็นผู้หญิงสาวที่มีเรือนร่างเล็กบาง แต่แข็งแกร่งแบบนักกีฬา ท่วงที
 กริยาของเธอสุภาพแนวลตามแบบของผู้ที่ชาวจีน เลี้ยงที่พูดเย็นหวานและลึก,
 ไพเราะเหมือนเสียงคนตรี แต่มิ้น้ำหนัก มีอานุภาพเหมือนเสียงนางพญา
 ท่วงตาของเธอมีประกายสุกใสเหมือนดวงดาว เป็นประกายของชีวิตที่เต็มไปด้วย
 ภัยชีวิต ...¹

ความงามของเจียงเหมยไม่ใช่ความงามของนางอ้วนเจียงกุน หากเป็นความงาม
 ของนางอวลด้วยผู้แกร่งกล้า เจียงเหมยมีความคิดในเรื่องชาคริณแรงไม่แพ้เจียงเพอผู้เป็น
 พี่ชาย เธอรู้ดีว่าเธอเกิดมาเพื่อต่อสู้เพื่ออิสรภาพและเสรีภาพ เธอได้ตัดสินใจเลือกทางเดิน
 ของเธอถึงแม้ว่าจะเต็มไปด้วยความปวดทรมานก็ตาม เพราะ สมนาน เทพบุตรในดวงใจของเธอ
 ได้หันหลังให้แต่เสรีภาพของประชาชนเสียแล้ว

ในสายตาของระพันทร์ระหว่างเจียงเหมยกับวาร์ยา เขามีความเห็นที่ "เจียงเหมย
 เป็นผู้หญิงที่ข้าพเจ้าเทิดทูน ส่วนวาร์ยาเป็นผู้หญิงที่ข้าพเจ้าสังสาร ..." ²

จวนฟาง จวนฟางเป็นนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเยินจิง เธอเป็นผู้หญิงจีนที่อยู่ใน
 จำพวกหัวใหม่ คือสนใจต่อเหตุการณ์บ้านเมือง เกลียดสงครามเกลียดการเอารัดเอาเปรียบ
 จวนฟางเป็นผู้หญิงที่สวยที่สุดในสายตาของจางหลิน แต่เธอก็ไม่สามารถตอบสนองไมตรีของ
 จางหลินได้ เพราะเธอมีชายในดวงใจเสียแล้ว เขาคือคุสิต นักศึกษาจากเมืองไทย จวนฟาง
 จึงคบกับจางหลินในฐานะพี่ชายเท่านั้น และเธอก็ยกย่องในอุดมการณ์ของเขา

ระพันทร์ได้เปรียบเทียบวาร์ยากับจวนฟางไว้ว่า

... วาร์ยากับจวนฟาง มีชีวิตจิตใจต่างกันลิบลับ คนทั้งสองอาจมีความดีเท่ากัน
 หรือคล้ายกัน แต่เมื่อพูดถึงความรู้สึกในส่วนลึกของหัวใจแล้ว ก็กล่าวได้ว่าลักษณะ
 ตรงกันข้ามที่เดียว วาร์ยามีหัวใจที่เต็มไปด้วยความเศร้า มองดูโลกด้วยความ

¹สต. กุรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 115

²ค. หน้า 140

ซาเย็นและเบื่อหน่าย ความทุกข์ยากของชีวิตได้เปี่ยมล้นอยู่ในชีวิตจิตใจ ส่วน
จวนฟางนั้น หัวใจของหลอนบริสุทธิ์ผุดผ่องไม่มีรอยคำค่างแห่งความผิดหวัง
แต่อย่างใดเลย หลอนเปรียบเหมือนดอกไม้ที่แรกแย้มในคอนเช้าตรู่ นั้ช่นไป
กัยหยากน้ำค่าง แด่บ่อนไปคัยแสงอรุณอันเหลืองอร่าม ชีวิตของจวนฟางเป็น
ชีวิตที่เต็มไปด้วยคัยความหวัง เป็นชีวิตที่สวงามเหมือนความงามในทวงหน้า ...
จวนฟางยังใหม่ต้อชีวิตมาก ... หลอนเป็นคนที่มีมอแต่ในแง่คัยของมนุษย์ ...
ความรู้สึกของจวนฟางเป็นความรู้สึกที่บริสุทธิ์สะอาคปราศจากมลทิน หลอน
สะอาคและไม่เคียงสาจนเกินที่จะควรมีชีวิตอยู่ในโลกนี้ จวนฟางเป็นคนคี่ ...¹

ประนุท ประนุทเป็นตัวละครที่ไม่อยู่ในเหตุการณ์ในเรื่อง เพราะเธออยู่ในเมืองไทย
แต่ผู้อ่านทราบเรื่องของเธอได้จากคำบอกเล่าของระพินทร และจากจดหมายที่เธอมีไปถึง
ระพินทร ครอบครัวของประนุทกับระพินทรสนิทสนมกันมาก เพราะมีบ้านติดกัน ประนุทมีพี่ชาย
ชื่อประนัย ทั้งประนุท ประนัย และระพินทร เป็นเพื่อนเล่นกันมาตั้งแต่เด็ก เมื่อระพินทรไป
ศึกษาที่ปักกิ่ง ประนุทกับระพินทรก็ยังติดต่อกันทางจดหมายอย่างสม่ำเสมอ ในจดหมายของ
ประนุทเธอจะเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเมืองไทย เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัวของ
ระพินทร สภาพเหตุการณ์บ้านเมืองก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นต้น ในจดหมายแต่ละ
ฉบับจะแทรกความคิดถึง ความหวังที่มีต่อระพินทรเสมอ สำหรับระพินทรก็ให้ความรักและเอ็นดู
ประนุทเหมือนน้องสาว และเขาก็สัญญากับตัวเองว่าจะรักประนุทจนวันตาย ระพินทรมักจะเล่า
เรื่องประนุทให้เพื่อน ๆ ในปักกิ่งฟังเสมอ จนทำให้ทุกคนเข้าใจกันว่าประนุทเป็นคู่รักของ
ระพินทร โดยเฉพาะวารยาเธอก็คิดเช่นนั้น

ประนุทก็เหมือนกับผู้หญิงไทยทั่ว ๆ ไป คือมีความงามอ่อนหวาน "เธออยู่กับเหยา
กับเรือน เรียบร้อยเป็นผ้าพับไว้ เป็นกุลสตรีของชาติได้ แต่ไม่ไ้หมักคั้สู้เพื่อชาติ เพื่อสังคม
เรามีผู้หญิงไทยแบบนี้ไม้น้อย มันเป็นผลลัพธ์ของความสงบสุข และวัฒนธรรมประเพณีของเมือง
ไทย ...²

¹สก. กุรุมะโรหิต คนคี่ที่โลกไม่ต้องการ หน้า 94

²สก. กุรุมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เลม 2 หน้า 490

สรุป เนื่องจากนวนิยายชุดปักกิ่งเป็นบันทึกความทรงจำของ สก ในขณะที่ศึกษาอยู่ในเมืองปักกิ่ง ดังนั้นตัวละครในนวนิยายชุดนี้จึงเป็นตัวละครที่ สก จำลองมาจากชีวิตจริงจากบุคคลต่าง ๆ ที่ สก ได้พบ ทำให้การบรรยายรูปร่างลักษณะ ตลอดจนอุปนิสัยใจคอได้ชัดเจน สดจริงและมีชีวิตชีวา

ฉาก

ฉากที่ปรากฏในนวนิยายชุดปักกิ่ง สก ใช้ฉากที่เป็นสถานที่จริงเกือบทั้งหมด เช่น เกาะหล่งหวางเต้า สวนสาธารณะเป่ห่วย ทะเลสาบคุนหมิงหู เหล่านี้ล้วนแต่เป็นสถานที่ที่เป็นที่รู้จักกันดีของชาวจีน นอกจาก สก จะเป็นนักประพันธ์แล้วเขายังเป็นนักวาดภาพที่มีความสามารถ และเป็นผู้ที่มีความรักความชอบซึ่งในศิลปะและธรรมชาติอย่างยิ่ง ภัยเหตุนี้นี้จึงทำให้ฉากที่ปรากฏในนวนิยายของเขาเกือบทุกเรื่องมีความซึ้งใจและละเอียดลออ และที่สำคัญที่สุดคือมีชีวิตชีวาเหมาะสมกับเหตุการณ์ในเรื่อง

จากการศึกษาการใช้ฉากในนวนิยายชุดปักกิ่ง พอจำแนกได้ดังนี้คือ

1. การบรรยายฉากเกี่ยวกับสถานที่สำคัญ ๆ หรือโบราณสถานต่าง ๆ ฉากเหล่านี้ สก พยายามแทรกไว้เมื่อมีโอกาส ทั้งนี้เนื่องจากผู้แต่งต้องการ จะแทรกความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และความเจริญทางวัฒนธรรมของจีนในอดีตกาล ซึ่งฉากเหล่านี้ไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินเรื่อง แต่ สก ก็สามารถนำมาแทรกไว้ได้อย่างเหมาะสมกลมกลืนกับเรื่อง ทำให้ผู้อ่านไม่เกิดความเบื่อหน่าย ดังตัวอย่างเช่น

... บ้านนายหลอซาง ที่เขียนเลียงหูต่ง เป็นบ้านคหบดีใหญ่โตมาก แต่ถึงจะใหญ่โตอย่างไร ก็ยังคงเป็นบ้านแบบของจีนแห่งลุ่มแม่น้ำเหลืองอยู่นั่นเอง คือ เป็นคฤหาสน์เตี้ยสร้างด้วยดินเหนียวผสมฟาง หลังคาถูกผูก ปลูกหินหน้าเข้าหากันทั้ง 4 ทิศทางตรงกลางเป็นลานซีเมนต์ใหญ่เรียกว่า ยวน บ้านในปักกิ่งไม่เคยเปลี่ยนรูปทรงให้พลิกแพลงไปตามสมัยเวลา ยังคงรักษาแบบที่จำลองมาจากเกณฑ์ในสมัยมากกว่าห้าพันปี ซึ่งชาวจีนยังเป็นพวกเรื้อนที่อพยพกันเข้ามาในลุ่มแม่น้ำเหลืองจากทิศตะวันตก

ซึ่งยังสรุปไม่ได้ชัดเจนว่าเป็นที่ใด กลุ่มแม่น้ำเหลืองหรือที่เรียกว่าแม่น้ำฮั่นโทหรือ
หวงโท เป็นลุ่มแห่งการก่อตั้งประเทศจีน ซึ่งมีอายุยืนยาวมาจนปัจจุบันนี้ นับได้
จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างน้อยสี่พันปี วัฒนธรรมความเจริญของจีน
ส่วนใหญ่ ใ้ถือกำเนิดมาจากลุ่มแม่น้ำแห่งประวัติศาสตร์แห่งนี้ และบ้านของชาวจีน
ซึ่งจำลองมาจากรูปเต็นท์สมัยเรอเน ก็ยังคงยืนแบบเดิมมาอย่างท่าทายเป็นกาล
เวลา ...¹

หรือ

... ภายในตัวตึกด้านตะวันออก บ้านของจางหลินเป็นบ้านเก่าแบบจีนแท้และหัว
ปักกิ่งก็เป็นบ้านแบบนี้เกือบทั้งนั้น กล่าวคือมีตึกชั้นเดียวหลังคาถูกฟูกั้นหน้าเข้า
หากัน ตรงกลางเป็นทิวาลาดด้วยซีเมนต์ ตึกสร้างแบบง่าย ๆ คือเป็นรูป
สี่เหลี่ยมผืนผ้าสูงประมาณ 8 คอก ตรงกลางเจาะเป็นช่องประตูในตึกมีห้อง
เพียงสามห้องเป็นอย่างมาก เรียงกันเป็นคับ รูปร่างของตึกซึ่งเหมือนกันหมด
หัวปักกิ่ง หรือเกือบทั่วประเทศจีนนี้ เมื่อพิจารณาแล้วก็คล้ายกระโจม (Tent)
มากกว่าจะเป็นบ้านที่มีช่องมีมุมกระโจมกระโจมอย่างบ้านในประเทศอื่น ๆ มีผู้
สันนิษฐานว่า บ้านของชาวจีนซึ่งมีลักษณะแบบอย่างเหมือนกันเรื่อยมาตลอด
พัน ๆ ปี โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปนี้ ย่อมเป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งที่
แสดงว่าจีนเป็นชาติพันธุ์ที่เรอเนอยู่ไม่เป็นที่ (Nomads) คือ เรอเน
อยู่ทางขอบทะเลแคสเปียน เมื่อต้องเรอเนอยู่ไม่เป็นที่เช่นนี้ จึงต้องการ
กระโจมอยู่เพื่อสะดวกแก่การรื้อถอนเคลื่อนย้าย โดยเหตุนี้เมื่อเขามาตั้ง
รกรากอยู่ในลุ่มแม่น้ำเหลืองและขยายตัวออกไปทั่วแผ่นดินจีนซึ่งยังคงติดนิสัยเดิม
ชอบสร้างบ้านแบบกระโจมมีชั้นเดียว หลังคาสามเหลี่ยมง่าย ๆ แม้แต่พระที่นั่ง
ต่าง ๆ ในวังหลวงก็สร้างชั้นเดียวคล้ายศาลาใหญ่หรือกระโจมทั้งนั้น บ้านของ

¹ ลก. กุรุมะโรทิก เมื่อหิลละละลาย เล่ม 1 หน้า 67 - 68

จากหลินเป็นบ้านเก่ามาก คงจะปลูกสร้างมาหลายพันปีแล้ว แต่เจ้าของรักษา
ความสะอาดตกแต่งอย่างประณีต มีกาฉนวนสี และปูนใหม่ ที่ฝาผนังปิดกระดาน
ใหม่เรียบเพราะ ย่างเข้าฤดูหนาว ตามธรรมเนียมอย่างเข้าเขตเหมันต์หรือ
ตงเทียน เขามักเปลี่ยนกระดานปิดฝาห้องด้านหน้าเสียใหม่ เพราะฝาคันนี้
ส่วนบนสร้างด้วยไม้ระแนงโปร่ง ตรงกลางฝาผนังกระจกซึ่งเจ้าของอาจทำ
มานรุคติดไว้ข้างในก็ได้ตามอัธยาศัย ที่ไม้ระแนง โปร่งซึ่งขัดกันเป็นรูปต่าง ๆ นี้
เขาเอากะดานว่าสีขาวปิดทับไว้แล้วดูขาวสะอาดคดี แสงสว่างลอดเข้าไป
ในห้องใต้ กระดานนี้อาจจะมีฉีกขาดออกเป็นช่อง หรือเป็นรูเล็ก ๆ ซึ่งในฤดู
หนาว กระแสลมอันเย็นเฉียบพัดลอดเข้าไปทำลายความอบอุ่นของเตาถ่านหิน
ข้างใน ฉะนั้นพอเริ่มเข้าเขตเหมันต์บ้านคนมีจึงมักปิดกระดานนี้ใหม่ ส่วน
บ้านคนจนก็ใช้ปะเอาตามรูรั่ว เหตุผลที่ฝาผนังด้านหน้าไม่กรุไม้ทับหรือสร้าง
เป็นกำแพงถาวรเสียเลยนี้ก็คงเนื่องจากบ้านแบบนี้ไม่มีหน้าต่างเลย ฝาอีกสาม
ด้านเป็นกำแพงทึบอย่างดีก็มีช่องลมเล็ก ๆ อยู่ข้างบนนี้หนึ่ง ฉะนั้นฝาคันหน้า
จึงต้องท่วระแนงโปร่งปิดกระดานขาวพอให้แสงสว่างลอดเข้าไปได้ แต่ไม่เคย
อยู่อาจจะรู้สึกอึดอัด ข้าพเจ้าต้องใช้เวลาร่วมปีจึงต้องขึ้นต่อบ้านแบบนี้ ...¹

2. การบรรยายฉากที่แสดงให้เห็นถึงศิลปะวัฒนธรรมอันเก่าแก่ของจีน ประเทศจีน
เป็นประเทศที่มีความเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณ มีวัฒนธรรมอันสูงส่ง ประกอบกับ สก เป็น
ผู้มีความรักหวงแหนและเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านี้ ดังนั้น สก จึงสามารถบรรยายฉากเหล่านี้ได้
อย่างซาบซึ้งเห็นภาพชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตาม ดังตัวอย่างเช่น

... ปักกิ่ง—เมืองหลวงเก่าแก่บรมบรรพตของประเทศจีน ทำให้จิตใจของเรา
ทุกคนทรหดเคียดแค้นยิ่งขึ้น ปักกิ่งเป็นแหล่งกลางของวัฒนธรรมจีน จะมองไป
สารทิศใด ก็พบแต่ความเป็นตัวตนของเรา เริ่มตั้งแต่ผาโยลกลางถนน

¹สก กุมะโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 77 - 79

ไปจนถึงยอดปราสาทราชวัง เราได้เห็นแต่ความใหญ่ยิ่งที่บรรพบุรุษของเราได้
สร้างไว้แก่เรา สิ่งเหล่านี้เป็นพยานแห่งความเป็นใหญ่ของจีนตลอดเวลา

4 - 5 พันปีมานี้ ...¹

และ

... ข้าพเจ้าจะมองนครปักกิ่งอย่างนครโบราณ-นครที่เต็มไปด้วยความหลังอันมี
อายุนับพันปีจำนวนศตวรรษ นครที่ผู้คนไปเที่ยวชมธรรมดาก็ยังคงรักษาตัวเอง
ไว้ได้อย่างมั่นคง ... ความเก่าคร่ำของวันคืนที่โศกหายไปแล้วในบทของ
ประวัติศาสตร์ยังคงมีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ตึกเตี้ยขึ้นเตี้ยลงหลังคาถูกผูก ผาครึ่งอิฐ
ครึ่งไม้ กรงตามช่องคานกระดากวาว กุณาประหลาดจะกันความหนาวไม่ได้
แต่ก็กันได้อย่างที่เตี้ยๆ ถนนหนทางยังหนาไปด้วยฝุ่นในฤดูหนาว ซึ่งกลายเป็น
โคลนในฤดูฝนเย็น เมื่อหิมะเริ่มละลาย ทรายออกเล็กน้อยที่เรียกว่าทุ่ง
มีมากที่สุด และเค็มมากที่สุด เวลาฝนตกข้าพเจ้าเชื่อว่าเราอาจจะเรียกปักกิ่ง
ว่าเป็นเมืองแห่งฝุ่น หรือเมืองแห่งครอกก็ได้อันที่สีกาใหญ่ๆ ผ่ายโลวหรือ
ประตูอันมหึมาสมัยแผ่นดินชิงยังคงยืนตระหง่านอยู่ แกะสลักอย่างงดงาม
สีเขียวและสีแดงยังคงจับเนื้อไม้แลเห็นถนัด ทั้งๆ ที่ฝุ่นแห่งทะเลทรายโกบี
ที่ถูกลมหอบเอามาทุกปีได้จับเกราะกระจ่างอยู่นานนับพันปีศตวรรษ ตลอดทางที่
รถยนต์แล่นผ่านไปข้าพเจ้าได้พบแต่ความเก่า แก่ความเก่าเหล่านั้นได้แผ่
อำนาจประหลาดบางอย่างไว้อย่างเงียบๆ อำนาจที่สะกดดวงจิตให้จมอยู่
ในความฝันอันสวยงาม สำหรับข้าพเจ้าเห็นปักกิ่งมีความเก่ามากเท่าๆ กับ
ความฝัน ...²

หรือ

¹ ลก. กุรมะโรหิต ขนานเสรีจีน เล่ม 1 หน้า 187 - 188

² ลก. กุรมะโรหิต คนที่ไม่ต้องการโลก หน้า 53 - 54

... ประตูบ้านคหบดีเป็นประตูบานเศรษฐี คือมีลักษณะที่ออกแบบมาจากประตู
ทวารวดีจีนฉาง หรือฝรั่งเรียกกันว่า Forbidden City คือบานประตู
ไม้หนาสามนิ้วกว่าทาสีแดงเลือดนก สูงใหญ่หิมา มีทางทองเหลืองขนาดใหญ่
ห้อยอยู่ทั้งสองบาน เนื้อประตูเป็นหลังคาลูกฟูกคลุมยื่นออกมาสามเมตรกว่า
มีเสากลมทั้งรับสองเสาทาสีแดงเช่นเดียวกัน บัวเข้าไปเกาะประตูด้วยวิธี
กระแทกหวงทองเหลืองลงบนแผ่นทองเหลืองที่ติดอยู่กับบานประตู สลักรูปเทพินฉาง
หรือคนเฝ้าประตูเข้ามาเปิดประตูให้พาเราเข้าไปยังคฤหาสน์เห็นวาทันตะวันออกหรือที่
เรียกว่าตงฟาง เปิดประตูเข้าไปเป็นห้องโถงใหญ่ห้องเดียว จัดเป็นห้องรับแขก
มีโต๊ะไม้คำฝักมุกขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ทางมุมขวามือใกล้หน้าต่าง สำหรับรับประทาน
อาหาร กลางห้องตั้งเก้าอี้หวายใหญ่ตามความสะดวกใจของเจ้าของบ้าน ซึ่งเป็น
นักเรียนอังกฤษ มีโต๊ะไม้คำฝักมุกแบบจีนตั้งอยู่ตรงกลาง ที่ฝาห้องด้านตะวันออก
ตั้งโต๊ะไม้คำฝักมุก ขาสอง บนโต๊ะมีแจกันลายจีนสองฟุคกว่าตั้งคู่ บนฝาตรงกลาง
ห้องห้อยภาพเขียนสมัยหมิงขนาดใหญ่ และบนฝาสองข้างหัวท้ายของโต๊ะไม้คำฝัก
มีถ้อยคำด้วยจิ๋ เขียนอักษรจีนด้วยลายมือที่มีศิลปะเยี่ยมเป็นคำที่เต็มไปด้วยปรัชญา
อันเป็นพื้นนิยมของชาวจีนผู้บูชาศีลธรรมของขงจื้อ ... 1

3. การบรรยายฉากที่เกี่ยวกับธรรมชาติอันสวยงามของประเทศจีน เนื่องจาก สด
อยู่ในปักกิ่งเป็นเวลานานถึง 7 ปี ทำให้เขามีความประทับใจต่อธรรมชาติและสถานที่ต่าง ๆ
ในเมืองปักกิ่งเป็นอย่างมาก เขาสามารถพรรณนาสภาพธรรมชาติได้อย่างไพเราะ ทำให้ผู้อ่าน
เกิดภาพชัดเจน ตัวอย่างเช่น

ขณะนั้นเป็นปลายฤดูร้อนที่ ลมอันเย็นเยือกจะพัดกินผิวหนังที่ปลาย
จมูกและใบหูโกรกเข้ามาอย่างแรงทางหน้าต่าง อากาศหนาวเย็นยิ่งขึ้น
ทุก ๆ กิโลเมตรที่รถแล่นล่าช้าทางแผ่นดินภาคเหนือ ต้นไม้ใบหญ้าแห้งเกราะ

มีสี่เหลี่ยมแบนแดง มีสภาพประหนึ่งว่ากำลังจะตายไปจากพื้นโลก ออกมามีเป็น
 ฤกษ์แห่งความเศร้า เสียงลมที่พัดลอดก้องไม้อันปราศจากใบ สะเทือนนักเป็นเสียง
 คนคร่ำที่เพิ่มไปทุกข์ความโศก คนคร่ำที่บอกกำหนดค่าสี่และเสียงของธรรมชาติอัน
 สดงามกำลังจะหายลับไปจากพื้นโลก ทุกสิ่งทุกอย่างกำลังตกอยู่ในความสงบเงียบ
 รอคอยความหนาวเหน็บแห่งฤดูเหมันต์คอยหัวใจสั่นสะท้าน¹

หรือ

ที่เป่ห่ายหรือที่เรียกว่า Winter Pailace มีคนไปเที่ยวมาก สวนสาธารณะ
 แห่งนี้เดิมเป็นที่ประทับของกษัตริย์ในฤดูหนาว มีบริเวณใหญ่โตเต็มไปด้วยบึงอันกว้าง
 และเห็นฝั่งลึบ ๆ มีเนินดินและภูเขาที่ก่อด้วยหินประดับด้วยกังไหญ่และ
 ซึ่งมีอายุนับด้วยศตวรรษ สวนแห่งนี้ดูเหมือนจะงามไปเสียทุกฤดู เมื่อฤดูร้อนมาถึง
 ก็สระพังไปด้วยดอกเกตุสีแดงจนแทบไม่เห็นอะไร ครั้นถึงเวลาท่องเที่ยวก็การ คาก
 ไปด้วยปุยหิมะสีขาว โพลนสะอาดบริสุทธิ์ เหมือนสวนสวรรค์ น้ำในบึงแข็งไปทั่ว
 ในฤดูหนาวเห็นเต็มไปด้วยดอกบัวและเรือคาน้อย ๆ ซึ่งบรรทุกห่มสาวผู้มีหัวใจเบิกบาน
 เหมือนกับดอกเกตุซึ่งกำลังแย้ม แต่พอถึงฤดูท่องเที่ยว เมื่อน้ำแข็งแล้วพวกนักสะเก็กก็
 ลงไปวิ่งกันอยู่ตั้งแต่เช้าจนเย็น ทำให้ชีวิตที่ครึกครื้นไปอีกทางหนึ่ง ชาวเจ้าขอบ
 เป่ห่าย ชอบภูเขาที่ประดับด้วยหินอันเต็มไปด้วยศิลาปะ ชอบแก่งน้อยใหญ่เรียงราย
 อยู่ตามหุบเขาและเนินดิน ชอบบ้านชาวน้ำซึ่งตั้งอยู่ตามชายน้ำ ชาวเจ้าไม่อาจ
 ลืมเป่ห่าย เพราะอุทยานแห่งนี้เป็นที่เกิดของความเข้าใจเมืองจีน²

4. การบรรยายฉากสงคราม ฉากเหล่านี้เป็นฉากจริงที่ สด ได้พบขณะอยู่ในประเทศ
 จีนซึ่งกำลังมีสงครามกลางเมือง สด ได้บรรยายสภาพบ้านเมืองที่ตกอยู่ในสภาวะสงคราม
 ประชาชนได้รับความลำบากยากแค้น บ้านเมืองเสียหายยับเยิน สถานที่บางแห่งถูกทิ้งระเบิด

¹ สด ภูมมะโรหิต คนดีที่โลกไม่ต้องการ หน้า 17

² ภู. หน้า 139 - 140

ประชาชนล้มตายอย่างน่าเวทนา ภาพเหล่านี้ สด บรรยายได้มากทำให้เห็นภาพพจน์ชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดการผจญสภาวะต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้เกิดความเกลียดกลัว สงคราม ซึ่ง สดเองก็ต้องการ เช่นนั้นเขาพยายามทำให้เห็นโทษและความทารุณโหดร้ายของ สงคราม ถึงคำบรรยายที่ว่า

... เมืองไฮสโตลอสสมัยสงครามเป็นเมืองรกที่อยู่บนพื้นพิภพ เมืองที่เต็มไปด้วย
 ทารุณกรรมและภาพที่มองดูไม่ได้ ผู้คนจำนวนมากไม่มีบ้านอยู่ โรงอาหารบ้านเรือน
 กลายเป็นขี้เถ้าไป ถนนหนทางเต็มไปด้วยผู้คนที่พยายามหนีออก ที่สถานีรถไฟคนแน่น
 เป็นยักระหนาน รถไฟยังเดินอยู่ไต่ขณะนั้น เพราะสถานียังไม่ถูกбомบี้ คนเป็นอันมาก
 พยายามจะขึ้นรถไฟนี้เปิดไปทางนานกิง ฉะนั้นสถานีจึงเต็มไปด้วยภาพการ ขูดมู
 วุ่นวายเกือบไม่รู้ว่าใครเป็นใคร สัจจะของมนุษย์ทำให้ทุกคนมีความรู้สึกแต่เพียง
 ว่าต้องหนีไปไหนจะไปไหนก็ได้ แค่อ้อให้ออกไปนอกเขียงไส้ก็แล้วกัน คนเป็น
 อันมากมุ่งไปนานกิง ไปหาหลุมฝังศพใหม่ เพราะที่นานกิงนี้ในไม่ช้าก็จะกลายเป็น
 สนามรบไปอีก ...¹

และ

... แล้ววันที่สามสกลาวันหนึ่งก็มาถึง ผู้ปุ่บยอมบ่สถานีรถไฟ ซึ่งกำลังแน่นขนัด
 ไปด้วยผู้ที่หลบหลีกจากอันตรายรถไฟอยู่เต็มขบวนรถ ท่านคงจะจำภาพที่ได้เห็นว่า
 ลูกกระเบิดหลายสิบลูกที่ตกลงมาในฝูงคนนั้นทำให้เกิดภาพอะไรขึ้นบ้าง เศษเนื้อ
 และน้ำเลือดกระจ่ายไปทั่วบริเวณ เขาที่รับจะถูกตัดขาดกระเด็นไปคนละทาง
 สองทาง เมื่อเครื่องบินตราพระอาทิตย์ได้บินกลับไปแล้วด้วยความขมขื่นของพวก
 เพชฌฆาตผู้ชั่ว สถานีเขียงไส้มีเหลือแต่เศษเหล็ก อัฐปนุ คลอดจนเนื้อมนุษย์
 เสี่ยงร้องครวญครางระงมไปทั่ว เป็นที่น่าสังเวชสุดจะประมาณได้ ...²

¹ สด กุรมะโรหิต ขบวนการเสรีจีน เล่ม 1 หน้า 105-106.

² ข. หน้า 107

5. ลักษณะการบรรยายฉากอีกลักษณะหนึ่งของ สก คือการบรรยายฉากแนะเหตุการณ์ หรือบอกใบ้ให้ผู้อ่านทราบบาง ๆ ว่าสถานที่นั้นจะมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้น (fore shadowing) ดังคำบรรยายดังนี้

... อากาศในกรุงปักกิ่งเริ่มหนาวจัดยิ่งขึ้นทุกวัน น้ำในทะเลสาบคุนหมิงแห้งเหือดเป็น
แผ่นไปทั่วทุกหนทุกแห่ง ที่ "ทะเลเหนือ" ทะเลสาบคู่อันเป็นที่เคยประพาสของ
พระเจ้าแผ่นดิน ในบริเวณพระราชวังฤดูหนาว มีเด็กหนุ่มพยายามลงไปโดย
สะเด็ดหลายครั้ง ทั้ง ๆ ที่ได้รับคำเตือนจากตำรวจว่า น้ำยังแข็งหนาไม่พอ
อาจจะยุบลงไปและเกิดอันตรายได้ ที่บึงใหญ่ในมหาวิทยาลัยเยินจิง
(Yenching University) นิสิตหนุ่มที่คอยวนในฤดูหนาวมาตั้งแต่ฤดูออกันท์
ทนความกระหายไม่ได้ อุตสาห์ฝ่าอันตรายสวมบิงเสี่ยวหรือรองเท้าสะเด็ดลงไป
วิ่งเล่นตั้งแต่วันที่เริ่มหนาวจัด ผลที่ได้รับก็คือน้ำแข็งบางตอนที่ยังหนาไม่พอได้
ยุบยวบลง และนักสะเด็ดหนุ่มที่เคราะห์ร้ายก็ลงไปค้ำอยู่ในน้ำอันเยือกเย็น ...¹

ในสถานที่แห่งนี้ได้กลายเป็นหลุมฝังศพของวลาดีมีร์ เพราะเขาได้ตัดสินใจ
ฆ่าตัวตายโดยเค้นสูลงไปในหิมะ ซึ่งเขารู้ว่ามันยังไม่แข็งพอที่จะรับน้ำหนักเขาได้ และเมื่อ
นั้นร่างของเขาก็จมอยู่ใต้อายน้ำอันเย็นเยือกแล้ว และในที่สุดการระส่ำระสายแห่งชีวิตของเขาก็
มาถึง

การพรรณนาฉากต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะปรากฏออกมาเป็นตอน ๆ จากความนึก
คำนึงของตัวละคร ฉากเหล่านี้ถึงแม้ว่าไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินเรื่อง แต่ฉากเหล่านี้
ก็มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับความรู้สึก และอารมณ์ของตัวละครในเรื่องของความเป็นชาติที่มีอิสระ
เสรีและความเจริญรุ่งเรืองมาแต่โบราณกาล นับว่า สก สร้างฉากได้เหมาะสมกับแนวคิดของ
เรื่องเป็นอย่างดี และ สก มักจะใช้เวลาในการบรรยายประเภทเหล่านี้อย่างยืดเยื้อเสมอ

¹ สก กุรมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 243 - 244

สำนวนภาษา

สำนวนภาษาเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้แต่งหรือนักเขียนแต่ละคน ซึ่งปรากฏออกมาในผลงานการประพันธ์ การศึกษาสำนวนภาษาของนักประพันธ์แต่ละคนอย่างจริงจังย่อมจะช่วยให้เรารู้จักนักเขียนท่านนั้นทั้งประสบการณ์และอารมณ์ความรู้สึกนึกคิด ดังนั้นการที่เราจะศึกษางานประพันธ์ของนักเขียนท่านใดก็ตาม จะศึกษาสำนวนการใช้ภาษาของนักเขียนท่านนั้น ๆ ควบ

จากการศึกษานวนิยายชุดปักกิ่งของ สก กูมมะโรหิต พบว่าการใช้สำนวนภาษาของสก มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. นิยมใช้คำซ้ำเพื่อเน้นย้ำทำให้เกิดความรู้สึกหนักแน่น บางโอกาสทำให้ผู้อ่านทราบอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนได้เป็นอย่างดี เช่น "เมื่อพูดถึงชีวิต ข้าพเจ้าก็อดเกรำไใจไม่ได้ชีวิตคืออะไร ? ... ชีวิตไม่มีอะไรแน่นอน ชีวิตเต็มไปด้วยความดีความชั่ว ชีวิตเต็มไปด้วยความสูงความต่ำ ชีวิตเต็มไปด้วยความเป็นอนิจจัง"

จากตัวอย่างนี้ทำให้เราทราบว่า สก มีความรู้สึกเกี่ยวกับชีวิตอย่างไร ชื่นชมยินดีหรือขบขันเพียงไร เขามีประสบการณ์เกี่ยวกับชีวิตอย่างไร ค่อยไปเป็นตัวอย่างของการใช้คำซ้ำอื่น ๆ ดังนี้

โชคเป็นนายที่ใจร้ายและใจดี โชคให้เราทั้งความยุติธรรมและความอยุติธรรม โชคทำให้เราขาดความเสมอภาค ทำให้เราสูญเสียสิ่งที่เราควรจะได้ โชคให้ความสุขแก่เรา ทั้ง ๆ ที่เราไม่ควรจะไ้รับ และในทำนองเดียวกันโชคก็ให้ความทุกข์แก่เรา ทั้ง ๆ ที่เราไม่ควรจะไ้รับความทุกข์นั้นเลย โชคตัวเดียวที่ทำให้ชีวิตกลายเป็นหุ่นอันลอยอยู่ในอากาศ เป็นเรื่องที่ปราศจากทางเสื่อ

ชาวปักกิ่งจนมาก - จนอย่างที่ไม่คาดถึง - จนอย่างที่จะเป็นจะตายเอาทีเดียว

เจ้าของโครงการจะถูกอันยังจมอยู่ใต้พื้นดินตามฐานเมืองโนบัตินี้ ได้เดินผ่านไปมา, เคยกินเคยนอน, เคยรักกัน, เคยเกลียดกัน เคยเล่นเกมของชีวิตคายนน้ำใจอันกว้างขวาง

สระปริง สระปริงที่สดชื่นไปค่ายสี่ของธรรมชาติ สระปริงที่ยั่วเย้าอารมณ์ของมนุษย์ สัก ให้ทนงอยู่ในความผันอึงคงาม สระปริง 1932

สำหรับข้าพเจ้าสิ่งที่แปลกในตัววรยาภก็คือความงาม งามอย่างประหลาด งามเจียน ๆ
เย็น ๆ - งามที่ดวงหน้าและแววตา งามที่กริยาและคำพูด

ผมคิดว่าชีวิตเต็มไปด้วยเรื่องโชค โชคคำเดียวเท่านั้นที่ทำให้คนเป็นอะไรได้ทุก ๆ
อย่าง คนเราเป็นพระมหากษัตริย์ได้เพราะโชค เป็นเศรษฐีได้เพราะโชค แต่มีหลักอยู่ว่า
เราไม่นอนคอยโชค

ระบอบที่เผด็จเสรีภาพของคน - เอาคนเป็นทาสแรงงาน - คลั่งแค้นงาน - งาน -
งาน ทั้งกลางวันกลางคืน

คนเราเป็นธรรมชาติ ปล่อยให้ชีวิตมันหลอกตัวเอง ความสงบก็ไม่มี ความทุกข์ก็เกิด
ตัดชีวิตมันออกไปเสีย ตัดความผูกพัน ... ตัดความเพ้อฝัน ... ตัดความต้องการ ... แล้ว
จิตก็สงบ

แต่พวกคอมมิวนิสต์ เขารักได้แต่ลัทธิ - ความรักพ่อ รักแม่ รักเมีย รักผู้หญิง
ไม่มีความหมาย

ก่อนนี้ผมมักถึง ผมต้องไปอยู่ฮ่องกง คุณก็ไปอยู่ที่นั่น เราพบสิ่งแวดล้อมที่ไม่เหมือนกัน
คุณพบความรุ่งเรือง - พบจักรวรรดินิยมของชาวยุโรป ผมพบร่องรอยของความเป็นทาส ที่
จักรวรรดินิยมสร้างขึ้นไว้ พบความบอบช้ำ พบสงครามกลางเมืองในทางตุง พบการต่อสู้ของ
คนจน ที่กลายเป็นคอมมิวนิสต์ คุณพบความสว่าง ผมพบความมืด

เราก็จะต้องเลือกเอาว่า เราจะใช้ปัญญาหรือเราจะใช้ความหลง, คือ หลงชาติ
หลงลัทธิ, และหลงตัวเอง

เขามีชีวิตอยู่ด้วยความไม่มี คือ ไม่มีอาหาร, ไม่มีเสื้อผ้า, ไม่มีความปลอดภัย,
ไม่มีสิทธิอันเสรีในการเป็นเจ้าของทรัพย์สินของเขา, ไม่มีความสุขซึ่งเป็นยอดปรารถนาของ
ประชาชนทุกชาติ

2. นิยมใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษ ทั้งนี้เป็นเพราะ สด ไต่ไปศึกษาในต่างประเทศหลายปี
มีความเคยชินกับการใช้ภาษาอังกฤษ ดังนั้นเมื่อพูดหรือเขียนหนังสือก็จะใช้ภาษาอังกฤษปน
ภาษาไทย ลักษณะการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษจะมีทั้งที่เขียนเป็นภาษาไทยและเขียนเป็นภาษาอังกฤษ
ในลักษณะของการทับศัพท์ซึ่งแยกได้ดังนี้คือ

2.1 การใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษในลักษณะของการทับศัพท์แต่เขียนด้วยตัวอักษรไทย ตัวอย่างเช่น

สะปริง 1932 หิมะกำลังละลาย ดอกไม้กำลังบาน
 การทำตัวป๊อปูล่า ย่อมเป็นของมีประโยชน์สำหรับหล่อน
สะวอนคู่หนึ่งกำลังว่ายน้ำมาทางที่เราเฝ้าอยู่
สะปริงในอาร์บิสสวยไม่แพ้สะปริงในนักร้อง
 ในขณะที่สะปริงกำลังจะผ่านไป และดั้มเมอร์กำลังจะผ่านเข้ามาแทนที่
 นิสิตหนุ่มที่คอยวันในฤดูหนาวมาคั่งแตกออกคับนั้น
 นายหลอซางเป็นนาร์เคียนของข้าพเจ้า
 เราได้เตรียมทองไว้ให้เธอแล้ว อยู่ที่เวสท์บิลคิง บั๊กก็อยู่ที่นั่น
 จัณมาสมัครงาน "เขาคอบ" ท้าวเคอร์ประจำตัวนักศึกษาขาดไปคนหนึ่ง
 เธอจะเป็นรีฟอรเมอ หรือ เรวอลูชันนิสต์
 ที่ปลายเตียงมีตุ้มแบบิลทอนสำหรับใส่ของทุกอย่าง
 บางทีเธอคงจะงง จันเป็นเพื่อนนักเรียนเคมีกับปรีชิตสตรากรน
 ข้าพเจ้าอ่านชื่อสะกอลาร์อาวไสดูนี่ว่าโลของ
 "เขามาเรียนอะไรอยู่ที่นี้?" "โชนโอโลยี"
 เขาแสดงออกอย่างฉับแจ้งว่า เขาเป็นรอมแกลสอย่างฉะฉาน
 คุณวลาคิมี่รเลี้ยงฉลองอินดิเพนเคนท์เคย์ เราก็กุญมาฉลองต่อที่นี่
 สนานเป็นโอเวอร์ซีเรียนจบแล้วจะต้องกลับเมืองไทย

2.2 การใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษและเขียนเป็นภาษาอังกฤษ ตัวอย่างเช่น

ผู้หญิงผู้ร้ายพอแตกเนื้อสาวเนื้อหนุ่มก็ฉันทถึง Free love
 ดร. เซอร์วูคเฮ็คคี่ บอกว่า แมนจูเรียเป็น The world's danger zone คือ
 เป็นเขตแห่งภัยของโลกมนุษย์
 นับตั้งแต่บัดนั้นมาโลกก็เรียกจางโซเหฺลียงว่า The Uncrowned King of
Manchuri

อนิจจา To have and to hold คำหาคำนึงจารึกอยู่ในหัวใจข้าพเจ้าทุกขณะจิต
นี่เราพูดกันเล่น ๆ คอกหรือ ? หรือว่าเราจะต้องรออย่างทีตอสสคอย พูกว่า God
sees the truth but wait

มันไม่ใช่เรื่องของการเนรคุณ หากเป็นเรื่องของการแสดงออกซึ่งลัทธิและหน้าที่ของ
เจ้าของอธิปไตยแห่งชาติ เขาวางมันเป็น people's wife
ข้าพเจ้าตรงไปที่เจ้แม่โหลวหรือ Sister Halls
รอไป เรียนอยู่ที่ St. Stepren's เมื่อทำ Martriculation ได้แล้วก็
พอดีเสด็จในกรมกำแพงฯ เสด็จมาของกง

"ผมเคยฟังเล็กเซอร์ของสเวนเฮดินที่หอประชุมหว่าเหวิน แกพูดเรื่อง Peking Man,
กับ Java man" "แกพยายามค้นหา Missing Link ของมนุษย์ทะเลทรายโกบี

เขาอยากไปค้นเค้าพร้อมกับความรักของพระเจ้า เขาเชื่อว่า Faith is the
Foundation of strength เขาสามารถจะเผชิญกับความตายได้ด้วย

2.3 การใช้ภาษาอังกฤษที่เป็นศัพท์เฉพาะทางการ เมืองมีทั้งที่เขียนตัวอักษร
ไทยและตัวอักษรภาษาอังกฤษ ศัพท์เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงภูมิความรู้ทางการเมืองของผู้แต่ง
ได้เป็นอย่างดี ในขณะที่เวลานี้ผู้อ่านก็จะต้องมีความรู้พื้นฐานทางศัพท์เหล่านี้บางจะทำให้เข้าใจ
แนวความคิดของผู้แต่งได้ดียิ่งขึ้น ดังตัวอย่างเช่น

ในกระบวนการหนังสือพิมพ์ทุกฉบับในจีนเหนือ บรรณาธิการเป็น โซเชลิสต์ อย่างแรง
ซึ่งมีปากกาถมเกิ่นที่จะอยู่ในปากถึงได้ เขาได้ลงมือแสดงตัวเป็นปรปักษ์กับลัทธิ อิมพีเรียลลิสม์
อย่างรุนแรงเรื่อยมา

โซเชลิสต์ หมายถึง ผู้ที่นิยมวิธีการปกครองแบบให้รัฐเป็นผู้คุมกิจการทั้งปวง รวมทั้ง
ทางด้านเศรษฐกิจที่มีผลโดยตรงต่อประชาชนภายในประเทศ ซึ่งเป็นหลักประกันด้านสวัสดิการแก่
ประชาชน

อิมพีเรียลลิสม์ หมายถึง การที่ประเทศหนึ่งเข้าไปปกครองหรือนิวัติพลในการปกครอง
เหนือประเทศอื่น เช่น การที่อังกฤษปกครองอินเดียหรือพม่า เป็นต้น คำนี้ตรงกับภาษาไทยว่า
จักรวรรดินิยม

แต่ฉันคิดว่าถ้านักปฏิวัติของจีนมุ่งระบบการปกครองรูป constitution monarchy แบบญี่ปุ่นเป็นเป้าหมาย

constitution monarchy หมายถึง ระบบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยการสืบสันตติวงศ์

เมืองไทยของเขาคือเป็น absolute monarchy เขาคิดว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงใหม่ absolute monarchy หมายถึง ระบบการปกครองที่มีพระมหากษัตริย์มีอำนาจเด็ดขาดแต่ผู้เดียว

ดร.เจียงเป็นคนเอาใจใส่ในการบ้านการเมืองมากเป็น ออปติมิสต์ แต่บางทีอาจเกินต้องการไปสักหน่อย

ออปติมิสต์ หมายถึงผู้ที่มองโลกในแง่ดี (สุพรรณิพย์) ตรงข้ามกับคำว่า pressimist คือผู้ที่มองโลกในแง่ร้าย (สุพรรณิพย์)

ดร.ซุนยัตเซนเป็น รีพับลิกัน คน ๆ นี้เป็น มอราลิสต์

รีพับลิกัน หมายถึงผู้ที่นิยมการปกครองในระบบสาธารณรัฐ ซึ่งเป็นการปกครองที่เน้นเรื่อง เสรีภาพ เสมอภาพ และ ภราดรภาพ โดยมีหลักประกันในตำแหน่ง ๆ ซึ่งจะออกมาในรูปของการร่างรัฐธรรมนูญ หรือที่ปรากฏในกฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน

มอราลิสต์ หมายถึง ผู้ที่ยึดมั่นในศีลธรรม และกระทำความดีอย่างเคร่งครัด มีความหมายคล้ายกับคำว่า conservation (อนุรักษ์นิยม) ที่ต้องการรักษามรดกธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิมไว้พยายามอย่าให้เห็นคุณค่าของบรรพบุรุษ และต่อต้านการเปลี่ยนแปลง แต่ มอราลิสต์ นั้นเน้นเฉพาะในเรื่องของศีลธรรมจรรยาซึ่งอาจเลยไปถึงศาสนา เช่น ศาสนาก็ได้

3. การไว้คำที่เป็นหลักยึดมั่นแทนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างเช่น

เมืองไทยหลัง พ.ศ. 2475 เต็มไปด้วยนัก รื้อหลังคา รื้อแล้วก็แย่งอำนาจกันเอง มาพันกันเอง จนหมดอำนาจไปเอง ปลอมให้คนไทยต้องเผชิญกับ นกกระสาคอยาว ผจญกับฝูง เหลือบฝูงปลิง จนตัวเหลือง

ชีวิตในเชียงไฮ้เป็นชีวิตที่เคลื่อนไหวไม่มาอย่างรวดเร็ว เอรักเอาเปรียบกันทุก ๆ
อย่าง ตั้งแต่มนุษย์จนกระทั่งถึงยุงและแมลงวัน ดูข้างผมเป็นมิดโกนไปเสียทั้งนั้น

อ้อ, คุณคงไปพบราชินีคอกเหมยมาอีกแล้วหรือ

ในท้องฟ้าสีน้ำเงินอันแผ่ไพศาล ยังมีอินทรีกับเหยี่ยว หรืออย่างน้อยก็อีเกาที่อยู่ด้วย
การฆ่า ... เราชอบเป็นเหยี่ยวเป็นอีเกาเราไม่ชอบเป็นนกพิราบ

"เธอพูดถึงสนรongsเท่า จันว่าในเมืองจีนมีสนรongsมากมาย เราต้องทนอยู่เหมือน
สัตว์ เหมือนแมลง เรายังไม่รู้เลยว่าเราจะเลือกเอาสนรongsเท่าไหน"

นกกกระสาปากกิ้ง ในอุทยานโพรมีธีค่าวกศาไปรอบ ๆ ห้อง

นักศึกษาจำนวนหนึ่งได้เดินชมวนคักค่านโยบาย "เข่าออน" ของเจียงไคเช็ค

4. การใช้ศัพท์ภาษาจีน เพราะนวนิยายชุดนี้เหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้นในประเทศจีน
ตัวละครส่วนมากก็เป็นชาวจีน ดังนั้นการใช้ภาษาจึงมีภาษาจีนอยู่มาก ศัพท์ภาษาจีนที่พบใน
นวนิยายชุดนี้ ส่วนมากเป็นชื่อเฉพาะ เช่น ชื่อสถานที่ ฤดูกาล อาหาร และเครื่องแต่งกาย
เช่น

พุงนี้ผมจะพาคุณไปกินหย่างไร้ว "อะไรหย่างไร้ว" ข้าพเจ้าถาม "เนื้อแกะ" อร่อย
เด็ดขาดไปเลย

ดูเหมือนว่าบัวและข้าพเจ้าจะรู้สึกว่ ขุนเทียนจะเป็นของเราได้ตลอดชีวิต สิ่งที่
ข้าพเจ้าสนใจคือหมานไท่ กอนกลม ๆ ไซ้กันต่างข้าว

นั่นคือวินาทีแรกในฤดูชีวิตเทียน พ.ศ. 2473

"คุณพักที่ไหนครับ" "คงซื้อฉายโล้ว คอลเลก ออฟ โซนีสสะตักคัส"

ข้าพเจ้าสั่งฉีเจียมาชวกหนึ่ง

หิมะไม่ยอมละลาย แม้คงจะไม่ได้นานแล้ว สาวเย่า, มู่ต่าน (โบตัน) เหมย,
เถา, ชิง ฯลฯ ผลักกันนานแล้วก็วิ่งโรยไป

ในการใช้ศัพท์ภาษาจีนบางครั้งผู้แต่งจะให้ความหมายเป็นภาษาไทยกำกับไว้ด้วยเช่น
เพื่อเป็นการรับรองแก่หน้าใหม่คือข้าพเจ้า สำนานก็ขออนุญาตเจียงเหมยพาเรา
ตระเวนไปตามจุดสำคัญ ๆ หรือจุดที่สวยงามด้วยธรรมชาติและด้วยการสร้างสรรค์ตามแบบ

สถาปัตยกรรม ที่ไม่ทิ้งวัฒนธรรมจีน เช่น ตึกบ้านกง (ตึกบริหาร), สวนถา (หอเก็บน้ำ), รวัยหู (ทะเลสาบแห่งปัญญา), ทางถึง (เก๋งกลางน้ำ), จึงถึง (หอระฆัง) ตลอดจน กุฏิขาว (หอสมุด)

หรือ

สมัยที่เขานอนอ่านหนังสือ สวญฺหุจฺจน (ซ่งกั๋ง) อยู่โคนไม้ริมลำธารหน้าภูเขา เขี้ยวชาน เราก็มองข้ามเขาไป

สรุปเรื่องการใช่วรรณภาษาของ สด ในนวนิยายชุดมักกิง คือ สด มักจะใช้คำซ้ำเพื่อต้องการจะเน้นอารมณ์และความรู้สึกของผู้อ่าน นอกจากนั้นก็จะพบว่านวนิยายชุดนี้ สด ใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษมาก แต่ศัพท์เหล่านี้ส่วนมากผู้อ่านพอจะเข้าใจความหมายได้เพราะเป็นศัพท์ที่ได้ใช้กันอย่างแพร่หลายในลักษณะของการทับศัพท์ เช่น สะปริง หรือ ซัมเมอร์ เป็นต้น แต่มีศัพท์บางคำที่เป็นศัพท์เฉพาะทางการเมืองซึ่งผู้อ่านจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับศัพท์เหล่านี้พอสมควร จึงจะเข้าใจได้ นอกจากการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษแล้ว เนื่องจากนวนิยายชุดนี้เหตุการณ์เกิดขึ้นในประเทศจีน ตัวละครส่วนมากก็เป็นคนจีน ดังนั้นจึงพบภาษาจีนแทรกอยู่ทั่วไป ภาษาจีนที่ใช้ส่วนมากเป็นศัพท์เฉพาะ เช่น ชื่ออาหาร ชื่อสถานที่ เป็นต้น ลักษณะการใช้ภาษานอกจากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ การใช้ภาษาโดยทั่วไป สด ก็เลือกใช้ภาษาได้ดี ใช้คำได้เหมาะสม มีการเปรียบเทียบได้อย่างไพเราะสละสลวย ซึ่งล้วนแต่แสดงให้เห็นความสามารถของสด ในด้านการใช้ภาษา

๘. บทสนทนา

บทสนทนาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของนวนิยาย เพราะบทสนทนาจะช่วยให้การดำเนินเรื่องไม่จืดจางคือเปลี่ยนจากการบรรยายของผู้แต่งมาเป็นบทสนทนาของตัวละคร ทำให้เรื่องดูสมจริงยิ่งขึ้น ในการศึกษานวนิยายชุดมักกิง บทสนทนาในนวนิยายชุดนี้มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

๑. บทสนทนาที่มีลักษณะเป็นข้อความยาว ๆ สด เขียนนวนิยายชุดนี้เพื่อแสดงแนวความคิดทางการเมืองและเศรษฐกิจ แต่เพื่อให้รู้เรื่องสมจริง สด จึงได้สร้างตัวละครขึ้นเพื่อให้ตัวละครเหล่านั้นเป็นผู้ถ่ายทอดความคิดและอารมณ์ของตน แต่เนื่องจาก สด มุ่งที่จะเสนอ

อุณหภูมิมามากไป ดังนั้นเมื่อถึงบทสนทนาของตัวละคร สก จึงแทรกแนวความคิดต่าง ๆ ใ้กับตัวละครทันที ทำให้บทสนทนาของตัวละครกลายเป็นบทความสั้น ๆ ทางเศรษฐกิจและการเมือง บทสนทนาดังนั้นจะพบอยู่ทั่วไปในนวนิยายชุดนี้ ซึ่งไม่มีประโยชน์ต่อการดำเนินเรื่องมากนัก ดังเช่นเรื่องคนคี่ในโลกไม่ต้องการ ในเรื่องนี้ สก จะแทรกประวัติศาสตร์ทางการเมืองของจีน ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1911 ซึ่งขณะนั้นจีนกำลังประสบปัญหาความยุ่งยากทางการเมืองเนื่องจาก บรรดาขุนพลมีความคิดแตกแยกกัน จนกระทั่งจีนแผ่นดินใหญ่ตกอยู่ภายใต้การปกครองในลัทธิคอมมิวนิสต์ ความรู้เหล่านี้ สก ได้นำมาแทรกไว้ในบทสนทนายาระหว่างระพีพันธุ์กับจางหลิน มีความยาวถึง 85 หน้า คือตั้งแต่หน้า 189 - 274 ซึ่งผู้ศึกษาไม่สามารถนำมาเป็นตัวอย่างในที่นี้ได้ จึงขอยกตัวอย่างบทสนทนาตอนอื่นที่มีลักษณะเป็นข้อความยาว ๆ พอที่นำมาเป็นตัวอย่างได้เช่น

ประเทศของฉันทัดความเห็นแก่ตัวอันใหญ่ยิ่งของคนสองคน จึงไ้มองเลือกที่เขามาเรื่อยมา จนเดี๋ยวนี้" จางหลินกล่าวต่อไป "คนหนึ่งคือนางกษัตริย์ผู้ทรงอำนาจจนนั้น อีกคนหนึ่งคือยวนซีโซ สองคนนี้มีความสามารถอย่างสูง เป็นคนเก่งที่หาได้ยาก แต่เขาใช้ความเก่งของเขาไปในทางเห็นแก่ตัว บ้านเมืองจึงปั่นป่วนแทบเอาตัวไม่รอด ยวนซีโซเป็นคนสำคัญคนหนึ่งที่ทำให้โชคชะตาของประเทศชาติต้องหมุนเวียนเปลี่ยนไปอย่างขาวเป็นดำ พุ่ถึงคน ๆ นั้นเสียเลย เขาเป็นนักการเมืองที่สามารถ แต่เป็นนักการเมืองที่ไม่ซื่อ อุณหภูมิของเขาเกิดจากความเห็นแก่ตัว ไม่ใช่เกิดจากความเห็นแก่ชาติอย่างอุณหภูมิของ ดร.ซุนยัตเซน ยวนซีโซเป็นคนหักหลังคั้งเขาแพะกับเหลียงฉีเขา เพื่อจะหาความดีความชอบในการที่จะได้เป็นใหญ่เป็นโตต่อไป ฉันทไม่เชื่อว่าเขาหักหลังผู้รักชาติทั้งสองเพราะกลัวใจไป เขาข้างราชบัลลังก์อย่างสุจริต การแสวงอำนาจต้องการจะเป็นเจ้าแผ่นดินเสียเองในสมัยต่อมา ไ้เป็นพยานให้เห็นความทะเยอทะยานอย่างเห็นแก่ตัวของเขาอย่างชัดเจน ยวนซีโซเป็นคนเปิดเผย ความลับของโครงการแก้ไขการปกครองคั้งกับเหลียง เป็นเหตุให้คนทั้งสองต้องหนีไปอยู่ญี่ปุ่น และโครงการทั้งหมดต้องล้มเหลวไปสิ้น คิดดูเถิด ระพีพันธุ์ การที่โครงการช่วยชีวิตคน 450 ล้านต้องล้มเลิกเพราะความเห็นแก่ตัวของคน ๆ เดียว

เช่นนี้ มันช่างน่าสลดใจเพียงไร ฉันมีความเห็นว่าความทุกข์ยากของประเทศจีน ไม่ได้เกิดขึ้นเพราะการแผ่อำนาจของฝรั่ง นั่นเป็นเหตุเล็กน้อย เหตุใหญ่ยิ่งนั้น เป็นเพราะเราเห็นแก่ตัวกันมากเกินไป ความเห็นแก่ตัวของนางกษัตริย์และความเห็นแก่ตัวของพวกที่รักชาติแต่ปาก เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เราเอาตัวไม่รอด ทุกวันนี้ เขาผูกกันแต่รักชาติ รักชาติ แต่คนที่รักชาติจริง ๆ นั้นมีสักกี่คน การรักชาติ แต่ปากเป็นภัยแก่ประเทศเสียยิ่งกว่าการไม่รู้จักความรักชาติหลายร้อยพันเท่า ยังมีชาวจีนหัวเก่าอีกเป็นอันมากที่ไม่รู้ว่าชาติคืออะไร คนเหล่านี้มีใจเป็นกลาง ๆ แต่ก็หาเป็นภัยแก่ประเทศอย่างคนรักชาติแต่ปากไม่ ทั้งนี้ก็เพราะเขาไม่ปลอมตัว มาหลอกเรา เขาไม่หาประโยชน์ใส่ตัวด้วยการพูดว่ารักชาติ ถ้าเราจัดการปกครองเรียบร้อย เราก็ยอมจะเกลี้ยกล่อมให้เขารักชาติได้โดยง่าย และเมื่อรักแล้ว ความเชื่อของเขาก็ย่อมประจักษ์ความสุจริตใจ และความมั่นคงอยู่ในตัว ไม่ต้องระแวงว่าเขาจะหลอกเราเล่นเหมือนคนที่รักชาติแต่ปาก ฉันสลดใจเมื่อคิดว่าประเทศของจีนยังมีคนที่รักชาติเพียง 5 นาทีก็หมดมาก เราผู้กันจนไม่รู้ว่าเป็นใคร ก็เพราะคนที่หาประโยชน์ใส่ตัวด้วยการเอาชาติเป็นเครื่องมือ เหล่านี้ ฉันคิดว่าเมืองจีนเป็นละครโรงใหญ่ที่สุดในโลก - ละครของความสลดใจ¹

ในการดำเนินเรื่องของนวนิยายชุดนี้ส่วนมาก สด ภูมะโรหิต จะให้เป็นคำบอกเล่าของ ระพินทร์ พรเลิห์ หรือไม่ก็เป็นการคิดคำนึงของเขา ดังนั้นบทสนทนาจึงมีน้อย แต่ถึงอย่างไรก็ตามก็ไม่ทำให้นวนิยายชุดนี้枯燥หรือแห้งอย่างใด จากการศึกษามบทสนทนาที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายชุดนี้บ้าง นับว่า สด ทำได้ดีพอสมควรคือทำให้ผู้อ่านทราบบุคลิกลักษณะนิสัยใจคอของตัวละครได้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนั้นยังเป็นการช่วยให้เรื่องดำเนินก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. บทสนทนาที่ช่วยให้ทราบบุคลิกลักษณะนิสัยตัวละคร ตัวอย่างเช่นจากการสนทนาของแอดเลนกับระพินทร์ ทำให้เราทราบบุคลิกและอุปนิสัยของวารยา ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้เราทราบความรู้สึกของแอดเลนและระพินทร์ที่มีต่อวารยา เช่น

¹สด ภูมะโรหิต คนที่ไม่ต้องการโลก หน้า 193 - 195

"เป็นยังไรสินนี้ดูเจียบไป"

เขายืนอย่างเก็บความรู้สึก คิ้วขมวดขึ้นจุดศูนย์กลางที่พูดว่า

"วารยาของเราเป็นอย่างไรบ้าง พอใจไหม?"

"ไม่แล้ว" ข้าพเจ้าตอบ ข้าเลี้ยงดูรูปร่างอันอ่อนแอของหลอน ซึ่งกำลังลอยไปตามจังหวะดนตรี "เป็นคนช่างพูดและพูดเพราะเสียด้วย"

"ชอบหลอนเขาแล้วหรือ" เขาถามพลางหัวเราะ

"เขอละ แอละ?"

"อยากจะชอบ แต่หลอนจองหงอน"

ข้าพเจ้าเม้มริมฝีปาก คงคาจับอยู่ที่รางในชุดสีโศกซึ่งถูกนักเรียบนอสตันของเราพ่นเสียงมาไกลโถะ

"สังเกตอะไรนางหรือเปล่า?" ข้าพเจ้าถามโดยมิไฉนองหน้า "วารยาพูดเพราะ ไว้ตัว สุกภาพผิดผู้หญิงที่เราเคยพบตามโรงเตี๊ยม"

"งั้นหรือ นี่มันกลของหลอนค่างหาก"

ข้าพเจ้าไม่ออกความเห็น แอละจึงพูดต่อไป

"ผู้หญิงรัสเซียอย่างวารยา เรามีเยอะที่เห็นสิน"

"พวกรัสเซียเขาวนาลงสาร" ข้าพเจ้าพูดค่อนข้างเบา รู้สึกว่าใกล้จะออกมาด้วยความจริงใจ¹

2. บทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่อง ในการดำเนินเรื่องถ้าจะใช้คำบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว ก็จะทำให้ผู้อ่านเกิดความเบื่อหน่าย ผู้แต่งจึงใช้วิธีให้ตัวละครสนทนากันบ้าง เป็นการทำให้เรื่องดูสมจริงและมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น เช่น

... เจียงเฟอถามถึงจวินท์ ข้าพเจ้าตอบว่าไม่ได้พบเขาเกือบเดือนแล้ว

"เธอรู้จักจวินท์มานานแล้วหรือ" เขาถาม

"ก็มาพบกันที่นี่"

¹สก ภูมมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหวัง หน้า 24 - 25

"เขาทำอะไร"

"ก็-ไม่เห็นทำอะไร"

"เขาเรียนอะไร"

"ก็-ไม่เห็นเรียนอะไร"

"ฉันพบจรินทร์ที่อาต๊ะเขินเมื่อวาน เขากำลังจะย้ายบ้านจากซานเกียงทุ้ง
เขาวัวเพื่อนอีกคนหนึ่งจะมาจากหมาเก่า-อี้อรอย เขารู้จักรอยไหม?"

"ไม่รู้จัก จรินทร์ไม่เคยพูดให้ฉันฟังเลยว่าจะมีเพื่อนมาใหม่"¹

กลวิธีในการแต่ง

กลวิธีในการแต่งหรือกลวิธีในการเสนอเรื่องนวนิยายชุดนักกึ่งของ สด คุรมะโรหิต
สด ใช้กลวิธีแบบง่าย ๆ คือเสนอเป็นบันทึกประสบการณ์ชีวิตในแง่มุมต่าง ๆ ที่พบในนักกึ่ง โดย
ให้ ระพีพัทธ์ พรเลิศ เป็นผู้เล่าเรื่อง นอกจากเรื่องขบวนการเสรีจันทน์ที่ สด เขียนขึ้นจาก
บันทึกความทรงจำของหญิงเพ่ ดังนั้นรูปแบบของนวนิยายชุดนี้จึงออกมาในรูปของเรื่องเล่า
ทั้งหมด กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง สด ใช้วิธีการเล่าแบบเดียวคือ ผู้เล่าเป็นตัวละครในเรื่อง
ซึ่งรู้เหตุการณ์ทั้งหมด (Third Person Point of View) และใช้สรรพนามแทนตัวผู้เล่าว่า
"ข้าพเจ้า" ดังตัวอย่างเช่น

... พอที่สำหรับเลี้ยงโฮ่ ต่อไปนี้ข้าพเจ้าจะพาท่านไปกรุงนักกึ่ง ข้าพเจ้า
ต้องการจะให้ท่านเข้าใจว่าทำไมข้าพเจ้าจึงล้มความหลังในกรุงนักกึ่งไม่ได้
อย่างไรก็ดีขอได้โปรดเข้าใจว่า สิ่งใดที่ข้าพเจ้าจะกล่าว ข้าพเจ้ากล่าว
ตามความรู้สึกนึกคิดของข้าพเจ้าเอง และสิ่งนั้นอาจไม่ถูกต้องก็ได้ในความ
รู้สึกของผู้อื่น ...²

¹สด คุรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 350

²สด คุรมะโรหิต ขบวนการเสรีจันทน์ เล่ม 1 หน้า 86

หรือในเรื่องหิมะละลาย ผู้แต่งได้กล่าวไว้ว่า

... อย่างไรก็ดี ความเป็นหนุ่มที่ไคล่เปลี่ยนไปไม่มากก็ยังไม่ไร้ประโยชน์ เสียเลยก็เคียว เพราะพระเอกของนวนิยายชุดนี้ก็ยัง ได้มีประสบการณ์อันหนึ่ง ที่เขาคิดว่าเป็นกำไรของชีวิต คือประสบการณ์เรื่องความรักระหว่าง สมนาน ตั้งเรื่องแสง ผู้มาเขาแดง กับเจียงเพยราชินีแห่งเยียนจิง ผู้ชาชาติและ เจ้าแม่เสรีประชาธิปไตยตลอดจนลัทธิเศรษฐกิจสายกลางคือ สหกรณ์ ...¹

ส่วนในเรื่องขบวนเสรีจีน สด ใช้กลวิธีการเล่าเช่นเดียวกับเรื่องอื่นๆ เพียงแต่เปลี่ยน ผู้เล่าจาก ระพันทร์ พรเลิศ มาเป็นหลูผิงเฟ ซึ่งเป็นตัวละครเอกในเรื่อง หลูผิงเฟ ไค่ซันตัน บันทึกลงของเขาครั้งนี้คือ

ข้าพเจ้าเขียนบันทึกอันนี้ไม่ใช่เพื่อยกย่องตัวของข้าพเจ้าและพวกพ้องของ ข้าพเจ้า การยกย่องตัวเองไม่ใช่สิ่งที่ผู้มีปัญญาจะพึงทำ และข้าพเจ้าหวังว่า ท่านผู้อ่านคงไม่คิดไปอย่างนั้น

ถ้าแม่ท่านจะให้เกียรติแก่ผู้ใดที่ปรากฏนามในบันทึกนี้ ก็ขอได้โปรดให้แก่ ผู้ที่ได้ออกจากเราไปแล้ว และจะไม่กลับมาหาเราอีก คนเหล่านั้นได้ถูกขืนต่อสู ศัตรูในแนวหลังและไค่ตายไปในน้ำมือของศัตรูร้าย การถูกทรมานและยิงเป้า เขาไค่สละชีวิตเพื่อชาติที่เขาบูชา ไค่หลังเลือกออกหาแผ่นดิน เพื่อคัดค้าน การกระทำที่โหดเหี้ยมปราศจากมนุษยธรรมของกองทัพญี่ปุ่น เขาไค่ตายไปแล้ว ตายเพื่ออิสรภาพของชาติมนุษย²

หมายเหตุ

¹ สด ภูมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 1 - 2

² สด ภูมะโรหิต ขบวนเสรีจีน เล่ม 1 หน้า 86

กลวิธีในการเปิดเรื่อง

นวนิยายชุดนี้ถึง สด ภูมะโรหิต ได้ใช้กลวิธีในการเปิดเรื่องดังนี้คือ

1. เปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉาก เช่น เรื่องเมื่อหิมะละลาย สด จะใช้ชื่อเรื่องเป็นประโยคเริ่มต้น การเปิดเรื่องด้วยการบรรยายฉาก นั้นเหมาะสมมากสำหรับเรื่องเมื่อหิมะละลาย เพราะสอดคล้องกับชื่อเรื่อง โดย สด เริ่มเรื่องดังนี้

เมื่อหิมะกำลังละลาย ชุนเทียนได้อย่างgrayเข้ามาแล้ว ความหนาของชีวิตกำลังจะเริ่มขึ้นอีกครั้งหนึ่งในมหานครโบราณ ซึ่งมีความหลังมากมายนับด้วยพัน ๆ ปี ตลอดทางที่รถโดยสาร ไว.เอ็ม.ซี. ชิงหาา แล่นผ่านไป ข้าพเจ้าสังเกตเห็นกิ่งหลิวที่กวดแกว่งไปมาในสายลมเย็นเริ่มมีสีเขียวอ่อน ๆ เป็นสัญลักษณ์ที่แสดงว่าฤดูดอกไม้บานกำลังเริ่มรับชีวิตของเราด้วยความปราณีอีกแล้ว ลำธารสองข้างถนนซึ่งเคยปกคลุมด้วยก้อนน้ำแข็งหนา ๆ บัดนี้มีน้ำใสอันเย็นเฉียบไหลรินอยู่ในร่องเล็ก ๆ ตรงกลาง น้ำแข็งกำลังผ่อและเริ่มละลายแล้ว ที่โคนหลิวซากหิมะคลุกเคล้าไปด้วยฝุ่นสีแดงปนดำอันถูกพายุหอบเอามาจากทะเลทรายโกบีกำลังหดตัวละลายเป็นน้ำซึมลงไปในพื้นดิน ทุกสิ่งทุกอย่างແທ້ของฟ้าซึ่งเป็นทาสของกาลเวลา กำลังเปลี่ยนชีวิตใหม่คือ เปลี่ยนจากคงเทียนของความหนาวเย็นเฉียดมีดสลับ มาเป็นชุนเทียนของความอบอุ่นและสว่างไสวด้วยแสงสี¹

2. เปิดเรื่องโดยการแสดงทัศนะเกี่ยวกับชีวิต ได้แก่เรื่องบั๊กกิ้งนักรแห่งความหลังและชววนเสวีจิ้น สด เปิดเรื่องโดยให้ทัศนะเกี่ยวกับชีวิตว่า

... เมื่อพูดถึงชีวิต ข้าพเจ้าก็อกเสร์ใจไม่ได้ ชีวิตคืออะไร? ทำไมเราจึงต้องเกิดมา? ข้าพเจ้าคิดว่าถึงเราจะอยู่ในโลกนี้นานสักเท่าใด เราก็คงยากที่จะเข้าใจชีวิตได้ ที่ยากจะเข้าใจก็เพราะว่า ชีวิตไม่มีอะไรแน่นอน ชีวิตเต็ม

¹ สด ภูมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 1 - 2

ไปด้วยความดีความชั่ว ชีวิตเต็มไปด้วยความสูงความต่ำ ชีวิตเต็มไปด้วยความ
เป็นอนิจจังอย่างพระท่านว่า บางทีจะมีแต่พระพุทธรูปเจ้าเท่านั้นที่เข้าใจอย่าง
แจ่มแจ้งว่าชีวิตคืออะไร ...¹

3. เปิดเรื่องโดยการกล่าวถึงตัวละครต่าง ๆ ในนวนิยายเรื่องอื่นที่อยู่ในชุดเดียวกัน
เป็นการเพิ่มความจำของผู้อ่านเพราะตัวละครบางตัวจะต้องเข้ามามีบทบาทในเรื่องที่กำลังจะเขียน
ต่อไป การดำเนินเรื่องเช่นนี้ได้แก่เรื่อง คนที่โลกไม่ต้องการ สด เปิดเรื่องว่า

... ในชีวิตของข้าพเจ้า วันที่จะลืมเสียไม่ได้คือ วันที่ 18 มกราคม ค.ศ. 1933
วันนั้นวาร์ยา ราเนฟสกายา ได้จากข้าพเจ้าไป ... จากไปเหมือนจากตาย
ข้าพเจ้ารู้ว่าแทบไม่มีหวังเลยที่วาร์ยาจะกลับมาให้ข้าพเจ้าได้เห็นหน้าอีก ...

ขออย่าได้พยายามคิดว่า วาร์ยา ราเนฟสกายา เป็นผู้ทำให้ข้าพเจ้าลืมมักถึง
ไม่ได้ วาร์ยาไม่ใช่บุคคลคนเดียวกับที่ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่ามีพลังและความหลัง ข้าพเจ้า
ยังไม่ลืม จางหลิน, เชียงหง, เจียงเฟ่, เจียงเหมย, จวนฟาง, แอลเลน, ยูเลีย,
หลูกวง, ฮูเวอร์, ฯลฯ บุคคลเหล่านี้เป็นตัวละครสำคัญที่วางภาพชีวิตในมักถึงให้
สดชื่น สวยงาม ตลอดจนเศร้าสลดและมีขมขื่น ข้าพเจ้าไม่ลืมจางหลิน เพราะเขา
เป็นผู้ทำให้ข้าพเจ้าเข้าใจว่า ความดีไม่ใช่คุณสมบัติสิ่งเดียวที่โลกต้องการ ...²

กลวิธีเกี่ยวกับการดำเนินเรื่อง

นวนิยายชุดมักถึงของ สด กุรมะโรหิต ประกอบด้วยนวนิยายหลายเรื่อง แต่เหตุการณ์
ในเรื่องและตัวละครเป็นชุดเดียวกัน ดังนั้นในการดำเนินเรื่องในนวนิยายแต่ละเรื่องจะมีการ
กล่าวพาตึงไปถึงตัวละครอีกเรื่องหนึ่ง ลักษณะของการกล่าวถึงอาจจะกล่าวถึงเฉพาะชื่อตัวละคร
หรืออาจนำเรื่องราวของตัวละครในอีกเรื่องมาแทรกไว้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อเรื่องก็ได้ ด้วยเหตุนี้

¹สด กุรมะโรหิต มักถึงนครแห่งความหลัง หน้า 1

²สด กุรมะโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 1 - 7

การดำเนินจึงถูกค่อนข้างจะสับสนถ้าผู้อ่านไม่ได้อ่านเรื่องอื่น ๆ ในชุดนี้ เช่นเรื่องปักกิ่งนครแห่งความหลัง ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของวาร์ยาและวลาดีมีร์ ตัวละครประกอบอื่น ๆ ก็มีเจียงเฟ่ เจียงเหมย เรื่องนี้จบลงเมื่อกาลิมีร์มาตัวตาย และวาร์ยาไปบวชชีที่เมืองฮาร์บินในแมนจูเรีย
ดู ๆ แล้วเรื่องราวของวาร์ยาน่าจะเปิดฉากลงได้อย่างสมบูรณ์ แต่พอมาในเรื่อง เมื่อหิมะละลาย สด ก็กล่าวถึงวาร์ยาและวลาดีมีร์อีก ในการกล่าวถึงครั้งนี้เป็นการให้ความกระจ่างเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาและสาเหตุที่ทำให้วาร์ยาและวลาดีมีร์ตกอยู่ในสภาพเปื้อนโลกเพื่อชีวิต

ในนวนิยายชุดปักกิ่ง สด ภูมมะโรหิต ได้ใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องสองแบบ คือ

1. ดำเนินเรื่องไปตามปฏิทิน คือ เมื่อเปิดเรื่องแล้วก็ดำเนินเรื่องไปตาม

ลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง เช่นเรื่อง ปักกิ่งนครแห่งความหลัง คนที่โลกไม่ต้องการ และขบวนการเสรีจีน ในปักกิ่งนครแห่งความหลัง สด จะเริ่มเรื่องตั้งแต่ ระพีพันธุ์ พรเลิศ เดินทางมาถึงปักกิ่ง พบกับบัวซึ่งเดินทางมาจากปรมาณหนึ่งอาทิตย์ บัวได้เล่าเรื่องวาร์ยาให้ระพีพันธุ์ ระพีพันธุ์เกิดความสนใจและอยากเห็นตัววาร์ยาจากคำบอกเล่าของบัว สด ได้พยายามถึงความสนใจของผู้อ่านมาที่วาร์ยา โดยอาศัยระพีพันธุ์เป็นผู้ตั้งคำถามต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับตัววาร์ยากังตัวอย่างเช่น

วาร์ยา ราเนฟสกายา เป็นเสมือนคนที่ตายแล้ว เธอจะมีความจริงสักแค่ไหน? ทำไมวาร์ยาจึงเย็นชืดต่อความรู้สึกเช่นนั้นเล่า เธอมีความหลังอะไรที่ทรมานหัวใจเช่นนั้นหรือ? เธอได้บทเรียนจากความหลังเหล่านั้นจนกระทั่งจะกลายเป็นนักปรัชญาที่สิ้นชีวิต สิ้นโลกเสียแล้วหรือ? วาร์ยา ราเนฟสกายา เป็นใครกันแน่? เธอมีประวัติความเป็นมาอย่างไร? วลาดีมีร์บิดาของเธอเล่าเป็นใครมาจากไหน? เราทราบว่าทั้งสองพักเมืองมาจากรัสเซีย แต่ว่าเพียงเท่านั้นยังหาพอไม่!

ความใคร่รู้ที่ สด สร้างขึ้นจากคำถามต่าง ๆ เหล่านี้จะคอยคลี่คลายไปที่ละน้อยจากการดำเนินเรื่องต่อไป ในขณะที่ปมปัญหาคอย ๆ คลายลงนั้น สด ก็จะสร้างความขัดแย้งของ

ตัวละครขึ้นเพื่อถึงความสนใจของผู้อ่านให้ติดตามเรื่องต่อไปว่า ตัวละครเขาแก้ปัญหาอย่างไร หรือเรื่องจะลงเอยอย่างไร อย่างเช่นเรื่อง บักกิ้งนอร์แห่งความหลัง สก ได้สร้างความขัดแย้งในเรื่องความรักระหว่างวาร์ยากับเหลียงกวางต่าน ทางด้านชนธรรมเนียบประเพณี ความยึดมั่นในเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิงของเหลียง เหล่านี้เป็นต้น ทำให้วาร์ยาต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับความรัก ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผลทำให้วิถีชีวิตของวาร์ยาต้องเปลี่ยนไป

2. คำเนินเรื่องแบบย้อนกลับไม่กลับมา คือเริ่มเรื่องโดยการกล่าวถึงเหตุการณ์ปัจจุบัน แล้วย้อนไปกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีต แล้วกลับมากล่าวถึงเหตุการณ์ปัจจุบันอีก หลังจากนั้น คำเนินเรื่องไปตามปฏิทินธรรมชาติต่อไปจนจบ สก ใช้กลวิธีคำเนินแบบนี้ในเรื่อง เมื่อหิมะละลาย สก เปิดเรื่องตอนที่ระพีพรนั่งรถประจำทางไปมหาวิทยาลัยเยียนจิงเพื่อจะไปพบเจียงเหมย ขณะที่รถแล่นไปตามทาง สก ได้อ้อนเล่าเหตุการณ์ในอดีตตอนที่ระพีพรตามเสด็จกรมพระกำแพงเพชร อัครโยธินมายังปักกิ่ง ระพีพรได้เข้าศึกษาใน College of Chinese Studies เขาได้พบกับมิสปอพอฟ ดร.เพทตัส บัว ลักขณะโยธิน วาร์ยา เจียงเฟ และเจียงเหมย หลังจากนั้น สก ก็จะย้อนกลับมาเล่าเหตุการณ์ในปัจจุบันคือตอนที่ระพีพรไปพบเจียงเหมย เพื่อจะส่งข่าวเรื่องเจียงเฟ แล้วเรื่องก็ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ในการดำเนินเรื่อง สก ได้สร้างความขัดแย้งขึ้นคือความขัดแย้งระหว่าง สนวน ทั้งเรื่องแสง กับเจียงเหมย หม่อมสาวคู่นี้รักกันมากแต่มีความเห็นไม่ตรงกันในเรื่องลัทธิทางการเมือง คนทั้งสองจะต้องตัดสินใจว่าจะเลือกเอาอุดมการณ์หรือความรัก ในที่สุดคนทั้งสองได้ตัดสินใจเลือกอุดมการณ์เหนือความรัก เขาทั้งสองจึงต้องแยกทางกันเดิน

กลวิธีในการปิดเรื่อง

การปิดเรื่องคือการเขียนตอนจบของเรื่องเมื่อเรื่องได้คลี่คลายลง การปิดเรื่องที่ดีย่อมทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจและนวนิยายเรื่องนั้นจะอยู่ในความทรงจำของผู้อ่านตลอดไป สก กุรมะโรหิต เป็นนักเขียนที่มีความสามารถในการปิดเรื่องที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจเป็นอย่างยิ่ง ในการเขียนนวนิยายชุดบักกิ้ง สก ได้ใช้กลวิธีในการปิดเรื่องต่าง ๆ กันดังนี้คือ

1. ปีกเรื่องแบบโกหกนาฏกรรม คือ การจบเรื่องด้วยความผิดหวัง ล้มเหลวในชีวิตของตัวละคร ได้แก่เรื่อง ปักกิ่งนครแห่งความหวัง และเรื่องเมื่อหิมะละลาย ทั้งสองเรื่อง สก จมลงด้วยความผิดหวังของวารยา โดยให้วาลาจิมีร์ตัดสินใจฆ่าตัวตาย เมื่อชาควาลาจิมีร์ วารยาก็ก็นึกถึงทุกสิ่งทุกอย่าง "... ชีวิตของหล่อนได้จบลงด้วยความเศร้า และความเยือกเย็น เปลี่ยนแปลง ... ไม่มีเพื่อนร่วมชีวิต ... ไม่มีญาติพี่น้อง ... เป็นอยู่คนเดียวในโลกอันกว้างใหญ่ ท่อสูดไปตามจำขัง ...¹ แต่ถึงอย่างไรชีวิตของวารยายังไม่จบลงง่าย ๆ เพราะเท่าที่ผ่านมามันเป็นแต่เพียงฉากหนึ่งของเธอเท่านั้น หล่อนยังคงต้องท่อกู้ชีวิตต่อไปซึ่งไม่มีใครบอกได้ว่า จะจบลงอย่างไร นอกเสียจากตัวเธอเองเท่านั้น

ส่วนในเรื่อง เมื่อหิมะละลาย เรื่องจบลงเมื่อวารยาพบจดหมายลาตายของวาลาจิมีร์ เธอได้ไปพบระพีรินทร์และออกติดตามวาลาจิมีร์ไปที่ทะเลสาบเป๋ทาย แล้วเรื่องก็จบลงเมื่อระพีรินทร์พบว่า

มีรอยเท้าใหม่ ๆ ของใครคนหนึ่ง เกินคอกออกไปทางทิศเหนือ หิมะสีขาว โพลนกลบผิวน้ำแข็งบนทะเลสาบเป๋ทาย แลลิบลัวสลับสายตา จนหายสูญไปกับวันหมอกในเวลาเช้ามืด ข้าพเจ้ายืนนิ่งไม่พูดอะไร จำเรื่องวารยาซึ่งยืนตัวแข็งอยู่ข้าง ๆ ด้วยความสงสารจับใจ

หิมะละลายแล้ว ชุนเทียนกำลังผ่านเข้ามาในมหานครปักกิ่ง—แต่มันเป็นชุนเทียนสีแดง²

การจบเรื่องเมื่อหิมะละลาย เป็นเพียงแต่จบเรื่องราวของวารยาเท่านั้น ยังมีตัวละครอีกตัวหนึ่งที่จะต้องแสดงบทบาทต่อไปอีกเธอผู้นั้นคือเจียงเหมย ในเรื่องนี้ สก ได้เล่าถึงชีวิตของเจียงเหมยไว้มากพอสมควร และชีวิตของเธอจะเป็นอย่างไรต่อไปนั้น สก ได้เขียนไว้ในชุนเทียนสีแดงซึ่งเป็นเรื่องต่อจากเมื่อหิมะละลาย ดังที่ สก เขียนไว้ในคำนำว่า "... ข้าพเจ้าจึงจบภาค "เมื่อหิมะละลาย" เพียงหน้าสุดท้ายที่ท่านพบในหนังสือเล่มนี้ และ

¹สก ภูมระโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหวัง หน้า 330

²สก ภูมระโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 779

ขณะที่หนังสือเล่มนี้กำลังพิมพ์อยู่ในโรงพิมพ์เพื่ออักษร เพื่อทำเป็นเล่ม ข้าพเจ้ากำลังเขียน "ขุนเทียนสีแกง" ต่อไป เพื่อทำให้ชีวิตของเจียงเหมยน้องสาวเจียงเพงลงอย่างสมบูรณ์ ...¹

2. การพบเรื่องโดยให้เป็นไปตามสภาพที่เป็นจริงในชีวิต คือ การพบเรื่องที่เหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องยังมีไปคลงโดยเกิดจาก แต่จะพบลงโดยทั้งเหตุการณ์หรือปัญหาไว้ให้อ่านได้ชัดชัด เช่น เรื่องขบวนเสรีจีน และคนที่โลกไม่ต้องการ

เรื่องขบวนเสรีจีนพบลงเมื่อขบวนเสรีจีนไถ่รวมมือกันทางระเบิดโรงเต๋นว่าหกแห่งได้เป็นผลสำเร็จ แล้วหลุมิงเพ่ได้เดินทางไปศึกษาต่อที่สหรัฐอเมริกาตามความประสงค์ของผู้เป็นบิดา แต่นั่นมิได้หมายความว่าขบวนเสรีจีนจะถึงจุดจบที่หาไม่ "ขบวนเสรีจีนยังจะคงเกินต่อไป-เกินต่อไป ในหมอกแห่งความทุกข์ยาก จนกระทั่งศัตรูคนสุดท้ายจะถูกไล่ออกไปจากแผ่นดินจีน..."²

อีกเรื่องคือคนที่โลกไม่ต้องการ สก พบเรื่องนี้เมื่อระพีพรทราบว่าชายในดวงใจของจวนฟางคือกุสิด หาชิจางหลินไม่ การที่ สก พบเรื่องลงแบบนี้ก็เพื่อต้องการจะทิ้งปัญหาของจางหลินให้อ่านนำไปคิดต่อว่าทำไมจางหลินจึงเป็นคนที่โลกไม่ต้องการ และเขาจะต้องเผชิญกับปัญหาชีวิตต่อไปอย่างไร

กลวิธีในการสร้างตัวละคร

ตัวละครในซุ่ยกั๊กกึ่งบางตัว สก ภูมะโรหิต จะจำลองมาจากชีวิตจริง เช่น ดร.เจียงหมิงหลิน, ดร.ฟูซื่อ และศาสตราจารย์หวู่ เป็นต้น เสลา เระะรุจิ กล่าวถึงนวนิยายซุ่ยกั๊กกึ่งว่า "ไม่ว่ากึ่งนครแห่งความหลัง นวนิยายอมตะเรื่องหนึ่งของเขานั้นใคร ๆ ก็ถือกันว่าเป็นชีวิตรักของ สก ระหว่างศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยปักกิ่ง นี่ สก ไม่ได้ยืนยันหรือปฏิเสธ เป็นเพียงยืนยันว่ามี Back Ground เป็นชีวิตจริงของบุคคลบางคนที่เป็นตัวละครอยู่ในเรื่อง"³ แสดงว่าตัวละครที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายซุ่ยกั๊กกึ่งนี้ทั้งตัวละครที่ สก จำลองมาจาก

¹สก ภูมะโรหิต เมื่อพิฆะละลาย เล่ม 1 คำนำ

²สก ภูมะโรหิต ขบวนเสรีจีน เล่ม 2 หน้า 786

³เสลา เระะรุจิ "สก ภูมะโรหิต นักอุทิศ นักต่อสู้เพื่ออภิบาลอุทกการนามโรจน์" ใน หนึ่งศตวรรษหนังสือพิมพ์ไทย หน้า 420

ชีวิตจริงและตัวละครที่ สด จินตนาการขึ้น ดังนั้นในการบรรยายความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร สด จึงบรรยายได้อย่างละเอียดลึกซึ้งราวกับว่า สด ได้เข้าไปนั่งอยู่ในหัวใจของเขาเหล่านั้น โดยเฉพาะระพีพร ผู้อ่านหลายท่านคงจะคิดว่าเขาคือ สด ฤทธิ์โรหิต นั่นเอง

กลวิธีเกี่ยวกับการสร้างตัวละครในนวนิยายชุดมักกิง สด ฤทธิ์โรหิต ได้ใช้กลวิธี ดังนี้คือ

1. การให้ความสำคัญแก่ตัวละคร คือถือตัวละครเป็นจุดศูนย์กลางของเรื่อง เนื้อเรื่องดำเนินไปตามลักษณะนิสัยของตัวละคร ได้แก่เรื่องมักกิงนครแห่งความหลัง เมื่อหิมะละลาย และคนดีที่โลกไม่ต้องการ ตัวละครเช่น วารยา วลาซิมีร์ เจียงเหมย เจียงเฟ่ จางผิน ตลอดจน ระพีพร ตัวละครเหล่านี้ล้วนแต่มีบุคลิกลักษณะ ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดที่เด่นชัดมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับชาติ ลัทธิการเมือง และระบบเศรษฐกิจ อุดมการณ์ของเขาในเรื่องเหล่านี้จะมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นอะไรจะเกิดขึ้นก็ตาม ตัวอย่างเช่น เจียงเหมยกับสนาน สด ได้ให้คนทั้งสองมาพบกัน รักกัน แต่แล้วก็ต้องแยกจากกัน เพราะทางฝ่ายต่างก็เลือกอุดมการณ์และความรัก หรือวลาซิมีร์ผู้สืบทอดมาจากราชวงศ์โรมานอฟแห่งรัสเซีย สด ได้สร้างให้เขาเป็นคนที่มีความหยิ่งในเกียรติรักศักดิ์ศรีของความเป็นเจ้า ถึงแม้เขาจะต้องลี้ภัยมาอยู่ในมักกิง ก็ได้รับการดูถูกเหยียดหยาม ได้รับการขูดรีดจากพวกสันติบาล แต่สิ่งเหล่านี้ก็มิได้ทำให้อุปนิสัยของเขาเปลี่ยนไป ดังนั้น สด จึงดำเนินเรื่องไปตามลักษณะนิสัยของวลาซิมีร์ โดยให้เขาแก้ปัญหาด้วยการฆ่าตัวตาย เพื่อรักษาเกียรติของตน

2. การให้ความสำคัญทั้งเนื้อเรื่องและตัวละคร คือบางตอน สด ก็จะเน้นเนื้อเรื่องให้ดำเนินไปตามโครงเรื่องที่วางไว้ บางตอนก็เน้นตัวละคร ได้แก่เรื่อง ขบวนการเสรีจีน ในเรื่องนี้ สด มีเจตนาให้ผู้อ่านได้เห็นความกล้าหาญ ความรักชาติของนักศึกษาจีนใหม่ โดยร่วมมือกันจัดตั้งขบวนการเสรีจีนขึ้นต่อสู้กับกองทัพญี่ปุ่น และเพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามเป้าหมายคือให้ขบวนการเสรีจีนทำลายกองทัพญี่ปุ่น และทำลายคนจีนบางคนที่ย้ายชาติ สด จึงต้องสร้างบุคคลในขบวนการเสรีจีนแต่ละคนให้มีความเฉลียวฉลาด มีความสามารถเฉพาะตัว เช่น เกา มีความสามารถพูดได้หลายภาษา จางมีความจำเป็นเยี่ยม ช่านกานในฉานสฉี มีความละเอียดถี่ถ้วน หลิวผู้มีความสามารถในด้านวัตถุระเบิด และหวางมีความสามารถระโกศคำได้สูงยอดเยี่ยม เล่นสะกด

ไต่เงวองไว่ ปราคเปรี๊วเพื่อนปลาไหล เขาจึงเหมาะที่จะออกไปทำการทําลายล้างกำลัง
ของศัตรูในแนวหลัง ความสามารถพิเศษของตัวละครเหล่านี้ล้วนแต่เป็นประโยชน์ต่อการทําลาย
ศัตรูทั้งสิ้น เพราะมีนั้นแล้วชวนเสรีจันก็อาจจะยื่นพิศมัยกับกองทัพอันเกรียงไกรของญี่ปุ่นได้

ส่วนในด้านการเน้ตัวละคร สก ได้สร้างให้ตัวละครทุกตัวมีความกล้าหาญ และมีความ
สำนึกในเรื่องชาติอย่างแรงกล้า บุคลิกลักษณะเหล่านี้ทำให้ทุกคนต้องพยายามฝ่าฟันความทุกข์ยาก
และอันตรายต่าง ๆ เพื่อขับไลกองทัพอู๋ออกไปจากดินแดนกินจีน

จากการศึกษานวนิยายชุดนี้ถึงพบว่า สก นิยมใช้กลวิธีการสร้างตัวละครประเภทให้
ความสำคัญแก่ตัวละครมากกว่าประเภทเน้นเนื้อเรื่อง จึงทำให้นวนิยายบางเรื่องมีโครงเรื่อง
บางเบาเกือบจะมองไม่เห็น บางเรื่องก็เกือบไม่มีเนื้อเรื่องเลย

3. กลวิธีการบรรยายตัวละครแบบร่างภาพ โดย สก ให้ระพีพร พรเลิศ เป็นผู้
บรรยายลักษณะนิสัย และเรื่องราวดัง ๆ เกี่ยวกับตัวละครอย่างละเอียด ดังตัวอย่างเช่น

... วารยาเป็นผู้หญิงสามัญที่สังคมอันกว้างใหญ่สามารถกลืนให้หายสาบสูญไปได้อย่าง
ง่ายที่สุด สำหรับข้าพเจ้าสิ่งที่แปลกในตัววารยา ก็คือความงาม งามอย่างประหลาด-
งามเงียบ ๆ เย็น ๆ -งามที่คงทนและแววตา-งามที่กริยาและคำพูด ความงาม
เหล่านี้ค่อนข้างจะเป็นความงามของหญิงชาวตะวันตก แต่เมื่อชาวฮอลันดาอย่าง
วารยาได้เป็นเจ้าของความงามชนิดนี้ ความแปลกจึงได้เกิดขึ้น อย่างไรก็ตาม
ความแปลกทั้งปวงในตัวของวารยาจริงใจข้าพเจ้าอยู่ชั่วขณะที่ประหลาดล้นหายไป
เหนือเวทีเต็นท์คีนัน ...¹

หรือ

... วาจิมีร์ เป็นชายชราอายุพันวัยหกสิบ มีผิวหนังเหี่ยวและผมขาว แสดง
ให้เห็นความแก่กร่าของชีวิต วิทยานที่ได้มาอาศัยอยู่ในโลกนี้เป็นเวลานานมี
ชายผู้นี้เป็นคนที่อึดอัดใจคอสูงภาพนูนนวล มีแววตาที่เต็มไปด้วยความคิดที่ก้อย่าง

¹สก คุรมะโรหิต บัณฑิตนครแห่งความหลัง หน้า 27

ลึกซึ้ง ภูเพื่อนว่าเขามีเรื่องที่จะต้องคิดอยู่เสมอ เรื่องที่ไม่มีผู้ใดอาจล่วงรู้ได้
แม่แต่ผู้จัดการโฮเทลคาบรอฟสกี ซึ่งเป็นเพื่อนชาวรัสเซียที่รอบคอบกันอย่างที่สุด
วลาดีมีร์พูดภาษาอังกฤษได้คล่อง ภาษาจีนหรือก็พูดได้พอควร เป็นผู้ที่มาพำนักอยู่
ในประเทศจีนเป็นเวลานานมาก จนเคยชินต่อคนฟ้าอากาศและสิ่งแวดล้อมทุก
อย่าง ...¹

สรุป การใช้กลวิธีในการสร้างตัวละคร สด จะใช้กลวิธีแบบง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน โดย
สด จะให้ระพีพรเป็นผู้แนะนำตัวละครแก่ผู้อ่านอย่างละเอียดเกี่ยวกับรูปร่าง หน้าตา ตลอดจน
ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร การสร้างนิสัยตัวละคร สด จะให้ตัวละครแต่ละคนมีนิสัยงที่เด่นชัด
เป็นที่ติดปากของผู้อ่านโดยทั่วไป การเน้นความคิดและอุบายการของตัวละคร เช่นนี้ทำให้ตัวละคร
ในชุดนี้มีลักษณะเด่นกาเนื้อเรื่อง ทั้งนี้เพราะ สด มุ่งเสนอแนวความคิดในเรื่องสังคม เศรษฐกิจ
และการเมืองมากกว่าที่จะเสนอเรื่องที่น่าสนใจ ส่วนวิธีการแสดงออกถึงความคิดของตัวละคร
ในเรื่องต่าง ๆ ส่วนมากจะมาจากคำบอกเล่าของระพีพร หรือมาจากบทสนทนาของตัวละคร
ส่วนเรื่องขบวนการชีวิตก็จะให้หลุยส์เฟเป็นผู้เล่า

วิเคราะห์นวนิยายเรื่องระยา

เนื้อเรื่องย่อ

ระยาและระยับเป็นลูกนายพัน เยี่ยมยง ชาวชนบทแห่งหมู่บ้านเขาทโมน นายพันถูก
พวกของขุนรอนนายพันผู้อิทธิพลของหมู่บ้านฆ่าตาย ลุงแฉมเพื่อนรักของนายพันได้รับบาดเจ็บทั้งสอง
มาอยู่ในความอุปการะ ครั้งหนึ่งระยาไ้ช่วยสุ่มิยูกสาวขุนรอนรอดพ้นจากการจมน้ำตาย แต่
ระยับไปแอบอ้างกับแพมเฮลลาครูของสุ่มิยิวาคนเป็นผู้ช่วยชีวิตสุ่มิยิ เพื่อตอบแทนความดีของ
ระยับ แพมเฮลลาจึงรับอุปการะและให้ทุนระยับเรียนต่อที่กรุงเทพฯ ระยาและระยับมีนิสัย

¹สด ภูมะโรหิต บันทึกนครแห่งความหลัง หน้า 27

แตกต่างกันมากตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ะยาเป็นคนขี้อรourke เข้มแข็ง อ่อน ส่วนระยับเป็นคนเห็นแก่เงิน เป็นนักฉวยโอกาส จึงเมื่อระยับได้ไปศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ก็ยิ่งทำให้ชีวิตของพี่น้องทั้งสองแตกต่างกันมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2485 ญี่ปุ่นได้เข้ามามีอำนาจในประเทศไทย ะยากับพวกใดแก่กระทั่งและแก่แก่ความเกลียดชังทหารญี่ปุ่นมาก พวกเขาได้ร่วมมือกับ ร.ต.ต.โรบรัน นายตำรวจเขาทโมน หลวงบริบาลประชาชน และเกรียงไกรหนุ่มนักเรียนนอกจากบอสตัน จัดตั้งขบวนการกู้ชาติแห่งเขาทโมน ซึ่งเป็นสาขาของขบวนการเสรีไทย ทำการก่อวินาศกรรมและคัดค้านกองทัพอิโนะ ะยาได้ไปเข้ากับพวกขุนรอนทำการติดต่อค้าขายกับญี่ปุ่น โดยเป็นบังคับซื้อสินค้าจากชาวบามันในราคาถูกแต่ขายให้ญี่ปุ่นในราคาแพง ขุนรอนได้ใช้สิทธิผูกขาดการค้าแต่ผู้เดียว จนกระทั่งร่ำรวยกลายเป็นเศรษฐีสงคราม ฝ่ายขบวนการกู้ชาติเขาทโมนยังคงออกปฏิบัติงานก่อวินาศกรรมกองทัพอิโนะเรื่อยมาจนกระทั่งสงครามสงบ

หลังจากสงครามสงบลงแล้ว ะยาก็ก็นำมาต่อสู้กับนักการเมืองที่คอร์รัปชัน ต่อสู้กับนายทุนผู้ทุจริตเอาเปรียบประชาชน ะยาได้สาขุนรอนและลูกน้องขุนรอนตายหลายคน เขาต้องหนีตำรวจไปอยู่ในป่าพร้อมกับสร้อยหญิงคนรัก ฝ่าย ร.ต.ต.โรบรัน ถูกตำรวจของพระธรรมนูญไทยพิทักษ์นักการเมืองผู้มีอิทธิพลกลั่นแกล้งจนต้องลาออกจากราชการ เขาเสียใจมากที่กฎหมายไม่สามารถให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้ตามที่เขาคั่งใจไว้ ด้วยเหตุนี้เขาจึงหันมาร่วมมือกับะยาเพื่อเป็นกฎหมายเสียเอง โดยจัดตั้งขบวนการทโมนคำขึ้นมีวัตถุประสงค์เพื่อปราบคนชั่ว และนักการเมืองที่ขายชาติ งานชิ้นแรกของพวกเขาก็คือ การแขวนคอ ร.ต.ท.ฉลาด อัศฺเจน ตำรวจของพระธรรมนูญ ใต้ตะเมะขามที่ห้องสนามหลวง แต่เกรียงไกรไม่เห็นด้วยกับวิธีการของขบวนการทโมนคำ เขาต้องการต่อสู้แบบสันติวิธีความแนวทางประชาธิปไตย ไม่มีการใช้อาวุธ

วันหนึ่งะยากับพวกใดพบทองเป็นจำนวนมาก โดยบังเอิญที่ล่าธารหลังเขาตะกร้า เกรียงไกรลงมือสร้างเมืองสหกรณ์ที่เขาตะกร้า เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าลัทธิเศรษฐกิจแบบสหกรณ์เป็นลัทธิที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของไทย ทางฝ่ายกรุงเทพฯ พระธรรมนูญไทยพิทักษ์ขุนเดช ตำรวจไทย, ะยา และสุเมย์ ต่างก็ร่วมมือกันหาความร้ายวร้ายให้กับตนเองด้วยการค้าฝิ่นเถื่อน คำข่าวนี้ก็มี กระทบกับชาวต่างประเทศพิมพ์ธนบัตรปลอม ลักลอบนำอาวุธเข้ามา

ชายในประเทศ นอกจากนั้นพระธรรมา ยังได้สมัครเข้ารับเลือกตั้ง จุฬพระสังคักเพื่อหาความ
ร่ำรวยและสร้างบารมีให้ตนเอง การหาเสียงครั้งนี้พระธรรมา กับพวกได้ใจวิธีการทุจริตต่าง ๆ
มีการจ้างคนลงคะแนนเสียง จ้างอิฐพาลก่อกวนฝ่ายตรงข้าม พิมพ์บัตรเลือกตั้งปลอม ไม่เพียง
เท่านั้น พระธรรมา ยังได้ร่วมมือกับชาวต่างประเทศให้เข้ามาบ่อนทำลายในเมืองไทยเพื่อล้มล้าง
การปกครอง ถ้าทำสำเร็จคนจะต้องได้เป็นประธานาธิบดีคนแรกของเมืองไทย

ฝ่ายเกรียงไกรงานสร้างเมืองใหม่ที่เขาตะกร้าถูกพวกพระธรรมา รบกวานอยู่เสมอ เขา
จึงตัดสินใจเล่นการเมือง โดยหวังว่าถ้าเขาได้รับเลือกตั้งเขาจะนำโครงการ เทรนธุรกิจสหกรณ์
เข้าเสนอต่อสภาให้รัฐบาลรับเข้าเป็นโครงการของรัฐต่อไป นับว่าเป็นหนทางที่จะทำประโยชน์
ให้แก่ชาติได้อย่างเต็มที่ เกรียงไกรได้ตั้งชื่อพรรคของตนว่า "พรรคสหราษฎร์" ในการหาเสียง
เกรียงไกรได้ เล็ก กุหลาบ เจ้าของหนังสือพิมพ์ไทยมาด ผู้มีฝีมือในอุดมคติเป็นกำลังหาเสียง
ทางหนังสือพิมพ์ ส่วนขบวนการหมิ่นคำของระยา ก็ทำหน้าที่คอยคุ้มกันความปลอดภัย จากการ
รบกวานของพวกพระธรรมา

เรื่องระยา สด กุระโรหิต เขียนยังไม่จบ เขาเขียนค้างไว้ถึงตอนระยากับ
ร.ต.ต.โรมันออกสืบหาตัว **ท.ธ** เพื่อจะสาวไปหา **ท** อื่น ๆ แก่โรมันถูกพวกของ **ท.ธ**
จับตัวไป เรื่องในเล่มที่หาจบลงตอนที่ระยากับเกรียงไกรปรึกษากันหาทางช่วยโรมัน และ
เตรียมการหาเสียงเลือกตั้งที่ปราจีนต่อไป

โครงเรื่อง

ระยา เป็นเรื่องของระยาหนุ่มแห่งเขาทโมนผู้ซึ่งประสบความบั่นทอน ก่อซึ่งหม่นเหงของ
ผู้มีอิทธิพลประจำท้องถิ่น ทำให้เขาต้องหนีอาภัพขึ้นต่อสู้กับความชั่วร้ายเหล่านั้น การต่อสู้ของ
ระยาคำเนินไปด้วยความขัดแย้งต่าง ๆ ที่ สด กุระโรหิต สร้างขึ้น

เหตุการณ์ในเรื่อง ระยา แบ่งเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นเรื่องความขัดแย้งระหว่าง
พวก "ขบวนการกู้ชาติเขาทโมน" กับทหารญี่ปุ่นที่เข้ามาตั้งฐานทัพในผืนแผ่นดินไทย การสร้าง
เรื่องในช่วงนี้ สด ได้รับอิทธิพลมาจากนวนิยายเรื่อง ขบวนการเสรีจีน ที่ สด เขียนขึ้นเมื่อ

พ.ศ. 2493 อันเป็นเรื่องของชนวนักศึกษาจีนใหม่ร่วมกันต่อสู้กองทัพจักรวรรดินิยมญี่ปุ่น
นอกจากนั้นเขายังได้แรงบันดาลใจจากความกล้าหาญของชาวยานมางระจัน ซึ่ง สก จะกล่าวต่อไป
อยู่เสมอว่า

"เธอจะต้องสู้เขาอย่างชาวยานมางระจัน"

"บางระจัน"

ฉันเคยเล่าเรื่องชาวยานมางระจันให้พวกเธอฟังบ่อย ๆ ระหว่างสงครามญี่ปุ่น
เธอคงจะยังไม่ลืม"

"ผมไม่ลืมครับ ผมไม่ยอมอายชาวยานมางระจันหรอกครับ"¹

และ

"... บางระจัน คือคำขวัญของชาวเขาทมิฬ หลวงบริบาลได้สั่งให้ผ่านคำนี้ไปยัง
ทุกคนที่กำลังรอคำสั่งให้เปิดการยิงกระสุนนัดแรก บางระจันทำให้ชนดูขี้ขลาด
ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ..."²

ความขัดแย้งของเรื่องในช่วงนี้คลี่คลายลง เมื่อฝ่ายสัมพันธมิตรได้ชัยชนะ ญี่ปุ่นยอม
เจรจาสงบศึก และถอนกำลังออกจากเมืองไทย แทนที่ สก จะจบเรื่องลงแค่นี้ เขาได้สร้าง
เหตุการณ์ให้ดำเนินต่อไปอีกอย่างมีคืบยาว การดำเนินเรื่องในช่วงหลัง สก ได้สร้างความขัดแย้ง
ของตัวละครทางด้านการเมืองเศรษฐกิจและการเมือง โดยให้ตัวละครแบ่งเป็นสองฝ่าย คือ
ฝ่ายของ ร.ต.ต.โรมรัน เกียรติเกรียง หลวงบริบาล และระย้า บุคคลกลุ่มนี้มีอุดมการณ์ว่า
พวกเขาจะทำทุกอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความยุติธรรมในสังคมและการกินที่อยู่ดีของประชาชน
อีกฝ่ายหนึ่งได้แก่ ขุนรอบ นายเดช คำรงไทย พระธรรมาโทยพิทักษ์ และระยิบ พวกนี้มี
ความคิดต่างจากพวกแรก คือ พยายามกอบโกยความร่ำรวย สร้างความยิ่งใหญ่ให้แก่ตนเอง
ไม่ว่าจะโดยวิธีใดก็ตาม

¹สก ภูมิระโรหิต ระย้า เล่ม 3 หน้า 1734

²สก ภูมิระโรหิต ระย้า เล่ม 2 หน้า 918 - 919

วิธีการต่อสู้ของระย้าเขาไค้ตั้ง "ขบวนการทโมนคำ" ขึ้น เพื่อปราบปรามการคอร์รัปชัน และทำลายล้างผู้ที่ทรยศต่ออาติบ้านเมือง ในบางโอกาสเขาคงกลายเป็นโจรเพื่อ "... ปล้นไค้คอร์รัปชันทุกคน ... ใครตำระย้าก็ปล้นมันเสีย แล้วเอาเงินมาแจกชาวไร่ชาวนา ..." ¹ นอกจากนั้น "ขบวนการทโมนคำ" ยังทำหน้าที่รักษากฎหมายเพื่อประชาชนเพราะ "... ผมถือว่าเมื่อไม่มีใครรักษากฎหมาย ประชาชนก็ต้องเข้ารักษา เพื่อป้องกันประโยชน์ของประชาชน ..." ²

ระย้ากับพวกรู้ว่าการต่อสู้ของพวกเขา เป็นการต่อสู้ที่มองไม่เห็นอนาคต แต่พวกเขาก็ภูมิใจที่ได้มีโอกาสได้แสดงความรักชาติ ถึงแม้จะต้องแลกด้วยชีวิตก็ตาม ในลัคนเกี่ยวกับโครงเรื่อง สก กุรมะโรหิต ได้กล่าวไว้ในบทนำของหนังสือเรื่องนี้ว่า

เรื่องของระย้าเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่างความดีที่เพียงน้ำหยดเดียวกับความชั่วซึ่งเป็นเสมือนน้ำมหาสมุทร การพิชิตขามุไรเป็นเพียงฉากแรกของการต่อสู้ ซึ่งยังไม่มีความหมายอะไรมากนัก สำหรับใจจริงของผู้แต่งศึกษานูไรเป็นเพียงการสร้างสรรค์ ระย้าขึ้นมาจากหาคะหาทโมนมันเอง มันเป็นเพียงเด็กเล็ก ๆ สำหรับเรื่องของระย้า ทั้ง ๆ ที่เป็นมหาสงครามของบูรพาทวีป ศักดิ์ใหญ่ของระย้าซึ่งเป็นการต่อสู้ครั้งสำคัญที่สุดในชีวิตของสามัญชนอย่างเขาก็คือ ศักดิ์คอร์รัปชันแย่งอาญาจักรไทย สมัยประชาธิปไตยที่เขาว่าเสรี ศักดิ์คอร์รัปชัน คือการต่อสู้ระหว่างราษฎรสามัญคนเล็ก ๆ คนหนึ่ง กับผู้มีอำนาจอันยิ่งใหญ่ที่ถือปืนกับถือเงิน ผู้แต่งต้องการจะส่งระย้าเข้าไปสู่ศึกคอร์รัปชันทั้ง ๆ ที่รู้ว่ามันไม่มีอะไรดีกว่า การส่งเพลงเม่าให้บินเข้าไปในกองเพลิง ³

สรุปแล้วโครงเรื่องของ ระย้า เป็นเรื่องของความขัดแย้งทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ

¹สก กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 3 หน้า 1974

²สก กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 5 หน้า 3841

³สก กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 1 คำนำของผู้แต่ง หน้า 5

แก่นเรื่อง

จากคำนำในเรื่อง รัชยา พอจะสรุปแนวความคิดของผู้แต่งที่ต้องการจะสื่อมายังผู้อ่านได้ดังนี้

1. ผู้แต่งต้องการจะยืนยันว่า การศึกษากับสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงส่วนประกอบภายนอกที่จะช่วยเสริมลักษณะนิสัยให้แก่มนุษย์ ไม่ใช่แก่นสารภายในที่ทำให้เกิดแก่นลักษณะนิสัยของมนุษย์ ถ้ามนุษย์คนหนึ่งเกิดมาด้วยวิญญานของคนดี แม้เขาไม่ได้รับการศึกษาและไม่ไต่พบกับสิ่งแวดล้อมที่ชาวอารยะเขาพบกัน เขาก็ควรจะเป็นคนดีอยู่ได้เสมอ แต่ถ้าเขาเกิดมาด้วยวิญญานของคนชั่ว หากจะได้รับการศึกษาและมีสิ่งแวดล้อมที่สูงและประเสริฐสักเพียงไร เขาก็จะหนีการเป็นคนชั่วไปไม่ได้เลย

2. ผู้แต่งต้องการจะสร้าง "ประชาคม" ของประชาชนผู้รักชาติทุกกลุ่มให้เป็นพลังงานร่วมกันหนึ่งของชาติ สำหรับต่อสู้โรคมะเร็งที่กำลังทำลายชาติให้ย่อยยับไปทุกวัน โรคมะเร็งนี้ก็คือ ระบบคอร์รัปชั่น ระบบการพนันทุกชนิด ระบบคนกลาง ระบบผูกขาด ระบบคอกเบี้ยอัตราสูง ระบบสังคมที่มุ่งเพื่อผู้มั่งคั่ง สิ่งเหล่านี้เป็นมูลเหตุในชั้นรากฐานที่ทำให้ประชาชนคนแค่นยากจนอยู่ทั่วประเทศ

3. เพื่อเตือนคนไทยให้ระวังอันตรายจากคอมมิวนิสต์ที่กำลังแทรกซึมเข้ามาทั้งใต้ดินและบนดิน ทั้งในที่มืดและที่สว่าง ทั้งในกลุ่มคนที่ยากจนและในกลุ่มคนที่มั่งคั่ง ตลอดจนในกลุ่มนักการเมืองบางกลุ่มที่พากันเข้าใจว่าลัทธิคอมมิวนิสต์เป็นทางออกเดียวเท่านั้นที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจของชาติมนุษย์ได้ โดยไม่ยอมเข้าใจว่ายังมีลัทธิเศรษฐกิจอื่นใดอีกที่ให้เสรีภาพและอิสรภาพแก่ประชาชนได้ดียิ่งกว่าลัทธิคอมมิวนิสต์ และลัทธินายทุนอย่างมากเลย

4. ผู้แต่งต้องการจะเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของไทยด้วยลัทธิเศรษฐกิจเสรีหรือลัทธิสหกรณ์ โดยผู้แต่งได้แสดงความคิดเพิ่มเติมเกี่ยวกับลัทธิเศรษฐกิจดังนี้

หนังสือเรื่อง รัชยา บางตอนข้าพเจ้าได้พยายามเสนอทางออกให้แก่คนไทยและเพื่อนร่วมโลก เพื่อแก้ปัญหาการกินแรงซึ่งมีอยู่อย่างกว้างขวางในระบอบทุนนิยมและระบอบคอมมิวนิสต์ ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าระบอบคอมมิวนิสต์จะแก้ปัญหาการกินแรง

อันเป็นมูลเหตุของความยากจนและความขาดแคลนได้ เพราะในระบอบคอมมิวนิสต์
 ทั่วโลกกลายเป็นผู้กินแรงแทนนายทุนในระบอบทุนนิยมไป ในรัฐคอมมิวนิสต์บางรัฐ,
 รัฐโลกกินแรงประชาชนอย่างสิ้นเนื้อประดาตัว, เอาประชาชนเป็นวัวควาย, เป็น
 กรรมกรทาส, ทำลายชีวิตของครอบครัว ทำลายเสรีภาพในการทำงาน และ
 การเก็บเกี่ยวผลงานที่ได้ออกแรงงานควรได้รับ ทำลายเสรีภาพในการแสดงความคิด
 และในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นการหันหลังให้แก่อิทธิพลของจิตวิญญาณมนุษย์ ข้าพเจ้า
 มีความมั่นใจที่จะพูดว่าอีกไม่เกิน 50 ปี ลัทธิคอมมิวนิสต์จะต้องแปรรูปไปตาม
 ประชาคมที่ยึดหลักอิทธิพลของจิตใจ เป็นแนวทางของการควบคุมชุมชนทั้งใน
 ทางเศรษฐกิจและการปกครอง เราจะมีสังคมใหม่ที่มนุษย์ทั้งปวงจะอยู่ร่วมกัน
 ร่วมโลกกันโดยความมาตรการที่กำจัดการกินแรงออกไปอย่างเด็ดขาด, ยินยอมและ
 ส่งเสริมให้มนุษย์แต่ละคนรักษาแรงงานส่วนเกินของตนไว้อย่างปลอดภัย เพื่อ
 ประโยชน์ตนเองเป็นธรรมดาแล้ว, และเพื่อประโยชน์ของสังคมส่วนรวมอันตนเป็น
 หน่วยหนึ่งไม่มีปัญหาเลย ในวันหนึ่งไม่ช้านักมนุษย์จะหันมาบูชาลัทธิเศรษฐกิจเสรี
 One for all, and all for one อย่างแน่วแน่ไม่เปลี่ยนแปลง¹

ตัวละคร

ตัวละคร คือบุคคลที่ผู้เขียนนำมาใส่ลงในท้องเรื่อง เพื่อทำให้การเสนอปัญหาของ
 ผู้เขียนดำเนินไปได้ตามความต้องการ ตัวละครในเรื่อง รัชยา สก กุรมะโรหิต ก็สร้างขึ้น
 เพื่อให้เป็นตัวแทนความคิดหรือเป็นกรบอกเสียงแทนตัวเขา ดังเช่น เกรียงไกร เขาสร้างขึ้น
 เพื่อให้เป็นกรบอกเสียงในการเผยแพร่ลัทธิเศรษฐกิจสหกรณ์ ซึ่งสภามีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถ
 แก้ไขปัญหาของไทยได้ที่สุด รัชยา เป็นนวนิยายแนวสังคม (Sociological Novel) ตัว
 ตัวละครเอกของเรื่องคือ รัชยา รัชยาและพรรคพวกได้ต่อสู้เพื่อความยุติธรรมและเพื่อบุคคล

¹สก กุรมะโรหิต รัชยา เล่ม 1 หน้า 9 - 10

ที่เสียเปรียบในสังคม เขาต้องการเห็นสังคมที่สงบสุขปราศจากการเอารัดเอาเปรียบซึ่งกันและกัน ในขณะที่เขากลับ สด ก็ได้สร้างตัวละครที่มีอุดมการณ์และแนวความคิดที่แตกต่างกับพวกของระย้า ความขัดแย้งของตัวละครเหล่านี้ทำให้ ระย้า เป็นนวนิยายที่สนุกสนานตื่นเต้น สามารถดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ตลอดถึง 4,000 กว่าหน้า ตัวละครในเรื่อง ระย้า มีเป็นจำนวนมาก แต่ผู้วิเคราะห์จะกล่าวถึงเฉพาะตัวละครสำคัญบางตัวเท่านั้น เพื่อชี้ให้เห็นถึงบุคลิกและลักษณะนิสัยดังต่อไปนี้คือ

ระย้า

ระย้าเป็นลูกนายพัน เยี่ยมเยิง มีพี่ชายชื่อระยัย คนทั้งสองเป็นกำพร้าพ่อตั้งแต่ยังเด็ก ระย้ากับระยัยมีนิสัยแตกต่างกันมาก ความแตกต่างของพี่น้องคู่นี้เริ่มปรากฏตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อครั้งเด็กทั้งสองยืนดูการชกศพนายพันผู้ใด สด ได้บรรยายไว้ว่า

... เด็กหญิงซึ่งตัวเล็กที่สุดยืนกอดแขนเด็กชายรูปร่างลำสันผิวคล้ำเพราะกรำแดด ส่วนเด็กชายอีกคนหนึ่งอายุประมาณ 12 ปี กำลังยืนอยู่ทางปากหลุมคันตะวันตก สีหน้าของเขาซีดเซียว แสดงความหวาดกลัวและท้อถอยซึ่งต่างกับเด็กชายรูปร่างลำสันที่มีอายุน้อยกว่า แววดาของเด็กที่เล็กกว่าคนนี้เข้มแข็งและแข็งแกร่ง แม้จะมีแววแห่งความโศก แต่ก็มีไคล้ความทรหดที่เห็นได้ชัดจากประกายในดวงตาอันคมคายทั้งคู่นั้น ...¹

ภาพของ ระย้า ที่ สด สร้างขึ้นคือภาพของบุรุษผู้หนึ่งที่เกิดกับคินกิ้นกับทราย ไร่การ ศึกษา จมปลักโคลนอยู่ในหมู่บ้านเขาทโมน แต่สิ่งเหล่านี้ก็ไม่เคยทำให้วิญญาณของระย้ายังเกิด ความท้อแท้แต่อย่างใด เขาเกิดมาเพื่อจะต่อสู้กับความอยุติธรรมของสังคม หลังจากนายพันถูกสมุนของขุนรอนฆ่าแล้ว ระย้าตกอยู่ในความดูแลของนายแฉมผู้เป็นเพื่อนน้ำมิตรกับนายพัน วันหนึ่งระย้าได้ช่วยสุเมียวบุตรสาวของขุนรอนรอดพ้นจากการจมน้ำตาย แต่ความดีของระย้าถูกระยัยนำไปแอบอ้างเสีย ทำให้ระยัยได้รับการอุปการะจากแพมเฮดล่า ส่วนระย้าก็ยังคงเป็นศิษย์ครูบั้งแห่งโรงเรียนวัดเขาทโมนเช่นเดิม

¹สด ภูมิโรพิศ ระย้า เล่ม 1 หน้า 14

เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ระยะเวลาอย่างเข้า 17 แต่เขาไม่เคยลืมการกระทำอัน
 เข้มโหดของขุนรอนเลย หูของเขาได้ยินเสียงกระซิบอยู่ตลอดเวลาว่า "คนทำบาปต้อง
 ไร้นี้" และบัดนี้เขาได้กลายเป็นกระต๊อที่เปลี่ยนแห่งเขาที่โหมอย่างเต็มตัว วันหนึ่งระย้าได้
 พบกับเกรียงไกรหนึ่งในขบวนเสรีไทย ซึ่งถูกส่งตัวเข้ามาทำงานก่อกวนทหารญี่ปุ่นที่ตั้งมั่นอยู่
 ที่หมู่บ้านเขาทโมน ระย้าได้รับการชักชวนให้ร่วมมือทำงานครั้งนี้ด้วย เพราะ "...เกรียงไกร
 เริ่มรู้สึกว่าหนุ่มที่กำลังเริ่มวัยฉกรรจ์นี้ มีบุคลิกลักษณะที่ชวนใจให้รักยิ่งอย่างประหลาด เขา
 ชอบแววตาที่บอกความทรหดและเด็ดตรง ชอบคำพูดที่มีน้ำหนักและเด็ดขาด ชอบความว่องไว
 เอาการ เอางานไม่เฉื่อยชา สิ่งที่เขาประทับใจมากที่สุดก็คือความองอาจกล้าหาญ
 เป็นคนจริง ...¹ ระย้าได้กลายเป็นกำลังสำคัญของขบวนกู้ชาติหน่วยเขาทโมน ระย้า และ
 พรรคพวกได้ทำการก่อกวนสร้างความเสียหายให้แก่กองทัพญี่ปุ่นอย่างมากมาย

ถึงแม้ว่าระย้าจะเป็นคนรักการศึกษามากแต่พบแสงสีแห่งความเจริญเลย แต่จิตใจของ
 ระย้าก็สูงส่ง เขามีความเป็นสุภาพบุรุษอย่างเต็มตัวไม่เคยคิดเอาเปรียบใครหรือทำร้ายใคร
 แม้แต่สุนัขผู้ซึ่งระย้าเกลียดชังมาก เพราะสุนัขมีนิสัยเหมือนขุนรอนผู้เป็นพ่อคือเห็นแก่เงินไม่เค
 นึกถึงความทุกข์ยากของผู้อื่น มีอยู่ครั้งหนึ่งระย้ากับสุนัขเฒ่าไปพลอกรักกันในถ้ำ ระย้าเห็นจึง
 ตามเข้าไปประจวบกับเวลานั้นระย้าหิวดูแลสุนัขเฒ่าตามลำพัง ด้วยความเกลียดชังระย้าต้องการจะ
 ทำลายและฆาตรสุนัขเฒ่าให้สาสมกับความชั่วของขุนรอน เขาเค้นตรงรี่เข้าไปหาสุนัขเฒ่าเหมือนเสือ
 จ้องหาเหยื่อ สุนัขเฒ่าร้องขึ้นด้วยความตกใจหมกสลับลง ภาพที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าเขาทำให้ระย้า
 สำนึกขึ้นได้ว่า

... นั่นคือผู้หนึ่งคนหนึ่งที่ไม่มีโอกาสจะรอดอยู่แล้ว ผู้หนึ่งคนนั้นจะเลวสักปานใด ...
 เขาจะเกลียดหน้าหน้าสักปานใด ... แต่ก็ยังคงเป็นผู้หนึ่งอยู่นั่นเอง คนอย่างเขา
 ไม่มีความกล้าพอจะทำอะไรกับความเป็นผู้หนึ่งได้ ความหมกหมองของผู้ที่ไม่มีโอกาส
 รอด เป็นอาวุธร้ายที่สะกิดกันหน้าควายเปลี่ยนผู้ทรงองอาจได้ เขาหยุดอยู่กับที่

¹ สด กุณะโรหิต ระย้า เล่ม 1 หน้า 404

เขาไม่ยอมก้าวต่อไป เขายอมให้ตัวเองค่าตัวเอง การทำร้ายผู้หนึ่งหรือผู้ที่
ไม่มีทางสู้ เป็นสิ่งที่เขาพบความกล้าที่จะทำลงไปได้ ...¹

การกระทำของระย้าครั้งนี้ทำให้สุเมย์เริ่มคลายความหวาดกลัว เธอมีความรู้สึกว่
ระย้ามีอะไรบางอย่างที่ไม่เหมือนนรยัมคือ

... เขาอาจจะแข็งแกร่งและเหี้ยมโหด แต่เขาก็มีความอบอุ่นที่จะให้เพื่อน
มนุษย์และให้อย่างสุจริตใจ สุเมย์เกิดความรู้สึกอย่างที่ไม่เข้าใจว่าระย้า
มีความนุ่มนวลอย่างประหลาดซึ่งตนไม่เคยได้พบ นุ่มอย่างลูกผู้ชาย นุ่มอย่าง
แข็งแกร่งมั่นคง ไม่บวมเป่งเหมือนนรยัม นอกจากนี้สุเมย์ยังรู้สึกว่าแววตาและ
คำพูดตลอดจนอาการปฏิกิริยาของระย้าได้เต็มไปด้วยความจริงจังเห็นง่ายเข้าใจง่าย
ไม่เคยลึบแฝงคลุมเครือเหมือนชาวกรุงหลาย ๆ คน อย่างไรก็ตามความจริงจัง
ของระย้าทำให้สุเมย์เกิดความรู้สึกอีกชนิดหนึ่งแทรกแซงขึ้นมา คือรู้สึกว่าชีวิตของ
พ่อและของตัวเองกำลังมีวันสิ้นเข้าทุกที ระย้าเป็นคนพูดจริงทำจริง เมื่อเขา
พูดว่าจะเอาชีวิตเขารอนเขาก็จะทำแน่ ...²

ในชีวิตหนุ่มของระย้า สร้อยคือผู้หญิงคนเดียวที่อยู่ในดวงใจของเขาตลอดมา สร้อย
เป็นผู้หญิงที่มีความกล้าหาญอดทนไม่หวั่นไหว ผู้หญิงในทัศนะของระย้าไม่จำเป็นต้องมีรูปร่าง
หน้าตาสวยงาม ขอเพียงแต่ให้จิตใจงามเท่านั้นเขาก็พอใจแล้ว ดังบทสนทนาของระย้ากับ
สร้อยดังนี้

"เอ็งอย่าไปเปรียบกับนางสาวไทย" ระย้ายกมือห้าม

"นางสาวไทยนะสวยที่ไหนกัน พอกแต่งพอกสีเข้าไปเห็นตัวนั้นก็สวยนะสิ
สวยของข้าไม่ต้องการแต่ง เอาคนที่เนื้อหนังจริง ๆ นี่แหละ อย่างเอ็งนี่สวย
ทั้งเนื้อสวยทั้งใจ"

¹ สด ฤกษ์โรหิต ระย้า เล่ม 2 หน้า 1536 - 1537

² ก. หน้า 1538 - 1539

"ฉันนะหรือสวทังใจ? สร้อยจ้องระย้าด้วยความตกลมโต ดูเขาทโมน
ยิ้มแล้วพยักหน้า

"คนเรารู้สึกหัวใจ อย่างอื่นงสุสัย มันแพ้งเองหลก ข้าไม่เชื่อว่าใจ
มันสวย"¹

ในคันการศึกษาถึงแม้ระย้าจะเรียนจบแค่ ป.4 ก็ตาม แต่เขาก็พยายามพัฒนาการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองด้วยการอ่านหนังสือพิมพ์บาง สอบจามจากเกรียงไกรหรือจากโรมรันบ้าง ทำให้ระย้าเข้าใจชีวิตและโลกกว้างขึ้น โดยเฉพาะความรู้เรื่องสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ระย้ามีความสนใจมาก เขาพยายามเรียนรู้จากเกรียงไกรและโรมรันให้มากที่สุด เขาก็จะตั้งคำถามกับตัวเองว่า "การเมืองคืออะไร" "การเมืองนั้นเล่นอย่างไร" ระย้ามีความเห็นว่าคนไทยทุกคนควรมีความรู้และความสำนึกในเรื่องการเมืองบ้าง เพราะจะทำให้ไม่หลงเชื่อคำหลอกลวงของพวกนักการเมืองใจฉ้อ ๆ ระย้าได้ตั้งปณิธานกับตนเองเสมอว่า "... ฉันจะอยู่เพื่อจะเข้านคออำมาตย์พวกนี้ ... อำมาตย์พวกคอร์รัปชั่น ... อำมาตย์โกงประชาชน ... โกงสารพัด, แม้กระทั่งสิทธิของประชาชนในการเลือกตั้ง ..."²

ระย้า

ระย้ากับระย้าแม่จะเป็นพี่น้องร่วมท้องกันจริงๆ แต่คนทั้งสองต่างก็ราวฟ้ากับดิน สด กุรมะโรหิต สร้างตัวละครทั้งสองขึ้นมาเพื่อต้องการจะพิสูจน์ว่าคนเราจะดีหรือเลวนั้นมีขึ้นอยู่กับการศึกษาหรือสภาพแวดล้อม แต่อยู่ที่นิสัยซึ่งเกิดเป็นสำคัญ ระย้ามีโอกาสไปศึกษาต่อในกรุงเทพฯ ได้พบความเจริญในเมืองหลวงมากมาย แต่ระย้าก็ยังคงเป็นระย้าคนเดิม คือ ซื่อสัตย์ เห็นแก่ตัว บูชาเงินเป็นพระเจ้า เขาไม่เคยนึกถึงใครนอกจากตัวเองในสมองของระย้ามีแต่คำว่า เงิน เงิน เขามักพูดเสมอว่า "เงินเป็นพระเจ้าของมนุษย์ คนมีเกียรติได้เพราะเงิน ... ผมจะอยู่เพื่อเงิน ... เงินอย่างเดียวเท่านั้น"³

¹สด กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 1 หน้า 194 - 195

²สด กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 3 หน้า 2293

³สด กุรมะโรหิต อ.อ. หน้า 266

เงินทำให้ระยับยอมทิ้งศักดิ์ศรีของความเป็นชายเพื่อการมีชีวิตรอคอยที่น่าละอาย
 ระยับรู้ดีว่าระยาคือศัตรูร้ายสำหรับเขา ดังนั้นการที่ระย้าปรากฏตัวขึ้นในถ้ำอย่างไม่คาดฝัน
 ขณะที่ระยับกำลังพรอกรักกับสุเมย์ ทำให้ระยับตกใจและหวาดกลัวมาก ถ้าเขาจะสู้กับระย้า
 เขาก็มองไม่เห็นทางที่จะเอาชนะระย้าได้ เขาเห็นทางรอคอยทางเดียวคือหนี โดยลี้ภัย
 ยังมีสุเมย์อีกผู้หนึ่งที่เขาคงจะต้องรับผิดชอบ แต่เขาหาได้คิดถึงเรื่องนี้ไม่ ในใจของเขาคิดถึง
 แดว่า

... เขาจะต้องหนีไปให้พ้นก่อนที่จะสายเกินไป เขาแน่ใจว่าระย้าได้กลายเป็น
 อายมมหาโจรไปแล้วจริง ๆ โหดเหี้ยมทารุณและดุร้ายเหมือนเสือ คนอย่างนี้
 สามารถจะฆ่าเขาได้อย่างง่ายที่สุด ระยับนึกถึงเงินล้าน ๆ ที่เขาสะสมไว้นาน
 และในธนาคาร เงินเหล่านี้เป็นแถวสารพัดนึก มันเนรมิตรถเก๋งราคาแสน
 หนึ่งแสน ๆ ตลอดเวลา ชีวิตที่สุขสบายชั้นสูงได้หยิบยื่นให้แก่เขา เงินอันมหาศาล
 จะทำให้เขาเป็นพวกคาวอยู่ในเมืองสวรรค์ได้ตลอดชีวิต เขายังไม่อยากจะ
 ชีวิตของพวกคาวซึ่งเขาได้ลิ้มรสเพียงไม่กี่ปีของความเป็นเศรษฐียังหอมหวานในใจอยู่
 เขาจะต้องกินรอนที่มีชีวิตอยู่ต่อไปเพื่อเงินเหล่านี้ ... เพื่อจะได้มีเงินให้มาก และ
 เพื่อจะได้เสวยสุขจากเงินต่อไปอีก ระยับกลัวตายอย่างที่สุด เขาต้องทำทุกอย่าง
 เพื่อว่าเขาจะได้ไม่ตาย ...¹

การกระทำของระยับครั้งนี้ทำให้สุเมย์เริ่มสับสนได้ว่า

... ตลอดเวลาที่อยู่ใกล้กัน ระยับไม่เคยแสดงความแน่นอนอันมั่นคงให้เห็นเลย
 สุเมย์รู้สึกอยู่เสมอว่าระยับสามารถจะเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เหมือนสัตว์ที่ลอยกลาง
 อากาศ เหมือนกามะพร้าวดอยจะลอยอยู่ในลำธาร แต่ระย้าไม่เป็นเช่นนั้น
 ในความรู้สึกของสุเมย์ ระย้าก็คือภูเขาที่ไม่วันเปลี่ยนแปลง ไม่วันเขยื้อน
 เหมือนเขาที่ไม่ว่าเขาเกิดไม่มีผิด ... สุเมย์ได้มีโอกาสพิจารณาลักษณะท่าทาง

และนิสัยใจคอของระยาและระย้ออีกครั้ง ความกลัวความเปลี่ยนแปลง
ความอ่อนแอไม่มั่นคง ความคลบตะเลง ยังปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด
ในตัวของระย้อ ...¹

ขุนรอน

ขุนรอนเศรษฐีใหญ่เมื่ออิทธิพลไปทั่วทั้งตำบลเขาทโมน ขุนรอนเป็นชาวปักข์โตไค้ไค้พพ
มาทำการค้าขายที่ตำบลเขาทโมนจนกระทั่งร่ำรวยเป็นเศรษฐี ขุนรอนเป็นคนมีนิสัยตระหนี่
เหนียวแน่น ใจเหี้ยม ไม่ยอมเสียเปรียบใคร เขาได้ใช้เงินจ้างอันธพาลไว้เป็นพรรคพวก
มากมาย พวกอันธพาลเหล่านี้จะมีหน้าที่คอยกำจัดการผู้ขัดผลประโยชน์และคอยข่มเหงชาวบ้านที่
ไม่ยอมขายสินค้าในราคาถูกให้แก่เขา เช่น ถูกยิงทิ้งบ้าง เผาบ้านบ้าง เมื่อครั้งที่ทหารญี่ปุ่น
ได้มาตั้งค่ายอยู่ในหมู่บ้านเขาทโมน ขุนรอนได้ทำการผูกขาดการค้ากับญี่ปุ่นแต่เพียงผู้เดียว
เขาได้ทำการบังคับซื้อสินค้าจากชาวบ้านในราคาถูกแล้วนำไปขายให้แก่กองทัพญี่ปุ่นในราคาสูง
ขุนรอนได้ฉวยโอกาสจากความทุกข์ยากและความตายของชาวบ้านสร้างความร่ำรวยอย่าง
มหาศาลให้แก่ตนเอง เขาคิดว่าสงครามมีประโยชน์มาก เขาภาวนาขอให้สงครามยืดเยื้อ
ต่อไปอีกจนกว่าตนจะกอบโกยผลประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความยิ่งใหญ่ของขุนรอนทำให้เขาตั้งตัวเป็นกบฏหมายเสียเอง นายพันพ้อของระยา
นายแหมพ้อของสร้อยและชาวบ้านคนอื่นถูกฆ่าตายโดยตำรวจไม่สามารถจับคนร้ายได้ ถึงแม้
ชาวบ้านจะรู้ดีว่าเป็นฝีมือของใคร แต่ก็ไม่มีใครกล้าเป็นพยาน เพราะต่างก็รักชีวิตของตน
ขุนรอนได้แผ่อิทธิพลไปทั่วทั้งหมู่บ้านเขาทโมน แม้แต่ตำรวจก็ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของขุนรอน ๆ
มีภรรยาหลายคนซึ่งแต่ละคนล้วนตกเป็นทาสน้ำเงินของขุนรอนทั้งสิ้น ขุนรอนมีลูกสาวชื่อสุเมีย
ซึ่งเกิดจากการรยาหลวง สุเมียได้รับการถ่ายทอดคุณสมบัติความเหี้ยมแก่ตัวและบูชาเงินเป็นพระเจ้า
มาจากขุนรอนผู้เป็นพ่อ ค่ายเหี้ยนี้จึงทำให้ขุนรอนและสุเมียได้กลายเป็นศัตรูคนสำคัญของระยา
กระทั่งเปลี่ยนแห่งเขาทโมน ระยาพยายามหาโอกาสฆ่าขุนรอนเพื่อแก้แค้นแทนพ่อเขา รู้ดีว่า
ขุนรอนเป็นคนชั่วช้ากตัญญู และแล้ววันหนึ่งระยาก็ได้บุกเข้าไปในบ้านขุนรอน เขาได้รู้

¹สต. ภูมิโรหิต ระยา เล่ม 3 หน้า 2117

ขุนรอนไม่ในป่าซึ่งเป็นที่ฝังศพวิกรมและจาร์สที่ถูกพวกของขุนรอนฆ่าตาย ระวังต้องการจะเอาชีวิตขุนรอนเช่นทางวิญญาณของคนทั้งสองให้สาสมกับความชั่วช้าของขุนรอน ถึงคำพูดของระย้าพูดกับขุนรอนก่อนที่จะฆ่าขุนรอนว่า

... มึงรู้ละข้าว่าหนี้กรรมหนี้เวรมันต้องไถกัน มึงทำบาปมามากมึงต้องไช้บาปให้หมด จงก้มหน้าตายเถิดอย่าหวังเงินของมึงเลย แล้วมึงจะไถไปผูกไปเกิดเงินเป็นพระเจ้าของมึง ชาติจะนิมิตหมายล้มละลายอย่างไร ใครจะเป็นจะตายอย่างไรมึงไม่แคร์ ขอแต่ให้ไถเงินมามากพอใจแล้ว มึงสูมเงินไว้นบนกระบานหัวเกี่ยวมึงกำลังจะตาย แล้วเงินช่วยอะไรมึงไถไหม? นักการเมืองโคตรญาติของมึงที่หนึ่งเมืองอยู่เกี่ยวนี้ ก็ถอกแบบมาจากมึงนั่นแหละ พอไถอ่านาจก็หาเงินเข้ากระเป๋าทฤษฎศอชาติต่อคนไทย เงินคือพระเจ้าของมนุษย์พวกนี้ แต่มึงคอยดูวิญญาณของมึงคอยจ้องใจดี คือไม่ช้าจะเห็นว่าเงินไม่สุจริต ไม่ช่วยให้คนทฤษฎศเหล่านี้มีอำนาจวาสนาอยู่ไถตลอดรอดฝั่งเลย มันจะต้องมีอันเป็นไปอย่างน้อยมันก็จวนกันเองฆ่ากันเอง การทำบาปก็คือการทำหนี้ หนี้ของใคร ๆ ก็ต้องไช้ จะไม่มีใครหนีไปได้เลย หนี้ชีวิตเป็นสิ่งที่หนีไม่พ้น ชาตินี้มึงไช้ไม่หมด ชาติหน้ามึงก็ต้องไช้ให้หมด มึงมีอำนาจมีเงิน มึงสาคนนับไม่ถ้วน กระดิกนิ้วนิดเดียวลูกน้องของมึงก็เก็บเสียเรียบร้อย ชาวเขาทโมนหายไบบ่อย ๆ ประเดี๋ยวคนนั้นถูกเก็บ ประเดี๋ยวคนนั้นถูกเก็บ แต่มึงใจเย็นเถิดกระดูกของชาวเขาทโมนทุกคนจะต้องร้องขึ้นมาในวันหนึ่ง แล้ววันหนึ่งก็วันนั้นมึงเตรียมตัวตายไถแล้วไอ้เปรต ...¹

ด้วยความกลัวตายขุนรอนเกือบไม่รู้ตัวว่ากำลังทำอะไร เขาหันมาทางระย้า ยกมืออันสั้นขึ้นพนมแล้วร้องว่า "อย่าฆ่าฉันเลยระย้า จะให้ฉันกราบเท้าก็ยอมแล้ว ไว้ชีวิตฉันเถิด"²

¹สก. ภูมิระโรพิท ระย้า เล่ม 3 หน้า 1923 - 2924

²ก. หน้า 2925

ขุนรอนคลานเข้าไปกราบเท้าระย้าอย่างลึกลับลึกลนเพื่อร้องขอชีวิต แต่ระย้าก็หาใส่ใจอ่อนไม่ ขุนรอนเห็นว่าวิธีนี้ไม่มีทางสำเร็จแน่ ทางเดียวที่เขาอาจจะรอดได้คือหนี แต่ขุนรอนก็ไม่สามารถถลกพันจากเงื้อมมือของระย้าไปได้ เขาได้ตายด้วยน้ำมือของสหายขณะคิดจะวิ่งหนี ในที่สุดเงินก็ไม่สามารถช่วยชีวิตขุนรอนได้ การตายของขุนรอนทำให้ศัตรูคนสำคัญของระย้าหมดไปอีกหนึ่งคน

เกรียงไกร

เขาเป็นบุรุษร่างใหญ่ ลำสัน คิ้วคด ผมหยักศก ริมฝีปากบางเม้มสนิทอยู่เสมอ เกรียงไกรเป็นคนมีจิตใจกว้างขวาง เขาใจทุกสุขของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เกรียงไกรเกลียดการเอารักเอาเปรียบผู้อื่นโดยเฉพาะพวกนายทุนที่นิ่งกินนอนกินอยู่บนแรงงานของผู้อื่น เขาเรียกพวกนี้ว่า "กาฝากของสังคม" เกรียงไกรจบการศึกษาทางวิศวกรรมจากบอสตันในสหรัฐอเมริกา เขาได้เป็นสมาชิกคนหนึ่งของขบวนการเสรีไทยในต่างประเทศ และได้ถูกส่งตัวเข้ามาทำการก่อการกบฏที่ญี่ปุ่นในหมู่บ้านเขาทโมน เพื่อเตรียมตัดสายการคมนาคมของศัตรูเมื่อขบวนการเสรีไทยบุกญี่ปุ่น เกรียงไกรได้เดินทางมายังหมู่บ้านเขาทโมนพร้อมกับหลวงบริบาล-ประชาชน เขาได้จัดตั้งขบวนการกู้ชาติเขาทโมน โดยได้รับความร่วมมือกับระย้า และ ร.ต.ต.โรมรัน การทำของพวกขบวนการกู้ชาติเขาทโมนได้รับความสำเร็จอย่างดี จนกระทั่งญี่ปุ่นยอมถอนทัพออกจากประเทศไทย เมื่องานก่อกบฏของประเทศชาติเสร็จสิ้นแล้ว เกรียงไกรก็เริ่มลงมือทำงานตามอุดมการณ์ที่เขาตั้งใจไว้ นั่นคือการสร้างเมืองในฝัน "เมืองที่ไม่มีมีการขูดรีดกินแรงระหว่างมนุษย์ เมืองที่เงินหมกอำนาจอไม่มีทางจะกลายเป็นเครื่องมือขูดรีดกินแรงงานได้ต่อไปในเมืองนี้ แต่ละคนจะไพบูลย์ สังคมนะจะครองแผ่นดิน สันติสุขจะยั่งยืน, เสรีภาพจะงอกงาม"¹ ขณะที่เกรียงไกรศึกษาอยู่ต่างประเทศเขาเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับลัทธิเศรษฐกิจสหกรณ์ เขามีความสนใจลัทธินี้เป็นอย่างมาก เขามีความเห็นและเชื่อว่าลัทธิเศรษฐกิจสหกรณ์เป็นลัทธิเศรษฐกิจที่เหมาะสมกับสภาพสังคมและสามารถแก้ไขภัยเศรษฐกิจของไทยได้ดียิ่งที่สุด ด้วยเหตุนี้เขาจึงมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าเมื่อเขากลับมายังเมืองไทยเขาคงนำความรู้เกี่ยวกับ

¹ สด กุญชรโรหิต ระย้า เล่ม 4 หน้า 2811

สหกรณ์มาเผยแพร่แก่ประชาชน และพยายามให้รัฐบาลเห็นความสำคัญยอมรับสิทธิเศรษฐกิจ
สหกรณ์มาเป็นนโยบายของรัฐ เมื่อเกรียงไกรได้เข้ามาที่หมู่บ้านเขาทโมน เขาได้พบพื้น
แผ่นดินอันรกร้างว่างเปล่าเป็นจำนวนหลายพันไร่ที่เชิงเขาตะกร้า เขาบอกตัวเองทันทีว่า
นี่แหละคือเมืองใหม่ที่เขาจะสร้างขึ้น เกรียงไกรได้ทำการติดต่อขอทุนจากนายโรเมอร์ โดย
นายโรเมอร์สัญญาจะรับซื้อผลิตผลจากชาวบ้านนิคมสหกรณ์ แต่การติดต่อขอทุนต้องใช้เวลานาน
มาก เมื่ออยู่ระยะยากกับพวกโคพิบแหล่งทองเข้าโดยบังเอิญที่ล่าซาร์หลังเขาตะกร้า เกรียงไกร
จึงไม่ต้องพึ่งทุนจากต่างประเทศ ทองที่ร่ำรวยกลายเป็นทุนอันมหาศาลในการสร้างเมือง
สหกรณ์ ในความคิดของเกรียงไกร

นิคมสหกรณ์ที่เขาตะกร้าจะเป็นเมืองสหกรณ์เมืองแรกในประวัติศาสตร์ของ
ชาตินิยม เพื่อพิสูจน์ให้โลกนายทุน และคอมมิวนิสต์ได้เข้าใจว่าการแก้ปัญหาสังคม
เพื่อความเสมอภาคอันเป็นธรรม และเพื่อเสรีภาพวิสุทธิของการใช้แรงงาน
และการเก็บเกี่ยวผลได้จากแรงงานโดยไม่มีการกินแรงกัน โดยวิธีการสายกลาง
อันเป็นพุทธนิยม โดยไม่ต้องใช้วิธีหลังเลือกหาแผ่นดินยอมมีทางจะทำใดทำให้
โอกาสให้มีการทดลองกันบ้าง เมืองสหกรณ์หน้าเขาตะกร้าคงจะก่อรูปได้สำเร็จ
ในไม่ช้า!

เกรียงไกรมีความตั้งใจว่าเขาจะสร้างเมืองใหม่นี้ขึ้นมาเพื่อเป็นฐานกำลังทางเศรษฐกิจ
สำหรับให้ประชาชนในนิคมเลี้ยงตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งโลกภายนอก แต่ความคิดของเขาก็ถูก
เพื่อน ๆ และฝ่ายตรงข้ามสับสนประมาทว่าไม่มีวันพบความสำเร็จได้เลย แต่เขาก็จะพยายาม
พิสูจน์ให้ทุกคนเห็นว่าความคิดของเขาถูกต้อง และที่สำคัญที่สุดก็คือ เขาต้องการจะช่วยชาว
ชนบทซึ่งถูกรัฐบาลทอดทิ้งอย่างน่าสงสารให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น และเขาก็มีความเชื่ออย่างมั่นคง
อีกว่าความเจริญของชนบทคือรากฐานของเศรษฐกิจแห่งชาติ ชนบทคือโรงงานของชาติ ซึ่ง
หากการผลิตทรัพย์สินในดินสินในน้ำออกมาให้แกสังคมด้วยเหตุนี้การบูรณะชนบทจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ
ที่สุด

ร.ต.ต.โรมรัน

ร.ต.ต.โรมรันถูกย้ายมาเป็นผู้บังคับหมวดโรงพักเขาทโมน โรมรันเป็นตำรวจที่มีอุดมการณ์ เขาเคยพูดอยู่เสมอว่า "เมื่อฉันต้องเป็นตำรวจ ฉันก็จะรักตำรวจวิธีรักของฉันก็คือ ฉันจะต้องทำหน้าที่ของตำรวจอย่างเฝ้ายาม เพื่อรักษาเกียรติศักดิ์ของตำรวจไว้สำหรับจัญญ์หมายต้องเป็นกฎหมาย เราจะเหยียบย่ำกฎหมายไม่ได้"¹ โรมรันเป็นบุคคลหนึ่งในขบวนการเสรีไทย มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือและให้ความสะดวกในการทำงานของเกรียงไกรและหลวงบริบาลที่หมู่บ้านเขาทโมน เมื่อโรมรันมาอยู่เขาทโมนใหม่ ๆ เขาได้ปะทะกับกองทัพบกที่ญี่ปุ่นเกือบเอาชีวิตไม่รอด เมื่อจัญญ์มาพบเขาได้เข้าช่วยเหลือ โรมรันพอใจรูปร่างอันมีกันและน้ำใจที่หาหาของเธอก็ได้ เขาได้ชวนเธอร่วมกับขบวนการกู้ชาติเขาทโมน โรมรันเป็นตำรวจที่ซื่อตรง เคารพกฎหมาย รักประชาชน และรักชาติยิ่งกว่าชีวิต การรักชาติของเขาก็คือการรักคน เขามีความเห็นที่ "คนคือชาติ" "ถ้าคนชั่ว, ชาติก็ชั่ว, ถ้าคนดีชาติก็ดี, ถ้าดีก็เลยชาติก็ลาหลัง, ถ้าคนขยันชาติก็รุ่งเรือง"² และเขายังมีความเห็นอีกว่าวิธีการที่ดีที่สุดที่จะทำให้ชาติรุ่งเรืองก็คือการให้การศึกษาแก่ประชาชน การศึกษาจะทำให้ประชาชนฉลาดไม่ถูกกดขี่ข่มเหง นอกจากนั้นการศึกษายังทำให้มีความกระตือรือร้นเห็นความสำคัญของการทำงาน

เนื่องจากโรมรันเป็นตำรวจที่เคารพกฎหมาย เขาก็ถือว่ากฎหมายคือหลักของบ้านเมือง ถ้าไม่นับถือกฎหมายบ้านเมืองก็ไม่มีชื่อมีแป๊ะ ด้วยเหตุนี้ถึงแม้เขาจะรู้การกระทำของขุนรอนและพรรคพวกแต่เขาก็ไม่เคยคิดที่จะใช้ศาลเตี้ยกำจัดพวกขุนรอน เขารอให้กฎหมายเป็นผู้มีมือไม่จัดการกับพวกนั้นเอง และเมื่อถึงเวลานั้นเขาจะไม่ยอมปล่อยให้โอกาสให้ขุนรอนและพวกพ้องเงื้อมมือกฎหมายไปได้เลย

แต่เมื่อเวลาผ่านไปวันแล้ววันเล่า กฎหมายก็ยังไม่สามารถนำตัวคนผิดมาลงโทษได้ ขุนรอนและพวกยังคงอยู่เหนือกฎหมายเรื่อยมา โรมรันชักไม่แน่ใจว่าความคิดของตนที่แล้ว ๆ มานี้ถูกต้องหรือไม่ หรือเธอย้ำอาจจะพูดถูกที่ว่า "ถ้าเราหาความเป็นธรรมจากกฎหมายไม่ได้ เราก็ต้องหาเอาจากมือของเราเอง"³

¹ สด. ธรรมะโรหิต ระยา เล่ม 2 หน้า 1417

² ก. หน้า 1422

³ ก. หน้า 1514

ชีวิตการเป็นตำรวจของโรมันจบลงเมื่อเขาถูกกลั่นแกล้งให้ย้ายไปประจำอยู่ที่เมืองสอน เพราะอิทธิพลของขุนรอน โรมันมีความเห็นว่าถ้าตำรวจเป็นที่พึ่งของประชาชนไม่ใ้แก่ควรลาออกเสีย ไม่ควรจะแต่งเครื่องแบบตำรวจอีกต่อไป ด้วยเหตุนี้เขาจึงลาออกจากการเป็นตำรวจ และตั้งแค้มป์นี้เป็นต้นไป เขาจะขอตั้งตัวเป็นกฎหมายของประชาชนเพื่อประชาชน เขาเปลี่ยนใจจากการต่อสู้กับฝ่ายตรงข้ามด้วยสันติวิธีมาเป็นการต่อสู้ด้วยปืนโดยร่วมมือกับระย้า ตั้ง "ขบวนการทโมนคำ" ทำหน้าที่เป็นผู้รักษากฎหมายของประชาชนและมีหน้าที่เป็นหน่วยคุ้มกันความปลอดภัยให้กับพรรคสหราษฎรของเกรียงไกร เมื่อเวลาออกทำการหาเสียง งานชิ้นแรกของ "ขบวนการทโมนคำ" ก็คือการกำจัดตำรวจผู้เป็นศัตรูของประชาชน และเหยื่อรายแรกของเขาก็คือ ร.ค.ท.ฉาค ชัคแจม สมุนมือขวาของหลวงสะท้านรัฐมนตรีผู้มีอิทธิพล แผนการของระย้า คือบุกเข้าจับตัว ร.ค.ท.ฉาค ชัคแจม นำไปแขวนคอที่ตมชะมหน้าศาลอาญา ณ ทองสนามหลวง เป็นการเตือนสติตำรวจที่ยังคิดจะเป็นศัตรูของประชาชน ให้เลิกความคิดนั้นเสีย

กะทิง

กะทิงเป็นลูกของผู้ใหญ่เถลา เขามีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับระย้า กะทิงมีรูปร่าง ลำสัน ไหลผาย ออกกว้าง คางใหญ่ ลำแขนและช่วงขาบอกชัดว่าเป็นผู้ทรงกำลัง ผิวดำสนิท เพราะความกรำแดดในท้องทะเล กะทิงกับระย้าเป็นเพื่อนร่วมโรงเรียนกันมาตั้งแต่เด็ก และเมื่อเด็กทั้งสองโตขึ้นเขาก็ได้กลายเป็นเพื่อนร่วมเป็นร่วมตายกัน กะทิงได้รับความบีบคั้นทางจิตใจจากขุนรอนเช่นเดียวกับระย้า บ้านถูกเผา พ่อถูกพวกขุนรอนฆ่าเพราะไปเป็นพยานให้ตำรวจว่านายบักกับนายเกตุถูกน้องของขุนรอนเป็นผู้เผาหมู่บ้าน ด้วยความแค้นกะทิงได้วางแผนลอบฆ่าขุนรอน แต่เมื่อ ร.ค.อ.ฉันท ตำรวจคนโปรดของรัฐมนตรีสะท้านมารับเคราะห์แทน ทำให้ขุนรอนรอดชีวิตไปได้ การกระทำครั้งนี้ทุกคนลงความเห็นว่า เป็นฝีมือของระย้า ทำให้ระย้ากลายเป็นผู้ร้ายผาคนโดยไม่รู้ตัว กะทิงเสียใจในความผิดพลาดของตนและทำให้เพื่อนรักต้องกลายเป็นเสียยาที่ตำรวจต้องการตัว กะทิงกับระย้าต้องหนีการจับกุมของตำรวจและพากันขุนรอนไปอาศัยอยู่ในป่าเขาตะกร้า คนทั้งสองต้องเผชิญภัยอันตรายและความลำบากอย่างแสนสาหัส ทำให้เขาซึ่งในน้ำใจซึ่งกันและกันถึงกับยอมตายแทนกันได้ ในสายตาของโรมัน "... กะทิงก็คือไอ้ยา มันจอมทรทศด้วยกัน คนอย่างไอ้หึงเอาเงินล้านไปซื้อมัน มันก็ขาย

ตัวมันไม่ได้ ผมรู้จักไอคนนี้ดี เพราะเคยเห็นกันมาตั้งแต่เล็กแต่น้อย คนอย่างไอหึงเป็นคนซื่อ รักใครรักจริง ..."¹

แล้วในที่สุดกะหึงก็ได้แก่แคนการกระทำของขุนรอนได้สำเร็จ เขาได้รวมมือกับระยา และสรวนบุกเข้าบ้านขุนรอนแล้วบังคับขุนรอนไปที่เขาตะกร้า ด้วยความกลัวตาย ขุนรอนจึงจะหนี เป็นของคนทั้งสามจึงกระหน่ำไปยังร่างของขุนรอนพร้อม ๆ กัน หลังจากกำจัดขุนรอนได้แล้ว กะหึงได้รวมมือกับระยาปราบปรามพวกคอรัปชั่นโกงกินราษฎร และพวกนักการเมืองที่ขายชาติต่อไป

พระชนม์ไทยพิทักษ์

พระชนม์ไทยพิทักษ์ เป็นชาวบักโข เป็นบุตรของขุนบำรุงนรกิจ เมื่อเข้ารับราชการใหม่ ๆ เขาได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นคุณพระ พระชนม์ เป็นคนมีนิสัยเหี้ยมโหด พูดยา ขวานผ่าซาก เกรี้ยวกราด โผงผาง บำระท่า ในขณะที่รับราชการอยู่นั้นในหัวสมองของเขามีแต่คำว่าปฏิวัติ ๆ ๆ และเมื่อเกิดการปฏิวัติเมื่อปี พ.ศ. 2475 พระชนม์ ก็เป็นผู้หนึ่งในคณะผู้ก่อการ เมื่อการปฏิวัติประสบผลสำเร็จทำให้พระชนม์ มีอำนาจมากขึ้น เขาเคยประกาศว่าเขาจะอุทิศตัวและชีวิตให้แก่ชาติ และจะทำทุกอย่างเพื่อชาติ พระชนม์ จึงลาออกจากราชการมาเป็นนักการเมืองอย่างเต็มตัว พระชนม์ ยังเล่นการเมืองกึ่งร่ำรวย ก่อนการปฏิวัติสำเร็จพระชนม์ อาศัยอยู่บ้านเขาหลังเล็ก ๆ แถวสะพานถ่าน เมื่อพระชนม์ ได้เข้ามาบริหารประเทศ เขาพยายามแสวงหาอำนาจเพื่อความมั่นคงของตัวเองให้มากที่สุดได้ร่วมมือกับ เฉลิม คำรงไทย ผู้เป็นเขยทำการคอร์รัปชั่น คำของเดือน เลี้ยงพวกอันธพาลไว้คอยกำจัดศัตรูที่คอยขัดขวางตน การกระทำของพระชนม์ สร้างอำนาจความร่ำรวยให้แก่พระชนม์ อย่างมหาศาล พระชนม์ มีคฤหาสน์ใหญ่โตราวกับวัง มีที่ดินหลายร้อยไร่ มีรถเก่งเป็นสิบ ๆ คัน มีบริษัทผูกขาดทำการค้ามากมาย ในสายตาของระยาเขามีความคิดว่าพระชนม์ มีความเลวร้ายยิ่งกว่าขุนรอนมาก เพราะพระชนม์ มีอำนาจมากกว่าขุนรอน มีทางที่จะใช้อำนาจปล้นสิทธิ เสรีภาพของประชาชนได้มากกว่าขุนรอน และมีวิธีคอร์รัปชั่นกินแรง ขูดรีดประชาชนได้เก่งกว่าขุนรอน คนอย่างพระชนม์ จะไม่ยอมคืนอำนาจให้แก่ประชาชนง่าย ๆ ถ้าไม่ใช่กำลังบังคับ

¹ สก กุญแจโรหิต ระยา เล่ม 2 หน้า 956

ความคลั่งใคล้ในอำนาจของพระชนนี ทำให้เขาใช้วิธีการทุกอย่างเพื่อจะรักษอำนาจของตนไว้ แม้ว่าวิธีนั้นจะเป็นวิธีที่สกปรกยิ่งยวดก็ตาม เมื่อถึงคราวมีการเลือกตั้ง พระชนนีได้ทุ่มเงินเป็นจำนวนมากซื้อคะแนนเสียง เงินที่ได้มาจากการค้าเงินเถื่อนบ้าง ค่าอาวุธเถื่อนบ้าง พิมพ์บัตรปลอมบ้าง นอกจากการซื้อคะแนนเสียงแล้ว พระชนนี ยังใช้วิธีการบีบบังคับกำนันผู้ใหญ่บ้านให้เกณฑ์ราษฎรมาลงคะแนนเสียงให้กับพรรคพวกของตน ถ้ายังแพ้ยางตรงกันข้ามอีกก็ใช้วิธีมัดคะแนนโกงบ้าง ใส่ไฟไฟบ้าง เพราะเจ้าหน้าที่ยกย่องการเลือกตั้งล้วนแต่เป็นคนของพระชนนีทั้งสิ้น และเมื่อพรรคของพระชนนี ได้เข้าไปนั่งในสภาเขาก็จะใช้เงินซื้อคะแนนเสียงในสภาเพื่อสร้างฐานอำนาจของตน อำนาจและเงินทำให้พระชนนี สิ้นตัว เขาต้องการเป็นใหญ่แต่ผู้เดียวตลอดกาล พระชนนี ได้สมัครกับชาวต่างประเทศให้เข้ามาทำการในเมืองไทย เพื่อเตรียมการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และถ้าเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จ เขาก็จะสถาปนาตัวเองขึ้นเป็นประธานาธิบดีคนแรกของประเทศไทย

ตัวละครหญิง

ในเรื่องระย้า ตัวละครหญิงที่มีบทบาทสำคัญในเรื่องมีเพียงสองตัวเท่านั้น คือ สุนิย์ ลูกสาวขุนรอน กับสร้อยหญิงคนรักของระย้า ต่อไปผู้ศึกษาจะได้อธิบายถึงบุคลิกลักษณะและนิสัยของตัวละครทั้งสอง

สุนิย์

สุนิย์เป็นลูกสาวขุนรอนที่เกิดจากภรรยาหลวง เธอถูกส่งให้ไปอยู่ประจำที่โรงเรียนเซนต์จอห์นในกรุงเทพฯ ครั้งหนึ่งระย้าเคยช่วยชีวิตสุนิย์ให้รอดพ้นจากการจมน้ำตายในลำไต้แม่น้ำแตระยับโกหกสุนิย์ว่าตนเป็นผู้ช่วยชีวิตสุนิย์ ทำให้สุนิย์ให้ความสนิทสนมกับระย้าเป็นพิเศษ เมื่อโตขึ้นสุนิย์ได้รับการอบรมและการถ่ายทอดนิสัยมาจากขุนรอนผู้เป็นพ่อ ทำให้สุนิย์เป็นคนโลกเห็นเงินเป็นพระเจ้า ฟุ้งเฟ้อทะเยอทะยาน เธอตั้งความหวังไว้ว่า "ฉันจะต้องเป็นเศรษฐีในไม่กี่ปี ฉันจะใส่เพชรให้เต็มตัว ฉันจะซื้อรถยนต์สักสามสี่คัน ฉันจะปลูกตึกหลังเบ้อเรอ ..."¹

¹ สด ภูมิระโรหิต ระย้า เล่ม 1 หน้า 261

ค่ายเหตุนี้เมื่อมีทางใดที่จะทำให้สุมียได้เงินเธอยอมทำทุกอย่าง สุมียได้ใช้ความสว่ความสวย
ของเธอดึงดูดชายกับนายพลทามูรา โดยนายพลทามูราได้ให้สุมียเป็นเอเยนต์ค้าผ้าญี่ปุ่น
แต่ขี้เกียจ การค้าโดยผูกขาดแต่ขี้เกียจเช่นนี้ทำให้สุมียร่ำรวยอย่างมหาศาล สุมียไม่เคยมี
ความรักแท้ให้กับใคร ความรักของสุมียขึ้นอยู่กับผลประโยชน์ที่เธอจะได้รับ เพราะหลังจาก
กองทัพญี่ปุ่นออกไปจากเมืองไทยแล้ว สุมียก็หันมาติดต่อกับมิสเตอร์แยบเสน ฝรั่งเศสชาวจีนซึ่งเป็น
ผู้กว้างขวางมากในเมืองไทย สุมียคิดว่าเธอจะไข่มิสเตอร์แยบเสนผู้นี้เป็นเครื่องมือติดต่อกับ
การค้าขายแทนนายพลทามูราในโอกาสต่อไป

ในเรื่องของการศึกษาเล่าเรียน สุมียไม่เคยเห็นความสำคัญของการศึกษา โดยเฉพาะ
ถ้าเป็นผู้หญิงแล้วเธอเห็นว่าไม่จำเป็นต้องเรียนก็ได้ โดยเธอให้เหตุผลว่า "เรียนไปทำไม
ผู้หญิงไทยวิญญูแล้วก็ไม่ไปนั่งไกวเปลไม่เห็นได้ประโยชน์อะไรสักนิด สู้ทำงานหาเงินไม่ได้ จันสนุก
จังระยับ พู๊ดถึงเงินแล้วมันมือเหลือเกิน อะไรเล่าจะศึกษาเงิน? พอบอกว่าในโลกนี้เงิน
สำคัญที่สุด คนมีเงินคือพระเจ้า ใคร ๆ ก็ต้องเข้ามาหา ... มากว่านะ ..."¹

ค่ายเหตุนี้สุมียจึงไม่คิดจะเรียนต่อ ไม่ได้ตัวเธอเท่านั้นสุมียยังชักชวนให้ระยับลาออกจาก
โรงเรียนด้วยซึ่งระยับเองก็เห็นด้วยกับสุมียเช่นกัน

สุมียเกลียดระยับมากเพราะระยับเป็นศัตรูคนสำคัญของขุนรอน เมื่อเป็นเช่นนั้น ระยับ
ก็กลายเป็นศัตรูของเธอไปค่าย ระยับเคยแสดงความรังเกียจและประณามความเห็นแก่เงินของ
สุมีย ทำให้สุมียผูกใจเจ็บระยับเรื่อยมา เธอได้พยายามให้ระยับหาโอกาสขอร้องให้ได้เพื่อ
ระยับจะไต่พนไปจากวิถีชีวิตของเธอ

สุมียกับระยับมีความสัมพันธ์กันอย่างลึกซึ้ง แต่สุมียไม่ชอบการผูกมัด และอีกประการ
หนึ่งสุมียมีความรังเกียจระยับที่เขาคือเป็นเพียงลูกนายพันชาวเขาทโมนจน ๆ เท่านั้น ดังนั้น
ความสัมพันธ์ระหว่างสุมียกับระยับจึงเป็นเรื่องของผลประโยชน์และความใคร่เท่านั้น

สร้อย

สร้อยเป็นลูกสาวนายแฉ่ม เธอเติบโตมาพร้อม ๆ กับระยับ และระยับ ในหมู่บ้าน
เขาทโมน สร้อยรักระยับเหมือนพี่ชาย และระยับเองก็รักสร้อยเหมือนน้องแท้ ๆ แต่สร้อย

¹ สด ภูมะโรหิต ระยับ เล่ม 1 หน้า 260 - 261

เกลียดระยำมากเพราะระยำมันลึกลับ เสร้งแกงไม่มีทางรู้ สร้อยเป็นผู้หญิงที่มีความ
เข้มแข็งอดทน ขยันขันแข็งไม่เคยย่อท้อต่อความเหน็ดเหนื่อย งานหลักของสร้อยก็คือการ
ทำไร่และหาหอยนางรมไปขาย ถึงแม้สร้อยจะต้องทำงานหนักทั้งวันแต่สร้อยก็เป็นคนร่าเริง
แจ่มใส สร้อยไม่ใช่เป็นคนสวยในสายตาของคนทั่วไป แต่สำหรับระยำแล้วสร้อยคือผู้หญิงที่สวยงาม
ที่สุดของเขา เพราะความสวยของสร้อยมีไข้อยู่ที่รูปร่างหน้าตาแต่สร้อยสวยที่ใจ ความสัมพันธ์
ระหว่างสร้อยกับระยำจากความรักอันที่อ่อนโยน ๆ กลายเป็นความรักอันที่หนุ่มสาว คนทั้งสอง
ตั้งความหวังไว้อย่างสวยงามว่า

"เราจะมีที่ดิน, มีบ้าน เราจะมีความสุข" สร้อยพิมพ์

"ที่เราคิดไว้น้อยๆ یمانเป็นความฝันนะพี่ เราจะต้องทำให้มันเป็นความจริงขึ้นมา
ฉันจะช่วยพี่ ลำบากยากเข็ญยังไงก็จะทน แต่เราจะต้องให้สำเร็จ"¹

ระยำรู้ว่าสร้อยคือดวงใจของระยำ เขาต้องการแก้แค้นระยำด้วยการทำลายสร้อย
ระยำได้ใช้อุบายทำลายความสาวของสร้อยถึงสองครั้งแต่สร้อยก็รอดพ้นเงื้อมมือของระยำมาได้
ทั้งสองครั้ง ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้หญิงที่มีความขยันและแข็งแรงพอที่จะป้องกันตัวเองได้ เพื่อ
เทียบกับระยำหนุ่มกรุงผู้หยิ่งหยิ่ง สร้อยได้เล่าเหตุการณ์ครั้งนั้นให้ระยำฟังว่า

... เขาตามฉันเข้าไปในห้อง ไม่พูดไม่จา ตรงเข้าปล้ำฉันทันที ฉันก็ยืนร้อง
เอ็ดตะโร แต่เป็นเวลาลอดคนจึงไม่มีใครได้ยิน ฉันก็เกือบจะเสียที่เขา เพราะ
เขากดฉันลงนอนกับพื้นห้อง แต่ฉันงอขาถีบเขาเต็มแรงเขาหลุดจากตัวฉัน ก็พอดี
ฉันคว่ำขวานไม้มาเกวียนที่ท่าหักทิ้งอยู่ข้างฝาขึ้นมาถือไว้ เขาလာเข้ามาปล้ำฉันอีก
แต่ฉันก็ประเคนเขาไปเต็มแรง ไม่ตั้งใจจะให้ถูกที่ไหน เหยียง ๆ ไปอย่างนั้น
เอง แต่บังเอิญโดนหน้าผากเขาพอดี เขาพับลงทันที ระหว่างที่เขาหงายอยู่นั้น
ฉันก็วิ่งไปคว้าปืนพกมาถือไว้ ... ฉันจึงปืนไปที่เขา คิดว่าถ้าขึ้นเข้ามาอีกก็จะ
ยิง พยายามยกหน้าเห็นเป็นก็ทำท่าโกรธ เพราะรู้ว่าจะทำอะไรฉันอีกไม่ได้แล้ว

¹ ลก. นิราศโรหิต ระยำ เล่ม 3 หน้า 1392

เขาคำฉันสองสามคำ แล้วกล่าวมา เข็ดหน้าฉันจนแดงที่หน้ามากเกินออกจาก
ห้อง ...¹

ข้อความนี้แสดงให้เห็นว่าสร้อยเป็นผู้หญิงที่มีความกล้าหาญ เข้มแข็งพอ ๆ กับชาย
อีกสามศอกคนหนึ่ง เมื่อครั้งที่พ่อของเธอร้ายถูกขุนรอนฆ่า สร้อยเคยพูดกับเธาวัวว่า "ถ้ามันมา
ทำกับพ่อฉันบ้าง ฉันจะฆ่ามันเสียที่เดียว" และแล้วคำพูดของสร้อยก็กลายเป็นความจริงเมื่อ
นายแหมถูกลูกน้องขุนรอนลอบยิงอย่างเลือดเย็น ความแค้นของสร้อยได้ถูกสะสมเอาไว้จน
กระทั่งขุนรอนถูกระยาและกะทิงไขเป็นยังค้ำให้ไปยังหลุมศพของวิกรมและจำรัส ขุนรอนพยายาม
ร้องขอชีวิตแต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ ขุนรอนจึงตัดสินใจวิ่งหนีตอนที่ระยาและกะทิงเผลอ สร้อยซึ่ง
อยู่ในที่นั้นด้วย ได้ไขนึ่งไปยังที่ร่างของขุนรอนด้วยความโกรธ ซึ่งผู้แต่งได้บรรยายความรู้สึกของ
สร้อยในขณะนั้นว่า

... สร้อยขบกรามคล้ายกับจะเรียกกำลังใจมาต่อสู้กับความสยดสยองซึ่งยากที่
จะมีหญิงคนใดทนดูได้ แต่เลือดเขาทโมนเป็นเลือดที่เข้มข้นไม่มีจาง ผู้หญิง
อย่างสร้อยขมความสยองใจลงได้อย่างรวดเร็ว "พ่อของกู " สร้อยก็ค่น
พูดแล้วก็รีบวิ่งไปที่ร่างของศัตรูที่อยู่ห่างออกไปไม่ถึงสามศอก ลูกแหม
เขาทโมนซึ่งเกิดมากับน้ำเค็มเหนียวโก เสียงกระสุนระเบิดดังสนั่น ขุนรอน
พูดว่าหนาแน่นจมอยู่กับพื้นดิน เสียงกรางเจียบไปทันที หัวสรรพางค์กาย
ของเขาไม่มีส่วนใดไหวติงเลย ...²

ความตายของขุนรอนทำให้สร้อยและระยาต้องหลบหนีตำรวจและลูกน้องขุนรอนเข้าไป
อยู่ในป่า แต่สร้อยก็ไม่เคยเกรงกลัวความลำบาก เพียงแต่ขอให้พี่มีระยาเธอก็พอใจแล้ว
เมื่ออยู่ในป่าสร้อยต้องฝึกตัวเองให้มีความเข้มแข็ง กล้าหาญ และอดทน เธอเตรียมพร้อม

¹ สก. ภูมิระโรหิต ระยา เล่ม 1 หน้า 936

² สก. ภูมิระโรหิต ระยา เล่ม 3 หน้า 1938

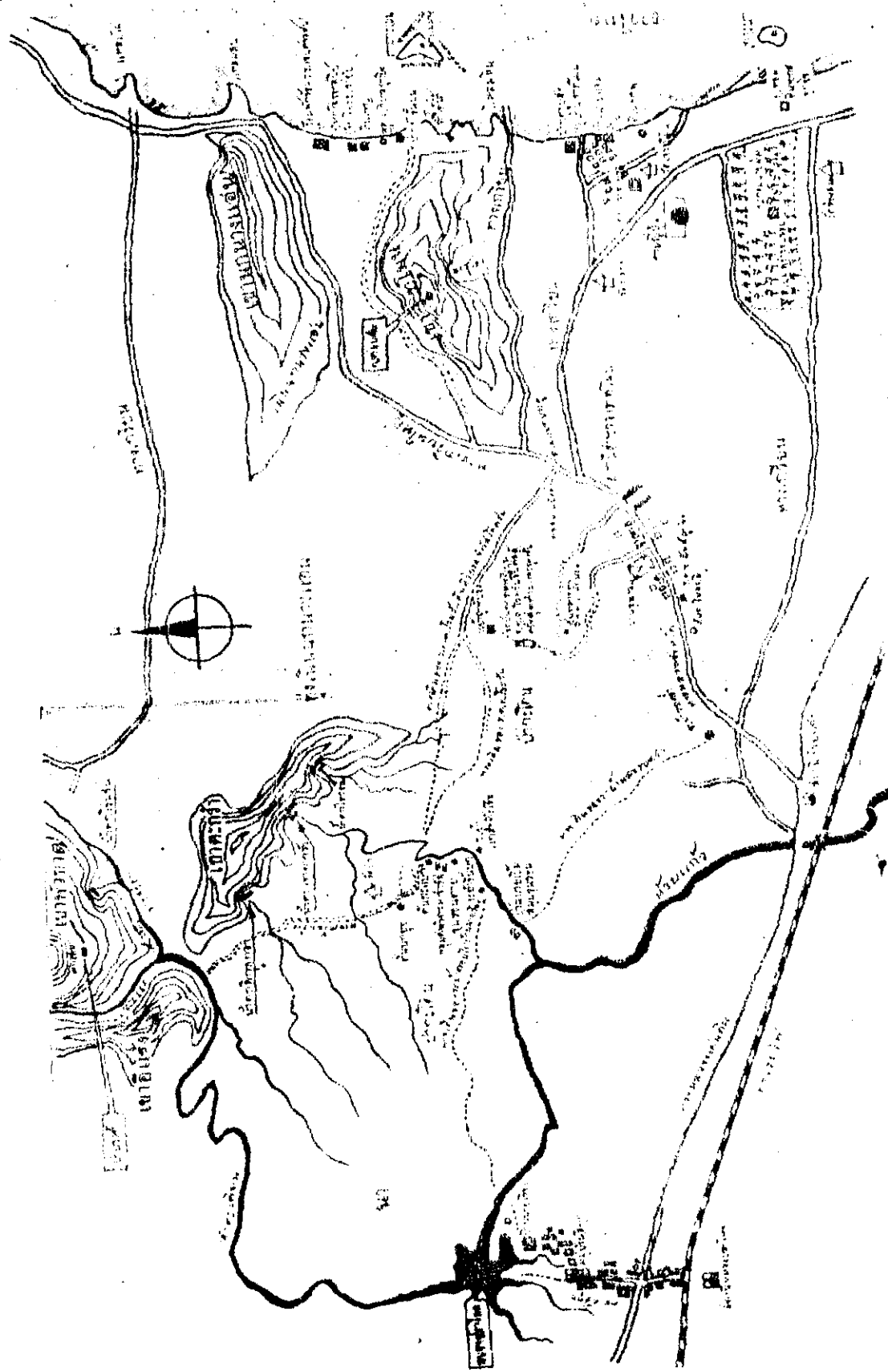
เสมอที่จะเผชิญกับอันตรายรอบคอบ ในยามนอนเรอต้องนอนกอดเป็นอุตุตลอดเวลา ขณะที่สร้อย
อยู่ในป่าที่เขาตะกร้า สร้อยได้ทำหน้าที่ร่อนทองและจัดลำเลียงส่งให้ระย้านำไปขายยังกรุงเทพฯ
ต่อไป

ฉาก

หมายถึงสถานที่และเวลาที่เรื่องนั้น ๆ เกิดขึ้น เรื่องระย้าเหตุการณ์ทั้งหมดเกิดขึ้น
ในเมืองไทย ระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง สถานที่ที่กล่าวถึงในเรื่องนี้ส่วนมากเป็นฉากใน
หมู่บ้านเขาโพนซึ่งเป็นบ้านเกิดของระย้าและตัวละครสำคัญอื่น ๆ นอกจากนั้นก็มีฉากในกรุงเทพฯ
จากการศึกษาวิถีในการสร้างฉากของ สด เห็นว่า สด มีความสามารถในการสร้างฉากอย่าง
ยอดเยี่ยมเหมาะสมกับเหตุการณ์และบรรยากาศในเรื่อง ทั้งนี้สืบเนื่องจาก สด เคยมีประสบการณ์
เกี่ยวกับชนบทมาก เพราะ สด เคยอยู่ที่ตำบลลงหัวโขด จังหวัดปราจีนบุรี หลังจากไ้
แผ่นดินไทยประสบความล้มเหลวแล้ว สด ก็ไ้ไปซื้อไ้และที่ดินว่างเปล่าที่หมู่บ้านหนองจับเต่า
ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สด ตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะบูรณะชนบทแห่งนี้
ขึ้นเป็นไ้แผ่นดินไทยแห่งใหม่ตามอุดมการณ์ที่ตั้งไว้ จากประสบการณ์เหล่านี้เองที่ทำให้หมู่บ้าน
เขาโพนและหมู่บ้านสหกรณ์ที่เขาตะกร้าอุบัติขึ้น อีกประการหนึ่ง สด เป็นผู้ที่มีความสามารถใน
ทางด้านศิลปะการวาดภาพ ทำให้ สด สามารถสร้างจินตนาการและถ่ายทอดออกมาเป็นตัวหนังสือ
ไ้ได้อย่างสมจริง สดคล้องกับเนื้อเรื่อง ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกและเกิดจินตนาการชัดเจน

เรื่องระย้า จากมีความสำคัญต่อการดำเนินเรื่องมากและเนื่องจากระย้าเป็นนวนิยาย
ที่มีความยาวมาก สถานที่และเวลาจึงมีความสลับซับซ้อนพอสมควร เพื่อขจัดความสับสนเกี่ยวกับ
สถานที่และไ้ให้เกิดภาพพจน์ชัดเจน สด จึงไ้เขียนแผนที่ประกอบเรื่องขึ้น ในแผนที่ไ้ได้
รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งต่อไปนี้

1. แสดงที่ตั้งสถานที่ต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในเรื่อง
2. แสดงเส้นทางการเดินทางของตัวละคร
3. แสดงสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์สำคัญ ๆ ในเรื่อง

สถานที่หรือฉากที่ปรากฏในเรื่องระย้า มีทั้งฉากที่เป็นสถานที่จริงและฉากสมมุติหรือฉากในจินตนาการ สก จะใช้ฉากที่เป็นสถานที่จริงเมื่อกล่าวถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรุงเทพฯ เช่น

... เมื่อมองดูหัวท้ายครอกจนแน่ใจแล้วก็กระโดดให้แค้นกับระย้าตามออกไป แล้วเปิดประตูเสียดตามเค็ม อีตู่ผู้พิชิตขามูไรนำลูกเขาสวมทั้งสองออกไปยังถนนกิ่งเพชร หยุดยืนพิจารณาถนนถนนจนเชื่อแน่ว่าไม่มีตำรวจแน่ นำหน้าออกเดินไปยังปากถนนเพชรบุรี โดยอาศัยความมืดของเวลาคอนรุ่งเป็นเครื่องกำบังตา ร.ค.ค.โรมรับน้ำระย้ากับแค้นเค็มชักม้าบ้านทางฝั่งซ้ายของถนนเพชรบุรีภายใต้เงามืดของคันจามจุรี บ่ายหน้าไปทางสะพานยมราชและผ่านสี่แยกอรุณพงษ์ไปอย่างปลอดภัย เมื่อถึงสะพานยมราช บังเอิญรถสินค้าเข้ามาใกล้กำลังผ่านข้ามถนนไป จึงยืนรออยู่ที่โคนคันจามจุรี รอจนกระทั่งขบวนรถสินค้าผ่านเลยไปแล้ว จึงเดินตามท้ายขบวนรถไปทางรถไฟ จนใกล้ถึงสถานีสวนจิตรลดา ก็หยุดเลี้ยวซ้ายเลขว่อ้อยอย่างรอบคอบ แล้วก็ชวนระย้ากับแค้นนั่งลงบนไม้พยอม ในท่ามกลางความมืดและความสงบของเวลาคอนรุ่ง ...¹

หรือ

"เลี้ยวซ้ายซ้าย" แค้นซึ่งคอยดูเหตุการณ์อยู่หลังคนขับบอกกล่าวขึ้นทันที
"ขอยืนที่สะพานกลางถนนวิทยุได้"

ไวกทำตาม จี๊ปกลางค่อย ๆ เลี้ยวข้ามสะพานซีเมนต์ซ้ายมือไปตามถนนซอยซึ่งค่อนข้างมืด ประมาณสามนาทีให้หลังก็ถึงหัวเลี้ยวขอออก ไวกหักพวงมาลัยไปทางขวาแล้วก็พารถแล่นต่อไปจนออกถนนวิทยุตอนกลาง ไวกเลี้ยวซ้ายพารถวิ่งออกไปจนถึงตุมพินี เขาหักเข้าไปสวนสาธารณะ แล้วไปทะลุออกศาลาแดง จากนั้นก็ได้ไปตามถนนอันไม่สว่างนักจนถึงหัวลำโพง ที่ใจกลางพระนครไม่มีการตรวจคนกระวังระไวอะไรอีก ไวกพุ่งจี๊ปกลางไปตามถนนอีกสายจนกระทั่งในที่สุดก็ถึงหลักเมือง

¹สก. กุณมะโรหิต ระย้า เล่ม 4 หน้า 2465 - 2466

ดูมีรู้สึกอยู่เสมอว่าระยัยสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอ เหมือนสำลิตที่ลอย
กลางอากาศ เหมือนกามะพร้าวที่ลอยล่องอยู่ในลำธาร แต่ระยัยไม่เป็นเช่นนั้น
 ราษฎรอย่างฉันก็เหมือนเมื่อกว่าหกเมื่อกว่า หายไปสักเมื่อกหนึ่งก็ไม่ทำอะไร
 สะเทือน

2.3 Personification คือ การใช้ภาษาในลักษณะที่ทำให้ดูเหมือนว่า
 สรรพสิ่งต่าง ๆ ทั้งหลายไม่ใช่คน โดยใช้สรรพสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นแสดงออกปฏิกิริยาต่าง ๆ
 ราวกับมีชีวิตจิตใจ เช่น

ยอกเขทโมนยังซ่อนอยู่ในกลุ่มหมอกสีขาว ซึ่งกำลังทำท่าจะจางไปเพื่อจะหนี
แสงตะวัน

เมื่อลมเริ่มตอนเมฆเข้ามาคลุมฟ้าหน้าหาดแม่น้ำ ทันใดนั้นก็มีแสงสว่าง
 จุกเล็ก ๆ วาบขึ้น

เกรียงไกร, หลวงบริบาล, ... ไต่พากันเดินทางไปไทรงาม ในวันรุ่งขึ้น
ก่อนพระอาทิตย์จะอัสดงขึ้นพ้นขอบฟ้า

ปีไหนฝนแดงทำนาไม่ได้ ก็ใช้หมันไม่ได้ มันก็คึกคอกเบียดเบียนกันแล้วก็คิดหนี
กันจนขจรจรัสแสง ไซ้เท่าไรก็ไม่รู้จักหมด

3. นิยมใช้ภาษาอังกฤษ ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ สด นำมาใช้ส่วนมากเป็นศัพท์ที่เป็นที่
 เข้าใจกันโดยทั่วไป เพราะศัพท์บางคำไทยนำมาใช้ในลักษณะของการทับศัพท์และเป็นคำที่ใช้กัน
 แพร่หลาย ดังนั้นการใช้ภาษาอังกฤษในบางครั้ง จึงไม่ทำให้เป็นเรื่องเสียหายแต่ประการใด
 ดังตัวอย่างเช่น

แม้ว่าครูปลั่งมีเรื่องเด็กซีเคนท์แน่ หากไม่แล้วคงเกินเสียขี้ขี้มา

"คุณบาเบเรียนเหลือเกิน คุณคิดหรือว่าวงไพบูลย์ของคุณจะยังยืนอยู่ได้เพราะ
ความบาเบเรียนเหล่านี้"

"ผมยังกำลังคิดอยู่ครับ อย่างน้อยก็ตั้งคาบาเร่ไปก่อน เพื่อหาทางสนิทกับมัน"

ฉันนี่แหละคือฮีโร่ของชาติ ข้าพเจ้ารู้ว่าการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำ
ของตัวตกทหาใช้การ กระทำของฮีโร่แท้จริงของชาติไม

เขาควรจะลาออกเขาไม่ควรจะอยู่ในยุบดินทร์อันมีเกียรติของตำรวจไทย
อีกต่อไป

ผมคิดจะมาช่วยตนเอง แต่ยังคิดถึงเรื่องสำคัญเกี่ยวกับการตั้งบริษัทเอ็กสพอร์ต
ซึ่งเป็นทางออกของสินค้าที่ผมคิดจะผลิตขึ้นจากแผนดินตามสักริมที่เคยเล่าให้ฟัง

"คุณพุกอย่าก็ คุณจะจับก็เมื่อเขาเป็นอาชญากร"

"ก็แล้ว ผมก็อยู่ สักริมเขาตะกราเราสร้างแน่นอน ผมเบื่อกรุงเทพฯ
เต็มที อยู่ป่าสบายกว่า"

ระยะเขาทำตามที่ผมเคยพูดไว้ คือทำสงครามกับพวกคอร์รัปชัน แต่เขา
ไม่เข้าใจสักริมของเรา

ผมจะได้มีการเตรียมดินและอาหารดีมาถวายเพื่อถนอมเอ็กสพอร์ต แต่
พวกผู้หนึ่งจะต้องลำบากมากถ้ากลางป่า

"ผมไม่มอร์นิ่งวอร์ด"

"มอร์นิ่งวอร์ด" เคชหัวเราะเสียงดัง "คุณคิดว่าผมจะเชื่อหรือ"

คุณไม่เคยมอร์นิ่งวอร์ด ตำรวจรู้ดี แต่ทำไมถึงมอร์นิ่งวอร์ด วันที่เรามา
มาถึง?"

การต่อสู้กับขบวนการ คอร์รัปชันแบบทีมเวิร์ค ซึ่งกำลังเกาะกินเลือดเนื้อ
ของประชาชนอยู่ในขณะนี้

ท่านข้าหลวงผู้ทรงเกียรตินี้ยังเฝ้าหาอาร์มอย่างสบาย

กวร์รับหนอย อย่าหันไปพระธรณีรู้ว่าเราทำอะไร พวกโกลดพักผมกลัว

บางทีระยะจะต้องทำศึกอีกครั้งหนึ่ง คราวนี้ไม่ใช่ศึกขามุไรแต่เป็นศึก

อายฝรั่งคาน้ำชาที่มันเรียกตัวเองว่าสึวิไลปิเปด

"เราจะเอารัฐเป็นสักริมให้เรา เขาเกลียด M1 อยู่แล้ว เขาควร
จะทำได้"

4. การใช้ภาษาที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์โกรธแค้นซึ่งจริงของตัวละคร ทำให้เกิดความรู้สึกสะใจแก่ผู้อ่าน ดังเช่นตอนที่ระย้าพูดถึงความเลวของขุนรอนว่า

มึงรู้ละชีว่าถ้ากรรมหนี้เวรมันต้องไขกัน มึงทำบาปมามาก มึงต้องใช้บาปให้หมด จงกัณฑ์ตายเถิด อย่าหวังเงินของมึงเลย แล้วมึงจะได้ไปผูกไปเกิดเงินเป็นพระเจ้าของมึง ชาติจะฉิบหายล้มละลายอย่างไร ใครจะเป็นจะตายอย่างไรมึงไม่แคร์ ขอแต่ให้ได้เงินมามึงก็พอใจแล้ว มึงสูมเงินไว้บนกระดานหัวเตี้ยว่ามึงกำลังจะตาย แล้วเงินช่วยอะไรมึงได้ไหม? นักการเบื่องโคตรญาติของมึงนั่งเมืองอยู่เตี้ยนี้ ก็ถอดแบบมาจากมึง นะแหละ ... และวันหนึ่งก็คือวันนี้มึงเตรียมตัวตายได้แล้ว โอ้เปรต!"¹

ตัวอย่างอื่น ๆ เช่น

เกือบทุกคนต้องไปเมืองนอก, ที่ไปเรียนก็มีเพราะพ่อแม่มีเงินคอร์รัปชั่นมากมาย แต่หลายคนก็ไปท่องเที่ยวหาความสัมพันธ์กับอีนุ่ เพื่อช่วยพ่อแม่ใช้เงินคอร์รัปชั่น

รัฐบาลอปรียบางรัฐบาล กู้ยืมเสียจนต้องเอาฝรั่งมาเป็นพ่อ คนไทยทั้งชาติต้องแบกหนี้หลังโกง เป็นข้าฝรั่งชั่วลูกชั่วหลาน อย่างนั้นจะไปรอดหรือ ฉิบหายแน่

สัตยชาติก็ ถึงจะซีเก้งทองเย็นคันละสองแสนมันก็ยังคงเป็นก๊วยอยู่นั่นเอง ข้าพเจ้าขอให้ท่านไ้รำลึกว่าชาติไทยไ้ก้าวหน้าเข้ามาถึงยุคของความฉิบหายขายตัวแล้ว ชาติไทยของเราจะล่มจมก็เพราะคนระย้า ไม่ก็คนที่โกงชาติโกงประชาชน

นายเคช คำรงไทย กำลังแข่งดื่กับอายฝรั่งตาน้ำขาว เมืองไทยจะตายอย่างไม่กระตึก

¹สก. กุระโรหิต ระย้า เล่ม 3 หน้า 1923 - 1924

พวกแกคิดค้นแผนหาซื้อเรือ^๑ ไปเสียเกือบทุกคน จึงกินเท่าไรไม่อิ่ม
 โภยเท่าไรไม่รู้จักพอ แกงสุก^๒คิดคนไทยจนพวกเรานอนไขว่หลังจวนจะ
 อุดตายอยู่แล้ว

"ผมกลัวคน^๓หนาคาน^๔" ระบายพูดแล้วถอนใจเบา ๆ "เมืองไทยจะ^๕นิ^๖หาย
 ลมจมนักเพราะคน^๗หนาคาน^๘เหล่านี้แหละ มันร้ายยิ่งเสียกว่าทหารญี่ปุ่นยุคนั้น"

หางเสียงของผู้แต่ง

หมายถึงทัศนะหรือท่าทีของผู้แต่งที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความรู้สึกของผู้แต่งเหล่านี้จะ
 ปรากฏออกมาในทางสำนวนภาษาซึ่งทำให้ผู้อ่านทราบได้อย่างชัดเจนว่าผู้แต่งมีอารมณ์ ความรู้สึก
 อย่างไรในเรื่องระย้า สด ฤๅนะโรหิต สามารถใช้สำนวนภาษาแสดงอารมณ์ ความรู้สึกออกมา
 ได้อย่างชัดเจนว่ามีความรู้สึกอย่างไร เช่น ประชดประชัน ล้อเลียน จริงจัง เคียดแค้น
 หรือขมขื่น ก้าวอย่างเช่น

แสดงความรู้สึกประชดประชัน เช่น

... โรงเรียนประชาบาลของครูปลั่งซึ่งไม่มีฝักใฝ่ว่าก็ลงไปแล้ว หากครูที่จะ
 ทุ่มเพื่อโยให้มากไปอีกไม่ นายเหนือหัวท่านบอกว่าเงินไม่มี ท่านว่ารัฐบาลจน
 ถึงขนาดต้องกู้เขามาใช้ ต้องมีชัยสักหน่อยจะใช้จ่ายทุ่มเพือนักเห็นจะไม่ได้
 มีโรงมาโรงนาให้เรียนก็ลงไปแล้ว สำหรับพวกเด็กเลี้ยงควายตัวดำที่เกือบ
 ไม่มีผ้าจะนุ่งพวกนี้ มันเป็นผู้ดูลาฉามากขึ้นมาจากไหน ที่จะต้องเรียนหนังสือ
 พรุ่งพรอมไปด้วยโต๊ะเก้าอี้ที่ทำด้วยไม้อย่างดี? ครูปลั่งก็เห็นควายเด็กพวกนั้น
 เกินมาเพื่อจะเลี้ยงควาย ตลอดชีวิตมันหนีการเลี้ยงควายไม่พ้น เพราะฉะนั้น
 ให้มันเรียนในโรงมาโรงนามันก็คงจะทนได้ ...¹

หรือ

¹สด ฤๅนะโรหิต ระย้า เล่ม 1 หน้า 56 - 57

"อ้ายทางสายนี้เขาลาทางเสด็จไปเลย ชาวบ้านกับโรงเรียนแห่
เฮลลาเลยพลอยไคกันใบนุญนายระยกับนางสุ้ยไปค้าย"

"ข้าไม่ไผ่ชานาน ผิดคาไปเยอะ" กะหิงพุกสัน ๆ แล้วก็น้ำเดินต่อไป

"มันจะผิดไปยังไงวะ ที่ไหนผู้ยิ่งใหญ่ ที่นั่นถนนน้ำไฟก็ต้องดี
คุณเกรียงไกรแถวข้างนี้ ข้าอยากให้ผู้ยิ่งใหญ่เขาไปดูบ้านให้ทั่วเมืองไทย
ถนนจะไคดีขึ้น ราษฎรจะได้พลอยสบายไปค้าย นางสุ้ยกับนายระยก็กลายเป็น
เป็นผู้ยิ่งใหญ่ไปแล้ว อ้ายพวกเรายังคงเดินตะพุ่นอยู่ตามเดิม"¹

จากข้อความข้างต้นนี้แสดงให้เห็นว่า สก ต้องการจะประชดฐ์บริหารบ้านเมืองที่ไม่
เห็นความสำคัญของการศึกษา ชีวิตเด็กชนบทถูกมองอย่างไรค่าหรือเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่
จะต้องสนใจเด็กพวกนี้เพราะทำไปก็ไม่มีประโยชน์ ส่วนเด็กข้อความ สก ต้องการประชดการ
ทำงานเอาแต่หน้าของพวกเจ้าหน้าทีในการปรับปรุงถนนหนทาง มักจะได้รับการเอาใจใส่
เฉพาะแถวบ้านผู้หลักผู้ใหญ่ ส่วนบ้านคาสิศาสาไม่เคยได้รับความสนใจเลย

แสดงความรู้สึกขึ้นต่อความไม่ยุติธรรมของสังคม

สก ต้องการจะสะท้อนค่านิยมของสังคมปัจจุบันที่บูชาเงินเป็นพระเจ้า ใครมีเงินก็ได้
รับการยกย่อง โดยไม่คำนึงว่าเงินที่เขาไผ่ชานั้นไผ่ค้ำวยความบริสุทธิ์หรือไม่ สก มีความ
รู้สึกขมขึ้นต่อสภาพสังคมเช่นนี้อย่างยิ่ง

"จริงของสร้อย เนรคุณพอมันเจริญไม่ได้ แต่มันก็ไม่แน่นอน สมัยนี้คนอย่าง
ไอ้ยายมักจะไคดี มันเป็นสมัยของหัวชั่วไคดีทำดีไคชั่ว"

"จริงของพี่เป๋ยยังอัปรีดิ์ ก็ยิ่งรวยอย่างไอ้ขุนรอนเป็นต้น พี่ยายเนรคุณพ่อแม่
กลับสบายกว่าพี่ย่า ฟังกับกันมันไม่ยุติธรรมเลย"²

¹สก ภูมมะโรหิต ระยา เล่ม 5 หน้า 2832 - 2833

²สก ภูมมะโรหิต ระยา เล่ม 1 หน้า 783

แสดงความรู้สึกขบขัน ล้อเลียน

สค ทองการจะล้อเลียนและประชดประชันพฤติกรรมของตำรวจใน "ยุคหมิ่น" ที่มักชอบ
อวดความสามารถ ซึ่งความจริงหาเป็นเช่นนั้นไม่ การกระทำของตำรวจในยุคนี้สร้าง
รอยคางพรอโยให้แก่กรมตำรวจอย่างมาก เพราะตำรวจผู้รักษากฎหมายกลับทำผิดเสียเอง
ใช้อำนาจข่มขู่ราษฎร กฎหมายไม่มีความหมายเพราะผู้ทำผิดส่วนมากก็คือตำรวจนั่นเอง ทำให้
ไม่สามารถจับคนร้ายมาลงโทษได้

"ไม่แข็ง " ร.ต.ต.โรบรันทอนใจเบา ๆ "ผมหวงคุณเสียแล้วคุณเล็ก
ผมว่าเขาไม่ได้พูดเล่นแน่ ๆ เมื่อเร็ว ๆ นี้ก็ลึงไปคนหนึ่งแล้วกลางถนนหลวง
จับมือใครดมไม่ได้ แต่ตำรวจก็ยังคุยอยู่ตามเดิมว่า ไม่มีอะไรได้ดวงอาทิตย์
ตำรวจไทยทำไม่ได้"

เล็ก กุหลิม หัวเราะชอบใจ

"เขาคุยตกไปประโยคหนึ่ง ควรพูดต่อไปว่า ยกเว้นอย่างเดียวคือเรื่อง
ยั้งถึงกลางเมืองจับตัวไม่ได้แน่ ๆ "1

"การคุกคามครั้งนี้ประชาชนผู้พึงได้เสียชีวิตไปสองคน โดยที่ตำรวจใน
ระบอบ "ไม่มีอะไรภายใต้ดวงอาทิตย์ที่ตำรวจไทยจะทำไม่ได้" ไม่สามารถ
จะจับตัวผู้มาได้เลยสักคนเดียว ทั้ง ๆ ที่เหตุได้เกิดขึ้นในท่ามกลางของ
แสงอาทิตย์อันสว่างไสว"2

หรือ

"แค่ระวังหน่อยนะ" ขุนรอนพุดอย่างเอាកการเอางาน "อย่าให้กะแนน
มันมีมากกว่าจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งก็แล้วกัน หนังสือพิมพ์มันจะคาเอา"

"คากี่ข้างหัวมันอะไร โอ้พวกปากหอยปากปู "3

¹สค. ภูมะโรหิต ระยา เล่ม 4 หน้า 2500

²สค. ภูมะโรหิต ระยา เล่ม 5 หน้า 4050

³สค. ภูมะโรหิต ระยา เล่ม 3 หน้า 1642

สก ต้องการจะล้อการเลือกตั้งในยุคนั้น ว่านักการเมืองบางคนใช้วิธีการที่สกปรก เช่น การลงไฟฟ้า เป็นต้น การกระทำเช่นนี้ก็ทำกันอย่างโจ่งแจ้งไม่เกรงกฎหมาย หรือคำครหาใด ๆ เพราะนักการเมืองเหล่านั้นเห็นว่าการกระทำเช่นนี้เป็นเหตุการณ์ธรรมดาของการเมืองไทยในยุคนั้น

แสดงความรู้สึกสมเพช ถูกพวกที่ไม่รักศักดิ์ศรีของตนเอง เห็นแก่เงินเล็ก ๆ น้อย ๆ เนื่องจากในยุคนั้นมีนักการเมืองใช้เงินซื้อคะแนนเสียง สก เห็นว่าการกระทำเช่นนี้เป็นการถูกประชาชน แต่ในขณะที่เดียวกันก็มีประชาชนบางคนหัวตัวตบกับคำตูดของนักการเมือง เพราะเพียงแค่ให้เงินเล็กน้อยหรือเลี้ยงเหล้าเพียงกึ่งเดียวก็ยอมไปลงคะแนนเสียงให้เขา

"คิดไม่ไว้ตก" สุนัขเอยขึ้นมา "ทุกวันนี้เงินสำคัญกว่าอะไรทั้งนั้น บางทีอาจสำคัญกว่าเป็นก็ได้ คนมันหัวเงิน แม้กระทั่งเลือกตั้งคราวนี้ หวานให้หนัก ๆ มือเราก็คงชนะเด็ด คิดว่าซื้อคะแนนหัวละสิบบาทเป็นไงคะ"

"แพงไป พระธรรมา สันติระชะ "ห้าบาทเป็นไง"

"ผมว่าก็ยังแพงอยู่ดี" เกษพุกยิ้ม ๆ "อ้ายพวกคืนโตพวกนี้เหล้ากึ่งเดียวก็พอแล้ว"

"ผมก็ว่ายงั้นแหละ เหล้ากึ่งเดียวก็แพงพออยู่แล้ว" ระเบียบพูดพลางหัวเราะ ซึ่งทำให้ทุกคนพากันหัวเราะไปด้วย¹

แสดงความรู้สึกโกรธแค้น

สก ต้องการจะระบายความรู้สึกที่อกกฎหมายในยุคนั้น ว่าไม่สามารถจะคุ้มครองประชาชนผู้สุจริตได้ เพราะตำรวจผู้รักษากฎหมายไม่ได้ทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง คือไม่ได้หาตัวให้เป็นที่พักพิงของประชาชน ดังนั้นจึงต้องหาวิธีพึ่งตัวเองจึงจะรอด

กฎหมายไม่เคยให้ความเป็นธรรมแก่กู" ระเบียบพูดต่อไป "กูเอามือของกูเป็นกฎหมายมานานแล้ว มึงซักถามมาก แต่กฎหมายก็เอาโทษมึงไม่ได้ นั่นเพราะไม่ใช่กฎหมายไม่ดี แต่เพราะว่าคนใช้กฎหมายมันระยำ ปลอกคอของมึง

¹สก ฤทธิ์โรหิต ระเบียบ เล่ม 4 หน้า 2458

เป็นปลอกคอชั้นดี อ้ายคนใช้กฎหมายมันถึงทำอะไรมึงไม่ได้ มึงลายนวลอย่าง
สบาย ทั้ง ๆ ที่คนทั้งเมืองเขารู้ว่ามึงชั่วใครมาบ้าง คุณวิกรม คุณจรัส
เขามาทำงานให้ชาติไทย ทำงานให้พ่อแม่พี่น้องของมึง แต่มึงก็ฆ่าแกงทั้งได้
ลงคอ เพราะมึงอยากได้ทองคำหนักเพียงไม่กี่บาท กูอยากจะรู้เหลือเกินว่า
มึงเอาความโหดร้ายทารุณมาจากไหน ถ้าพ่อแม่มึงเกิดมาจากพวกเหี้ยพวก
ตะกวดกูไม่ว่าเลย ลมระย้าอย่างมึงในเมืองมีอีกมากมาย ฆ่าคนทิ้งแล้วลายนวล
อยู่ได้เพราะมีปลอกคอดี กูไม่เห็นว่าคุณกฎหมายจะทำอะไร ไ้คนอับร้อพวกนี้ได้
แต่เดี๋ยวนี้กูตัดสินใจแล้วกูจะไม่ฟังกฎหมายอีก"¹

บทสนทนา

บทสนทนาของ สก กุรมะโรหิต ในเรื่องระย้า เป็นบทสนทนาที่น่าสนใจ ใช้คำกระทัดรัด
ง่าย ๆ มีชีวิตชีวาทำให้เรื่องมีความสมจริง นอกจากนั้นบทสนทนายังช่วยให้ทราบบุคลิกและนิสัย
ใจคอของตัวละคร ตลอดจนช่วยในการดำเนินเรื่อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. บทสนทนาที่ช่วยให้ทราบบุคลิกและนิสัยของตัวละคร โดยผู้แต่งมีต้องบรรยายตรง ๆ
เช่น

"นายแทนคนนี้ใครกัน?"

"พวกเราไว้ใจได้" หลวงบริบาลตอบแล้วเล่าเรื่องที่แทนไปกรุงเทพฯ
ให้ฟัง "ผมพอใจความสามารถของเขา เขาถูกจับและถูกซ้อมเกือบตาย แต่
ไม่ชักพรวดพวก คุณคงรู้เรื่องแทนถูกจับแล้วมีคนเผาคายฉุน"²

"ครับ ผมทราบ ไ้คนอย่างนี้ไว้ใจเราสบายใจแน่"²

หรือ

¹สก กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 4 หน้า 2577 - 2578

²สก กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 1 หน้า 330

"ผมว่าไอ้แก่นไม้พูด ผมรู้ใจมันก็ไอ้แก่นเป็นคนใจเพชร มันยอมตายดีกว่า จะยอมพูดให้พวกเราตาย"

"เธอคิดว่า นายแก่นรักชาติจนยอมตายเพื่อชาติได้แน่หรือ?" ระย้ามองตา
ผู้ถาม นายตำรวจหนุ่มรู้สึกว้าวตาของเขาแข่งกร้าวผิวกาย

"ไอ้แก่นคงไม่รู้หรอกครับเรื่องชาติ มันรู้ว่าคุณนี่เป็นคนไทย มันเกลียด
ญี่ปุ่น มันต้องสู้ญี่ปุ่น ยิ่งญี่ปุ่นจะฆ่ามันก็สู้ตาย"¹

และ

"แต่ระย้าของเรากำลังจะเอาชีวิตไม่รอด" ร.ต.ต.โรมรันพูดแล้วหัวเราะ
"โลกมนุษย์นี่แปลก พี่น้องคลานตามกันออกมา มันยังต่างกันเหลือเกิน"
"แต่คนอย่างระย้า" เกรียงไกรสวนขึ้นทันที "ไม่มีวันตาย" คนไทยจะต้อง
ยกย่องเขาตลอดไป"

"ผมก็ยกย่อง มันเลือดไทยแท้"²

และ

"พี่น้องสองคนนี่ต่างกันราวฟ้ากับดิน ผมไม่ชอบหน้าระย้า ตามันนอกกังฉิน
ร้อยเปอร์เซ็นต์"

"นิสัยเขาต่างกันมาก ระย้าเป็นคนซื่อ ระย้าเป็นคนเห็นแก่ตัว อะไรที่
เป็นประโยชน์เป็นเอาหมด เป็นคนคบไม่ได้เลย เวลาที่ระย้าหันไปคบกับขุนรอน
ซึ่งเป็นคนฆ่าพ่อของตัวเอง เพียงเท่านั้นก็เห็นแล้วว่า เป็นคนอย่างไร"³

2. บทสนทนาที่ช่วยในการดำเนินเรื่องแทนการบรรยายของผู้แต่ง เช่นตอนที่ สก จะ
บรรยายเหตุการณ์ตอนนายฉิวพบระย้าหลบอยู่ในหลุมกักตัวของตน จนกระทั่งนายฉิวพบและ
ขอตัวระย้าจากนายฉิวเพื่อเอาไปมอบให้กับฝ่ายญี่ปุ่นเพื่อหวังรางวัล เหตุการณ์นี้ สก ได้ให้ผู้อ่าน
ทราบจากคำสนทนาระหว่าง ร.ต.ต.โรมรันกับนายฉิว ดังตัวอย่างเช่น

¹สก ภูมิระโรหิต ระย้า เล่ม 1 หน้า 337 - 338

²สก ภูมิระโรหิต ระย้า เล่ม 2 หน้า 843

³สก ภูมิระโรหิต อ.ก. หน้า 432

"เล่าไป ลือหาอะไรกับระยา" เขาเริ่มเป็นประโยคแรกจ้องตานายฉิว เพื่อจะเคนเอาความจริง

นายฉิวหันหน้าหลบตา เมื่อเห็นไม่มีทางออกอะไรอีกแล้ว ก็พูดว่า

"ผมไม่ได้หาอะไรครับ ผมช่วยมันต่างหาก"

"ช่วยหรือ?" ร.ต.ต.โรมรันพูดแล้วก็หัวเราะอย่างกร้าว "อย่างนี้หรือ เรียกว่าช่วย ลือส่งระยาไปตายลือรู้ไหม?"

"ผมไม่รู้ครับ"

"ทำไมลือจะไม่รู้ ไอ้มันนี่ลือก็ต้องรู้"

นายฉิวนิ่ง ร.ต.ต.โรมรันจึงพูดต่อไป

"ไอ้บ๊ิไปพบระยาอยู่ในหลุมไซไหน? หรือว่าระยามาพบไอ้ที่บ้านลือ"

"ผมจะเล่าตามความจริงนะครับ คือยังงี้ครับ ผมไม่รู้จริง ๆ ไอ้บ๊ิมาหาผมเพื่อติดต่อยายเก่งให้บ๊ิไป ผมก็มันก็ไปอยู่ที่หลุมตอนเช้ามีด บังเอิญพบไอ้ยานอนครางที่ถนนหลุม ผมกับไอ้บ๊ิก็ช่วยกันดึงตัวขึ้นมา"

"แล้วยังไง?"

"ก็—แล้วก็เอาตัวมันมาที่บ้านผมครับ"

"แล้วไอ้บ๊ิก็ขอรับตัวมันไป"

"เรารู้ไซ้ไหนว่าไอ้บ๊ิจะเอาตัวระยาไปหาอะไร?"

"ไม่ทราบครับ"

"โกหก ไอ้บ๊ิต้องบอกลือทุกอย่าง"

"ผมไม่ทราบอะไรจริง ๆ ครับ"¹

3. บทสนทนาที่ผู้แต่งต้องการจะระบายความในใจของคนเป็นสำคัญ บทสนทนาเหล่านี้ มักจะมีข้อความยาว ๆ ทำให้ขาดความสมจริง และไม่คอยช่วยในการดำเนินเรื่องมากนัก บทสนทนาประเภทนี้ สด จะแทรกอยู่ทั่วไปตลอดทั้งเรื่อง

"ใครบอกว่าข้าคบกับญี่ปุ่น?" เสียงของอีกฝ่ายหนึ่งถามสวนขึ้นทันที

ระย้าหัวเราะเสียงดัง เสียงเขาเสียดแทงเข้าไปหัวใจของเกด

"เอ็งจะคบหรือไม่คบ เอ็งก็กินเงินญี่ปุ่น ถึงจะไม่ทางตรงก็ทางอ้อม

เอ็งเป็นพวกขุนรอน เอ็งรู้ว่าขุนรอนแข่งกับพวกญี่ปุ่นถึงขนาดไหน อีนางสุเกีย
เป็นนกค้อไอ้ขุนรอนเอาล่อไอ้ทามูรา ไอ้เก้นนั้นเห็นหน้าอองก็สวามิภักดิ์เข้าไป
แล้วเคียวไอ้ขุนรอนรวบเอาไพร่ แล้วพูกุ๊กก็รวบเอาไพร่ ไอ้พวกนั้นนั่ง
นับเงินอย่างสุขเกษมเปรมปรี มันไม่เคยคิดว่าอะไรมันนั่งนับเงินญี่ปุ่น ทหารไทย
ต้องอดอยากล้มตายไปวันละเท่าไรในเชียงตุงมันเคยคิดบ้างไหม ไอ้ขุนรอนมัน
กินแรงพวกมันเท่าไร ที่มันกินแรงทหารไทยเมืองอาหมองไม่เห็น เพราะมันโกลนถน
แต่เอาคนที่โกล ๆ นี่แหละ ไอ้ขุนรอนรวบเงินล้าน มันเลยได้เพราะอาศัยพวกมัน
เป็นมือขึ้น ถ้าไม่พวกมันคอยเป็นซี้ของมัน มันก็รวบขึ้นมาไม่ได้ มันกวานข้าวปลา
อาหารส่งญี่ปุ่น มันก็อาศัยมัน มันขู่ว่าจะฆ่าฟันชาวบ้านแย่งชิงแย่งขายก็อาศัยมัน
มันขาคู่ฉวยกับคนจ้าวจีนของไปไม่รู้จักเท่าไรก็อาศัยมัน แล้วมันได้อะไรบ้าง?
มันกลายเป็นผู้ขายชาคนไป แล้วมันได้เงินค่าของคนที่หัวมันไหม? มันอยู่กระต๊อบ
กินปูเค็มทุกมื้อ ลูกเมียอด ๆ อยาก ๆ มันได้อะไรวะไอ้เกด? กูไม่ว่าเลยถ้ามัน
จะเป็นเศรษฐีขึ้นมาบ้าง, เอาสักครึ่งของมันก็ยังดี แต่กูไม่เห็นว่ามันเป็นอะไร
ขึ้นมา กูเห็นแต่ไอ้ขุนรอนอ้วนขึ้น กินสบาย นอนสบาย มีเมียน้อยเป็นโหล ๆ
ซี้รถเก๋งคันเบ้อเรอ ลูกสาวของมันก็บรรทุกเพชรไข่มุกเต็มตัว, เป็นคู่เพชรเต็มตัว
มันรวบกันจนกินไม่หมด แล้วพวกมันยังคงอดขี้อดถ่ายอยู่ กูไม่เข้าใจว่าทำไมมันถึง
ได้ใจให้มันใจอยู่ได้ มันรู้ไหมว่าถ้ามันขึ้นใจเป็นต้นให้ไอ้ขุนรอนอีกไม่ช้าตำรวจ
จะมาลากคอมันเข้าตะราง ...¹

กลวิธีในการแต่ง

ระยา เป็นนวนิยายที่ สก รักมากที่สุด สก เขียนเรื่องนี้เพื่อต้องการจะสะท้อนสภาพสังคม การเมืองและเศรษฐกิจของไทยในยุคนั้น ในขณะเดียวกัน สก ก็ต้องการที่จะเสนอแนวความคิดที่ตนเห็นว่าเหมาะสมเพื่อที่จะนำมาแก้ไขสภาพสังคม เศรษฐกิจของไทยได้ เนื่องจากความคิดหรืออุดมการณ์ เป็นนามธรรม ที่เข้าใจได้ยาก แต่ สก ได้พยายามสร้างนามธรรมเหล่านั้นให้กลายเป็นรูปธรรม มีรูปร่าง มีตัวตนขึ้น จากพฤติกรรม และการแสดงออกของตัวละคร โดยเฉพาะความคิดในเรื่องสหกรณ์ เกษียณไกรได้เป็นผู้ทำให้ความคิดอันนี้เป็นรูปร่างขึ้นมาจากการสร้างเมืองสหกรณ์ที่เขาตะกร้า นับว่าเป็นความสามารถของ สก ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เรื่องระยา ถึงแม้จะมีพระเอกนางเอก แต่บทบาทของพระเอกนางเอกในเรื่องนี้แตกต่างจากบทบาทของพระเอกนางเอกในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ในยุคเดียวกัน คือไม่มีบทรักระยุมกระจิม มีแต่พลังความคิดเพื่อชาติบ้านเมืองและสังคม แต่ระยาได้รับความนิยมนิยชมจากผู้อ่านอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เนื่องจากความสามารถในการแต่งของ สก ไม่ว่าจะเป็นกลวิธีในการเสนอเรื่อง การสร้างตัวละคร การใช้สำนวนภาษา ตลอดจนแนวความคิดที่แทรกไว้ในเรื่อง ซึ่งผู้วิเคราะห์จะกล่าวถึงกลวิธีในการแต่งของ สก ดังต่อไปนี้

1. กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง สก ใช้วิธีการให้ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเอง (Omniscient point of view) ตลอดทั้งเรื่อง การที่สกเลือกกลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าวิธีนี้นับว่าเหมาะสมมาก เพราะกลวิธีที่ใหญ่แต่งเป็นผู้เล่านั้น ผู้แต่งจะต้องเป็นผู้ล่วงรู้ทุกสิ่งทุกอย่างเกี่ยวกับตัวละคร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง วิธีนี้ทำให้ สก สามารถสอดแทรกอารมณ์ ความรู้สึก และอุดมการณ์ที่ตนต้องการจะเสนอแก่ผู้อ่านได้ตามความต้องการ เช่น ความรู้สึกเกี่ยวกับสภาพสังคมที่เห็นแก่ตัว มุ่งกอบโกยผลประโยชน์เพื่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความทุกข์ยากของผู้อื่น ดังคำพูดที่ว่า

โลกทุกวันนี้มันเป็นโลกของคนเลว ไม่ใช่โลกของคนดี คนที่อยู่ไม่ไคทอง
ฉิบหาย, ต้องล้มลง, ชีวิตก็เอาไว้มือรอก ส่วนไอ้คนเลว ๆ หากินบนหลังคน
คอรัปชั่นสารพัด ปล้นชาติของมันเอง เห็นแก่ตัวร้อยแปดกอบโกยเอาตัวรอด

โกหกตลอด มั่นใจอย่างสบาย วันหนึ่งวันหนึ่งไม่ต้องทำอะไรมาก ประจบ
คนนั้นนิด สอพลอคนนั้นหน่อย เงินทองไหลมาเทมา ส่วนคนที่ทำงานอาบเหงื่อ
ต่างน้ำ ซื่อสัตย์สุจริต เห็นแก่ชาติเห็นแก่โลก กลับเอาตัวไม่รอดถูกข่มเหง
ถูกรังแกสารพัด อคติอีกมือ ลูกเมียลำบากบางทีตัวเองก็เอาชีวิตไม่รอด
นี่มันโลกอะไรกัน โลกระยำ โลกอับร้อ ฉันไม่เข้าใจมันเลย คนอย่าง
ระยำมันเอาชีวิตของมันมอบให้แก่ชาติ มันสละตาย เพื่อชาติจะไถ่รอดอยู่ แต่
มันกลับจะต้องตาย ฉันไม่รู้ จะพูดอย่างไรแล้ว¹

หรือการแทรกแนวความคิดในเรื่อง การบริหารบ้านเมืองของคณะรัฐบาลว่ามีข้อ
บกพร่องอย่างไรบ้าง

... แต่ ร.ต.ต. โรมรันมองไม่เห็นทางว่า จะร่วมมือร่วมมือกับพวกพระบรม
ไตร่ตรอง ในเมื่อคนพวกนี้ทำสิ่งที่ผิดอยู่ตลอดเวลา ความผิดอันหนึ่งของ
พระบรมไตร่ตรอง มีอยู่ถึงสองกระทง กระทงแรกการบริหารบ้านเมืองโดยไม่มีแผนการอัน
แน่นอน, คอยแก้ปัญหาเฉพาะหน้า, ขอบทำงานแบบนักชีโรยหน้า และแบบตาม
อารมณ์ อีกกระทงหนึ่ง พระบรมไตร่ตรอง กับพวกนี้มีข้อสปรก, ขอบคำของเดือน
คอรป็นสารพัด ขอบคำอำนาจคำอิทธิพลแข่งกับราชบุตร, ขอบปากคนเล่นตาม
อำเภอใจทวิวิสัยทั้ง ความโสมมอันนี้รัฐบาลเขาไม่ทำกัน มีแต่นักการเมือง
เลว ๆ หรือพวกโจรการเมืองเท่านั้นจึงจะกล้าทำได้ เมื่อพระบรมไตร่ตรอง กับพวก
เป็นเสียเท่านั้น ผู้ที่มีความนับถือตัวเองก็ยากที่จะเข้าไปร่วมมือด้วยกันได้ ...²

2. กลวิธีในการเปิดเรื่อง สด เริ่มเรื่องระยำด้วยการบรรยายฉากและกล่าวถึง
เหตุการณ์ที่สร้างความไม่พอใจแก่ผู้อ่าน โดย สด บรรยายไว้ว่า

¹สด กุรมะโรหิต ระยำ เล่ม 2 หน้า 1193

²สด กุรมะโรหิต ระยำ เล่ม 4 หน้า 2491

ขณะนั้นเป็นเวลาเย็นโพล้เพล้ น้ำทะเลกำลังเอ่อ คน 6 คนกำลังจับกลุ่มกันอยู่ที่ชายหาดเชิงเขาทโมน คนหนึ่งนั่งกางเกงผ้าดิบย้อมมะเกลือไม่ให้เลื้อย กำลังพูดกันซึ่งค่อย ๆ กลายเป็นหลุมลึกลงไปทุกที อีก 5 คนยืนล้อมอยู่รอบ ๆ หลุมนั้น ไม่มีใครพูดอะไรมากนัก ดูเหมือนว่าจะสนใจกับสิ่งที่อยู่ใต้ดินตรงหน้า จนกระทั่งเขาแทบล้มตัว สีหน้าของทุกคนเคร่งขรึม มีแววเศร้าเจือปนอยู่บ้าง หนึ่งใน 5 คนนั้นเป็นภิกษุครองจีวรสีคร่ำลักษณะแก่พรรษา อีก 4 คนเป็นผู้ใหญ่เสียหนึ่ง นอกนั้นเป็นเด็กหญิงหนึ่งเด็กชายสอง อายุไล่เรียงกันคือระหว่าง 8 ถึง 12 ปี เด็กหญิงซึ่งตัวเล็กที่สุดยืนกอดแขนเด็กชายรูปร่างล่ำสันผิวคร่ำ เพราะคร่ำแดด ส่วนเด็กชายอีกคนหนึ่งอายุประมาณ 12 ปี กำลังยืนอยู่ทางปากหลุมด้านตะวันตก สีหน้าของเขาซีดเซียวแสดงความหวาดกลัวและท้อถอย ซึ่งต่างกับเด็กชายรูปร่างล่ำสันที่มีอายุน้อยกว่า แววตาของเด็กที่เล็กกว่าคนนี้เข้มและแข็งกร้าว แม้จะมีแววแห่งความโศก แต่ก็มีโคลบความทรหดที่เห็นได้ชัดจากประกายในดวงตาอันกลมดำทั้งคู่นั้น

เวลานานไปอีกประมาณ 5 นาที เสียงจอบก็กระทบไม้ดังก็มีเสียงหัวเราะในคอของผู้ที่ทำหน้าที่ขุด "อยู่ปีเเองเล่นเอาเจ็ดกับถูกได้" "อ้ายพันนี้มันไม่ไปผูกไปเกิดกับเขาบ้างหรือไง"¹

การเปิดเรื่องของสก ทำให้ึกคึกคือสามารถบรรยายเหตุการณ์ในผู่่านเกิดความสนใจที่จะติดตามเรื่องต่อไป นอกจากนั้น สก ยังได้แนะนำตัวละครซึ่งจะเป็นตัวละครสำคัญของเรื่องในโอกาสต่อไป ได้แก่ ะยา ะยัน และสร้อย การบรรยายรูปร่างลักษณะและสีหน้าท่าทีของเด็กทั้ง 3 ทำให้ผู่่านพอจะคาดได้ว่าพระเอกในเรื่องคือใคร และตัวผู้ร้ายคือใคร

3. การปิดเรื่อง เรื่องระย่ายังไม่จบ สก เขียนค้างไว้ถึงตอนโรมรันถูกจารชนทางชาติจับไป ส่วนระยาได้ปรึกษากับหลวงบริบาลเกี่ยวกับนโยบายการหาเสียงของ

¹สก กุณมะโรหิต ระยา เล่ม 1 หน้า 13 - 14

เกรียงไกร โดยระย้าออกความเห็นว่ขณะที่เกรียงไกรออกทำการหาเสียงให้แก่พรรค
สหราษฎร์ ระย้ากับหน่วยทโมนคำจะทำหน้าที่คุ้มกันความปลอดภัยให้แก่เกรียงไกร

ผู้ศึกษาคิดว่า สด คงกำหนดไว้แล้วว่าจะให้เรื่องจบในลักษณะใด แต่คงจะวาย
เหตุผลบางประการที่ทำให้เขาต้องค้างเรื่องไว้แค่นี้ และเหตุผลนี้ก็ไม่มีใครสามารถตอบได้
นอกจาก สด คนเดียวเท่านั้น

4. กลวิธีในการดำเนินเรื่อง สด ใช้กลวิธีในการดำเนินเรื่องตามลำดับปฏิทิน คือ
เริ่มเรื่องตั้งแต่ระย้า ระเบียบ และสร้อย ยังอยู่ในวัยเด็กจนกระทั่งตัวละครเหล่านี้เติบโต
เป็นหนุ่มเป็นสาว

เหตุการณ์ในเรื่องแบ่งออกเป็นสองตอน ตอนแรกเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่าง
ชนวนภูชาติแห่งเขาทโมนซึ่งมีระย้าเป็นกำลังสำคัญ กับกองทัพญี่ปุ่นซึ่งนำโดยนายพลทวนร่า
ได้เข้ามาตั้งฐานทัพที่เมืองไทยสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง

ตอนที่สอง เป็นตอนที่หลังจากสงครามสงบแล้วกองทัพญี่ปุ่นยกพลออกจากผืนแผ่นดินไทย
ระย้ากับพวกต้องหันมาต่อสู้กับศัตรูของชาติที่เป็นคนไทยด้วยกัน ศัตรูพวกนี้ได้แก่พวกนักการเมือง
ที่คอร์รัปชั่น ขุนริศประชาชน และแก่งแย่งกันสร้างอำนาจามมีเพื่อความเป็นใหญ่แต่ผู้เดียว
เหตุการณ์ในตอนนี สด ได้นำเอาเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจสหกรณ์เข้ามาแทรก โดยให้เกรียงไกร
เป็นผู้เผยแพร่เหตุการณ์นี้

ถึงแม้เรื่องระย้าจะแบ่งเหตุการณ์ออกเป็นสองตอน แต่ สด ก็ใช้กลวิธีในการดำเนิน
เรื่องให้เหตุการณ์ต่อเนื่องกันไปอย่างราบรื่นไม่ขาดช่วงเป็นตอน ๆ แสดงให้เห็นว่า สด มี
ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโครงเรื่องย่อยกับโครงเรื่องใหญ่ให้สรมรับ
กันได้อย่างเหมาะสม ส่วนทางกานกลวิธีในการดำเนินเรื่อง เพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้อ่าน
นั้น สด จะสร้างความขัดแย้งระหว่างตัวละครขึ้นในตอนแรก สด จะสร้างความขัดแย้งระหว่าง
ระย้ากับขุนรอน โดยกำหนดให้ขุนรอนชานายพันธุ์เป็นพ่อของระย้า ทำให้ระย้ามีความอาฆาต
แค้น ความขัดแย้งระหว่างขุนรอนกับระย้าค่อย ๆทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อขุนรอนทำการติดต่อ
ค้าขายกับกองทัพญี่ปุ่น ซึ่งระย้าเห็นว่าคนเหล่านี้เป็นศัตรูของชาติไทย ระย้าต้องต่อสู้กับการ
กดขี่ข่มเหงของขุนรอนซึ่งเป็นคนไทยด้วยกัน ในขณะที่เดียวกันก็ต้องทำลายล้างศัตรูของประเทศชาติ

ไปค่าย ความขัดแย้งเหล่านี้ก็คลายลงเมื่อผู้บงกชเห็นสติปัญญาสงบศึก และยกกองทัพออกไป
เสียจากดินแดนดินไทย เมื่อเหตุการณ์ดำเนินมาถึงตอนนี้ผู้อ่านคิดว่าเรื่องคงจะคลี่คลายลงเมื่อ
ขุนรอนกับพวกถูกจับเป็นอาชญากรสงคราม แต่ สก กลับสร้างความขัดแย้งระหว่างระย้ากับ
ขุนรอนต่อไปอีก คือให้ขุนรอนกับพวกได้รับการปลดปล่อย ขุนรอนไปสมคบกับพระธรรมา
นิกการ เมืองผู้ตั้งโคไลในอาณาจักรและเงิน การต่อสู้ของตัวละครทั้งสองฝ่ายในช่วงนี้สร้าง
ความสนใจแก่ผู้อ่านมาก ระย้าหาโอกาสฆ่าขุนรอนจนสำเร็จ การต่อสู้ทางการเมือง
ระหว่างเกรียงไกรกับพรรคพวกของพระธรรมา เป็นต้น

ความขัดแย้งในนวนิยายเรื่องนี้ นอกจากจะเกิดขึ้นระหว่างตัวละครฝ่ายตรงข้าม
แล้ว สก ยังได้สร้างความขัดแย้งของตัวละครในพวกเดียวกันขึ้นอีก คือให้ระย้ามีความ
คิดเห็นแตกต่างกับเกรียงไกรและโรมรัน โดยระย้ามีความเห็นว่าการกำจัดศัตรูจะต้องใช้
วิธีการที่รุนแรง คือใช้อาวุธเป็นเครื่องตัดสิน แต่เกรียงไกรและโรมรันเห็นว่าวิธีการเช่นนี้
เป็นการกระทำของคนป่าเถื่อนไม่เคารพกฎหมาย เขาต้องการต่อสู้ตามวิถีทางของประชาธิปไตย
โดยมีกฎหมายเป็นผู้ตัดสิน ความขัดแย้งระหว่างระย้ากับเกรียงไกรไม่สู้จะรุนแรงนัก แต่ก็ทำ
ให้เรื่องดำเนินไปอย่างสนุกสนาน และแล้วความขัดแย้งเรื่องนี้ก็หมดไปเมื่อเหตุการณ์ได้พิสูจน์
ให้เกรียงไกรและโรมรันได้ประจักษ์ว่า ความคิดของตนไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมและการเมือง
ของไทยในขณะนั้น

การสร้างความรู้ภูมิเป็นกลวิธีในการดำเนินเรื่องอย่างหนึ่ง เพื่อสร้างความสนใจ
ของผู้อ่านทำให้ใคร่ติดตามเรื่องต่อไปจนกว่าปัญหานั้นจะได้รับคำตอบ วิธีการสร้างความรู้ภูมิ
สก จะใช้วิธีง่าย ๆ คือในขณะดำเนินเรื่อง สก จะสร้างสถานการณ์ต่าง ๆ ขึ้น สถานการณ์
เหล่านี้จะค่อย ๆ ทวีความใคร่ของผู้อ่านไปเรื่อย ๆ เสร็จแล้ว สก ก็จะตั้งเป็นคำถามขึ้น
แล้วก็จะดำเนินเรื่องต่อไปเพื่อตอบคำถามต่าง ๆ เช่น เมื่อระย้า กะทิง และแรม พบคน
สองคนพายเรือเข้ามาในลำตะเคียน ซึ่งปกติไม่เคยมีใครเยี่ยมกรายเข้ามาเลย ทำให้เขา
เกิดความสงสัย เขาได้ติดตามคนทั้งสองไปเรื่อย ๆ ขณะที่ติดตามเขาก็ตั้งปัญหาคำถามตนเอง
ว่า "สองคนนี้เป็นใคร? มาจากไหน? มาทำอะไร? แล้วทำไมถึงมาค้า ๆ มีด ๆ อย่างนี้?"

และยังตามทางที่ผ่านเขาได้พบสิ่งที่ไม่เคยปรากฏอยู่ที่นั่นมาก่อน เช่น พลับพลา กองหินที่ถูกหุบแตก สิ่งเหล่านี้เพิ่มความสงสัยให้เกรงยามากขึ้น เขาต้องตั้งปัญหาถามตัวเองอีกว่า

คนสองคนนี้เป็นใคร เอาพลั่วมาทำไม, แล้วทำไมจึงเป็นพลั่วสนาม, มีความเกี่ยวข้องกับทหารหรือ? ถูกเขาทโมนครุ่นคิดอยู่ในใจ การสันนิษฐานว่า จะเป็นคำรวบอย่างที่เกิดไว้แต่เดิมจะเปล่าน่าหนักลงไป เพราะคำรวบจะเอาพลั่วมาทำไมกัน แล้วหินหลายสิบก้อนซึ่งกองอยู่ทองเรือเล่า เป็นหินอะไร, เอามาทำไม, ถ่วงให้เรือหนักเพื่อถ่วงโคลงหรือ? นั่นเป็นเรือใหญ่ในทะเล, ไม่ใช่เรือรบอย่างนี้, จึงใช้เป็นหินอับเฉา สองคนนั้นคงไม่เอาหินมาเป็นอับเฉาเป็นแน่ ถ้าเช่นนั้นเอามาทำไมกันให้หนักเรือเปล่า ๆ เขาคิดหาหนอยู่ในใจก็หาคำตอบไม่ได้

สรุปแล้ว วิธีการสร้างความใคร่รู้ สด จะดำเนินเรื่องไปแล้วตั้งคำถามไปเรื่อย ๆ นับว่าเป็นวิธีการสร้างความใคร่รู้ง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน แต่สร้างความสนใจผู้อ่านได้ดี

การสร้างเหตุประจวบเหมาะในการดำเนินเรื่องเพื่อให้เป็นไปตามโครงเรื่องที่วางไว้ ผู้แต่งจะต้องแก้ปัญหามากมาย ที่ผู้เขียน การแก้ปัญหานั้นโดยทั่วไปถ้าจะให้เรื่องสมจริง ผู้แต่งจะต้องใช้วิธีการแก้ปัญหามากมายตามวิถีทางปกติวิสัยของมนุษย์ทั่วไป คือมีโอกาสเป็นไปได้มาก แต่บางปัญหาก็จะใช้วิธีแก้ปัญหานั้นจะก่อให้เกิดความยุ่งยากมาก เพื่อตัดปัญหาเหล่านี้ผู้แต่งจะหาทางออกโดยใช้เหตุบังเอิญหรือเหตุประจวบเหมาะช่วย ในเรื่องระยำ สดได้ใช้กลวิธีเช่นนี้หลายครั้งด้วยกัน เช่น โครงการสร้างเมืองสหกรณ์ของเกรียงไกร โครงการนี้จะสำเร็จได้ต้องใช้เงินจำนวนมากมหาศาล ที่นี้ก็เป็นปัญหาวว่าเกรียงไกรจะเอาเงินจำนวนนี้มาจากไหน จากรัฐบาลหรือก็เป็นไปไม่ได้ เพราะรัฐบาลไม่เห็นด้วยกับโครงการนี้ และที่ร้ายกว่านั้นก็คือเกรียงไกรเป็นฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ถ้าจะได้จากเงินกู้ก็ต้องมีปัญหามากมายอีก สดได้แก้ปัญหานี้โดยใช้เหตุบังเอิญว่าพวกไปพบบ่อทองโดยบังเอิญที่หลังเขาตะกร้า จากการพบทองครั้งนี้

ยังทำให้มีมหาเศรษฐีกลายเป็นคนยากจน เช่น การตั้งพรรคการเมืองของเกรียงไกร การตั้ง
โรงพิมพ์ของพรรคเพื่อออกหนังสือพิมพ์แถลงนโยบายของพรรค หนังสือพิมพ์เหล่านี้แจกฟรีทั่ว
ประเทศ สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่ต้องใช้เงินเป็นจำนวนมาก เกรียงไกรได้เงินมาจากไหนก็จาก
บอทองนั่นเอง ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วเรื่องจะดำเนินต่อไปไม่ได้เลย

ตัวอย่างการใช้เหตุบังเอิญอีกตอนก็คือ การให้แก่นรอกพ้นจากการติดตามของสายลับ
ตำรวจ สด ใช้วิธีให้แก่นรอกห้อยคอไว้ที่บานของโรมรัน แก่นรอกย้อนกลับไปเอา ทำให้
แก่นเปลี่ยนความตั้งใจที่จะกลับทางเดิม ดังคำบรรยายดังนี้

"เคียวก่อนครับผู้หมวด ผมลืมพระกำเพงแขยงไว้ในห้องนอน"

ขาดคำแก่นก็วิ่งขึ้นเรือน ตรงเข้าไปในห้องที่อาศัยนอนมาตลอดคืน เขาหยิบ
พระที่ห้อยอยู่กับตัวขึ้นมาดูแล้ว และในจิตใจนั้นเองก็เกิดความรู้สึกสังหรณ์
ใจว่าเขาได้เสียฤกษ์แล้ว อุปสรรคที่เกิดจากการลืมพระไว้ ดูคล้าย ๆ กับจะ
เป็นสิ่งที่ชักขวางไม่ให้เขาออกไปนอกถนนทางประตูหน้า แก่นรู้สึกไม่สบายใจ
รีบออกมาพบ ร.ต.ต.โรมรัน และพูดว่า

"ผมเปลี่ยนใจแล้วครับ เราออกทางประตูหลังดีกว่า ที่จริงผมก็ได้
ตั้งใจไว้แล้วว่าจะออกประตูหลัง"¹

5. กลวิธีในการสร้างตัวละคร จุดมุ่งหมายในการเขียนเรื่องราวของ สด ก็เพื่อ
เสนออุดมการณ์ทางศาสนาสังคมเศรษฐกิจและการเมืองของตน โดยแทรกลงในความคิดและ
พฤติกรรมของตัวละคร ตัวละครแต่ละคนจะมีความคิดและอุดมการณ์ที่มั่นคง และมีลักษณะเด่น
กว่าใครเรื่อง ดังนั้นลักษณะนิสัยของตัวละครส่วนมากจึงมีลักษณะนิสัยเป็นประจำหรือมีลักษณะ
นิสัยน้อยอย่าง (Flat character) เช่น รัชชาเขามีความคิดในเรื่องชาติบ้านเมืองอย่าง
รุนแรง เขาต้องการความยุติธรรมของสังคม ต้องการเห็นชาวชนบทมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
เมื่อรัชชาเขามีความคิดที่แน่วแน่เช่นนี้ เขาจึงยอมเสี่ยงชีวิตและทำทุกอย่างเพื่อกำจัดศัตรูของชาติ

¹ สด ธรรมะโรหิต รัชชา เล่ม 3 หน้า 2009

ตัวอย่างตัวละครอีกคนเช่น ระเบียบ ระเบียบเป็นตัวละครฝ่ายผู้ร้าย การดำเนินเรื่องตั้งแต่ต้นจนถึงตอนท้ายของเรื่อง สก ไก่แสดงให้เห็นความโลภความมักใหญ่ใฝ่สูงของระเบียบ โดยที่ไม่มีอะไรสามารถเปลี่ยนนิสัยของระเบียบได้เลย ส่วนตัวละครอื่นก็มีลักษณะเช่นกันคือ ส่วนมากมีลักษณะนิสัยเป็นประจำ จะมีบ้างที่ สก สร้างตัวละครให้มีลักษณะนิสัยและความคิดเปลี่ยนแปลงเนื่องจากประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม ตัวละครตัวนี้ก็คือ ร.ต.ต.โรมรัน ในการดำเนินเรื่องตอนต้น สก ไก่กำหนดลักษณะนิสัยของโรมรัน ให้เป็นผู้มีความเคารพกฎหมาย ไม่ชอบวิธีการต่อสู้ที่รุนแรง เขาเชื่อมั่นว่ากฎหมายคือเครื่องมือของสังคมที่ประเสริฐที่สุดในอันที่จะให้ความเป็นธรรมแก่มนุษย์ ด้วยเหตุนี้เขาจึงมีความเห็นขัดแย้งกับระเบียบย่อย ๆ เมื่อระเบียบคิดกำจัดขุนรอนด้วยมือของตน แต่แล้ววันเวลาก็ได้พิสูจน์ให้โรมรันเห็นว่ากฎหมายไม่สามารถให้ความยุติธรรมแก่ประชาชนได้ เนื่องจากกฎหมายยังมีช่องว่างให้ผู้ใช้อกฎหมายใช้เป็นเครื่องมือข่มขู่ขู่กริประชาชน แม้แต่โรมรันก็ไปประสามาคด้วยตนเอง เขาถูกสั่งย้ายโดยไม่มีความคิดเห็นนับว่าเป็นการลงโทษอย่างหนัก ความศรัทธาต่อกฎหมายหมกมุ่นลง ความคิดแต่เดิมเริ่มเปลี่ยนไป เขายอมรับว่าระเบียบทำถูก

การเปลี่ยนแปลงความคิดและนิสัยของตัวละคร นับว่า สก ทำได้อย่างสมเหตุสมผล คือให้ตัวละครได้รับประสบการณ์ และประสบการณ์นั้นมีอิทธิพลพอที่จะเปลี่ยนแปลงนิสัยและบุคลิกภาพของตัวละคร นั่นคือ บุคลิกและนิสัยของตัวละครได้เปลี่ยนไปตามประสบการณ์และกาลเวลา

กลวิธีในการแนะนำตัวละครแก่ผู้อ่าน สก จะใช้วิธีง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน ส่วนมากจะใช้วิธีการบรรยายหรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นทางคำบรรยายลักษณะ ตลอดจนนิสัยใจคอ ทั้งตัวอย่างการบรรยายลักษณะนิสัยของเกรียงไกรว่า

(เกรียงไกรเป็นคนมีจิตใจกว้างขวาง สามารถเข้าใจทุกข์สุขของผู้อื่นได้เป็นอย่างดี เพราะฉะนั้นเขาจึงเข้าใจระยำยิ่งเสียกว่าคนทุกคนในหมู่บ้าน เขาโบน เขารู้ดีว่าระเบียบเป็นคนจริงที่คบได้ ในโลกนี้คนจริงมีน้อย เกรียงไกรไถ่ถามชีวิตมาพอที่จะเข้าใจว่าคนจริงคนหนึ่งมีค่ายิ่งกว่าคนธรรมดาหลายร้อยคน

และคนจริงเท่านั้นที่เป็นแก่นสำคัญของมนุษยชาติ เกรียงไกร เป็นนักเรียนไทย
ในอเมริกันคนเดียวที่ได้รับความเกลียดชังจากเพื่อนนักเรียนไทยหลายคน ที่ออก
ไปหาความสำราญมากกว่าหาความรู้จากการศึกษา เขาเรียกนักเรียนเหล่านี้
ว่ากาฝากสังคม เพราะเป็นพวกที่ใช้เงินให้หมดไปโดยไม่ทำหรือไม่คิดอะไรให้
เกิดประโยชน์แก่สังคมมนุษย์ ในคติของเขา เงินคือหยาดเหงื่อ การใช้เงิน
ก็คือการไต่หยาดเหงื่อ หยาดเหงื่อนี้อาจเป็นของตนเองก็ได้ หรืออาจเป็น
ของผู้อื่นก็ได้ โดยคตินี้ผู้ใดที่ใช้เงินโดยไม่ทำงาน ผู้นั้นก็ไต่หยาดเหงื่อของผู้อื่น
หรือหากผู้ใดได้เงินมากแต่ทำงานน้อย ไม่สมกับคุณค่าของเงินที่ใช้ ผู้นั้นก็ไต่
แรงงานของผู้อื่น เกินกว่าที่ตนจะมีสิทธิ์ เกรียงไกรเกลียดชังพวกผู้ดีแบบสาวแหก
ที่นั่งกินนอนกินอยู่บนแรงงานของผู้อื่นโดยไม่ทำอะไร เขาเรียกพวกนี้ว่ากาฝาก
ของสังคม เป็นพวกที่เขาเปรียบผู้อื่น และกินแรงผู้อื่นสารพัด โดยอยู่ได้
เพราะแรงงาน เขาเชื่อเช่นนั้น เพราะฉะนั้นแรงงานจึงควรครองโลก ไม่ใช่
อำนาจหรือวาสนาหรือแม้แต่เกียรติยศอันเลื่อนลอย เช่นหัวโขนที่เขาชอบใส่กัน
เกรียงไกรมั่นใจว่าสันติสุขจะเกิดแก่ชาตินุษย์ได้ เพราะมนุษย์เล็กกินแรงกัน
การกินแรงกันทำให้เกิดการสะสมกอบโกย นั่นคือ สมุฏฐานของความเหลื่อมล้ำ
ต่ำสูงแห่งฐานะความเป็นอยู่ของมนุษย์แต่ละคน¹

ในด้านการบรรยายรูปร่างลักษณะจะบรรยายละเอียด ทำให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจน
เช่น "... นายอำเภอคนใหม่ชื่อทองคำ เดชกระเบื้องแดง เป็นคนร่างเล็ก ผิวดำผมหก
ตาข้างหนึ่งเล็กและหริ้ แต่เต็มไปด้วยแววแห่งความเหี้ยมหาญ สารวัตรตำรวจคนใหม่คือ
ร.ต.ท.โทน เทิดอุทร รูปร่างสูงใหญ่คึกคักหนวดจิมที่ริมฝีปาก คึกคักเกรียนยาวไม่เกินหนึ่ง
เซนติเมตร ..." ²

¹ สด ฐรมะโรหิต ระยำ เล่ม 1 หน้า 411 - 1412

² สด ฐรมะโรหิต ระยำ เล่ม 4 หน้า 2999

ลักษณะอีกประการหนึ่งที่ สด ใจเกี่ยวกับการสร้างตัวละครคือ เขามักจะใช้สรรพนามแทนชื่อตัวละครโดยคำที่ใช้จะบอกลักษณะนิสัยเรื่องราวบางประการของตัวละครประกอบไปด้วย เช่น เมื่อพูดถึงระย้า ผู้แต่งจะใช้ว่า

เลือกเขาโหม่นที่ไม่เคยขอความกรุณาต่อความตายเลย ยกเป็นสันขึ้น
แล้วปล่อยกระสุนออกไปสามนัดซ้อน

ฝีมือของควายเปลี่ยวแห่งเขาโหม่น ทำให้เขาเสียขวัญเกร็งกระส่าย
พระอาทิตย์ตกดิน ลูกเขาโหม่นผู้มีหัวใจอันเปลี่ยวเปลี่ยว แต่มิไค้คลาย
ความดุกัน ก็พากันออกไปยังบ้านขุนรอน พร้อมควายเป็นและมีค้อน

หนุ่มกรรจผู้พิชิตทหารพระเจ้าจักรพรรดิแห่งราชอาณาจักรอาทิตย์อุทัย
ชวนกันออกมาจากสถานีตำรวจเขาโหม่นมุ่งหน้าไปยังบ้านขุนรอน
เมื่อส่งเสร็จแล้วควายเปลี่ยวแห่งเขาโหม่น ซึ่งกำลังเป็นไอ้เสือในสายตา
ของตำรวจก็ไต่ลงไปยังชายน้ำ

ร.ศ.ค.โรมรัน

"อย่าว่าวาม" นายร้อยตำรวจผู้จักเจนฉีชีวิตกับความตายยกมือห้าม

"ฉันก็ส่งสัสเช่นนั้น" นายร้อยตำรวจผู้เชื่อว่าจะไต่สองดาว พุคอย่าง

ตรีกตรอง

นายตำรวจผู้ไร้ตำแหน่งนั่งคิกก่อนจะพุคออกไป "อยู่ระหว่างชายเขา
ตะกร้ากับเขาคีแรงไซ้ไหมละ?"

พอรถของอดีตนายตำรวจดาวเดียวเคลื่อนคัน บุรุษผู้เฝ้ากินกาแฟสังเกตุการณ์
อยู่ในร้านกาแฟก็รีบจ่ายเงินให้เจ้าของร้าน

แต่แล้วผู้พิชิตดาบสามไร ก็ต้องถอนใจใหญ่ยาว เขาได้รับคำบอกเล่าจาก
หลวงบริบาลกับเกรียงไกรมาหลายครั้งว่า พวกอั้งยี่ก็ก่อกวนเป็นอันยิ่งนักใหญ่
อำนาจ

เพียงแต่สายตากกระทบกันแวบเดียวเท่านั้น อดีตนายตำรวจผู้เคยพบกับ
ความวิปริตของชีวิตมนุษย์มากมาย เข้าใจว่าสิ่งที่ผิดปกติได้เกิดขึ้นแล้ว

ระยิบ

พอพูดก็มีเสียงร้องอยู่ เล็บของสุนัขฝังลงไปในเนื้อของมนุษย์ที่ครึ่งหนึ่ง
เคยเป็นลูกศิษย์ครูปลั่ง

ระยิบรายเท่านั้นไว้อย่างรวดเร็ว แล้วยกมือกลับไปเคาะแรง พี่ชาย
ผู้ขาดการบริหารร่างกายแรมปี เข้าไปก่นกระแทกลงอย่างไม่มีทาง

เขารู้สึกว่าไขข้อหมักหมกเกินไป ซึ่งทำให้เศรษฐกิจหน้าใหม่ชาวกรุงบอบช้ำ
ถึงขนาดที่ควรจะไปนอนโรงพยาบาล

ทหารญี่ปุ่น

นักรบที่ทั้งดูทั้งเมียวไว้ในเกาะญี่ปุ่น ลมคว่ำลงทันที

ชาวเกาะอาทิตยอุทัย เข้าเกินไปที่จะหาประโยชน์อะไรได้จากอาวุธของเขา

นักรบผู้ไม่โชครัดทั้งสอง หดศรวลงกับพื้นดินและนั่งเงย

จารบุณยเลือกไทยที่มีหัวใจเป็นญี่ปุ่น ถูกมือโพล่หลังแล้วตำรวจก็ขานบาช้าง
ลากตัวเดินไปตามชายหาดจนถึงทางขึ้นหินใหญ่

แม่ทัพนามบูรณะกัณฐกัณฐิ ผู้มีความซำบซึ้งในรสของวรรณคดีและรสของ
มนุญธรรมจะตกสั่นใจอย่างไร

สรุปตัวละครในเรื่องระยิบของ สก มักจะเป็นตัวละครประเภทมุ่งเสนออุดมการณ์
ดังนั้นลักษณะตัวละครจึงเคร่งเครียดและไม่ค่อยมีสีสันคล้ายกับหลักปรัชญาที่เกินไป พูดได้
มีหน้าที่เป็นเพียงกระบอกเสียงของ สก ที่บรรยายแนวความคิดของตน ด้วยเหตุนี้จึงทำให้
บางครั้งตัวละครขาดความสมจริงไปบ้าง คือถูกดึงไปจากคนธรรมดาสามัญไปในบางครั้ง ทั้งนี้
ก็เพราะผู้แต่งมุ่งให้ตัวละครมีพฤติกรรมสอดคล้องกับความคิดเป็นไปตามอุดมการณ์หรือปรัชญาที่ตน
ตั้งไว้

วิเคราะห์นวนิยายเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง

เนื้อเรื่องย่อ

เปรม ป้อมทอง เป็นลูกของนายปลุกและนางดวง ป้อมทอง ชาวนาแห่งสามพราน ด้วยความยากจนทำให้นายปลุกต้องกู้เงินจากเจ้าแก้ว แต่เพื่อมาทำนา แต่ถูกเจ้าแก้วโกงจนต้องเสียที่ดินไป เท่านั้นยังไม่พอนายปลุกและนางดวงยังถูกตำรวจของเจ้าแก้วไล่ฆ่าตายอย่างทารุณ เพราะไปขโมยเงินเจ้าแก้ว การตายของพ่อและแม่ทำให้เปรมขาดที่พึ่ง เขาได้ไปอาศัยอยู่กับนางแม่ของหับทิมซึ่งเป็นเพื่อนร่วมโรงเรียนกันมาตั้งแต่เด็ก หับทิมรักและนับถือเปรมเหมือนพี่ชาย อยู่มาวันหนึ่งเปรมได้พบเงินโดยบังเอิญถึงสามแสนบาทจากศพของมนัสและวาศเมียน้อยเจ้าแก้ว แต่เงินจำนวนนี้ได้ถูกนายเมฆขโมยไปแต่นายเมฆก็ได้ถูกไฟครอกตายพร้อมกับเงิน ด้วยความเสียสละเงินทำให้เปรมพยายามหาเงินมาทดแทนเงินที่สูงไป เขาได้หุ้มนเงินจำนวนทั้งหมดที่มีอยู่ซื้อสลากกินรวบ เพื่อหวังรวยทางลัดแต่ก็ไม่เป็นผล เปรมจึงคิดเดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อแสวงโชคต่อไป ที่กรุงเทพฯ เปรมได้พบกับนายปลอดผู้มีศักดิ์เป็นอาของเปรม นายปลอดเป็นนักค้าเงินเถื่อน เขามีเมียลับ ๆ ชื่อกันยา นายปลอดได้ชวนเปรมไปอยู่ด้วย และชักชวนให้เปรมทำงานร่วมกับเขา การทำงานของเปรมทำให้เขามีโอกาสใกล้ชิดกับกันยาจนกระทั่งกลายเป็นความรัก กันยาได้เล่าถึงความโหดร้ายของนายปลอดที่มีต่อเธอ และพยายามชักชวนให้เปรมทรยศต่อนายปลอดซึ่งเปรมเองก็เห็นด้วย พฤติกรรมของเปรมและกันยาทำให้นายปลอดเริ่มสงสัย วันหนึ่งนายปลอดได้ทำการขโมยครั้งใหญ่ กันยาได้นำเรื่องนี้ไปบอกแก่เจ้าแก้วผู้ซึ่งคู่แข่งของนายปลอด ทำให้การขโมยครั้งนี้ประสบความสำเร็จเพราะถูกพวกของเจ้าแก้วไล่และตำรวจสะกดจับกลางทาง ส่วนเปรมได้ขโมยเงินบางส่วนบรรจุลงในกระเป๋าเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ด้วยความสงสัย นายปลอดจึงไปยกกระเป๋าใบนั้นเพื่อทดสอบดูน้ำหนัก พอที่ตำรวจเห็นและขอตรวจกระเป๋า พบเงินบรรจุอยู่เต็มนายปลอดเลยถูกตำรวจจับ แต่ นายปลอดก็ได้ใช้อำนาจของเงินวิ่งเต้นจนถูกตัดสินปล่อยตัว หลังจากได้รับอิสรภาพแล้ว นายปลอดได้ออกตามล้างแค้นเปรมและกันยาจนสำเร็จ กันยาถูกนายปลอดยิงตาย และเปรมก็ได้ฆ่านายปลอดและลูกของนายปลอดตายแทนเดียวกัน เปรมได้กลายเป็นผู้ร้ายฉาบคน เขาถูก

ตำรวจตามล่าตัวทองหนึ่กะเซอะกะเซิงเข้าป่า เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้เปรมคิดได้ว่า ความโลภ ความเห็นแก่เงินก่อให้เกิดความวุ่นวาย ขำขันกันไม่มีที่สิ้นสุด เขาจึงตัดสินใจหนีเงินหนีความวุ่นวายเข้าป่าคงคิบ เพื่อหาที่สงบที่เงินไม่สามารถเข้าไปถึง เหตุการณ์ในเรื่องเลือกสีน้ำเงินก็โง่จบลง

เรื่องเลือกสีแดง เป็นเหตุการณ์ต่อจากเรื่องเลือกสีน้ำเงินคือ หลังจากเปรมหนีตำรวจเข้าไปในป่าแล้ว เปรมได้พบกับบุคคลสองกลุ่ม คือ วัชรกับหลวงลือฤทธิ์ ไทรภพ วัชรเป็นลูกสาวของหลวงชลธิ์สงคราม นักการเมืองที่พยายามจะทำการปฏิวัติ แต่ถูกหลวงลือฤทธิ์หักหลังมาตายเสียก่อนที่จะทำการสำเร็จ วัชรพร้อมกับลูกน้องผู้ซื่อสัตย์ได้พาพรรคพวกออกติดตามหลวงชลธิ์กับหลวงลือฤทธิ์ กับเผด็จกษัตริย์ได้พาลูกน้องเขาป่าเพื่อค้นหาเงินสามร้อยล้านที่หลวงชลธิ์กับหลวงลือฤทธิ์ วัชรได้พบกับกลุ่มของหลวงลือฤทธิ์ และทราบว่าหลวงชลธิ์กับหลวงลือฤทธิ์ถึงสามร้อยล้านทำให้เกิดความโลภ จึงวางแผนกำจัดหลวงลือฤทธิ์ และพรรคพวก ส่วนหลวงลือฤทธิ์ก็คิดกำจัดพวกของวัชรเช่นกัน การออกค้นหาเงินซึ่งทั้งสองฝ่ายเต็มไปด้วยการชิงไหวชิงพริบและทรยศหักหลังกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะความโลภของทั้งสองฝ่าย ส่วนเปรมต้องเข้ามาพัวพันกับเงินสามร้อยล้านจำนวนนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยวัชรให้ลูซึ่งเคยเป็นเพื่อนกับเปรมเกลี้ยกล่อมให้เปรมเป็นพวกของตน โดยสัญญาว่าจะช่วยให้เปรมพ้นจากการติดตามของตำรวจ การค้นหาเงินดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ ในที่สุดหลวงลือฤทธิ์และพรรคพวกก็เป็นฝ่ายพบเงินก่อน ส่วนฝ่ายของวัชรก็ตามไปพบในเวลาไล่เรี่ยกัน วัชรได้ระบิดเห็นมีปากดำทำให้หน้าโหลลงมาท่วมที่เก็บหีบเงิน เหตุการณ์ครั้งนี้ทำให้ทั้งสองฝ่ายต้องหันหน้าเข้าหากันอีกครั้ง เพื่อช่วยกันขนเงินขึ้นไปเก็บไว้บนที่ราบหน้าผาซึ่งเป็นทางออกทางเดียวที่มีอยู่และไม่มีทางที่จะลงไปข้างล่างได้ วันเวลาผ่านไปอาหารและน้ำที่มีอยู่ก็เริ่มร่อยหรอลงทำให้เกิดการแย่งอาหารกันขึ้น ถึงกับฆ่ากันตายจนเกือบหมดในที่สุดก็เหลือแต่วัชรกับเปรม วัชรมีความโลภต้องการจะเป็นเจ้าของเงินคนเดียว เธอคิดกำจัดเปรม ขณะที่วัชรกำลังจะยิงเปรมก็พอดีเฮลิคอปเตอร์ของ ร.ต.ต. เปรมองนายตำรวจผู้รู้เรื่องเงินสามร้อยล้านนี้เช่นกันและเขาเองก็หวังจะครอบครองเงินจำนวนนี้มานานมาพอดี เปรมองได้ไขนึ้ยังกรากลงมากลางวัชรราย เขาได้เห็นว่าเฮลิคอปเตอร์ลงและได้พบกับเปรม เปรมได้บอกบอของคำที่เขาพบขณะติดอยู่บนยอดเขาให้เปรมทราบ ด้วยความโลภ

ที่ต้องการ ครอบครองเงินและทองแดงเดียว เรื่องโก๋มาเปรนคาย เรื่องจอมงไทยเปรน เป็น
ผู้ครอบครองเงินและทองแดงเดียว

โครงเรื่อง

เลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง เป็นเรื่องของเปรม ป้อมทอง ลูกชาวเขาแห่งอำเภอ
สามพรานผู้เกิดมาพร้อมกับเลือดสีแดงในกายที่เขาตั้งใจจะให้นั้นเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของแรงงาน
ที่สุจริต แต่ความยากแค้นเนื่องจากถูกเอาเปรียบ ถิ่นแรง และทุจริตจากนายทุนทำให้
เลือดของเขาต้องกลายเป็นเลือดสีน้ำเงิน เปรมได้กลายเป็นเด็กที่อดอยากเป็นนักค้านั่นเอง
เขามาคนอย่างเลือดเย็นคนแล้วคนเล่าเพื่อเงินตัวเดียวเท่านั้น ในที่สุดเขาได้กลายเป็นเลื้อย
ที่ถูกตำรวจตามล่าแทบไม่มีแผ่นดินอยู่ เปรมเริ่มสำนึกได้ว่า เงินเป็นยาเสพติดที่ทำให้คนโลก
ไม่รู้จักพอ โลกทุกวันนี้หาความสุขไม่ได้ก็เพราะเงิน เวลานี้เขาไม่ต้องการเงินอีกแล้ว
เงินได้ทำลายชีวิตของเขา เขาต้องการหนีให้ไกลที่สุด เพื่อที่เงินไม่สามารถจะมีอำนาจ
เหนือชีวิตเขาได้ เลือดสีน้ำเงินจบลงเมื่อ เปรม ป้อมทอง หนีการจับกุมของตำรวจเข้าไป
อยู่ในป่า เหตุการณ์หลังจากนั้นก็เป็นการ เริ่มต้นของเลือดสีแดง

เปรมได้หนีความวุ่นวายและอำนาจเงินเข้าไปอยู่ในป่า แต่เขาก็หารู้ไม่ว่าเขากำลัง
เดินเข้าไปหาเงินจำนวนมหาศาล เงินจำนวนนี้ทำให้คนกลุ่มหนึ่งต้องเอาชีวิตมาทิ้งอย่างน่า
เสียดายเพื่อแย่งชิงกันเป็นเจ้าของแคบเดียว ป่าซึ่งเคยสงบเต็มไปด้วยธรรมชาติอันบริสุทธิ์ได้
กลายเป็นสนามของการต่อสู้หักหลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แม้แต่เปรมเองก็ต้องจบชีวิตลงเพราะ
เงินเช่นกัน

ในเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง สก ได้สร้างความขัดแย้งที่มีความเข้มข้น
รุนแรง ทำให้วิถีชีวิตของตัวละครเอกต้องเปลี่ยนไป ความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องนี้หลาย
ลักษณะดังนี้คือ

1. ความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ นับเป็นความขัดแย้งหลักและความขัดแย้ง
ที่เด่นชัดมาก ทั้งคำปรารภของผู้แต่งว่า "เรื่องเลือดสีน้ำเงินเป็นเรื่องของการต่อสู้ระหว่าง

ชีวิตกับความตาย ... เป็นการต่อสู้ระหว่างความมีกับความไม่มี ... เป็นการต่อสู้ระหว่าง
มนุษย์ ๑5 เปอร์เซ็นต์กับมนุษย์อีก 5 เปอร์เซ็นต์"¹ ภัยคุกคามในเรื่องราวส่วนใหญ่จะดำเนินไป
ด้วยความขัดแย้งของตัวละครในเรื่อง เริ่มจากความขัดแย้งระหว่าง เปรม ป้อมทอง กับ
เถาแก่เถา แซ่เต๋ ถูกกลายเป็นเครื่องมือสำหรับความหยาบเหวี่ยงและน้ำตาของชาวไร่ชาวนา เมื่อ
พ่อและแม่ของเขาถูกตำรวจของเถาแก่เถาฆ่าตายอย่างเล็ดลอด เหตุการณ์ครั้งนี้สร้างความ
โกรธแค้นแก่เปรมอย่างมาก เขาสัญญากับตัวเองว่า "ต่อไปฉันเป็นหน้าที่ของชาติที่จะต้องเลี้ยง
ตัวเอง ต้องยืนขึ้นเผชิญกับสุนัขป่าที่รุมล้อมอยู่รอบข้าง ยืนขึ้น ... ยืนขึ้นซิ ยืนอย่างลูกผู้ชาย
อกสามศอก ... ยืนเพื่อจะใคร่อดชีวิตในทะเลของชีวิต ... ยืนเพื่อสู้กับมัน ... โอคนที่
ฆ่าแม่" ²

นอกจากนี้ก็ยังมีความขัดแย้งระหว่าง เปรมกับพวกของนายปลอกเรื่องการ คำนับ ถือน
ทำให้เปรมกลายเป็นผู้ร้ายว่าคนต้องหนีไปอยู่ในป่า และในป่าแห่งนี้ สด ก็ได้สร้างความขัดแย้ง
ระหว่างหลวงลีลา กับวัชร เพื่อแย่งชิงกันเป็นเจ้าของเงินสามร้อยล้านและเปรมก็ได้เข้าไปพัวพัน
กับเหตุการณ์เหล่านี้ด้วยความจำใจ

2. ความขัดแย้งกับความรู้สึกในใจของตัวละครเอง เป็นความขัดแย้งที่ไม่ค่อยมี
ความสำคัญต่อโครงเรื่องและการดำเนินเรื่องมากนัก ความขัดแย้งประเภทนี้จะเกิดขึ้นกับ
ตัวละครเพียงตัวเดียวคือ เปรม ป้อมทอง สด ได้ให้เปรมต้องต่อสู้กับอำนาจของเงินที่เขา
พยายามกำจัดให้หมดไปจากจิตใจ เมื่อเขาได้พบเงินจำนวนมหาศาล ถึงคำบรรยายว่า

... เปรมไม่เข้าใจตัวเอง เขารู้สึกคล้ายกับว่ามีคนหลายคนมาซ่อนอยู่ในตัว
ของเขา คนเหล่านี้กำลังถกเถียงกันอย่างขุมนุ่นวนวาย กำลังนึกถึงธนบัตรที่
ถูกเขาไปเก็บสองแสน ... กำลังนึกถึงหีบธนบัตรที่เก็บซ่อนที่หายไปในอย่าง
ประหลาด ในท่ามกลางความวุ่นวายเขาอยากจะหนีไปไหน ... ³

¹ สด กุระโรทิศ เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 คำปรารภของผู้แต่ง หน้า 4

² ฎ. หน้า 67

³ ฎ. หน้า 597 - 598

หรือ

... เขารู้สึกว่าเขากำลังจะทรยศต่อตัวเอง ความเข้มแข็งดูเหมือนจะลดลงไปเสียแล้ว ความเกื้อเกี้ยวของความตั้งใจที่จะเกลียดเงินดูเหมือนจะน้อยลงทุกขณะที่เขาถือคำไปถูกกองธนบัตรซึ่งมีจำนวนถึงสามแสน เท่ากับที่เคยเป็นเจ้าของมาครั้งหนึ่งพอดี นี่เงินนี้ทองมันแรงอย่างนี้เจียวหรือ? เปรมนึกงงในใจ เขาพยายามรำลึกถึงคำสอนของบาทหลวงผู้เขา หลังจากที่ได้สั่งหารนายปลอดแล้วเมื่อไม่นานมานี้เอง พระสุกข์องค์นั้นยังได้สอนเขาว่าความสงบคือยอดของความสุข เขาไม่มีทางจะลืมได้ แต่ทั้ง ๆ ที่ยังไม่ลืม ใจหนึ่งในจำนวนสองที่เอนอยู่ในอกก็เร่งเร้าให้เขาริบเงินนี้ไว้ มันบอกว่าโอกาสอย่างนี้จะไม่อีกแล้วให้รีบทยอยเสีย คนที่ไม่ฉวยโอกาสงาม ๆ อย่างนี้ก็คือคนโง่เง่าเขาคุ่นเท่านั้นเอง สองใจของเปรมทะเลาะกันวุ่นวายนะ ...

สรุปโครงเรื่องในนวนิยายเรื่องเลื้อยสื่อน้ำเงินและเลื้อยสีแดง เป็นเรื่องของ การต่อสู้หักหลังอันเนื่องมาจากความโลภในสันดานของมนุษย์ที่ไม่ที่สิ้นสุด เงินคือพระเจ้าบันดาลทุกสิ่งทุกอย่างได้ แม้แต่บ้ายเบนชีวิตของคนดี ๆ ให้กลายเป็นคนชั่วเพื่อหวังครอบครองเงิน ผลที่สุดทุกคนก็ตายนเพราะเงิน

แก่นเรื่อง

สต ต้องการที่จะแสดงให้เห็นว่าเงินมีอำนาจเหนือมนุษย์มานานไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ในยุคใดสมัยใด เงินยังคงถูกบูชาให้เป็นเสมือนพระเจ้า เงินเป็นต้นเหตุของความโลภและความโลภก็ทำให้มนุษย์เบียดเบียนกัน แย่งชิงกดขี่กัน ตลอดจนเอาชีวิตกัน เงินเป็นยาพิษของความสงบและความดี เมื่อเป็นเช่นนั้นเหตุใดมนุษย์จึงไม่หลีกหนีเงิน อธิบายตามความเป็นจริงของเงิน เขามีความเห็นว่ามันสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขโดยไม่จำเป็นต้อง

อาศัยเงิน ถ้ามุขมูจึกใช้แรงงานที่ธรรมชาติให้ไว้ และที่สำคัญที่สุดคือ มุขมูจึกต้องรู้จักคำว่าพอ เงินก็หมดอำนาจไปเอง ทั้งที่ สด แทรกไว้ในคำสอนของพ่อแดงใจโลว่า

... เงินเป็นยาพิษของมนุษย์ พวกเราชาวเป็นพระไม่ใช้เงิน ไม่ยอมจับเงิน พ่อไม่เคยแตะต้องเงินมาหลายสิบปีแล้ว พ่อทำงาน พ่อมีอาหารกินพอลืม มีเสื้อผ้าสองชุด มีห้องเล็ก ๆ พ่ออาศัยนอน พ่อมีสิ่งที่ชีวิตต้องการทุกอย่างแล้ว พ่อไม่เคยครุ่นอะไร ทุกวันนี้โลกเดือดร้อนก็เพราะมนุษย์ต้องการมีให้มากกว่าชีวิต ต้องการ ไม่มีใครรู้จักคำว่าพอ เมื่อก่อนมนุษย์ไม่ยอมพอเขาก็ต้องกดขี่เบียดเบียนกัน โลกจึงวุ่นวายไม่สงบ เธอต้องการมีเงินให้มาก ๆ เธอคิดผิด เพราะเงินคือยาพิษเรายังหาเรากยิ่งยุ่ง เงินทำให้คนฆ่ากัน เงินเป็นสิ่งที่พาให้คนทำความผิด เงินเป็นยาเสพติดที่ทำให้คนโลภไม่รู้จักพอ บ้านเมืองทุกวันนี้หาความสงบไม่ได้ก็เพราะเงิน นี่แหละเมืองไทยเป็นเมืองอู๋ม แต่คนคอยอยากจน ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น? พ่อขอตอบว่า เพราะเงินไม่ทำหน้าที่สื่อของการแลกเปลี่ยนอย่างซื่อสัตย์ เงินได้กลายเป็นเครื่องมือหรืออาวุธที่คนใช้ขูดรีดกันแรงคนจน คนมีเงินก็ยังมีเครื่องมือสำหรับหาเงิน คนจนก็ยังจนเพราะมีเครื่องมือเปล่าต้องเป็นทาสแรงงานของคนมีเงิน พ่ออยากจะเตือนเธอ อย่าพยายามมีเงินเลย ธรรมชาติได้ให้แรงงานเธอมาแล้ว เธอจะไขมันไม่รู้จักหมด จงใช้แรงงานของเธอเกิด จงกลับไปหาไร่นาของเธอ ...¹

สด ได้พยายามสร้าง เปรม ป้อมทอง ขึ้นมาเพื่อจะพิสูจน์ความคิดของคนว่ามนุษย์ไม่จำเป็นต้องอาศัยเงินก็สามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข ถ้ามุขมูจึกใช้แรงงานที่ธรรมชาติสร้างให้ พอใจในสิ่งที่ตนเองมีอยู่ และเน้นให้เห็นความสำคัญของการจัดตั้งแนวสหกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกประโยชน์แก่ผู้ใช้แรงงานด้วยกันเอง แต่ความพยายามของสดจะสำเร็จไม่ได้ถ้าการสร้างลัทธิสหกรณ์ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะ

¹สด กุระโรหิต เลือกสีน้ำเงิน เล่ม 2 หน้า 327 - 328

... ข้าพเจ้าเชื่อว่า หนทางหนึ่ง - เป็นหนทางเดียวเท่าที่เห็น - ที่จะทำให้เงิน (Money) หมดความเป็นนายของมนุษย์ และพ้นจากการเป็นเครื่องมือของพวกเขา 5 เปอร์เซนต์ที่นำมาใช้จุดจี้แรงงาน ส่วนเกินของเจ้าของแรงงานก็คือการสร้างแนวสหกรรมขึ้น ซึ่งเป็นขบวนการเศรษฐกิจที่เคารพสิทธิทางเศรษฐกิจและเสรีภาพทางการปกครองอย่างมือตรงต่อความต้องการของมนุษย์แต่ละคน¹

แนวความคิดที่กล่าวมาข้างต้นนี้เป็นเพียงความคิดในอุดมคติของ สก เท่านั้น เพราะในสภาพความเป็นจริงที่ สก เติบโตอยู่ในขณะนั้นหาได้เป็นเช่นนั้นไม่ เงินยังคงถูกยกย่องให้เป็นพระเจ้า มนุษย์ยังคงโลก เปียกเปื้อน กดขี่ข่มเหงกัน วันเวลาผ่านไป สก ก็ยิ่งสิ้นหวังและท้อแท้ เขามองไม่เห็นทางที่มนุษย์จะเอาชนะเงินได้ เขาจึงจบบทนิยายเรื่องนี้ด้วยคำพูดที่ว่า "เขาหัวเราะเสียงก้อง เสียงหัวเราะของเขาเป็นสัญญาณที่บอกว่า เลือดสีแดงยังไม่มีทางจะเอาชนะเลือดสีน้ำเงินได้เลย!"²

ตัวละคร

ตัวละครในเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดงมีสองชุด คือ ในเลือดสีน้ำเงินก็มีตัวละครชุดหนึ่ง ส่วนเรื่องเลือดสีแดงก็มีตัวละครอีกชุดหนึ่ง แต่บทนิยายทั้งสองเรื่องนี้ดำเนินเรื่องติดต่อกันไปโดยมี เปรม ป้อมทอง เป็นตัวเชื่อมโยงหรือเป็นตัวละครที่เป็นแกนของทั้งสองเรื่อง ในการแนะนำตัวละคร ผู้เขียนจะขอแนะนำตัวละครที่สำคัญ ๆ ที่ปรากฏในบทนิยายแต่ละเรื่องดังต่อไปนี้

ตัวละครในเรื่องเลือดสีน้ำเงิน

ตัวละครฝ่ายชาย

เปรม ป้อมทอง

เปรม เป็นลูกชายคนเดียวของนายปลุกและนางดวง ป้อมทอง ผู้ซึ่งมีอาชีพทำนา

¹สก กุรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 คำปรารภของผู้แต่ง หน้า 4

²สก กุรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 2 หน้า 908

อยู่มาวันหนึ่งพ่อและแม่ของเปรมถูกตำรวจของเจ้าแกล่ล่าฆ่าตาย เพราะไปขโมยเงินเจ้าแกล่ล่า เพื่อจะเอามาไถ่ที่นา ทำให้เปรมถูกพยายาบและรอเวลาที่จะแก้แค้นให้ได้ วันหนึ่งเปรมได้พบเงินสามแสนในรถเก๋งที่มันส์ซึกของวาคเมียน้อยเจ้าแกล่ล่าซึ่งประสูติเกิดตกลงไปในคู เปรมไม่เคยโกสับผัสเงินมากมายเช่นนี้มาก่อนทำให้เขาคืนคืนดีใจมาก เขาคิดใจว่าจะนำเงินจำนวนนี้ไปซื้อไร่ปลูกขานและทำมาหากินมีความสุขกับภรรยาที่ตนรัก แต่ความฝันของเปรมต้องพังทลายลง เมื่อเปรมทราบว่าเงินสามแสนได้กลายเป็นเจ้าถ่านพร้อมกับศพของนายเบษผู้ซึ่งขโมยเงินของเขาและกำลังจะเดินทางไม่ไกลจากกรุงเทพฯ ถึงแม้ว่าเงินจำนวนนี้จะกลายเป็นเจ้าถ่านไปแล้วก็ตาม แต่มันก็ยังตามหลอกหลอนเปรมอยู่ตลอดเวลา ขณะนั้นในสมองเขามีแต่คำว่าเงิน ๆ เท่านั้น ด้วยเหตุนี้เขาจึงตัดสินใจเดินทางเข้าไปเสี่ยงในกรุงเทพฯ เขาได้พบนายปลอกผู้ซุกก็เป็นที่น่า นายปลอกได้ชักชวนให้เปรมค้าฝิ่นเถื่อนร่วมกับเขา ขณะที่อยู่กับนายปลอก เปรมได้พบกับกัญญาเมียลับ ๆ ของนายปลอก ในสายตาของกัญญา "เปรมก็เป็นนักสู้ที่ใจนักสู้หนึ่ง วิจารณ์ของเขามีส่วนหนึ่งเป็นข้อรับประกันว่า เขาไม่ใช่คนกลัวคน แต่เปรมขาดความเข้าใจของชีวิต ยังไม่มีเหลี่ยมมุมที่จะต้องสู้กับชีวิตอย่างรัดกุม เขายังต้องการความรู้เรื่องชีวิตอีกมากมาย ใจของเขายังบริสุทธิ์และซื่อเกินไป"¹

จากการเข้าไปพัวพันกับการค้าฝิ่นเถื่อนและจากความเย้ายวนของเงิน ทำให้เปรมเกิดถูกห่มผู้เคยมีวิญญานอันบริสุทธิ์ได้กลายมาเป็นนักฆ่าตัวกลาง เปรมมักพูดอยู่เสมอว่า "เราต้องหาความเป็นธรรมจากมือของเราเองทั้งนั้น เคี้ยวนี้ใจมันแข็งแรงแง้งเสียแล้ว เลือดมันเปลี่ยนมือจนผมไม่รู้จักกลัวอะไร คนเรามันอยู่ที่ใครก็ได้ที่ใครที่มัน ถ้ามันดีของเรา เราก็ต้องรับดวง"²

และแล้วเปรมก็ได้กลายเป็นอาชญากรที่ตำรวจต้องการตัว เปรมต้องหนีกระเซอะกระเซิงอย่างไม่มีจุดหมายจนกระทั่งได้พบกับคุณพ่อเองเจโด คุณพ่อได้ช่วยให้เปรมรอดพ้นจากเงื้อมมือของตำรวจและได้สอนให้เปรมพบแสงสว่างแห่งชีวิตใหม่ เป็นชีวิตที่ปราศจากอำนาจของเงิน

¹ สก. ธรรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 483

² สก. ธรรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 2 หน้า 223

กินของไรที่จำเป็นแถวไร่ชาวนา พอมีทุนมากขึ้นเก่าแก่เล่าได้หมายศิวะรับจำนองที่ดิน โดยติดดอกเบี้ยยเป็นข้าวเปลือก เก้าแก่เล่าเป็นนายทุนที่เห็นแก่เงิน เขาเป็นเศรษฐีเงินกู้ รายไทยแห่งนครปฐม นอกจากนั้นเก่าแก่เล่ายังใคร่จะมีอยู่กับเก่าแก่ซึ่งเป็นเจ้ามือสลากกินรวบ ก๊กควย

เก่าแก่เล่ามีเมียหลายคนแต่ละคนต่างก็ถูกซื้อมาด้วยเงินและเครื่องเพชร โดยเฉพาะ เมียคนสุดท้ายเป็นนางงามที่ใคร่เลือกเข้ารอบประกวดนางสาวไทย เก้าแก่เล่าซื้อมาด้วยเงิน ถึงสองแสนบาท เก้าแก่เล่าพยายามใช้เงินสร้างอิทธิพลและบารมีของตนโดยจ้างนักแสดงไม่ให้ไว้เป็นพรรคพวก ให้สับบนแก่เจ้าหน้าทีตำรวจที่ยอมตกเป็นทาสของน้ำเงินที่บ้านของเก่าแก่เล่า ได้เปิดธนาคารพาณิชย์อย่างครึกครื้นตลอดกรุงโดยเจ้าหน้าทีไม่กล้าจับกุม เพราะเก่าแก่เล่าได้จัดหา บุญยิง สุราอาหารและเงินไว้รับรองเจ้าหน้าทีบ้านเมืองอย่างสม่ำเสมอ ทำให้เก่าแก่เล่ามี อิทธิพลพอที่จะตัดสินว่าใครควรมีชีวิตอยู่หรือตายได้

นายปลุก ป้อมทอง เป็นลูกหนี้คนหนึ่งใ้ในบรรดาลูกหนี้ก็ักเป็นจำนวนมาก เนื่องจาก ความยากจนทำให้นายปลุกต้องซื้อของในราคาถูกที่สูงเพราะพวกดอกเบี้ยยไว้เรียบร้อยแล้ว เมื่อ ซื้อเงินเชื่อเรื่อย ๆ หนี้ก็พอกพูนกลายเป็นเงินกู้ดอกเบี้ยละสิบ ดอกเบี้ยทบต้นทำให้นายปลุกไม่มี ทางหาเงินมาใช้เก่าแก่เล่าได้ เก้าแก่เล่าจึงบังคับให้นายปลุกโอนที่ดินซึ่งเป็นสมบัติชิ้นเดียว ที่มีอยู่แก่เก่าแก่เล่า ด้วยความเสียสละที่นายปลุกจึงตัดสินใจโยกกระเป๋าสเงินของเก่าแก่เล่า ซึ่งมีเงินถึงสามแสนในนั้น เก้าแก่เล่าโกรธมากถึงเมื่อนายปลุกได้นำเงินมาคืนให้ แต่เก่าแก่เล่า ต้องการจะแก้แค้นนายปลุกเขาได้ให้ตำรวจว่าในกระเป๋านั้นมีเงินอยู่ห้าแสน นายปลุก จะต้องนำเงินมาคืนตนให้ครบห้าแสน ซึ่งแน่นอนนายปลุกไม่มีทางจะหาเงินมาคืนให้ครบตาม จำนวนนี้ได้ นายปลุกจึงถูกลงโทษจำคุกฐานชิงทรัพย์ แต่ขณะที่เจ้าหน้าที่คุมตัวนายปลุกและ นางดวงไปยังโรงพัก นายปลุกและนางดวงเกิดมีปากเสียงกับเจ้าหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นคนของ เก้าแก่เล่า ด้วยความโกรธเจ้าหน้าที่ตำรวจได้ใช้ปืนยิงคนทั้งสองตายอย่างทารุณ

การตายของพ่อและแม่ทำให้เปรมมีใจผูกพยาบาทอาฆาตเก่าแก่เล่าและตำรวจที่ฆ่าพ่อ และแม่ของเขา เปรมพยายามหาโอกาสที่จะแก้แค้นบุคคลเหล่านี้ให้ได้ แต่คนเลว ๆ อย่าง เก้าแก่เล่าก็ยังมมีชีวิตรอดมาได้ ทั้งนี้ก็เพราะอำนาจของเงินนั่นเอง

นายปลอด (บุรุษเหล็กแห่งอาณาจักรฝันเถื่อน)

นายปลอดเป็นญาติข้างพ่อมีศักดิ์เป็นอาของเปรม เขาเป็นชายที่มีรูปร่างกำยำ ผิวดำแฉ่ง ผมหยิกตาพอง นายปลอดได้พบเปรมที่สวนลุมพินีขณะถูการออกสลากกินแบ่ง นายปลอดจำเปรมได้ เพราะเขาเคยพบเปรมครั้งหนึ่งที่สามพรานเมื่อไปติดต่อขายฝันให้กับ เจ้าแก้วเจ้า เมื่อเขามาพบเปรมที่กรุงเทพฯ และทราบว่าพ่อและแม่ของเปรมตาย นายปลอด จึงชวนเปรมให้มาทำงานร่วมกับเขา / นายปลอดเป็นนักค้าฝันเถื่อนที่มีจิตใจโหดเหี้ยมเต็มไปด้วย เล่ห์เหลี่ยม แต่เขาจะโกรธมากเมื่อรู้ว่าถูกหักเหลี่ยมและเขาจะต้องตามแก้แค้นบุคคลนั้นให้ จงใจ มีหลายครั้งที่เปรมทำงานพลาดถูกปลอดขบคือนายทารุณ แต่ก็เป็นโชคของเปรมที่มีกัญยา คอยให้ความช่วยเหลือแก่แทนเปรมหลายครั้ง กัญยาเป็นเมียเก็บของนายปลอดโดยนายปลอด ใจเธอเป็นสายในการค้าฝัน กัญยาอยู่กับนายปลอดเยี่ยงทาส เธอต้องทำตามคำสั่งของ นายปลอดทุกอย่าง วันหนึ่งนายปลอดจับได้ว่ากัญยาแอบยกยอกเงินของตนไปฝากธนาคารถึง ห้าแสนบาทกว่า นายปลอดไต่ถามคำซำดให้กัญยานำเงินจำนวนนั้นมาให้ตน ขณะที่กัญยาไป ถอนเงินจากธนาคาร ได้ถูกสมุนของ เจ้าแก้วสั่งคู่แค้นในวงการ ฝันของนายปลอดไต่มาจึงเสียก่อน การสูญเงินถึงห้าแสนทำให้นายปลอดโกรธกัญยามาก เขาได้ขบคิกัญยาอย่างทารุณ และสามารถ กับตนเองว่าเขาจะต้องแก้แค้นสมุนของเจ้าแก้วให้ได้

ครั้งหนึ่งนายปลอดได้รับจ้างให้เสียชนฝันจำนวนถึงร้อยฝันจากปากน้ำโพมายังกรุงเทพฯ นับเป็นการทำงานครั้งยิ่งใหญ่และมีความหยาบของนายปลอด ด้วยความแค้นที่ถูกนายปลอดขบคัย จิตใจทำให้กัญยาคิดจะตัดตัวจากนายปลอด กัญยาได้นำความลับการชนฝันครั้งนี้ไปขายให้เจ้า แก้วเจ้า ทำให้งานชนฝันของนายปลอดครั้งนี้ล้มเหลวถูกตำรวจจับของกลางไป นายปลอด หนีรอดมาได้ เขาเริ่มไม่ไว้วางใจเปรมและกัญยาแต่ยังรับไม่ได้ จนกระทั่งวันหนึ่งนายปลอด เปรมและกัญยากำลังจะขึ้นรถไฟกลับกรุงเทพฯ นายปลอดสงสัยว่าเปรมซ่อนฝันไว้ในกระเป๋าถือ เขาจึงเข้าไปยักดู พอคิดว่าจะเข้ามาขอตรวจค้นพบว่าในกระเป๋าใบนั้นมีฝันบรรจุอยู่เต็ม นายปลอดถูกจับแต่ไม่ช้าเขาก็ถูกปล่อยตัว ครั้งนี้เขาแน่ใจแล้วว่าเปรมหักหลังเขาแน่ เขาเริ่มออกตามล่าเปรมและกัญยาทันที ในที่สุดเขาก็ค้นหาจนพบ กัญยาถูกนายปลอดยิงตาย เปรมได้ต่อสู้กับนายปลอดเขาได้ฆ่านายปลอดและพวกตาย บุรุษเหล็กแห่งอาณาจักรฝันเถื่อน ก็โคจรชีวิตลงด้วยน้ำมือของเปรม

ตัวละครฝ่ายหญิง

ทับทิม

ทับทิมเป็นลูกสาวของนางแม่ผู้ซึ่งมีอาชีพทำนาอยู่ท่ามกลางสามพราน ทับทิมกับเปรมเป็นเพื่อนนักเรียนกันมาตั้งแต่อยู่ในประถม เมื่อจบชั้นประถมเปรมได้ลาออกมาช่วยพ่อแม่ทำนา ส่วนทับทิมยังคงเรียนต่อจนถึงชั้นมัธยม แต่ถึงอย่างไรทับทิมก็ยังเป็นเพื่อนที่ดีของเปรมตลอดมา เมื่อคราวที่นายปลุกและนางดวงถูกตำรวจของเจ้าแก้วไล่ยิงตาย ทับทิมเป็นผู้เห็นเหตุการณ์นั้นโดยตลอด ทับทิมรู้สึกสงสารและเห็นใจเปรมมาก เธอรู้ว่าการสูญเสียพ่อและแม่อย่างกะทันหันเช่นนี้ทำให้เปรมขวัญเสียและไร้ที่พึ่ง เธอจึงแสดงน้ำใจต่อเปรมโดยชวนเปรมอยู่ที่บ้านเธอคนเดียว เพราะแม่ของทับทิมเองก็กำลังขาดคนช่วยทำนา แต่ด้วยความเกรงใจเปรมจึงปฏิเสธความช่วยเหลือของทับทิม แต่ถึงอย่างไรทับทิมก็ยังยินดีที่จะช่วยเหลือเปรมเสมอ โดยที่เปรมมิได้บอกปากขออะไรเลย

วันหนึ่งเปรมถูก ส.ต.อ.แม่ซึ่งเป็นคนของเจ้าแก้วจับเพราะสงสัยว่าเปรมขโมยเงินจากรถเก๋งของภรรยาที่ขโมยในคลอง เปรมปฏิเสธเสียงแข็งเพราะความอยากได้เงิน เปรมถูกขังอย่างหนัก ทับทิมได้ไปเยี่ยมเปรมที่โรงพัก เธอไม่สามารถทนดูเปรมถูกตำรวจซ้อมต่อไปได้ ทับทิมจึงตัดสินใจเป็นพยานให้เปรมทั้ง ๆ ที่รู้ว่าการเป็นพยานเช่นนั้นก็มีโทษหนักเพียงใด แต่เธอก็ยอมทำเพื่อเปรม ทับทิมได้ให้การกับตำรวจขณะที่เกิดเหตุขึ้นเปรมอยู่ที่บ้านของเธอไม่ได้ไปไหนเลย และเธอขอรับรองว่าเป็นความจริงทุกประการ การกระทำของทับทิมครั้งนี้ทำให้เปรมซึ่งในน้ำใจของเธอมาก และทุกครั้งเมื่อนึกถึงทับทิมเปรมรู้สึกขอบคุณอย่างประหลาด เขารู้สึกว่าทับทิมเป็นผู้หญิงคนเดียวในโลกที่ให้ความสนใจต่อชีวิตของเขา และเปรมเองก็เคยหวังว่าเขาควรจะฝากชีวิตของเขาไว้กับทับทิมหญิงผู้บุญคุณต่อเขาคนเดียว

กันยา

กันยาเป็นผู้หญิงอีกคนที่เข้ามาในชีวิตของเปรม ตลอดชีวิตของกันยามีแต่ความเศร้าและขมขื่น เธอเคยตั้งความหวังไว้ว่าจะเป็นนางพยาบาลเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่เจ็บป่วย แต่ความฝันของเธอต้องพังทลายลงเมื่อเธอถูกแม่บังคับให้เป็นเมียน้อยเสียเพราะความยากจน เธอเป็นเมียน้อยเสียได้ไม่นานก็ถูกทอดทิ้ง เธอขาดที่พึ่งไม่รู้ว่าจะหันหน้าไปหาใคร พอดี

มาพบกับนายพลอดเขา เธอได้กลายเป็นเมียลับของนายพลอดทั้ง ๆ ที่ไม่ได้รักเขาเลย เธอ
 รู้ว่านายพลอดเป็นใคร มีจิตใจอย่างไร แต่เธอก็ต้องทนอยู่กับเขาเพราะไม่มีทางอื่นที่ดีกว่า
 นี้แล้ว เธอก็คิดอยู่เสมอว่าสักวันหนึ่งถ้าเธอมีเงินมากพอ เธอจะต้องไปให้พ้นจากนายพลอด
 ให้ได้ และแล้วเธอก็ได้มาพบกับเปรม เปรมเป็นเพื่อนที่ดีและให้ความเห็นใจกันยามาตลอด
 และกันยาเองก็มีความรู้สึกที่มีความอบอุ่นใจอย่างประหลาดเมื่ออยู่ใกล้กับเปรม - เพราะตลอด
 เวลา 20 กว่าปีที่ผ่านมามีกันยามองโลกเหมือนมองป่าช้า เงียบ เบื่อว เบื่อเย็น และ
 ว่าเหว ชีวิตที่ผ่านไปเต็มไปด้วยความทุกข์และความเหลวไหลของสังคม ไม่มีใครในโลกที่
 จะให้ความอบอุ่นแก่ใจเธอได้ นอกจากตัวเธอเอง แต่กันยาก็พอใจเพราะมันเป็นวิธีเดียวที่
 ทำให้เธอกลายเป็นเศรษฐีได้วันหนึ่ง เงินดูเหมือนจะเป็นสิ่งเดียวที่ช่วยให้ชีวิตของเธอมีความ
 อบอุ่นขึ้นบ้าง แต่เมื่อ เปรมได้เข้ามาในชีวิตของเธอ เริ่มเรียกร้องหาความอบอุ่นมากกว่านั้น
 ความอบอุ่นที่กันยาเองก็ตอบไม่ได้ว่าคืออะไรนะ รู้แต่ว่าในโลกอันกว้างขวางนี้ถ้าไม่มีเปรม ชีวิต
 ก็จะเยือกเย็นว่าเหวสุดจะพรรณนาได้

ความอดทนของกันยาคือการกระทำของนายพลอดสิ้นสุดลง เมื่อนายพลอดบังคับให้
 กันยาถอนเงินจากธนาคารที่เธออุทิศให้สะสมไว้เป็นจำนวนถึงห้าแสน ด้วยความโกรธและ
 ความเสียสละเงินกันยาจึงรวมมือกับเปรมคิดหักหลังนายพลอด ทำให้นายพลอดถูกจับเข้าคุก
 ใช้ข้อหาฉ้อโกงกบฏ นายพลอดได้ตามล้างแค้นกันยากับเปรม กันยาถูกนายพลอดยิงตาย
 ความตายของกันยาได้ทรมานจิตใจของเปรมอย่างสาหัส เปรมเริ่มเข้าใจคำว่า

.../ เขาได้พบผู้หญิงคนหนึ่งที่ได้ต่อสู้ชีวิตอย่างโชกโชน ผู้หญิงคนนี้รักเขา
 และได้รักอย่างบริสุทธิ์ผุดผ่อง เป็นรักครั้งแรกในท่ามกลางความลำบากของชีวิต
 ที่ไม่มีแสงสว่าง เมื่อถูกรักอย่างสัตย์ซื่อ ... รักอย่างภักดี ... อย่างใจจด
 ใจจ่อ ... เปรมก็เริ่มรักตอบ มันเป็นเรื่องของมนุษยธรรมที่อธิบายไม่ได้
 เขาไม่เคยคิดว่าเขาจะรักผู้หญิงที่เป็นเมียลับของผู้ที่เขาเรียกว่า "อา" แต่เขา
 ก็ได้รักแล้วด้วยใจซื่อ กันยาได้สอนให้เขารู้จักรสชาติของความรักที่ไม่มีความ
 ลวง ... รักอย่างตายแทนกันได้ มันอาจเป็นความรักที่รุนแรงต่างกับความรัก

ที่เขาคิดว่าไต้พบที่สามพราน แต่รักอันร้อนแรงนี้เป็นรักบริสุทธิ์ไม่มีลทินโทษ ...
เป็นรักที่เขาไม่คิดว่าจะไต้พบบ่อยนัก เขาได้เคยสร้างนิทานรักที่มีกันยาแนบข้าง
นิทานนี้เขาคิดว่าจะมีอายุยืนยาว แต่ที่นิทานนี้กำลังจะทลายลงมาแล้ว หลาย
อย่างรวดเร็วกว่าที่ไต้คิด เขากำลังผิคนหัวและเริ่มหวาดกลัวชีวิต ชีวิตเป็นอย่างนี้
เอง นี่แหละชีวิตละ

เลือกสี่แกลง

ตัวละครฝ่ายชาย

หลวงชลศึกสงครามชัย

หลวงชลศึก เป็นตัวละครที่ไม่ใช่ชีวิตอยู่ในเหตุการณ์ แต่มีบทบาทสำคัญต่อเหตุการณ์
ในเรื่อง หลวงชลศึก เป็นนักการเมืองที่มีอุดมการณ์รุนแรง เขามีความต้องการที่จะเป็น
ประชาชนคนไทยมีอิสระและเสรีภาพอย่างแท้จริง เขามีความเห็นวาทังแต่เมืองไทยมีการ
เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาในไต้ นักปฏิวัติเกิดขึ้นมากมาย นักปฏิวัติ
เหล่านี้ได้ทำการยึดอำนาจเพื่อเข้ามาบริหารประเทศครั้งแล้วครั้งเล่า แต่ไม่ได้ช่วยให้
เหตุการณ์บ้านเมืองดีขึ้นเลย ยิ่งปฏิวัติมากเท่าไรประชาชนกลับยิ่งจนลงมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้
ก็เพราะนักการเมืองของเรายังขาดอุดมคติ บางคนมีจิตใจสกปรกโสมม คิดแต่จะหากินกับ
อำนาจยอมตัวเป็นทาสของเงิน เห็นเงินเป็นพระเจ้า ยอมขายเกียรติของตัวเองได้เสมอ
หลวงชลศึก มีความเห็นวาทังถึงเวลาแล้วที่เมืองไทยควรจะมีการ เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเพื่อ
ประชาชนจะได้มีความสุขอยู่กินดี หลวงชลศึก ได้คบคิดกับหลวงสือฤทธิ์ ไทรภพ และ
หลวงประกาศ ทำการปฏิวัติ แต่แผนการฉกฉวยอำนาจไปถึงหูตำรวจเสียก่อน หลวงชลศึก
ต้องหนีออกจากกรุงเทพฯ ไปหลบซ่อนตัวอยู่ในป่าคงคิมเพื่อวางแผนปฏิวัติต่อไป

ขณะที่หลวงชลศึก หลบซ่อนตัวอยู่ในป่า เขาได้ของสุมนคนเฒ่ามากมาย รวมทั้งอาวุธ
และเสบียงอาหาร ที่สำคัญที่สุดก็คือเงินเพื่อเป็นทุนใช้จ่ายในการทำกาปฏิวัติ หลวงชลศึก

ไก่อบติดต่อกับชาวต่างประเทศให้พิมพ์บัตรปลอมจำนวนถึงสามร้อยล้านมาท เมื่อไก่อเงินและ
อาวุธพร้อมแล้ว หลวงชลศึกฯ ได้มีจดหมายลับบอกไปยังหลวงลือฯ ให้เตรียมการทางกรุงเทพฯ
ให้พร้อม แต่เนื่องจากหลวงลือฯ ไม่ชอบหน้าหลวงชลศึกฯ เพราะเคยมีเรื่องขัดแย้งกันทาง
อุทกการบอย ๆ หลวงชลศึกฯ จึงถูกหลวงลือฯ ทักหลังโดยส่งพวกของตนปลอมเป็นตำรวจเข้า
ไปกวาดล้างพวกของหลวงชลศึกฯ หลวงชลศึกฯ และพวกถูกฆ่าหมด แต่ก่อนที่หลวงชลศึกฯ
จะถูกตำรวจปลอมยิงตาย เขาได้นำเงินสามร้อยล้านไปซ่อนไว้ในถ้ำอย่างมิดชิด มีแผนที่และ
บันทึกข้อความยืนยันความมั่นคงในอุทกการของตนว่าหลังจากที่ตนตายไปแล้วถ้าการปฏิวัติยังไม่
สำเร็จ ก็ขอให้ผู้มีชีวิตอยู่นำเงินเหล่านี้ไปทำการปฏิวัติให้สำเร็จ ในตอนท้ายเขาได้
สาปแช่งไว้ว่า "... ผู้ใหญ่หวังเงินนี้เป็นประโยชน์ส่วนตัวให้มันจงฉิบหายตายโหง เห็นกับ
ตา ..."¹ และเงินจำนวนสามร้อยล้านนี้เองได้เป็นต้นเหตุให้มนุษย์ยุคอยู่ในความโกลาหลเอา
ชีวิตมาทิ้งอย่างน่าเสียดาย

หลวงลือ ตรี ไตรภพ

หลวงลือฯ เป็นบุคคลหนึ่งในกลุ่มผู้วางแผนปฏิวัติล้มล้างรัฐบาล หลวงลือฯ เคยเป็น
เพื่อนสนิทกับหลวงชลศึกฯ แต่เหตุการณ์ตอนหลังทำให้คนทั้งสองมีเรื่องขัดใจกันบ่อย ๆ เพราะ
หลวงลือฯ มีนิสัยเอาแต่ใจตัวเอง มีมโนเชื่อ คือความคิดของตนเป็นใหญ่ อัจฉริยะหาอาชญา
ไม่ชอบให้ใครสำคัญกว่าตน ต่างกับหลวงชลศึกฯ ซึ่งเป็นที่รักใคร่และเคารพยำเกรงของ
พรรคพวก ทำให้หลวงลือฯ ไม่พอใจพยายามหาโอกาสกำจัดหลวงชลศึกฯ ครั้งแรกหลวงลือฯ
ไก่อบแจ้งตำรวจให้ไปล้อมจับหลวงชลศึกฯ ที่บ้าน แต่เมื่อหลวงชลศึกฯ ไม่อยู่บ้านจึงรอกพัน
ไปไก่อ เมื่อหลวงชลศึกฯ หนีไปอยู่ในป่า หลวงลือฯ ได้ส่งลูกน้องของตนไปกำจัดจนสำเร็จ

หลวงลือฯ เป็นนักการเมืองที่ขาดคุณคติ เขาไม่เคยมีความคิดอะไรสำหรับชาติและ
ประชาชน สาเหตุที่หลวงลือฯ เข้าร่วมการกบฏกับหลวงชลศึกฯ ก็เพราะเขาเห็นทางที่จะ
สร้างตัว เพราะหลวงลือฯ เคยเห็นตัวอย่างนักการเมืองที่ร่ำรวยจากการยึดอำนาจมาก
ตนเองก็อยากจะทำเช่นนั้นบ้าง และยังตอนหลังเมื่อทราบว่าหลวงชลศึกฯ นำเงินสามร้อยล้าน

ซ่อนไว้ในป่า ทำให้หลวงลือฯ ยิ่งเกิดความโลภมากขึ้น ความคิดที่จะทำการปฏิวัติต่อไป เขามุ่งแต่จะค้นหาเงินจำนวนนี้ เพราะมันสามารถทำให้เขากลายเป็นเศรษฐีได้โดยไม่ต้องเสี่ยงกับการถูกจับ หลวงลือฯ พร้อมกับเผด็จการชายใต้พาลูกน้องค้นหาเงิน เผด็จการพบกับพวกของวังรัฐสภาหลวงลือฯ ผู้ซึ่งมีความคิดเช่นเดียวกับหลวงลือฯ เมื่อเป็นเช่นนั้นต่างฝ่ายต่างก็คอยจ้องกำจัดซึ่งกันและกัน หลังจากเมื่อพบที่ซ่อนเงินแล้วพวกของวังรัฐและพวกของหลวงลือฯ เกิดต่อสู้กัน ในที่สุดหลวงลือฯ ก็ต้องจบชีวิตลงด้วยน้ำมือของลูกน้องของวังรัฐ

เผด็จ

เผด็จเป็นลูกชายคนเดียวของหลวงลือฯ เขาได้เดินทางเข้าไปในป่ากับหลวงลือฯ เพื่อค้นหาที่ซ่อนเงิน เผด็จมีนิสัยคล้ายพ่อคือเป็นคนมีความโลภมากใหญ่โตสูง บูชาเงินเป็นพระเจ้า เขามีความคิดอยู่เสมอว่าเขาจะต้องพยายามสร้างตัวให้โตโดยการยึดอำนาจ เพราะถ้ามีอำนาจอยู่ในมือแล้วเงินก็จะตามมาเอง ในการค้นหาเงินครั้งนี้เผด็จนอกจากไม่ไว้วางใจพวกของวังรัฐแล้วในบางครั้งเผด็จเองก็ยังไม่ไว้วางใจหลวงลือฯ ผู้เป็นพ่อของตนแท้ ๆ เพราะเผด็จรู้สึกกลัวพ่อของตนที่ วุฒิเคยเล่าเรื่องราวเผด็จกับหลวงลือฯ ให้วังรัฐฟังว่า

... มันโลกสวยกันทั้งคู่รับ ยิ่งเห็นเงินเป็นร้อย ๆ ล้านกองอยู่ตรงหน้าก็
จะยิ่งตาลุกใหญ่ เผด็จเขาเคยแย่งผู้หญิงพาร์ตเนอร์กับหลวงลือฯ พ่อของเขา
เมื่อตอนอยู่กรุงเทพฯ เพื่อนผมเล่าให้ฟัง เมื่อลูกมันแย่งผู้หญิงของพ่อได้
เงินร้อย ๆ ล้านซึ่งสำคัญกว่าผู้หญิงอย่างจะเทียบกันไม่ได้ มันก็ต้องแย่งกัน
ได้เหมือนกัน มันต้องแย่งกันแน่ ๆ ...¹

สำหรับเผด็จเองเขารู้ตัวดีว่าการกระทำต่อพ่อของเขาที่แล้ว ๆ มา ย่อมมีเหตุผลพอที่จะทำให้หลวงลือฯ ไม่ไว้วางใจเขา แต่ก็สามารถจะฆ่าเขาได้โดยไม่ต้องลังเลใจเพราะ

... ตลอดเวลาที่เป็นพ่อลูกกัน เขาไม่เคยได้พบความเมตตาปราณีจากพ่อเลย เขาได้พบแต่ความเห็นแก่ตัว พบการทอดทิ้งซึ่งพ่อที่ดีไม่ควรกระทำ

แต่เขาก็อกคำหึงตัวเองไม่ได้ เขารู้ว่าเขาไม่ได้สนใจต่อพ่อเท่าไรนัก
เขาไม่เคยให้อะไรแก่พ่อ แม้กระทั่งผู้หญิงโสเภณีที่พ่อกับตัวเขา บังเอิญ
จะเอากันเข้าตามช่อง ในพระนครหลวงอันหวิวิสัย มันก็ควรจะพอดีกัน
แล้ว เขานึกในใจ เราไม่เคยสละอะไรให้พ่อแม้แต่ผู้หญิงคนชั่ว ...¹

แต่เขายังไม่ทันได้พิสูจน์น้ำใจของหลวงลือชา ผู้เป็นพ่อ เขาก็มาถูกวุฒิดูถูกมองคนสนิท
ของวัชรวิงตายเสียก่อน

วุฒิ

วุฒิเป็นลูกน้องคนสนิทของหลวงชลศึกา เขาได้ทำงานร่วมกับหลวงชลศึกา มาเป็น
เวลานาน จนกระทั่งหลวงชลศึกา ถูกตำรวจปลอมของหลวงลือชา ฆาตาย วุฒิเป็นลูกน้อง
คนเดียวที่หนีรอดมาได้ วุฒิได้เดินทางไปพบวัชรวิงและเล่าเรื่องการตายของหลวงชลศึกา ให้
วัชรวิงทราบ วัชรวิงได้ขอร้องให้วุฒิเป็นผู้นำทางเข้าไปยังที่ที่หลวงชลศึกา ถูกยิงตาย เพื่อจะ
ทำการเก็บกระดูก

ขณะที่วุฒินำวัชรวิงและลูกน้องเดินทางเข้าไปในป่าเพื่อเก็บกระดูกหลวงชลศึกา นั้น วุฒิ
ได้พบเปรมกำลังถูกเผด็จข้อมเพราะสงสัยว่าเป็นตำรวจที่ออกมาตามจับเขา วุฒิได้ช่วยให้
เปรมเป็นอิสระโดยเล่าความจริงให้เผด็จฟัง เผด็จจึงจำต้องปล่อยตัวเปรม การที่วุฒิเข้า
มาขัดขวางการกระทำครั้งนี้ทำให้เผด็จไม่พอใจเป็นอย่างมาก เขาจึงพยายามหาโอกาสที่จะ
ฆ่าวุฒิและเปรม

วุฒิเคยเป็นเพื่อนกับเปรมตั้งแต่อยู่ที่สามพราน ดังนั้นเมื่อวัชรวิงต้องการจะได้เปรมมา
เป็นพวกในการค้นหาเงิน วัชรวิงจึงให้วุฒิเป็นผู้ไปเกลี้ยกล่อมเปรม เขาได้เกลี้ยกล่อมจนสำเร็จ
โดยให้เหตุผลกับเปรมว่า "ลื้อต้องมีพวก - มีพวกเพื่อจะมีอำนาจ อำนาจอย่างเดียวจะช่วยเหลือ
ลื้อให้เงินถนนได้ ถ้าลื้อร่วมมือกับวัชรวิง วันหนึ่งลื้อจะต้องมีอำนาจแล้วลื้อจะเอาอะไร? ง่าย
นึกเห็นว คิดดูให้ดี แต่ก่อนลื้อเคยต้องการเงิน เห็นวันนี้ลื้อลองหาอำนาจดูบ้าง อำนาจสำคัญ
กว่าเงินมากนัก อย่าโง่ไปเลย ...²

¹สต. ภูมิระโรหิต เลือกสี่แดง เล่ม 2 หน้า 609

²สต. ภูมิระโรหิต เลือกสี่แดง เล่ม 1 หน้า 275

วุฒิ เป็นลูกน้องที่มีความซื่อสัตย์ต่อหลวงชลศึกฯ มาก แม้ว่าหลวงชลศึกฯ จะตายไปแล้วก็ตาม วุฒิก็นั่งยองยืนในอุณการของหลวงชลศึกฯ อย่างมั่นคง เขาได้ร่วมมือกับวัชรทำการติดต่อกับผู้ที่เคยร่วมงานกับหลวงชลศึกฯ เพื่อที่จะหาทางทำการปฏิวัติให้สำเร็จตามความประสงค์ของหลวงชลศึกฯ แต่พอเขามารู้ว่าหลวงชลศึกฯ ได้ซ่อนเงินไว้ในป่าถึงสามร้อยล้าน อุณการของเขาก็เริ่มเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับวัชรเองก็ไม่เห็นด้วยที่จะนำเงินจำนวนนี้มาใช้ในการปฏิวัติ เขาเห็นด้วยทันทีเพราะเขาเชื่อว่าเงินเหล่านี้

... คงจะทำให้เขาเป็นเศรษฐีได้ เพราะอย่างน้อยวัชรควรจะแบ่งให้เขาไม่ต่ำกว่าหนึ่งในสาม ในฐานะที่เขาได้ต่อสู้ให้วัชรมาอย่างใกล้ชิดและได้เคยเสียสละชีวิตเพื่อหลวงชลศึกฯ มาหลายครั้ง เงินจำนวน 100,000,000 บาทนี้วุฒิจะแบ่งไว้ในใจว่า เขาจะออกไปใช้ชีวิตในต่างประเทศอย่างโอ้อาไม่แพ้มหาเศรษฐีหรือลูกหลานอาลีข่าน เขาไม่ต้องการพาสปอร์ต เขาก็มีทางจะเดินทางไปออกได้โดยไม่ต้องห่วงเรื่องพาสปอร์ตเลย วุฒิก็ดึงธนาคารกับเงิน 100,000,000 บาท แล้วก็เกิดความขมใจอย่างบอกไม่ถูก ...¹

ในขณะที่ทุกคนคิดอยู่บนยอดเขาพร้อมกับเงินสามร้อยล้าน ต่างคนต่างก็คอยมองหาโอกาสคิดกำจัดซึ่งกันและกัน มีอยู่ครั้งที่วุฒิและวัชรอยู่ในฐานะที่ได้เปรียบ วุฒิได้บังคับให้หลวงลี้อาและเผด็จกับลูกน้องอีกหนึ่งคนขึ้นไปบนหน้าผาเพื่อหาทางลงจากยอดเขา เผด็จขึ้นขึ้นไปก่อน เขาได้พบลานกว้างพอที่จะใช้เป็นทางลงได้ เขาได้ตะโกนบอกหลวงลี้อา เมื่อวุฒิทราบว่าเขาพอจะมีทางรอดออกไปได้ และคิดว่าถึงเวลาแล้วที่เผด็จควรจะตายเพราะไม่มีประโยชน์สำหรับเขาต่อไปอีกแล้ว วุฒิได้ไต่ขึ้นไปยังเผด็จต่อหน้าหลวงลี้อา ทำให้หลวงลี้อา โกรธแค้นมาก และเมื่อโอกาสเป็นของหลวงลี้อา วุฒิจึงต้องจับชีวิตลงด้วยน้ำมือของหลวงลี้อา

¹สต. ฤมะโรหิต เลือดสีแดง เล่ม 1 หน้า 81 - 82

ร.ต.ต.เปรี๊ยะ

ร.ต.ต.เปรี๊ยะ นายตำรวจหนุ่มแห่งกองปราบปราม มีรูปร่างสมชายชาตรี หน้ารูปใช้
แก้มกลม หน้าผากกว้าง คีตกก นัยน์ตาคม เปรี๊ยะเป็นตำรวจที่ซื่อตรงต่อหน้าที่ มีสมรรถภาพ
ในการจับผู้ร้ายอย่างคล่องแคล่ว ด้วยเหตุนี้ทางกองปราบปรามจึงมอบหน้าที่ในการจับหลวงลีอา และ
วัชรผู้คิดก่อการกบฏ เปรี๊ยะได้พาลูกน้องออกค้นหาบุคคลทั้งสองไปในป่า ขณะออกเที่ยวค้นหา
พวกของ ร.ต.ต.เปรี๊ยะได้ปะทะกับขางป่าโง่งงใหญ่กำลังค้มมันอาละวาด ลูกน้องของเขาถูก
ขางเหี้ยมตายจนหมดเหลือรอดเพียงเขาคนเดียว เขาได้หนีเข้ามาในปงกระดังงา เขามี
มีความสงสัยว่าเปรมคงเป็นพวกของหลวงลีอา จึงคิดจะจับ เปรมปฏิเสธและเล่าความจริงให้ฟัง
แต่เขาก็ไม่ยอมเชื่อพยายามจะจับให้ได้ เปรี๊ยะได้บังคับให้เปรมเป็นผู้นำทางเขาออกจากป่า
ในระหว่างเดินทาง เปรมพบรูปของหัตถิมนต์หลานจากกระเป๋าสื่อของเปรี๊ยะ ซึ่งเปรี๊ยะบอกว่า
หัตถิมนต์เป็นศัตรูของตน เปรมจึงโกหกว่าหัตถิมนต์เป็นลูกสาวของนายของตนและคนรักตน เลยกับหัตถิมนต์
จากคำบอกเล่าของเปรมทำให้เปรี๊ยะค่อยไวใจเปรมมากขึ้น เขาได้เกลี้ยกล่อมเปรมให้เป็นผู้
ช่วยของเขาในการจับหลวงลีอา กับวัชร เขาเสนอว่าถ้าจับคนทั้งสองได้เขาจะเสนอความดี
ความชอบให้เปรม และความดีครั้งนี้จะช่วยให้เปรมไม่ต้องรับโทษทัณฑ์ได้ เปรมยอมตกลง
เขาได้พาเปรี๊ยะไปยังที่พักของหลวงลีอา และวัชร เปรี๊ยะโกหกหลวงลีอา ว่าเป็นสายของ
หลวงฤทธิ์ หนึ่งในผู้ร่วมงานกับหลวงวลีทิศา หลวงฤทธิ์ได้ส่งเขามาตามหาหลวงลีอา เพื่อนำ
หลวงลีอา ไปพบหลวงฤทธิ์ที่ระยอง ขณะที่รอเวลาอยู่ในป่า เปรี๊ยะยังแอบไต่กินเรื่องเงิน
สามร้อยล้าน ทำให้เขาเปลี่ยนความคิดที่จะจับหลวงลีอา มาเป็นการค้นหาเงิน เขาต้องการ
จะเป็นเจ้าของเงินจำนวนนี้ เงินสามร้อยล้านทำให้เขาเห็นโลกใหม่ เพราะเขาเคยหวังว่า
อยากจะได้เป็นเจ้าของเมืองแร่สักแห่งหนึ่ง เขาจะซื้อที่ดินในใหญ่สร้างปราสาทมโหฬาร มีรถเก๋ง
ติดแอร์คันยาว ๆ สักสามสี่คัน เมื่อถึงเวลานั้นอาชีพตำรวจจึงไม่มีความหมายสำหรับเขาคงไป
อีกแล้ว

เปรี๊ยะได้นำเรื่องเงินสามร้อยล้านไปปรึกษากับเปรม เขาได้ชวนเปรมร่วมมือกับ
เขาโดยสัญญาว่า

... ข้าสัญญาว่าจะช่วยให้^๕ลื้อได้อิสรภาพที่ลื้อต้องการ ข้าจะหาทางเอา
หนังสือเดินทางให้ลื้อเดินทางออกไปนอกประเทศ ลื้อจะไปประเทศไหน
ข้าจัดให้ทั้งนั้น แล้วลื้อก็ต้องมีเงินค่าเดินทาง มีเงินค่าใช้จ่าย
ตลอดเวลาที่ลื้อออกไปอยู่ต่างประเทศจนหมดอายุความ เงินค่าใช้จ่ายนี้
ข้าจะไว้แล้วลื้อควรจะมีสัก 10 ล้าน น้อยกว่านั้นก็พอแน่เพราะลื้อจะ
ต้องออกไปหลบอยู่หลายปี ลื้อจะอยู่ในเมืองไทยไม่ได้ เพราะข้าช่วย
ให้ลื้อไม่ติดตะรางไม่ได้ ไม่มีใครช่วยลื้อได้ เพราะกฎหมายต้องเป็น
กฎหมาย ข้าช่วยได้ทางนี้ทางเดียว คือหาทางให้ลื้อหนีออกนอกประเทศ
ลื้อจะเอาไหม? ...¹

ความหวังที่จะได้อิสรภาพทำให้เปรมตอบตกลง เปื่องกับเปรมเริ่มออกเที่ยวค้นหา
ขณะที่ช่วยกันเที่ยวคนหา นั้น เปื่องได้พบกับผู้กำกับยงยุทธซึ่งกำลังนำลูกน้อง ออกตามจับหลวงลีลา
และวัชร หลังจากข่าวของเปื่องหายเงิบไป เปื่องได้เข้าไปรายงานตัวกับผู้กำกับยงยุทธ
โดยโกหกว่าลูกน้องของตนถูกพวกหลวงลีลา ยิงตายหมดเหลือรอดมาเพียงเขาคนเดียว แต่ตอนนี้
เขาอยู่ที่ร่อนหลวงลีลา แล้วเขาจะเป็นผู้นำทางไปจับเอง กำลังของผู้กำกับยงยุทธได้ปะทะกับ
พวกของวัชร วัชรสู้ไม่ได้จึงหลบหนีเข้าไปอยู่ในถ้ำและได้ระเบิดหินเปิดปากถ้ำเสีย ทำให้ฝ่าย
ตรงข้ามเข้าไปไม่ได้ เปื่องและผู้กำกับยงยุทธจึงต้องพาพรรคพวกกลับออกมาและเลิกที่จะ
ติดตามต่อไป แต่เปื่องหาได้เลิกสมความคิดเรื่องเงินสามร้อยล้านไม่ เพราะหลังจากนั้นเขา
ได้ย้อนกลับมาในป่าอีกครั้งหนึ่งพร้อมด้วย เอลิคอปเตอร์ ออกเที่ยวค้นหาจนพบเปรมกับวัชรอยู่
บนหน้าผา เปื่องได้ยิงวัชรดาย คงเหลือแต่เปรมกับเงิน 13 ล้านและแหทองคำอีกมากมาย
เปื่องได้สัญญากับเปรมว่าถ้าเปรมบอกที่ซ่อนเงินและแหล่งแร่ทองคำที่เปรมพบ เขาจะทำตาม
สัญญาที่เคยตกลงกับเปรมไว้ แต่พอเปรมบอกที่ซ่อนเปื่องกลับหักหลังยิงเปรมตาย เพราะต้องการ
เป็นเจ้าของเงินและทองคำคนเดียว และเขาก็ได้ครอบครองสิ่งเหล่านี้สมความปรารถนาเพียง
ผู้เดียว

¹ ตต กุรมะโรหิต เลื่อนสีแสง เล่ม 2 หน้า 121

ตัวละครฝ่ายหญิง ตัวละครฝ่ายหญิงในเรื่อง เลือดสีแสดมีเพียงคนเดียว คือ วัชร

วัชร

วัชร เป็นลูกสาวของหลวงชลตีกา เธอมีอายุประมาณ 25 ปี วัชร เป็นผู้หญิงที่งามเพียบพร้อม งามทั้ง รูปร่าง พุทจาอันหวานน่ารัก แต่ในความน่ารักของเธอก็มีความเข้มแข็ง อ่อนน้อมและเฉลียวฉลาดแฝงอยู่ เพราะนับตั้งแต่หลวงชลตีกา ต้องหนีออกจากบ้านอย่างกระทันหัน และหายสาบสูญไปอย่างไม่มีวันเจอ วัชรมีความตั้งใจอย่างแน่วแน่ว่าจะต้องทำงานแทนพ่อ ให้สำเร็จให้ได้ วัชรได้ติดต่อกับหลวงประกาศา สายคนหนึ่งของหลวงชลตีกา และสายอื่น ๆ เพื่อรวบรวมพรรคพวกทำการปฏิวัติ แต่การปฏิวัติของวัชรมีจุดหมายต่างจากหลวงชลตีกา ผู้เป็นพ่อ วัชรทำการปฏิวัติเพื่อต้องการอำนาจและ เธอจะใช้อำนาจเป็นเครื่องมือสำหรับหาเงิน วัชรเคยตั้งความหวังไว้ว่าถ้าเธอมีอำนาจเมื่อไร เธอจะตั้งธนาคาร เพื่อกู้เงินจากประชาชนช่วย การเสียอกเสียใจ ๆ แล้วนำมาออกดอกเบี้ยแพง ๆ การหาเงินโดยวิธีนี้นับว่าเป็นวิธีที่ง่าย และรวดเร็วที่สุด

ในคราวที่วัชร เดินทางไปในป่าเพื่อเก็บกระดูกหลวงชลตีกา โดยมีจุดเป็นผู้นำทาง วัชรได้ทราบข่าวหลวงชลตีกา ได้จ่ายเงินซ่อนไว้ในป่าแห่งนี้เป็นจำนวนถึงสามร้อยล้าน ทำให้ความคิดที่จะทำการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงไปโดยเธอให้เหตุผลกับตัวเองว่า

... เงินสำคัญกว่าอำนาจ การเมืองมันไม่มีอะไรแน่ เงินแน่กว่าอะไรทั้งนั้น เราต้องขูดเงินสามร้อยล้านให้ได้ ไม่ใช่ขูดเอาไปทำทุนยืดอกอำนาจ แค่ว่าเพื่อตัวเราเอง ฉันเห็นแล้วว่าหลวงสีอา กับเราไปกันไม่ได้ หัวหน้าที่หลายคนก็ไปกันไม่ได้เหมือนกัน ถึงจะยืดอกอำนาจสำเร็จก็ต้องทะเลาะกัน ที่ไม่ก็ต้องเขี่ยกันเองกระเด็นไปเหมือนที่เขาค่อยทำกันมาแล้ว ฝ่ายเราอาจจะถูกหลวงสีอาเขี่ยแน่ ๆ เพราะสายตามันไม่กินกันอยู่แล้ว เพราะเหตุนี้ฉันจึงอยากจะเลิกคิดถึงบ้านเมืองเสียที เรามาคิดถึงเงินดีกว่ามันเป็นแก้วสารพัดนึก อีกไม่กี่วันก็ตายแล้ว จะไปสวมหัวโขนแย่งกันนั่งแป้นทำอะไรกัน ...¹

¹สต. กุระโรหิต เลือดสีแสด เล่ม 2 หน้า 79

นอกจากนี้วัชรียังมีความเห็นว่าความคิดของหลวงชลตีกา ที่มีความเสียสละต่อชาติบ้านเมืองว่าเป็นความคิดที่โง่และไร้สาระ เพราะเธอมีความเห็นว่า

... ชาติไทยไม่ใช่ของใครคนเดียว ... เกิดมาแล้วก็ต้องหาทางเอาตัวรอด
จะไปคอยนั่งห่วงนั่งชวยกันอยู่ได้อย่างไร? เรื่องของมนุษย์นั้นเรื่องของปลาใหญ่
กินปลาเล็ก ใครดีใครได้ ที่ใครที่มัน มันไม่ใช่เรื่องที่ควรจะต้องมานั่งคิด
นั่งฝัน คิดไปหาอะไรกัน นั่นเป็นเรื่องของคนบ้าบิ่นต่างหาก? คนบ้า
คือคนที่ชอบคิด เพราะถ้าไม่คิดก็คงไม่บ้า ทำไม่ถึงจะต้องคิดด้วยเล่า เอาเวลา
มาหาอำนาจหาเงินใส่กระเป๋ามาดีกว่าหรือ? ...¹

วัชรียังพบเปรมในป่า เธอมีความพอใจในความซื่อและความเข้มแข็งอดทนของเปรม
วัชรียังให้พื้เกลี้ยกล่อมเปรมมาเป็นพวก แต่สำหรับเปรมเธอมีความรู้สึกที่ "ผู้หญิงคนนี้มีเสน่ห์
อย่างประหลาด สายตามีอำนาจอะไรบางอย่างที่สามารถจะดึงดูดความสนใจของคนอื่นไปได้อย่าง
ง่ายดาย"² แต่ถึงอย่างไร เปรมก็ไม่ไว้วางใจวัชรียะเพราะในความคิดของวัชรียะมีแต่คำว่าเงิน ๆ
อำนาจเงินทำให้วัชรียะกลายเป็นผู้หญิงที่น่ากลัว เติบโตด้วยเงินและเหลี่ยมคูน วัชรียะวางแผน
ไว้ในใจว่าถ้าเธอพบเงินเมื่อไร เธอจะต้องกำจัดคนอื่น ๆ ให้หมดสิ้น เธอจะได้เป็นเจ้าของ
เงินคนเดียว

ขณะที่วัชรียะกำลังออกเที่ยวค้นหาเงิน พวกของวัชรียะปะทะกับพวกของผู้นำกับขงยู่ท
วัชรียะพาพวกหลบหนีเข้าไปในถ้ำ เธอได้พบเปรมอยู่ที่นี่ เปรมได้เล่าให้เธอฟังว่าหลวงลือ
ค้นพบเงินทั้งหมดแล้ว วัชรียะโกรธมากที่เงินจำนวนมหาศาลได้ตกอยู่ในมือของศัตรู เธอหาวิธีที่จะ
แย่งเงินมาให้ได้ วัชรียะตัดสินใจจะเปิดอุโมงค์ปิดปากถ้ำเพื่อไม่ให้ตำรวจตามเข้าไป เธอหวัง
ไปตายเอาดาบหน้า เธอไม่เฉลียวใจเลยว่าการปิดปากถ้ำครั้งนี้เท่ากับเป็นการฆ่าตัวตาย
เพราะในถ้ำแห่งนี้ทางออกทางเดียว เหนือปากถ้ำขึ้นไปก็เป็นหน้าผาสูงชันไม่มีทางปีนลงมาได้

¹สต. กุรุมะโรหิต เลือดสีแสด เล่ม 2 หน้า 507

²สต. กุรุมะโรหิต เลือดสีแสด เล่ม 1 หน้า 211

ขณะนี้ทุกคนเหมือนถูกขังอยู่ในคุก แต่ทุกคนก็ยังหวังเงิน จ้างที่จะทำลายล้างซึ่งกันและกัน
ในที่สุดก็เหลือแค่เพียงเปรมและวัชร วัชรกำลังหาทางคิดกำจัดเปรม แต่เธอก็ต้องมาถู
ร.ต.ต.เปรมยิงตายเสียก่อน ก่อนจะสิ้นลมหายใจจึงสำนึกได้ว่า

... เงินคือกิเลสที่ยั้มเลือกสีแฉงของมนุษย์ ให้เปลี่ยนเป็นสีน้ำเงินแห่ง
ความโลภหลง ตกอยู่ในความปรมาต อันเป็นหนทางแห่งความตาย
เงินกับทองที่ลุ่มลึกเป็นเพียงวัตถุอย่างหนึ่ง ที่ไม่มีใครเอาติดตัวไปได้
ในปรโลก เธอได้ประจักษ์ความจริงที่พระอรุณคองคหนึ่งเคยพูดไว้ว่า
"ความสิ้นสุของความโลภก็คือความสิ้นสุของความทุกข์"...¹

ฉาก

การสร้างฉากประกอบเหตุการณ์ในเรื่องเลือกสีน้ำเงินและเลือกสีแฉง ส่วนมาก
เป็นฉากสมมุติหรือฉากที่ผู้แต่งจินตนาการขึ้นเอง จะมีอยู่บ้างที่ผู้แต่งใช้ฉากจริงคือตอนเปิดเรื่อง
การเปิดเรื่องที่ใช้สถานที่จริงนั้นจะทำให้เรื่องดูสมจริง ไม่มีลักษณะเหมือนนิทานหรือนิยายที่มัก
ไม่บอกชื่อสถานที่ที่แน่นอนลงไป นวนิยายเรื่องนี้ผู้แต่งเปิดเรื่องที่สนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม
โดยผู้แต่งเปิดเรื่องดังนี้

สนามจันทร์ นั่นคือความหมุนเวียนเปลี่ยนไปของชีวิต ... ตั้งแต่ชีวิต
บนฟ้าตกลงมาจนถึงชีวิตในแดนดิน สนามจันทร์เคยรุ่งโรจน์ แต่เดี๋ยวนี้
สนามจันทร์ก็กลายเป็นศาล, เป็นหอดะเบียนที่ดิน ซึ่งมีรอยยิ้มและรอย
น้ำตาปรากฏอยู่ประจักษ์ ความสดชื่นของกาลเวลาและการเริ่มต้นใหม่
ของกาลเวลา คือสุดแห่งการผันแปรของชีวิต นายปลุก ป้อมทอง
ชาวนาเลื้อดไทยเคยเห็นสนามจันทร์ ในสมัยของพระมหาธีรราชเจ้า
ผู้ทรงเคยมีพระคุณต่อชาติไทย แต่นายปลุก ป้อมทอง คนเดียวกันนี้เอง

ในบัดนี้ไ้กำลังยืนอยู่เฉย ๆ ในร่มเงาของต้นมะฮอกกะนั้นหน้าคอกหมีเขียน
ที่กินในบริเวณสนามจันทร์ ...¹

หลังจากนั้นแล้วในการดำเนินเรื่องต่อมาผู้แต่งก็จะใช้ฉากสมมุติทั้งสิ้น จากการศึกษา
ลักษณะการสร้างฉากประกอบเหตุการณ์ในเรื่องพอจะแบ่งได้เป็นสองลักษณะดังนี้คือ

1. การสร้างฉากที่มีการเคลื่อนไหวไปพร้อม ๆ กับการดำเนินเรื่องก็มีลักษณะ
ผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินเรื่องอย่างแยกกันไม่ออก ตัวอย่างเช่น

... คลื่นประชาชนผู้เชื่อว่า "เจ้ามือไม่จ่าย" ไ้หลามล่นเข้าไปถึงกันร้าน
แล้วก็ถึงในครัวชายชามถูกรอชว้างแตกกระจ่าย เค้าอ้างโง่จนาคิใหญ่สี่ลูกถูก
ปลักกลิ้งลงกับพื้น ถ่านที่กำลังลุกกระจ่ายไปทั่ว ใครคนหนึ่งปลักนี้ปล่งมาจาก
หิ้ง สิ่งที่มาบรรจุไว้อย่างในค้อนนั้นหมุ พอน้ำมันกระจ่ายออกไปก็ลุกควันเต็มครัว
ทุกคนที่กำลังกวาดล้างภัตตาหาร ซึ่งสาลากินรวบไ้ช่วยสร้างขึ้นมาจากราน
ชาวณุกย ต่างพากันตกใจรีบเบียดเสียดออกมาจนอกถนน เปรมถูกกระแทก
ล้มลุกคลุกคลานหลายทอดรวมทั้งคนอื่น ๆ แต่ก็พยายามไ้กำลังพาเอาตัวเอง
รอดออกมาได้ เขาวิ่งข้ามถนนไปห้พ้นกับมกับนางแม่นแล้วก็นึกว่า

"ไฟไหม้แล้ว ไฟไหม้ข้างหลังร้าน"...²

หรือ

... เหตุการณ์ไ้เกิดขึ้นค่อนหาเปรมพอดี เขายืนตกตะลึง และยังตะลึง
มากขึ้น เมื่อเห็นไฟลุกท่วมรถโดยสารเคราะห์ร้ายคันนั้นทั้งคัน ซึ่งคงจะ
เกิดเพราะถังน้ำมันแตก มีเสียงร้องเกรี้ยวกราวอย่างสยดสยองใจ
ผู้โดยสารหลายคนพากันกลานหนีออกมาจากกองไฟไ้ฉ่ำเร็ว แต่อีกครั้งก่อน
ยังคงตื่นชุลุกชลักอยู่ข้างใน เปรมหายตะลึง ก็รีบวิ่งเข้าไปช่วยนุศเอา

¹สค. กุระมะโรหิต เลือกสั้นน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 1 - 2

²ก. หน้า 319

คนโดยสาร ออกมาไต่สองคน เป็นผู้หญิงคนหนึ่งเป็นผู้ขายคนหนึ่ง พอจะเข้าไป
ช่วยคนที่สาม ชายผู้หนึ่งก็หันหลังออกมาจากช่องหน้าต่าง เปรมเห็นหน้าชาย
ผู้นี้ในระยะไม่เกินสามศอก ไฟซึ่งลุกท่วมทางหัวและกลางรถทำให้เขาจำได้
ทันทีว่าเป็นใคร ...¹

2. ฉากประเภทที่ผู้แต่งมุ่งจะบรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์เป็นที่ ๆ ไป การบรรยาย
ฉากประเภทนี้จะเป็นลักษณะแบบภาพนิ่งไม่มีการเคลื่อนไหวเหมือนประเภทแรก ส่วนมากเป็น
การให้รายละเอียดหรือพรรณนาความงดงามของสถานที่ ถึงกับอย่างเช่น

... เขากวาดตาดูหัวห้องอย่างสนใจ ห้องนั้นเป็นห้องแคบ ๆ มีโต๊ะเครื่องแป้ง
อยู่ทางซ้ายมือ พรหมยกเก้าอี้ตัวหนึ่ง ถัดโต๊ะเครื่องแป้งไปมีโต๊ะเล็ก ๆ
ตัวหนึ่งตั้งอยู่ วางของกระจุกกระจิกหลายอย่าง ทางด้านขวามือมีเตียงนอน
บนที่นอนมีรอยยับเล็กน้อย ไม่ดูมีมาทนายเหมือนที่นอนในห้องอื่น ๆ ที่ปลาย
เตียงตั้งตู้เสื้อผ้า, มีกระจกบานใหญ่อยู่ที่ประตูทางซ้าย นอกจากนั้นก็ไม่มี
อะไรอีก ...²

หรือ

... เบื้องหน้าเขาคือที่ราบโล่งเต็มไปด้วยหญ้าคั่นรกและมักโหมหนาม ไม่มี
ไม้ใหญ่อยู่เลย มีแต่พางข้าวเก่า ๆ ตกอยู่เป็นย่อม ๆ แสดงว่าเคยไ้ปลูก
ข้าวมาครั้งหนึ่ง บริเวณที่โล่งนี้มีเนื้อที่ไม่เกินห้าไร่ ทางซ้ายมือเป็นโซดหิน
ถัดไปหน่อยหนึ่งก็ถึงลำธารซึ่งคงเป็นลำธารสายเดิมที่เขาข้ามกลับไปกลับมา
เมื่อสองชั่วโม่งก่อน ทางขวามือมีพุ่มไม้ใบคำคล้ายต้นขนุนอยู่กลุ่มหนึ่ง
ที่ข้างต้นไม้ใบหนานั้น มีกองฟางกองอยู่แลเห็นถนัด เปรมเข้ามาทันที

¹ สก. กุณมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 236

² ก. หน้า 508

เขาแน่ใจว่าในกลุ่มไม้ใบคำซึ่งอยู่ห่างออกไปราวสามแสนเศษนี้ จะต้องมี
ทับกระทอมเจ้าของไรกล้วยแนนอน ...¹

หรือ

... วัชรรู้สึกคล้ายกับกำลังยืนอยู่ในห้องใหญ่ของฟาโรห์โตปรัมมิคในอียิปต์
ไฟฉายได้ช่วยให้เห็นภาพของห้องที่มีผนังเป็นศิลานี้อย่างละเอียด ห้องนี้มี
สีฐานกลมมากกว่าเหลี่ยมผนังตั้งตรงเท่าสิบสี่กิโลเมตร หินเป็นลายเลื่อนมีสี
ต่าง ๆ กัน บางแห่งก็พราวพราวเหมือนกับประดับไว้ด้วยเพชรพลอย
เพดานห้องมีรูปคล้ายโคม มีหินย้อยเป็นระย้าประหนึ่งประดับไว้ด้วยพวง
ชวลาอันล้ำค่า พื้นห้องค่อนข้างไม่นาฏเพราะปูเต็มไปด้วยมูลค้างคาว
เป็นชั้น ๆ สกปรกสกปรก ทำให้หายใจไม่สะดวก มูลค้างคาวเป็นสิ่งเดียวที่
ทำลายความงามของห้องศิลานี้ลงไปอย่างมากมาย ...²

จากตัวอย่างข้างต้นนี้จะเห็นว่าการบรรยายฉากประเภทนี้ สด บรรยายได้อย่าง
ละเอียดลออ ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์ชัดเจน ในบางครั้งถ้าต้องการให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์
คล้อยตามไปกับความงามของฉาก ผู้แต่งจะใช้ภาษาที่ไพเราะสละสลวยมีการเปรียบเทียบ
อย่างเหมาะสม ซึ่งลักษณะเช่นนี้ผู้อ่านจะพบในงานประพันธ์เรื่องอื่น ๆ ของสก็อตอีกมากมาย

สำนวนภาษา

ลักษณะการใช้สำนวนภาษาของ สด ในเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง พอจะจัด
จำแนกออกเป็นลักษณะใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

1. นิยมใช้คำเพื่อเร้าอารมณ์ ความรู้สึกและเน้นน้ำหนักของคำ ลักษณะเช่นนี้
จะพบมากในงานประพันธ์ของ สด ดังตัวอย่างเช่น

¹สด ภูมิระโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 64

²สด ภูมิระโรหิต เลือดสีแดง เล่ม 2 หน้า 239

เกิดเป็นคนไม้อู้แล้วจะเกิดมาทำไม เขาถูกเอาเปรียบ ถูกกินแรง,
ถูกขูดรีดจากนายเงินต่างตัว เลือดไทยในกายของเขาและลูกเมีย ถูกสูบ
เอาไปจนตัวเหลืองแล้วเหลืองอีก

ต่อไปมันเป็นหน้าที่ของเขาที่จะต้องเลี้ยงตัวเอง ต้องยืนขึ้นเผชิญกับ
สุนัขป่าที่รุมล้อมอยู่รอบข้าง ยืนขึ้น ... ยืนขึ้น ... ยืนอย่างถูกผู้ขายออกสามต่อ...
ยืนเพื่อจะไถ่รอดชีวิตอยู่ในทะเลของชีวิต ... ยืนเพื่อจะสู้กับมัน ... ไฉน
ข้าพเจ้าแม่

ชีวิตเป็นเรื่องที่เข้าใจยากเหลือเกิน มันเป็นเหมือนกระแสน้ำ
มันเป็นเหมือนฝุ่นในอากาศ มันเป็นเหมือนความฝันที่หาความแน่นอนไม่ได้

เงินได้กลายเป็นวัตถุปัจจัยสำคัญที่สุดในชีวิตของเขาไปแล้ว กลิ่นเนยคั่ว
สามแสนยังติดจมูกของเขาอยู่ มันเป็นกลิ่นแห่งความหลัง ... กลิ่นแห่ง
ความผาสุก ... กลิ่นแห่งชีวิตใหม่ ที่เต็มไปด้วยแสงสว่าง เงิน ...
เงิน อย่างเดียวเท่านั้นที่สำคัญ

เขาทำงานกรำแดดกรำฝนมาจนอายุยี่สิบกว่าแล้ว ... จนพบกับแม่ต่าง
ถิ่นที่เขาไปหมกแล้ว ... เขายังมีอะไรคิดหัว เลือดของเขายังขาด บ้านที่อยู่
เสายังโย้ หลังคายังทะลุของเห็นฟ้า ห้องของเขาก็งยิบหว อาหารที่ดีที่สุด
ไม่เคยดีกว่าปลาแห้งและปูเค็ม

เขารู้สึกว่าโลกนี้กำลังจะเป็นของเขาแล้ว ... โลกของเงิน ...
โลกที่มีสีเป็นสีน้ำเงิน โลกของการทำงานน้อยแต่ได้เงินมาก ... หรือบางที
ก็ไม่ต้องทำงานเลยเช่นพวกกาฝาก แต่เงินก็ไหลมาเหมือนสายน้ำ อา
โลกใหม่ ชีวิตใหม่ มันแสนจะเย้ายวนใจ มันแสนจะตื่นเต้นเสียยิ่งกระไร

เขาได้ออกมาอยู่ในโลกอันกว้างใหญ่แล้ว ... โลกที่ต้องมาพบกับชีวิตที่
ใหม่และแปลก ... โลกที่เต็มไปด้วยเรื่องของเงิน เขาจะไม่กลับไปหาโลก
ที่เต็มไปด้วยโคลนในท้องนาอีกเลย

กันยาชอบใจตัวเองว่าวันหนึ่งจะต้องยืนขึ้นให้จงได้ - ยืนขึ้นจากความ
อิสระเสรี เหมือนนกน้อยที่บินอยู่ตามซุ้มกุหลาบในเวลาเช้าตรู่

เธอต้องการมีเงินไ้มาก ๆ เธอคิดผิด เพราะเงินคือยาพิษ เรายิ่งหา
เราก็กินยิ่ง เงินทำให้คนฆ่ากัน เงินเป็นสิ่งที่ทำให้คนทำความผิด เป็นยา
เสพติดที่ทำให้คนโลกไม่รู้จักพอ บ้านเมืองทุกวันนี้หาความสงบไม่ได้ก็เพราะ
เงิน

แต่เดี๋ยวนี้เขามองเห็นถนัดแล้วว่าเงินคือยาพิษที่เผาชีวิตให้แห้งเกรียมลง
ไปทุกวัน แน่แล้ว เขาควรจะหนีเงิน ... หนีไปให้ไกล ... หนีไป
สามพราน ... หนีไปหาทุ่งนาที่เหลืองอร่ามไปควมวัวควม

เขากำลังเป็นเจ้าของโลกอันกว้างใหญ่ไพศาล ... โลกของธรรมชาติ
อันสวยงาม ... โลกของเสรีภาพที่มีแต่เลือดสีแดง

กลวิธีอันแยบยลของมัน คือกลวิธีของคอกเบี้ยซึ่งพอกขึ้นทุก ๆ นาที ...
พอกจนกระทั่งท่วมเงินต้น ... ท่วมแล้วท่วมอีก ... ท่วมจนเขาไม่มีทางจะ
ไวคืนได้

หัวใจเขาที่เคยมองแว่นบริสุทธิ์ บัดนี้ไ้กร้านไปหมดสิ้นแล้ว ความดี
มีประโยชน์อะไร? ทุกคนต้องพึ่งตัวของตัว, ต้องป้องกันตัว, ต้องรักษา
ผลประโยชน์ของตัวเอง โอกาสทุกโอกาสที่เข้ามาถึงมือ จะต้องรีบฉวย มันเป็น
เรื่องของใครดีใครได้ทีใครที่มัน

เงินที่เป็นแถวสารพัดนึก ... เงินที่ทำให้เลือดของมนุษย์เปลี่ยนสีเป็น
สีน้ำเงิน ... เงินที่เขาคิดว่าจะเอามาสร้างชีวิตใหม่ ... เงินเหล่านี้ ...
เงินก่อนสุดท้าย ... ไฉนจะไปหมดแล้ว ... เหมือนนกที่ปล่อยออกจากกรง

แปรเปลี่ยนจิตอยู่ข้างศพผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ด้วยความกระหึ่มใจ แต่ความคิด
ของเขาแตกต่างกับความคิดของเผด็จหรือวัชรี ชาวอารยะสองคนนี้คิดเพื่อจะ
ตั้งตัวเป็นมหาเศรษฐี เลือดสีน้ำเงินจากการยักยอกทางการเมือง แตนายแปร
บ่อมทองลูกชวามา คิดเพื่อจะหวังสิทธิ์ของการเป็นอิสระกลับคืนมา ... คิดจะเป็น

เจ้าของแผ่นดินไทยโดยไม่ต้องหนีตำรวจอีก ... คิด เพื่อจะขอเกิดใหม่อีกครั้ง
หนึ่ง จากเรือนร่างของผู้ร้ายผาคนตาย ... คิด เพื่อจะได้มีสิทธิเสรีภาพใน
การใช้แรงงาน ซึ่งไต่จากเลือดสีแดงในกายตัว ห่วงวนเลี้ยวชีวิตอย่างสุจริต
ซื่อตรงเท่านั้น นี่คือการคิดอย่างง่าย ๆ ของลูกนายปลุก ป้อมทอง ชาวนา
แห่งบ้านสามพราน

ต่อไปนี้จะมีแต่ความมืดของปรโลก ที่ไม่มีผู้ชีวิตคนใดรู้จัก ปรโลกที่อาจ
มีการให้บำเหน็จแก่ ปรโลกที่อาจมีสวรรค์สำหรับคนทำความดี และอาจมี
นรกสำหรับคนทำความชั่ว

ในสังคมมนุษย์เลือดสีแดง มันทำให้มนุษย์เลือดสีแดงลืมเลือดของเขา ...
ลืมความเมตตากรุณา ... ลืมความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ... ลืมความเป็นมนุษย์
ที่ทำให้มนุษย์แตกต่างกับสัตว์เคี้ยวรจวน

มันจะมีอะไรอีก เงินชั่วเหี้ยวเท่านั้น เงินที่เฒ่าแก่เล่า แซ่แต้ชรา
เป็นพระเจ้า ... เงินที่ฆ่าพ่อของเขา ... เงินที่ฆ่านายเหวฮาแป๋ โอ!

2. การใช้โวหารเปรียบเทียบเพื่อก่อให้เกิดภาพจน์และจินตนาการชัดเจน วิธีการ
เปรียบเทียบมีหลายลักษณะดังนี้คือ

2.1 เปรียบเทียบโดยใช้อุปมาอุปไมยโวหาร คำยกร่างเปรียบเทียบที่กล่าวถึง
เหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งที่ผู้อ่านรู้จักและเข้าใจดี ทำให้เกิดภาพพจน์ชัดเจน เช่น

ความนิ่งเหมือนพื้นน้ำที่ปราศจากความกระเพื่อม ยังคงปรากฏอยู่ทั่วไป
แววตาที่ทอดยาวไกลคนทั้งสามช่วยเมตตาจิตอันสูง

ใจอันใสสะอาดเหมือนน้ำค้างบนใบข้าวในท้องทุ่งของบ้านสามพรานเมื่อ
ก่อนจะไถ่รูณ ไค้เบื่อนเประไปทวงเกิลสของมนุษย์ในเมืองอารยะแห่งนี้
ใจของลูกทุ่งสามพราน ไค้สปรกไปสิ้นแล้ว ความสปรกของมันไค้ซึมเข้าไป
จนลึกที่สุด ลึกจนล้างให้สะอาดไม่ไค้ง่าย ๆ

เสื้อแดงจ้องคู่มือค้ายางคากาที่ถูกโพล่ง เหมือนตาเสื้อที่เห็นกว้าง
ผู้มีเนื้ออันโอชะ

กรุงเทพฯ ไม่มีอะไรจะให้ดูออก นอกจากความเสื่อมโทรมของชีวิต
กรุงเทพฯ เวลานี้เหมือนเขาวงกต ถ้าถูกขังจะถูกจะหลงทางจนหาทางออก
ไม่ได้

เปรมเดินไปคุยกำลังหาทั้งสอง เดินไปคุยความหวังที่เกือบจะไม่มี
อะไรหวังอีกได้ ... เปรมรู้สึกเหมือนว่าเขากำลังแหวกว่ายอยู่ในมหาสมุทร
อันกว้างใหญ่มองไม่เห็นขอบฟ้า ท้องฟ้าได้มีลมพัดไปทุกที่จนกระทั่งในที่สุด
ก็กลายเป็นเหมือนผืนน้ำที่สับสนในทะเลที่ประดังไปด้วยความมืดอันส่องแสง
อยู่พร่างพรายนับไม่ถ้วน รัตติกาลได้ก้าวเข้ามาแล้ว เป็นรัตติกาลของ
ชีวิตที่เต็มไปด้วยชีวิต

แต่นี้สิน่าเงินแห่งความโลภก็ได้เปลี่ยนมาเป็นสิ่งแรงตามเดิมแล้ว
เลือกสิ่งไหนอันเป็นชีวิตที่บริสุทธิ์ผุดผ่อง ในท้องทุ่งของรวงข้าวกำลัง
สร้างชีวิตใหม่ให้แก่เขา คือชีวิตของการรวมอภิมรณกับธรรมชาติที่เสรีภาพ
ที่ปราศจากขอบเขต เหมือนนกในอากาศ เหมือนเสื้อในพงไพร

เงินทำให้เขาต้องฆ่าคน เงิน ... เงินซึ่งกำลังแทรกซึมเข้าไปใน
สายเลือดของเขาอย่างเงียบ ๆ เหมือนการเลื้อยของงูเห่า

วิธีจึงแข็งใจเดินข้ามท้องกลางไปยังห้องเล็กนั้นค่อย ๆ แง้มประตู
ก็พบแต่ความมืด เหมือนคลุมด้วยผ้าม่านดำ

เขาคัดสินใจตามแบบฉบับของเขาทันที กล่าวคือโจนเข้ารวมแขนเปรม
ไว้อย่างรวดเร็ว เหมือนเสื้อตะครุบกาง แต่เปรมไม่ไขว่ขวางเขาก็เสื้อ
ตัวหนึ่ง

กำลังรักของงูใหญ่ทำให้ลำตัวของงูมีลักษณะเหมือนปลอกเหล็กที่กำลัง
มนุษย์ไม่มีทางจะขยับเขยื้อนได้

อาถรรพ์ถูกรอบตัวมีสภาพเหมือนกระต่ายที่ถูกขย้ำด้วยสุนัขไล่เนื้อ

กำลังไถ่ถอนอยู่ในความมืด เหมือนถูกคลุมไว้ด้วยผ้ากำมะหยี่สีดำ
 ชีวิตใหม่ที่สดใส เหมือนนกน้อยที่บินอยู่ตามซุ้มกุหลาบในเวลาเช้าตรู่
 ทองทุ่งในลิบโล่งสุดขอบฟ้าในเช้าตรู่ ... รวงข้าวอันเหลืองอร่าม
เหมือนรวงทองเป็นทิวแถว ... ฟ้าสูงที่ปรี่งอยู่ในสายลมอันสดชื่น ...
 ความวิเวกอันเป็นยอดของความสงบ ... เหล่านี้คือความบริสุทธิ์ของชีวิต

2.2 การใช้โวหารเปรียบเทียบลักษณะอื่น ๆ ตลอดจนการใช้สำนวนภาษาที่ไพเราะสละสลวย

ตะวันจวนจะตกดินแล้ว ทองทุ่งเหลืองอร่ามไปด้วยรัศมีแดงสุกท่ายของ
 เจ้าแห่งแสงสว่าง

ถ้าเกิดเรื่องเขาก็ว่าเวาวยได้ กำลังคุณลงมา เพื่อเอาสินบนค่าจับ
 เพียงแต่สินบนก็ทำไปแล้ว เช็งลีแยบนั้นมันหมุนสามไปเท่านั้นเอง

ดูทุ่งสามพรานนิ่งงอนอยู่กับที่ ชีวิตโลกกลายเป็นของแข็งไปแล้วสำหรับ
 เขาที่จะต้องขบคายความหนักใจ

คนในเมืองเขากินสารพัด กินจนกระทั่งเหล็กไหล ดิกพังเป็นหลั้ว ๆ
 ก็เพราะไอพวกกินเหล็กนี้แหละ ที่ร้ายก็คือไม่กินอย่างเดียว, แถมกัดกัน
 เสียด้วย

เปรมดีกว่า เขาควรจะให้เสียกักกันเล่นดีกว่า ชูระอะไรจะต้อง
 เอามือเข้าไปชุกทิ่มไม่มีความหมายอะไร

สิ่งที่เห็นนั่นคือก้อนหินขนาดเท่าอุโมงค์พราว และสิ่งที่ทำให้ใจเต้นเป็น
 ดิกลองก็คือรอยสลักเลข 3 ซึ่งแลเห็นถนัดเด่นอยู่ในแสงแดด

ระยะนั้นเป็นระยะจักรวรรจของคาร์ไบท์ เพราะฉะนั้น เมื่อพดามัจจุราช
 แดกเสียงออกมาเพียงไม่ถึงคืบ สองคำรวญทำตัวเป็นทาสของเงินเมื่อตะกี้
 ก็หุบคินสันใจอยู่ข้างกองหินนั่นเอง

เปรมรู้สึกว่ารอบตัวมีแต่เสือกับจระเข้ไม่ว่าจะหันไปทางไหนแม่ตัวขี้

ขอเสียที ขอให้มเป็นสิงอยู่ในบ้านนี้เถอะ คุณอย่า เอาผมไปใส่หัวโขน
เล่นละครหน่อยเลย ผมว่าไม่เป็นแน่

บุคคลชั้นหัวหน้าหลายคน ได้ถูกเหตุการณ์ผลักดันเข้าไปในความมืดแห่ง
ความสงสัยกินใจ

เขารู้ตัวว่าหลวงสื่อฯ ไม่ใช่บุคคลที่จะกินดิบได้ง่าย ๆ

ดวงจิตอันบริสุทธิ์จึงได้พุ่งพิทวาทในทางกลางรวงข้าวสีทองและในสายลม
อันบริสุทธิ์ในท้องทุ่งไผ่แผ่เป็นไปด้วยอารยธรรมสมัยใหม่ของเมืองสวรรค์
ชั้นฟ้าแห่งนี้จนหมดสิ้น ดวงจิตอันนี้ได้ถูกย้อมอยู่ด้วยสีแห่งความโลศโครทุกวัน
จนกระทั่งมันได้กลายเป็นดวงจิตของบุรุษสาวคนที่ใช้ชีวิตอยู่กับการละเลงเลือด

3. การใช้ภาษาที่แสดงให้ผู้อ่านทราบอารมณ์ความรู้สึกของผู้เขียนว่ามีความรู้สึกใน
ขณะนั้นอย่างไร หรือพูดอีกอย่างว่าทำให้ผู้อ่านทราบทางเสียงของผู้แต่ง ดังตัวอย่างเช่น

"เสียงประชาชนไม่มีความหมายอะไรหรอกค่ะ ปล่อยให้แกเอ็งตะโร
ไปพักเดียว เดี่ยวแกกลับมาเอง แกกลับมาจะตายไป"¹

"คุณจะทำอะไรกับเงิน?"

"มีหลายอย่าง เงินจะทำให้เรามีอำนาจควบคุมที่เราต้องการ แล้วบางที
อาจใช้เป็นของวิเศษทำให้เป็นล้านก็ได้"²

... แม้หลายคนจะเห็นใจแทบขาด เขามุ่งแต่เงินอย่างเดียวเท่านั้น เปรม
ไม่เข้าใจว่าจะเร่งรัดเงินขึ้นมาทำไม เมื่อทางรอดยังไม่มีเลย ความตาย
กำลังรออยู่เบื้องหน้า แต่ทั้ง ๆ ที่ความตายกำลังรออยู่ สันดานโลกของคนก็
หาได้ลดน้อยลงลงไปไม่ ...³

¹สค. ภูมิระโรหิต เลือดสีแสด เล่ม 1 หน้า 197

²ก. หน้า 531

³สค. ภูมิระโรหิต เลือดสีแสด เล่ม 2 หน้า 630

... เงินทำให้มีการ เมืองเสียผู้เสียคนไปแล้วมากมาย ตลอดสมัยปฏิวัติ ยี่สิบกว่าปี เงินทำลายอุดมคติของนักการเมืองจนหมดสิ้น เงินทำให้เขา กลายเป็นนักกินเมืองหากินกับอำนาจ โกงประชาชนอย่างหน้าค่าน ๆ ไม่มี ยางอาย ...¹

... อีกประการหนึ่งจิตมันไม่แน่ใจในตัวพวกเรา ไม่เชื่อว่าจะมีคนจริงสัก ที่คน จิตมันกลัวว่าพอมีอำนาจสำเร็จ เดียวก็จะทรยศต่อประชาชนอีก จะต้องคิดกอบโกยก่อร่างสร้างตัวเป็นการใหญ่ อีกหน่อยก็จะไปมหาเศรษฐี ไปตาม ๆ กัน ...²

... ชาติไทยไม่ใช่ของใครคนเดียว มันเรื่องอะไรที่จะต้องไปเดือดร้อน แทนเด็กพวกนี้? ตัวใครตัวมันหรือ? เกิดมาแล้วก็ต้องหาทางเอาตัวรอด จะไปคอยนั่งห่วงนั่งช่วยกันอยู่อย่างไร? เรื่องของมนุษย์มันเป็นเรื่องของ ปลาใหญ่กินปลาเล็ก ใครดีใครได้ ที่ใครพิน มันไม่ใช่เรื่องที่ใครจะมา นั่งคิดนั่งฝัน คิดไปหาอะไรกัน นั่นมันเรื่องของคนบ้าบ้าคชบคางหาก? คนคิดคือคน บ้า มาหาอำนาจหาเงินใส่กระเป๋ามาดีกว่าหรือ? ...³

บทสนทนา

ในนวนิยายบทสนทนานี้เป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะบทสนทนาที่ดีจะทำให้ผู้อ่านเกิด ความประทับใจและทำให้เรื่องสนุกสนานยิ่งขึ้น บทสนทนาจะช่วยให้อ่านได้เพลิดเพลิน มีการ เคลื่อนไหว ทำให้เรื่องดูสมจริง ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวต่าง ๆ ที่ เกี่ยวกับตัวละคร เช่น รูปร่างหน้าตา ความรู้สึกนึกคิดและนิสัยใจคอ เป็นต้น นอกจากนี้ บทสนทนายังช่วยในการดำเนินเรื่องแทนที่จะใช้การบรรยายแต่เพียงอย่างเดียว

¹สค. กุระโรหิต เลือดสีแสด เล่ม 2 หน้า 641

²ก. หน้า 664

³ก. หน้า 507

สด นับว่าเป็นนักประพันธ์ที่มีความพิถีพิถันในการใช้ภาษา โดยเฉพาะเลือกใช้น้ำเงิน และเลือกสีแดง การใช้บทสนทนา สด ทำได้ทำให้เรื่องน่าอ่านยิ่งขึ้น ลักษณะการใช้บทสนทนาในเรื่องเลือกใช้น้ำเงินและเลือกสีแดงของ สด มีลักษณะดังต่อไปนี้คือ

1. ใช้บทสนทนาช่วยในการดำเนินเรื่อง เช่น

"แล้วพี่จะทำยังไร?" เปรมถาม หลังจากหยุดนิ่งกันไปประเดี๋ยวหนึ่ง

"พี่อยากจะทำรื้อกับเธอ กันยาวๆ โอกาสเข้าหาจุดหมายที่

"พี่คิดจะหนี"

"หนี!"

"ถ้าไม่หนีจะทำอย่างไร?"

"ก็ถาอาบตลอดไปตาบ?"

"เขาจะตามไม่พบ ขึ้นหนีให้เขาตามพบ ก็เสร็จกันเท่านั้นเอง พี่ทาง
หนี เธอไม่ต้องห่วง"

"นี่มั้ง"

"อ้อ, พี่เคยพูด ๆ กับมันนะหรือ? พี่จะหนีเมื่อไหร่?"

"พรุ่งนี้"¹

2. ช่วยให้การบรรยายบุคลิกลักษณะนิสัยตัวละคร เช่น

"วุฒิเขาเล่าเรื่องคุณให้ฉันฟังหมดแล้ว ละเอียดยิ่งกว่าคุณเล่าให้เราฟัง
วันนั้น วุฒิเขาแนะนำฉันว่าคุณเป็นคนที่เหมาะสมที่สุดสำหรับฉัน ฉันเชื่อว่าวุฒิ
พูดไม่ผิดแน่ เพราะท่าทางของคุณก็บอกอยู่แล้วว่าคุณเปรี้ยวมาก"

"ผมไม่คิดว่าเจ้าวุฒิจะปากบอนถึงขนาดนี้" เปรมพูดอย่างบน

"อย่าไปว่าเขาเลย เขาช่วยฉันเพราะเขารู้ว่าฉันกำลังต้องการคน
ไว้ใจพูดอย่างยิ้มแย้ม "คุณรู้ไหมว่าวุฒิเขาให้คะแนนคุณสูงลิบทีเดียว"

¹ สด ฤมะโรหิต เลือกใช้น้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 585

"ให้คะแนนนะ"

"เขาบอกว่าคุณเป็นคนซื่อตรง, กล้าหาญ, ทรหด, ไม่ยอมแพ้ใคร
ง่าย ๆ ฉันชอบคนที่ไม่รู้จักแพ้"¹

หรือ

"แม้ว่าหลวงสิ้อฯ ไม่น่าจะหักหลังท่าน" เปรมคล้อยตาม

"มันไม่ได้ประโยชน์อะไรนี่ครับ"

"แต่ไม่มีใครรู้หรอกว่า หลวงสิ้อฯ เกลี่ยคุณพ่อขนาดไหน ถ้าคุณพ่ออยู่
เขาเป็นใหญ่ไม่ได้ คุณคงไม่เข้าใจว่าทำไมคุณพ่อถึงโดนกล่าวหาไล่จับจน
ต้องหนีออกจากกรุงเทพฯ มาอยู่ในป่านี้ คุณรู้ไหมว่าใครเป็นคนกล่าวหาจริง?"

"ถ้าหลวงสิ้อฯ ทำเช่นนั้น ก็เลวเต็มที่" เปรมส่ายหน้า

"เมืองไทยแยกอยู่จนทุกวันนี้ ก็เพราะมีนักการเมืองเลว ๆ มาก
เหลือเกิน" วัชรพูค้อย่างบน "ในสายตาของฉัน หลวงสิ้อฯ ก็เป็น
นักการเมืองที่เลวคนหนึ่ง เขาเล่นการเมืองเพื่อสร้างตัวของเขา เขาจะ
หักมาสร้างชาติก็ต่อเมื่อเขาได้สร้างตัวของเขาว่าเป็นมหาเศรษฐีแล้ว ฉัน
ไม่โทษของเขาในแง่ร้าย แต่คอยดูต่อไปก็แล้วกัน"²

กลวิธีในการแต่ง

เลือกใช้น้ำเงินและเลือดสีแดง เป็นนวนิยายที่ตีเอนเรื่องหนึ่งในบรรดานวนิยาย
หลายเรื่องของ สก ฐรมะโรหิต เพราะไม่ว่าจะเป็นแนวความคิดที่ สก เสนอแก่ผู้อ่านหรือ
กลวิธีในการแต่ง สก ทำได้ก็ไม่เพี้ยนนิยายเรื่องระยำหรือนวนิยายชุดมักกิ้งซึ่งได้รับความนิยม
จากผู้อ่านในยุคนี้กว้างขวาง ในการวิเคราะห์ต่อไปนี้ผู้ศึกษาจะได้กล่าวถึงกลวิธีในการแต่ง
นวนิยายเรื่องเลือกใช้น้ำเงินและเลือดสีแดง ดังนี้

¹สก ฐรมะโรหิต เลือกสีแดง เล่ม 1 หน้า 230

²ก. หน้า 380

1. กลวิธีเกี่ยวกับผู้เล่าเรื่อง ในนวนิยายเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง เหตุการณ์และพฤติกรรมต่าง ๆ ของตัวละครในเรื่องได้รับการนำเสนอโดยผู้ประพันธ์ (Omniscient point of view) โดยผู้ประพันธ์จะอยู่ในฐานะที่จะหยั่งเข้าไปในความนึกคิดของตัวละครและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องทั้งหมด เช่น

แปรบตันตั้งแต่นาฬิกาตีห้า หองฟ้ายังมีว, เขาออกมาเดินเล่นในลานวัด ซึ่งมีพระภิกษุผู้สละแล้วซึ่งบาปของเงินกำลังเก็บจงกรมอยู่สามองค์ เขาคิดถึงบายวันนี้ ซึ่งโรงหยาของรัฐบาลจะออกสลากล็อตเตอรี่ เขารู้สึกว่าเขากำลังมีชีวิตอยู่ในเมืองที่เลือกของคนเป็นอันมากมีสีเป็นน้ำเงิน ชีวิตเขาเคยคลุกอยู่กับโคลนตมในทองนา แต่เดี๋ยวนี้มันกำลังคลุกกับเงินอยู่ในทองถนนของกรุงเทพฯ ... ไม่มีปัญหา ... เงินสำคัญกว่าอะไร ที่สามพราน เขาทักกับเพื่อนบ้านว่า "กินข้าวหรือยัง? มากินด้วยกันสิ" แต่ที่กรุงเทพฯ ว่องว่าคนหักกันด้วยคำพูดว่า "ทานมีเงินเท่าไร?"

2. กลวิธีในการเปิดเรื่อง สด ใช้กลวิธีในการเปิดเรื่องโดยพรรณนาถึงความไม่แน่นอนของชีวิตและสรรพสิ่งต่าง ๆ ในโลก การพรรณนา สด จะใช้ฉากเป็นตัวเสริมความคิดหรือสนับสนุนความคิดของตนให้ผู้อ่านเห็นชัดเจนยิ่งขึ้น คือ

สนามจันทร์

นั่นคือความหมุนเวียนเปลี่ยนไปของชีวิต ... ตั้งแต่ชีวิตบนฟากฟ้าลงมาจนถึงชีวิตในแดนดิน สนามจันทร์เคยรุ่งโรจน์ แต่เดี๋ยวนี้สนามจันทร์ก็กลายเป็นศาล, เป็นหอทะเบียนที่ดิน ซึ่งมีรอยยิ้มและรอยน้ำตาปรากฏอยู่ประจำวัน ความสิ้นสุดของกาลเวลา และการเริ่มต้นใหม่ของกาลเวลาคือจุดแห่งการผันแปรของชีวิต นายปลุก ป้อมทอง ชานาเลือกไทย เคยเห็นสนามจันทร์ในสมัยของมหาธีรราชเจ้า ผู้ทรงมีพระคุณต่อชาติไทย แต่นายปลุก ป้อมทอง

คนเดียวกันนี้เองในอีกไม่กี่กำลังยืนอยู่เงยบ ๗ ในร่มเงาของคัมภีร์ของกะนี
หน้าคึกคักและเป็นทีดิน ในบริเวณสนามจันทร์ ซึ่งครั้งหนึ่งเขาเคยแต่ยืนดู
อยู่ไกล ๆ ข้าง ๆ ตัวเขาหนุ่มกรรจายในวัยที่จะคงถูกเรียกไปจับใบคำ
ใบแดง ก็ยืนอยู่เงยบ ๗ เหมือนกับไม่มีใครพูดอะไรออกมา เพราะไม่มี
ประโยชน์อีกแล้วที่จะพูด¹

การเปิดเรื่องด้วยการ แสลงทัศนะเกี่ยวกับชีวิตโดยพรรณาเกี่ยวโยงไปถึงสถานที่
เป็นการเปิดเรื่องที่ สด นิยมใช้มาก และ สด หว่าไค้เป็นการปูพื้นความคิดของผู้อ่านในขณะ
เดียวกันก็เป็นการสร้างความสนใจใคร่รู้ของผู้อ่านไปในตัวด้วย นับว่า สด ได้เลือกใช้กลวิธี
ในการเปิดเรื่องได้เหมาะสมอย่างยิ่ง

3. การปิดเรื่อง นวนิยายเรื่องนี้จบอย่างโศกนาฏกรรม คือตัวละครสำคัญ ๆ
ในเรื่องตายหมดเพราะฆ่ากันเองด้วยความรู้โลก แม้แต่เปรม ป้อมทอง ซึ่งพยายามหนีอำนาจ
และกิเลสของเงิน แต่เขาก็หนีมันไม่พ้น และในที่สุดเขาก็ต้องตายด้วยความรู้โลกของมนุษย์
ซึ่งไม่มีวันหมดสิ้นไปได้

ในนวนิยายเรื่องนี้ สด ต้องการจะสื่อความคิดในเรื่องอำนาจของเงินซึ่งเป็นสาเหตุ
ให้มนุษย์ต้องฆ่าฟันกันเพราะความรู้โลก เงินเคยครองอำนาจอย่างไรในอดีต ปัจจุบันนั้นก็
ยังคงมีอำนาจเช่นเดียวกัน เพราะเท่าที่ผ่านมายังไม่เคยมีใครที่จะเอาชนะอำนาจเงินได้
ด้วยเหตุนี้ สด จึงจบเรื่องโดยให้ ร.ต.ต. เป๊ร้อง เป็นผู้ไต่ครอบครองเงินเดะทองแด่ผู้เกี่ยว
โดยเขาไต่ย้อนกลับมาพร้อมเฮลิคอปเตอร์ และฆ่าเปรมซึ่งเป็นคนสุดท้ายที่เหลืออยู่

การที่ สด จบเรื่องโดยให้ ร.ต.ต. เป๊ร้อง ย้อนกลับเข้ามาในป่าอีกครั้งหนึ่งและฆ่า
เปรมตาย ทำให้เขาได้เป็นเจ้าของเงินเดะทองแด่ผู้เกี่ยวนั้น นับว่าเป็นกลวิธีการจบเรื่อง
ที่ค่อนข้างสมัยใหม่ในยุคนั้น คือใช้วิธีการจบเรื่องคล้าย ๆ กับการจบแบบ **Twis Ending**
เพราะในการดำเนินเรื่อง สด ให้ ร.ต.ต. เป๊ร้องพาพรรคพวกกลับเข้าเมืองโดยที่จากนั้น
สด ไม่ไต่กล่าวถึง ร.ต.ต. เป๊ร้องอีกเลย เรื่องหลังจากนั้นก็เป็นการกล่าวถึงการออกค้นหา

¹ สด ภูมะโรหิต เลือกสินำเงิน เล่ม 1 หน้า 1-2

เงินของพวกวัชรีและหลวงลี้อา พுகถึงการชิงไหวชิงพริบ การทรยศหักหลังกัน ตัวละครค่อย ๆ ตายไปทีละคนสองคน จนกระทั่งเหลือเปรมเพียงคนเดียว ทำให้ผู้อ่านคิดว่าเรื่องคงจบโดย เปรมเป็นผู้ได้เป็นเจ้าของเงิน หรือไม่ว่าเปรมอาจตาย ไม่มีใครมีโอกาสได้เป็นเจ้าของเงินเลย แต่ไม่เป็นเช่นนั้น สด กลับให้ ร.ต.ต.เปื่องซึ่งไม่ได้กล่าวถึงมาเป็นเวลานาน ได้กลับเข้ามา ในป่าอีกครั้งและเขาก็ได้เป็นเจ้าของเงินแต่ผู้เดียว ในคำพูดตอนสุดท้ายของเรื่อง สด ได้เน้นย้ำความคิดเรื่องอำนาจของเงินว่า "เขาหัวเราะคังก้อง เสียงหัวเราะของเขาเป็นสัญญาณ ที่บอกว่า เลือดสีแดงยังไม่มีทางเอาชนะเลือดสีน้ำเงินได้เลย!"¹

4. กลวิธีในการดำเนินเรื่อง นวนิยายเรื่องนี้ดำเนินเรื่องไปตามปฏิทิน คือเปิดเรื่องจากจุดเริ่มต้นแล้วดำเนินเรื่องไปตามลำดับเหตุการณ์ก่อนหลัง เนื้อเรื่องแบ่งออกเป็นสองตอนคือ

ตอนแรกจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการเอารัดเอาเปรียบ การกดขี่ข่มเหงของนายทุน ชาวต่างชาติที่กระทำต่อชาวนาไทยอย่างทารุณโหดร้าย จนกระทั่งทำให้วิถีชีวิตของเปรม ป่อมทอง ลูกทุ่งแห่งสามพรานต้องเปลี่ยนแปลงไป ทำให้เขากลายเป็นคนมูซาเงินเป็นพระเจ้า พยายามดิ้นรนหนีความลำบากยากแค้น เพราะเขาไม่อยากจะอยู่ในสภาพอย่างพ่อแม่ของเขา เคยประสบมาแล้ว "... เงินได้ขับไล่ไล่ส่งให้เขาเคล็ดออกไปจากท้องทุ่งแต่ละมย่น เงิน กำลังลากตัวเขาลงไปในเหวเวจีของสังคมนะเฟะพอนแห่งกรุงเทพฯ เมืองสวรรค์ ..." ²

กลวิธีในการดำเนินเรื่องในช่วงนี้ สด เริ่มเรื่องโดยสร้างตัวละครขึ้นสองพวก คือ พวกนายทุนอันได้แก่เถาเถาเถา แฉ่แฉ่ กับพรรคพวก อีกพวกคือพวกชาวนาซึ่งถูกนายทุนกดขี่ ขูดรีด ตัวละครที่เป็นตัวแทนของชาวนาที่ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้ได้แก่ นายปลุก และนางดวง ป่อมทอง หลังจากนั้น สด ก็ได้สร้างความขัดแย้งระหว่างนายปลุกกับเถาเถาเถา โดยให้นายปลุกไปขโมยเงินเถาเถาเถา ทำให้เถาเถาเถาโกรธ จึงสั่งให้ตำรวจเป็นลูกน้องของตน มานายปลุกและนางดวงเสีย ความตายของนายปลุกกับนางดวงหาได้ทำให้ความขัดแย้งหมด

¹สด ฐรมะโรหิต เลือดสีแดง เล่ม 2 หน้า 908

²ก. หน้า 259

ไปไม่ กลับก่อให้เกิดความขัดแย้งรุนแรงเพิ่มขึ้นระหว่างเก่าแก่เล่ากับเปรม ป้อมทอง ผู้เป็นลูกนายปลุกและนางดวง การตายของพ่อและแม่ทำให้เปรมเกิดความแค้น และคอยพยายามหาโอกาสแก้แค้นให้ได้ แต่ยังไม่ทันที่เปรมจะได้แก้แค้น เงินก็ได้เข้ามาทำให้ชีวิตของเปรมต้องเล็ดลอดออกนอกวงนอกทางไป "... บัดนี้เปรมไม่ใช่หนุ่มจรรยาเหมือนวิสุทธิเหมือนแต่ก่อนเสียแล้ว เลือดกำลังระโสมจิตใจเขาให้แข็งกล้า และเต็มเกรี้ยวขึ้นทุกขณะ ถึงขนาดตัดสินใจฆ่าคนได้อย่างไม่ต้องคิดอะไรมากนัก นั่นคือการก่อตัวของวิฤตภาพแห่งอาชญากรซึ่งกำลังสร้างมนุษยชนใหม่ ..."¹

ชีวิตใหม่ในกรุงเทพฯ เปรมได้พบกับนายปลอดคนรักเก่าในเรือน ขณะที่เปรมอยู่กับนายปลอด สด ได้สร้างความขัดแย้งระหว่างเปรมกับนายปลอดเกี่ยวกับเรื่องการค้าเงินและเรื่องผู้หญิง ความขัดแย้งนี้จะออกมาในลักษณะของการทรยศหักหลังซึ่งความเป็นใหญ่ในการค้าเงิน ซึ่งทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างสนุกสนานสร้างความสนใจใคร่ติดตามแก่ผู้อ่านอย่างยิ่ง ความขัดแย้งนี้ได้คลี่คลายลงเมื่อนายปลอดถูกเปรมยิงตาย คุ ๆ แล้วเรื่องน่าจะจบลงได้ แต่สด ยังต้องการให้เรื่องดำเนินต่อไปอีก เลือดสีแดงจึงปรากฏขึ้นเพื่อให้เรื่องสนุกสนานน่าอ่าน สด ได้สร้างความขัดแย้งของตัวละครขึ้นอีก ความขัดแย้งในเรื่องเลือดสีแดงที่ปรากฏเด่นชัดก็คือความขัดแย้งระหว่างมนุษยกับมนุษย์อันมีสาเหตุมาจากความโลภความไม่รู้จักพอของมนุษย์ทำให้มนุษย์เห็นแก่ตัว ต่างฝ่ายต่างคอยจ้องทำลายล้างกัน นอกจากความขัดแย้งในลักษณะนี้แล้ว สด ยังได้สร้างความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในความรู้สึกของตัวละครเอง ความขัดแย้งชนิดนี้จะเกิดขึ้นกับตัวละครเอกของเรื่องเพียงคนเดียวเท่านั้นคือ เปรม ป้อมทอง เหตุการณ์ในเรื่อง สด ได้ให้เปรมมองเห็นโทษของความลุ่มหลงในอำนาจและเงิน ทำให้เขาต้องหนีขึ้นไปอยู่ในป่า แต่เขาก็หนีไม่พ้น เพราะที่ป่าแห่งนี้มีเงินซ่อนไว้อย่างมหาศาล ดังนั้นเมื่อเปรมพบเงินเหล่านี้ เงินได้ทำให้เปรมเกิดความขัดแย้งขึ้นในใจ เขาต้องพยายามระงับใจมิให้ความโลภเกิดขึ้น สภาพอารมณ์ของเปรมจึงอยู่ในลักษณะ "... สองใจของเปรมทะเลาะกันวันวาย ..."² และ

¹สด กุรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 2 หน้า 119

²สด กุรมะโรหิต เลือดสีแดง เล่ม 1 หน้า 562

ทำให้ "... เปรมมีความรู้สึกว่ามีคนหลายคนมาซ่อนอยู่ในตัวเขา คนเหล่านี้ถกเถียงกันอย่าง
ดุเดือดจนวาย ..."¹

สรุปความขัดแย้งที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง ส่วนใหญ่
เป็นความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ สาเหตุของความขัดแย้งมีอยู่ประการเดียวคือ ความโลภ
หลงในอำนาจและเงินทอง มนุษย์จึงใช้วิธีการที่ชั่วร้ายทำลายล้างกันเพื่อเป็นเจ้าของเงิน ส่วน
ความขัดแย้งที่แทรกเข้ามาคือความขัดแย้งกับความรู้สึกในใจของมนุษย์เอง เป็นความขัดแย้ง
ที่เสริมให้การดำเนินเรื่องมีชีวิตชีวา และสร้างความสมจริงยิ่งขึ้น

ในการดำเนินเรื่องนอกจาก สด จะถูกบ่มบัทาต่าง ๆ ขึ้นแล้ว สด ยังใช้กลวิธีเร้า
ความสนใจของผู้อ่านโดยการสร้างความใคร่ในขณะดำเนินเรื่อง กลวิธีสร้างความใคร่ส่วนใหญ่
สด จะใช้วิธีตั้งคำถามขึ้นมาตรง ๆ โดยให้ผู้อ่านติดตามเรื่องเพื่อหาคำตอบต่อไป เช่น

... เขาเป็นใคร? เขามาทำไม? และทำไมเขาจึงสามารถสวมยูนิฟอร์มสีกา
ที่สถานีปากน้ำโพ? เขาเกี่ยวข้องกับกันยายนอย่างไร? แต่แล้วเปรมก็ตั้งข้อสงสัย
ตัวเองว่า อาจจะมีผิดก็ได้ ชายผู้นี้จะไม่ใช่ว่าที่วังหน้าตำรวจที่สถานี
ปากน้ำโพก็ได้ เขาอาจเป็นมือสำคัญของพลพรรคหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับสินค้า
ลึกลับก็ได้เหมือนกัน ...²

หรือ

... จำนวนตำรวจซึ่งมีมากและมีอาวุธครบมือ กับท่าทางที่บอกว่ามีเรื่อง
ร้อนแฉะ ทำให้นายพลอดต้องคิดทันที ตำรวจจะมาทำไม? ตำรวจรู้ว่าเขา
มาพักที่นี้จึงมาจับไปไหม? จับทำไม? เรื่องยุ่งกันเมื่อคืนนี้จริง ฌึง?
เขานึกสงสัยขึ้นมาอีก ...²

¹ สด กรมะโรหิต เลือดสีแดง เล่ม 1 หน้า 598

² สด กรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 2 หน้า 55

✓ กลวิธีอีกประการหนึ่งที่ สก ใจในการให้เรื่องดำเนินไปคาบโครงเรื่องที่ค้างไว้คือ การสร้างเหตุบังเอิญ เช่น สก ต้องการจะชี้ให้ผู้อ่านเห็นโทษของการพนันโดยเฉพาะ สลากกินรวบ สก มีความเห็นว่าผู้เล่นสลากกินรวบมักจะเสียเปรียบเจ้ามือ เพราะโอกาสที่จะถูกลุ้นน้อย แต่ถ้างัดเอ็งงวดใดมีคนแทงถูกลูกเจ้ามือก็มักจะโกงไม่ยอมจ่ายเงิน ในการดำเนินเรื่อง สก ได้ให้เปรมไปขอปรึกษาจากพระ เปรมตีปริศนาได้เลข 17 ทำให้นักเลง สลากกินรวบต่างทุ่มเงินซื้อกันอย่างมากมาย ผลปรากฏว่าสลากเลขที่ออกหมายเลข 17 จริง ๆ และเจ้ามือก็ไม่ยอมจ่ายเงินดังที่ สก บอกไว้เช่นกัน

ในเรื่องเลือกสีแดง ส่วนมากเหตุบังเอิญจะเป็นการให้ตัวละครได้ย่นการสนทนาซึ่ง เป็นความลับของฝ่ายตรงข้ามโดยบังเอิญ ซึ่งนับว่าเป็นกลวิธีในการดำเนินเรื่องอย่างหนึ่งที่ทำให้เรื่องสลับซับซ้อนและตื่นเต้นขึ้น

การสร้างเหตุบังเอิญบางครั้ง สก เก่งกว่าผู้อ่านจะไม่เห็นด้วย เขาจึงพยายามให้เหตุผลว่าเหตุการณ์เช่นนี้มีโอกาสเป็นไปได้ เช่น ตอนที่นายปลอดไปลองยกกระเป๋าของ เปรมซึ่งมีเงินบรรจุอยู่ บังเอิญขณะที่นายปลอดยกกระเป๋านั้นตำรวจเห็นพอดี ขอค้นกระเป๋าทบเงิน ทำให้นายปลอดต้องถูกจับ ความบังเอิญครั้งนี้ สก ให้เหตุผลว่า

นายปลอดต้องเจ็บใจตัวเอง เพราะบังเอิญไปยกทดลองนำหนักดูเพื่อจะจับความผิดของเจ้าหน่มี โดยไม่รู้ว่าตำรวจได้คอมบองดูอยู่ตลอดเวลา เขาอาจจะเข้าตาข่ายได้ เพียงเพราะได้ยกกระเป๋าอับรึยไบนั่น ทดลองนำหนักเล่นเท่านั้นเอง มันเป็นเรื่องของความพอดีอย่างประหลาดแน่นอน มันเป็นเรื่องของทฤษฎีแห่งความพอดีกับทฤษฎีแห่งความสัมพันธ์ตามกฎแห่งกรรม นายปลอดพูดไม่ออก¹

สรุปแล้วกลวิธีในการดำเนินเรื่อง สก ได้ใช้กลวิธีหลายประการมีทั้งการสร้างความขัดแย้ง การสร้างความใคร่ และการสร้างเหตุบังเอิญ กลวิธีต่าง ๆ เหล่านี้ สก ทำได้

เหมาะสมอย่างยิ่ง ทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างสนุกสนาน ทำให้ผู้อ่านสนใจใคร่ติดตามเรื่องต่อไปจนจบ

5. กลวิธีในการสร้างตัวละคร ตัวละครในเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง เป็นตัวละครคนละชุดกัน แต่วินิจฉัยทั้งสองเรื่องมีเหตุการณ์ต่อเนื่องเป็นเรื่องเดียวกันก็เพราะมีเปรม บ่อมทอง ซึ่งเป็นตัวละครเอกของเรื่องเป็นตัวเชื่อมโยง แต่ถ้าเราจะแยกวินิจฉัย เรื่องนี้ออกเป็นสองเรื่องเราก็สามารถทำได้เพราะเหตุการณ์ในแต่ละเรื่องมีความสมบูรณ์อยู่ในตัวของมัน คือ ตอนจบของเรื่องภาคที่เป็นเลือดสีน้ำเงิน ตัวละครทุกตัวจะยุติบทบาทของตน ยกเว้น เปรม บ่อมทอง เพียงคนเดียวที่ได้แสดงบทบาทต่อไปในภาคที่เป็นเลือดสีแดง ดังนั้น พอ สด เปิดเรื่องเลือดสีแดง สด จะสร้างตัวละครขึ้นใหม่อีกชุดหนึ่ง กลวิธีในการสร้างตัวละครเช่นนี้ไม่ค่อยพบในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของ สด และไม่ค่อยพบในนักเขียนอื่น ๆ อีกด้วย จึงนับได้ว่าเป็นกลวิธีในการสร้างตัวละครที่แปลกใหม่ของ สด และแสดงให้เห็นว่า สด เป็นนักเขียนที่มีลักษณะเฉพาะตัว ไม่ว่าจะเป็นการสร้างโครงเรื่อง แนวความคิด ตลอดจนการสร้างตัวละคร โดยเฉพาะในเรื่องเลือดสีน้ำเงินและเลือดสีแดง ซึ่งผู้ศึกษาจะได้อีกว่าถึงดังต่อไปนี้คือ

5.1 การสร้างนิสัยตัวละคร สด สร้างลักษณะนิสัยของตัวละครได้สมจริง มีลักษณะคล้ายคลึงกับบุคคลในชีวิตจริง กล่าวคือ ตัวละครแต่ละตัวจะประกอบไปด้วยอารมณ์ของความรัก โลภ โกรธ และหลง ลักษณะตัวละครเช่นนี้เรียกว่าตัวละครหลายลักษณะ (round character) ลักษณะความสมจริงอีกประการหนึ่งของการสร้างตัวละคร คือ สด ได้สร้างบุคลิกของตัวละครให้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อมอย่างสมเหตุสมผล ดังเช่น เปรม บ่อมทอง เขาเกิดมาพร้อมกับจิตใจที่สวาทบริสุทธิ เขาต้องการที่จะใช้แรงงานของเขาแลกเปลี่ยนอาหาร เสื้อผ้า ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัย เขาไม่ต้องการอะไรมาไปกว่านี้ แต่ทั้งเขาและพ่อได้ใช้แรงงานของเขาจนสายตัวแทบขาดก็ไม่มีอะไรดีขึ้น เขากลับต้องเป็นหนี้ ที่น่ารังเกียจเป็นสมบัติอันเดียวที่มีอยู่ต้องตกไปเป็นของนายทุน ผู้ซึ่งไม่ต้องออกแรงหว่านหาก็เลย แต่กลับเป็นเศรษฐีกินคือมีเงินเป็นล้าน แต่ที่ร้ายที่สุดที่เปรมทนไม่ได้คือ พ่อและแม่ถูกนายทุนฆ่าตายอย่างทารุณ นี่หรือคือความยุติธรรม

บทเรียนในชีวิตได้สอนให้เปรมรู้ว่ “ในโลกนี้มันไม่มีความเป็นธรรมหรอกที่ เรา
ต้องหาความเป็นธรรมจากมือของเราเอง เคียวนี้ใจผมมันแกร่งเสียแล้ว เลือดมันเดือด
จนผมไม่นึกกลัวอะไร คนเรามันอยู่กันที่ใครดีใครได้ ที่ใครที่มัน ถ้ามันที่เราเราจะต้องรับ
ทาง”¹

เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาไต่ปับบังคับให้เปรม ป้อมทอง ต้องดิ้นรนเพื่อจะเปลี่ยนแปลง
สภาพชีวิตของตน เขาเริ่มมองเห็นความสำคัญของเงิน เขาอยากจะเป็นเศรษฐี มีเงินใช้
มีความเป็นอยู่อย่างสบายเหมือนนายทุนทั้งหลาย เมื่อความโลภได้เข้ามาเกาะกินหัวใจเปรม
เขาก็ไม่ใช้เปรม ป้อมทอง ดูหุงสามพรานคนเดิม เขาไม่กลัวบาปคิดแต่จะไต่เงินมาโดยไม่
วิตกกังวลว่ามันจะผิดถูกหรือไม่ การเปลี่ยนแปลงบุคลิกและนิสัยของเปรมที่กล่าวมาข้างต้น สด
ทำได้อย่างสมเหตุสมผล คืออยู่ในสภาพที่เป็นไปได้และมีเหตุจริงใจเพียงพอ

5.2 การสร้างลักษณะตัวละคร คือ การที่ผู้ประพันธ์ทำให้อ่านรู้จักตัวละคร
ในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ชื่อ เพศ อายุ อาชีพ ฐานะทางสังคม ลักษณะเด่นในทางร่างกาย
การพูด ท่าที และทัศนะในการมองโลก เป็นต้น กลวิธีในการเสนอลักษณะหรือบทบาทของ
ตัวละครแก่ผู้อ่าน สด ใช้กลวิธีดังนี้คือ

5.2.1 ให้ผู้ประพันธ์เป็นผู้นิยายเรื่องราวทั้งหมดเกี่ยวกับตัวละคร
เช่น การบรรยายลักษณะนิสัยของหลวงสื่อฯ ผู้ประพันธ์ได้บรรยายไว้ว่า

... บุคคลผู้นี้มีชื่อเสียงขนาดหนัก เอาแต่ใจตัว ถือความกึกของตนเป็น
ใหญ่, มีความริษยาอาฆาต, ไม่ยอมให้ใครสำคัญกว่าตน ลักษณะของ
หลวงสื่อฯ เป็นลักษณะของจอมเผด็จการ ซึ่งต่างกับลักษณะของหลวงชลศึกา
ซึ่งเป็นนักประชาธิปไตย ยอมรับนับถือความคิดของคนอื่น มีความสุภาพ
อ่อนน้อมเมตตา เป็นที่รักใคร่ของพรรคพวกทุกคน ...²

¹สด กุรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 2 หน้า 223

²สด กุรมะโรหิต เลือดสีแดง เล่ม 1 หน้า 293

หรือในการบรรยายรูปร่างลักษณะบุคคลลักษณะของ ร.ต.ต.เปรี๊ยะ ว่า

... ร.ต.ต.เปรี๊ยะอย่างมีสง่า ท่าทางอันภาคภูมิใจของเขามองความยิ่งใหญ่ของจอมนักชนตลงอย่างเห็นถนัด ร.ต.ต.เปรี๊ยะเป็นบุรุษผู้เรียวร่างเยี่ยงชายชาติวีร หนักรูปไข่, แก้มกลม, หน้าผากกว้างอย่างผู้มีบุญ, คิ้วดก, หนิ์นตาคม มองดูปรากฏเดี๋ยวกู้ไ้ทันที่ว่าเขาไม่ใช่คนธรรมดาแบบคนอื่น หลวงลือฯ เมื่อเขาจะถึกรอย ใ้รับบาดเจ็บที่แสน และแต่งตัวผูกขอม กว้างเสื้อผ้าของนายบง, แต่ความสง่างามของเขา ก็ยังสามารถสำแดงตัวออกมาได้อย่างเต็มที่ จากการพูดและท่าทีอื่นเต็มไปด้วยความมั่นใจ แฝงไว้ด้วยความเข้มแข็งเด็ดขาด ...¹

5.2.2 ให้ตัวละครสนทนากัน ในการสนทนาของตัวละครจะทำให้ผู้อ่านทราบถึงลักษณะนิสัยของตัวละครได้ ทั้งผู้พูดและผู้ที่ถูกกล่าวถึง เช่น

"ขอถามจริง ๆ สักนิดเถอะ แกกับวัชรมีอะไรกันหรือเปล่า?"

"คุณพ่อคิดหรือครับว่าผมจะมีอะไรกับวัชร? แค่นี้หัวเราะเบา ๆ

"ไม่มีอะไรหรอกครับ ผมไม่อยากแต่งกับผู้หญิงที่เก่งเกินไปอย่างวัชร"

"พ่อก็ว่ายังงั้นแหละ" หลวงลือฯ พุ่กจินตนาการ "วัชรก็เหมือนพ่อ

ของเขา ก็เป็นเกลื่อ"²

จากคำสนทนาของคนทั้งสองทำให้ผู้อ่านทราบนิสัยของเผด็จว่า เขาเป็นคนที่ไม่ชอบให้ใครเก่งเกินตนโดยเฉพาะผู้หญิง ส่วนวัชรก็มีนิสัยเข้มแข็ง ไม่ยอมแพ้ใครง่าย ๆ

5.2.3 ให้ตัวละครแสดงความเห็นเกี่ยวกับตัวละครอื่น ๆ ซึ่งมีประโยชน์ในรูปของบทสนทนา หรือจากคำบรรยายของผู้แต่ง แต่จะให้ตัวละครแสดงความเห็นต่อตัวละครด้วยกันว่ามีความรู้สึกต่อตัวละครนั้น ๆ อย่างไร เช่น

¹สค. ภูมิระโรหิต เลือกสี่แดง เล่ม 2 หน้า 57 - 58

²สค. ภูมิระโรหิต เลือกสี่แดง เล่ม 1 หน้า 284

"... เปรมนั้นในความรู้สึกของกันยา เหมือนผ้าขาว เมื่อเอามาเทียบกับผ้าที่เประะเปื้อนเต็มไปด้วยรอยด่าง ร่องรอยของความโลมม กีย่อมจะเด่นเห็นถนัดขึ้นอีก เปรมเป็นคนชื่อ ..." ¹

หรือ

"... เปรมได้มีโอกาสสนิทสนมกับกันยาจนเป็นกันเอง เขารู้สึกว่ากันยาเป็นคนละเอียดกับหัตถิ หัตถิเรียบร้อยนูนนวล และอ่อนหวาน ส่วนกันยาแหลมและคมเต็มไปด้วยจริตซึ่งชาวกรุงหลาย ๆ คนมักจะมี ..." ²

หรือ

... และในวันหนึ่งกันยาก็คิดว่า เปรมก็ควรจะเป็นบุรุษใจโหดทั้งหลายที่นั่นสรวลเสเฮฮาอยู่ในห้องนี้ เปรมจะเป็นเช่นนั้นได้ไหม? กันยาแอบถามตัวเอง เมื่อคิดว่าเขากำลังจะเติบโตไปเป็นบุรุษใจโหด เหมือนมือปืนทุกคนของนายปลอด แต่แววตาของหนุ่มกรรเจี๊ญนี้ แสดงอยู่เสมอว่าจิตใจของเปรมมีอะไรบางอย่างที่ไม่เหมือนคนพวกนั้น เปรมไม่มีความเพี้ยนเกรี้ยวแข็งกระด้างแบบมนุษย์พิพิ เขาเป็นคนมีความรู้สึก ความรู้สึกของเขาฝังอยู่เงียบ ๆ และมักจะนุ่มนวลด้วยเหตุผล เขามีความสุภาพแม้ในบางครั้งแววตาของเขาจะดุเดือดเหมือนผู้ชาย ความสุภาพของเปรมเป็นสิ่งที่ยกกันยาต้องยอมรับว่า ใ้ทำให้ต้องเก็บเอามาติดบอ ๆ ... ³

สรุปการสร้างลักษณะตัวละคร สก ใช้กลวิธีสองประการคือ ให้ผู้ประพันธ์เป็นผู้ออกตรง ๆ ด้วยการบรรยายบุคลิกลักษณะและนิสัยของตัวละครว่าตัวละครนั้น ๆ เป็นคนชนิดใด มีรูปร่างอย่างไร อีกประการหนึ่งเป็นการบอกทางอ้อมคือ ให้ตัวละครในเรื่อง พูด ทำ และคิด เกี่ยวกับตัวละครอื่นอย่างไร

¹สก. กุณมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 485

²ก. หน้า 434

³ก. หน้า 555 - 556

บทที่ 3

แนวความคิดทางค่านิยม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏในนวนิยายของ สด ฤทธิโรหิต

ในการวิเคราะห์แนวความคิดทางค่านิยม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏในนวนิยายของ สด ฤทธิโรหิต ผู้ศึกษาได้ทำการวิเคราะห์แยกเป็นสามตอนคือ ตอนที่หนึ่ง เป็นการวิเคราะห์แนวความคิดทางค่านิยม และการเมืองของประเทจีน โดยวิเคราะห์จากนวนิยายชุดปักกิ่ง อันได้แก่ ปักกิ่งนครแห่งความหวัง คนที่โลกไม่ต้องการ เมื่อหิมะละลาย และขบวนเสรีจีน ตอนที่สอง วิเคราะห์แนวความคิดทางค่านิยมและการเมืองของไทย จากนวนิยายเรื่องระย้า เลือดสีน้ำเงิน เลือดสีแดง และความคิดบางส่วนที่เกี่ยวกับสังคมการเมืองของไทยที่ สด เทรกไว้ในนวนิยายชุดปักกิ่ง ตอนที่สาม วิเคราะห์แนวความคิดทางค่านิยมเศรษฐกิจที่ สด เทรกไว้ในนวนิยายชุดปักกิ่ง ระย้า เลือดสีน้ำเงิน และเลือดสีแดง

ตอนที่ 1 แนวความคิดทางค่านิยมและการเมืองของจีนที่ปรากฏในนวนิยายชุดปักกิ่ง

แนวความคิดทางค่านิยม

เนื่องจาก สด เคยไปศึกษาอยู่ในเมืองปักกิ่งเป็นเวลานานถึงห้าปี ตลอดระยะเวลาห้าปีที่ สด อยู่ในปักกิ่ง เขาได้ทำการศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับประเทจีน อาทิเช่น ภาษา วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ของจีนด้วยความสนใจอย่างยิ่ง เมื่อ สด กลับมาเมืองไทยเขาได้เขียนบันทึกความทรงจำเกี่ยวกับเมืองปักกิ่งออกมาในรูปของนวนิยายหลายเล่ม นวนิยายชุดนี้ สด ได้สอดแทรกแนวความคิดและสะท้อนภาพสังคมของเมืองปักกิ่งไว้อย่างละเอียด ทำให้ผู้อ่านรู้จักประเทจีนในค่านต่าง ๆ มากขึ้น โดยเฉพาะสภาพสังคมของจีนในระยะบ้านแตกสาแหรกขาด อันเป็นผลมาจากสงครามและการแย่งชิงอำนาจระหว่างขุนพลต่าง ๆ

ในการศึกษาแนวความคิดทางวัฒนธรรมของประเทศไทยที่ปรากฏในนวนิยายชุดปักกิ่ง ผู้ศึกษาได้
แยกศึกษาเป็นข้อ ๆ ดังต่อไปนี้

1. สภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของชาวจีน ประเทศจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่
มีพลเมืองถึง 1 ใน 4 ของพลเมืองทั้งโลก การที่ประเทศจีนมีพลเมืองมากนี้ผลทำให้การผลิต
อาหารไม่เพียงพอที่จะเลี้ยงปากเลี้ยงท้องประชาชน ประกอบกับประเทศจีนเกิดภัยทางธรรมชาติ
บ่อย ๆ เช่น น้ำท่วมทำลายการเพาะปลูกและชีวิตชาวจีนเป็นอันมาก ๆ ด้วยเหตุนี้ประชาชนจึง
ตกอยู่ในสภาพอดอยาก ขาดอาหาร ขาดเสื้อผ้า ตลอดจนที่อยู่อาศัย สภาพเช่นนี้รัฐบาลเอง
ก็ไม่สามารถแก้ไขได้ สด ไบรบรรยายสภาพของชาวจีนเหล่านั้นว่า

... ภาพที่ทำให้ใจไม่สบายก็คือภาพของคนจน ชาวจีนจำนวนมาก - จนอย่าง
ที่เราคาดไม่ถึง - จนอย่างที่จะเป็นจะตายเอาที่เกี่ยว พวกคนไทยไม่เคยจน
อย่างนั้น คนจนของเมืองไทยไม่เคยจนตาย แต่คนจนของปักกิ่งและจีนเหนือ
จนตายเอาบ่อย ๆ วันที่ร้ายกาจที่สุดสำหรับคนจนในจีนเหนือก็คือวันในฤดู
เห็บกัด ...¹

ในฤดูหนาวของเมืองปักกิ่งอากาศหนาวจัดจนกระทั่งอุณหภูมิต่ำกว่าศูนย์องศา หิมะ
ตกปกคลุมอยู่ทั่วไป สภาพอากาศที่หนาวจัดเช่นนี้ชาวจีนที่เป็นพวกชนชั้นกลางและชนชั้นสูงก็ไม่สู้
กระไรนัก เพราะพวกนี้พอจะมีเสื้อผ้าที่หนาและเตาผิงที่สามารถให้ความอบอุ่นได้พอสมควร
แต่สำหรับคนยากจนความหนาวได้กลายเป็นศัตรูร้ายกาจของพวกเขา ดังนั้น "... ภาพที่เรา
เห็นในฤดูเห็บกัด จึงเป็นภาพที่ขาดความแจ่มใสขึ้นมาสำหรับคนที่ช่างคิด ความอดอยาก,
เสื้อผ้าไม่พอ, ที่กักขังกายไม่มี เหล่านี้เป็นเครื่องมือที่เรงมัจจุราชนำไปลิดชีวิตชาวจีนใน
ภาคเหนือไปทุก ๆ ปี ..."²

¹ สด ไบรโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 4

² อ. หน้า 10

หรือจากคำบรรยายของ สก อีกตอนหนึ่งบรรยายไว้ว่า

... ภาพที่น่าสลดใจที่สุดซึ่งข้าพเจ้าจำได้แม่นก็คือ ภาพของหญิงสาวคนหนึ่งนั่งร้องไห้อยู่ข้างถนนข้าง ๆ เรือนขายชานอนกลิ้งอยู่บนพื้นซีเมนต์ ซึ่งเต็มไปด้วยความสกปรกโสโครก ชายชราผู้นี้กำลังสิ้นใจเพราะความอดอยาก และเบื้องหน้าหญิงสาวผู้นี้มีป้ายอักษรจีนปักอยู่ข้างหนึ่ง เขียนหนังสือไว้สองสามตัว, ใจความว่า "ข้าพเจ้าขอขายตัวเพื่อเอาเงินมาฝังศพพ่อ" ... ถัดจากภาพอันน่าอนาถใจของหญิงสาวคนนี้ ข้าพเจ้าก็เห็นหญิงอีกคนหนึ่ง กำลังยืนดูนกน้อยในอ้อมอกให้แก่เด็กที่เดินผ่านไปมา เธอกำลังจะอดตาย เธอไม่ต้องการจะให้ลูกของเธอต้องพลอยตายไปด้วย ระหว่างการจากลูกกับความตายของเธอ เธอได้เลือกเอาการจาก เธอยอมสละลูกเพื่อลูกของเธอจะได้มีชีวิตอยู่ ...¹

ภาพต่าง ๆ ที่ สก บรรยายมาล้วนแต่เป็นภาพจริงที่ สก ได้ประสบมาจากเมืองปักกิ่ง จากคำบรรยายทำให้ผู้อ่านเกิดความเศร้าสลดใจต่อความเป็นอยู่ที่ยากยากแค้นและความทุกข์ทรมานของชาวจีนซึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากภัยธรรมชาติ และความเห็นแก่ตัวของผู้อ่านชาวจีนที่ขาดแย่งชิงกันเป็นใหญ่ และผลที่ตามมาคือสงครามอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ปกติสภาพบ้านเมืองของชาวจีนก็ลำบากยากแค้นอยู่แล้ว ยิ่งมาถูกกระหน่ำซ้ำเติมจากภัยของสงครามอีก ก็ยิ่งเพิ่มความทุกข์ยากให้แก่ชาวจีนเป็นทวีคูณ ชาวจีนเป็นจำนวนมากต้องล้มตายเพราะถูกอาวุธ และระเบิดของกองทัพญี่ปุ่น สก ได้บรรยายสภาพบ้านเมืองที่ตกอยู่ในภาวะสงคราม ราษฎรได้รับความทุกข์ยากอย่างแสนสาหัส คนตายเพราะถูกอาวุธ ตายเพราะอดอยากและตายเพราะโรคภัยไข้เจ็บว่า

... แล้ววันที่น่าสลดใจยิ่งวันหนึ่งก็มาถึง ที่ประชุมสมัชชาสันนิบาตไฟซึ่งกำลังแน่นขนัดไปด้วยผู้คนที่หลบภัยจากเครื่องบินทิ้งระเบิดลงบนเขตเทศบาล ท่านคงจะจำภาพได้ที่ว่า

¹สก ภูมปะโรหิต ขบวนการเสรีจีน เล่ม 2 หน้า 608 - 609

ดูกระเบิดหลายสิบลูกที่ตกลงมาในฝูงคนนับหมื่นนี้ทำให้เกิดภาพอะไรขึ้นมาบ้าง
เศษเนื้อ และเลือดกระกระจายไปทั่วบริเวณ แขนขาที่ระงับถูกตัดขาดกระเด็น
ไปคนละทางสองทาง เมื่อเครื่องบินตราพระอาทิตย์ได้บินกลับไปแล้วด้วย
ความขมขื่นของพวกเพชฌาตผู้ซบเซ่ สถานีเสียงไฮท์เปลือยแต่เสียงเหล็ก
อัฐ ปูน ตลอดจนเนื้อมนุษย์ เสียงร้องครวญครางจ้องระงับไปทั่ว เป็นที่
น่าสังเวชสุดจะประมาณได้ ...¹

หรือ

... ในห้องถนนเมืองแมนไปค่ายผู้คนซึ่งมีสีหน้ามืดสลด เต็มไปด้วยความ
กังวลในชีวิตและทรัพย์สินสมบัติ ทุกคนต้องทิ้งบ้านเรือนไว้ในเขตจีนซึ่งกำลัง
เป็นแคว้นรณะ เพราะที่ญี่ปุ่นได้เข้าโจมตีเขตนี้มาตั้งแต่ต้น การเคลื่อนไหว
ในห้องถนนเต็มไปด้วยความลำบาก รถกินไม่ได้เลย เพราะฝูงคนเดินกัน
เต็ม ทุกคนหลบเข้าของเท้าที่จะเอาไปได้ ถ้ามีรถก็ใส่รถเข็นไปด้วยตนเอง
แถมลูก, ลูกจูงพ่อแม่ซึ่งแก่ชราผอมขาว ผู้ปกครองเมื่อยซึ่งเดินไม่ทัน
พวกผู้หญิงที่รักเท้าเล็กตามประเพณีเก่าได้รับความลำบากมาก เพราะเงิน
กระป๋องถูกระเบิดกระชากยิ่งกว่ากลาน แต่ความกลัวตายทำให้ของพยายาม
หิวร่างของคนเดินต่อไปโดยไม่รู้ว่าไปไหน อยู่ไหน และมีอะไรกินหรือไม่
ผู้หญิงที่ผูกข้อเท้าเหล่านี้โดยมากเดินไปไม่ถึงไหน ก็ต้องมีคนพุงหรืออุ้มกัน
เพราะเท้าไม่มีกำลัง ใครมีชาติพันธุ์ก็วิ่งหนีกันไป ส่วนที่ไม่มีทั้งชาติและ
เพื่อนเมื่อเดินต่อไปไม่ไหว ก็ต้องนั่งอยู่กับที่ เพื่อรอสิ่งที่ไม่รู้ว่าจะเป็นอะไร
เมื่อความกลัวตายทวีมากขึ้น ก็พยายามคลานไปตามถนนด้วยมือและหัวเข่า ...²

นับตั้งแต่ศึกแมนจูเรียเมื่อ พ.ศ. 1931 เป็นต้นมา ญี่ปุ่นได้หลังไหลเข้ามาในแผ่นดิน
จีนและยิ่งหลังจากจีนถูกญี่ปุ่นยึดครองด้วยแล้ว แผ่นดินจีนก็ยิ่งเต็มไปด้วยชนชาติญี่ปุ่น พวก

¹ สก. อนุสรณ์โรหิต ขบวนการเสรีจีน เล่ม 1 หน้า 107

² ด. หน้า 117 - 118

เหล่านี้ได้เข้ามาแย่งที่ท่ามาหากินของชาวจีน พวกชาวไร่ชาวนาถูกขับไล่ออกจากที่ดินและบ้านเรือนของตน คนจีนเหล่านี้ไม่มีอะไรเหลือติดตัว นอกจากเสื้อผ้าเก่า ๆ เที้ยวขอทานไปอย่างไม่มีจุดหมายปลายทาง บ้านใดที่มีลูกสาวก็จะถูกจับมาขายขึ้นอย่างน่าเกลียดในเรือนขี้ขี้ก้างที่ สก เล่าว่า

... กราฟหนึ่งโหลึงพวกนี้จับผู้หญิงในหมู่บ้านใกล้เคียง ๆ กับเราไป 80 คน มันจับเอาตัวไปแกะแล้วมัดซึ่งที่ใดก็มัดไว้กับริมตลิ่ง พวกโหลึงเข้ามาไม่ว่าพวกไหนกองไหนก็เข้ามาขึ้นจ่าเราเล่นอย่างสนุก ผู้หญิงเหล่านี้ได้อยู่ได้ 2 - 3 วัน ก็ตายหมดมันชมเหงือกเมื่อยของเราตอนหาศพใครจะทนได้ ...¹

การที่ สก สะท้อนภาพเหล่านี้ออกมา ก็เพื่อแสดงให้เห็นความทารุณโหดร้ายของสงคราม อันเป็นผลมาจากการแย่งชิงอำนาจของพวกนายพล การคอร์รัปชันของพวกข้าราชการและนักการเมือง การทุจริตของพวกนายทุน สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดการปฏิวัติและสงคราม สก เป็นผู้ที่เกลียดสงคราม เขาไม่ต้องการที่จะเห็นประเทศใดเกิดสงคราม โดยเฉพาะเมืองไทย เพราะผลของสงครามไม่มีอะไรดีนอกจากเลือดและน้ำตาของประชาชน

แต่ในขณะที่สงครามก็ได้ทำให้ชาวจีนอีกกลุ่มหนึ่งที่มีสภาพความเป็นอยู่ต่างจากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นราวฟ้ากับดิน ชาวจีนพวกนี้ได้แก่พวกที่อาศัยอยู่ในเขตเช่าของชาวต่างชาติ โดยเฉพาะเมืองเชียงไฮ ซึ่งบัดนี้อารยธรรมต่างชาติได้หลั่งไหลเข้าไปครอบงำจนแทบไม่ปรากฏวัฒนธรรมดั้งเดิมของจีนหลงเหลืออยู่เลย สก ได้บรรยายสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนในเชียงไฮว่า

... แต่ที่เชียงไฮ มีรูปของเมืองสมัยใหม่ อันเต็มไปด้วยผู้ที่เรียกตัวเองว่า "ผู้เจริญ" มีกาพล่องโรงงาน, โรงฟักเค้น ถนนซึ่งแน่นไปด้วยรถยนต์ และผู้คน ตึกสูงระฟ้าปัดบังสีเขียวของต้นไม้และใบหญ้า กรรมกรผู้มีคางหน้า

อันเห็นเกรียมเกรอะกรังไปด้วยเหงื่อไคล สุภาพบุรุษสุภาพสตรีผู้ผิวขาว
หน้าอันนวลเนียน และมีร่างกายที่ดูดีให้เป็นหุ่นของเสื้อผ้าแบบใหม่ที่สุด ...¹

หรือ

... ดูเหมือนว่าเรากำลังอยู่ในแดนดินที่เป็นสวรรค์ของความชุ่มเฟื้อ
โรงเตี๊ยมรายกั๊กเอนกันอย่างครึ้นเครง โรงเหล้ายังเต็มไปด้วยคนเมาที่ไม่
เคยรู้ว่าจะเลิกเหล้ากำลังฆ่ากัน โรงยู่หญิงเต็มไปด้วยนักเที่ยวซึ่งต้องการ
หาซื้อความสุขด้วยเงินตรา โรงอาหารก็อัดเยียดไปด้วยผู้คนที่มีเงินมากจน
ใช้ไม่หมด ทุกสิ่งทุกอย่างคงเป็นเช่นนั้นอยู่อย่างเดิม ทุกสิ่งทุกอย่างยังคง
หมุนเหมือนสมัยก่อนเกิดสงคราม รถเก๋งยังคงเดินฉิวเป็นแพอยู่ในถนน ...²

จากสภาพของเมืองเซี่ยงไฮ้ สด มีความรู้สึก ว่า "ชีวิตในเมืองเซี่ยงไฮ้เป็นชีวิตที่
เคลื่อนไหวไปมาอย่างรวดเร็ว เอาจักเอาเปรียบกันทุกอย่าง ตั้งแต่มนุษย์จนกระทั่งถึงยุง
และแมลงวัน กูซำงคงเป็นเผด็จโกนไปเสียทั้งนั้น"³ ด้วยเหตุนี้ "เซี่ยงไฮ้จึงเป็นเมืองที่น่า
รำคาญพอใช้สำหรับบุคคลที่มีความปรารถนาจะดูเมืองจีนเช่นตัวข้าพเจ้า"⁴

2. ขบวนการนิยมประเพณีและวัฒนธรรมของจีน สด เป็นผู้ชื่นชมและนิยมยกย่อง
ขบวนการนิยมประเพณีและวัฒนธรรมเก่าแก่ของจีนมาก ดังนั้นเมื่อ สด ได้พบสิ่งใดที่แสดงถึง
วัฒนธรรมอันเก่าแก่ของจีน สด ก็มักจะนำมาเขียนแทรกไว้ในนวนิยายเสมอ ดังเช่น

... จางหลินคุยเรื่องอาหารให้ฟังอย่างสนุก เขาพูดถึงร้านอาหารเก่าแก่
ในปักกิ่ง บางร้านตั้งมาแต่เป็นเวลานานกว่าสองศตวรรษ บ้ายร้านวันแรก
ซึ่งเดิมเขาอยู่หน้าร้านบัดนี้ได้กลายเป็นของศักดิ์สิทธิ์ไป คือเอาไปเก็บไว้

¹สด ฐมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 101

²สด ฐมะโรหิต ขบวนการจีน เล่ม 2 หน้า 607

³สด ฐมะโรหิต คนดีในโลกไม่ต้องการ หน้า 14

⁴ค.

บนแผ่นดินเขา เมื่อพูดถึงเบ๊กเขาคุยว่าที่ไหนก็สู้ไม่ได้ เบ๊กมักกินตัวใหญ่
มันมากจนเกือบไม่ไขเบ๊กที่จริงก็เบ๊กธรรมดา แต่มีเลี้ยงทำอย่างพิเศษ
คือเอาเบ๊กมารวมไว้ในเล้าอย่างแน่นจนคนเคลื่อนไหวนำไปไม่ได้
ให้อาหารอย่างฟุ่มเฟือย วิธีนี้เขาว่าทำให้เบ๊กอ้วนมีน้ำหนักอย่าง
น่าเชื่อ ...¹

และ

... ภัตตาคารในปักกิ่งมีอยู่มากมายหลายแห่ง แต่ละแห่งล้วนมีรสชาติ
ต่าง ๆ กัน เริ่มแต่อาหารรัสเซีย อาหารจีนเงินของพวกมอสเล็ม
อาหารฝรั่งเศสธรรมดาไปจนถึงอาหารจีน ในจำนวนอาหารจีนด้วยกัน
ก็ยังแบ่งออกไปหลายชนิดตามสำเนียงภาษาของผู้ปรุง ... ชาวจีนมักจะ
เรียกตัวเองว่าเป็นคนจีนและมีวัฒนธรรมเดียวกันก็ยังคงถูกแบ่งออกเป็นพวก
เป็นเหล่าตามสำเนียงภาษาที่พูดเขามีพวกกวางตุ้ง พวกฮกเกี้ยน พวก
เซี่ยงไฮ้ พวกจีนเหนือ เป็นต้น อาหารที่ปรุงโดยฝีมือพวกนี้มีรสต่างกัน
เป็นพวก ๆ เช่นอาหารกวางตุ้งรวมทั้งเต้าหู้มีรสแหลม อาหารเซี่ยงไฮ้
มีรสมันเลี่ยน อาหารจีนเหนือมีรสเค็มเค็มหนา อาหารกวางโจวและ
ซื่อชวน (เสฉวน) มีรสเผ็ดร้อน ฯลฯ ...²

2.2 ค่านิยมในเรื่องความบริสุทธิ์ของผู้หญิง ชาวจีนก็เหมือนกับชาวเอเชีย
โดยทั่ว ๆ ไป คือมีความยึดมั่นอยู่ในเรื่องพรหมจรรย์ สด ได้ให้เสียง กวงค่าน และ
พ่อเม่ของเขาเป็นตัวแทนของชาวจีนที่ยึดถือในค่านิยมอันเก่าแก่นี้ เหลียงเคยคิดจะแต่งงานกับ
วาร์ยา แต่พอเขารู้ว่าวาร์ยาเคยมีผู้ชายมาแล้ว ทำให้เขามีความรังเกียจเพราะเหลียงมี
ความคิดว่าสิ่งนี้ "... มันเป็นเรื่องของเกียรติยศ และความรู้สึกทางจิตใจที่ผู้ชายทุกคนจะพึง

¹ สด คุรมะโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 91

² สด คุรมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 66

รู้สึก ...¹ และ "เรอคงรู้ว่าผู้ชายมีความห่วงแค้นและถือความบริสุทธิ์ของผู้หญิง มากกว่าผู้หญิงจะถือความบริสุทธิ์ของผู้ชาย"² แต่สำหรับ สก แล้วเขาเข้าใจเรื่องชีวิตคือพอ เขาไม่เห็นด้วยกับค่านิยมเก่า ๆ เหล่านี้ เขามีความเห็นที่ "เราอยู่ที่ปัจจุบันและอนาคตไม่ใช่หรือ"³ อดีตที่ผ่านมาถึงแล้ว "ความชั่วร้ายของชีวิตก็ย่อมจะมีบ้าง แต่เราไม่ควรจะเอาความชั่วร้ายนั้น ๆ หน่อย ๆ มาเป็นอารมณ์"⁴

แต่หลังจากที่อารยธรรมทางชาติไทยหลังไหลเข้ามาค่านิยมเหล่านี้ค่อย ๆ เปลี่ยนแปลงไป ทั้งนี้เพราะสภาพสังคมและสภาพเศรษฐกิจ บังคับให้ผู้หญิงจีนต้องหันมาถืออาชีพเป็นโสเภณีเพื่อความอยู่รอดของชีวิต ทำให้ชนธรรมเนียมนิยมประเพณีอันเก่าแก่ของจีนต้องถูกทำลายลงอย่างน่าเสียดาย สก ได้กล่าวถึงสภาพอันพอนะของสังคมจีนหลังจากชาวต่างชาติเข้ามายึดครอง โดยเฉพาะหญิงโสเภณีว่า

... เขาพาเราเข้าไปในทุ่งหรือทางซอยหลายแห่ง แวะสำนักต่าง ๆ ของชีวิตราตรีทั้งที่มีใบอนุญาต และไม่มีใบอนุญาต พวกไม่มีใบอนุญาตเขาเรียกว่าบ้านกวนเหิน แปลว่า แหม่ประตูไว้ ไม่เปิดทั้งสองบาน บรรดานางราตรีที่เราพบมีอยู่หลายชนิด พวกพื้นเมืองแต่งตัวด้วยผ้าผ้ายหยาบ ๆ สีนํ้าเงิน มีค่าตัวไม่กี่สิบถึงสองร้อยเป็นเงินไทยไม่ถึงสลึง พวกชั้นดีหนึ่งแต่งเสื้อผ้าไหม สีสดงดงาม แพรพรรณไปก๊วยเพชรนิลจินดาของเทียม ค่าตัวของพวกนี้มีอยู่หลายชนิด ชนิดหนึ่งกินน้ำชาคุยกัณคิก 1 เหรียญประมาณ 60 สตางค์ ชนิดต่างคี่นคิก 8 เหรียญประมาณ 5 บาท นักท่องเที่ยวโดยมากนิยมการค้างตลอดคืน พอรุ่งเช้าก็นั่งรถลากไปโรงอาบน้ำ อาบน้ำร้อนแล้วก็นอนหลับอยู่ที่โรงอาบจนบ่าย ... ชีวิตมืดในปักกิ่งไค้มีมานับเป็นพันปีเริ่มต้นจากในราชสำนัก มีไว้สำหรับผู้มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ สมัยนั้นราษฎรไม่นิยม ประชามติเหยียดหยาม

¹สก. กุรุมะโรหิต ปักกิ่งนครแห่งความหลัง หน้า 204

²สก. หน้า 205

³สก. หน้า 207

⁴สก.

ชีวิตแบบนี้อีก แม้หญิงที่นอกใจสามีก็ต้องมีโทษหนัก บางทีก็ถึงประหารชีวิต ความชั่วทางประเวณีไม่ระบาคออกมาถึงประชาชน เพราะประเพณีที่ดักไว้ อย่างแข็งแรงมาก แต่หลังการปฏิวัติ ค.ศ. 1911 เจ้าแม่เสรีภาพและ การค้นวัฒนธรรมฝรั่งได้ไหลบ่าไปในเมืองจีน เหมือนน้ำหลากจากป่าเขาลำเนาไพร ทำให้ประเพณีของตักศิลาตกกลายเป็นการค้าเริ่มต้นตั้งแต่ในหมู่บ้านที่ยากจนไม่มีจะกิน หญิงชาวบ้านทั้งสาวและโสดพากันขายประเพณีให้พวกทหารของบรรดานายพลที่เดินทัพผ่านไปผ่านมาในสงครามชิงอำนาจชาติใหญ่ ซึ่งเกิดขึ้นทุกหัวระแหง ทหารเหล่านี้ซื้อประเพณีจากหญิงชาวบ้านในราคาไม่กี่สิบจูงเสื่อหรือไม่กี่สตางค์แดง ...¹

2.3 ประเพณีและความเชื่อเกี่ยวกับการฝังศพของพระมหากษัตริย์ไปจนถึงราษฎรธรรมดา ทั้งนี้เพราะจึงมีความนับถือในเรื่องบรรพบุรุษมาก สด เล่าว่า

... ข้าพเจ้าสังเกตเห็นหลุมศพพระเกระกะปะไปทั่ว บางหลุมอยู่หน้าประตู โรงนาก็มี หลุมเหล่านี้ทำคล้ายเจดีย์คั่นออก ไม่ไต่ทำเป็นหลุมยาวเหมือนอย่างที่เราเห็นกันอยู่ในประเทศอื่น ๆ การฝังศพในเมืองจีนเขามักเลือกทำเลดี ๆ นอกเมืองเช่นตามเชิงเขาเป็นต้น การเลือกทำเลนี้เขามีคำราดู คือดูน้ำดูลม ถ้าฝังถูกทำเลก็เชื่อกันว่าลูกหลานจะเจริญ ที่ฝังศพนี้เขาเรียกว่าเพิงส่วย หรือทางใต้เรียกกันว่าฮวงฮุยจู้นั่นเอง สำหรับชาวบ้านมักฝังกันไว้ในที่ดินของเขา บางคนฝังไว้ข้าง ๆ บ้าน ที่สุสานฝังพระศพกษัตริย์ราชวงศ์หมิง เขาทำไว้ใหญ่โตมากที่หุบเขานอกเมืองปักกิ่ง ปากทางมีผาโล่หรือประตูสูงตระหง่านทำด้วยหินอ่อนเป็นประตูที่ใหญ่ยิ่งเดะงามยิ่งแห่งหนึ่งของประเทศจีน สองข้างทางเขามีตุ๊กตาหิน 18 คู่ เกาะสลักจากหินทั้งแท่งเป็นคนบางตัวบ้าง สูงใหญ่เหมือนเรีงรายกันไปจนถึงประตูแดง ซึ่งเป็นที่หยุดขบวนพระศพ ทุกคนที่ตามพระศพเมื่อถึงประตูแดงนี้ต้องลงเดิน

¹ สด คุรมะโรหิต เมื่อพิมพ์จะฉาย เล่ม 1 หน้า 81 - 82

ตามต่อไปจนถึงสุสาน แล้วจึงทำพิธีฝัง ทางนี้ยาวหลายกิโลเมตร ที่หลุม
 เขาก่อเป็นหลุมสูงเหนือที่ตั้งพระศพมีป้ายจารึกอักษรตัวทองบอกพระนามและ
 ลำดับรัชกาลรอบ ๆ ที่ฝังมีโรงพิธีขนาดใหญ่ห่อหุ้มทางเรียงรายอยู่สำหรับ
 เชนไหว้ประจำปี ที่สวนรัชสมัยศรีราชวงศ์แห่งนี้ได้ฝังไว้ทั้งหมด 13
 พระศพ ...¹

2.4 วัฒนธรรมทางศิลปะ ประเทศจีนเป็นประเทศที่เก่าแก่มีความเจริญ
 รุ่งเรืองทางศิลปะและวัฒนธรรมมานานับหลายร้อยศตวรรษ ศิลปะเหล่านี้ได้ถูกถ่ายทอด
 กันมาหลายชั่วอายุคน สด เป็นผู้ที่เห็นคุณค่าของศิลปะโดยเฉพาะศิลปะของชาวตะวันออก สด
 ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งที่ชาวตะวันตกจะละทิ้งศิลปะประจำชาติของตนไปรับเอาศิลปะของชาว
 ตะวันตก สด ได้พยายามแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของศิลปะประจำชาติว่าทุกชาติควรจะ
 รักษาเอาไว้ เพื่อแสดงความเป็นเอกลักษณ์ของตน สด ได้ให้ความสำคัญต่อศิลปะว่า "ศิลปะ
 เป็นปรอทวัดความสูงของหัวใจมนุษย์"² มนุษยชาติจะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุขด้วยศิลปะเพราะ
 "ศิลปะไม่มีชั้น, ไม่มีชาติ, ไม่มีวรรณะ ศิลปะมีแต่ความงามความสงบ และมีเสรีภาพที่หา
 ขอบเขตไม่ได้"³ สด ได้บรรยายถึงความงามและความเก่าแก่ของศิลปะจีนว่า

... ศิลปะของชาวตะวันออกเป็นศิลปะที่มีประวัติการแผ่เดิมนับพัน ๆ ปี
 ฉะนั้นจึงไม่ควรจะมีคุณค่าต่ำกว่าศิลปะของชาวตะวันตก ในเมืองจีนผู้ทุกคน
 เขาพยายามรักษาศิลปะของเขาเอาไว้เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในนครปักกิ่ง
 ซึ่งเป็นศูนย์กลางของวัฒนธรรมจีน เขาเข้าใจดีว่าศิลปะคือ เครื่องหมายที่แสดง
 ให้เห็นว่าชาติของเขาได้เจริญรุ่งโรจน์มาได้อย่างไร ศิลปะเป็นพยานสำคัญ
 ยิ่งที่ยืนยันให้โลกเห็นความรุ่งเรืองของผู้เป็นเจ้าของเป็นอุปกรณ์ของชีวิตที่ทำให้
 เจ้าของรักษาศิลปะของเขาเองไว้ได้มองดูแล้วรู้สึกว่า เป็นใคร มีความเจริญ

¹ สด ฐรมะโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 329 - 330

² สด ฐรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย หน้า 207

³ ด. หน้า 209

มีความเก่าแก่มากได้อย่างไร ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าแลเห็นหลังคาอุกฟูก เห็นเสื้อ
ดำขาว, เห็นพู่กัน, เห็นถ้วยชามที่แขวนตามกำแพงในห้องรับแขก เห็นโต๊ะ
เก้าอี้ไม้ดำ, เห็นสีเขียวใบไม้กับสีแดง, เห็นเตียงและเหลาสูง, เห็นภาพ
ต้นสนต้นไผ่และภูเขาที่หลบอยู่ในเมฆหมอก เห็นอักษรที่มีเส้นขีดไปมายุ่งเหยิง
แต่เส้นเหล่านี้มีชีวิตและเต็มไปด้วยความคิดอันสูงและเก๋คร่ำ เห็นโบสถ์ขงจื้อ
และกระถางรูป ตลอดจนลวดลายมังกรที่สลักอยู่บนเสาหิน ฯลฯ ข้าพเจ้า
ก็รู้ได้ในทันทีว่านี่แหละเมืองจีน ...!

นอกจากนี้ยังได้บรรยายสภาพลักษณะการสร้างบ้านเรือนของชาวจีนซึ่งแสดงถึงศิลปะ
และวัฒนธรรมอันเก่าแก่ที่จีนพยายามรักษาไว้ และศิลปะเหล่านี้ก็ได้ออกถึงประวัติความเป็นมา
ของชาวจีนได้เป็นอย่างดี ดังคำบรรยายว่า

... บ้านของจางหลิน เป็นบ้านเก่าแบบจีนแท้ - และตัวมักกิ้งก็เป็นบ้านแบบนี้
เกือบทั้งนั้น กล่าวคือมีคอกขั้วเดียวหลังคาอุกฟูกหันหน้าเข้าหากัน ตรงกลาง
เป็นที่ว่างลาดด้วยกระเบื้องซีเมนต์ คอกสร้างแบบง่าย ๆ คือเป็นรูปสี่เหลี่ยม
พื้นมาสูงประมาณ 8 คอก ตรงกลางเจาะเป็นช่องประตู ในคอกมีห้องเพียง
สามห้องเป็นอย่างมากเรียงกันเป็นคับ รูปร่างของคอกจึงเหมือนกันหมดหัว
มักกิ้ง หรือเกือบหัวประเทศจีนนี้ เมื่อพิจารณาแล้วคล้ายกระโจม (Tent)
มากกว่าจะเป็นบ้านที่มีช่องมีมุมกระโจมกระจิม อย่างบ้านในประเทศอื่น ๆ
มีผู้สันนิษฐานว่าบ้านชาวจีนซึ่งรักษาแบบอย่างเหมือนกันเรื่อยมาตลอดพัน ๆ ปี
โดยไม่มีการเปลี่ยนแปลงรูปนี้ย่อมเป็นเครื่องหมายอย่างหนึ่งซึ่งแสดงว่าแต่เดิม
จีนเป็นชาติคนเร่ร่อนที่ไม่เป็นที่ (Nomads) คือเร่ร่อนอยู่ทางขอบ
ทะเลแคสเปียน เมื่อตอนเร่ร่อนอยู่ไม่เป็นที่เช่นนี้จึงต้องกางกระโจมเพื่อ
สะดวกแก่การรื้อถอนเคลื่อนย้าย โดยเหตุนี้เมื่อเขาตั้งรกรากอยู่ใน

ลุ่มแม่น้ำเหลือง และขยายตัวออกไปที่แผ่นดินจีนจึงยังคงกตัญญู
ชอบสร้างบ้านแบบกระโจมมีขึ้นเกี่ยวหลังคาสามเหลี่ยมง่าย ๆ ...¹

2.5 วัฒนธรรมทางด้านการแต่งกาย สภาพการแต่งกายของชาวจีนในขณะนั้น
ยังมีทั้งที่เป็นแบบเก่าและที่ได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ลักษณะการแต่งกายของชาวจีนแบบเก่านั้น
จะพบมากตามชนบทหรือเมืองเล็ก การแต่งกายของพวกนี้มีลักษณะดังนี้คือ "... ประชาชน
ส่วนใหญ่ยังทงใส่เสื้อคลุมยาว คอปก แขนยาว ทับกางเกงขายาวข้างใน สวมถุงเท้าหรือ
อาจไม่สวม แต่พับขากางเกงแนบเนื้อด้วยเชือก สวมรองเท้าผ้าฉางอนสีดำหรือสีน้ำเงินแก่
ในฤดูหนาวก็ใส่ผ้าสัสดอกใส่ไว้ในกางเกงและเสื้อ ..."²

ส่วนพวกที่รับเอาวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวตะวันตกส่วนมากเป็นพวกจีนที่อยู่ตาม
เมืองท่าซึ่งเป็นเขตเช่าชาวต่างชาติ เช่น เซี่ยงไฮ้ เป็นต้น ที่เซี่ยงไฮ้ "... เครื่องแต่งกาย
ทั้งผู้หญิงและผู้ชายได้มีการปฏิวัติกันน้อย ๆ ดูเหมือนว่าพวกหัวสมัยหัวเมืองจีนพากันถือว่าเซี่ยงไฮ้
เป็นกระแจะงาสำหรับเครื่องแต่งกาย เครื่องแต่งกายแบบใหม่ที่สุดมักจะเกิดที่เซี่ยงไฮ้ ..."³

3. สภาพการศึกษาในประเทศจีน เนื่องจาก สด เป็นผู้ที่เคยคลุกคลีอยู่ในวงการ
ศึกษามาเป็นเวลานาน เขาเห็นความสำคัญของการศึกษามาก ในเวลานิยายชุดนี้ก็มีหลายตอน
ที่ สด ได้แทรกความคิดเห็นทางการศึกษาโดยผ่านทางตัวละคร โดย สด ให้พ่อของหลูผิงเฟ
ได้ต่อสู้เพื่อการศึกษาของชาวจีนโดยผ่านมาทางการนอกเล่าของหลูคือ

... บิดาของข้าพเจ้ารู้ภาษาอังกฤษและมีชื่อเสียงอยู่ในวงการการศึกษา ฉะนั้น
จึงได้ถูกเลือกขึ้นเป็นสมาชิกของสภาจังหวัด ท่านได้ต่อสู้เรื่อยมาเพื่อให้ทางการ
ตั้งโรงเรียนเพิ่มขึ้น การต่อสู้ของท่านเป็นผลดีมาก เพราะปรากฏว่าท่าน
สามารถตั้งมหาวิทยาลัยขึ้นได้ถึงสองแห่ง และนอกจากนี้ยังมีโรงเรียนมัธยม

¹สด ฐรมะโรหิต คนที่โลกไม่ต้องการ หน้า 77 - 78

²สด ฐรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 647

³สด ฐรมะโรหิต บักกิ้งนครแห่งความหลัง หน้า 7

อีกหลายแห่งด้วยกัน ท่านเป็นคนสายตาไกล ท่านตั้งอุทิศการนั้นอยู่ใน
การศึกษา ท่านเชื่อว่าการศึกษาย่างเดียวเท่านั้นที่สามารถจะช่วย
ประเทศจีนได้ ...¹

และ

... ต่อไปนี้เราจะมองหาเครื่องมือเพื่อจะไ้ช่วยชาติให้ไ้ผลดียิ่งขึ้น
การศึกษาคืออาวุธของเรา, ไม่ใช่ดูกระบี่หรือปืน ชาติต้องการเรา
เพราะเราเป็นคนที่จะต้องแบกภาระของชาติต่อไป ถ้าพวกเรากายเสีย
หรือไม่ไ้รับการศึกษาย่างเพียงพอ ชาติก็ยอมจะเสียหายมาก ขอให้
เราจงเชื่อพอ พอมองกาลไกลไม่มองเฉพาะหน้า ... เหตุผลของ
พอเป็นเหตุผลที่มั่นคงจนเกินที่จะไม่เชื่อฟัง ข้าพเจ้าต้องการอาวุธคือ
การศึกษา เพื่อจะไ้ต่อสู้เพื่อชาติต่อไปในอนาคต ...²

ในนวนิยายชุดนี้ถึง สด ไ้กล่าวถึงสถานศึกษาโดยเฉพาะที่ปักกิ่งที่มีมหาวิทยาลัย
สำคัญ ๆ หลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยเยินจิง (Yen Ching) มหาวิทยาลัยซิวหวา
นอกจากนี้ยังมีโรงเรียนที่มีชื่อ เช่น โรงเรียนหวาเหวิน และ College of Chinese
Studies สถานศึกษาเหล่านี้มีนักศึกษาทั้งหญิงและชาย สถานศึกษาบางแห่งมีผู้บริหารเป็น
ชาวตะวันตก เช่นที่ College of Chinese Studies เป็นต้น ชาวตะวันตกที่เข้ามา
ช่วยในด้านการศึกษามากที่สุดในรูปของมิชชันนารี พวกนี้เมื่อเข้ามาได้ตั้งโรงเรียน
สอนหนังสือ ในขณะที่เดียวกันก็เผยแพร่ศาสนาไปด้วย มหาวิทยาลัยในปักกิ่งเป็นมหาวิทยาลัย
ที่ใหญ่โตมาก เป็นแหล่งรวบรวมตำราทั้งเก่าและใหม่ของจีนไว้มากมาย เช่น ที่มหาวิทยาลัย
เยินจิง สด กล่าวไว้ว่า

... ในห้องสมุดมีหนังสือจำนวนแสน ๆ เล่ม ทั้งภาษาต่างประเทศและภาษาจีน
เธอได้เข้ามาชี้แจงให้ฟังโดยเฉพาะหนังสือภาษาจีน มีทั้งหนังสือเก่าและใหม่

¹สด ฐมะโรหิต ขบวนการเสรีจีน เล่ม 1 หน้า 368

²สด ฐมะโรหิต ขบวนการเสรีจีน เล่ม 2 หน้า 750

ประวัติศาสตร์จีน และวรรณคดียุคพัน ๆ ป้อยู่ในตู้เหล่านี้ รวมทั้งหนังสือ
โบราณคดีซึ่งบันทึกการค้นคว้าโบราณวัตถุ ตั้งแต่ยุคแรกคือยุคกระดูกจารึก
และกระดูกเตาจารึก ซึ่งเก่ากว่ายุคโลหะ ...¹

นักศึกษาหรือปัญญาชนของจีนเหล่านี้ได้มีบทบาทต่อสังคมมาก โดยเฉพาะบทบาท
ทางการเมือง พวกเขาเหล่านี้เกือบทุกคนจะมีความสำนึกทางการเมืองสูง เขาได้แสดง
ความรักชาติโดยการจัดตั้ง "ขบวนการเสรีจีน" ขึ้นต่อต้านการรุกรานของกองทัพญี่ปุ่น ในขณะเดียวกัน
ก็ร่วมมือกันกำจัดบรรดาพวกนายพล และข้าราชการที่ทรยศต่อชาติ การกระทำของพวกเขา
นักศึกษาเหล่านี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการศึกษาเป็นสำคัญ

การศึกษาของจีนในยุคนี้ผู้หญิงมีสิทธิ์ในการศึกษาเท่าเทียมกับชาย จะเห็นได้จากใน
มหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะมีนักศึกษาหญิงอยู่มากมาย แสดงให้เห็นว่าสังคมจีนในยุคนี้ยอมรับสิทธิ
และความสามารถของสตรีเท่าเทียมกับชาย ผู้หญิงเป็นจำนวนมากมีสิทธิ์ที่จะแสดงความคิดเห็น
ทางการเมือง และร่วมปฏิบัติงานต่าง ๆ ในกองทัพ ดังเช่นในเรื่องขบวนการเสรีจีน เป็นต้น

ภายหลังสงครามจีน - ญี่ปุ่น ค.ศ. 1931 สงครามได้ทำลายสถานศึกษาสำคัญ ๆ
ของจีนไปมาก โดยเฉพาะที่เชียงใหม่โรงเรียนถูกถูกระเบิดพังหลายยับเยิน เหลือพอที่จะ
เรียนได้เพียง 1 ใน 3 นักศึกษาต้องย้ายแยกแ่ดัดกันเรียน ในบางครั้งต้องเข้าศึกษา
ทำเป็นโรงเรียนชั่วคราว แต่ก็ยังไม่พอเพียงอยู่ดี พวกนักศึกษาในเชียงใหม่ต่างกับพวกนักศึกษา
ในมณฑลอื่นในเรื่องความคิดเห็น นักศึกษาในเชียงใหม่ส่วนมากมักมีความพอใจกับวัฒนธรรมตะวันตก
บางคนยอมตกเป็นทาสของญี่ปุ่น เขาต้องการให้สงครามสงบโดยวิธียอมแพ้ญี่ปุ่น สด ได้แล้ว
ถึงนักศึกษาในเชียงใหม่

พวกนักศึกษาในเชียงใหม่แบ่งออกเป็น 3 พวก พวกที่ 1 เป็นลัทธิ
มีเงิน ชอบหิปปิโยงกรีกกราย ชอบเต้นรำ ขับรถยนต์ และแต่งตัวโก้
ไม่ชอบทำงาน พวกที่ 2 เป็นลัทธิบุคคลชั้นกลางและชั้นต่ำ นักศึกษาพวกนี้

¹ สด ภูมิระโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 118

มีจำนวนมากที่สุด แทบทุกคนขยันหมั่นเพียรหมั่นทำมาหาเลี้ยงชีพ พวกนี้มีความสำนึกในเรื่องชาติสูง พวกที่ 3 เป็นพวกจนจริง ๆ จนขาดแคลนอาหารกินเนื้อ พวกนี้โดยมากไม่มีญาติพี่น้อง ต้องจากบ้านพ่อแม่มาศึกษาในเมืองไฮ่ ต้องทำงานหาเลี้ยงตัวเอง ในเวลาเดียวกันก็หาโอกาสเรียนไปด้วย ในเวลากลางคืนก็จะออกรับจ้างทำงาน นักศึกษาพวกนี้ถึงแม้จะยากจนแต่ก็มีความสำนึกในเรื่องชาติไม่แพ้พวกที่ 2 ...¹

4. หมอสอนศาสนาในจีน สิ่งที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจของชาวจีนคือลัทธิขงจื๊อ ลัทธิขงจื๊อได้เป็นเสมือนหลักที่ใช้เหมือนกฎหมายและขนบธรรมเนียมประเพณีของจีนมาเป็นเวลาช้านาน จนกระทั่งลัทธิจักรวรรดินิยมได้ขยายเข้าไปในประเทศจีน ทำให้ศาสนาคริสต์เผยแพร่เข้าไปในประเทศจีน ชาวจีนเริ่มมีการติดต่อกับหมอสอนศาสนาชาวตะวันตกตั้งแต่ปี ค.ศ. 1582 หมอสอนศาสนาพวกนี้ได้มีส่วนในการนำเอาวิทยาการสมัยใหม่เข้ามาเผยแพรให้แกชาวจีนหลายประการ แต่ต่อมาภายหลังด้วยเหตุผลทางการเมือง ทำให้หมอสอนศาสนาถูกมองไปในทางไม่ดี ในนวนิยายชุดมังกรถึง สก ได้กล่าวถึงหมอสอนศาสนาไว้หลายตอน ในความรู้สึกของ สก ที่มีต่อหมอสอนศาสนา เขามีความชื่นชมต่องานของพวกนี้มาก สก ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับหมอสอนศาสนาหรือมิชชันนารีว่า "... งานของมิชชันนารี เป็นงานที่น่ายกย่องเหลือเกิน ..."²

"... แต่ก็มีผู้วิจารณ์ว่า พวกมิชชันนารีนำของของประเทศจักรวรรดินิยมเข้ามาปักไว้ในเมืองจีน หมายความว่าประเทศจักรวรรดินิยมส่งพวกมิชชันนารีเข้ามาก่อนเพื่อกรุยทาง แล้วกองทัพก็ตามเข้ามาทีหลัง พวกมิชชันนารีในเมืองจีนถูกเข้าใจผิดมาก"³ แต่ สก ไม่เชื่อ เขากลับมีความเห็นว่า "มิชชันนารีไม่ได้นำกองทัพจักรวรรดินิยมเข้ามาย่ำยีเมืองจีน แต่

¹สก ฐรมะโรหิต ขบวนการเสวี่จิ้น เล่ม 2 หน้า 669 - 670

²สก ฐรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 37

³ค.

กองทัพมนุษยธรรมเข้ามาช่วยมากกว่า ที่ปักกิ่งฉันพบเรื่อง Salvation Army ฉันว่า
เป็นกองทัพมนุษยธรรมที่โลกต้องการเพราะเป็นพี่เลี้ยงคนจน¹

สด ได้เล่าถึง "Salvation Army" เองงานของพวกนี้ว่า

"Salvation Army เป็นสมาคมเผยแพร่วิถีศาสนาฝ่ายโปรเตสแตนท์
สมาคมหนึ่ง อังกฤษส่งเข้ามาในปักกิ่งเมื่อ ค.ศ. 1916 พร้อมกับสมาคม
Y.W.C.A. คือหลังการก่อตั้งสมาคม Y.M.C.A. มา 10 ปี Salvation
Army ช่วยการศึกษาของเด็กมากมาย ในฤดูหนาวคนยากจนมักจะหนาวตาย
ออกตายอยู่ข้างถนน Salvation Army ก็ช่วยหาที่พักอาศัย คัดเคาเมืองให้
มีข้าวต้มร้อน ๆ แจกคนจนในปักกิ่งรอดตายเพราะกองทัพมนุษยธรรมของ
อังกฤษหน่วยนี้มาก ๆ ทุกปี²

สรุปแนวความคิดทางสังคมของ สด ที่ปรากฏในนวนิยายชุดปักกิ่ง ส่วนมากจะ
เป็นการสะท้อนภาพความเป็นจริงของสังคมตามที่ สด ได้พบที่ปักกิ่ง เช่น สภาพความยากจน
ของชาวจีน สภาพบ้านเรือนที่แออัด การศึกษา ตลอดจนประวัติด้านความเป็นมาของชาวจีน
อันยาวนาน การสะท้อนภาพจะออกมาโดยวิธีการบรรยาย ในบางตอนการสะท้อนภาพของ
สด จะมีการแทรกทัศนะของตนที่มีต่อสภาพสังคมเหล่านั้น เช่น ทัศนะเกี่ยวกับวัฒนธรรม
ชนบทนิยมของจีนที่เปลี่ยนแปลงไป และทัศนะเกี่ยวกับพวกนักปฏิวัติที่อยู่ในเมืองจีน
เป็นต้น การสะท้อนภาพสังคมและสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนอย่างละเอียด ทำให้
ผู้อ่านมองเห็นสภาพสังคมของประเทศจีน และทำให้เข้าใจชาวจีนยิ่งขึ้น

แนวความคิดทางด้านการเมืองของจีน

ก่อนที่ผู้ศึกษาจะวิเคราะห์แนวความคิดทางการเมืองของ สด ที่ปรากฏในนวนิยาย
ชุดปักกิ่ง ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงประวัติศาสตร์การเมืองของจีนในระยะก่อนมีการเปลี่ยนแปลง

¹สด กุรมะโรหิต เมื่อฉันจะละลาย เล่ม 1 หน้า 38

²ดู.

การปกครอง เพื่อเป็นพื้นฐานในการพิจารณาปัญหาและสถานการณ์เมืองจีนเล็กน้อย ประวัติศาสตร์การเมืองของจีนตอนนี้ สก โถ้นำมาแทรกไว้ในนวนิยายเรื่อง "คนที่โลกไม่ต้องการ" ตั้งแต่บทที่ 37 ถึงบทที่ 60 มีเหตุการณ์พอสรุปได้ดังนี้คือ

ประเทศจีนตกอยู่ภายใต้การปกครองของราชวงศ์แมนจูเป็นเวลานานถึงสองร้อยปีเศษ จนกระทั่งถึงสมัยของพระนางซีซี (ซูลี) ราชวงศ์แมนจูก็ถึงซึ่งความเสื่อม สาเหตุของการเสื่อมโทรมของราชวงศ์แมนจู ก็เนื่องมาจากความไร้อบรมธรรมาของผู้นำ ความไม่เป็นระเบียบของเหล่าทหารราชวงศ์แมนจู ประชาชนถูกทอดทิ้ง การทุจริตอธรรมบังคลวงของพวกข้าราชการมีอยู่ทั่วไป ประชาชนประสบความล้มเหลวในการเพาะปลูก ข้างยังถูกขูดรีดจากเจ้าของที่ดิน การเก็บภาษีก็กระทำอย่างรีดนาทาเร้น ทำให้ประชาชนท้อแท้หากินไม่สะดวกเต็มที่ ทำให้ประชาชนเกิดความโกรธแค้นชิงชิงราชวงศ์แมนจูเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังมีสาเหตุมาจากการแย่งอำนาจของจักรวรรดินิยมตะวันตก

ในปี ค.ศ. 1894 - 1895 เกิดสงครามระหว่างจีน - ญี่ปุ่น (Sino - Japanese War) จีนต้องเสียเกาหลีให้แก่ญี่ปุ่น การแพ้สงครามครั้งนี้ทำให้จีนมองเห็นความอ่อนแอของรัฐบาล โดยเฉพาะในบรรดาพวกปัญญาชนได้พยายามผลักดันให้รัฐบาลศึกษาวิธีเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงประเทศให้เจริญทัดเทียมกับอารยประเทศ แต่ในบรรดาปัญญาชนนี้มีความคิดแตกแยกกันเป็นสองพวกคือ พวกหนึ่งมีความเห็นว่าการปรับปรุงประเทศควรจะเป็นไปในลักษณะของการปฏิรูป โดยยังคงระบบการปกครองไว้แบบเดิม คือยังคงมีกษัตริย์เป็นประมุขแต่รัฐจะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการปกครองในด้านต่าง ๆ กลุ่มนี้คือพวก Monarchist ซึ่งมีผู้นำคือคังเหยาเหวย (คังอ้อห่วย) และเหลียงฉีเซา (หลินฉีเซา)

กลุ่มที่สอง กลุ่มนี้มีความต้องการจะปฏิวัติระบบการปกครองของจีนให้มีการปกครองแบบสาธารณรัฐ และพัฒนาประเทศตามแนวตะวันตก บุคคลผู้เป็นผู้นำของกลุ่มนี้คือ ดร.ซุนยัตเซน

ในระยะเริ่มแรกความคิดของคังเหยาเหวยและเหลียงฉีเซา มีท่าทีที่จะประสบผลสำเร็จ เพราะได้รับการสนับสนุนและได้รับความอุปถัมภ์จากพระเจ้ากวางตุ้ง ซึ่งกำลังพยายามจะปลดแอกตัวเองจากการบงการของพระนางซูลี และเพื่อจะกอบกู้ประเทศของตน ในปี ค.ศ. 1898

คังเหยาเหวไค้กั๋งให้พระเจ้ากวางสู่ออกพระบรมราชโองการ เกี่ยวกับการปฏิรูปประเทศ
 ทางการบริหารและการศึกษาขึ้นมาหลาย เช่น ประกาศเลิกองค์การบริหารที่ไร้ประโยชน์
 กฎเกณฑ์ต่าง ๆ ในการจัดทหารแห่งชาติ ระบบการสอบแข่งขันข้าราชการพลเรือน ส่วนใน
 เรื่องของการพัฒนาทำให้การพัฒนาการการค้าและอุตสาหกรรม ส่งเสริมความสัมพันธ์ทาง
 การทูตกับชาวต่างชาติ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่โครงการปฏิรูปประเทศฉบับนี้ได้ถูกพวกหัวเก่า
 ซึ่งหวังในอำนาจของตนคือ ยวนซีไฮ ร่วมมือกับพระนางซูสีไท่ห่ายเสีย จึงโครงการนี้ดำเนิน
 มาได้เพียงสามเดือนเศษ โครงการนี้ต่อมาเรียกว่า การปฏิรูปร้อยวัน (Hundred days
 reform) ผลของการถูกหักหลังครั้งนี้ทำให้นายในการปฏิรูปหลายคนถูกประหารชีวิต
 พระเจ้ากวางสู่อุบัติประชวร ส่วนคังเหยาเหวกับเหลียงฉีเซาต้องหนีไปหลบภัยอยู่ที่ญี่ปุ่น อำนาจ
 การบริหารประเทศได้ตกอยู่ภายใต้กำมือของพระนางซูสีไท่ห่ายครั้ง

ค.ศ. 1900 จีนเกิดกบฏนักมวย กบฏพวกนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการจะต่อต้านและ
 ขับไล่ชาวต่างชาติให้ออกไปจากแผ่นดินจีน รัฐบาลไม่สามารถปราบกบฏได้สำเร็จจึงต้องขอ
 ความร่วมมือจากชาวต่างชาติและในที่สุดก็ปราบสำเร็จ การปฏิรูปประลอกสองเกิดขึ้นในปี
 ค.ศ. 1901 ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการบีบบังคับของชาวต่างชาติ แต่เป็นการปฏิรูปที่
 ดำเนินไปอย่างเชื่องช้า ประชาชนเริ่มเกลียดชังรัฐบาลมากขึ้น ผลทำให้กลายเป็นการเพิ่ม
 กำลังให้กับขบวนการปฏิวัติของ ดร.ซุนยัตเซน ซึ่งกำลังก่อตั้งขบวนการปฏิวัติขึ้นมายาวนาน
 ประเทศ

ในช่วง ค.ศ. 1905 - 1911 เหตุการณ์บ้านเมืองไต่ปับบังคับให้พระนางซูสีต้อง
 ออกประกาศร่างรัฐธรรมนูญ และให้สัญญาว่าจะประกาศใช้ในปี 1913 แต่รัฐบาลก็ถูกกดดัน
 จนต้องประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวในปี 1911 รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราวเป็นผลทำให้
 คณะปฏิวัติได้รับความนิยมจากประชาชนมากขึ้น เพราะรัฐธรรมนูญฉบับนี้ทำให้ประชาชนเห็นว่า
 ราชบัลลังก์เห็นแก่ตัวมากกว่าชาติบ้านเมือง ทำให้ราษฎรขาดความเชื่อถือ ในที่สุดการปฏิวัติ
 ก็เกิดขึ้นโดยการนำของ ดร.ซุนยัตเซน ผลของการต่อสู้รัฐบาลเป็นฝ่ายประสบความพ่ายแพ้
 ตลอดมา จนถึงกับต้องยอมประกาศใช้รัฐธรรมนูญเป็นฉบับแรก ยวนซีไฮได้รับเลือกเป็น
 ประธานาธิบดี เมื่อยวนซีไฮได้รับอำนาจแล้วจาก ดร.ซุนยัตเซนแล้ว เขาก็เริ่มวางแผน

รวมอำนาจทันที เพื่อหวังจะเป็นกษัตริย์แต่แผนการของยวนซีไซไม่ประสบผลสำเร็จเพราะถูก
คักค่าน ในที่สุดยวนซีไซก็ต้องตายด้วยโรคเส้นประสาท

ความแตกแยกของจีนยิ่งปรากฏเด่นชัดขึ้นเมื่อขุนนางแว่นต่าง ๆ ที่ต่อต้านยวนซีไซ
เช่น แคว้นเยนนาน กวางโจว กวางซี กวางตุ้ง และเสฉวน เป็นต้น ได้แยกออกไป
ตั้งตัวเป็นอิสระ ส่วน คร.ซุนยัตเซ็นก็ได้ตั้งสาธารณรัฐจีนใต้เมื่อพรรคการเมืองก๊กมินตั๋ง
หลังจากยวนซีไซถึงแก่กรรม หลัหายวนซ่งได้รับแต่งตั้งเป็นประธานาธิบดีคนต่อมา ความ
แตกร้างในวงการเมืองก็ยังมิยุติตามเดิม ในขณะที่พรรคการเมืองที่เป็นปรปักษ์กันอย่าง
รุนแรงก็มีพรรคจินปู้ตางกับพรรคก๊กมินตั๋ง เหลียงฉีเซาผู้นำพรรคจินปู้ตางก็ถึงเป็นศัตรูกับ
คร.ซุนยัตเซ็นอยู่ตามเดิม การต่อสู้ของพรรคทั้งสองนี้ทำให้จีนแตกแยกกันมากขึ้นบวกกับปัญหา
สงครามในยุโรป เหลียงฉีเซาที่มีความเห็นว่าจีนควรเข้าร่วมกับฝ่ายสัมพันธมิตร แต่ คร.ซุนยัตเซ็น
คัดค้านความคิดของเหลียงฉีเซาอย่างเต็มที่ ความขัดแย้งนี้ทำให้เกิดสงครามกลางเมืองรุนแรง
ยิ่งขึ้น ทำให้จีนถูกแบ่งออกเป็นจีนเหนือและจีนใต้ และในขณะที่แว่นทั้งจีนเหนือและจีนใต้
ต่างฝ่ายต่างก็มีเรื่องขัดแย้งกันเองทำให้บ้านเมืองนั้นปั่นป่วนไปทุกหัวระแหง จีนต้องฆ่าฟันกันเอง
เพราะขุนพลแต่ละคนต่างก็แย่งชิงอำนาจและความเป็นใหญ่ โดยไม่เคยนึกถึงความทุกข์ยากของ
ประชาชน และเมื่อ คร.ซุนยัตเซ็นถึงแก่กรรมลงความพยายามที่จะรวมจีนเหนือและจีนใต้เข้า
ด้วยกันก็ยิ่งห่างไกลออกไป เพราะว่าภายในก๊กมินตั๋งเองก็แตกแยกชิงอำนาจกัน ซึ่งก็เป็นโอกาส
ให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งมีรากฐานมาจากก๊กมินตั๋งเองเริ่มเข้มแข็งขึ้น ลัทธิคอมมิวนิสต์ได้กลายมา
เป็นเครื่องมือของนักการเมืองที่เห็นแก่ตัว เมื่อก๊กมินตั๋งจะพยายามหาทางคัดถอนกำลังฝ่าย
คอมมิวนิสต์ลงแต่ก็ทำไม่สำเร็จ จนเป็นผลให้สงครามกลางเมืองซึ่งเดิมมีสาเหตุมาจากการ
ต่อสู้ระหว่างพวกที่มีความเห็นต่างกันในเรื่องการปฏิรูปกับการปฏิวัติ ได้กลายมาเป็นสงคราม
กลางเมืองระหว่างลัทธิคอมมิวนิสต์กับลัทธิประชาธิปไตย จนถึงปี ค.ศ. 1949 พรรคคอมมิวนิสต์
ได้ชัยชนะบนแผ่นดินใหญ่จีน พวกประชาธิปไตยต้องถอยลงมาอยู่ที่ไต้หวัน

จากประวัติศาสตร์ทางการเมืองที่ สด นัมาแทรกไว้นี้แสดงให้เห็นว่าการเมืองของจีน
ต้องประสบกับความแตกแยก จนกระทั่งเกิดสงครามกลางเมืองทำให้บ้านแตกสาแหรกขาด

ครั้งแล้วครั้งเล่า จนกระทั่งจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่คงตกอยู่ในความปกครองของคอมมิวนิสต์นั้น สด ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองของจีนดังนี้คือ

1. ระหว่างการปฏิรูปกับการปฏิวัติ สด มีความเห็นว่าจีนควรจะมีการเปลี่ยนแปลงประเทศในลักษณะของการปฏิรูป เพราะการปฏิวัตินั้นเปรียบเสมือนกับ "... การหักคานฟ้ารัวเข่า ..." ¹ มันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เร็วเกินไป ประชาชนยังไม่คุ้นกับการปกครองแบบสาธารณรัฐ ซึ่งมีกับประเทศยุโรปหรืออเมริกา ประเทศเหล่านี้มีรากฐานทางการเมือง ปกครองแบบประชาธิปไตยมั่นคงพอสมควร ราษฎรรู้จักสิทธิเสรีภาพของตนดีแล้ว แต่จีนการทำเช่นนั้น "... ก็เหมือนยื่นอาวุธให้แก่คนที่ขาดสติ ประโยชน์ที่ได้รับจึงมีน้อย ..." ²

2. สด มีความเห็นว่าประเทศจีนยังต้องการกษัตริย์เพราะ "... ราษฎรชาวจีนเคยกับประเพณีการมีเจ้าแผ่นดินมาตลอด 4 - 5 พันปี ฉะนั้นพอเปลี่ยนใจโครงการล้มล้างเจ้าแผ่นดินออกไปเสียจากวงการปกครองเช่นนี้ ราษฎรจึงว่าหาไม่รู้จักอะไรเป็นหลักกลางร่วมกัน ผลที่เกิดขึ้นก็คือการแตกฉานฉานเช่น ... " ³ ในเรื่องของกษัตริย์ สด ได้ให้ข้อคิดว่า ถ้านักปฏิวัติของจีนจัดระบบการปกครองในรูปของ Constitutional Monarchy โดยเลือกเอาเชื้อพระวงศ์ในราชวงศ์หมิงที่ยังหลงเหลืออยู่สถาปนาขึ้นมาเป็นกษัตริย์แทนราชวงศ์เจียง ซึ่งคนจีนไม่ชอบเพราะไม่ใช่คนจีน จีนก็จะรักษาความเป็นมิกแดนของจีนไว้ได้

3. ความคิดในเรื่องการปฏิวัติของจีน สด มีความเห็นว่า การปฏิวัติของจีนมุ่งแต่เพียงเปลี่ยนระบบการปกครองเท่านั้น แต่ระบบเศรษฐกิจของจีนมิได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นเลย ราษฎรยังคงคอยอยากพิวโหยเหมือนเดิมหรือ ยิ่งแยลงกว่าเดิม ฉะนั้นการปฏิวัติของจีนจึงไม่ประสบความสำเร็จเพราะ "... คนเรากล้าปล่อยให้หัวเข่ามันกุ่มนวาย ความหวงสร้างความเป็นปวนให้แก่โลก ถ้าเรากำจัดความหวงใจโลกอย่างใดเลยที่เราจะพบสันติภาพถาวร ..." ⁴ นี่แสดงให้เห็นว่า สด ให้ความสำคัญในเรื่องเศรษฐกิจมากกว่าการเมือง

¹ สด ฐรมะโรหิต คนดีที่โลกไม่ต้องการ หน้า 142

² ฐ. หน้า 221

³ ฐ. หน้า 170

⁴ สด ฐรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 338

และลัทธิเศรษฐกิจที่จะแก้ปัญหาความอดอยากของมนุษย์โลกคือ ลัทธิเศรษฐกิจสหกรณ์เพราะ
"... สหกรณ์ไม่ปฏิวัติไม่ยากำนาจ ..."¹

4. ถึงแม้ว่า สก จะไม่เห็นด้วยกับการปฏิวัติในจีน แต่ สก ก็ยกย่อง ดร.ซุนยัตเซน
ว่า

ดร.ซุนยัตเซนเป็นนักปฏิวัติแท้ ... ไม่มีความเห็นแก่ตัว มีแต่ความเห็น
แก่ประเทศชาติ ขอพิสูจนง่าย ๆ ข้อหนึ่งก็คือเมื่อ ดร.ซุนตายแล้ว มีแต่
ห้องสมุดเหลือไว้เป็นมรดกแก่ชาติจีนเดียวเท่านั้น ไม่มีข้าวของเงินทองอะไร
อีกอันนี้เอง ทำให้คนเป็นอันมากรัก ดร.ซุนอย่างจับใจ เมื่อตายแล้วก็มี
อนุสาวรีย์สร้างไว้เป็นที่เคารพบูชา ใหญ่โตยิ่งกว่าอนุสาวรีย์ใด ๆ ใน
ประเทศจีน ...²

สก มีความเห็นว่ากรณีที่ ดร.ซุนยัตเซนทำการปฏิวัติไม่สำเร็จเพราะความเห็นแก่ตัว
ของพวกเขาผลทำให้เกิดความแตกแยกในพรรค นอกจากนั้น ดร.ซุนยัตเซนยังถูกหักหลังจาก
ยวนซีโข้วทำให้โชคชะตาของประเทศจีนต้องประสบกับความปั่นป่วนตลอดมา

5. สก ให้ความสำคัญและชื่นชมต่อวิถักรรรมของนักศึกษาวัยรุ่นของจีนในใหม่มาก เขา
มีความเห็นว่านักศึกษาเหล่านี้มีความสำนึกในเรื่องชาติสูง ทั้งนี้รัฐบาลก็ควรที่จะรับฟังความ
คิดเห็นของเขาเหล่านั้นบ้าง ความขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับนักศึกษาก็นับว่าเป็นสาเหตุหนึ่ง
ที่ทำให้รัฐบาลขาดความมั่นคงและเสื่อมความศรัทธาจากประชาชน ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิด
โอกาสให้ลัทธิคอมมิวนิสต์เข้ามาแทรกแซงได้ง่าย ถึงความคิดของ สก ว่า

... การขัดแย้งระหว่างรัฐบาลกับนักศึกษาได้เปิดช่องโหว่กว้างขึ้นในแนวของ
เสรีชนผู้รักชาติ เป็นโอกาสให้คอมมิวนิสต์คอกลิ้มเข้ามาอย่างรวดเร็ว นักศึกษา
ได้วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างรุนแรงถึงเรื่องร้าย ๆ ที่รัฐบาลเอาหูหนวกมโนยอม

¹สก ฐรมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 135

²สก ฐรมะโรหิต คนดีที่โลกไม่ต้องการ หน้า 232

แก้ไข เช่นเรื่องคอร์รัปชันของนักการเมือง เรื่องอุตสาหกรรม ครอบครัว เรื่องอิทธิทธิ เรื่องรัฐมนตรีค้าขาย เรื่องสินบน เรื่องเล่ห์พวก เลี้ยงพวก ฯลฯ นักศึกษาเป็นผู้ครองสังคมนักเรียนในความรู้สึคนึกคิด เมื่อนักศึกษาเห็นที่รัฐบาล รัฐบาลก็เสียสรีรภาพของประชาชนไปทุกวัน รัฐบาลที่ประชาชนหมด สรีรภาพยืนอยู่ด้วยอำนาจบาปใหญ่ แต่การใช้อำนาจบาปใหญ่ก็คือความหายนะ ในชั่วโม่งสุดท้าย ...¹

6. ความเห็นเกี่ยวกับการปกครองในระบบลัทธิคอมมิวนิสต์ สด ไม่เห็นด้วยกับการปกครองในระบบลัทธินี้เป็นอย่างยิ่ง โดยให้ความเห็นว่า

... คอมมิวนิสต์เป็นพวกกลับกลอก มุ่งแต่ความสำเร็จของลัทธิ ไม่คิดถึงศีลธรรม ไม่โยยถึงมนุษยธรรม คอมมิวนิสต์โกหกได้เชือดเนื้อคนได้, ซาพอ ซาแม ซาฉัว ซาเมียได้, ซาผู้ให้พระคุณได้, ความกตัญญูทุกเวที ไม่มีความหมาย สิ่งเดียวที่มีความหมายก็คือโลกใหม่ที่ เขาคิดจะสร้างขึ้นบนกองกระดูก ...²

และ

... เราเชื่อกันว่าจะต้องทำสงครามจนชั้นจนถึงที่สุด หมายความว่าจนกว่าจีนจะชนะโลก พังแล้วก็หายใจไม่ทั่วท้อง จีนนี้ไม่ออกกว่าจีนจะชนะโลกได้อย่างไร แล้วมันจะเกิดประโยชน์อะไรแก่เมืองจีนบ้าง? ฉันมองไม่เห็น เขาจะฆ่ากันเพื่อให้พวกชนชั้น มันจะเป็นไปได้หรือไม่? อย่างน้อยมันก็ต้องมีชั้นโง่ชั้นฉลาด มันจะเท่ากันหมดไม่ได้ อย่างในรัฐคอมมิวนิสต์ เขาก็มีชั้นนายที่ถือแล็กก็ป็น มีชั้นทาสที่ถือซอ์ก็ถือเคียว ...³

¹สด กุญแจโรหิต เมื่อพินะละลาย เล่ม 2 หน้า 772

²สด กุญแจโรหิต เมื่อพินะละลาย เล่ม 1 หน้า 281 - 282

³สด กุญแจโรหิต ล.ก. หน้า 643

✓ ตอนที่ 2 วิเคราะห์แนวความคิดทางสังคมและการเมืองไทยของ สค ที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องระยำ เลือดสีน้ำเงิน เลือดสีแดง และที่แทรกอยู่ในนวนิยายชุดบั๊กกิ่ง ดังนี้คือ

แนวความคิดเกี่ยวกับสภาพสังคมไทย

✓ สค. ฐรมะโรหิต เป็นนักเขียนที่ให้ความสนใจต่อสภาพสังคมเป็นอย่างมาก สค มีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาสังคมไทยให้เจริญก้าวหน้า เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดีมีความสุข ในชีวิตของสคเขาได้ใช้เวลาความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ของสังคม จนกระทั่งวาระสุดท้าย อุทิศการและความมุ่งมั่นที่ต้องการจะพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นของ สค นี้ สค มักจะนำมาแทรกไว้ในนวนิยายเสมอ ดังนั้นในการศึกษาวิเคราะห์ผลงานการประพันธ์ของ สค พบว่า สค ได้สะท้อนภาพสังคมและแทรกแนวความคิดทางสังคมดังต่อไปนี้คือ

1. สภาพความเป็นอยู่ของชาวนมท สค เป็นผู้ที่สนใจและให้ความสำคัญแก่ชาวนมทมากที่สุด เขามีความเห็นชาวนมทเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศและประชาชนส่วนใหญ่เหล่านี้มักถูกละเลยจากรัฐบาล ทั้ง ๆ ที่เรากำลังคิดว่าเขาคือ กระดูกสันหลังของชาติ ในเรื่องระยำ สค ได้ใช้หมู่บ้านเขาทโมนเป็นตัวแทนของชาวนมทไทย สค ได้บรรยายให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ของชาวนมทว่าโดยปกติแล้วชาวนมทจะมีชีวิตความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ มีความสะดวกสบายพอสมควร และทุกคนก็มีความพอใจในสภาพความเป็นอยู่ของตน จึงคำบรรยายของ สค ว่า

... ตมบ้านเขาทโมนส่วนมากรักความสงบ ต้องการพำนักกันอย่างเดียว โดยเหตุนี้จึงมีรายจิ้งมีน้อย ความอยากอย่างไม่มีความอยากจนจะแทรกซึมอยู่ในครอบครัว แต่ก็ไม่ได้หมายความว่ามีความอยาก ข้าวในนา ปลาในทะเล สองอย่างนี้เพียงพอที่จะทำให้บ้านเขาทโมนเป็นบ้านสันติสุข ...¹

แต่ความสุขของพวกเขาก็ถูกทำลายโดยพวกพ่อค่านายทุนเพราะความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของชาวนมทบางและจำเป็นคือความอยากจนบ้าง พวกพ่อค่านายทุน

พวกนี้มักเป็นผู้มีอิทธิพล เป็นที่เกรงกลัวของชาวบ้าน อำนาจทุกอย่างมักอยู่ในมือของคนพวกนี้ เขาจะสั่งชาใครก็ได้ เพราะตำรวจเองก็ให้ความร่วมมือเนื่องจากตกเป็นทาสของเงิน*

สกล เกษียณอายุทุนและพอคณกลางมาก เขาเห็นว่าคนพวกนี้เป็นตัวบ่อนทำลายความสงบสุขของประชาชน จึงสมการถูกกำจัดให้หมดสิ้นไป สกล ได้กล่าวถึงวิธีการสร้างความร่ำรวยบนความทุกข์ของชาวชนบทของพ่อคณกลาง เขา ออกเงินใหญ่ในอัตราดอกเบี้ยสูง ปลูกข้าวซื้อสินค้าจากชาวบ้านในราคาต่ำแล้วไปขายในราคาสูง เป็นต้น นับเป็นการสร้างความร่ำรวยโดยมิต้องลงทุนลงแรงแต่อย่างใด พวกนี้กลายเป็นเศรษฐีขึ้นมาจากน้ำแห่งื่อน้ำแรงของชาวนา แต่ในขณะที่เกี่ยวกับชาวนาต้องทำงานหนักทั้งวันแล้ววันเล่า แต่สภาพความเป็นอยู่ก็ไม่มีอะไรดีขึ้น "... เขายังไม่มีอะไรคึกคัก เสื้อของเขายังขาด บ้านที่อยู่เสาก็กังโย หลังคาก็ยังทะลุมองเห็นฟ้า หุ้งของเขาอีกยังหิว อาหารที่กินที่สุดไม่เคยดีกว่าปลาหูกะปูดเค็ม ..."¹ ที่นี้ลองหันไปดูพวกพ่อคณายทุนบ้าง "... นี่เจ้านายท่านได้กำไรถึงหลายหมื่น ... ชาวนาบ้านกลัวเขาดิ่งยอมขายถูก ๆ ท่านเอาไปขายเจ้าได้ราคาเกือบเท่าตัว ..."² และ "... ก็นอนกินอยู่กับบ้านจะไม่ไถ่กำไร เยอะเยอะยิ่งงิ ตามธรรมดาคนกลางมันก็ได้กำไรหวาน ๆ อย่างนี้ ไม่ต้องปลูกไม่ต้องทำเตรียมกุดังไว้ให้ดี อย่าให้ฝนร่ำเท่านั้นซื้อทุนไว้นึกเดียว ราคาขึ้นกำไรขาว ๆ ..."³

นี่แสดงให้เห็นว่าชาวชนบทของเราได้ถูกทอดทิ้งมาเป็นเวลานาน รัฐบาลไม่เคยสนใจกับหมู่บ้าน ชาวนาจึงอดอยากยากจนมาก ถูกขูดรีดจากนายทุนคนกลางและขบวนการข้าราชการท้องถิ่น เมื่อความทุกข์ยากของชาวนาทวีมากขึ้นก็จะเป็นโอกาสที่ดีสำหรับคอมมิวนิสต์จะฉวยโอกาสเข้ามายึดครอง ดังนั้นถ้ารัฐยังต้องการประชาชนเหล่านี้ รัฐก็ต้องหันมาส่งเสริมและให้ความช่วยเหลือชาวชนบทให้มากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่

¹ สกล เกษียณโรพิท เลือกสินน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 429

² สกล เกษียณโรพิท ระยำ เล่ม 1 หน้า 91

³ ก. หน้า 92

2. แนวความคิดทางด้านการศึกษา สด มีความเห็นว่าความเจริญของชาติบ้านเมืองนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาของเยาวชนและ "... ระบอบรัฐสภาจะสมบูรณ์และปลอดภัยได้ก็เพราะประชาชนมีการศึกษาคือแล้วเท่านั้น ..." ¹ การศึกษาที่ สด ให้ความสนใจและถือว่าเป็นการศึกษาในระดับที่สำคัญที่สุดคือการศึกษาระดับประถม หรือในสมัยก่อนเรียกว่า การศึกษาประชาบาล เขามีความเห็นว่าการศึกษาระดับนี้รัฐพึงให้การบริการแก่ประชาชนอย่างทั่วถึงและควรได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะ "การศึกษาประชาบาลเป็นการวางรากฐานความเป็นคนให้แก่เด็ก เราควรมุ่งอบรมแบบนิสัยใหม่" ² แต่สภาพความเป็นจริงที่เห็นอยู่ในทุกวันนี้ การศึกษาระดับประถมถูกทอดทิ้ง ไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร ขาดครู ขาดอาคารเรียน ส่วนอาคารเรียนที่มีอยู่ก็อยู่ในสภาพที่เก่าแก่ปราศจากการเอาใจใส่ดูแล สด ได้บรรยายถึงสภาพของโรงเรียนในชนบทว่า

ที่โรงเรียนประชาบาลวัดเขาทโมน เด็กนักเรียนมาถึงโรงเรียนนานแล้ว ตะวันขึ้นสูงพ้นยอดศาล นาฬิกาที่ร้านเจ๊กยังตีสิบจนจวนจะตีหนึ่ง ซึ่งหมายถึงเกือบจะสิบโมงครึ่ง ที่โต๊ะของครูซึ่งสร้างด้วยกระดานไม้ยาวสามแผ่นต่อขาด้วยไม้หนาสามสี่ท่อนโดยไม่มีการไสให้เรียบรอย ยังคงวางเปล่าอยู่ไม่มีหนังสือหรือแผนกระดาษอะไรที่ครูจะมีอยู่บนโต๊ะของครู ที่เก้าอี้ไม้โซ่เก้าอี้แต่เป็นไม้กระดานแผ่นมตรามีสอดติดกับหัวไม้เข็บสองหลัก ยังไม่มีตัวครูมานั่ง เพราะในขณะนั้นครูที่มานามว่าปั้งยังคงนอนอยู่ที่บ้าน ซึ่งไม่ใช่บ้านแต่เป็นกระท่อปรุ้งรัง ทั้งโต๊ะทั้งเก้าอี้ยังเต็มไปด้วยมูลและโคลนจับเขรอะ เพราะโรงเรียนแห่งนี้ไม่มีการโรง และนอกจากไม่มีการโรงแล้วยังไม่มีฝา เพราะปลูกอย่างโรงมามีเสาไม้เข็มไม้ปลูกเปิดอกหกต้น คุบล้วยหลังคาจากที่มีรูปหุ้ดูเห็นฟ้าลอยสับรุ เท่านั้นเองคือสิ่งที่เรียกว่า "โรงเรียน" ซึ่งใช้อบรมเด็กไทยที่จะต้องรับมรดกของอนาคตของชาติ ... ³

¹ สด ฐะระโรหิต ระบุว่า เล่ม 4 หน้า 3655

² สด ฐะระโรหิต ระบุว่า เล่ม 1 หน้า 416

³ ก. หน้า 54

โรงเรียนในชนบทโดยทั่วไปแล้วจะขาดแคลนครูทั้งนี้เพราะงบประมาณไม่มีหนึ่ง
อีกประการหนึ่งชนบทที่อยู่ห่างไกลชุมชนการเดินทางมักไม่สะดวก ความเป็นอยู่แร้นแค้น จึงมัก
ไม่มีครูสมัครใจไปสอนนอกจากจะเป็นคนถิ่นนั้นเท่านั้น ทั้งนี้โรงเรียนในชนบทแต่ละโรงเรียนมักจะ
มีครูคนเดียว สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาที่ 1 ถึงประถมศึกษาที่ 4 เด็กนักเรียนนั่งรวมกันบนพื้นดิน
สภาพของครูส่วนมากยากจนหรือไม่มีสภาพเหมือนครูปลั่งคือ "... เบาหยาบเป กั้นโหน
เล่นไฟตลอดรุ่งก็ไปนั่งเฝ้าที่โรงเรียน ..." ¹ เมื่อสภาพโรงเรียนและครูเป็นเช่นนี้ ย่อม
เชื่อแน่ว่าเด็กที่จบออกมาจึงมีความรู้พออ่านออกเขียนได้อย่างงู ๆ ปลา ๆ และไม่นานก็ลืม
หมด เพราะชาวบ้านไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา แต่จะไปโห้ครูหรือชาวบ้านแต่ฝ่าย
เดียวก็ไม่ได้ รัฐบาลควรจะได้เอาใจใส่ดูแลให้การสนับสนุนการศึกษาของประชาชน แต่
รัฐบาลก็หาทำเช่นนั้นไม่ เพราะ

... ครูปลั่งเคยร้องเรียนกับนายเหนือหัวหลายครั้งคือขอผ้าโรงเรียน พันไม้ให้
ก็ไม่ว่าเพราะเด็ก ๆ มันเกี้ยวกับดินมันไม่เค็ดร่อนถ้าจะต้องนั่งเรียนบนพื้นดิน
คำขอร้องของครูปลั่งไม่มีผลอะไร เพราะแถบนั้นโรงเรียนประชาบาลแบบ
โรงน้ำหรือโรงนายังมีอยู่อีกมากมายโรง บางโรงถูกพายุพัดลงนา
หมอบกระแตกยังไม่มีเงินสร้างใหม่ ต้องปล่อยให้เด็กไปนั่งเรียนกันอยู่ใต้ต้นไม้
อย่างก็กั้ไถ่ดูน่านซึ่งชาวบ้านที่มีเมตตาจิต เมื่อความจริงเป็นเช่นนี้ โรงเรียน
ประชาบาลของครูปลั่งจึงไม่มีฝากนับว่าดีแล้ว หากควรที่จะซ่อมแซมให้มาก
ไปอีกไม่ นายเหนือหัวท่านบอกว่าเงินไม่มีท่านว่ารัฐบาลยากจนขนาดต้องกู้เขา
มาใช้ จึงต้องมัธยัสถ์หน่อยจะใช้จ่ายเพื่อให้นักเห็นจะไม่ได้ มีโรงน้ำโรงนาให้
เรียนก็ดีแล้ว สำหรับพวกเด็กเลี้ยงควายตัวดำที่เกือบไม่มีผ้าจะนุ่ง
พวกนั้นเป็นลูกผู้ยากมากขึ้นมาจากไหน ซึ่งจะต้องเรียนบนตักฝรั่งพร้อมไปด้วย
โต๊ะเก้าอี้ที่ทำควายไม่อย่างก็? ... ²

¹ สก. ภูมิระโรหิต ระบาย เล่ม 1 หน้า 49

² ฎ. หน้า 56 - 57

การศึกษาในชนบทนอกจากจะขาดการเอาใจใส่จากรัฐบาลแล้ว ในทัศนะของพ่อแม่ของเด็กเองก็ยังไม่เห็นความสำคัญของการศึกษา พ่อแม่เด็กจึงมักไม่ส่งลูกมาเรียนเพราะต้องการเอาลูก ๆ ไว้ทำงานในไร่นา โรงเรียนบางแห่งอยู่ไกลจากหมู่บ้านนับเป็นกิโล ๆ การเดินทางไม่สะดวกหนาฝนเด็กต้องเดินกรำฝนเข้าโรงเรียน ด้วยเหตุนี้โรงเรียนบางโรงเรียนจึงมีเด็กมาเรียนไม่ถึงร้อย

3.) ความเห็นในเรื่องการเล่นการพนัน สด เป็นผู้ที่ไม่ชอบการพนันทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นสลากกินแบ่งของรัฐบาลหรือสลากกินรวม เขาเห็นว่าล้วนแต่เป็นสิ่งเสพติดทั้งนั้น การออกสลากกินแบ่งของรัฐบาลเป็นการเก็บภาษีและทำรายคนจนทางอ้อม เป็นการสอนให้ประชาชนหาเงินโดยวิธีเล่นการพนัน ส่วนสลากกินรวมนั้น สด มีความเห็นว่าเป็นระบบกินแรงอีกระบบหนึ่ง เพราะเป็นระบบที่คนกลุ่มน้อย (เจ้ามือ) ไร้ออกญาญูกรักแรงงาน (เงิน) จากชนกลุ่มใหญ่อย่างได้เปรียบที่สุด นอกจากนี้สลากกินรวมนี่ยังทำลายกำลังการผลิตของประชาชนอย่างย่อยยับอีกด้วย เพราะทำให้ประชาชนทอดทิ้งการทำงานไปทุ่มลงอยู่กับการพนัน รัฐบาลไม่ทำลายระบบการพนันให้หมดไป โอกาสที่ชาติจะล้มจมก็ต้องมีมากขึ้น

ในเรื่องเรื่องเสียดสีน้ำเงิน สด ได้สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของชาวบ้านที่ทุ่มลงอยู่กับการพนัน มีความเชื่อจนงายในเรื่องที่ไร้สาระ เช่น เชื่ออาจารย์ไม้วัย เป็นต้น สำหรับอาจารย์ไม้วัย สด ไม่เคยศรัทธาเลย เขาไม่เคยเชื่อว่าอาจารย์จะสามารถทราบวาทะจะออกอะไร แต่ให้ถูกนั้นเพราะความบังเอิญมากกว่า แต่ความบังเอิญนี้ทำให้คนเข้าใจว่าอาจารย์ก็ศักดิ์สิทธิ์จริง จึงได้นำข้าวของเงินทองไปถวายมากมายทำให้อาจารย์มีความเป็นอยู่อย่างสุขสบายถึงอาจารย์เห็นสิ่งกึ่งตัวเป็นอาจารย์ไม้วัยโดยวิธีหลอกลวงประชาชนคือ

... อาจารย์เห็นโคขาวของเงินทองไม่น้อยจากหมู่บ้านขอหวย จึงกินอยู่อย่าง
อิมหน้าสำราญอยู่ที่บ้านเขย โดยไม่ต้องทำอะไรนอกจากนั่งหลับตา
ว่าลาภที่พบ แล้วก็หยกเขียนทำนายนั้น เพื่อพิจารณาเหตุร้ายจากหยก
เขียนเหล่านั้น วิธีของอาจารย์เห็นเป็นวิธีที่ไม่บอกกล่าวโดยตรง ๆ ชอบเขียน
ภาพประหลาด ๆ ลงบนกระดานคางหยกเขียนในน้ำมัน แล้วก็แจกให้กับผู้มา

ขอเลขท้ายเพื่อเอาไปพิจารณาเอาเองว่าควรจะเป็นเลขอะไร วิธีนี้ทำให้
รับผิดชอบน้อยกว่าที่โดยตรง ๆ อย่างที่หาภิณาแล้วที่อยุธยา เพราะผู้ขอ
เลขท้ายต้องดูเอาเอง ถ้าแต่งพลาดก็โทษตัวเองว่าดูไม่ดี ถ้าแต่งถูกก็เป็น
อภินิหารของอาจารย์ไป ด้วยวิธีแบบนี้อาจารย์เห็นผู้เร่ร่อนก็ได้รับข่าวของ
เงินทองจากหาสของสลาภกินรวบวันละมาก ๆ ทุกวัน ...¹

นอกจากนั้น สด ยังได้กล่าวถึงสภาพของชาวยานในวันออกสลาภกินรวบทุกคนก็
รอความหวังลม ๆ แฉ่ง ๆ ว่าตนเองจะเป็นเศรษฐีกับเขาบ้าง ด้วยใจที่จ้องอยู่กับเลขที่จะ
ออกทำให้ทางทีมงานทิ้งการที่ท่า "... บางคนมีศรัทธาถึงขนาดเรียก 28 คีกรี่มาเลี้ยงกัน
เป็นประเพณี และผลของการนี้ก็คือการคุยเรื่องบ้าง คุยโวยวายแต่ต่อจากนั้นก็มีการชกปาก
กัน ..." ² นี่คือผลของการเล่นสลาภกินรวบไม่เคยให้ใครได้ดีหรือร่ำรวยเลย มีแต่จะแตก
เนื้อแตกตัวไปตาม ๆ กัน และสลาภกินรวบยังก่อให้เกิดการคอร์รัปชันในวงการตำรวจ เพราะ
ผู้ที่ไปเป็นเจ้ามือมักจะติดสินบนเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่ให้ทำการจับกุม การติดสินบนเจ้าหน้าที่ทำกัน
อย่างโจ่งแจ้งเป็นที่รู้กันทั่วไป จนในบางครั้งชาวยานพนทอสลาภพันหลวแหลกของเจ้าหน้าที่
ไม่ได้ถึงกับมีการ "... วัตถุประสงค์ของการคอร์รัปชันของเจ้าหน้าที่ซึ่งกินเงินเดือนประจำ
จากถุงเงินของเจ้าสัวเล่า ..." ³ การกระทำเช่นนี้ สด ถือว่าเป็นการทุจริตประชาชน
"โดยที่ผู้รักษากฎหมายร่วมทุจริตอยู่ด้วย" ⁴

(4) กานิยมของคนไทยในเรื่องของอำนาจและเงินตรา ในนวนิยายเรื่องระยำ
เลือดสีน้ำเงิน และเลือดสีแดง สดได้แทรกแนวความคิดของสังคมที่ยกย่องผู้มีอำนาจและ
เงินตรา เขาได้พยายามที่จะแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยที่บูชาเงินเป็นพระเจ้า สังคมนั้น

¹สด กุรมะโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 267

²ก. หน้า 300

³ก. หน้า 343

⁴ก. หน้า 245

ก็มักจะประสบกับความวุ่นวายถึงเช่นปัจจุบันก็เพราะกันไป "... ทำให้เงินมีอำนาจขึ้นมา
ครอบงำอยู่ทุกหนทุกแห่ง เงินตัวเดียวเท่านั้นที่สร้างความปั่นป่วนแก่โลกที่เราอาศัยอยู่
และความปั่นป่วนนี้เงินจะทวียิ่งขึ้นต่อไปมีขอบเขต, ถึงในที่สุดเงินนี้แหละจะทำให้โลกพินาศ
ไปในสงครามปรมาณู ..."¹

การแสดงคานิยมในเรื่องเงินตราใน สด ได้แทรกไว้ในความคิดและพฤติกรรมของ
ตัวละคร เช่น ระเบียบ สุณีย์ ขุนรอน และเปรม เป็นต้น ในความคิดของสุณีย์ เธอมี
ความเห็นที่ "... เงินสำคัญกว่าอะไรทั้งนั้น ผมเชื่อพอดำเรามีเงินเราก็เป็นพระเจ้า
สมัยนี้เกียรติมันอยู่ที่เงินนะเธอ ..."² สำหรับระเบียบก็มีความเห็นในเรื่องเงินตราเช่นเดียวกับ
สุณีย์ว่า "... ผมเชื่อคุณ เงินเป็นพระเจ้าของมนุษย์ คนมีเกียรติได้ก็เพราะเงิน ...
ผมจะอยู่เพื่อเงิน ... เงินอย่างเดียวเท่านั้น ..."³

สด มีความเห็นว่าสังคมเบื้องไทยปัจจุบันวิกลของคนที่ช่วยเงิน ใครมีเงินก็ได้รับ
การยกย่องเป็นที่เคารพเกรงกลัวของคนทั่วไป ถึงที่ สด แทรกไว้ในคำพูดของ ร.ต.ต.โรมรัน
ว่า "... สมัยนี้เงินสำคัญกว่าอะไรทั้งนั้น ระเบียบมีสักเสียงไหนก็มีเงินมาก ๆ แล้วคน
จะกราบไหว้กันเหมือนเทวดา ..."⁴ และ "เงินคือพระเจ้า เงินคือท้าวสารพัดนึก ความดี-
ความซื่อ ความขยันไม่สำคัญไปกว่าเงินเลย เงินได้สร้างคนชั่วได้เป็นคนที่มี "เกียรติ" เงิน
สร้าง "เกียรติ" ได้เช่นเดียวกับที่สร้างอำนาจได้"⁵

จากการที่สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญของเงินเหนือสิ่งใด ทำให้หน้าที่ของเงิน
แต่เดิมคือเป็นสื่อการแลกเปลี่ยนได้กลายมาเป็นเครื่องมือหรืออาวุธของคนที่มีโชครึกแรงงาน
คนจน คนมีเงินก็ยิ่งมีมากขึ้น เพราะมีเครื่องมือสำหรับหาเงิน ส่วนคนจนก็ยิ่งจนลงเพราะ

¹สด กุวมะโรหิต เลือกสนักเงิน เล่ม 1 หน้า 345

²ก. หน้า 263

³ก. หน้า 266

⁴สด กุวมะโรหิต ระยา เล่ม 2 หน้า 884

⁵สด กุวมะโรหิต ระยา เล่ม 3 หน้า 1731

มีแต่มือเปล่า ดังนั้นเงินจึงเปรียบเสมือนยาพิษที่ทำให้คนงำกัน เป็นยาเสพติดที่ทำให้คนไม่รู้จักพอ สด มีความเห็นว่าบ้านเมืองทุกวันนี้หากความสงบสุขไม่ได้ก็เพราะเงิน

(5) ทักษะของ สด เกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์ สด ก็เหมือนกับคนไทยทั่วไปคือมีความซื่อสัตย์จงรักภักดีต่อสถาบันกษัตริย์ เขามีความเห็นว่าเป็นเมืองไทยที่มีความสงบสุขอยู่ทุกวันนี้ก็เพราะ "เรามีพระเจ้าแผ่นดินที่รักประชาชนเหมือนพ่อรักลูก พระเจ้าแผ่นดินของเราไม่ทำร้ายเราเลย มีแต่ความเมตตากรุณา"¹

ส่วนในด้านการปกครอง สด มีความเห็นว่าไม่ว่าเมืองไทยจะเปลี่ยนแปลงการปกครองอย่างไรก็ตามสถาบันกษัตริย์ของเราก็คงอยู่ "เราเลิกกษัตริย์ไม่ได้บ้านเมืองแตกแน่"² เพราะเท่าที่ผ่านมา "ทุกคนต่างก็พอใจในความสงบสุขร่มเย็นอันเกิดจากพระบารมีปกเกล้าฯ ไร้เสียซึ่งการโกงกินร่ำรวยเผด็จการ"³

* สรุปการแสดงทัศนะเกี่ยวกับสภาพสังคมไทย สด จะใช้กลวิธีแทรกความคิดของตนลงในตัวละคร และในคำบรรยาย เช่น แนวความคิดในเรื่องอำนาจเงินตราที่ทำให้สังคมปราศจากความสงบสุข หรือความคิดเรื่องการเล่นสลากริวยาว ตลอดจนเรื่องพ่อค้านายทุนต่าง ๆ จุดประสงค์ในการเสนอภาพและแสดงทัศนะเกี่ยวกับสังคมไทยดังกล่าวนี้นี้ สด ต้องการที่จะสะท้อนภาพความเป็นจริงของสังคม ในขณะเดียวกันบางเรื่อง สด ก็ได้แทรกแนวความคิดซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น

* แนวความคิดทางการเมืองของ สด

สด เป็นนักเขียนที่มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง การที่เขาได้พบกับสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนที่ถูกกดขี่ทั้งจากชนชั้นปกครอง ขบวนการตักใบหางปลาของคอกเบี้ย ประชาชนถูกฉ้อโกงสิทธิเสรีภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทำให้เขาเกิดความรู้สึกนึกหวัง

¹ สด กุญชรโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 354

² ก. หน้า 62

³ สด กุญชรโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 767

และทอแท้ สด จึงได้ให้นวนิยายที่ตนเขียนขึ้นเป็นเครื่องระบายอารมณ์ความกดดันต่าง ๆ ที่เขาประสบอยู่ ในขณะที่ตัวเขาก็มีความต้องการที่จะปลุกความคิดของประชาชนให้ตื่นขึ้น เพื่อช่วยกันแก้ไขเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

แนวความคิดทางการเมืองของ สด มีลักษณะนิยมความเป็นประชาธิปไตย นิยมความก้าวหน้า คือนิยมความเปลี่ยนแปลงในลักษณะปฏิรูป ไม่นิยมความก้าวร้าวรุนแรงที่ทำให้เสียเลือดเสียเนื้อที่ต้องไม่เป็นไปในลักษณะปฏิวัติรุนแรง เขามีความนิยมการมีเสรีภาพและความเสมอภาคในการปกครอง

จากการศึกษานวนิยายเรื่อง ระบาย เลือดสีน้ำเงิน และเลือดสีแดง พบว่า สด ได้แทรกสภาพเหตุการณ์ทางการเมือง และแสดงทัศนะต่าง ๆ ของตนเกี่ยวกับการเมืองไทย ไว้หลายประการ ดังจะกล่าวต่อไปนี้คือ

๑. แนวความคิดในเรื่องประชาธิปไตยกับการปฏิวัติในเมืองไทย โดยนัยส่วนตัวของ สด เขาเป็นคนรักความสงบไม่ชอบความรุนแรง และมีความกตัญญูเสมอว่าเมืองไทยควรจะมีการเปลี่ยนแปลง แต่การเปลี่ยนแปลงควรมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไป เพราะ "โรมไม่ได้สร้างในวันเดียว มันต้องทีละขั้น ... กล่าววาระจะไม่ว่าง ... ถ้าจะวาระไม่ว่าง คาวอยู่ มีกระสือ เปเรตสุรกาย ก็จะต้องเข้ามากินโต๊ะกับแล้ววาระจะต้องเหลือ ประชาธิปไตยมีประโยชน์อะไรถ้ามันเป็นเครื่องมือหากินของพวกคาวอยู่ พวกเปรต พวกเหี้ยม พวกปลิง" ๑ ด้วยเหตุนี้ สด จึงไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยการปฏิวัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้านักปฏิวัติขาดอุดมการณ์ที่มั่นคง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนโดยมิได้คำนึงถึงความทุกข์ยากของประชาชน การปฏิวัติจะมีแต่ผลร้าย ตลอดเวลาของการปฏิวัติที่ผ่านมา สด มีความเห็นว่า เป็นการปฏิวัติที่จอมปลอม อำนาจการปกครองประเทศยังหาได้ตกถึงมือประชาชนอย่างแท้จริง ไม่ อำนาจประชาธิปไตยได้มาจากสถาบันกษัตริย์มาสู่มือของคนกลุ่มน้อยอันใดเลย กลุ่มข้าราชการซึ่งสามารถประสานประโยชน์กับกลุ่มขุนนางจากเศรษฐกิจของประเทศอื่นได้แก่กลุ่มนักการเมือง การปฏิวัติในปี 2475 ตามทัศนะของ สด แล้วเขาเห็นว่า "... เราได้ถูกรื้อบ้านควายน่านมือ

ของ "นักปฏิวัติ" รุ่น "24 มิถุนา" ซึ่งหลายคนได้เข้าใจตัวเองอย่างผิด ๆ ว่าเป็นนักปฏิวัติ จนกระทั่งบัดนี้บ้านของเราที่ยังสร้างไม่เสร็จสักที เรายังคงต้องทนอยู่กับชนิตคากฝนตากแดด ภายใต้ระบบประชาธิปไตยจอมปลอม¹

และ

... เมืองไทยที่ข้าพเจ้าได้พบเมื่อได้กลับมาถึงกรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2479 เป็นเมืองไทยที่หมกเสรีภาพแล้ว ชีวิตไทยทุกชีวิตได้ตกอยู่ในกำมือของชนกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งที่เข้าพันกันเอง คนดีทุกคนกลายเป็น "คนที่ชาติไม่ต้องการ" ผู้ใฝ่หาอาจมีความเห็นที่ขัดแย้งกับผู้ครองอำนาจ ผู้นั้นก็เป็นคนเคราะห์ร้าย, ถูกเกลียดชัง, ถูกหมายหัว, เป็นนักโทษในบัญชีดำ ...²

นักปฏิวัติของ สก มีหลายประเภท บางคนก็ยึดมั่นในคติธรรมสุจริตว่าประชาชนต้องเป็นใหญ่ บางคนก็เอาประชาชนมาบังหน้าเพื่อตัวเองจะได้เหยียบหัวประชาชนขึ้นไปเป็นใหญ่ และเมื่อเป็นใหญ่แล้วก็ตั้งหน้ากอบโกย และเอาประชาชนเป็นทาส บางคนเมื่อแรกเริ่มก็รักประชาชนอย่างจริงจัง แต่พอได้เป็นใหญ่แล้วก็ลืมประชาชนคิดแต่จะสร้างความสุขความสบาย และ "... บางคนก็มีสันดานเป็นงูเห่าพอได้ทีก็กัดไม่เลือก เพื่อประโยชน์ส่วนตัวหรือประโยชน์ของชาติที่เขาเองก่อกำเนิดขึ้นมา บางคนเกิดมาด้วยท่าทีว่าจะเป็นนักบุญแต่พอมีอำนาจวาสนาก็กลายเป็นคนบาป สามารถฆ่าคนยากคนจนได้เป็นจำนวนล้านเหมือนฆาตกร ..."³

ในเมื่อจุดหมายของนักปฏิวัติบางคนมิได้ทำเพื่อประเทศและความผาสุกของประชาชน เขาปฏิวัติเพื่ออำนาจและความร่ำรวยของตนเอง ดังนั้นเมื่อเขาปฏิวัติสำเร็จแล้ว

¹สก. กุรุมะโรหิต ระยา เล่ม 4 หน้า 3035

²สก. กุรุมะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 538

³ก. หน้า 425

... เขาก็ว่าวายเป็นมหาเศรษฐีจากการค้าอภิสัทพ์กับการค้าของเถื่อน
 เขาหาสิ่งที่เราหาไม่ได้ เขาค้าอภิสัทพ์ ค้าเงินเถื่อน ข้าวเถื่อน ก่อนที่
 เขาจะเข้านั่งตำแหน่ง เขาบอกประชาชนว่าเขาขึ้นมาครองแผ่นดินเพื่อ
 จะกวาดล้างความสกปรกโสโครก แต่พอมีอำนาจเขาก็กลับทำสกปรกเสียเอง
 เขาได้สาบถสาบานว่า จะถือสัตย์สุจริตต่อประชาชน จะไม่ทรยศต่อประชาชน
 อย่างที่นักการเมืองอื่น ๆ ใดทรยศมาแล้ว แต่เขาก็กลับล้มเหลวในไม่ช้า
 เพราะเขามัวยุ่งอยู่กับการทำมาหากินกับอำนาจที่เขาได้มาจากราษฎร ...¹

ในเรื่องระยำ สด ได้แสดงความคิดเห็นออกไปยังคณะรัฐมนตรีที่มีหน้าที่ปกครอง
 บ้านเมืองว่า

... ผมอยากจะฝากคุณหมอบอกท่านว่าท่านจะปกครองบ้านเมืองไทยให้
 เป็นประเทศประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ก็ขอให้ท่านทำตัวของท่านให้เป็น
 นักประชาธิปไตยที่แท้เสียก่อน คืออย่าหุบเบา อย่าให้อำนาจเอาแต่ใจ
 อย่าเลี้ยงอง้อยไว้ครองอำนาจ อย่าเล่นพวกแบบอุศลากรรมครอบครวั
 อย่าใช้รัฐธรรมนูญเล่นตามความพอใจของท่านหรือของพวกท่าน ถ้าท่าน
 เลิกประพฤติชั่วในข้อเหล่านี้ได้ ราษฏรก็คงจะสนใจกับระบอบประชาธิปไตย
 และราษฏรก็จะเป็นคนประชาธิปไตยที่รู้จักใช้สิทธิใช้เสียงของตนดีขึ้น เท่านั้น
 ยังไม่พอ ท่านยังต้องควบคุมลูกสมุนของท่านไว้ให้ดี อย่าให้กลายเป็นพวก
 อง้อยที่คอยแต่จะรีดเอาประโยชน์จากประชาชน ให้อำนาจหน้าที่เยี่ยงค้ายาง
 ขายกับประชาชน ให้อำนาจหน้าที่ทำการคอร์รัปชั่นร้อยละแปด ผมขอบอกว่า
 เมืองไทยเวลานี้จะเป็นประชาธิปไตยได้ก็เพราะผู้ใช้อำนาจครองแผ่นดิน
 คือนักการเมืองให้แกราษฏรเสียอย่างโกรธราษฏร จนถึงกับจะคิดว่าอำนาจนั้น
 คือนให้แกกษัตริย์เลย เพราะอำนาจนั้นเป็นของราษฏรหาใช้กษัตริย์ทั้งหมดไม่

¹สด กุระโรหิต ระยำ เล่ม 4 หน้า 2251 - 2252

ถ้าท่านจะโกรธจนถึงกับจะไม่อาศัยโยคีกับการครองอำนาจอีกต่อไป ก็ขอให้
 คือนอำนาจนั้นให้แก่วรรณเสียแล้วท่านก็จงลาออกไปเสีย แล้วเมืองไทยก็จะ
 เป็นประชาธิปไตย ...¹

สรุปแล้วในความคิดเรื่องการปฏิวัติในเมืองไทย สด มีความเห็นว่านักปฏิวัติที่เดิมา
 เกือบทุกคนหาได้เป็นนักปฏิวัติอันแท้จริงไม่ หากเป็นแต่เพียงนักยึดอำนาจเท่านั้น เพราะ
 ความหมายของนักยึดอำนาจกับนักปฏิวัตินั้นไม่เหมือนกัน นักปฏิวัติจะต้องทำงานเพื่อการพัฒนา
 ของสังคมอันมีราษฎรเป็นเป้าหมาย แต่นักยึดอำนาจเขาทำงานเพื่อความรู้ รวย และความ
 ยิ่งใหญ่ของตน สังคมและความสงบสุขของราษฎรมิใช่เป็นเป้าหมายอันแท้จริง ดังนั้นสภาพ
 ของเมืองไทยจึงยังหาความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงไม่ได้ครบเท่าทุกวันนี้

2. ความคิดในเรื่องกฎหมายของเมืองไทย สด มีความเห็นว่าเมื่อใดระบบ
 เผด็จการเข้าปกครองประเทศ กฎหมายก็จะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือของพวกเผด็จการ
 เพื่ออำนวยความสะดวกให้พวกตนแสวงหาผลประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ เขาทำนองที่ว่า "ชนใด
 เป็นผู้บัญญัติกฎหมายเมื่อไรก็เพื่อชนชั้นนั้น" ในเรื่องระยำ สด ได้แสดงให้เห็นถึงการกระทำ
 ของผู้ใช้อำนาจบางคนที่ใช้กฎหมายมาเป็นเครื่องมือข่มเหงประชาชน หรือไม่ก็นำมาเป็น
 เครื่องมือเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง เช่น พระธรรมเจ้า และขุนรอน เป็นต้น
 ส่วนระยำกลับถูกกฎหมายรังแกทั้ง ๆ ที่เขาไม่เคยทำความผิดอะไรเลยแต่เขาต้องกลายเป็น
 ผู้ร้ายบางคนถูกตามล่าแทบจะเอาชีวิตไม่รอด ทำให้เขาเกิดความรู้สึกท้อแท้และสิ้นหวังที่จะ
 เรียกร้องความเป็นธรรมจากกฎหมาย เขาตระหนักอยู่เสมอว่า "... กฎหมายอาจเป็นได้
 เพียงเครื่องมือของผู้ใช้อำนาจที่ใช้กับผู้นับถืออำนาจเท่านั้น เรายังไม่อาจแสวงหาธรรมจากกฎหมาย
 ได้ ..."² ดังนั้นระยำจึงมีความเห็นว่า "... ถ้าเราหาความเป็นธรรมจากกฎหมายไม่ได้
 เราก็ต้องหาเอาจากมือของเราเอง ..."³

¹สด กุรมะโรหิต ระยำ เล่ม 3 หน้า 1769 - 1770

²ก. หน้า 1733

³สด กุรมะโรหิต ระยำ เล่ม 2 หน้า 1464

ที่หมู่บ้านเขาทโมน สก ได้แสดงให้เห็นถึงชีวิตของชาวบ้านที่ถูกกฎหมายรังแก โดยการกระทำของตำรวจผู้ซึ่งได้รับสมญานามว่าผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ แต่การกระทำของตำรวจที่นานเท่าไรก็สมกับค่ายกองเหล่านั้นไม่ ตำรวจกลับทำตัวเป็นศัตรูของประชาชน โดยใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือ ดังคำพูดของระย้าที่ว่า "ไม่ว่าเพศหรือวัยในกฎหมายหรือกรับ ..."
 "... กฎหมายไม่มีอะไรเสีย แม้เพศหรือวัยในตัวคนรักกฎหมายมากกว่า ..."¹ ในเมื่อตำรวจผู้หนึ่งที่รักกฎหมายมิได้ทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้อง กฎหมายก็ทำอะไรผู้กระทำผิดไม่ได้ โดยเฉพาะตำรวจที่ตกอยู่ในอำนาจของเงินตราที่เคยทำให้ "กฎหมายทำอะไรพวกคอร์รัปชันไม่ได้เพราะไม่มีใครกล้าทำ มันดูบนหน้าปะปนกันไม่ลง"²

สก ได้บรรยายถึงสภาพของชาวหมู่บ้านเขาทโมนที่ถูกละเมิดของขุนรอนเข้ามาครอบงำ แต่กฎหมายก็ไม่สามารถทำอะไรพวกขุนรอนได้ว่า

... เขารู้สึกขมขื่นเมื่อคิดว่ากฎหมายของบ้านเมืองไม่ได้ช่วยชีวิตชาวเขาทโมนเลย เขารอกกฎหมายมานับร้อยปี และตลอดเวลาที่เขารอ ชาวเขาทโมนก็ตายมากขึ้น เพราะอำนาจมืดของบุคคลนี้กฎหมายให้ความเป็นธรรมแก่ชาวเขาทโมนได้ทีพอแล้วหรือ? มันเป็นเรื่องแปลกที่เข้าใจอะไรไม่ได้ คนชั่ว - คนระยำ - คนอัปยศูไร - นั่งกินนอนกินสบายใจเฉิบ ความร่ำรวยของคนเหล่านี้ได้มาจากความระยำอัปยศูไร ได้จากการกดขี่ทุจริต ... ได้มาจากคอร์รัปชัน ... ได้จากการโกงการปล้นแรงงานของศาสนาสา ... แต่คนเหล่านี้ได้อยู่ได้อย่างสบาย กฎหมายทำอะไรเขาไม่ได้ เพราะอย่างน้อยก็หาพยานหลักฐานไม่ได้ ... และอย่างมาก ... อย่าพูดกันดีกว่า ...³

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่เขาทโมน ทำให้ระย้าต้องถามตัวเองอยู่เสมอว่า

¹สก. ฎมระโรหิต ระย้า เล่ม 3 หน้า 1663

²ค. หน้า 1995

³ค. หน้า 1606 - 1607

... ในโลกนี้กฎหมายที่ให้ความเป็นธรรมแก่มนุษย์อย่างทีละทีละหรือ?
กฎหมายคือเครื่องมือของสังคมที่ประเสริฐสุดแล้วหรือ ในอันที่จะให้ความ
เป็นธรรมแก่มนุษย์แต่ละคนอย่างเพียงพอ? ... กฎหมายคืออะไร? ...
เขาตอบทันทีว่ากฎหมายคือเครื่องมือของผู้อำนาจที่ตราขึ้น โดยน้ำมือ
ของผู้อำนาจเพื่อจะไขว้กับกับผู้น้อยอำนาจ นั่นเป็นทรัพย์สินของเขา ...¹

ในเรื่องการปรับปรุงกฎหมาย สด ได้เสนอแนวความคิดว่า ถ้าเขาได้เป็นรัฐบาล
นโยบายที่เขาจะทำก็คือ "ฉันจะเลิกกฎหมายที่เปิดช่องให้ประชาชนชู้รักกันแรงกันทันที เพื่อ
กำจัดความยากจนของประชาชนส่วนใหญ่ให้หมดไป"²

สรุปความคิดเรื่องกฎหมายของ สด เขามีความเห็นว่าการกฎหมายที่ใช้อยู่ทุกวันนี้
ไม่สามารถที่จะปกป้องประชาชนที่สุจริตได้ ตรงกันข้ามกฎหมายกลับถูกพวกที่มีอำนาจบางคน
นำไปเป็นเครื่องมือชู้รักและทำร้ายประชาชน ทำให้ประชาชนยังเกิดความไม่ศรัทธาใน
กฎหมายโดยเฉพาะตำรวจซึ่งเป็นผู้รักษากฎหมาย กลับประพฤติดีกกฎหมายเสียเองหรือไม่
ก็เปิดโอกาสให้พรรคพวกของตนทำผิดกฎหมาย ทั้งนี้ก็เพราะตำรวจมักจะตกอยู่ในอำนาจของ
เงิน เมื่อเป็นเช่นนี้กฎหมายก็ไม่มี ความหมายอะไร ประชาชนจึงต้องพึ่งตัวเอง จะบ่าว
คอยหวังพึ่งความยุติธรรมจากกฎหมายหาได้ไม่

③. นักหนังสือพิมพ์กับการเมือง สด เป็นนักหนังสือพิมพ์ เขาทำงานคลุกคลีกับ
วงการหนังสือพิมพ์มานาน สด เป็นนักหนังสือพิมพ์ที่มีความซื่อสัตย์และสำนึกในหน้าที่ของ
นักหนังสือพิมพ์อยู่ตลอดเวลา ในความคิดของ สด เขามีความเห็นว่าการหนังสือพิมพ์เป็นสิ่งสำคัญ
ที่มีบทบาทต่อสังคมมากเพราะ "... หนังสือพิมพ์ที่ดีเยี่ยมเป็นองค์การของสาธารณชนอย่างหนึ่ง
ที่จะช่วยชักเกลาคความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ ให้มีลักษณะดีขึ้นเท่าที่ควรจะได้ ..." ³ เมื่อ สด
มีความตระหนักในความสำคัญของหนังสือพิมพ์ ดังนั้นในนวนิยายของ สด หลายเรื่องจึงมี

¹สด ฐรมะโรหิต ระยา เล่ม 2 หน้า 1488 - 1489

²สด ฐรมะโรหิต ระยา เล่ม 5 หน้า 3843

³สด ฐรมะโรหิต คนดีที่โลกไม่ต้องการ หน้า 162

ตัวละครที่มีอาชีพเป็นนักหนังสือพิมพ์ เช่น จางเหลิน (คนที่โลกไม่ต้องการ) และ เลิศ อุทธิฐาน บรรณาธิการ หนังสือพิมพ์ไทยมวลในเรื่องระย้า นักหนังสือพิมพ์ทั้งสองคนนี้ สด ได้ใช้เป็นตัวแทนของเขาในการเสนออุดมการณ์ของการเป็นนักหนังสือพิมพ์คือ นักหนังสือพิมพ์ควรจะเป็นคนของประชาชนและเสียสละเพื่อประชาชน

ส่วนในด้านการกิจของหนังสือพิมพ์ เขามีความเห็นที่ว่าหนังสือพิมพ์ควรจะทำหน้าที่ต่อสู้เพื่อความเป็นประชาธิปไตยของสังคม เราต้องการสิทธิของมนุษย์ชน ต้องการเสรีภาพในการพูด การเขียนและการโฆษณา ดังนั้นเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ควรจะได้พูดถึงสิทธิอันชอบธรรมของปวงชน ความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม ในขณะที่เกี่ยวกับรัฐบาลก็ควรจะทำให้กว้างพอที่จะรับฟังความคิดเห็นเหล่านี้บ้าง เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงบ้านเมืองให้ดีขึ้นอีกประการหนึ่ง สด มีความเห็นว่าประชาชนทุกคนควรจะมีการมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อเหตุการณ์บ้านเมือง ถ้าทุกคนต่างก็คิดว่า "ธุระไม่ใช่" ประชาธิปไตยก็จะเป็นไปไม่ได้ ความหมาย วิธีที่จะทำให้ประชาชนตื่นตัวในเรื่องการเมืองก็คือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ใช้หนังสือพิมพ์เป็นเวทีสำหรับแสดงความคิดเห็น และที่สำคัญที่สุดก็คือความแพร่หลายของหนังสือพิมพ์ที่เป็นฝ่ายประชาชน ถ้าสามารถทำความเข้าใจให้เกิดขึ้นได้ หมายความว่าประชาชนทั่วทั้งประเทศได้มีโอกาสอ่านหนังสือพิมพ์และแสดงความคิดเห็นของเขาทางหนังสือพิมพ์เพื่อถกเถียงกันเรื่องปัญหา ถ้าเป็นเช่นนั้น "คำว่าอำนาจของปวงชนก็จะมีความหมายยิ่งขึ้น และในวันหนึ่งนักประชาธิปไตยจอมปลอมและสมุนผู้ต่อสู้เพื่อความจอมปลอมอันนี้ ก็คงไม่มีทางจะโกงประชาชนได้อีก"¹

ในนวนิยายของ สด เขาได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสรีภาพในการพูดการแสดงความคิดเห็นของหนังสือพิมพ์ว่า

ตั้งแต่เกิดการปฏิวัติใหญ่เมื่อ 2475 จนบัดนี้เมืองไทยมีอะไรให้ราษฎรคิดเสมอ เมื่อคิดแล้วก็เจ็บช้ำน้ำใจตัวเอง จะพูดก็พูดไม่ได้เพราะโอรุภัยกูจะมีอยู่ไม่ว่าจะเป็นสมัยไหน โอรุภัยก็จะเป็นความเสรีภาพของราษฎรมากขึ้น บรรณาธิการผู้เป็นปากเสียงของประชาชนคนหนึ่งไถ่ล้นชีวิต

¹สด กุญแจโรหิต ระย้า เล่ม 4 หน้า 2790

ไปแถวกลางถนนหลวงด้วยปืนของตำรวจ รัฐมนตรีคนหนึ่ง ...¹

จากข้อความนี้ สก โสภโณแสดงให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ของไทยยังถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ โดยเฉพาะถ้าหนังสือพิมพ์ฉบับใดลงข่าวเปิดโปงความชั่วร้ายของนักการเมืองบางคน หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็จะกลายเป็นศัตรูที่ต้องถูกกำจัดหรือปิดปากเสีย การกำจัดหนังสือพิมพ์ที่เป็นฝ่ายของประชาชนแต่ไปขัดผลประโยชน์ของนักการเมืองบางคนนั้นก็ใช่ว่าจะง่ายอย่างที่คิด โดยที่ตำรวจไม่สามารถจะหาตัวผู้ร้ายมาลงโทษได้ ในที่สุดเรื่องก็เงียบหายไป นอกจากนี้ในบางครั้ง หนังสือพิมพ์ยังถูกกลั่นแกล้งจากเจ้าหน้าที่อำนาจโดยการถูกเซ็นเซอร์อย่างไร้ความเป็นธรรม ทั้งข้อความที่ปรากฏอยู่ในเรื่องระบุว่า

... จากหนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับที่ขึ้นอยู่กับประชาธิปไตยของประชาชน สงครามระหว่างหนังสือพิมพ์กับผู้มีอิทธิพลของไทยได้ดำเนินมาโดยไม่หยุดยั้งนั้น ด้วยจำนวนปี แต่ในขณะนี้เมื่อความชั่วช้าลามกของผู้ครองเมืองได้เปิดเผยตัวเองหมดวาระขึ้น โดยเฉพาะกรณีข่าวเถื่อนและผิดเถื่อน ตลอดจนคอร์รัปชันทางการก่อสร้างสถานที่ราชการด้วยการร่วมมือกับผู้รับเหมา ปฏิกิริยาที่เกิดจากหนังสือพิมพ์จึงยิ่งแรงหนักขึ้น ... ประชาชนได้ทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกวันและในเวลาเดียวกันในปณิธานของทางชาติก็กระโดดไปทั่วกรุงมุ่งส่งเสริมให้ราษฎรลุกขึ้นปฏิวัติด้วยกำลัง เพื่อเปลี่ยนระบอบเศรษฐกิจและการปกครองเสียใหม่ รัฐบาลได้ทำท่าทางเหตุเรื่องในปณิธานและการทำงานลายบ้านรัฐมนตรีสมมุติเมื่อสัปดาห์ก่อนของพระชนนีไทยพิทักษ์ เพื่อฉวยโอกาสประกาศภาวะฉุกเฉินและทำการเซ็นเซอร์หนังสือพิมพ์เสีย ทั้งนี้โดยมุ่งจะหาเหตุปิดปากหนังสือพิมพ์ไม่ให้วิพากษ์วิจารณ์เรื่องคอร์รัปชันอีกต่อไป ...²

¹สก. ภูมิระโรหิต ระบุว่า เล่ม 3 หน้า 2166

²ก. หน้า 2044

สรุปแล้วตามความคิดเห็นของ สก เขามีความเห็นว่ามันสื่อพิมพ์คือองค์การออกเสียง
ของประชาชน เมื่อหนังสือพิมพ์เป็นองค์การออกเสียงของประชาชนก็ควรจะมีเสรีภาพอย่าง
เพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ในการออกเสียงให้ประชาชนผู้เป็นเจ้าของประเทศ อีสราเอลและ
เสรีภาพเป็นชีวิตของหนังสือพิมพ์ ถ้าหนังสือพิมพ์ไม่มีอิสรภาพและเสรีภาพในทางที่ควรจะมี
หนังสือพิมพ์ก็เป็นองค์การออกเสียงของประชาชนไม่ได้ และถ้าสภาพของหนังสือพิมพ์ของไทย
ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้คือนอกจากจะไม่มีอิสรภาพแล้ว ชีวิตของพวกเขายังถูกคุกคามจากผู้
อิทธิพลบางคนอีกด้วย เมื่อหนังสือพิมพ์ตกอยู่ในสภาพเช่นนี้แล้วเราจะหาความเป็นประชาธิปไตย
ได้อย่างไร

④ แนวความคิดเกี่ยวกับตำรวจในเมืองไทย ในนวนิยายเรื่อง ระยำ เลือดสีน้ำเงิน
และ เลือดสีแดง สก ใ้ผู้นำเอาพฤติกรรมของตำรวจใน "ยุคหนึ่ง" มาแทรกไว้หลายตอน
พฤติกรรมของตำรวจที่กระทำตัวเป็นอันธพาลรังแกราษฎร เต็มปากเงิน ขอมขายเกียรติของตนเพื่อเงิน
ค่าของเก๊อบ เป็นต้น ถึงข้อความที่ว่า

... สื่อจะให้ใส่ยูนิฟอร์มไปทำอะไรในสมัยอย่างนี้ เพื่อสืบค่าที่ได้อ
เจ้านายของอ้าวเขาสั่งให้เอานักการเมืองคนหนึ่งไปอย่างสกลเสียที่นครปฐม
เมื่อเดือนก่อนเขาก็สั่งให้ไปยิงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งที่ตนเองแ
เบื่อกลายเขาเอาผู้แทนราษฎรฝ่ายค้านคนหนึ่ง ไปใส่ถึงบ้านถ่วงน้ำเสีย
ที่กลางอ้าว แล้วเลือกตั้งตำรวจนี้ เขาก็เกณฑ์ตำรวจการเมืองหลายคน
ไปบงการพวกอันธพาลให้โกงสิทธิ์ของประชาชนทั่วประเทศ อ้าวว่าสมัย
อย่างนี้ควอนอนกอดเงินดีกว่า ...¹

หน้าที่ของตำรวจก็เป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ แต่ตำรวจที่ สก พบกลับตรงกันข้ามคือ
ตำรวจทำตัวเป็นศัตรูของประชาชน ทำร้ายประชาชนผู้ไม่มีทางต่อสู้อย่างเลือดเย็น เช่น
ในกรณียิงผู้ต้องหาแล้วใส่ความว่าผู้ต้องหาพยายามจะหนีหรือไม่ผู้ต้องหาชักชวนการจับกุม

พฤติกรรมของตำรวจเช่นนี้ สก ได้นำมาแทรกไว้ในเรื่องเลือดสีน้ำเงิน โดย สก ให้นายปลุก และนางดวง พ่อแม่ของเปรมถูกตำรวจยิงทิ้งอย่างน่าสมเพช สาเหตุก็เพราะเขาไปขโมยเงินของมูลนิธิพลซึ่งแม่ตำรวจยอมตกอยู่ในอำนาจของเขา การกระทำของเขาสร้างความโกรธแค้นให้แก่ตำรวจมาก นายปลุกก็เลยกลายเป็น "ไอ้สัตว์ ... ไอ้หมาจิ้งจอก - กูเอาเงินตายเน" ... "... เอาตัวมันไปจัดการเถอะครับผมไม่พูกกับมันอีกแล้ว ..."¹

และแล้วเพียงไม่กี่นาที "ทุกอย่างเรียบร้อยครับ นายอำเภอขอรับทราบว่าเป็นวิสามัญฆาตกรรม เราใช้เวลาเพียงสิบห้านาทีในการชันสูตรศพ เวลานี้ผมเอาศพไปทิ้งไว้ที่ศาลาวิจจะให้คุณมันจัดการไปตามเรื่อง"²

นี่คือพฤติกรรมของตำรวจใน "ยุคทอง" ที่ สก นำมาแทรกไว้ในนวนิยายของเขาจากพฤติกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ทำให้คำถามต่าง ๆ ที่พรุ่งพรูออกมาจากความลึกของระยำมากมาย คือ

... ตำรวจควรเป็นผู้ที่อุ้มชูประชาชน ให้อยู่เป็นสุขและเป็นพลเมืองดี ... มันเป็นหน้าที่ของตำรวจเช่นนั้นหรือ ที่จะมองคนแต่ในแง่ร้ายเพื่อจะจับคนไปใส่ตารางเป็นความดีความชอบ? ถ้าตำรวจไม่มองคนในแง่ร้าย ตำรวจจะไม่ถึงงานทำเช่นนั้นหรือ? ตำรวจคืออะไร? ตำรวจคือเพชรฆาตของประชาชน หรือว่าตำรวจเป็นผู้พิทักษ์อุ้มชูประชาชน? ... จะมีคนที่เกรงกลัวหรืออย่างไรอีกก็ร้อยก็พันคนที่ถูกตำรวจอย่างรองผู้กำกับกมลกล่าวหาเดาะล่าเข้าคุกหรือล่าไปยิงเป้า? ความยุติธรรมอยู่ที่ไหน? ตำรวจเป็นผู้รักษาความเป็นธรรมหรือว่าเป็นผู้ใส่ร้ายประชาชนค้ายชดหาร้อยพันประการ เพื่อจะจับคนหาความดีความชอบ? ตำรวจมีหน้าที่ช่วยบำบัดความชั่ว หรือมีหน้าที่ป้ายความชั่วให้ประชาชน เพื่อเจ้านายจะได้เห็นว่าตนมีความสามารถ? ระยำไม่เข้าใจว่าเหตุใดตำรวจจึงเป็นเช่นนี้ ใส่ร้ายป้ายสี หาความดีความดีจากความชั่วอย่างที่ไม่ใช่ตำรวจคนนี้

¹ สก ฐมระโรหิต เลือดสีน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 57

² ก. หน้า 59

กำลังทำอยู่ ถ้าตำรวจไทยทุกคนเป็นอย่างรองผู้กำกับกมล ระวังก็ถือว่า
เมืองไทยต้องกลายเป็นเมืองนรกอย่างแน่นอน ...¹

แต่เมืองไทยยังไม่กลายเป็นเมืองนรกเพราะยังมีตำรวจที่หลงเหลืออยู่บ้าง เช่น
ร.ต.ต.โรมรันหรือจายง ตำรวจในอุทกคดีของ สด ในเรื่องระย้า ในชีวิตการเป็นตำรวจ
ของโรมรันเขาสำนึกอยู่เสมอว่า "... เมื่อฉันเป็นตำรวจ ฉันก็รักตำรวจ วิธีรักของฉัน
ก็คือ ฉันจึงทำหน้าที่ของตำรวจอย่างเต็มภาค เพื่อรักษาเกียรติศักดิ์ของตำรวจไว้ สำหรับ
ฉันกฎหมายต้องเป็นกฎหมาย เราจะเขียนฎีกาฎหมายไม่ได้ ..."²

ส่วนจายง ตำรวจในอุทกคดีของ สด อีกคนหนึ่ง จายงเล่าถึงชีวิตการเป็นตำรวจ
ของตนว่า

... อ้าวเป็นตำรวจมาตั้งแต่หนุ่ม เวลานี้ก็ยังไม่มีอะไรคิดหัว ลูกจะเรียน
หนังสือก็แทบไม่มีเงินจะเสียค่าเทอมค่าหนังสือ ... อ้าวเป็นตำรวจของ
ประชาชน อ้าวอุทกประชาชนไม่ได้ รักประชาชนไม่ได้ ตำรวจคือผู้พิทักษ์
ประชาชน ตำรวจหากินบนหลังประชาชนไม่ได้ ประชาชนจะปลดกัยก็
เพราะตำรวจ การเป็นตำรวจสำหรับอ้าวเป็นการเสียสละ เราเป็นกันด้วย
เกียรติ ประชาชนเขายกย่องว่าเป็นผู้พิทักษ์ความปลอดภัยให้แก่เขา เราก็
ชื่นใจ เท่านั้นเองเป็นรางวัลของพวกเรา ...³

แต่ตำรวจที่ ๆ อย่าง ร.ต.ต.โรมรันและจายง มักอยู่ในวงการตำรวจได้ไม่นาน
เพราะอุทกการของเขาไปขัดกับอุทกการของนายตำรวจบางคนให้เห็นแก่ลาภยศเงินทอง แล้วผล
ที่เขาได้รั้งก็ถูกสั่งเก็บหรือไม่ถูกกลั่นแกล้งให้ย้ายไปอยู่ในที่ทุรกันดารห่างไกลจากความ
เจริญ นี่ก็รางวัลที่ตำรวจของประชาชนได้รับ ดังที่ สด นำมาแทรกไว้ในนวนิยายของเขา

¹สด กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 3 หน้า 1781 - 1786

²สด กุรมะโรหิต ระย้า เล่ม 2 หน้า 1417

³ด. หน้า 898 - 899

5. นักการเมืองกับการคอร์รัปชันและการค้าของเถื่อน สก มีความเห็นว่า นักการเมืองที่เข้าบริหารประเทศส่วนมากมีใจอยู่คนเดียวเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ดังนั้น พอเขามีอำนาจเขาก็จะใช้อำนาจของเขาเป็นใบเบิกทางเพื่อไปสู่การคอร์รัปชันและการค้าของเถื่อนเพื่อสร้างความร่ำรวยและความยิ่งใหญ่ให้ตนเอง ด้วยเหตุนี้คนส่วนมากจึงมีความคิดว่า การเมืองเป็นอาชีพที่ประเสริฐกว่าอาชีพอื่น ๆ เพราะถ้านักการเมืองคนใดมีอำนาจอยู่ในกำมือแล้ว มันก็เหมือนกับมีเทวสารพัดนึก อำนาจทำให้นักการเมืองร่ำรวยได้ภายในหริบเวลา อำนาจทำให้นักการเมืองสามารถค้าขายในสิ่งที่คนอื่นค้าขายไม่ได้ ด้วยเหตุนี้อำนาจจึงเป็นสิ่งที่นักการเมืองหวงแหนยิ่งกว่าชีวิต ถึงขอความเห็นว่า

... ช่วยไม่ได้เขาเป็นนักการเมือง เขามีอำนาจเขาก็ทำได้ที่เราไม่
อาศัยอำนาจเขาเราก็ทำได้ยาก สันนิษฐานไม่เล่นกับนักการเมืองสักก็แข็งดี
ไม่สำเร็จ ยิ่งเป็นผีตายแล้ว ก็ยังต้องเล่นกับเขา ม่ายยังนั่นเขาก็จับ
เอาฟรี ๆ ยังได้สินบนค่าจ้างอีกด้วย แล้วไอ้ผีนั้นก็กลายเป็นมะขามเปียกไป
อย่าไปคิดดีกว่า แบ่งกันกินนะแหละถึงจะปลอดภัย ...¹

การคอร์รัปชันก็เป็นอาชีพอย่างหนึ่งของนักการเมือง สก ให้เหตุผลว่าที่นักการเมือง
ต้องคอร์รัปชันก็เพราะ

... เขาต้องคอร์รัปชันเขาจึงจะมีเงินมาเลี้ยงพรรคพวกของเขา เงินคือ
อำนาจเขาต้องหาเงินมาให้ได้ ไม่ว่าจะโดยวิธีสกปรกโสมมขนาดไหน
ขายหน้าเพียงไรก็ตาม เงินทำให้เขาเป็นขุนนางมหาเศรษฐีได้ เขาเอาเงิน
สกปรกเหล่านี้ไปซื้อเสียงในสภา ในเวลาเดียวกันก็แจกจ่ายไม้อั้นประตุ
เพื่อคุมกำลังในนอกสภา เตรียมตัวจะฟัดกันเองอยู่ทุกขณะลงท้ายใจ ไม่ใช่

ผิดกับราษฎรหรือ เพราะราษฎรมีแต่มือเปล่า และไม่มีใครอยากจะผิด
กับเขาค่ายเพราะมันป่าเถื่อนเกินไป ...¹

จากการกระทำของนักการเมืองดังกล่าวนำให้ สด เห็นว่า

... การเมืองเป็นเรื่องสกปรกโสมมอย่างน่าเบื่อหน่าย เท่าที่ฟังมา
เห็นมาเขายังไม่เห็นว่ามีนักการเมืองคนไทยที่เขาควรจะนับถือได้อย่าง
จริงใจ เขาพบนักการเมืองที่ต้องการจะเอาการเมืองเป็นสะพานไปสู่
การยืดอกอำนาจและอำนาจ เพื่อจะได้ครอบงำโดยทางเป็นเศรษฐกิจโดย
อาศัยชื่อของประชาชนบังหน้า ...²

และ

... ความโลภของนักการเมืองบางกรังตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ได้สร้าง
ตัวอย่างที่เลวร้ายให้ประชาชนทำตามตลอดมา โรคคอร์รัปชั่นก็เป็น
อาการอย่างหนึ่งของความโลภในสมัยประชาธิปไตย ความโลภกำลัง
ทำลายทุกอย่างในชีวิตของคนไทยอย่างย่อยยับ ...³

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปความคิดของ สด ได้ว่า ตลอดเวลาที่ผ่านมานักการเมืองของไทยได้ใช้อำนาจของเงินทำลายอุดมคติของเขาเสียจนหมดสิ้น การเป็นนักการเมืองเป็นเพียงบันไดที่จะก้าวไปสู่ความมั่งคั่งและความมั่งมี

6. นักการเมืองกับการเลือกตั้ง สด ได้เคยสมัครผู้แทนราษฎรในนามของพรรค
เกษตรกรรมรณรงค์ในเขตสุโขทัย กรุงเทพมหานคร แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง สด เองก็ไม่เสียใจ
เพราะไม่ได้นั่งหวังที่จะชนะเลือกตั้ง แต่จุดประสงค์ของ สด เพื่อจะใช้เวลาระหว่างหาเสียงนี้

¹ สด ภูมิระโรหิต ระยำ เล่ม 3 หน้า 2062 - 2063

² สด ภูมิระโรหิต เลือกสีแดง เล่ม 1 หน้า 381

³ สด ภูมิระโรหิต เลือกสีแดง เล่ม 2 หน้า 783

พูดคุยกับประชาชน แกลงนโยบายเกี่ยวกับสหกรณ์ และถ้าเป็นไปได้ สก ได้รับเลือกเขา
ก็จะนำเอาเรื่องสหกรณ์เขาที่ประชุมสภาเพื่อให้รัฐบาลรับสหกรณ์ไว้เป็นนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจ
แห่งชาติ ในเรื่องระยะ สก ได้ให้เกรียงไกรเป็นตัวแทนของตนในการเสนอแนวความคิด
ในเรื่องสหกรณ์ โดยเขาให้เกรียงไกรแกลงนโยบายของพรรคสหราษฎร์ว่า "... ถ้าพรรค
สหราษฎร์ได้เป็นรัฐบาล เราจะลงมือทำงานเพื่อวางรากฐานให้ประเทศไทยเป็นรัฐสหกรณ์
ซึ่งต้องการเวลาสำหรับการพัฒนาการ ..."¹ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ สก เขียนเรื่องระยะ
ไม่จบถ้วนจึงไม่ทราบว่าอุดมการณ์ของเกรียงไกรประสบผลสำเร็จตามเจตนารมณ์ที่ตั้งไว้หรือไม่

จากประสบการณ์ในการเลือกตั้งที่ผ่านมา สก ได้ทราบเบื้องหลังของนักการเมือง
บางคนที่เขาได้เลื่อนหลื้อนทุกวิธีการเพื่อกำจัดคู่แข่ง เช่น การซื้อคะแนนเสียง การลงไฟฟ้า
เป็นต้น สก เห็นว่าเป็นการเลือกตั้งที่สกปรกที่สุดในการเมืองไทย เพราะเป็นการเลือกตั้ง
ที่ไม่เป็นไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ ในเรื่องระยะ สก ได้นำเอาเหตุการณ์เหล่านี้มาแทรก
ไว้โดยให้พระธรรมิโกไพฑิธย์เป็นผู้แสดงพฤติกรรมเหล่านี้แทน สก ได้บรรยายถึงวิธีการโกง
เลือกตั้งของพระธรรมิโกว่า "... พรรคของเขาซึ่งมีพระธรรมิโกไพฑิธย์เป็นหัวหน้าใหญ่จะทำ
ทุกอย่างเพื่อให้เขาได้รับเลือก การนี้บังคับกับกำนันผู้ใหญ่บ้าน เพื่อให้คณะกรรมการมาลงคะแนน
พร้อมด้วยพลรมไฟฟ้า ตลอดจนวิธีนับคะแนนโกง และใส่ไฟฟ้าในนาที่สุกห้ายจะถูกนำมาใช้
จนหมดสิ้น ..."² แล้วผลที่ออกมาก็คือ "... พี่เถิดเงินแถวมาลงคะแนน นอกจากได้ตาม
หน่วยต่าง ๆ ก็เต็มไปด้วยพลรมไฟฟ้า รวมคะแนนแล้วมีจำนวนมากกว่าผู้สมัครเลือกตั้งเสียอีก
มันโกงกันอย่างมหากัน ๆ แทะ ๆ ..."³

นอกจากวิธีการโกงเหล่านี้แล้วยังมีกลวิธีอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น จ้างอันธพาลให้คอย
รบกวนหรือทำลายขวัญฝ่ายตรงข้าม ดังคำบรรยายว่า

¹สก. ธรรมะโรหิต ระยะ เล่ม 4 หน้า 3053

²ก. หน้า 2724

³ก. หน้า 2516

วิธีของเขาคงสำเร็จแน่นอน ผมจะเกณฑ์พวกกูยบารวนตามหน่วย
เล็กตั้ง เพื่อช่วยประชาชน แล้วพวกนี้แหละจะเวียนเวียนกันลงกะแผน
ให้เรา ผมกะกะหนึ่งโหล่งอย่างน้อยห้ากรัง เราจ่ายเป็นโหล่งละกระบอก
ใครขวางให้ยิงได้เลย นั่นวิธีหนึ่ง วิธีที่สองคือให้มีกะแผนผมจะสั่ง
กรรมการให้กะแผนให้เขาขานคะแนนเป็นเลขของฝ่ายเราทั้งหมด!

นี่สองวิธีให้น่าพรรคการเมืองที่โกงการเลือกตั้งส่วนใหญ่เป็นพรรคการเมืองฝ่าย
รัฐบาล เพราะพรรคการเมืองเหล่านี้สามารถที่จะให้เจ้าหน้าที่ทางราชการมาเป็นเครื่องมือ
ในการหาเสียงหรือไม่ก็ให้เจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการที่เป็นพวกของตนเป็นผู้ดำเนินการเลือกตั้ง
เพราะจะได้ปฏิบัติงานได้สะดวก ดังคำบรรยายของ สก ว่า

... อ้าวงานสำคัญจะต้องให้ช่วยทำ อ้าวसानต่อน้ำน้ำละดินน้ำอ้าวจะ
ไม่ล้มพวกสื่อเลย ก่อไปข้างหน้าอ้าวจะทั้งพวกสื่อได้ตำแหน่งในหน้าที่ราชการ
พวกเราจะไ้มีงานทำทุกคน สำหรับเงินใบต้องเป็นห่วง อ้าวเงินจะให้
รางวัลสื่อจนพอใจเสมอ!

งานที่อ้าวจะขอให้สื่อทำก็คือช่วยลงคะแนนให้พรรคเสรีนิกรทุกหน่วย
อ้าวไอ้พิมพ์กรไ้มองผมก็ไ้อย่างเรียบร้อยแล้ว สื่อมีหน้าที่เพียงเอาบัตร
นี้ไปไ้ห่มเท่านั้น ไ้ไ้หมากที่สุดเท่าที่จะมากไ้, ให้ไอ้สื่อไ้เวียนเวียนกัน
สื่อไ้ของกั้วพวกเจ้าหม่าไ้และคณะกรรมการอ้าวไ้ข้างพวกเราไ้แล้วทุก
หน่วย สื่อจะผ่านเข้าออกไ้สะดวกเสมอ ... ถ้าไ้ใครคิดค้าน้องกรรมการ
สื่อไ้กำลังไ้ไ้ไ้ ...

อ้าวไ้ไม่อยากให้พวกสื่อเข้าไ้ผิด อ้าวต้องการให้พวกสื่อเข้าไ้ว่าทำไม
เราจึงต้องทำอย่างนี้ ขอแรกพรรคเสรีนิกรต้องชนะ, จะโดยวิธีไ้ไ้ไ้

เราอาจถูกประชาชนถามว่า โกง แต่โกงที่ไม่โกง? มีไหม? ทุกครั้งที่
เลือกตั้งฝ่ายกุมอำนาจนักโกงทั้งนั้น ...¹

ในการจะชนะการเลือกตั้งนี้จะคงอาศัย อิทธิพลและกำลังทรัพย์ พรรคการเมืองใด
ที่มีอิทธิพลกำลังทรัพย์มากก็จะได้เปรียบฝ่ายตรงข้าม เพราะเงินสามารถบันดาลได้ทุกสิ่งทุก
อย่างแม้แต่คะแนนเสียงตามที่ต้องการ แต่การลงทุนซื้อคะแนนเสียงนี้มันว่าไ้ผลคุ้มค่า เพราะ
ถ้าได้เป็นผู้แทนแล้วเขาก็มีโอกาสที่จะเรียกทุนคืนและไ้กำไรอีกมากมายมหาศาล เพราะ
"การค้ากับการเมืองแยกกันยาก"² ดังนั้นคนส่วนมากจึงอยากเป็นผู้แทนราษฎร เพราะมัน
เป็นหนทางที่จะกลายเป็นเศรษฐีได้ง่าย ดังคำพูดของระยัยว่า

"คุณรู้ว่าคุณมหาวิทยาลัยกำลังมีอิทธิพลมาก แต่กำลังหาพรรคพวก ผมมีเงิน
มากสำหรับการเลือกตั้ง เกสนใจกับผมมากทีเดียว ผมจะลงทุนสัก
เจ็ดแปดหมื่น แสนหนึ่งก็รู้ มันต้องซื้อคะแนนให้หมด เล่นกันซื้อ ๆ ลง
ไม่ไ้กัน"

"ก็แต่ละปี การเมืองขึ้นเล่นกันซื้อ ๆ กันแต่เจ๊ง"

"ผมคิดว่าจะลงทุนในวงเงินหนึ่งแสนบาท สำหรับการเลือกตั้งคราวนี้
ถ้าได้เป็นผู้แทนแล้ว เงินแสนหนึ่งประเดี๋ยวเดียวก็ไ้คืน ส่วนกำไรนั้น ...
ไม่ต้องพูดถึง มันมีช่องนับไม่ถ้วน"³

ส่วนความคิดในเรื่องการซื้อคะแนนเสียงนั้น สก มีความเห็นว่า "คนไทยมากมาย
หลายคนตีราคาชีวิตของเขาตลอดจนชีวิตของลูกเมียเพียง 2 บาทก็มี เขาสามารถจะขาย
สิทธิเลือกตั้งไ้ด้วยราคาไม่กี่บาทหรือด้วยเพียงเหล้ากึ่งเดียวเท่านั้น"⁴ แต่ สก ก็ไม่ไ้เห็นว่า

¹สก ภูมิระโรหิต ระยัย เล่ม 5 หน้า 4023 - 4024

²สก ภูมิระโรหิต ระยัย เล่ม 2 หน้า 1514

³ก. หน้า 1515

⁴สก ภูมิระโรหิต เลือกดีแวง เล่ม 1 หน้า 53

เป็นความผิดของราษฎรเหล่านั้นแต่อย่างใด เขามีความเห็น ว่า ผู้ที่จะรับผิดชอบในเรื่องนี้ ก็คือรัฐบาล การที่ราษฎรไม่เข้าใจในเรื่องสิทธิและหน้าที่ของตนนั้นก็เพราะเขาเหล่านั้นขาด การศึกษาและยังไม่เข้าใจเรื่องประชาธิปไตยเพียงพอ ทำให้ตกเป็นเหยื่อของกำโหลต ราษฎรเชื่อและกำหลอกลวง ดังนั้นการแก้ไขปัญหาระบบนี้รัฐบาลจะต้องปรับปรุงทางการศึกษา คือส่งเสริมให้ราษฎรได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง

สรุปความคิดเห็นในเรื่องการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สด ไชยทัศน์ให้เห็น ถึงการไขว่คว้าวิธีที่สกปรกของพรรคการเมืองบางพรรคที่จะเอาชนะพรรคตรงข้าม เช่น การซื้อ คะแนนเสียง การลงไฟฟ้า การโกงคะแนน ตลอดจนการใช้อิทธิพลจากหน้าที่ราชการมา เป็นเครื่องมือช่วยเหลือพรรคพวกของตน พวกผู้แทนราษฎรพวกนี้ส่วนมากไม่มีอุดมการณ์เพื่อ บ้านเมือง แต่จะมุ่งประโยชน์ของคนและพรรคพวกเป็นสำคัญ คนพวกนี้เมื่อได้รับเลือกเข้ามา เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขาก็มักจะวิ่งเต้นเอาตำแหน่งเพื่อสร้างอำนาจให้แก่ตนเอง และ เมื่อมีอำนาจอยู่ในกำมือแล้วเขาก็จะใช้อำนาจหาเงิน เช่น คอร์รัปชัน คำของเถื่อน เป็นการ เรียกทุนคืน เพราะได้ลงทุนไปมากตอนเลือกตั้ง ด้วยเหตุนี้ สด จึงมีความเห็นว่าสภาพ การเมืองของไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง เพราะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับ เลือกเข้ามานั่งในสภานั้นได้มาจากการเลือกตั้งอย่างบริสุทธิ์ มิได้เป็นผู้แทนของประชาชน อย่างแท้จริง ประชาธิปไตยที่ออกมาจึงเป็นประชาธิปไตยของพวกกลุ่มผลประโยชน์ มีการเล่น พรรคเล่นพวก ประชาชนไม่มีโอกาสเข้าไปบริหารงานของชาติได้อย่างเต็มที่ เพราะถูก หลอกและถูกครอบงำด้วยอำนาจของเงินในการเลือกตั้ง ดังนั้นตัวแทนของประชาชนที่แท้จริงซึ่งเป็น คนจนไม่มีเงินซื้อคะแนนเสียงก็ไม่สามารถเข้าไปนั่งในสภาเพื่อรักษาผลประโยชน์ของคนยากจนได้

ตอนที่ 3 แนวความคิดทางด้านการเศรษฐกิจของ สด ที่ปรากฏในนวนิยายชุดบักกิ้ง ระบุว่า เลือกใช้น้ำเงิน และเลือกสีแดง

สด เป็นนักเขียนที่มีอุดมการณ์แน่วแน่ อุดมการณ์ของ สด จะเป็นอุดมการณ์ที่มุ่งต่อสู้เพื่อ ความอยู่ดีกินดีของประชาชนโดยเฉพาะชาวนานับ สด เป็นนักเศรษฐศาสตร์ เขาได้เคย เดินทางไปศึกษาวิชาเศรษฐศาสตร์ที่กรุงบักกิ้ง ขณะที่ สด อยู่ในกรุงบักกิ้งเขาได้พบกับคน ยากจนนับไม่ถ้วน เขาเหล่านั้นต้องตายไปอย่างน่าสงสารเพราะความอดอยาก และ

ความหนาวเย็น นอกจากนั้น สด ยังได้เผชิญกับสภาพสงครามระหว่างจีน - ญี่ปุ่น สภาพของ
ชาวจีนที่เคราะห์ร้ายบาดเจ็บตายราวไปไม่รวมเป็นภาพที่น่าเวทนายิ่งนัก สด ไม่ต้องการ
อย่างยิ่งที่จะให้สภาพต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นที่เมืองไทยอันเป็นที่รักของตน ด้วยเหตุนี้ สด จึง
พยายามทุกวิถีทางที่จะแก้ไขสภาพความอศอยากของประชาชน เขามีความเห็นที่ว่าสันติภาพของ
มวลมนุษย์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อสังคมนั้น ๆ สามารถแก้ไขปัญหาปากท้องของประชาชนได้ ดังนั้น
ปัญหาเศรษฐกิจจึงเป็นปัญหาสำคัญอันดับแรกที่รัฐบาลควรแก้ไข ดังคำกล่าวของ สด ที่ว่า

... แม้ว่าโลกเราทุกวันนี้มีปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่ปัญหาเดียว คือเราจะจัด
ระบบเศรษฐกิจอย่างไรจึงจะเฉลี่ยพืชผล และสินค้าสำเร็จรูปไปให้มนุษย์กิน
และใช้กันได้ทั่วถึงกันทั้งโลก โดยที่ไม่มีการกินแรงกันอย่างทารุณและมณุษย์
ทุกคนไม่ต้องเสียสละเสรีภาพและอิสรภาพในฐานะที่เป็นเสรีชน ...¹

ในทัศนะของ สด เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาร่องปากท้องของประชาชนของรัฐบาล
สด มีความเห็นว่ามาจากการปฏิวัติใหญ่เมื่อ พ.ศ. 2475 คณะรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศ
มิได้ดำเนินการแก้ไขหรือปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้นเท่าที่ควร ราษฎรไทยยัง
คงกินข้าวกับน้ำตม ห้องของราษฎรไทยเกือบทั้งชาติยังคงคอกักอยู่ตลอดเวลา ทั้งนี้เพราะ
นักปฏิวัติได้ปฏิวัติชาติที่รากฐานของเศรษฐกิจ ไม่ได้แก้ปัญหาก็รากแก้วว่าทำไมราษฎรจึง
หนาว จึงอด ทำไมราษฎรยังอยู่กระต๊อบหลังคารั่ว สด พบว่าสาเหตุที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะระบบ
การดำรงชีวิตในสังคมของไทยยังขาดความเป็นธรรม โดยเฉพาะในเรื่องการใช้แรงงาน
การใช้แรงงานของราษฎรมิได้รับการเหลียวแลจากรัฐบาล ปล่อยให้ราษฎรใช้แรงงานของเขา
ไปตามยถากรรมไม่มีการส่งเสริม และที่สำคัญที่สุดก็คือรัฐบาลปล่อยให้มีการกินแรงงานกัน
อย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะแรงงานของชาวชนบท สด มีความเห็นว่าเป็นเวลานานแล้วที่
ชาวชนบทถูกทอดทิ้งไม่มีใครนำพา นับว่าเป็นภัยแก่ชาติอย่างยิ่ง เพราะชนบทเป็นรากฐาน
เศรษฐกิจของชาติ คือเป็นแหล่งของทรัพยากรทั้งหมดที่ชาติเรามีอยู่และในชนบทก็เป็นที่อยู่ของ

¹ สด ฐมะโรหิต ระบยา เล่ม 1 หน้า 596

ประมาณถึง 85 % ของพลเมืองทั้งหมด ประชาชนเหล่านี้เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ซื้อของชาตินี้
นับว่าเป็นผู้เลี้ยงชาติโดยตรง แต่ผู้เลี้ยงชาติเหล่านี้ขาดการบำรุง ดูเหมือนไม่มีโอกาสได้
รับการศึกษาอย่างเต็มที่ ในทางสุขภาพอนามัยก็เต็มไปด้วยโรคภัยไข้เจ็บ

ในความคิดเรื่องการกินแรงงาน สด มีความเห็นว่า "ผมมีคดียุทธยอย่างหนึ่ง ผมต้อง
ใช้แรงงานของผม ผมจะกินแรงใครไม่ได้ เพราะมันไม่เป็นธรรมแก่สังคม เงินที่ได้เปล่า
เงินคอร์รัปชั่น, ดอกเบี้ยอัตราสูง, ค่าเช่าที่ดินกริด, แม่เจียะ, สิบบน, เงินที่โกงเขามา
ล้วนเป็นเงินที่ได้มาจากการกินแรงทั้งนั้น"¹

นอกจากนั้น สด ยังมีความเห็นอีกว่า

... ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นว่าโลกเราจะรอดพ้นจากสงครามและการกดขี่
ทุกรัตถ์ซึ่งเป็นสมุฏฐานของความยากจนได้ ก็ต้องมีการจัดระเบียบการครอง
ชีวิต ครอบงำเสียใหม่ โดยอาศัยเสรีภาพในการออกแรงงาน และ
เก็บเกี่ยวผลได้จากแรงอย่างเป็นธรรม ไม่มีการกินแรงกันเป็นสมุฏฐานสำคัญ
มนุษย์เราอยู่รวมโลกก็มาเป็นพัน ๆ ปี โดยไม่มีการจัดระเบียบการ
ครองชีวิตที่ให้เสรีภาพแก่การทำงาน และให้ความเป็นธรรมในการเสวยสุข
จากแรงงานของแต่ละคน เราอยู่กันมาด้วยการกินแรงอย่างโหดร้ายทารุณ
นับตั้งแต่ครั้งสมัยทาสลงมาถึงสมัยขุนนายสมัยศักดินา, และสมัยทุนนิยม
รอยจารึกของชีวิตมนุษย์ในสมัยเหล่านี้ล้วนเป็นพยานที่เห็นได้อย่างชัดเจนว่า
ไม่เคยมีความเป็นธรรมในการครองชีวิต ครอบงำของทุกคนไม่ว่าใน
สถานใด และในกาลใด มนุษย์ได้กดขี่กันแรงกันอย่างไม่มีมนุษยธรรม
คนที่กำลังมากกว่ากินแรงคนที่กำลังน้อยกว่า คนที่มีอำนาจมากกว่ากินแรง
คนที่มีความน้อยกว่า คนที่มีเงินมากกว่ากินแรงคนที่เงินน้อยกว่าหรือ
ไม่มีเลย กำลังกาย, อำนาจ และอิทธิพลทางการเมืองและเงินเป็นเครื่องมือ

¹สด. กุรุมะโรพิท ระยา เล่ม 4 หน้า 274๘

สำคัญที่ช่วยให้ออกกำลังกายกันเป็นทอด ๆ ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวล้ำค่าสูง
อย่างไม่เป็นธรรมดา ...¹

สค. เปลี่ยนระบบนายทุนและระบบพ่อค้าคนกลาง เพราะเขาเห็นว่า เป็นระบบที่
คนกลุ่มน้อยใช้อำนาจเงินกดขี่ขูดรีดแรงงานของคนกลุ่มใหญ่ได้แก่ชาวไร่ชาวนา คนพวกนี้
ความเป็นอยู่อย่างสบายมีทองลงแรงทำงานกลับกลายเป็นเศรษฐี ทั้งตัวอย่างเช่น เจ้าสัวเล่า
ในเรื่องเลือกสีน้ำเงิน เศรษฐีเงินกูแห่งนครปฐม สค. ได้บรรยายถึงวิธีการสร้างความเป็น
เศรษฐีของเขาแก่เลอาว

... เลอาวทั้งหลายซึ่งรวมทั้งเจ้าสัวเล่า แม้แต่ควย ต่างก็รีบมาตวงเอา
ข้าวไปโดยกิจการกาให้อย่างถูก ๆ เพื่อหักหนี้และดอกเบี้ยร้อยละห้าร้อยละสิบ
ที่กูมา ชาวนาบางคนถูกตวงข้าวไปไม่เหลือแม้แต่เมล็ดเดียว นั่นหมายความว่า
ไม่ให้เห็นเงินเลยชาวนาเคราะห์ร้ายเหล่านี้ ต้องมีชีวิตอยู่ด้วยความไม่มี ทั้งที่
ตนเป็นคนออกแรง อาบเหงื่อต่างน้ำมาตั้งแต่ต้น ถ้าเขาต้องการจะมีชีวิตอยู่
ต่อไป ซึ่งแต่ละทุกคนยังไม่อยากตาย - เขาก็ต้องกู้หนี้ยืมสินมาใหม่ - กู้จาก
เลอาวเหล่านี้เอง - กู้มาเพื่อจะซื้อพันธุ์ข้าว, เพื่อจะซื้อเมล็ดมาเปลี่ยน
ชุดเกาสักชุด, เพื่อซื้อปลาหูกเพิ่มมากขึ้น บางทีก็ซื้อข้าวสารของตัวเองที่
เลอาวเจ้าของโรงสีหักหนี้เอาไป ... ชีวิตของทาสพวกนี้ได้หมุนเวียนไป
อย่างนี้ไปเดี๋ยวนี้เล่า ... หมุนเวียนไปในความเป็นทาสทรมาน ... มีแรงก็
ไถนาไป ... ไถเพื่อให้เลอาวเอาขึ้นทุกที และตัวเองยอมลงทุกทีเพราะ
บางครั้งเมื่อใช้หนี้ไม่ได้ เนื่องจากดอกเบี้ยทบต้นไม่รู้จักหมดเลอาวก็ยึด
เอานาไป ... ยึดจนสิ้นเนื้อประดาตัว นี้อะไรกัน? คนได้กลายเป็นควาย
ไปแล้วหรือ? ...²

¹สค. กุณมะโรหิต ระยา เล่ม 4 หน้า 3042 - 3043

²สค. กุณมะโรหิต เลือกสีน้ำเงิน เล่ม 1 หน้า 430 - 431

สก มีความเห็นว่ถึงเวลาแล้วที่ชาวนาควรจจะรวมแรงร่วมใจกันป้องกันผลประโยชน์ของตนไม่ให้นายทุนหรือพ่อค้าคนกลางมาขูดรีดเอาไปอย่างนายทาส และเขาเห็นว่าวิธีการที่จะกำจัดขูดรีดค่านายทุนและการกินแรงได้สำเร็จก็คือ "วิธีของสหกรณ์" ในเรื่องของสหกรณ์ สก ได้เล่าถึงประวัติความเป็นมาว่า

สหกรณ์ (Co-operative society) คือ ศัพท์เศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษและในเยอรมัน เมื่อประมาณ 120 ปีมาแล้ว สหกรณ์เกิดขึ้นในยุคที่คาร์ล มาร์กซ (Karl Marx) เขียนหนังสือคัดค้านการขูดรีดของนายเงิน แห่งสมัยการปฏิวัติอุตสาหกรรม (The industrial revolution) เป้าหมายของมาร์กซ อยู่ที่การกำจัดการกินแรงระหว่างนายทุนกับแรงงาน เป้าหมายของสหกรณ์ อยู่ที่การหลีกเลี่ยง และป้องกันไม่ให้นายทุนกินแรงเจ้าของแรงงาน วิธีการของมาร์กซมุ่งการใช้กำลังยึดอำนาจ เปลี่ยนแปลงรัฐบาลให้เป็นรัฐบาลของฝ่ายแรงงาน เพื่อทำการกวาดล้างนายทุนออกไป แล้วสถาปนารัฐคอมมิวนิสต์ขึ้นแทน ส่วนวิธีการของสหกรณ์ไม่มุ่งการใช้กำลังยึดอำนาจเพื่อก่อตั้งรัฐบาลสหกรณ์ แต่มุ่งตั้งกลุ่มหรือหน่วยสหกรณ์ขึ้น เพื่อให้ช่วยตัวเองให้พ้นจากการขูดรีดเอาเปรียบจากนายทุนเท่านั้น ดังนั้นจะเห็นว่าวิธีของมาร์กซมุ่งทำลายนายทุน แต่วิธีของสหกรณ์มุ่งหลบเลี่ยงนายทุน วิธีการของมาร์กซมุ่งใช้กำลังบังคับ ส่วนวิธีการของสหกรณ์มุ่งชักชวนให้เกิดความสมัครใจ¹

สาเหตุที่ สก มีความเชื่อและนิยมวิธีการสหกรณ์เพราะ

1. การสหกรณ์เป็นขบวนการวิวัฒนาการของชีวิตตามธรรมชาติ ซึ่งมีทางสำเร็จได้เพราะไม่ขัดกับหลักธรรมชาติแห่งจิตใจ

¹สก กุรมะโรหิต "ข้อถกจากไร่แผ่นดินไทย" นิยมิตร์ 28 กรกฎาคม 2501

2. การสหกรณ์เคารพสิทธิเสรีภาพของมนุษย์ไม่เอามนุษย์เป็นทาสของรัฐอย่างคอมมิวนิสต์
3. การสหกรณ์ไม่ทำให้โลกเกิดสงคราม แต่กลับจะส่งเสริมสันติธรรมให้ถาวรมั่นคง และไฟศาลยิ่งขึ้นด้วยการ เทิดทูนเสรีภาพ อิสรภาพและความเสมอภาคอันเป็นธรรมชาติของการออกแรง
4. การสหกรณ์รังเกียจความเหี้ยมเกรียม ความโหดร้ายทารุณที่ชนกลุ่มน้อยใช้กับชนกลุ่มใหญ่
5. การสหกรณ์เป็นระบอบเศรษฐกิจที่กลมกลืนกับระบอบการปกครองของลัทธิประชาธิปไตย ซึ่งเคารพความศักดิ์สิทธิ์ของชนกลุ่มใหญ่

สก ต้องการเห็นรัฐบาลมีการวางแผนเศรษฐกิจโดยรัฐเป็นผู้รับใช้ประชาชน ยอมให้ประชาชนมีเสรีภาพสมบูรณ์ในการทำงาน มีสิทธิสมบูรณ์ในการเก็บเกี่ยวผลงานจากแรงงานบริสุทธิ์ของเขาแต่ละคนด้วยความเป็นธรรม โดยไม่กินแรงใครหรือถูกใครกินแรง ส่งเสริมประชาชนด้วยการคิดเอง ขายเองและใช้เองตามวิธีการของสหกรณ์ ในนวนิยายของ สก โดยเฉพาะเรื่องระย้า แสดงให้เห็นถึงเจตนาอันบริสุทธิ์ที่จะชี้แนะแนวทางให้คนไทยแต่ละรัฐบาลเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองเราที่เหมาะสมที่สุดในยุคนั้น ควรใช้ระบบสหกรณ์เป็นเครื่องมืออันสำคัญ ชาติจึงจะไปไต่ดอกรอชิง ดังข้อความที่ว่า "... เราเห็นว่าระบบสหกรณ์จะช่วยประเทศไทยให้รอดจากความลุ่มหลงทางเศรษฐกิจได้อย่างแน่นอน และพวกเขาทุกคนจะมีการกินที่อยู่อย่างทั่วถึง ถ้าแม้รัฐบาลจะวางโครงการเศรษฐกิจสหกรณ์อย่างถาวร ..."²

นอกจากนั้น สก ยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับพ่อค้าคนกลางและระบบสหกรณ์โดยผ่านมายังเกรียงไกรหนุ่มนักเรียนนอกจากบอสตันจากเรื่องระย้า ว่า

ชีวิตของคนไทยหลายร้อยครอบครัวเหล่านี้เป็นชีวิตที่จำเป็นต้องไต่รับ
การแก้ไข ในทรรณะของเกรียงไกร ทุกครอบครัวมีชีวิตอยู่ด้วยความกลัว

¹บาร์บารา (นามแฝง) "เมืองสหกรณ์" ปิยมิตร 2 พฤษภาคม 2497 หน้า 7

²สก กุมนะโรหิต ระย้า เล่ม 4 หน้า 3486

และด้วยการถูกดูถูกรีดจากนายทุน และชนกลางซึ่งแบ่งออกเป็นสองพวก พวกหนึ่งคือพวกเถาเถาที่ออกไปกว้านซื้อพืชผลซึ่งแผนดินแห่งชาติโมโนโด้คิด ออกมาด้วยวิธีกรราคา อีกพวกหนึ่งคือพวกขุนรอนซึ่งให้อำนาจกับมือ เอาจากชาวบ้านคือ ๆ คนสองพวกนี้พยายามทุกทางที่จะกินแรงชาวเขาโมโน ซึ่ง เป็นเพียงมือและเท้าของนายทุนกับชนกลางมีหน้าที่แค่สละหยาดน้ำเหงื่อเพื่อ เลี้ยงคนอื่นให้อ้วน ส่วนตนเองผู้เป็นเจ้าของแรงงานบริสุทธิกลับต้องยอมให้อายุตลอดกาล นับเป็นความไม่ชอบธรรมของสังคมแห่งมนุษยชาติ ซึ่งเกรียงไกร ไคโปโกใจอย่างแน่วแน่ว่าแม้เมืองนอกกว่า ในชีวิตของเขาเขาจะต้องต่อสู้เพื่อ ความชอบธรรมซึ่งคนจนแต่ละคนไม่มีจะพึงได้รับ ในฐานะที่ได้เกิดมาแล้วโดย ไม่มีโอกาสจะเลือกเป็นเสรีรัฐได้ เกรียงไกรแน่ใจว่าการสหกรณ์จะแก้ไข ความไม่ชอบธรรมอันนี้ให้ดีขึ้นได้ โดยที่ทุกคนไม่ต้องเสียสละเสรีภาพและ อิสภาพเพื่อยอมตัวเป็นทาสแรงงานให้แก่รัฐอย่างที่ทำกันอยู่ในประเทศ คอมมิวนิสต์ เขาเชื่อว่าลัทธิสหกรณ์จะครองโลกในยุคต่อไป ที่เชื่อเช่นนั้น ก็เพราะว่าลัทธิสหกรณ์เป็นลัทธิเศรษฐกิจที่เกี่ยวพันกับมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสามารถ ช่วยไข่มุขผู้เจ้าของแรงงานรักษาแรงงานส่วนเกินของตนไว้ได้อย่างมากที่สุด และเป็นธรรมที่สุด และที่สำคัญนั้นลัทธิสหกรณ์ไม่วิพากษ์สิทธิของมนุษยชน ไม่ทำลายอิสรภาพและเสรีภาพของคน ลัทธิสหกรณ์เชิดชูสิทธิและประโยชน์ ตลอดจนความเป็นบุคคลไม่กับความเจริญและความก้าวหน้าของสังคม ลัทธิ สหกรณ์เป็นลัทธิเศรษฐกิจของเสรีชนอย่างแท้จริง ซึ่งเสรีชนทุกคนควรจะยึด เป็นหลักประกันสังคมที่ทรงคุณค่ายิ่งกว่าหลักประกันใด ๆ

ความดีงามของอุดมการณ์สหกรณ์ เป็นสิ่งที่พึงใจ สด อย่างแน่นอน เขากระทำทุก วิธีทางที่จะให้สหกรณ์ได้แพร่หลายออกไปให้มากที่สุดจนกระทั่งถึงขั้นที่รัฐบาลยอมรับวิธีการสหกรณ์ เป็นวิธีประกอบการ เศรษฐกิจและสังคมของชาติ ความหวังที่จะให้รัฐบาลยอมรับวิธีการสหกรณ์

ถึงแม้จะเป็นความหวังที่ค่อนข้างจะเลื่อนลาง แต่ สก ก็ไม่เคยทอดทิ้ง เขาฝันอยู่เสมอว่า ถ้าเขามีโอกาสเข้าไปนั่งในสภาหรือเข้าร่วมในคณะรัฐบาล เขาจะดำเนินนโยบายเกี่ยวกับเศรษฐกิจของชาติโดยใช้วิธีการของสหกรณ์ ว่า

... ถ้าพรรคสหกรณ์ได้เป็นรัฐบาล เราจะลงมือทำงานเพื่อวางรากฐานให้ประเทศไทยเป็นรัฐสหกรณ์ ซึ่งต้องการเวลาสำหรับการวิวัฒนาการ เราต้องไม่ด่วนเข้าใจว่าประเทศไทยจะเป็นรัฐสหกรณ์ได้ในไม่กี่ปี โปรดอย่าเข้าใจเช่นนั้นเป็นอันขาด การวิวัฒนาการของสังคมต้องการเวลา เพราะเราไม่ต้องการจะเผด็จการ เราไม่ต้องการจะทำลายระบบทุนนิยมด้วยกำลัง สิ่งที่เรากำลังต้องการก็คือความคลี่คลายของสังคมอย่างสงบ และด้วยความสามัคคี เพื่อมุ่งหน้าไปสู่ยุคใหม่ของการครองชีวิตครองสังคมร่วมกันอย่างเป็นธรรมด้วยความไพเราะอันเสรีที่สุด ...¹

และ

... ก้าวต่อไปฉันจะตั้งสหกรณ์ให้วิ่งจรรอย่างครบบริบูรณ์ทุกตำบล เพื่อเร่งการผลิตและเพิ่มพูนอำนาจซื้อของประชาชนในชนบท เมืองไทยจะตายทุกวันนี้ก็เพราะกำลังผลิตของเราในชนบทตกต่ำมาก เหตุที่ตกต่ำก็เพราะรัฐบาลไม่แยแสเอาเสียเลย ปล่อยให้ประชาชนทำงานผิดวิธี หรือไม่มีโอกาสจะทำงานหรือปล่อยให้พ่อค้าคนกลางกินแรงผู้ผลิตอย่างทารุณที่สุด ...²

การที่ สก ได้ทุ่มเทกำลังทั้งหมดเพื่อสหกรณ์ตลอดมา ถึงแม้จะไม่ได้นิรภัยเบอร์เซนต์ แต่ก็ได้รับความสนใจจากรัฐบาลโดยรับเอาสหกรณ์เป็นนโยบายฟื้นฟูเศรษฐกิจของชาติ ซึ่งขณะนั้นมี พญา ธานีกร กรียวิเชียร เป็นนายกรัฐมนตรี ดังข้อความในจดหมายเปิดผนึกจาก สก กุรมะโรพิท ถึงนายกรัฐมนตรี พญา ธานีกร กรียวิเชียร ลงวันที่ 25 พฤษภาคม 2520 ว่า

¹สก กุรมะโรพิท ระยา เล่ม 4 หน้า 3053

²สก กุรมะโรพิท ระยา เล่ม 5 หน้า 3843

... กระผมต้องขอพระคุณท่านนายกรัฐมนตรีที่กรุณารับสทกรรมไว้เป็นนโยบาย
ฟื้นฟูเศรษฐกิจของประชาชน ตามคำแถลงในที่วิเมื่อคืนวันที่ 8 พฤษภาคม
2520 สทกรรมคงจะเริ่มก้าวหน้าในรัฐบาลของท่านนายกฯ ผู้เห็นการณ์ไกล
และกล้าทำกันอย่างจริงจัง เป็นล่ำเป็นสันอย่างเกาหลีใต้ โดยส่งเสริม
สทกรรมทุกประเภท ไม่เฉพาะการเกษตร และอีกคือเป็นนโยบายสำคัญ
ขั้นที่หนึ่งของชาติไทย ก็จะได้เกิดประโยชน์แก่ชาติ 3 ประการคือ

1. ประโยชน์ทางการ เมือง ...
2. ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ...
3. ประโยชน์ทางสังคม!

ลัทธิเผด็จการเป็นลัทธิที่ สด เกลียดอย่างจับหัวใจ ขณะที่ สด ศึกษาอยู่ในปักกิ่ง
เขาได้เขียนบทความโจมตีลัทธิเผด็จการทั้งซ้ายและขวา เขาทราบดีว่าลัทธิทุนนิยมและสังคมนิยม
(คอมมิวนิสต์) เกิดขึ้นได้อย่างไร เพราะเหตุใด และมีผลสะท้อนต่อสังคมอย่างไรบ้าง
ดังนั้น สด จึงจับเกี่ยวกับลัทธิทั้งสองมาโดยตลอด เขาเห็นว่าลัทธิทั้งสองมีความเลวร้ายพอ ๆ
กัน ทุนนิยมอยู่ได้ด้วยการเอาเปรียบและกินแรงเพื่อนมนุษย์ ทุนนิยมก็อำนาจและทุนส่วนใหญ่
ประชาชนเป็นแต่เพียง เครื่องมือแสวงหาประโยชน์ของผู้มีเงินและมีอำนาจเท่านั้น

ส่วนลัทธิสังคมนิยมหรือคอมมิวนิสต์นั้น ประชาชนยิ่งถูกกดขี่และกินแรงหนักขึ้นไปอีก
เพราะพวกเขาถูกบังคับให้ทำงานเยี่ยงทาส ขาดทั้งอิสรภาพและเสรีภาพ นอกจากนั้น
คอมมิวนิสต์ยังนิยมวิธีการรุนแรงในการเปลี่ยนแปลงอีกด้วย ซึ่งขัดกับอุดมการณ์ของ สด ใน
นวนิยายของ สด หลายเรื่องผู้อ่านจะพบข้อเขียนที่แสดงทัศนะไม่เห็นด้วยกับลัทธิคอมมิวนิสต์
แทรกอยู่ทั่วไป เช่น ในเรื่องระย้า สด ได้แสดงทัศนะไว้ว่า

... ลัทธินี้จะไม่พบความสำเร็จเลย เพราะขัดกับธรรมชาติวิสัยของมนุษย์
และเขาพยากรณ์ว่า การแผ่อำนาจแบบลัทธิจักรวรรดินิยมอย่างผู้นำของ

มูลนิธิพิทักษ์และส่งเสริมสทกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ.ท. 1 : 17 สิงหาคม

คอมมิวนิสต์กำลังดำเนินการอยู่ ทั้งในทางจารกรรมและในทางโฆษณา
จะทำให้โลกต้องเกิดภัยคุกคามอีกครั้งหนึ่ง หลังจากสงครามยึดเลอว์กับสงคราม
ซาบรูโลสจบลงแล้ว โลกจะไม่เริ่มเย็นจนกว่าคอมมิวนิสต์จะเลิกงานใต้ดิน
ซึ่งเป็นการจุดไฟเผาสงครามด้วยการปฏิบัติอย่างดัดตนโค่นราก และด้วย
วิธีการที่หักห้ามปราศด้วยเขา ไม่โยคีต่อความจริงในประวัติศาสตร์ ซึ่ง
ยืนยันว่าโลกเจริญรุ่งเรืองมาได้เพราะการวิวัฒนาการ ไม่ใช่เพราะ
การปฏิวัติทุกวันทุกคืนอย่างที่พวกคอมมิวนิสต์กำลังทำอยู่ ...¹

และ

... ผมไม่เชื่อลัทธิคอมมิวนิสต์ เพราะมันทำให้คนเป็นทาส คนเราไม่ใช่
ทาสของรัฐหรือของสังคม คนเราเกิดมาด้วยเสรีภาพ ทำไมเราจึงจะ
ทำลายเสรีภาพของเราเสียเพื่อศรัทธาอันหนึ่ง ที่เขาพยายามจะเชิดชู
ด้วยวิธีเฝ้าบ้านเรือนและทำลายชีวิตตลอดจนจำกัดสิทธิของมนุษย์? ผมไม่
คิดว่าคอมมิวนิสต์จะจัดโลกใหม่ได้สำเร็จ ...²

หรือ

... พวกคอมมิวนิสต์ได้คนหาวิธีแก้ความยากจนโดยการจัดนายทุนเสีย
แล้วสร้างสังคมคอมมิวนิสต์ขึ้นมาใหม่ และช่วยให้การกินแรงระหว่างบุคคล
น้อยลงได้มากมาย แต่ก็ยังคงมีการกินแรงอยู่ระหว่างคนกับรัฐ เพราะ
คนได้กลายเป็นทาสของรัฐไป เมื่อตั้งรัฐบาลคอมมิวนิสต์ขึ้นใหม่ ๆ ใน
โซเวียตรัสเซีย รัฐได้เข้าริบผลกำไรของราษฎรที่ไม่ได้จึงยอมทำงาน ...
นั่นคือผลของการทำให้คนเป็นทาส ...³

¹ สด. ภูมิระโรหิต ระบาย เล่ม 1 หน้า 450

² ติ. หน้า 596 - 597

³ สด. ภูมิระโรหิต ระบาย เล่ม 4 หน้า 3043

อีกตอนหนึ่งกล่าวว่า

... ระบบคอมมิวนิสต์ที่พวกคุณใช้อยู่ทุกวันนี้ คุณไม่คิดบ้างหรือว่ามันระบบถูก
ตารางโดยตรง เพราะว่านักโทษที่บางขวางยังจะคิดว่าเยอะแยะ เพราะ
เขามีหมูมีผักกิน, ไม่อด ๆ อยาก ๆ, แต่ชาวคอมมิวนิสต์ของคุณได้กินหมู
อาทิตย์ละชิ้นเท่านั้น ชิ้นเล็ก ๆ เท่าเพียงหัวแม่มือ, ทั้ง ๆ ที่ทำงาน
ซุกคืดตั้งแต่เช้าจนค่ำ ผัวเมียพ่อแม่ถูกพรากออกจากกัน ระบบครอบครัว
ถูกทำลายแตกสลายเสีย, ทุกคนกลายเป็นควาย, มีชีวิตเหมือนสัตว์เคี้ยวหญ้า,
ทำแต่งาน, ฟังแต่คำสั่ง, คิดไม่ได้, พู้อะไรไม่ได้ ชักขึ้นอะไรไม่ได้ทั้งนั้น,
อย่างเราก็ถูกล้างสมองอย่างหนักก็ตายเปล่า นั่นหรือวิบัติสุดแกละ? ผมไม่
เข้าใจ ...¹

ในนิยายชุดมังกร สด โคกล่าวถึงลัทธิคอมมิวนิสต์ว่า

"อ้อ, เน่นอน ระบบคอมมิวนิสต์ ถ้าไม่เผด็จการ - ไม่ทารุณ -
ไม่เหี้ยม, มันก็สำเร็จยาก แต่ฉันว่ามันไม่มีทางสำเร็จ เพราะมนุษย์เรา
มีธรรมชาติทางใจที่ต้องการเสรีภาพมากเท่ากับต้องการอากาศหายใจ
ระบอบที่เผด็จการเสรีภาพของคน - เอาคนเป็นทาสแรงงาน - คลังแต่งาน
งาน - งานทั้งกลางวันกลางคืน แบบฟาโรห์คลังปิรามิด หรือ
พระเจ้าจีนสื่อหวงคลังกำแพงเมืองจีน" เขาหยุดหัวเราะ "ฉันว่ามันเป็น
ระบอบทาส มันสำเร็จไม่ได้ มันจะยืนอยู่ได้ก็เพียงชั่วขณะเท่านั้น แล้ว
ประชาชนก็จะโค่นมันลงอย่างที่เคยโค่นมาแล้วในประวัติศาสตร์ - ไม่วันนี้ -
ก็วันหน้า

.....

•ทำไม?

¹สด ฐรมะโรหิต ระยำ เล่ม 5 หน้า 3961 - 3962

“เพราะคอมมิวนิสต์เป็นพวกกลับกลอก มุ่งแต่ความสำเร็จของลัทธิ ไม่คำนึงถึงศีลธรรม ไม่ยึดกับมนุษยธรรม คอมมิวนิสต์โกหกได้ เชื้อคนโลภ, ขาพ่อฆ่าแม่ ขาวัวฆ่าเมียได้, ขาผู้พระคุณได้, ความกตัญญู ไม่มีความหมาย, ความดีไม่มีความหมาย สิ่งเดียวที่มีความหมายก็คือ โลกใหม่ที่เขาคิดจะสร้างขึ้นบนกองกระดูก จันว่าคนเมืองไม่ทำความชั่ว เหล่านี้”¹

และ

“เราจะต้องยืนยันว่าจะต้องทำสงครามชนชั้นจนถึงที่สุด หมายความว่า จนกว่าเงินจะชนะโลก พังแล้วก็หายใจไม่ทั่วท้อง จันนึกไม่ออกว่าเงินจะชนะโลกได้อย่างไร แล้วมันจะเกิดประโยชน์อะไรแก่เมืองจีนบ้าง? จันมองไม่เห็น เราจะฆ่ากันเพื่อให้พวกชนชั้น มันจะเป็นไปได้อย่างไร? อย่างน้อยมันก็ต้องมีชั้นใจชั้นฉลาด มันจะเท่ากันพวกไม่ได้ อย่างในรัฐคอมมิวนิสต์เขาก็มีชั้นนายที่ถือ แส้ถือปืน มีชั้นทาสที่ถือเชือกถือเคียว”²

การที่ สก ไม่เห็นด้วยกับลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง ทำให้เขาถูกกล่าวหาว่าเป็นพวกของนายทุนหรือเป็นนายทุนเสียเอง แต่ในขณะเดียวกัน สก ก็ถูกทางการเพ่งเล็งว่าเป็นคอมมิวนิสต์ เพราะ สก ได้เขียนบทความโจมตีอิทธิพลของบทความทางการเมืองนี้ สก เขียนขณะที่กำลังศึกษาอยู่ในปักกิ่ง และบทความนี้เองที่รัฐบาลเยอรมันในเซี่ยงไฮ้ได้ตัดพ้อมายังรัฐบาลไทย ประกอบกับหลังจากที่ สก กลับเมืองไทยแล้ว เขาได้เขียนบทความโจมตีพวกพ่อค่านายทุน ทำให้ สก ถูกเพ่งเล็งมาตลอดว่าเป็นคอมมิวนิสต์

ในที่สุด สก ก็ได้รับเชิญจาก พล.ต.ท.พระพิริยชนคศิริ รองอธิบดีกรมตำรวจ จดหมายเชิญฉบับนี้ลงวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2497 สก ใ้บันทึกเหตุการณ์ครั้งนี้ไว้ว่า

¹สก กุรณะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 1 หน้า 281 - 282

²สก กุรณะโรหิต เมื่อหิมะละลาย เล่ม 2 หน้า 643

"... ข้าพเจ้าถูกนำตัวไปพบกับรองอธิบดี ซึ่งมีบรรดาศักดิ์เป็นพระ
ทานเป็นคนร่างสูง คัดฉะสัน แวตาคู ไม่มียิ้ม ท่าทางน่ากลัว สมกับ
เป็นตำรวจของนักการเมือง

"นั่งสิ" ท่านพูดอย่างสะบัด ยึดตัวนั่งในท่าตรง ตาของข้าพเจ้า
เหม็ง ข้าพเจ้าเห็นศีรษะใหญ่คล้ายคารวะ แล้วนั่งลงยังเก้าอี้ตัวกลาง
นายตำรวจที่ตามเข้ามาคนหนึ่ง นั่งลงที่เก้าอี้ตัวหนึ่งทางออกไป

ข้าพเจ้าไม่พูดอะไร สงบใจรอฟังอย่างเดียว

"ผมเอาตัวคุณมาวันนี้ อยากจะถามอะไรสักหน่อย" ท่านรองอธิบดี
พูดคุณเผ่าพูดเสียงเกรี้ยวอย่างผู้มีอำนาจ

"ครับ" เป็นคำเดียวที่หลุดจากปากข้าพเจ้า

"ทำไมคุณจึงเข้าข้างรัสเซีย?" เสียงท่านรองแห่งกร้าว

ข้าพเจ้าลงไปประเดี้ยวหนึ่ง จึงถามแทนที่จะตอบ

"เขียนที่ไหนครับ"

"ก็ในหนังสือพิมพ์ของคุณะสิ" พูดอย่างสะบัดตามเคย

"ผมไม่เคยเขียน" ข้าพเจ้าตอบทันที

"ก็ไปยังไง!" ท่านรองฯ "นิยามิตร" จากกองหนังสือข้าง ๆ เปิด
หน้าแรก แล้วเลือกหนังสือพิมพ์มาให้ข้าพเจ้าอย่างแรง

ข้าพเจ้ารับมาดู นึกซันในใจแล้วตอบว่า

"ครับ ผมเขียน"

"เมื่อไหร่ ทำไมบอกว่าไม่เคยเขียน?" แวตาคูของท่านดูน่าขบขัน

"ผมเขียนเรื่องสหกรณ์ ไม่ได้เขียนเข้าข้างรัสเซีย" ข้าพเจ้าตอบทันที

"คุณแอนดรีนายนูน ยังปากแข็งว่าไม่ได้เข้าข้างรัสเซีย" น้ำเสียงดูภาคภูมิใจ

"การแอนดรีนายนูน ไม่จำเป็นต้องเข้าข้างรัสเซีย" เสียงข้าพเจ้ากร้าวขึ้น

"ยังจะเถียง!"

"ครับ การแอนดรีนายนูน ไม่จำเป็นต้องเป็นพวกรัสเซีย"

"คุณสร้างหลักฐานอย่างอื่นไม่เหลือ แล้วยังจะปากแข็ง "

"ผมก็แข็ง"

"คุณพูดให้ฟังหน่อย"

"ขอประทานโทษถ้ามีอะไรที่ไม่ดี แต่ผมพูดความจริง"

"ความจริงอะไร?"

"สหกรณ์ไม่ใช่คอมมิวนิสต์ มันต่างกันยาวกับคำ"

"คุณเอาเงินมาลงทุน คุณต้องเป็นคอมมิวนิสต์"

"ผมไม่ได้เป็นคอมมิวนิสต์"

"คุณนี้จะเคราะห์ร้ายเสียแล้ว"

"ครับ ผมก็เตรียมตัวมารับเคราะห์ แต่ก่อนที่จะรับเคราะห์ ผมต้องชี้แจงให้ท่านรองฯ เข้าใจ"

"คุณไม่ต้องมาสอน"

"ท่านรองฯ เข้าใจผิด"

"คนชนาครองอธิปัตย์คำรวไม่เข้าใจผิด ผมจับคอมมิวนิสต์มานาน"

"ข้าพเจ้ายึดแล้วก่อนหายใจยาว ในใจนี้ปลงอนิจจัง"

"สหกรณ์เป็นปัจเจกชนนิยม เป็นฝ่ายอินทวิถิลลิสต์ คอมมิวนิสต์เป็นสังคมนิยม เป็นฝ่ายโซเชี่ยลลิสต์ มันไม่ห่างจะเหมือนกันได้ สหกรณ์เป็นเศรษฐกิจในแบบแบบฮอลิฮอลคอด คอมมิวนิสต์เป็นเศรษฐกิจรูปเจจียแบบเวอร์คคอด สหกรณ์เป็นเศรษฐกิจของประชาชน ต้องการกระจายอำนาจ ไม่มีเผด็จการ คอมมิวนิสต์เป็นเศรษฐกิจของรัฐ ต้องการรวบอำนาจมีเผด็จการ ท่านรองฯ น่าจะทราบ มันต่างกันฟ้ากับดิน"

"แต่คุณต้องเป็นคอมมิวนิสต์ คุณอย่าแก้ตัว"

"นั่นคงแล้วแต่ท่านรองฯ จะคิด แต่ผมไม่ใช่คอมมิวนิสต์ ผมเอาแต่คอมมิวนิสต์"

1 นารี ฤมะโรหิต อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสกล ฤมะโรหิต

นี่คือ สก ที่ถูกเพ่งมองว่าเป็นคอมมิวนิสต์ ทั้ง ๆ ที่ สก เทอททุนชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์อย่างแรงกล้าใครจะมาดบหลุมได้

นิคมเขาตะกร้าเมืองในอุดมคติของ สก

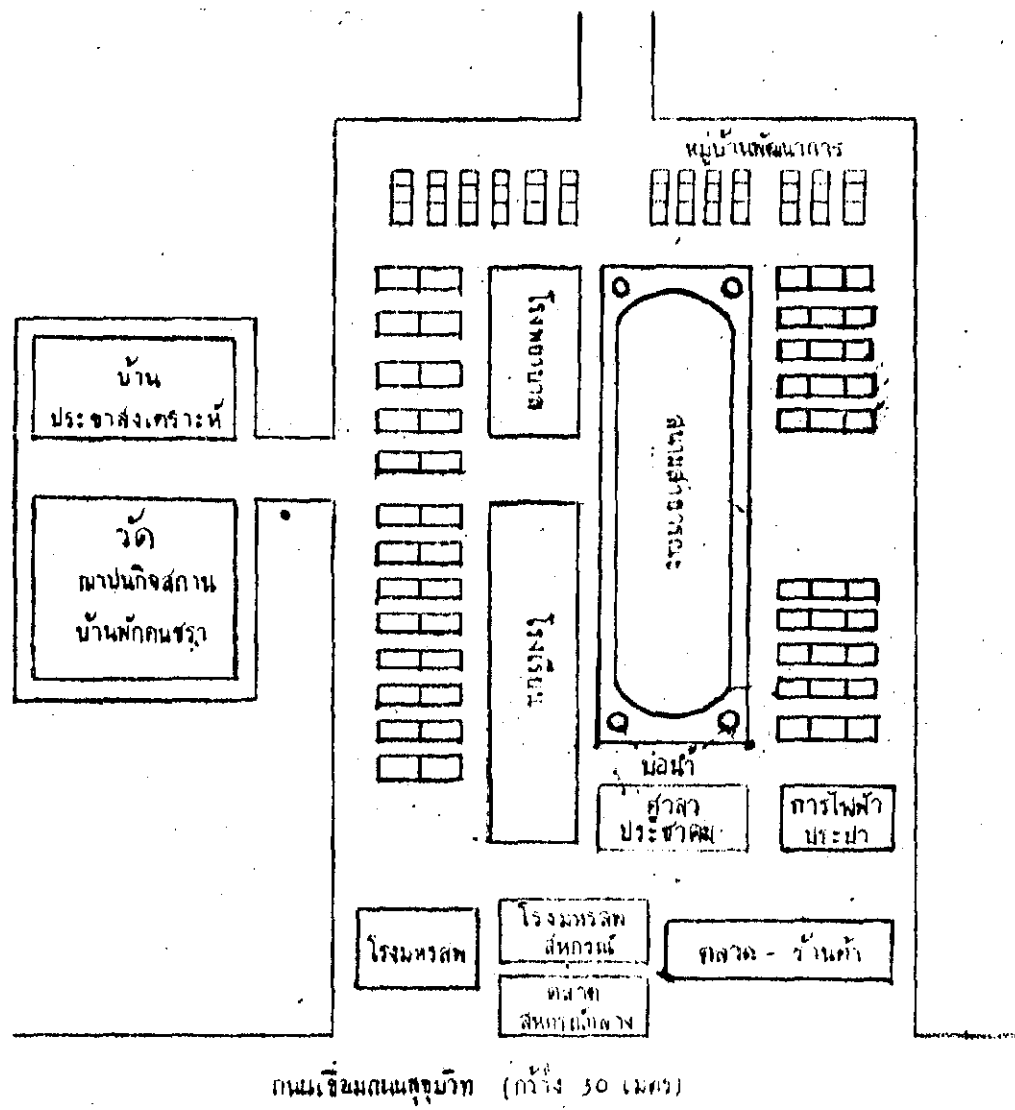
หลังจากที่ สก ลาออกจากราชการในปี พ.ศ. 2489 สก ก็เริ่มหันมาใช้ชีวิตชาวไร่ ชาวนาตามที่ไผ่ผืนไร่ สก ได้ไปซื้อที่ดินที่ตำบลงิ้วโฮง จังหวัดปราจีนบุรี ทำไร่หน่อไม้ไผ่คง แต่ต้องพบกับความล้มเหลว เพราะถูกพ่อค้าคนกลางกดราคา ในที่สุดต้องขายไร่ไผ่คงไป จากนั้นเขาก็ไปซื้อไร่และที่ดินว่างเปล่าที่บ้านหนองจับเต่า ตำบลนาจอมเทียน อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี สก ตั้งใจอย่างแรงกล้าที่จะบูรณะชนบทแห่งนี้ขึ้นเป็นไร่แผ่นดินไทยใหม่ เพื่อช่วยให้ชาวไร่ที่ยากจนมีงานทำมีรายได้สม่ำเสมอ ปราศจากการขูดรีดแรงงาน อุตสาหกรรม โรงเรียน โรงพยาบาล การสหกรณ์ และมูลนิธิไร่แผ่นดินไทย

สำหรับเงินทุนที่จะมาบูรณะหมู่บ้านก็เป็นเงินที่ได้มาจากรานพลังทางเศรษฐกิจ¹ เป็น รายได้ที่ได้มาจากรัพยากรธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น เช่น ถ้าทำเลเป็นนาที่ทำฐานพลังนา ถ้าทำเลเป็นไร่ ก็ทำฐานพลังไร่ เป็นต้น การสร้างฐานพลังทางเศรษฐกิจ ใช้แรงงานชาวนาน ที่สมัครใจ รายได้ของฐานพลังจะมีกรรมกรเก็บรักษา ถือว่าเป็นเงินกองกลาง จัดเป็นเงิน ของทุกคนในหมู่บ้าน เมื่อใดก็ตามไรก็จะเอาเงินมาเข้ามูลนิธิไร่แผ่นดินไทย เงินเหล่านี้จะนำมา ทำประโยชน์ต่าง ๆ แก่หมู่บ้าน เช่น ตัดถนนหนทาง ขุดบ่อน้ำให้ชาวนาน สร้างโรงเรียน ให้เด็ก สร้างโรงพยาบาล สร้างสาธารณูปโภคต่าง ๆ ถ้าเป็นไปไม่ได้ วัด บ้านพักคนชรา และโรงมหรสพ ฯลฯ ก็จะตามมาในภายหลัง ความพยายามของ สก ครั้งนี้ก็เพื่อจะช่วยให้ ชาวชนบทมีชีวิตที่ดีขึ้น สบายงานขึ้น โครงการบูรณะชนบทนี้ สก ก็ได้แต่หวังว่าเมื่อเป็นรูปเป็นร่างขึ้นมาแล้ว ก็จะใช้วิธีการของสหกรณ์เข้ามาช่วยเหลือในขั้นต่อไป²

¹พิมพ์ภา เรื่องวิทย์ ชีวิตและงานของ สก กุญชรโรหิต ใน วารสารทองสมุก

5 : 35 ตุลาคม - ธันวาคม 2524

²นารี กุญชรโรหิต อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสก กุญชรโรหิต หน้า 17

แผนผังแสดงหมู่บ้านชนบทไร่นาคนไทย

แต่เป็นหนี้เสียภายใต้โครงการไร้แผ่นดินไทยต้องประสบความล้มเหลวอีก สาเหตุ เพราะทุนไม่พอและเงินไม่ตกต้องตามฤดูกาล พืชผลต่าง ๆ ล้มตายหมด เป็นอันว่าโครงการ บูรณะชนบทต้องล้มเหลวไปด้วย ชีวิตและความหวังที่ยังพอจะมีเหลืออยู่บ้าง บัดนี้ก็ได้พังทลาย ไปจนหมดสิ้น แต่ สก ก็ไม่ย่อท้อถึงแม้ว่าไร้แผ่นดินไทย ในความเป็นจริงจะกลายเป็นอดีตไปแล้วก็ตาม แต่ไร้แผ่นดินไทยในความเป็นของเขายังเจิดจ้าอยู่ในความทรงจำของผู้อ่านตาม จนเท่าทุกวันนี้ นั่นคือนิคมเขาตะกร้า เมืองสหกรณ์ของเกรียงไกร นิคมเขาตะกร้าแห่งนี้ไม่มี วันประสบความล้มเหลว เพราะเกรียงไกรมีกองทุนอันมหาศาลคือธารทองซึ่งระย้าและพวกพบ โดยบังเอิญหลังเขาตะกร้า และทองนี้ก็ได้กลายเป็นฐานพลังทางเศรษฐกิจของนิคม เขาตะกร้า

เกรียงไกรมีความเชื่ออย่างมั่นคงว่าความเจริญของชนบทคือรากฐานของเศรษฐกิจ แห่งชาติ ชนบทคือโรงงานของชาติซึ่งทำการผลิตทรัพยากรในดินสืบนาน้ำออกมาให้แก่สังคม ภายใตุนิคม เขาตะกร้าโมเดลแห่งแรกของ เมืองสหกรณ์ตามแบบบูรณะชนบทจึงได้อุบัติขึ้นและ เพื่อพิสูจน์ว่า "ลัทธิสหกรณ์จะแก้ปัญหา เศรษฐกิจของเมืองไทยได้หรือไม่" เกรียงไกรได้ แถลงโครงการในการสร้างเมืองสหกรณ์ของเขาไว้ว่า

... โครงการของเราจะตั้งอยู่ทั้งทางด้านการเศรษฐกิจและการเมือง ทางเศรษฐกิจเราจะเริ่มจากทุ่งเขาตะกร้าอย่างที่ได้เคยพูดกันไว้ เราจะสร้าง เมืองใหม่ที่นี่ เพื่อพิสูจน์ว่าโครงการ เศรษฐกิจของเราจะสามารถทำให้พวกเรา ชาวเขาที่ไม่มีชีวิตสะดวกสบาย อุดมสมบูรณ์ขึ้นอย่างแท้จริงได้หรือไม่ เราจะ สร้างชีวิตใหม่ของพวกเราขึ้นจากแผ่นดิน ... จากสิกรรรม แล้วก็จะขยายออก เป็นอุตสาหกรรม ชีวิตในเมืองใหม่ของพวกเราจะเป็นชีวิตที่พึ่งตัวเองได้ทั้งสิ้น เราจะสร้างเมืองตัวอย่างขึ้นเพื่อพิสูจน์ว่า การมีชีวิตภายในขอบเขตของความ จำเป็นที่ชีวิตต้องการ จะไม่ก่อให้เกิดปัญหายุ่งยากทางเศรษฐกิจขึ้นได้เลย ...²

¹สก. ฤกษ์โรหิต ระย้า เล่ม 4 หน้า 2806

²ก. หน้า 2593 - 2594

และ

... ในเมืองใหม่ของเราจะไม่มีใครกินแรงใคร ทุกคนเก็บผลจากแรงงาน
ของตนได้อย่างเต็มที่ แต่ทุกคนต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ทุกคน
ต้องสละแรงงานส่วนเกินมาสร้างสังคม เพื่อจะไว้ร่วมกัน เช่น ช่วยกันสร้าง
ถนน, สร้างโรงเรียน, สร้างโรงพยาบาล, สร้างบ่อน้ำ สร้างทุกสิ่งทุกอย่าง
ที่เราใช้ร่วมกัน เราแน่ใจว่าถ้าเราสามารถจัดระเบียบของการครองชีพให้
เป็นธรรมได้ เมืองใหม่ของเราจะเป็นเมืองที่มีความสุขที่สุด ทุกคนจะมี
อิสรภาพและอยู่กันดี ...¹

วิธีดำเนินการ เมื่อเกรียงไกรตกลงใจแน่วแน่แล้วเขาก็เริ่มลงมือออกสำรวจที่ดิน
บริเวณเขาตะกร้าซึ่งมีเนื้อที่ทั้งหมด 30,000 ไร่ เขาได้จับจองและแจกจ่ายที่ดินให้แก่
ชาวบ้านโดยวิธีจับสลาก เพื่อมิให้เกิดการแย่งแย่งกัน หลังจากนั้นก็ออกไปเหยียบย่ำให้แก่
ผู้จับจองครบกว่า 5 ไร่ 400 ครอบครัวยกก่อนทำการแบ่งปันที่ดินเกรียงไกรได้จัดการ
ปักถนนตามแผนผังไว้ก่อน ตลอดจนเว้นที่ดินไว้เป็นสมบัติของสาธารณะ เช่น สนามกีฬา
ประชาชน, สนามประชุม, สหกรณ์, โรงเรียน, โรงพยาบาล, โรงแรม, ร้านค้า-
สหกรณ์, โรงประปาสหกรณ์, องค์การขนส่งสหกรณ์ สหกรณ์ขายพืชผล, สหกรณ์หาทุน,
สหกรณ์ออมทรัพย์ ฯลฯ สถานที่เหล่านี้ส่วนมากเกรียงไกรไว้ให้ชั้ยฟรีเขาตะกร้า เพราะ
เป็นที่ดินกวดยุทธยาไม่เหมาะแก่การกสิกรรม

เมื่อเสร็จการแบ่งที่ดินแล้ว เกรียงไกรก็เริ่มทำการปรับดินด้วยรถแทรกเตอร์และ
ครอเลอร์ซึ่งสั่งมาจากต่างประเทศ รถเหล่านี้จะมีเป็นจำนวนน้อย ๆ ดันเพื่อเป็นหน่วยพลังงาน
สำหรับสมาชิกสหกรณ์ใช้ต่อไป

นอกจากนั้นเกรียงไกรยังมีโครงการตั้งสหกรณ์พลังงาน เพื่อให้ราษฎรได้มีเครื่องจักร
ช่วยทุนแรงในการเปิดที่ดินและการทำไร่อย่างทั่วถึงกัน เงินทุนที่มีอยู่เมื่อก่อนไว้สำหรับตั้งสหกรณ์
รับซื้อพืช และสหกรณ์โรงงานอุตสาหกรรมแล้วจะต้องทุ่มให้สหกรณ์พลังงาน เพื่อให้คนมี

¹ สด. ฤกษ์โรหิต รัชยา เล่ม 4 หน้า 2596

รถเคเตอร์ปัดล้างถังแช่ขนาด "สี่สอง" ถึงขนาด "สี่เจ็ด" ไว้สำหรับเปิดฆ่าและปราบที่คืนให้เป็นไร นอกจากนั้นต้องมีแทรกเตอร์ด้อยยาวทุกขนาดเพื่อปลูกพืชและปราบวัชพืช ตลอดจนเก็บพืชบางชนิดที่ไร่เก็บได้ สหกรณ์พลังงานนี้ยังจะใช้ประโยชน์ในการตัดถนน สร้างบ่อน้ำ และการสาธารณสุขประเภทอื่น ๆ สำหรับชาวนาคนอื่นด้วย

หลังจากสหกรณ์พลังงานได้ช่วยบุกเบิกโคพรหมที่ดินให้ชาวนาที่บ้านจิบจงเรียบร้อยแล้ว ก็แนะนำให้ชาวนาปลูกมัน ก่อนมันจะโตก็ให้ฝังถั่วหรือข้าวโพดลงไม่เพื่อเลี้ยงตัวไปก่อน ข้าวโพดจะทำเงินให้อย่างน้อยปีละสองถึงสามพันต่อ 50 ไร่ เพราะปลูกได้สองครั้ง เมื่อมันโตแล้วหาสิ่งไรก็จะทำเงินให้อย่างน้อยปีละหกพันบาท ผลที่ได้กว่าจะได้รับก็คือ "...ครอบครัวหนึ่งจะมีรายได้ค่อนข้างดีพอสมควร จึงกินไม่หมดแน่ แรงงานส่วนเกินที่กินไม่หมดนี้ผมเชื่อว่าจะทำให้ชาวเขาที่โหมมีบ้านอยู่สบาย มีอาหารดี ๆ กิน มีวิทยุฟัง มียานพาหนะส่วนตัวใช้ เป็นชาวไร่วัฒนาได้อย่างแท้จริง ..."

นั่นคือเมืองสหกรณ์ในลักษณะโมเดลทดลอง เมืองในฝันของโลกอนาคตคือเมืองไม่มีการชู้กริกันแรงระหว่างมนุษย์ เมืองที่เงินหมดอำนาจ ไม่มีโอกาสที่จะเป็นเครื่องมือใช้ชู้กริกันแรงกันต่อไปอีก ในเมืองใหม่ทุกคนจะพอใจ สัจธรรมจะครองแผ่นดิน สันติสุขจะยืนยง และเสรีภาพจะงอกงาม²

นอกจากนั้น

... ทุกคนในเมืองนี้จะอยู่สบายกินสบาย ทุกคนจะร่ำรวยและจะรักกันเหมือนพี่เหมือนน้อง ไม่มีการทะเลาะกัน หรือปล้นกันเลย ใครผู้ร้ายจะไม่มี เพราะทุกคนร่ำรวยแล้ว เอาเปรียบกันคนโกงกันก็ไม่มี เพราะมีกินมีใช้แล้วทุกคน ใครมันเสียใจอย่างนั้นก็จะถูกคำบาตร แถบกว่ากฎหมายที่ศักดิ์สิทธิ์ยิ่งกว่า กฎหมายของบ้านเมืองก็คือคำบาตร และใครจะถูกคำบาตรหมด ไม่มีใครผูกคอตาย

¹สก. ธรรมะโรหิต ระบุว่า เล่ม 3 หน้า 2170

²สก. ธรรมะโรหิต ระบุว่า เล่ม 4 หน้า 2811

ไม่มีใครคบ ไม่มีใครให้เข้าบ้าน ไม่มีใครติดต่อกับชาย จะซื้ออะไรจะขาย
อะไรก็ไม่ได้ เพราะไม่มีใครเอา ...¹

จากการบรรยายสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวหมู่บ้านนิคมเขาตะกร้าข้างต้นนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า แนวความคิดของ สด ได้รับอิทธิพลมาจากความเชื่อในเรื่องโลก
พระศรีอารย์ และวิญญาณไทยเฝีย ของ ทอมัส มอร์ ซึ่งเป็นโลกในความฝันของมนุษยชาติและ
สด เองก็ยอมรับว่า "... เมืองสหกรณ์เป็นเมืองในอนาคตไม่ใช่เมืองในปัจจุบัน ..." ²
เพราะ

... การสร้างเมืองที่เขาตะกร้าเป็นเพียงการเพาะเมล็ดพืชสหกรณ์ลงไปในพื้นที่
เท่านั้นเอง ไม่ใช่การเนรมิตเมืองใหม่ของมนุษย์ให้เกิดขึ้นทันตาเห็น ...
การสร้างเมืองสหกรณ์ เหมือนกับการปลูกต้นไม้ ถ้าไม่เพาะเมล็ดพืช
ลงไปในพื้นที่ ต้นไม้ก็งอกไม่มีโอกาสงอก และเมื่อต้นไม้ไม่งอก ต้นไม้ก็ยอม
ไม่มีโอกาสเจริญเติบโตออกดอกออกผล ต้นไม้ฉันใดเมืองสหกรณ์ก็ฉันนั้น ...³

สรุปแนวความคิดทางด้านการเศรษฐกิจของ สด เขามีความเห็นว่าตั้งแต่เมืองไทย
ทำการปฏิวัติมา สภาพความเป็นอยู่ของคนไทยก็ไม่มีอะไรดีขึ้นเลย ชักลับแย่ลงทุกที
โดยเฉพาะพวกชาวชนบทมักจะถูกละเลยจากรัฐบาล และคนพวกนี้มีจำนวนถึง 85 % ของ
ประชากรทั้งหมด บุคคลเหล่านี้เป็นพลังงานสำคัญของประเทศแต่กลับถูกทอดทิ้งให้มีความ
เป็นอยู่อย่างแร้นแค้น เขาคิดว่าถึงเวลาแล้วที่รัฐบาลควรจะได้หันมาเอาใจใส่ต่อชาวชนบท
และแก้ไขสภาพเศรษฐกิจของประเทศไทยให้ดีขึ้นโดยกำจัดการเอารัดเอาเปรียบและกีดกันแรงกันใน
สังคมให้หมดไป เขามีความเชื่ออย่างมั่นคงว่า ลัทธิเศรษฐกิจสหกรณ์เป็นลัทธิเศรษฐกิจเดียว
ที่จะแก้ไขสภาพเศรษฐกิจของไทยได้อย่างเหมาะสมที่สุด สด เกลี้ยกลัทธิทุนและลัทธิ

¹ สด ภูมมะโรหิต ระยา เล่ม 1 หน้า 543

² สด ภูมมะโรหิต ระยา เล่ม 4 หน้า 2958

³ ฎ. หน้า 2985 - 2986

คอมมิวนิสต์อย่างจับใจ เพราะลัทธิทั้งสองเป็นลัทธิที่ทำลายสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ ดังนั้นจึงไม่เหมาะกับสภาพสังคมไทย ในเรื่องระบ้ายาได้แสดงให้เห็นว่า สก ได้ให้นิยามเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมแนวความคิดทางคานสหกรณ์ ในขณะที่เดียวกันเขาก็ได้ต่อต้านพวกพ่อค่านายทุนและลัทธิคอมมิวนิสต์ไปในตัวด้วย

ในชีวิตของ สก เขาได้ต่อสู้และอุทิศตัวเพื่อสหกรณ์ตลอดมา เขาได้พยายามทุกวิถีทางที่จะกระจายความคิดเรื่องสหกรณ์ไปในกลุ่มชนต่าง ๆ งานเขียนของ สก จะพูดถึงสหกรณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทางตรงเช่น เมืองสหกรณ์ ข้อคิดจากไร่แผ่นดินไทย ฯลฯ ส่วนทางอ้อมนั้น สก ได้แทรกลงในนวนิยายของเขา นวนิยายของ สก หลายเรื่องที่แสดงให้เห็นเจตนาอันบริสุทธิ์ที่จะชี้แนะแนวทางให้คนไทยและรัฐบาลเห็นว่า การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองที่เหมาะสมกับยุคสมัยนั้นควรใช้ระบบสหกรณ์เป็นเครื่องมืออันสำคัญ ชาติจึงจะไปได้ตลอดรอดฝั่ง สก ต้องการให้เห็นเมืองไทยเป็นเมืองสหกรณ์ เขาได้ทุ่มเททั้งกำลังกายและกำลังใจที่จะส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ไปสู่ประชาชนเพื่อให้สหกรณ์เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป

สรุปผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์นวนิยายเอกของ สด กุรมะโรหิต มีสาระและรายละเอียดเกี่ยวกับการศึกษาและวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษานวนิยายของ สด กุรมะโรหิต ในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก ส่วนภาษา และกลวิธีการแต่ง
2. เพื่อศึกษาแนวความคิดทางศาสนสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏในนวนิยายของ สด กุรมะโรหิต

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ สด กุรมะโรหิต และผลงานการประพันธ์เท่าที่ปรากฏอยู่ และที่ค้นคว้าได้
2. ศึกษานวนิยายเรื่อง ปักกิ่งนครแห่งความหลัง เมื่อหิมะละลาย คนที่โลกไม่ต้องการ ขบวนการเสรีจีน ระบาย เลือดสีน้ำเงิน และเลือดสีแดง อย่างละเอียด
3. วิเคราะห์นวนิยายของ สด กุรมะโรหิต ที่กล่าวข้างต้นทั้งเจ็ดเรื่องในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก ส่วนภาษา และกลวิธีการแต่ง
4. วิเคราะห์แนวความคิดทางศาสนสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏในนวนิยายของ สด กุรมะโรหิต
5. สรุปผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. นวนิยายชุดบั๊กกิ้ง ไคแกเรื่อง บักกิ้งนครแห่งความหลัง เมื่อหิมะละลาย คนดีในโลกไม่ต้องการ และขบวนการเสรีจีน ผลการวิเคราะห์สรุปได้ดังนี้

โครงเรื่อง โครงเรื่องในนวนิยายชุดบั๊กกิ้งส่วนมาก เป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่ออุดมการณ์ทางการเมือง และเสนอแนวความคิดในการแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ความขัดแย้งที่ปรากฏเห็นได้ชัดคือความขัดแย้งทางค่านิยมความคิดของตัวละคร นอกจากนั้นก็มีความขัดแย้งระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ เช่น การต่อสู้กับความอดอยากแร้นแค้นของชาวจีน

แก่นเรื่อง นวนิยายชุดนี้ สก ต้องการจะเสนอแนวความคิดทางค่านิยมการปกครอง ปัญหาของสงครามและความยากจนของประชาชนชาวจีน สก มีความเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้มีสาเหตุเนื่องมาจากความเห็นแก่ตัวและการแย่งชิงอำนาจของบรรดาขุนพล ตลอดจนความบ้าคลั่งในลัทธิการเมืองจนไม่สนใจต่อความทุกข์ร้อนของประชาชน

ตัวละคร งานเขียนชุดบั๊กกิ้งเป็นบันทึกความทรงจำของ สก ขณะที่อยู่ในบั๊กกิ้ง ดังนั้นเหตุการณ์ต่าง ๆ และตัวละครบางตัว สก ได้จำลองมาจากชีวิตจริง ทำให้ตัวละครมีลักษณะสมจริง การสร้างบุคลิกลักษณะ ตลอดจนนิสัยของตัวละครมีลักษณะคงที่ คือค่อนข้างมีนิสัยอย่างไรค่อนข้างคงลักษณะเช่นนั้นไว้ ด้วยเหตุนี้ทำให้บุคลิกลักษณะและนิสัยของตัวละครเป็นที่ติดปากของผู้อ่านโดยทั่วไป เช่น จางหลิน (คนดีในโลกไม่ต้องการ) เป็นต้น

ฉาก ฉากที่ปรากฏในนวนิยายชุดบั๊กกิ้งเป็นฉากจริงเกือบทั้งหมด เช่น สวนสาธารณะเป่หยาบ ทะเลสาบคุนหมิงบู ฯลฯ นอกจากนั้นก็เป็นจากบ้านเรือนและสถานที่ทางประวัติศาสตร์ของจีน สก มีความประทับใจเมืองจีนช่วงก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างมาก ดังนั้นเมื่อ สก บรรยายจากต่าง ๆ เขาไม่เคยละเลยที่จะกล่าวถึงศิลปวัฒนธรรมอันเก่าแก่ สภาพบ้านเมืองและบรรดาชีวิตอันงดงามของสถานที่ต่าง ๆ ที่ไปพบเห็นในขณะที่อยู่ในบั๊กกิ้งอย่างซาบซึ้งและประทับใจ ด้วยเหตุนี้ สก จึงมักจะใช้เวลาในการบรรยายฉากครั้งละนาน ๆ เพื่อสร้างอารมณ์และภาพพจน์แก่ผู้อ่าน

ส่วนภาษา สด มีความสามารถในการเลือกใช้คำได้อย่างเหมาะสมทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม เช่น การใช้คำซ้ำเพื่อเน้นอารมณ์และความรู้สึก การใช้คำอุปมาอุปไมย เป็นต้น และเนื่องจากตัวละครในนวนิยายชุดนี้ส่วนมากเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษา เช่น อาจารย์ นักศึกษา และนักการเมือง ดังนั้นภาษาที่ใช้จึงมีภาษาอังกฤษปนอยู่มากทั้งที่เป็นศัพท์ทั่วไปและศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการเมือง นอกจากนี้จะมีภาษาอังกฤษปนแล้วยังมีภาษาจีนแทรกอยู่ทั่วไป ส่วนในคำพหูพจน์ส่วนมากใช้ภาษาได้ดี แต่จะมีพหูพจน์บางตอนที่มีข้อความค่อนข้างยาว เพราะ สด มุ่งเสนออุดมการณ์มากไปทำให้ดูหย่อนความสมจริงไป

กลวิธีในการแต่ง นวนิยายชุดนี้มักถึงเป็นบันทึกประสบการณ์ของ ระพีพันธุ์ พรเลิศ ในบันทึก เรื่องทั้งหมดจึงเป็นเรื่องเล่าของระพีพันธุ์ ซึ่งเป็นตัวละครตัวหนึ่งในเรื่อง สด เลือกใช้กลวิธีในการเล่าเรื่องได้ดีและเหมาะสมกับเรื่อง ส่วนในด้านการเปิดเรื่อง คำเนิ่นเรื่อง และการปิดเรื่อง ก็ถือว่าดึงดูดความสนใจของผู้อ่านที่จะติดตามเรื่องต่อไป ทำให้นวนิยายชุดนี้มักถึงอยู่ในความทรงจำของผู้อ่านตลอดมา

ข้อที่น่าสังเกตประการหนึ่งคือ จากการศึกษาชีวประวัติของ สด จะพบว่า สด ได้แทรกประสบการณ์ชีวิตจริงของเขาไว้ในนวนิยายชุดนี้ค่อนข้างมาก และเสนออย่างตรง ๆ ไม่ต้องมีการตีความหรือกลั่นกรองมากนัก ดังนั้นการอ่านนวนิยายชุดนี้มักถึงทำให้ผู้อ่านคิดว่ากำลังอ่านอัตชีวประวัติของ สด เป็นผลให้บางคนเชื่อว่า ระพีพันธุ์ พรเลิศ น่าจะเป็นคนเดียวกับ สด ภูมมะโรหิต

2. นวนิยายเรื่องระยำ

โครงเรื่อง เป็นเรื่องของระยำหนุ่มลูกทุ่งแห่งเขาทโมน ที่ทำการต่อสู้เพื่อชาติและเพื่อความเป็นธรรมในสังคม ความขัดแย้งที่ปรากฏในเรื่องส่วนมากเป็นความขัดแย้งเรื่องอุดมการณ์และแนวความคิดของตัวละครทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง

แก่นเรื่อง สด ต้องการจะแสดงให้เห็นว่าคนเราจะดีหรือชั่วนั้นมิได้เป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อม แต่เป็นผลมาจากสันดานแต่กำเนิด เช่น ระยำกับระยำย เป็นต้น นอกจากนี้ สด มีความต้องการที่จะเผยแพร่แนวความคิดในเรื่องลัทธิเศรษฐกิจสหกรณ์ ซึ่ง สด ให้ความมั่นใจว่า เป็นลัทธิเศรษฐกิจเดียวที่จะแก้ปัญหาสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของไทยได้

อย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกัน สด ก็ได้แสดงให้เห็นถึงความเลวร้ายของลัทธิเศรษฐกิจ
นายทุน และลัทธิคอมมิวนิสต์

ตัวละคร ตัวละครในเรื่องระยำ เป็นตัวละครที่ สด สร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นสื่อ
ในการเผยแพร่แนวความคิดเรื่องสหกรณ์ และแสดงแนวความคิดเรื่องการเมือง โดย สด
สามารถสร้างสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อความคิดของตัวละครได้อย่างสมเหตุสมผล ทำให้
ตัวละครมีลักษณะสมจริงมากกว่าที่จะเป็นเพียงกระบอกเสียงของเขาเท่านั้น ในการสร้าง
บุคลิกลักษณะและนิสัยของตัวละคร สด จะกำหนดให้ตัวละครแต่ละตัวมีลักษณะนิสัยที่มั่นคงคือ
ตัวละครใดเมื่อเริ่มแรกมีบุคลิกลักษณะอย่างไร ถึงแม้ในเวลาและเหตุการณ์ต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลง
ไปตัวละครนั้นก็ยังคงยึดมั่นในบุคลิกลักษณะเดิม ทั้งตัวอย่างเช่นระยำและเกรียงไกร เป็นต้น
ซึ่งในบางครั้งทำให้รู้สึกว่าพฤติกรรมของตัวละครบางตัวจะดูเคร่งเครียดไปบ้าง แต่ก็ทำ ความ
สนใจให้แก่ผู้อ่าน

ฉาก ฉากที่ใช้ในเรื่องระยำ มีทั้งฉากที่เป็นสถานที่จริงและฉากสมมุติ
โดยเฉพาะการสร้างฉากสมมุติได้พิสูจน์ให้เห็นว่า สด มีความสามารถสร้างฉากได้อย่างยอดเยี่ยม
เหมาะสมบรรยากาศและเหตุการณ์ในเรื่อง แสดงให้เห็นถึงความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับ
ชนบทของ สด ได้อย่างดี บวกกับความสามารถในการใช้ภาษาบรรยายฉากให้ผู้อ่านเกิด
ภาพพจน์และจินตนาการได้ชัดเจน ในนวนิยายเรื่องนี้ สด ได้ให้ความสำคัญของฉากมาก
มีการสร้างแผนที่ประกอบฉากและเหตุการณ์ในเรื่อง นับว่าเป็นการช่วยลำดับเหตุการณ์ของผู้อ่าน
ได้เป็นอย่างดี

สำนวนภาษา จากนวนิยายเรื่องระยำ แสดงให้เห็นว่า สด มีความสามารถ
ในการเลือกใช้คำได้อย่างไพเราะคมคาย ความนิยมในเรื่องการซ้ำคำ เพื่อเน้นอารมณ์และ
ความรู้สึกของผู้อ่านยังมีอยู่มากเหมือนกันวนิยายเรื่องอื่น ๆ ของเขา นอกจากนั้นก็มีการใช้
โวหารต่าง ๆ เพื่อทำให้อ่านเกิดภาพพจน์และอารมณ์คล้อยตาม ส่วนการใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษ
ทยอยบ้างประปรายในลักษณะของการทับศัพท์ ซึ่งส่วนมากเป็นศัพท์ง่ายและเป็นที่ใช้กันที่
เล่น แอ็กซีเคนท์ บาธเวียร์น เป็นต้น

กลวิธีในการแต่ง สก ใช้กลวิธีเสนอเรื่องโดยให้ผู้แต่งเป็นผู้เล่าเรื่องตั้งแต่ต้นจบ
ในการดำเนินเรื่อง สก จะใช้กลวิธีสูงใจผู้อ่านโดยสร้างความขัดแย้งและความใคร่เป็นตอน ๆ
แล้วค่อย ๆ คลี่คลายกันไปทีละน้อย ๆ วิธีการสร้างความใคร่จะใช้วิธีง่าย ๆ คือตั้งคำถาม
แล้วให้ผู้อ่านติดตามต่อไปเพื่อหาคำตอบเหล่านั้น นับเป็นวิธีสูงใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี แต่เป็น
ที่น่าเสียดายที่นวนิยายเรื่องนี้ สก เขียนไม่จบทำให้ผู้อ่านไม่ทราบสาเหตุการแต่ง ๆ ตอนท้าย
จะคลี่คลายไปอย่างไร โดยเฉพาะอุกมการของเขาจะประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไร

3. * นวนิยายเรื่องเลือกสินน้ำเงินและเลือกสีแดง

โครงเรื่อง เป็นเรื่องของ เปรม ป้อมทอง ที่ถูกอำนาจเงินพัดพาให้ชีวิตต้อง
เข้าไปพัวพันกับความโลภความลงของชนกลุ่มหนึ่งที่บูชาเงินเป็นพระเจ้า เหตุการณ์ของเรื่อง
จึงดำเนินไปด้วยความขัดแย้งหลายลักษณะ แต่ความขัดแย้งที่เด่นชัดมากคือความขัดแย้งระหว่าง
มนุษย์กับมนุษย์ เพื่อที่จะแย่งชิงกับ เปรม จำต้องเงินจำนวน 300 ล้านบาท และความขัดแย้งนี้เอง
ก็ทำให้ตัวละครทุกตัวต้องจบชีวิตลงด้วยเงินจำนวนนี้

แก่นเรื่อง สก ต้องการจะชี้ให้เห็นว่าเงินมีอำนาจเหนือจิตใจมนุษย์มานานแล้ว
ยิ่งสังคมปัจจุบันเงินก็ยิ่งมีอำนาจเทียบเท่ากับพระเจ้า เงินเป็นต้นเหตุของการกคชี่เบียดเบียน
ซึ่งกันและกัน สก จึงพยายามที่จะชักจูงให้มนุษย์ปลดแอกจากความเป็นทาสของเงิน โดยเอา
แรงกายที่ธรรมดาสร้างให้แตกกับปัจจัยสี่ มนุษย์ก็สามารถจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข
โดยเฉพาะอย่างยิ่งมนุษย์จะต้องรู้จักคำว่าพอ

ตัวละคร ในนวนิยายชุดนี้ตัวละครมีสองชุด แต่เหตุการณ์ในเรื่องต่อเนื่องเป็น
เรื่องเดียวกัน โดยมีตัวละครเอกคือ เปรม ป้อมทอง เป็นตัวเชื่อมโยงเหตุการณ์ นับว่า สก
ใช้กลวิธีในการสร้างตัวละครที่แปลกกว่าเรื่องอื่น ๆ การสร้างลักษณะนิสัยของตัวละครมีความ
สมจริงมากขึ้น เพราะในนวนิยายชุดนี้ สก เทร่อุกมการน้อยลง ทำให้ตัวละครมีลักษณะนิสัย
คล้ายบุคคลธรรมดา คือมีความโลภ โกรธ และหลง ซึ่งมักบ้างน้อยบ้างแล้วแต่สภาพแวดล้อม
และเหตุการณ์จะชักพาไป

ฉาก ฉากที่ใช้ประกอบเรื่องส่วนมากเป็นฉากในจินตนาการหรือจากสมมุติ
ลักษณะการบรรยายฉากมีทั้งที่ต้องการให้ผู้อ่านเห็นภาพความงดงามของสถานที่เป็นแห่ง ๆ ไป

กับฉากที่มีความผสมกลมกลืนไปกับการดำเนินเรื่อง มีการเคลื่อนไหวไปกับเหตุการณ์ในเรื่อง ในการสร้างฉาก สด สามารถสร้างฉากและบรรยายฉากได้เหมาะสมกับบรรยากาศและเรื่อง

สำนวนภาษา สด นิยมใช้คำซ้ำเพื่อเน้นความรู้สึกของผู้อ่าน มีการใช้คำอุปมาอุปไมยได้อย่างไพเราะ เนื่องจากนวนิยายชุดนี้ สด แทรกอุกฤษการน้อยกว่านวนิยายเรื่องอื่น ๆ ทำให้บทสนทนาของตัวละครมีลักษณะสมจริงและเป็นธรรมชาติ คือ เป็นบทสนทนาสั้น ๆ ไม่มีบทสนทนาที่เป็นข้อความยาว ๆ เหมือนนวนิยายชุดบั๊กกิ้งหรือระย้า

กลวิธีในการแต่ง การเล่าเรื่อง สด ใช้กลวิธีให้ผู้เขียนเป็นผู้เล่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมด ส่วนการเปิดเรื่อง การดำเนินเรื่อง และการปิดเรื่อง สด ทำได้คือสร้างความใคร่รู้และดึงดูดความสนใจของผู้อ่านได้ตลอดเรื่อง โดยเฉพาะการดำเนินเรื่อง นับว่า สด ใช้กลวิธีที่แปลกกว่าเรื่องอื่น คือ แต่ละเรื่องมีความสมบูรณ์ในตัวของมัน แต่ถ้าจะนำเอาเรื่องทั้งสองมาต่อกันเรื่องก็สามารถดำเนินต่อเนื่องกันไปได้อย่างเหมาะสม

4. แนวความคิดทางค่านิยม เศรษฐกิจ และการเมือง ที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของ สด ภูมมะโรหิต

4.1 แนวความคิดทางค่านิยมและการเมืองของจีนที่ปรากฏในนวนิยายชุดบั๊กกิ้ง

ทางค่านิยม สด ได้แสดงให้เห็นสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวจีนที่อยู่ในสภาพที่อดอยากแร้นแค้น เนื่องจากบ้านเมืองตกอยู่ในภาวะของสงคราม นอกจากนั้น สด ได้แทรกความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจีน เช่น ประเพณีการแต่งกาย อาหารการกิน และที่อยู่อาศัย เป็นต้น ทางด้านการเมือง สด ได้ให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมืองของจีน โดยแทรกความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมืองของจีน เช่น สิทธิการปกครองของจีน การแย่งแย่งชิงอำนาจของบรรดาขุนพล ซึ่งเป็นสาเหตุทำให้จีนต้องรบกันเองเป็นเวลานาน จนกระทั่งในที่สุดจีนบนผืนแผ่นดินใหญ่ต้องตกอยู่ภายใต้อำนาจการปกครองของคอมมิวนิสต์

4.2 แนวความคิดทางค่านิยมและการเมือง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมไทยนั้น สด มีความเห็นว่าสังคมไทยควรมีการพัฒนาโดยเฉพาะชาวชนบท ซึ่งเป็นประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ รัฐบาลควรแก้ไข

การส่งเสริมทางค่านาชีพ การศึกษา สุขภาพอนามัยและที่อยู่อาศัยให้ดีขึ้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญของชีวิต สก ยืนยันหลักการที่ว่าสังคมที่ดีที่สุดคือสังคมที่มีสวัสดิการมากที่สุด มีเสรีภาพในการปกครองชีวิต และมีการเอาเปรียบกันแรงกันน้อยที่สุด ส่วนความคิดทางการเมือง สก เห็นว่านักการเมืองไทยยังขาดคุณธรรมที่จะทำงานเพื่อชาติบ้านเมือง นักการเมืองส่วนมาก มุ่งสร้างบารมีและความร่ำรวย ทำให้ประเทศชาติไม่เจริญ ประชาชนอดอยากยากจนลงทุกวัน สก เห็นว่าถึงเวลาแล้วที่เราควรนึกถึงประเทศชาติเสียที โดยขจัดความโลภ ความมักใหญ่ใฝ่สูงให้ลดลง

4.3 แนวความคิดทางการเมืองเศรษฐกิจ

สก ยืนยันในแนวความคิดของเขาว่า ลัทธิสหกรณ์เป็นลัทธิเศรษฐกิจที่ดีที่สุดและเหมาะสมที่สุดที่จะแก้ปัญหาเศรษฐกิจของทุกสังคมได้ โดยเฉพาะประเทศไทย สก เห็นว่าลัทธิสหกรณ์เหมาะสมกับสังคมไทยที่มีเชื้อพุทธศาสนา เพราะลัทธิสหกรณ์เป็นลัทธิที่เดินสายกลาง เกิดทุนเสรีภาพในการทำงาน และให้สิทธิในการเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ที่ได้จากแรงงานของแต่ละคน โดยไม่มีการกีดกันหรือถูกผู้อื่นกีดกันแรง ในขณะเดียวกัน สก ก็ได้แสดงให้เห็นถึงความเลวร้ายของลัทธิคอมมิวนิสต์และลัทธินายทุนว่า เป็นลัทธิที่เขาเปรียบและกีดกันแรงงานกันอย่างโหดร้ายที่สุด เขาได้ให้ความหวังไว้ว่าในอนาคตลัทธิทั้งสองนี้จะต้องถูกกำจัดและเสื่อมความนิยมจากประชาชน เพราะขัดกับหลักธรรมชาติของมนุษย์คือความต้องการสิทธิและเสรีภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจาก สก กุรุมะโรหิต เป็นนักประพันธ์ที่มีผลงานมากมายหลายประเภท จึงน่าจะให้มีผู้ศึกษางานประพันธ์ประเภทอื่นของ สก
2. น่าจะได้ศึกษาวรรณกรรมประเภทบทความและสารคดีในคานกลวิธีในการเขียน และแนวความคิดทางการเมืองสังคม เศรษฐกิจและการเมือง
3. น่าจะมีการศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรมของนักเขียนอื่น ๆ โดยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวความคิดทางการเมืองสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระแสร มาสยาภรณ์ วรรณกรรมไทยปัจจุบัน มหามกุฏราชวิทยาลัย 2512, 206 หน้า
- กุศล นาคะชาติ ชีวประวัติและผลงานวรรณกรรมของ สก. กุรมะโรหิต วิทยานิพนธ์ อ.ม.
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2519, 263 หน้า อักส่าเนา
- กุหลาบ มลลิกะมาส วรรณคดีวิจารณ์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2522, 213 หน้า
- เขียน วีระวิทย์ วิวัฒนาการการปกครองของไทย ไทยวัฒนาพานิช 2517, 220 หน้า
- คึกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. สถาบันกษัตริย์ 2516, 30 หน้า
- เงาะทอง (นามแฝง) "สถลนันทพบ สก. กุรมะโรหิต" ลลนา 39 : 75 - 83 สิงหาคม
2517
- จภูมิ สุภาพ สารานุกรมรัฐศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 2 ไทยวัฒนาพานิช 2510, 196 หน้า
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเมืองและสังคมไทย พิมพ์ครั้งที่ 2 โครงการเสริมความรู้ด้าน
การเมืองและสังคมในระบอบประชาธิปไตย คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2520, 608 หน้า
- เจตนา นาควัชร "วรรณคดีวิจารณ์และการศึกษาวรรณคดี" ใน วรรณไวทยากร
หน้า 1 - 53 ไทยวัฒนาพานิช 2514
- เจือ สตะเททิน ประวัตินวนิยายไทย โรงพิมพ์สุทธินิสารการพิมพ์ 2517, 254 หน้า
- _____ ศิลปะการประพันธ์ โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ 2510, 321 หน้า
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช ชีวติและงานเขียนวรรณ และ ก.ศ.ร. กุหลาบ โรงพิมพ์วัชรินทร์การพิมพ์
2522, 296 หน้า
- ตรีศิลป์ บุญขจร "บนเส้นทางเดินของ สก. กุรมะโรหิต" จุลสารสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์
1 : 17 - 24 พฤษภาคม - สิงหาคม 2521
- ✓ _____ พัฒนาการนวนิยายไทย พ.ศ. 2475 - 2500 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง
นวนิยายกับสังคม วิทยานิพนธ์ อ.ม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2521, 247 หน้า
อักส่าเนา

- คุ้ม คุ้มสาย, ม.ล. วรรณกรรมพินิจเชิงจิตวิทยา ไทยวัฒนาพานิช 2516, 165 หน้า
- ✓ คุตยเทพ สุวรรณจินดา "วรรณกรรมการเมือง" อนุสารวรรณศิลป์ 11 : 2, 17
7 ธันวาคม 2517
- ทวีปวร (นามแฝง) "กวีกับการเมือง" อักษรศาสตร์ปริจารณ 1 : 32 - 38 มิถุนายน
2517
- ทองสุข เกตุโรจน์ การเขียนแบบสร้างสรรค์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2519, 123 หน้า
- เทือก กุสุมา ณ อยุธยา "เรื่องอ่านเล่นหรือนวนิยายในวรรณคดีไทย" จันทร์เกษม 85 :
45 - 53 พฤศจิกายน - ธันวาคม 2511
- ธนิต อยู่โพธิ์ วรรณคดีกับชีวิตและการเมือง กรมศิลปากร 2510, 107 หน้า
- นพ ปาละกวงศ์ ณ อยุธยา ปาฐกถาเรื่องนวนิยาย โรงพิมพ์เทพพิทยาอินเตอร์เนชั่นแนล
2519, 27 หน้า
- บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ม.ล. แนะแนวทางอ่านนวนิยาย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2512,
47 หน้า
- _____ วิเคราะห์วรรณคดีไทย ไทยวัฒนาพานิช 2517, 266 หน้า
- _____ "หัวใจของวรรณคดีไทย" ใน วรรณวิทยากร หน้า 55 - 157
ไทยวัฒนาพานิช 2514
- ประทีป เหมื่อนนิล วรรณกรรมปัจจุบัน โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ 2519, 303 หน้า
- ✓ ประทุมพร วัชเสถียร "วรรณกรรมการเมือง" ภาษาและหนังสือ 4 : 110 - 114
ตุลาคม 2515
- เปลื้อง ณ นคร คำบรรยายวิชาการประพันธ์และหนังสือพิมพ์ พิมพ์ครั้งที่ 4 ไทยวัฒนาพานิช
2514, 356 หน้า
- _____ ประวัติวรรณคดีไทยสำหรับนักศึกษา ไทยวัฒนาพานิช 2506, 581 หน้า
- ✓ พิมพ์กา เรื่องวิทย "ชีวิตและงานของ สก ฐมะโรหิต" วารสารทองสมุท 5 : 30 -
45 ตุลาคม - ธันวาคม 2504

ไพฑูริย์ ช่างเขียน สารานุกรมศัพท์ทางสังคมวิทยา คณะรัฐประศาสนศาสตร์

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ 2515, 86 หน้า

พิทักษ์และสงเสริมสหกรณ์แห่งประเทศไทย, มูลนิธิ พ.ส.ท. 1 : 17 สิงหาคม 2520

รัฐจวน อินทรกำแหง วรรณกรรมวิจารณ์ตอนที่ 1 ดวงกลม 2514, 125 หน้า

รุ่งวิทย์ สุวรรณอภิชน "สก กุระโรหิต กัลลหิธสหกรณ์ ผู้จากไปอย่างเงียบเหงา"

โลกหนังสือ 7 : 83 - 91 เมษายน 2521

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์ สมาคมภาษาและหนังสือ 2514,

372 หน้า

วิภา กงกะนันท์ วรรณคดีศึกษา แผนกบริหารนักศึกษา สำนักงานอธิการบดี จังหวัดพระ

มหาวิทยาลัยศิลปากร 2521, 191 หน้า

วิลลศิริ ร่มสุข "แนวการอ่านและวิจารณ์วรรณกรรมประเภทบันเทิงคดี" วารสาร

มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน 3 (4) : 9 - 22 ประจำ

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2522

สก กุระโรหิต ขบวนการเสรีชนจีน โรงพิมพ์เจริญกิจ 2518, 2 เล่ม

_____ "ข้อคิดจากไร่แผ่นดินไทย" ปิยะมิตร 28 กรกฎาคม 2501 หน้า 2

_____ คนที่ไม่ต้องการ โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา 2515, 358 หน้า

_____ นักกึ่งนครแห่งความหลัง โรงพิมพ์เจริญกิจ 2517, 368 หน้า

_____ "เมืองสหกรณ์" โดย บาร์บารา (นามแฝง) ปิยะมิตร 2 พฤษภาคม 2497

หน้า 7

_____ เมื่อหิมะละลาย โรงพิมพ์โพธิ์สามต้นการพิมพ์ 2518, 2 เล่ม

_____ ระย้า โรงพิมพ์เจริญธรรม 2513, 5 เล่ม

_____ เลือกสีแดง โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์ 2515, 2 เล่ม

_____ เลือกสีน้ำเงิน โรงพิมพ์ไทยสัมพันธ์ 2514, 2 เล่ม

สุชุม นวกุล วิทยา นาคศิริกุลกิจ และ วิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์ การเมืองและการปกครอง
ของไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง 2521, 358 หน้า

สุทธิวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ วรรณคดีและวรรณกรรมปัจจุบัน โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์ 2504,
210 หน้า

สุภาพรรม บุญสะอาด ประวัติหนังสือพิมพ์ในประเทศไทย บรรณกิจเทรดดิ้ง 2517,
232 หน้า

เสถียร จันทิมาธร คนเขียนหนังสือ โรงพิมพ์พิมพ์เนต 2517, 254 หน้า

เสริมจิต สิงห์เสนี ความรู้อย่างตนในเรื่องวรรณคดีอังกฤษและวรรณคดีอเมริกา มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ 2515, 119 หน้า

✓เสลา เรขะรุจิ "สก ฐมะโรหิต นักอุคคต นักต่อสู้เพื่ออภิบาลอุทการนามโรจน์"
ใน หนังสือวรรณคดีไทย รวบรวม 2510, 550 หน้า

อนุสรณ์วันพระราชทานเพลิงศพ นายสก ฐมะโรหิต โรงพิมพ์ไทยเซม 2521, 124 หน้า

Brooks, Cleanth and Robert Penn Warren. Understanding Fiction. 2nd.ed.
New York Appleton - Century - Crofts, 1959. 688 p.

Foster, E.M. Aspects of the Novel. A Penguin International Edition,
London, 1970. 173 p.

วิเคราะห์นโยบายเอกของ สค. ภูมิโรหิต

บทคัดย่อ

ของ

ชีวิตหทัย นุคสถาปนา

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ 2525

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาวิเคราะห์แนวโน้มรายเอกของ สด กุระโรหิต ในด้านโครงเรื่อง แก่นเรื่อง ตัวละคร ฉาก ส่วนภาษา กลวิธีการแต่ง และศึกษา แนวความคิดทางก้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ที่ปรากฏอยู่ในนวนิยายของ สด กุระโรหิต โดยเสนอผลงานการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลของการศึกษาวิเคราะห์ปรากฏว่า โครงเรื่องส่วนมากเป็นเรื่องของการต่อสู้เพื่อ อุดมการทางก้านเศรษฐกิจและการเมือง และเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหของสังคม เศรษฐกิจและการเมือง เพื่อประโยชน์ของประชาชน ในก้านตัวละครถึงแม้ว่า สด มีความ จงใจที่จะใช้ตัวละครเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่อุดมการของตน แต่ สด ก็สามารถสร้าง ตัวละครได้สมจริง นอกจากนั้นทางก้านกลวิธีในการเขียน สด มีความสามารถในการสร้าง ความขัดแย้ง ความไม่รู้ให้เป็นที่สนใจของผู้อ่าน การสร้างฉาก สด สามารถบรรยายภาพ และเหตุการณ์ได้อย่างชัดเจน ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพพจน์และลำดับเหตุการณ์ได้ดี ความสามารถ อีกประการหนึ่งของ สด ก็คือ สด สามารถเลือกใช้ถ้อยคำได้เหมาะสม มีการใจไวหาว เปรียบเทียบอย่างไพเราะ ทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม

ส่วนแนวความคิดทางก้านสังคม เศรษฐกิจและการเมือง พบว่า สด เป็นนักเขียน ที่มีจิตสำนึกทางการเมืองสูง งานเขียนของ สด เป็นงานเขียนเพื่อชีวิตของคนที่ย่ำแย่เปรียบ ในสังคม สด ต้องการที่จะต่อสู้เพื่อเสนอแนวทางที่ดีกว่าให้แก่สังคม เขาต้องการที่จะสะท้อน ภาพความเป็นอยู่ของชาวชนบท ท้องตกเป็นทาสทอเบียร์และการกินแรงงานจากนายทุน บุคคล เหล่านี้ถูกรีดรอนสิทธิและเสรีภาพทั้งทางก้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง และ สด มีความเห็นว่าวิธีเดียวที่จะช่วยบุคคลกลุ่มนี้ได้คือการนำเอาคตินิเศรษฐกิจสหกรณ์มาเป็นนโยบาย เศรษฐกิจของชาติ

AN ANALYTICAL STUDY OF SOT KURAMAROHIT'S MAJOR NOVELS

AN ABSTRACT

BY

CHIDHATHAI NUTSATHAPANA

Presented in partial fulfillment of the requirements

for the Master of Education degree

at Srinakharinwirot University

February 1982

The purpose of the thesis was to analyse Sot Kuramarohit's major novels, with emphasis on plots, themes, characters, settings, language, and literary devices and techniques. The social, economic and political ideologies pertinent to the novels were also investigated.

The study revealed that most of the plots were based on political and economic conflicts and struggles with the author's suggestions how to solve them.

Although Sot Kuramarohit intended to use his characters to popularize his ideology, his characterization was successful. As regards his literary devices and techniques, Sot was highly skillful in creating conflicts and circumstances, and very powerful in attracting his readers' interests. Furthermore, his creation of scenes and settings was vivid and real. The choice of words, the ability of compare and contrast, and to use figures of speech were very effective and powerful.

As regards social, economic and political thoughts, Sot Kuramarohit was a highly political - minded writer. Most of his works were intended for the benefit and welfare of poor people. Sot wanted to fight for a better society. He wished to reflect the hardship of the rural folks whom he regarded as being victims and slaves of exploitation of the capitalist. These poor people, as Sot saw them, had been robbed of their social, economic and political rights and liberty. Sot Kuramarohit believed that the only way to help these people was to introduce the concept of "Co - operative" Society" into the National Economic Policy.